

པ་གོང་ས་ཨ་ཚོག

གར་བྱུང་གྱི་སེམས་ཁམས་དིག་པའི་བཟོ་སྐྱེད་།

བཀའ་སློབ་།

༼ཆོན་དིག་༽

ཏན་པེ་ཁྱེད་པ་ཨ་ཚོག་གྱིས་ཚུལ་སྤྲིན་བྱས།

བསྟན་འཛིན་དིག་བཟང་གིས་ཤོད་ཡིག་ཏུ་བསྒྱུར།

སེར་བྱེས་དིག་ཨ་ཚོག་ཆེན་མོའི་ཚོམ་སྤྲིན་ཁང་།

༡༣། །ཤར་རྒྱལ་གྱི་སེམས་ཁམས་དེ་ག་པའི་བརྒྱ་སྟེང་།

ཉན་རེ་ཉོང་དང་ཨ་ཐོང་གིས་ཚུལ་སྒྲིག་བྱས།
བརྟན་འཛིན་རིག་བཟང་གིས་བོད་ཡིག་ཏུ་བསྐྱར།

དེས་ཨང་།

H_KLI203049

ལྷན་པ་པོ་འདི་ལ་ར་གཞི་རང་སྤོང་བཞག་ཡོད།

སེར་གྲེས་རིག་མཛོད་ཚེ་མ་སྒྲིག་ཁང་གི་ས་སྒྲོག་རྩལ་འབྲུལ་དེ་བ་ཏུ་བཟོས།

སེར་བྱེས་རིག་མཛོད་ཆེན་མོས་འབྲེམས་སྤེལ་བྱས།

༣༠༡༥ ལོའི་ལྷ་གསུམ་པར་རྩོམ་སྒྲིག་བྱས།

དེབ་ཆད། 15x21

ཡིག་ཆ་ད། 14

ཡིག་གྲངས། 460,562

ང་ཚོ་འདྲ་ཚིག་ས་གྲི་ཁ་བྱང་།

www.serajeyrigzodchenmo.org

ང་ཚོ་འདི་ཡིག་སྒྲུ་

serajeyrigzodchenmo@gmail.com

The Dalai Lama at MIT

Edited By Anne Harrington and Arthur Zajonc

Translated into Tibetan by Tenzin Rigsang

To the memory of Francisco Varela

ལ་གོང་ས་མཚོག་
ཡད་མི་ཡ་ཡེ་རྒྱུ་ཕེབས་པ།

ཤར་རྒྱལ་གྱི་སེམས་ཁམས་རིག་པའི་བཞུགས་པ།

ཉན་རེ་ཉོང་དང་ཨ་ཐོར་གྱིས་ཚོམ་སྒྲིག་བྱས།
བསྟན་འཛིན་རིག་བཟང་གིས་བོད་ཡིག་ཏུ་བསྒྱུར།
ཟུར་རེ་ལའི་རྒྱུ་བྱས་པ།

དཀར་ཆག

ས་བཅད་དང་པོ།

མཆམས་སྒྲོལ།

ངོ་སྒྲོལ། 1

དབང་ཅའི་སྤང་ཚུལ་རིག་པ་དང་། ཁར་རེ་ལ། 27

ས་བཅད་གཉིས་པ།

ཡིད་བྱེད་དང་། ཆོའི་སྤངས་འཛིན།

ཡུལ་རྟོགས་དབང་ཅའི་ཆོན་རིག་ལས་བྱུང་བའི་ཡིད་བྱེད་དང་།

ཆོའི་སྤངས་འཛིན་གྱི་གོ་རྟོགས། 39

ནང་བའི་ཡིད་བྱེད་གྱི་སྒྲོལ་བཅར། 55

ཡིད་བྱེད་དང་ཆོའི་སྤངས་འཛིན། 70

ས་བཅད་གསུམ་པ།

སྤང་བརྟན་དང་། འཆར་སྒྲོལ།

སེམས་ཀྱི་སྤང་བརྟན་སྒྲོལ་གྱི་ནང་བའི་ལྟ་ཚུལ། 106

སྤང་བརྟན་དང་འབྲེལ་བའི་བྱ་ས་རྩོལ་མ་ལག་དང་། ཤེས་བཞིན། 122

སྒྲུང་བརྒྱུད་དང་འཆར་སྒྲོམ།	144
----------------------------------	-----

ས་བཅད་བཞི་བ།

ཕྱིང་ཆོར།

ཉོན་མོངས་རང་བཞིན་གྱི་ཕྱིང་ཆོར་དང་། དེ་དག་གི་བཅོས་ཐབས་ལ་	
བརྒྱུང་བའི་མདོན་པའི་ལུགས་ཀྱི་ལྟ་ཚུལ།	189
ཕྱིང་ཆོར་ལ་བརྒྱུང་བའི་རྒྱབ་ཕྱོགས་ཀྱི་སྤྱི་དངོས་གཤེས་སྤྱོད་	
ཆན་རིག་གི་ལྟ་ཚུལ།	229
ཕྱིང་ཆོར།	245

ས་བཅད་ལྔ་བ།

གཅིག་སྤྱད་དང་། མཐའ་མའི་བསྐྱར་ཞིབ།

གཅིག་སྤྱད་དང་། ལུགས་བརྒྱུན།	293
ལོ་ངོ་གཅིག་གི་རྗེས་ཀྱི་བསྐྱར་ཞིབ།	367

ཕའུ་མཁའ་ལྷོ་

མཁའ་ལྷོ་མཁའ་ལྷོ་

ཡུ་དང་ལ།

རྩོད།

༡༡། རྩེ་ལོ་ ༢༠༠༣ ལོའི་ལྷན་དུས་པའི་ནང་། ཉིན་གཉིས་ཀྱི་རིང་ལ་སེམས་དང་ཆེ་
སྟོག་གི་ཆོག་ས་འདུ་ཞིག་ཡང་མི་ཨ་ཡེ་ཏེའུ་MIT རྟེན་ཆོག་ས་བ་རེད། ཆོག་ས་འདུ་དེ་
ནི་“སེམས་ལ་དབྱེད་བ་”ཞེས་པའི་མིང་བྱང་དུས་མ་འདིའི་འོག་ཏུ་སྐོར་ཆོག་ས་བྱས་
ཡོད་ཀྱང་། ཆོག་ས་འདུའི་དབྱེད་འཛུགས་ནི་རྒྱ་ནག་ལྷན་མ་ཡིན་པར། བོད་ཀྱི་རྒྱ་ལའི་
ལྷ་མ་སྤྱི་མཉམ་བཅུ་བཞི་བ་བསྟན་འཛིན་རྒྱ་མཆོ་མཆོག་ཡང་མི་ཨ་ཡེ་ཏེའུ་ཁི་རེ་སི་གེ་
ཆོག་ས་ཁང་གི་སྤྱིངས་ཆའི་དབྱེད་སྤྱི་རྒྱུ་སྤྱི་མཉམ་སྤྱི་རྒྱུ་དཀྱིལ་དཀྱིལ་དུ་བཞུགས་
འདུག ། ཁོང་གི་ལྷ་མ་གཉིས་རང་གི་མདུན་དུ་བསྐྱོགས་ནས་བཞག་འདུག ། རྒྱ་ལའི་ལྷ་མ་མཆོག་རྒྱ་ལ་
ས་མ་ཤིང་ཏོང་དུ་སྤྱིང་འཛིན་འཛོད་རི་རྩོད་ཤི། George W. Bush རྟེན་མཇུག་འབྲང་
གནང་སྟེ། གནས་བྱའི་ནང་མཆོ་སྤོབ་འདིར་ཕེབས་བ་རེད། དེ་ལྟ་ནའང་། ཁོང་གིས་
ཡང་མི་ཨ་ཡེ་ཏེའུ་ཆོག་ས་འདུ་འདི་ནི་རང་ཉིད་བྱང་ཨ་མི་རི་ཀའི་ཕྱོགས་སུ་བསྐྱོད་
པའི་གཟུང་འཁོར་གསུམ་རིང་གི་མཇུག་རིམ་གལ་ཆེ་ཤོས་དེ་ཡིན་པར་གསུངས་
སོང་། རྒྱ་ལའི་ལྷ་མ་མཆོག་གི་གཡོན་དུ་ནང་པའི་མཁས་དབང་དང་། ཉམས་ལེན་བ་
སྐོར་ཞིག་མར་བསྐྱད་ཡོད་པའི་ཁྱོད་དུ་འགའ་ཤས་ཀྱིས་སྤྱི་ཆས་དང་། གཞན་འགས་
དུར་སྤྱི་གི་གཟན་ཤས་ཀྱོན་འདུག གཟུང་ནན་གཅིག་མཚུངས་ཀྱིས་བདམས་པའི་

དབང་ཅའི་ཚན་རིག་པ་དང་། ཡུལ་རྟོགས་ཚན་རིག་པ་སྐོར་ཞིག་ཁོང་གི་གཡས་སུ་
བསྐྱད་འདུག རྒྱ་ལའི་སྤྲ་མ་མཆོག་གི་གཡས་གཡོན་དུ་ཡོད་པའི་མེ་རྟོག་ཚུན་པོ་དེ་
དག་གིས་འདྲ་འཛོམས་འདི་ཁྱད་པར་བ་ཞིག་ཡིན་པར་མཆོན་ཡོད་པ་ལས། གཞན་
སྤངས་ཆའི་སྤྱེད་གི་ས་གཤན་སྐྱུ་ལོ་དང་། ཚུའི་ཤེལ་དམ། ལག་འབྱེར་སློག་སྐྱད་འཛོམས་
སའི་མདུན་ཚོག་དམའ་པོ་དང་། བརྟན་པར་སྟོན་ཆས་བཅས་ཀྱིས་ཆོགས་འདྲ་འདི་ནི་
ཆེད་སྦྱོར་ཤེས་རིག་གི་ཟབ་སྦྱོར་ངམ་མཁས་པ་སྐོར་ཞིག་ཁྱིམ་ཆང་ཞིག་ཏུ་འཛོམས་
ནས་སྤང་མོལ་བྱེད་ཀྱིན་པའི་ཆོར་སྤང་ཞིག་སྟེ། གཤམ་སྤྱད་དེ་ནི་དམིགས་དོན་ཞིག་
ཡིན་ཡང་། སྤང་མོལ་འདི་ཆོགས་ཞུགས་མི་སྤྲ་ཆིག་སྟོང་ཉིས་བརྒྱའི་གམ་དུ་འབྱུང་
གི་ཡོད་ལ། ཆོགས་ཞུགས་པའི་གས་སུ་ཆེད་ལས་མཁས་པ་དང་། ཚན་རིག་པ།
གསར་འགོད་པ། རང་པའི་ཉམས་ལེན་པ། རྟོད་ལེ་ཨ་ཁྱེད་འདི་སློག་བརྟན་འཁྲབ་སྟོན་
པ། རེ་ཆར་ཕྱེད་དང་། རྟོ་ཁྱེད་ཆོགས་། མི་མང་བཅས་ཡོད། ཆོགས་ཁང་རྒྱུད་བྲགས་པས་
ད་དུང་མི་ཆིག་སྟོང་བྲག་བརྒྱ་ལྷག་ཙམ་ཞིག་ཆོགས་འདྲ་འདིར་ཞུགས་སུ་བཅད།

ཆོགས་འདྲ་འདི་ནི་ཅི་ཞིག་གི་སྐོར་ཡིན་ནམ། རྒྱ་ལའི་སྤྲ་མ་མཆོག་དང་
ཆོགས་ཞུགས་པ་ཆང་མ་ཅི་ཞིག་གི་ཆེད་དུ་ཨ་དམི་ཨ་ཡེ་ཤེར་འཛོམས་པ་ཡིན་ནམ།
བཟོ་སྤྱེད་འདིའི་བཀོད་སྤྱིག་པ་དང་། མ་དངུལ་འཕོར་ཆེན་གཏོང་མཁན་སེམས་དང་
ཆེ་སློག་ཆོགས་པའི་འགན་འཛིན་ཨ་ཏུམ་ Adam Engle གི་ལགས་ཡར་ལངས་ཏེ།
ཆོགས་འདྲ་འགོ་འཇུགས་བཞིན་བཟོ་སྤྱེད་འདིའི་དམིགས་ཡུལ་བརྗོད་སོང་།

དེར་དུས་ཀྱི་སྤྱི་ཆོགས་ནང་ཚན་རིག་ནི་དངོས་ཡོད་གནས་ལུགས་ཀྱི་རང་
བཞིན་རྟོགས་པར་བྱེད་པའི་སྤྲོམ་གཞི་གཙོ་བོ་དེ་ཡིན་ཞིང་། ཚན་རིག་གིས་མི་རྣམས་

ཀྱི་འཆོ་བའི་ཡར་རྒྱས་ལ་གོ་རྟོགས་ཀྱི་མང་རྟེན་ཞིག་བཏིངས་ཡོད། བྱང་དོན་རིག་པ་
 བྱི་གང་ཟག་སྒྲེར་སོ་སོའི་ཐར་བ་གཙོ་བོར་འཇིག་བའི་ལོ་ངོ་ཉི་མ་སྟོང་ལྔ་བརྒྱ་རིང་གི་
 སྟོལ་རྒྱུན་ཞིག་ཡིན་ཞིང་། ཐར་བ་དེ་འང་མ་རིག་པ་ལས་རྒྱལ་བར་བྱེད་པའི་དངོས་
 ཡོད་གནས་ལུགས་ཀྱི་ཤེས་རྟོགས་ལ་བརྟེན་ནས་འབྱུང་གི་ཡོད། དེའི་ཕྱིར་ང་ཆོས་
 གྲོས་གཞིར་བཏོན་པའི་དངོས་ཡོད་གནས་ལུགས་ཀྱི་རང་བཞིན་རྗེ་ལེགས་སུ་རྟོགས་
 པའི་འཆོལ་ཞིབ་འདི་ནི། བྱང་དོན་རིག་པ་དང་ཆོན་རིག་གཉིས་ཀྱི་བཤོ་སྐྱེད་གི་རྟེན་
 གཞི་ཞིག་ཡིན། བྱང་དོན་རིག་པ་སྒྲོམ་སྒྲུབ་ལས་བྱུང་བའི་སྒྲོ་རིག་སྒྲ་མོ་གཙོ་བོར་
 བཀོལ་སྦྱོང་གིས་དངོས་ཡོད་གནས་ལུགས་ལ་བརྟག་དབྱེད་གཏོང་བ་དང་། བརྟག་
 དབྱེད་འདི་ནི་གཟབ་ནན་གིས་ཞིབ་ལྷ་དང་། རིགས་སྒྲུབ། ཞིབ་འཇུག་ཆོད་ལྷ་བཅས་
 ལས་གྲུབ་ཡོད་ནའང་། ཆོན་རིག་པ་ཆོས་རྒྱུན་དུ་བརྟག་དབྱེད་འདི་ཡུལ་ཅན་གྱི་རང་
 བཞིན་ཡིན་པ་ལས། ཡུལ་རང་བཞིན་གྱི་ཆོན་རིག་གི་བྱེད་ཐབས་དང་མི་མ་ཐུན་པའི་
 ལྷ་ཚུལ་བཟུང་ཡོད།

ཆོན་རིག་གིས་སེམས་ལ་བརྟག་དབྱེད་གཏོང་ཐབས་འདི་ལྷ་བྱ་ངོས་ལེན་མི་
 བྱེད་པ་ནི་ང་ཆོས་ནོར་འཁྲུལ་ཞིག་ཏུ་མཐོང་ཞིང་། ཆོན་རིག་དང་། བྱང་དོན་རིག་པའི་
 བར་ལ་པན་འབྲས་ལྡན་པའི་ཤེས་རྟོགས་བརྗེ་རེས་བྱེད་འོས་པར་མ་ཟད། ཐན་མཉམ་
 འབྲེལ་གིས་ཞིབ་འཇུག་གི་ལས་དོན་ཡང་བསྒྲུབ་ཆོག་པའི་ཡིད་ཆེས་བྱེད་གི་ཡོད། ད་
 ཐེངས་ཀྱི་ཆོགས་འདུ་འདི་ནི་གྲོས་གཞི་དེའི་རིན་ཐང་དང་པན་ལུས་ལ་ཅད་ཞིབ་བྱེད་
 ཆེད་བཀོད་སྒྲིག་བྱས་པ་ཞིག་ཡིན་ལ། ཅད་ཞིབ་འདི་བསྒྲུབ་ཐབས་སུ་ལུས་ཕྱོགས་ཀྱི་
 ཆོན་རིག་གི་ནང་དུ་སེམས་ཁམས་རིག་པས་ཞིབ་འཇུག་བྱེད་བཞིན་པའི་བརྗོད་གཞི་

ཆོགས་འདུའི་སྒྲིང་དུ་ནང་པའི་མཁས་དབང་འཛོད་རིས་། Georges Dreyfus །
 བང་དོན་རིག་པ་ནི་སྒྲེ་མང་རྣམས་འཛིང་ཆེ་ཞིང་ལྟ་བུ་མང་པོ་ལས་གྲུབ་པའི་སློབ་རྒྱུན་
 ཞིག་དང་། སློབ་རྒྱུན་འདི་ལ་སེམས་ཀྱི་ནུས་གངས་འཛོག་ཚུལ་ཡང་མང་པོ་ཞིག་ཡོད་
 པར་ནན་གྱིས་བཟོད་ཡོད་ཀྱང་། བང་པའི་མཁས་དབང་དང་ཆོན་རིག་པ་ཆོས་ད་
 བེངས་ཀྱི་ཆོགས་འདུའི་ཐོག་བོད་བརྒྱད་ནང་བསྟན་གྱི་ལྟ་ཚུལ་ཁག་གཙོ་བོར་འཛིན་
 རྒྱུར་མོས་མཐུན་དང་། འབྲུང་འབྲུང་གྱི་བསྐྱེད་ཞིག་གི་སྐབས་ནང་དོན་རིག་པའི་
 ལྟ་བུ་རྒྱ་ཆེན་པོ་ཞིག་ནང་དུ་བསྟན་ན་ལེགས་ཚུལ་གསུངས་སོང་།

4

བ་དང་། མཐོན་འཕོད་བྱས་པའི་ཚོགས་ཞུགས་པའང་ཉུང་དུ་ཞིག་མ་གཏོགས་མེད།
བཟོ་སྐྱེད་དེ་དག་ཟིན་ཟིན་སྟེ་བཟང་ལྡན་དཔར་སྟེན་བྱས་ཡོད་ཀྱང་། ཚོགས་འདུ་དེ་
ཆོ་འཕྲོ་ལ་འདྲིལ་བསྐྱགས་ལུགས་ཆེན་སྤེལ་མེད་བ་དང་། སེམས་དང་ཆེ་སྟོག་
ཚོགས་པའི་མཚན་སྟེན་ཡང་བྱུང་གང་ཡང་ཉུང་མེད། ད་ཐེངས་ཀྱི་ཚོགས་འདུ་འདི་
མི་མང་འདུས་ཚོགས་ཆེན་པོའི་ཁྲོད་དུ་སྟོང་ཚོགས་བྱེད་པའི་ཐག་གཅོད་ནི་རྒྱ་
འཛུགས་པ་ལྟ་བུ་ཞིག་རེད། གལ་ཏེ་བཟོ་སྐྱེད་འདི་ལ་འབྲས་བུ་མ་ཐོན་པར་མི་མང་ལ་
བག་ཆགས་ཡག་པོ་ཞིག་འཛོགས་ཐུབ་ཆེ། སེམས་དང་ཆེ་སྟོག་ཚོགས་པའི་མཚན་
སྟེན་ལ་གཞོན་པ་ཆེན་པོ་འབྱུང་རྒྱ་ཡིན་ཞིང་། གལ་ཏེ་འབྲས་བུ་བྱུང་ན། སེམས་དང་
ཆེ་སྟོག་ཚོགས་པ་ལ་རང་ཉིད་ནི་རིག་གཞུང་ཐ་དད་པའི་བར་ལ་བཟོ་སྐྱེད་བཞོན་
སྟོག་གི་ལས་དོན་འདིའི་རིགས་སྟེ་ཁྲིད་བྱེད་མཁན་ཞིག་ཡིན་པར་བསྐྱབ་པའི་ཐོབ་
ཐང་ལྡན་རྒྱ་རེད།

སེམས་དང་ཆེ་སྟོག་ཚོགས་པ་ལ་རང་གིས་ལས་དོན་གསར་པ་ཞིག་སྐྱབ་
ཀྱིན་པའི་སྣང་བ་ཡོད་མིན་ཀྱང་། ཉན་དོན་རིག་པས་ཆོས་ལུགས་གཞན་དང་མ་འདྲ་
བར་ཆོན་རིག་དང་གོ་བསྟར་བྱེད་ཐུབ་པ་དང་། དེ་ལྟར་བྱས་ན་འབྲས་བུ་འབྱུང་རྒྱ་
ཡིན་པའི་སྤྱིའི་ལྟ་ཚུལ་འདི་དར་ནས་དུས་རབས་གཅིག་ཙམ་འདས་ཟིན། ལོ་རྒྱུས་ཀྱི་
ངོས་ནས་བརྗོད་ན། ལྟ་ཚུལ་འདི་ནི་ཆོན་རིག་པ་དང་མཁས་པ་ཆོའི་ཁྲོད་དུ་ཡེ་ཤུའི་
ཆོས་ལུགས་ཆོན་རིག་གི་བཟོ་སྐྱེད་བྱེད་རོགས་ཆེད་ལྡན་ཞིག་མིན་པའི་བསམ་ཚུལ་
བྱུང་སྟངས་དང་འབྲེལ་བ་ཡོད། མི་ཆོས་ཆོན་རིག་དང་ཡེ་ཤུའི་ཆོས་ལུགས་གཞི་ཅིའི་
ཆ་ནས་འགལ་ཆོ་ཡིན་ཞིང་། གཅིག་གིས་རང་དབང་གི་འཆོལ་ཞིབ་གཙུག་ཏུ་བཀྱར་

ཡང་། གཅིག་ནི་ལུང་འཛིན་རིང་ལུགས་དང་མོངས་དད་ཀྱི་བཀག་རྒྱ་ལས་ཐར་མེད་
ཟེར། རྒྱ་མཚན་དེའི་རྒྱུ་གྱིས་ཚན་རིག་གིས་ཡེ་ཤུའི་ཆོས་ལུགས་དང་སྒྲན་དུ་གོ་
བསྟར་བྱས་ན་འབྲས་བྱ་ནམ་ཡང་མི་འབྱུང་བར་བསམས་ཤིང་། ལངས་ཕྱོགས་འདི་
མཁྱེགས་སུ་སོང་བའི་ཡོངས་གྲགས་ཀྱི་དབྱེད་གཞི་གཅིག་ནི། ཨ་མི་རི་ཀའི་སློབ་
གསོ་བ་ཨམ་ཤི་རྩོས་ Andrew Dickson White གཟུངས་པའི་ཆན་རིག་དང་ཡེ་
ཤུའི་ཆོས་ལུགས་རིག་པའི་འཐབ་འཛིང་གི་ལོ་རྒྱུས། །ཞེས་པའི་སྒྲེགས་བཅ་གཉིས་
ཅན་གྱི་དཔེ་དཔ་དེ་ཡིན། དེ་བཞིན་འཛོལ་ John Draper གྱིས་བཟུངས་ཤིང་། ཕྱི་ལོ་
༡༩༤༢ ལོར་དབར་སྐྱོན་བྱས་པའི་ཆན་རིག་དང་ཆོས་ལུགས་བར་གྱི་རྣལ་ཤ། །ཞེས་པ་འདིས་
ཀྱང་ལངས་ཕྱོགས་དེར་པལ་ཆེར་ཤུགས་རྒྱུན་གཅིག་མཚུངས་ཤིག་ཐེབས་ཡོད།

དེའི་ཕྱོན་དུ་ལུབ་ཕྱོགས་ཀྱི་ཆན་རིག་པ་པལ་ཆེ་བས་ནང་དོན་རིག་པའི་སློར་
ལ་ཅི་ཡང་མི་ཤེས་ཤིང་། གོང་གི་ལངས་ཕྱོགས་འདི་མཁྱེགས་སུ་ཕྱིན་པ་དང་ཆབས་
ཅིག་ནང་དོན་རིག་པས་ཉུང་མཐའ་ཡང་མི་རེ་འགའི་དོ་སྣང་འགྲུག་འགོ་བཟུངས། རང་
དོན་རིག་པ་ནི་ཆོས་ལུགས་ཤིག་ཡིན་ཡང་། དེར་འཛིག་རྟེན་བཀོད་པ་པོའི་ལྟ་བ་དང་།
འདི་འབྲའི་བཀོད་པ་པོས་འཛིག་རྟེན་བསྐྱུན་པའི་སྤྱང་ཞིག་མེད། དེ་མཚུངས་སུ་ནང་
དོན་རིག་པ་ནི་ལྟ་མེད་སྤྱི་བའི་ཏུ་ལུན་རིང་ལུགས་དང་། །འདི་ལ་ཐོ་མ་མི་ Thomas Henry
Huxley གི་ལྟ་བུའི་ཏུ་ལུན་རིང་ལུགས་འཛིན་མཁན་གྱི་མི་རབས་ཐོག་མ་ཆོས་རྒྱལ་སློང་ཤུགས་ཆེན་བྱས། །
འཕེལ་འགྱུར་སྤྱི་བའི་འཛིག་རྟེན་ལྟ་མེད་གཉིས་དང་ཕྱོགས་མང་པོ་ནས་འགལ་བ་
མེད་པར་སྤང་ཞིང་། ད་དུང་ནང་དོན་རིག་པ་ལ་རྒྱལ་ཐུན་གཞིར་བཞག་གི་རྒྱ་འབྲས་
ཆོས་ཉིད་ཐོག་ནས་འཛིག་རྟེན་གྱི་བྱུང་བ་ལ་ལྟ་བའི་གོ་རྟོགས་ཤིག་ཡོད་པ་ནི་དངོས་

ཁམས་རིག་པ་བ་ཚོས་དགའ་སྤངས་བྱེད་ཡུལ་ཞིག་ཏུ་གྱུར་བ་དང་། བློ་དོན་རིག་པ་ལ་
སྤྱི་ལོ་ཆ་ནས་ལུང་འཛིན་རིང་ལུགས་ཀྱི་རང་བཞིན་ཞིག་མེད་པར་མཐོང་ཡོད། འཇར་
མན་དུ་སྤྱེས་པའི་ཨ་མི་རི་ཀའི་ལྷ་གྲུབ་སྤྱོད་པ་དང་ཚོམ་སྤྱིག་པ་པོ་ཡི་ནི། Paul Carus གི་
སྤྱི་ལོ་ ༡༩༢༣ ལོར་གི་ཁ་སྤོང་དུ་ཚོགས་པའི་འཛམ་གླིང་ཚོས་ལུགས་ཀྱི་གྲོས་
ཚོགས་སྟེང་དུ་བློ་དོན་རིག་པའི་ལྷ་གྲུབ་ལ་ཐོག་མར་འཕྲད་ཅིང་། ཚོགས་འདུ་དེ་ནི་
འཛམ་གླིང་གི་ཚོས་ལུགས་པལ་ཆེ་བའི་སྤྱི་ཚབ་རྣམས་ལྷན་དུ་འཛོམས་པ་ཐོག་མ་
ཡིན། སྤྱི་ལོ་ ༡༩༢༤ ལོར་གྲིས་པའི་བློ་དོན་རིག་པ་དང་ཚོམ་སྤྱིག་གི་ཚོས་ལུགས་ཀྱི་ཞེས་པའི་
ཚོམ་ཡིག་ནང་འདི་ལྟར་བཞེད་འདུག འཛོམས་པོ་རྣམས་ལྷན་པ་། སངས་རྒྱུ་ནི་
དངོས་དོན་རིང་ལུགས་པའི་ཐོག་མ་དང་། འགྲོ་བ་མིའི་རིགས་ཀྱི་བདེ་སྤྱུག་ལ་ཐུགས་
འཁུར་བཞེས་མཁན་ཐོག་མ། རང་དབང་གི་བསམ་སྒྲོལ་པ་ཐོག་མ། སྤོལ་རྒྱུན་ལ་ཁ་
གཏད་གཏོག་མཁན་ཐོག་མ། ཚན་རིག་གི་ཚོས་ལུགས་ཀྱི་སྟོན་པ་ཐོག་མ་བཅས་རེད།
ཁོང་གིས་ཚན་རིག་གི་འཛིག་རྟེན་ལྷ་ཚུལ་གྱི་མཐུག་འབྲས་རྣམས་སྟོན་གཟིགས་
གསལ་པོར་གནང་འདུག”

དང་ཐོག་ཚན་རིག་པ་ཚོས་བློ་དོན་རིག་པར་དོ་སྤངས་བྱས་པ་ནི། གཙོ་བོར་
མཛོན་གསལ་དོད་པོའི་མཐུན་སྤངས་བྱེད་བྱས་པ་སྟེ། འཕེལ་འགྱུར་གྱི་རྣམ་གཞག་དང་།
རྒྱལ་མཉམ་གྱི་རྣམ་གཞག་སེམས་ཁམས་རིག་པའི་འཕེལ་རིམ། སེམས་གཙོང་བཙོས་
ཐབས་སོགས་ཡིན་ཡང་། དུས་རབས་ཉི་ཤུ་པའི་ལོ་རབས་དང་པོའི་བློ་དོན་སྤངས་བྱེད་
ཡུལ་ལ་འགྱུར་ལྡོག་བྱུང་བ་དང་། བློ་དོན་རིག་པ་ནི་འགྲོ་བ་མིའི་སེམས་རིག་གི་
འཕེལ་རྒྱས་ཀྱི་རྣམ་གཞག་ཅིག་ཡིན་ཞིང་། རྒྱལ་སྤྱོད་ཀྱི་སེམས་གཙོང་བཙོས་

ཐབས་པ་ཆོས་དེ་ལས་སློབ་གཉིས་བྱེད་དགོས་ས་མང་པོ་ཡོད་པའི་ལྷ་ཚུལ་དུས་
རབས་ཉི་ཤུ་པའི་དཀྱིལ་མར་ཡོངས་གྲགས་སུ་གྱུར། བཤམ་པ་འབྲེལ་གྱིས་ནང་
དོན་རིག་པས་ཁོང་ཆོ་ཁག་ཅིག་ལ་མཆོད་ན། ཤར་ཕྱོགས་སུ་བྱུང་བའི་གསང་ཆོས་ཀྱི་སྲོལ་རྒྱུ་ཆང་མས་༽
རྒྱལ་ཕྱོགས་པའི་བདག་དང་། འགྲོ་བ་མིའི་དར་རྒྱས་ཀྱི་ལྷ་ཚུལ་དོག་མོ་རྒྱ་བསྐྱེད་
བྱས་ཏེ། ཆོས་ཀྱི་སློབས་ཤུགས་གསར་བ་ཞིག་གི་ཐོག་ནས་སེམས་གཙུག་བཙུགས་
ཐབས་ཀྱི་ཞིབ་འཇུག་ལ་སྤྱི་ཤུགས་གསར་བ་ཞིག་སྤྱིན་ཐུབ་པའི་ཚུད་སྒྲུབ་གནང་
ཡོད།

འདས་པའི་ལོ་ངོ་འགའ་ལ་སེམས་དང་ཆེ་སྟོག་ཆོགས་པས་ནང་དོན་རིག་པ་
ནི་སེམས་གཙུག་བཙུགས་ཐབས་ཀྱི་སེམས་ཁམས་རིག་པ་ཞིག་ཡིན་པའི་ངོས་འཛིན་
ཤུགས་ཆེན་སྟེལ་ཡོད། དེ་ལྟར་ནང་། ཨ་ཐོར་ཨ་ཡེ་འུའི་ཆོགས་འདུ་འདི་ལ་གསོན་
ཤུགས་སྤྱིན་བྱེད་ཀྱི་བསྟོ་སྟེང་གི་དམིགས་འདུན་ནི་བྱེད་པར་བ་ཞིག་རེད། དེ་ནི་
དབང་ཅའི་ཆོན་རིག་པ་ཟུར་རེ་ལའོ། Francisco Varela རབས་མ་སྟོ་ཁག་དང་། ཆང་མ་
རིག་པ་དང་ཆོན་རིག་གི་བྱེད་ཐབས་གཉིས་ཀའི་ངོས་ནས་ཡུལ་རྟོགས་ཆོན་རིག་དང་
དབང་ཅའི་ཆོན་རིག་གི་སྲོལ་རྒྱུ་ཁ་ཕྱོགས་གཞན་ཞིག་ཏུ་བསྒྱུར་དགོས་པའི་ཁོང་
གི་རེ་འདོད་བཅས་ཡིན། ཟུར་རེ་ལས་ལྷ་ཆོ་ར་ན། Humberto Maturana རྟེན་ལྷན་དུ་
རང་ཉིད་འཇུགས་སྤྱིན་ཀྱི་ལྷ་བཀྲ་འཛོལ་གྱི་སྤྱིག་གཞི་གང་ཞིག་ཡིན་ཅུང་རང་གིས་རང་ཉིད་བཞོད་སྤྱིག་
བྱེད་ཀྱིན་པའི་ཆོས་ཤིག་ཡིན་པའི་ལྷ་ཚུལ་ཞིག་ཤེད་ཀྱིས་པ་བ་པ་ནི་དབང་ཅའི་ཆོན་རིག་གི་བྱེད་
ཁོངས་སུ་ཡོངས་གྲགས་ཡིན་ཞིང་། ཁོང་དང་ཨ་ཐོར་གཉིས་ཀྱིས་སེམས་དང་ཆེ་
སྟོག་ཆོགས་པའང་གསར་འཇུགས་བྱས་ཡོད་ལ། ཟུར་རེ་ལ་ནི་ ༢༠༠༡ ལོ་དེའི་

ཀར་ལོ་ལྷ་བཅུ་དང་བཞི་ཐོག་འདས་ཐོངས་སུ་བྱེན་ནའང་། རང་དོན་རིག་པ་དང་ཡུལ་
རྟོགས་ཆེན་རིག་གི་བསྐྱེད་ལ་བཅངས་པའི་ཁོང་གི་རེ་འདུན་དེ་ད་ཐངས་ཀྱི་རྟོགས་
འདུ་འདི་ལ་འད་བྱས་ཡོད་པ་དང་། ཁོང་གིས་རང་ཉིད་མ་ཐོངས་པའི་གོང་ག་ཤས་
གསལ་གྱི་སྐད་ཆ་འདི་བརྗོད་འདུག

དེར་སྐབས་ཆེན་རིག་དང་། རང་དོན་རིག་པའི་བསྐྱེད་ཀྱི་རང་བྱུང་རྟོན་གཞི་
ནི་ཞིབ་འཇུག་གི་ཁ་སྐྱོམས་གསར་པ་ཞིག་ཆགས་ཡོད། ཞིབ་འཇུག་དེའི་ནང་རྩ་ཆོས་
རང་ངོས་ནས་འགྲོ་བ་མིའི་སྤྱི་བ་ལ་བརྟག་དབྱེད་བྱས་པའི་བྱུང་དོན་ནི། དེར་དུས་ཀྱི་
ཡུལ་རྟོགས་ཆེན་རིག་དང་དབང་རྩའི་ཆེན་རིག་ལས་བྱུང་བའི་མངོན་སུམ་གྱི་གོ་
རྟོགས་དང་བྱུང་འབྲེལ་རི་ལྡན་བྱ་དགོས་པའང་འདུས་ཡོད། གང་ཟག་དང་པོ་ལས་
བྱུང་བའི་གོ་རྟོགས་ནི་ཆེན་རིག་གིས་ཅི་ཞིག་རྟོན་པ་དེར་ར་སྤྱོད་ཅན་མ་ཡིན་པར་
དགོས་ཤིང་གྱི་ཁ་སྐྱོང་ཡང་ཡིན། དཔེར་ན། སྤྱི་ཆོར་དང་ཡིད་བྱེད་ལྟ་བུའི་སེམས་
བྱུང་གི་དབང་རྩའི་རྟོན་གཞི་ལ་ཤུད་པའི་སྒྲོག་པར་བརྒྱུད་ནས་བརྟག་དབྱེད་བྱེད་པའི་
ཞིབ་འཇུག་ཆོད་ལྟ་ལ་མཆོན་ན། ཡུལ་ཅན་སེམས་ཀྱི་སྤྱི་བའི་འབྲེལ་བ་ཤད་ཞིབ་
ཆགས་ཤིག་མེད་ཆོ། ཞིབ་འཇུག་དེའི་བྱུང་དོན་ལ་གསལ་བ་ཤད་ཡང་དག་ཅིག་བྱ་མི་
ཐུག།

ཨར་རེ་ལའི་སྤྱོད་དུ་འདང་མཁས་པ་གཞན་ཆོས་རང་དོན་རིག་པར་བྱེད་པའི་ཡུལ་
གཙོ་བོར་འཛིན་པའི་རྒྱུ་སྤྱོམས་ཀྱི་ལངས་སྤྱོམས་ལ་ཁ་སྐྱོང་བྱེད་པའི་ནང་སེམས་
ཀྱི་རྟོགས་ཐབས་ཤིག་ཡོད་པའི་ལྟ་ཚུལ་འདིར་རྒྱུ་སྤྱོད་གནད་ཡོད། ལྟ་ཚུལ་འདི་ལ་
འགྲུག་འཁྲུགས་ཆེན་པོ་ཞིག་ལྡན་ནའང་། མི་སྐྱོང་ཞིག་གིས་འདི་འདྲའི་ལྟ་ཚུལ་གྱིས་

ཕྱོགས་གཉིས་ཁ་བྲལ་དུ་གཏོང་ཉེན་ཆེ་བའི་སེམས་འཁྲལ་བྱས་ཏེ། རྒྱུ་ཚུ་ནི་སྒྲིམ་སྒྲུབ་བ་
རེད། ང་ཚོ་ནི་དངོས་སྤྱད་ལས་ལ་འཇུག་མཁན་ཡིན་ཟེར་བ་དང་། ཡང་ན་ཁོང་ཚོ་ནི་ཁ་ནང་ལ་ཕྱོགས་མཁན་རེད། ང་ཚོ་
ནི་ཁ་ཕྱི་ལ་ཕྱོགས་ཡོད་ལྟ་བུའི་བསམ་ཚུལ་ཡང་འབྱུང་མིད། ། གནད་དོན་ཐག་གཅོད་བ་ལས་མགོ་
རྒྱུ་ཆེ་མང་དུ་གཏོང་བར་བསམ་ཡོད། བོད་རིག་པ་བ་ལེ་པོ་ཇི་སེ། Donald Lopez །
འདི་འབྲའི་ལྟ་སྐྱད་ས་ནི་དུས་རབས་གསར་བའི་ཤར་སྤྱིང་རིག་པའི་ནད་ཉགས་ཤིག་
ཡིན་པར་བཤད་ནས་སྒྲིམ་བཞིན་བྱས་ཤིང་། དུས་རབས་གསར་བའི་ཤར་སྤྱིང་རིག་
པའི་ནད་ཤར་ཕྱོགས་ཀྱི་རིག་གནས་ལ་དངོས་ཡོད་དང་མི་མཐུན་པའི་ལྟ་སྐྱད་ས་ཆེས་
མཐོ་པོ་ཞིག་བཟུང་སྟེ། རིག་གཞུང་འདི་དང་བྱལ་ཕྱོགས་ཀྱི་རིག་གནས་གཉིས་ཀྱི་
བར་ལ་བསྐྱོད་དང་གཅིག་སྒྲིལ་བྱུང་ན། སྤྱི་མས་ཕྱི་མའི་ཞན་ཆ་རྒྱུ་ཆ་མ་རིག་པ་དང་། རྒྱང་
དོར་གྱི་རྣམ་གཞག་ཞིབ་འཇུག་ཀྱི་དཔལ་བཅས་ཀྱི་ཕྱོགས་ནས་ཡོད་པའི་ཞན་ཆ་རྒྱུ་ཆ་མས་བསལ་བྱུང་བར་
འདོད་བ་རེད།

དོན་ངོ་མར་ཨང་མི་ཨ་ཡེ་ཤེའི་སེམས་དང་ཆེ་སྟོག་གི་ཆོགས་འདུའི་ཐོག་
སྤྱིང་ས་ཆའི་སྟེང་གི་ཆོན་རིག་པ་ཁག་ཅིག་གིས་བྱལ་ཕྱོགས་ཀྱི་གཤེས་སྟོན་དང་སྤྱང་
པའི་ཆོན་རིག་ནི་ཡུལ་ཅན་གྱི་རང་བཞིན་ཞིག་གཏན་ནས་མ་ཡིན་པའི་འདོད་ཚུལ་
འདི་ལ་དགག་སྒྲུབ་བྱས་པ་དང་། ཆོན་རིག་གི་བྱལ་ཁོངས་དེ་ཆོར་གཏོགས་པའི་ཆོན་
རིག་པ་ཆོས་རང་ཉིད་ནི་སྒྲིམ་ཆེན་པ་ཞིག་མ་ཡིན་ཡང་རྒྱུན་དུ་གང་ཟག་དང་པོ་ལས་
བྱུང་བའི་སྟོང་བའི་བྱལ་དོན་བཀོལ་སྟོན་གྱི་ཡོད་པར་བཞིན་སོང་། དེ་མཚུངས་
སྤྱི་ཆོགས་ཐོག་གི་ནང་པའི་མཁས་པ་ཆོས་སེམས་ཀྱི་སྒྲོར་ལ་ཡོད་པའི་ནད་དོན་རིག་
པའི་གཞུང་ལུགས་ཐམས་ཅད་མཐའ་གཅིག་ཏུ་ཤེས་བཞིན་གྱི་བརྟག་དབྱེད་ལས་བྱུང་

བ་མ་ཡིན་པར། དེ་དག་ལ་ནང་པའི་ལྷ་བྱུང་གི་རྣམ་གཞག་དང་། དབྱེད་བཟང་གི་སྟོལ་
རྒྱུན་སྣ་ཚོགས་གིས་གཞི་ཅའི་ཆ་ནས་ཤུགས་རྒྱུན་ཐེབས་ཡོད་ཚུལ་ངོས་ལེན་གནང་
སོང་། སྤྱིར་བཏགས་ན། དོགས་འདི་དང་ངོས་ལེན་གིས་ཨད་མི་ཨ་ཡེ་ཏེའི་བཟོ་སྐྲུབ་
འདི་ལྷག་ཏུ་བཏང་ཞིང་། དེ་དག་གིས་ཆོན་རིག་དང་ནང་དོན་རིག་པས་མཉམ་འབྲེལ་
གིས་ཞིབ་འཇུག་ཅིག་བསྐྱབ་སྐབ་མིན་དང་། དེ་ལྟར་ཞིབ་འཇུག་བྱས་ན་སེམས་གི་
རང་བཞིན་ལ་ཡོད་པའི་ར་ཆོའི་གོ་རྟོགས་ཇི་ལེགས་སུ་འགྲོ་མིན་གི་དྲི་བ་གཤམ་ཆེན་
འདི་ལ་དགག་ལན་ཞིག་ཐེབས་མེད།

གཤམ་ཏེ་སེམས་ཞིབ་ཏུ་རྟོགས་རྒྱུ་ནི་ཆོན་རིག་པ་ཆོ་ཆོགས་འདུ་འདྲིར་མཉམ་
ཞུགས་གནང་པའི་སྤྱན་མོང་གི་རྒྱ་མཚན་ཞིག་ཡིན་ཆོ། ནང་པའི་མཉམ་ཞུགས་པ་
ཆོར་རྒྱ་མཚན་ཅི་ཞིག་ཡོད་དམ། ཁོང་ཆོའང་རྒྱ་མཚན་གཅིག་མཚུངས་ཤིག་གི་
ཐོག་ནས་མཉམ་ཞུགས་གནང་ཡོད་དམ། ཁོང་ཆོ་པལ་ཆེ་བར་མཆོད་ན། མ་མཐའ་
ཡང་གནས་རིམ་ངེས་ཅན་ཞིག་ཏུ་རྒྱ་མཚན་གཅིག་མཚུངས་ཤིག་ཡོད་ཅིང་། ཆོན་
རིག་པ་དང་ནང་པའི་གཏམ་བཤད་གནང་མཁན་ཆང་མས་འདས་པའི་རྒྱ་འགའ་ལ་
གྲོས་བསྐྱར་གནང་བ་དང་། སྤྱོད་འགྲོའི་གྲོས་བསྐྱར་དེ་དག་ནི་གཙོ་བོར་བཟོ་སྐྲུབ་
འབྲས་ལྷན་ཞིག་འབྱུང་ཆེད་སོ་སོའི་གཏམ་བཤད་ཇི་ལྟར་བཀོད་སྤྲིན་བྱེད་དགོས་
པའི་སྐོར་ནས་བྱུང་ཡོད། དེ་ཡང་ཆོན་རིག་པ་ཆོས་བརྗོད་འདོད་པ་གང་ཞིག་གིས་
ནང་པ་ཆོའི་དང་བ་སྐོར་སྐབ་མིན་གི་དྲི་བ་འདི་ལ་ཅད་ཞིབ་བྱས་པའི་བརྒྱུད་རིམ་གི་
ནང་དུ་སྤྱན་མོང་གི་རྣམ་དཔྱད་ཀྱི་སྟོབས་ཤུགས་དང་། སྤྱོད་མ་བསམ་པའི་མ་སྤྱན་
འབྲེལ་གི་འདུ་ཤེས་ཤིག་འབྱུང་འགོ་བརྩམས་ཡོད། ནང་པའི་མཉམ་ཞུགས་པ་གཅིག་

ནི་སྤྱི་ཐོང་ཡིན་པ་དང་། ཏན་རེ་སེར་སྒྲིམ་གྱིང་བལ་ཡུལ་གྱི་ཞེ་ཆེན་དགོན་པར་
གཏན་སྡོད་བྱས་ནས་ལོ་ངོ་ཉེ་བུ་ཅམ་འགོར་ཡོད་པར་མ་ཟད། ཁོང་གིས་སྡོན་མར་སྤ་
སི་ཏར་མཐོ་སྒྲོབ་ཏུ་སྒྲིཊ་དངོས་རྩལ་འགྱུར་ལ་སྒྲོབ་གཉེར་བྱས་སྡོད་ཞིང་། ཆད་མཐོ་
བོའི་སྒྲོམ་གྱི་རང་ཚུལ་འདྲ་མིན་སྒྲོར་གྱི་དབང་ཅའི་ཕུང་ཁམས་རིག་པའི་ཞིབ་
འཇུག་ཏུ་སྒྲིགས་གཅིག་ནས་འདི་ནི་ཁོང་གི་སྒྲུབ་པ་ལ་སྒྲོག་པར་གྱིས་བརྟག་དབྱེད་བྱེད་པའི་ཉམས་ཞིབ་ཅིག་རེད། ༽
ནང་མཉམ་ཞུགས་བྱེད་པ་རྗེ་མང་དུ་འགྲོ་བཞིན་ཡོད། སྤ་ཐོང་ཡིས་ལོ་ངོ་བཞི་བཅུའི་
རྩལ་སྤ་རང་ཉིད་སྒྲར་ཡང་ཆན་རིག་ལ་ཁ་སྒྲིགས་པ་འདིའི་ཐད་ལ་རང་གི་དགེ་ཆན་
དམ་པ་ཆོས་ཅི་ཞིག་བསམ་གྱི་ཡོད་དམ་ཞེས་རང་ཉིད་ལ་བྲི་བ་བཀོད་འདུག

ནང་པའི་མཁས་པ་ཆོར་བའོ་སྐྱེད་འདིར་མཉམ་ཞུགས་གནང་བའི་རྒྱ་མཆོན་
གཞན་ཡང་ཡོད་པ་ཉིན་གཉིས་གྱི་ཆོགས་འདུའི་སྤྲང་རིམ་པས་གསལ་སོ་ཆགས་
སོང་། ཁོང་ཆོ་ཁག་ཅིག་གིས་གཞན་ལ་པན་སེམས་བཅངས་ནས་ཡོང་ཡོད་པ་ལས།
དབང་ཅའི་ཆན་རིག་གིས་ཁོང་ཆོར་རང་གི་འཆོ་བ་རྗེ་ལྟར་བསྒྲུལ་བ་བརྗོད་མི་དགོས་
ཟེར། ཡིན་ཡང་། ཁོང་ཆོས་ཆན་རིག་པ་ཆོར་སོ་སོའི་བསམ་ཚུལ་བརྗོད་པ་དང་།
ཆན་རིག་པའི་བྲི་བ་རྣམས་ལ་ལན་འདེབས་པར་དགའ་སྤང་ཡོད་ཚུལ་བརྗོད་སོང་།
གཞན་སྒྲོར་ཞིག་གིས་ཆན་རིག་དང་མཉམ་འབྲེལ་བྱས་ན་ནང་དོན་རིག་པར་པན་
སྒྲིགས་པའི་ལྟ་ཚུལ་ཡང་བཟུང་འདུག བོད་བརྒྱུད་ནང་བསྟན་གྱི་མཁས་དབང་ཨ་ལན་
གྱིས་ཆོགས་འདུའི་སྡོན་དུ་གསར་འགོད་པར་བརྗོད་རྒྱུར། “ཆོས་ལུགས་ཐམས་ཅད་
ལ་མཁྲེགས་འཛིན་དང་ལུང་འཛིན་རིང་ལུགས་གྱི་དབང་དུ་འགྲོ་བའི་ཉིན་ཁ་ཡོད་པ་
དང་། དེར་དུས་གྱི་ཆན་རིག་དང་བའོ་སྐྱེད་བྱས་ན་ནང་དོན་རིག་པ་ཉིན་ཁ་དེ་ལས་

ཀླུ་ལ་བར་ཕན་ཐོགས་ཀྱི་རེད།” ཉེན་གཉིས་ཀྱི་རིང་གི་བཟོ་སྐྱེད་འདིའི་དམིགས་གཞི་
གཅིག་ནི། ཚན་རིག་གིས་ནང་པའི་འདོད་ཚུལ་ཁག་ཅིག་ལ་དོགས་འདི་བྱེད་ཀྱི་དང་།
དེ་མཚུངས་ནང་པའི་མཁས་དབང་ཚོའི་རེ་བར་ནང་དོན་རིག་པས་ཚན་རིག་གིས་
འགྲོ་བ་མིའི་རོ་བོའི་སྒྲོར་ལ་བརྩུང་བའི་བདེན་འཛིན་ཁག་ཅིག་ལ་དོགས་འདི་བྱེད་
ཟུབ་ཀྱི་དེ་ཡིན། གཞན་ཡང་ཚན་རིག་དང་ནང་དོན་རིག་པའི་མཉམ་འབྲེལ་ལ་བརྟེན་
ནས་སྒྲོམ་སྒྲུབ་ཉམས་ལེན་གྱི་ཕན་ཡོན་ལ་བདེན་དཔང་མང་པོ་བསྒྲུབ་པའི་རེ་བའང་
བརྩུང་འདུག ཟུབ་འབྲས་དེ་ལྟ་བུ་ནི་དེང་དུས་བཀོལ་སྤྱོད་ཆེ་ཞིང་། གནས་བརྟན་གྲེ་
པའི་དགེ་སྤྱོད་ཨ་མོ་རོད་ཀྱི་ཁོང་གིས་ལོང་ཏོན་མཐོ་སྤྱོད་ཏུ་སེམས་ཁམས་རིག་པ་དང་། ཡུང་ཁམས་རིག་པ་
གཉིས་ལ་སྒྲོབ་གཉེར་བྱས་ནས་རབ་འབྲས་པའི་གོ་གནས་ཀྱི་རྒྱུངས་འདུག ། ཀྱིས་མི་ཚོས་ཞིབ་འཇུག་
གི་ཟུབ་དོན་གྱི་དཀོན་མཆོག་ལ་ཡིད་ཆེས་བྱེད་པ་རེད་ཅེས་བརྗོད་པོང་།

བཟོ་སྐྱེད་མཐུན་དུ་བཟུང་བ་དང་། ནང་པའི་བློ་གསལ་གཏོགས་ནས་དམིགས་
ཡུལ་གཞན་ཡང་མངོན་དུ་སྤྱར་ཏེ། ནང་དོན་རིག་པ་དང་ཚན་རིག་ནི་དབྱུང་བརྒྱུད་གྱི་
སྒོལ་ཀྱན་གཉིས་ཡིན་པའི་ངོས་ནས་ཕན་ཚུན་ལ་བྱི་བ་འདི་རེས་དང་། གོ་ཏོགས་བརྗོད་
རེས་བྱེད་པའི་ཐོག་མའི་འཆར་གཞི་བརྒྱག་པའི་ཉེན་ཁའང་བྱུང་སོང་། ཚོགས་ཁྱེད་གསལ་
བ་སྒྲོར་ཞིག་གིས་མཐར་གཏུགས་ན། ནང་བ་ཚོས་སེམས་ལ་བརྟག་དབྱུང་གཏོང་བ་
དེ་ཚན་རིག་པ་ཚོར་ཡོད་པའི་དམིགས་ཡུལ་དང་གཅིག་མཚུངས་མིན་པ་ཤེས་ཀྱི་ནི་
གལ་ཆེན་ཞིག་རེད་ཟེར། ཨ་ལན་གྱིས་བརྗོད་ཀྱིས། “ནང་དོན་རིག་པར་གོ་ཏོགས་
ཞིབ་ཏུ་འཆོལ་བ་ནི་དགེ་བ་སྒྲུབ་པ་དང་དམ་པོར་འབྲེལ་ཞིང་། དགེ་བ་སྒྲུབ་པ་ནི་བདེ་
སྤྱིད་ཀྱི་འཆོལ་སྤྱེག་དང་འབྲེལ་བ་ཡོད།” སྐད་ཆ་གཞན་ཞིག་གིས་འབྲེལ་བ་རྗོད་བྱས་

ན། བད་པ་ཚོས་རང་གི་སྒོལ་རྒྱན་དུ་མ་རིག་པ་ནི་སྤྲུག་བསྐལ་དང་། ལས་ངན་གྱི་ཚ་
བ་ཡིན་པའི་ཡིད་ཆེས་བྱེད་ཅིང་། དངོས་ཡོད་གནས་ལུགས་རིམ་བཞིན་དུ་རྟོགས་པའི་
གོ་རྟོགས་ལ་གང་ཟག་རང་ཉིད་ཀྱི་སྨྱོད་པ་ལེགས་པར་བསྐྱར་བའི་རྒྱས་པའང་ཡོད།
ཏ་ཡང་ཉི་མཐོ་སྒོལ་ནས་ཡིན་པའི་འཇད་རོ་མེས་། Jerome Kagan གཉིས་ཚུལ་འདི་ནི་
རྒྱབ་སྟོགས་ཀྱི་ཚན་རིག་གི་གཞུང་དུ་ཡོད་པའི་ཤེས་རྟོགས་དང་སྒྲུབ་དོར་བར་གྱི་
འབྲེལ་བའི་སྐྱོར་གྱི་བདེན་འཛིན་དང་མི་མཐུན་ཚུལ་བརྟོག་སོང་། "རྒྱབ་སྟོགས་ཀྱི་
ཚན་རིག་གི་སྒོལ་རྒྱན་དུ་བཟང་སྨྱོད་མི་ལྡན་པའི་ཚན་རིག་པ་ཞིག་གིས་རང་བྱུང་
ཁམས་ཀྱི་བདེན་པ་ཡིད་དུ་འོང་བ་ཞིག་གསར་རྟོག་བྱེད་ཆོག་པ་དང་། ང་ཚོས་ཤེས་
རྟོགས་སམ་གོ་རྟོགས་ཞེས་པའི་ཆོག་འདི་ནང་དོན་གཞན་ཞིག་ལ་བཀོལ་སྨྱོད་བྱེད་
ཀྱི་ཡོད།" འདི་ལྟར་གཏམ་བཤད་པ་དང་ཚོགས་ཞུགས་པ་ཆང་མས་བསམ་གཞིགས་
བྱེད་དགོས་བྱུང་བ་ནི། བད་དོན་རིག་པ་དང་མཉམ་འབྲེལ་གྱིས་སེམས་ལ་ཞིབ་
འཇུག་བྱེད་པའི་འབྱུང་འགྱུར་གྱི་ལས་གཞི་གང་ཞིག་ཡིན་ཅུང་། དེའི་ནང་དུ་རྒྱབ་
སྟོགས་ཀྱི་ཚན་རིག་ལ་ཤེས་རྟོགས་གསར་བ་ཐོབ་ནས་རང་གི་ངོ་བོ་ལ་འཕོ་འགྱུར་རིམ་
ལྡར་འགྲོ་བའི་གནད་དོན་ཡང་འཆུད་དགོས་པ་འདི་རེད།

སེམས་དང་ཆེ་སྟོག་ཚོགས་པའི་འགན་འཛིན་ཨ་ཏམ་གྱིས་རང་གི་གཏམ་
བཤད་མཇུག་མ་བསྐྱས་གོང་ཨད་མི་ཨ་ཡེ་ཏེ་མཐོ་སྒོལ་གྱི་འགན་འཛིན་ཟེ་སི་
ཏི། Charles Vest གཉིས་ཚུལ་སྨྱོར་བྱས་ཤིང་། ཟེ་སི་ཏིས་ཚོགས་ཞུགས་པ་རྣམས་ལ་
རང་གི་མཐོ་སྒོལ་གྱི་མིང་ཐོག་ནས་འཆམས་འདྲི་ཞུས་ཏེ་བརྟོག་རྒྱུར།

ཉེ་དུས་ཀྱི་སེམས་དང་སྒྲུབ་པའི་ཞིབ་འཇུག་འདི་ཚན་རིག་གི་སྡེ་ཚན་མང་པོ་

ཞིག་ཏུ་མགྲོགས་པོར་འཕེལ་རྒྱས་འབྱུང་གི་ཡོད། ཡིན་ཡང་། ཞིབ་འཇུག་དེས་འབྲུལ་
ལས་དང་ཆེན་རིག་གི་སྡེ་ཆེན་དུ་གཏོགས་པའི་དེ་ཆོ་དུང་རང་གི་ཞིབ་འཇུག་གི་
ཁྲབ་ཁོངས་དང་རིང་དུ་བྱེས་ཏེ། འཛམ་གླིང་གི་ཆོས་དང་ལྟ་བུའི་སྤྱི་ལོ་རྒྱུ་ཁག་
གི་དོགས་འདི་དང་། གོ་ཏོགས་ལ་བསམ་གཞིགས་བྱ་དགོས་པའི་སྒྲུལ་སྤོང་བྱེད་ཀྱི་
ཡོད། དེར་བརྟེན་ཆོགས་འདུ་འདི་ནི་གལ་ཆེན་ཞིག་ཡིན་ཞིང་། འདིར་ཆེན་རིག་པ་
དང་། ཞིབ་འཇུག་པ། རང་པའི་མཁས་དབང་དང་ཉམས་ལེན་པ་བཅས་འཛོམས་ཡོད།
ཁོང་ཆོ་ཆང་མ་སོ་སོའི་ལས་རིགས་ལ་མཁས་ཤིང་། མཐོ་སློབ་འདིའི་རོ་བོ་ཡིན་པའི་
གྲུ་ཡངས་བྱང་བདེན་གྱིས་འཆོལ་ཞིབ་ཀྱི་འདུ་ཤེས་ཤིག་བརྒྱུད་སྟེ། ཆང་མར་འབྲེལ་
ཡོད་ཡིན་པའི་བརྗོད་གཞི་ཞིག་གི་སྒྲོར་ལ་རྩད་ཞིབ་བྱེད་པར་ཆོགས་འདུ་འདིར་
ཐེབས་ཡོད།

མེ་སི་ཏིས་མང་ཆོགས་ལ་མད་ཀི་ཟླ་མེན་ལྷན་པ་ཞིབ་འཇུག་ཁང་གི་འགན་
འཛིན་ཤར་མི། Phillip Sharp རེ་ལགས་རོ་སྟོན་བྱས་ཤིང་། ཞིབ་འཇུག་ཁང་འདི་དང་
སེམས་དང་ཆོ་སྟོན་ཆོགས་པ་མཉམ་འབྲེལ་གྱིས་ཨད་མི་ཨ་ཡེ་ཏེའི་ཆོགས་འདུ་
འདིར་སྦྲིན་བདག་བྱས་ཡོད། མད་ཀི་ཟླ་མེན་ཞིབ་འཇུག་ཁང་ནི་ལམ་གྲོང་བྱང་བའི་
ཁེ་ལས་གཉེར་མཁན་ཇད་མད་ཀི་ཟླ་མེན་དང་། ཏེ་མི་མད་ཀི་ཟླ་མེན་གཉིས་ Patrick
J. McGovern and Lore Harp McGovern རེ་གྱིས་མ་དདུལ་བཏང་ནས་བྱི་ལོ་ ༢༠༠༠
ལོར་གསར་དུ་བཙུགས་ཤིང་། ད་བར་དུ་མཐོ་སློབ་ཅིག་ལ་འདི་འདྲའི་མ་དདུལ་འཁོར་
ཆེན་ཞིག་དུས་གཅིག་ཏུ་སྦྲིན་གཏོང་གནང་བ་ཐོག་མ་ཆགས་ཡོད། ཞིབ་འཇུག་ཁང་
འདིའི་དམིགས་ལུལ་ནི་འཛམ་གླིང་སྡེ་སྤྱིའི་རང་བཞིན་གྱི་སྟོན་པ་བསྐྱས་དབང་རྩེ་

ཚན་རིག་གི་ཞིབ་འཇུག་ཁང་ཞིག་ཏུ་འགྱུར་རྒྱུ་དེ་རེད། ཤར་ཕིའི་ཆེད་སྲོང་བྱས་
 སྲོང་བའི་དབང་ཅའི་ཚན་རིག་པ་ཞིག་མིན་ཡང་། ཁོང་ལ་ཚན་རིག་གི་སྡེ་ཚན་མང་པོ་
 མཉམ་འབྲེལ་གྱི་ལས་དོན་འདིའི་མདུན་ཚྱེད་ས་གཞིགས་པའི་ལྷ་རྒྱ་དང་། དམིགས་
 ཡུལ་མཐོན་པོ་འདི་སྐབས་པའི་སློབས་པ་གཉིས་ཡོད་པར་བསམས་པ་རེད། སྤྱི་ལོ་
 ༡༩༩༣ ལོར་ཁོང་དང་ཚན་རིག་པ་གཞན་ཞིག་ལ་ཕུང་ཁམས་རིག་པའམ་གསོ་རིག་
 གི་ཁོར་སྡེལ་གཞེངས་ཏྲགས་ཐོབ་ཅིང་། དེ་ལྟར་འཛེམ་པ་ཡིན་ཏེ་DNA གི་འདྲ་བུ་འཛིན་ཅི་
 རོན་intron རིགས་ཇུས་ཐོན་སྡེད་ཀྱི་འོ་ཐོར་མི་འགྱུར་བའི་དེ་ལྟར་འཛེམ་པ་ཡིན་ཏེ་ཆ་ཤས་ཤིག་ཀྱི་ཡོད་པ་དང་།
 འཛེམ་པ་ཡིན་ཏེ་RNA གི་འདྲ་བུ་ལས་ཤིག་གི་འཛིན་ཅི་རོན་ནམས་བསུས་ཏེ། འད་ཀི་
 སོན་exon འདྲ་བུ་འཛིན་ཏེ་འདྲ་བུ་གི་ཐོ་རིམ་ཞིག་ཀྱི་ཏྲགས་མ་ནམས་ལྷན་དུ་སྦྲར་ནས་སྤྱི་
 དཀར་གསལ་བཟོ་བྱེད་རྒྱུ་དེ་ཡིན་པ་ཁོང་ཚོས་གསལ་བྱས་ཡོད།

མད་ཀི་ལྷ་མེན་ལྷན་པ་ཞིབ་འཇུག་ཁང་ལྷ་བུའི་ཉམས་ཞིབ་ཁང་ཞིག་གིས་རང་
 གི་ཚན་རིག་པ་འགའ་དང་དུས་ཚོད་པར་ཞོག་ ཐ་ན་རང་གི་མཚན་སྙན་ཅམ་ཡང་
 སེམས་དང་ཆེ་སློག་གི་ཆོགས་འདུ་འདི་ལ་རྒྱ་མཚན་ཅིའི་བྱིར་གཏམ་བ་ཡིན་ནམ།
 དེའི་འགྱུར་རྒྱུ་གཙོ་བོ་ཞིག་ནི་ཤར་ཕིའི་ལས་རོགས་ལན་ཁྲུང་Eric Lander གི་ཡིན་
 ཞིང་། ཁོང་གི་མཛད་ཅི་ཉང་ཁྱིའི་ཉམས་ཞིབ་ཁང་གི་རིགས་རྒྱུན་སྡེ་ཁག་ཞིབ་འཇུག་ཁང་
 གི་འགན་འཛིན་ཡིན་ལ། སྤྱི་ལོ་ ༢༠༠༢ ལོར་རྒྱ་རམ་ས་ལར་ཆོགས་པའི་སེམས་དང་
 ཆེ་སློག་གི་ཆོགས་འདུ་ལ་མཉམ་ཞུགས་བྱས་པ་དང་། དེ་དུས་ལན་ཁྲུང་དང་ཚན་
 རིག་པ་གཞན་ཚོས་ཏུ་ལའི་སྤྱི་ལོ་མཚོག་དང་ལྷན་དུ་དངོས་གཞུགས་དང་ཆེ་སློག་ཅི་
 ཞིག་ཡིན་མིན་གྱི་སྐོར་ཉིན་ལཱའི་རིང་ལ་བཟོ་སྦྱང་གནང་ཡོད། ཁོང་ཚོགས་འདུ་དེར་

འགྲོ་སྐབས་རང་གི་ཉམས་ཞིབ་ཁང་དུ་ཡོད་པའི་བོད་མི་ལས་རྒྱལ་སྤྱི་ལྷན་གྱིས་
 རྒྱ་ལའི་སྐྱ་མ་མཆོག་ལ་འཆམས་འདྲིའི་འཕྲིན་ཡིག་བསྐྱར་བ་དང་། དེ་བཞིན་ཁོང་
 ཆོས་ཁོང་ལ་སེམས་གཙང་མ་ཞིག་ཁྱེད་ནས་འགྲོ་ཤོག་ཅེས་བརྗོད་འདུག།

ཁོང་ནི་དོན་དངོས་སུ་དེ་ལྟར་སོང་ཡོད་པ་འདྲ། གང་ལྟར་ཡང་ཁོང་གིས་རྒྱ་
 རམ་ས་ལར་ཅི་ཞིག་མཐོང་བར་དགའ་སྐྱོད་སྤྲོས་ཏེ། གསར་འགོད་པ་ཞིག་ལ་འདི་
 ལྟར་བརྗོད་འདུག། “ཆོན་རིག་གིས་ཀྱང་ད་ལྟ་སྐྱོད་དོར་གྱི་དེ་བ་རྣམས་འདི་བཞིན་ཡོད་
 པ་དང་། དེ་དག་ལ་ལན་ཞིག་སྤྱར་དུ་དགོས་སྒྲུ་རེད། ང་ལ་མཆོན་ན་ཆོག་པ་འདྲ་འདི་
 བོ། དེ་བའི་དག་ནང་བ་ཆོར་དེས་ནས་ཁོང་ཆོར་ལན་ཅི་ཞིག་ཡོད་མེད་བལྟ་བའི་གོ་
 སྐབས་ཤིག་རེད། ངས་ད་ལྟ་སྤྱད་ཅིན་པའི་བསམ་ཤེས་ཀྱི་བགྲོ་སྐྱོང་འདི་ལ་བརྩེ་
 འཛིག་ཆེན་པོ་བྱེད་ཀྱི་ཡོད་ལ། མི་སུ་གཅིག་གིས་ཀྱང་གཞན་རྣམས་འགྲུག་ཐབས་
 གུས་མེད་པ་དང་། ཆང་མས་སོ་སོའི་ལྟ་ཚུལ་རྒྱ་བསྐྱེད་བྱེད་པར་འབད་བ་བྱས་པ་
 ཅམ་ཡིན་ཞིང་། ལྟ་ཚུལ་ནི་རྒྱན་དུ་རྒྱ་བསྐྱེད་བྱེད་ཆོག་པ་ཞིག་རེད།” ལན་ཁྲར་གྱིས་
 རང་གི་ཉམས་སྤྱོད་འདི་གཞིར་བཞག་ནས་མད་ཀྱི་རྩ་མེན་ཁྲད་པ་ཞིབ་འཇུག་ཁང་ལ་
 ཡང་མི་ཨ་ཡེ་དེའི་ཆོག་པ་འདྲ་འདིར་སྤྱིན་བདག་བྱེད་པའི་འབོད་སྐྱེལ་བྱས་ཤིང་།
 ལྷན་གྲགས་ཆེ་བའི་མཐོ་སློབ་གཞན་མང་པོས་དེ་ནི་སོ་སོའི་མཆོན་སྤྱན་ལ་གཞོད་
 པའི་བྱ་བ་ཞིག་ཡིན་པར་བསམས་ཡོད་སྟེ། ཡིན་ཡང་། མད་ཀྱི་རྩ་མེན་ཁྲད་པ་ཞིབ་
 འཇུག་ཁང་གི་ཆོན་རིག་པ་དང་ལས་བྱེད་ཆོས་ལན་ཁྲར་གྱི་རེ་སྐྱེལ་ལ་བསམ་
 གཞིགས་བྱས་པ་དང་། མཐའ་མར་མད་ཀྱི་རྩ་མེན་ཁྲད་པ་ཞིབ་འཇུག་ཁང་དང་། ཡང་
 མི་ཨ་ཡེ་དེ་མཐོ་སློབ་གཉིས་ཀྱིས་བགྲོ་སྐྱོང་འདི་སྐོང་ཆོག་པ་བྱེད་པར་མོས་མཐུན་

བྱས། ཚོགས་འདུ་འདི་མ་འཚོགས་པའི་བདུན་པ་ལག་ལེན་པའི་ཤིང་ལན་ཁྲ་གྱིས་དགའ་
སྤྱིའི་རང་འབྲེལ་བརྗོད་བྱས་པ་ལྟར། དེ་ཡང་ཕྱོགས་གཅིག་ནས་མཐོ་སློབ་དང་ཞིབ་
འཇུག་ཁང་འདི་གཉིས་གྱིས་སོ་སོའི་ཆོན་རིག་གི་མཆོན་སྟུན་ནི་སྤྱི་བརྟན་དུ་སྤྱར་
ཡོད་པས་ཉེན་ཁར་འཛེམས་དགོས་དོན་མེད་པས་རེད།

སྤངས་ཆའི་སྤྱིའི་ཤིང་ད་ལྟ་ཤར་ཕྱིས་ཚོགས་ཞུགས་པ་རྣམས་ལ་ག་ཤམ་གྱི་སྐད་
ཆ་འདི་བརྒྱད་ནས་ཏུ་ལའི་སྤྱི་མ་མཆོག་མཆོམས་སྤྱོད་གནང་སོང་།

ཁོང་ནི་ཏུ་ལའི་སྤྱི་མ་སྤྱི་ཐེང་བཅུ་བཞི་པ་མཆོག་ཡིན་ཞིང་། བོད་བརྒྱད་ནང་
བསྟན་དང་། བཅོན་བྱོལ་བོད་གཞུང་གི་དབུ་ཁྲིད་རེད། ཁོང་གིས་ཆང་དུས་མ་ཞིག་
ཏུ་འཁུངས་ཏེ། དགྲའ་ལོ་གཉིས་གྱི་ཐོག་ཏུ་ལའི་སྤྱི་མའི་ཡང་སྤྱི་དུ་རྩོས་འཛིན་བྱས་
ཡོད། ཡགོང་ས་མཆོག་ལ་ནང་པའི་ལྟ་བུ་གྱུབ་གྱི་ཤེས་ཆ་དམ་ཐོ་བོ་ཞིག་ཡོད་ལ། འདས་
པའི་ལོ་ངོ་བཞི་བཅུ་ལྷག་ལ་རྒྱལ་སྤྱིའི་སྤངས་ཆའི་སྤྱིའི་ཞུགས་ནས་ཤེས་ཡོན་མང་པོ་
ཞིག་ཐོབ་ཡོད། དོན་ངོ་མར་ཁོང་ནི་རྒྱལ་སྤྱིའི་མཁས་དབང་དང་དབུ་ཁྲིད་ཅིག་རེད།
ཕྱི་ལོ་ ༡༩༩༩ ལོར་ཁོང་ལ་ནོར་གླེལ་ནི་བདེ་གཟེངས་རྟགས་ཕུལ་བ་ནི་ཁོང་གི་དབུ་
ཁྲིད་ཀྱི་གལ་ཆེན་རང་བཞིན་དེ་རྩོས་འཛིན་བྱས་པའི་མཆོན་བྱེད་ཅིག་ཡིན།

ཁ་སང་ང་རང་ཡགོང་ས་མཆོག་དང་ལྟན་དུ་གསལ་འགོད་གསལ་བསྐྱགས་
ཤིག་ཏུ་ཞུགས་པའི་གོ་སྐྱབས་བྱུང་བ་དང་། ངས་ཁོང་གི་བཀའ་ལན་རྣམས་ལ་ཉན་
ནས་བྱད་ཆོས་གཉིས་འབྱུང་དུ་ཐོན་ཡོད་པ་མཐོང་བྱུང་། དང་པོ་ནི་ཁོང་གིས་ཆོན་
རིག་གི་འཚོལ་ཞིབ་ལས་བྱུང་བའི་གོ་རྟོགས་ལ་གདེང་འཛིན་བྱེད་ཐུབ་པ་དང་། འདི་
ནི་ཁོང་སྐེང་གྱི་དང་བ་ཞིག་རེད། གཉིས་པ་ནི་ཨ་ད་མི་ཨ་ཡེ་ཏེ་མཐོ་སློབ་དང་འབྲེལ་

བ་ཡོད་པ་ཞིག་སྟེ། ཁོང་གིས་གལ་སྲིད་རང་ཉིད་དགེ་སློང་ཞིག་མ་ཡིན་ཆེ། འཆར་
འགོད་ལས་རིག་པ་ཞིག་ཆགས་ཡོད་ཀྱི་རེད་ཅེས་གསུངས་སོང་།

ཆོག་གས་ཞུགས་པ་རྣམས་གད་མོ་ཤོར་ཞིང་། འདར་མེས་རང་གི་རོ་སློང་
མཆམས་བཞག་པའི་རྗེས་སུ་ཡོད་ཆད་ཁུ་སིམ་མེར་གྱུར་སོང་། ཏཱ་ལའི་སླ་མ་མཆོག་
ཡར་བཞེངས་ནས་བཀའ་གསུང་གནང་བའི་གྲ་སྒྲིག་བྱེད་ཀྱི་འདུག ཕལ་ཆེར་ཆོག་གས་
ཁང་ནང་གི་མི་མང་དང་། སྤངས་ཆའི་སྟེང་གི་བསྐྱོད་མཉམ་ཞུགས་པ་ཆང་མས་
ཁོང་གི་བཀའ་གསུང་ལ་སྤར་ནས་བསྐྱུགས་ཡོད་པ་འདྲ། ཆོག་གས་འདུ་འདི་ནི་ཤེས་
རིག་ཆེད་སློང་གི་བསྐྱོད་ཞིག་རེད་མོད། ར་ཆོས་འདི་ནི་རྒྱལ་སྤྱིའི་སྟེང་ཆེས་
དགའ་མོས་བྱེད་པའི་སོ་སོའི་སྐྱབས་ཐོག་གི་ཆོས་ཀྱི་དབུ་མེད་ཅིག་ལ་མཇུག་པའི་གོ་
སྐྱབས་ཤིག་ཀྱང་ཡིན་པ་རྒྱུ་རྐྱེད་ཐུབ་བཅ།

གལ་ཏེ་ཆོག་གས་འདུ་འདི་ལྟ་བུ་ཞིག་ལོ་རོ་ཉི་ཤུའི་ཡར་སྔོན་དུ་བཀོད་སྒྲིག་
བྱས་ཡོད་ཆེ། ད་ལྟའི་རིག་གཞུང་གི་འགྲུག་ཤུགས་དང་ཆོར་བ་འདི་ཡོད་སྲིད་ཀྱི་མ་
རེད། རྒྱ་ནག་གིས་བོད་ལ་བཅན་འཇུག་བྱས་པར་བརྟེན་ནས་བོད་ཀྱི་སླ་མ་སློང་ཞིག་
ཨ་མི་རི་ཀའི་ནང་ཕེབས་པ་དང་། ཕྱི་ལོ་ ༡༩༩༠ ནང་ནས་བོད་བརྒྱད་ནང་བསྐྱོད་ཀྱི་
རྗེས་འབྲངས་པའི་གྲངས་འབོར་རིམ་གྱིས་འཕེལ་ནའང་། ཕྱི་ལོ་ ༡༩༩༠ བར་དུ་ཨ་རི་
བ་མང་ཆེ་བས་བོད་བརྒྱད་ནང་བསྐྱོད་དང་། ཏཱ་ལའི་སླ་མ་མཆོག་གི་སློང་ལ་ཅི་ཡང་
ཤེས་ཀྱི་མེད། གསར་འགྱུར་བརྒྱད་ལམ་དུ་བཞག་པ་ལྟར། ཏཱ་ལའི་སླ་མ་མཆོག་
༡༩༩༩ ལོར་ཨ་མི་རི་ཀར་ཐོག་མར་ཕེབས་སྐྱབས། ཁོང་གི་ཞབས་ཁུ་བ་ཆོས་བརྟན་
འཕྲིན་གྱི་ལས་ཆེན་བཀོད་སྒྲིག་བྱེད་མཁན་ཆོར་ཏཱ་ལའི་སླ་མ་མཆོག་ལ་བཅར་འདྲི་

བྱེད་འདོད་ཡོད་མེད་ངེས་དུས། ཁོ་མོའི་མིང་གཉིས་པ་ཅི་ཞིག་ཡིན་ནམ་ཞེས་ཚུར་
ཞབས་ལུ་བ་ཚོར་ཐེངས་དུ་མར་ངེས་འདུག།

རྒྱ་ལའི་སྐ་མ་མཆོག་ལུ་བ་ཕྱོགས་སུ་མཆོན་སྟོན་རྒྱས་པའི་རྒྱ་རྒྱུན་གཙོ་བོ་
ཞིག་ནི། ཁོང་གི་རྗེས་འབྲངས་པ་ཐེར་མདུག་Robert Thurman ་ཀྱིས་ངེས་བསྟན་གས་
བྱས་པ་དེ་རེད། ཐེར་མདུག་ནི་ཀི་ཡོང་གླི་ཡ་མཐོ་སྟོབ་ཀྱི་སྟོབ་དཔོན་ཆེན་མོ་དང་། བེ་ལུ་
ཡོག་ཐོད་ཁང་གསར་འཛུགས་བྱེད་མཁན་ཡིན། ཁོང་གིས་ ༡༩༤༩ ལོའི་ནོར་བེལ་
ཞི་བདེ་གཞེངས་རྟགས་དེ་རྒྱ་ལའི་སྐ་མ་མཆོག་ལ་ཐོབ་པར་འབད་བཅོལ་བྱས་ཡོད།
ལོ་དེར་འཛམ་གླིང་མི་མང་གིས་རྒྱ་ནག་གཞུང་གིས་འཐབ་འཁོར་བཞོལ་སྟོང་ཀྱིས་
གནམ་བདེ་སྟོ་མོ་ཆེ་རུ་ཞི་བདེའི་རང་ངོ་རྒྱལ་བྱེད་བཞིན་པའི་སྟོབ་མ་རྣམས་བཅོན་
གཞོན་བྱས་པ་བརྟན་འཕྲིན་བརྒྱུད་ནས་མཐོང་སྟོབས། རྒྱ་ལའི་སྐ་མའི་ཞི་བདེའི་ལངས་
ཕྱོགས་ནི་ལྷག་ཏུ་ཡིད་དབང་འགྲུག་པ་ཞིག་ཏུ་གྱུར་བ་དང་། རྒྱ་ལའི་སྐ་མ་རྒྱ་ནག་
གཞུང་གི་བྱེད་སྐྱོངས་ལ་ངོས་ལེན་བྱེད་ཀྱི་མེད་པའི་རྣམ་འགྱུར་བོད་ཀྱི་དབུ་ཁྲིད་ལ་
ཞི་བདེ་གཞེངས་རྟགས་ལུ་ལ་ནས་གསལ་བོར་བསྟན་ཡོད།

ཕྱི་ལོ་ ༡༩༤༩ ལོའི་ནོར་བེལ་གཞེངས་རྟགས་བཞེས་པའི་རྗེས་ནས་རྒྱ་ལའི་སྐ་
མ་མཆོག་ལུ་བ་ཕྱོགས་སུ་ཕེབས་པ་ཐེ་མང་དུ་བྱིན་ཅིང་། འཛུམ་གྱིས་གང་བའི་ཁོང་
གི་ཞལ་རས་དང་། ཡིད་དུ་འོང་བའི་ཁོང་གི་གཤེས་རྒྱུད་གཉིས། བོད་ནི་དེང་རབས་
སྤྱི་ཆོགས་ཀྱི་ཤུགས་རྒྱུན་རན་པས་སྤང་མ་ཞུགས་པའི་དག་ཁིང་ཤིང་གླི་རེ་ལྷ་ཡིན་
པའི་གནའ་བོའི་འཆར་ཡན་ཀྱི་ལྷ་ཚུལ་དང་གཅིག་ཏུ་འབྲེས་ཤིང་། ལུ་བ་ཕྱོགས་སུ་མི་
མང་པོ་ཞིག་གིས་བོད་ལ་བཟང་སྟོང་དང་ཆོས་ཀྱིས་ཐོངས་པའི་འཛམ་གླིང་འདི་སྟོབ་

བྱེད་དུ་འགྱུར་སྲིད་པའི་རིག་གཞུང་གི་བར་མཛོད་ཁྱད་པར་བ་ཞིག་ཡོད་པར་མཛོང་
འགོ་ཚུགས་ཡོད།

ཁུབ་ཕྱོགས་ཀྱིས་རྒྱ་ལའི་ཁླ་མ་མཆོག་ནི་ཤིང་སྟེ་རེ་ལྟ་ནས་ཐེབས་པའི་ཐོ་ཉ་
ཞིག་ཏུ་བརྟེན་པ་འདི་ལ་འགལ་འདུ་མེད་པ་ཞིག་མིན་ཞིང་། ཁོང་གི་ཉེ་འཁོར་གྱི་
ཤེས་རྟོགས་དང་ལྡན་པའི་རྗེས་འབྲངས་པ་ཆོས་རྒྱ་ལའི་ཁླ་མ་མཆོག་གིས་ནང་པའི་
སྟོལ་རྒྱན་དེང་རབས་ཅན་དུ་བསྐྱར་བའི་ལས་འགལ་ཞིག་ལ་སྟེ་ཁྱིད་གནང་བཞིན་པ་
ཤེས་ཡོད། འདས་པའི་ལོ་རབས་གཅིག་ལྷག་ལ་ཆོན་རིག་པ་དང་བསྟོ་སྟེང་གནང་བ་
ནི་ལས་འགལ་དེའི་འབད་བརྩོན་གཙོ་བོ་ཞིག་རེད། ཁོང་གིས་ཨད་མི་ཨ་ཡེ་ཏེའི་
ཆོགས་ཐོག་ཏུ་གསུང་རྒྱུར། “ང་ཆོའི་དེང་གི་སྤྱི་ཆོགས་ཀྱི་བདེན་དོན་གཅིག་ནི་འགྲོ་
བ་མི་ཆང་མས་ཆོན་རིག་ལ་ཡིད་ཆེས་དང་གདེང་འཛོག་བྱེད་པ་འདི་རེད།” རྒྱ་ལའི་
ཁླ་མ་མཆོག་གིས་རང་ཉིད་ཀྱང་གདེང་འཛོག་བྱེད་མཁན་གྱི་གས་སུ་ཡོད་པ་བསྟན་
སོང་། ཁོང་གིས་རང་རྣམ་དུ་ལོ་ན་གཞོན་དུས་ཆོན་རིག་དང་འབྲལ་ལས་ལ་དང་བ་
བྱས་ཡོད་ཚུལ་གྲིས་འདུག་པ་དང་། ཁོང་དགའ་ཤོས་ཀྱི་ཅེད་ཆས་ནི་སྐབས་དེ་དུས་
བོད་ལ་སྟེབས་པའི་སྟོག་བརྟན་སྟོན་བྱེད་དང་རྒྱ་ཆོད་སོགས་རེད། ཨད་མི་ཨ་ཡེ་ཏེའི་
ཆོགས་ཐོག་ཏུ་རྒྱ་ལའི་ཁླ་མ་མཆོག་གི་གསུང་རྒྱུར་གནང་མཁན་ཁུབ་བསྟན་སྟེན་
པས་བརྗོད་དོན་ལ། རྒྱ་ལའི་ཁླ་མ་མཆོག་ ༡༩༥༥ ལོར་རྒྱ་ནག་དང་། ༡༩༥༦ ལོར་རྒྱ་
གར་དུ་ཐེབས་པའི་སྐབས་སུ་ཆོན་རིག་དང་འབྲལ་ལས་ཀྱིས་སྤྱི་ཆོགས་ལ་ཁེ་བན་
ཡོད་པ་གཟིགས་ཤིང་། དེང་དུས་ཀྱི་བཟོ་ལས་དང་། འཕྲིན་གཏོང་། རྒྱུ་འཕྲེན་གྱི་
སྟོག་འཛུགས་སོགས་ཀྱིས་ལོ་ན་གཞོན་པའི་རྒྱ་ལའི་ཁླ་མ་མཆོག་གི་སེམས་ལ་བག་

ཆགས་ཆེན་པོ་བཞག་ཡོད་ངེས།

སྤུང་བསྟན་སྒྲིག་པས་བཟོད་དོན་ལྟར་ན། རྒྱུ་ཕྱོགས་ཀྱིས་རྒྱ་ལའི་སྤྲུལ་མ་
མཆོག་གནའ་བོའི་ཆོས་ཀྱི་སྒྲོལ་རྒྱུན་ཞིག་གི་མགྱིན་ཆབ་པར་ངོས་འཛིན་བྱས་པ་
དང་ཆབས་ཅིག་རྒྱ་ལའི་སྤྲུལ་མ་མཆོག་གིས་མང་ཆོགས་དང་། ལྷག་པར་དགོན་སྡེ་ཁག་
ཏུ་དེད་དུས་ཀྱི་ཆོན་རིག་དང་རྒྱུ་ཕྱོགས་ཀྱི་ལྷ་བྱུང་རིག་པ་གཉིས་དགོན་པའི་སྒྲོབ་
ཆོན་ནང་འཛིན་དགོས་ཚུལ་གསུང་འགོ་བཙུངས་ཡོད། རྒྱ་ལའི་སྤྲུལ་མ་མཆོག་གིས་
གལ་སྲིད་ཆོན་རིག་གིས་ར་སྒྲོད་བྱས་པའི་བདེན་དོན་ནང་པའི་གོ་ཉོགས་དང་འགལ་
བ་ཡིན་ཆེ། བྱང་བསྟན་ལ་བཙས་བསྟུར་བྱེད་དགོས་ཤིང་། ར་ཆོས་ཉག་ཏུ་བདེན་དོན་
དང་མཐུན་པའི་ལྷ་རྒྱུ་ལ་ཞིག་བསྐྱེད་བསྐྱེད་བྱེད་དགོས་ཀྱི་རེད་ཅེས་རྒྱུ་ཏུ་གསུང་གི་
ཡོད། དེ་དུང་རྒྱ་ལའི་སྤྲུལ་མ་མཆོག་གི་དགོངས་ཚུལ་ལ། དེད་དུས་ཀྱི་ཆོན་རིག་དགོན་
པའི་སྒྲོབ་ཆོན་ཏུ་འཕྲུག་པ་ནི། སྤང་བྱ་ཡོངས་སུ་གསར་པ་ཞིག་ཁ་སྒྲོལ་བྱེད་པ་ལྟ་བུ་
མ་ཡིན་པར། སྒྲོན་མ་གང་ཡོད་པ་རྣམས་ཡར་རྒྱས་སུ་གཏོང་གི་ཡོད་པ་འདི་རེད། དེ་
ཡང་དངོས་ཁམས་རིག་པར་སྒྲོབ་གཉེར་བྱས་ན། སྒྲོབ་མ་ཆོར་ཡོད་པའི་དངོས་
ཁམས་ཀྱི་འཛིན་ཉེན་སྒྲོར་གྱི་གོ་ཉོགས་དེར་མན་ཁིང་། འཛིན་ཉེན་རིག་པས་གནའ་
བོའི་ནང་པའི་འཛིན་ཉེན་ཆགས་ཚུལ་གྱི་རྣམ་གཞག་དེ་དག་ཡར་རྒྱས་སུ་གཏོང་བ་
དང་། སྐྱེ་དངོས་རིག་པས་ཤེས་པ་དང་ཆོ་སྒོག་གི་ནང་པའི་གོ་ཉོགས་དེ་རེ་རྒྱས་སུ་
གཏོང་རྒྱ་རེད། དེ་མཚུངས་སུ་དེད་དུས་ཀྱི་སེམས་ཁམས་རིག་པ་ནི་གནའ་བོའི་
མཛོན་པའི་གཞུང་གི་སེམས་ཁམས་རིག་པའི་ཁ་སྒྲོལ་ཞིག་ཏུ་བཟླ་ཆོག།

རྒྱ་ལའི་སྤྲུལ་མ་མཆོག་ཨད་མི་ཨ་ཡེ་ཏེ་ལ་ཐེབས་པ་འདི་ནི། ཁོང་སྒྲེར་གྱི་ངོས་

ནས་ཚན་རིག་ལ་གདེང་འཛིན་བྱེད་པའི་རྒྱ་མཚན་གཅིག་ལྟ་མིན་ལ། བོད་པའི་
དགོན་སྡེ་ཆུམས་དེང་རབས་ཅན་དུ་བསྒྱུར་བའི་ལས་འགུལ་གཅིག་ལྟ་མིན་ཆེད་དུ་འང་མ་
རེད། རྒྱ་བསྐྱེད་ཀྱི་ཚན་རིག་དང་ནང་དོན་རིག་པས་མཉམ་འབྲེལ་བྱས་ཆོ། ཉི་
ལེན་ཨེ་ཤ་ཡའི་ཆོས་ཀྱི་སྒོལ་རྒྱན་གཞན་ཆུས་དང་མཉམ་འབྲེལ་བྱས་ན། ་འགྲོ་བ་མིའི་རིགས་ཀྱི་ལས་
དོན་ལ་ཕན་པ་ཆེན་པོ་ཞིག་འདོན་ཐུབ་པའི་ཁོང་གི་ཡིད་ཆེས་འདི་རྒྱ་མཚན་གཙོ་བོ་
ཞིག་རེད། ཕན་ཐུས་འདི་ནི་རི་ལྷོ་འདོན་ཐུབ་པམ། ཁོང་ཡར་བཞེངས་ནས་ཆོགས་
ཞུགས་པ་ཆུས་ལ་གསུང་རྒྱུ་དུ། “མི་ཚང་མས་བྱེད་དོས་པའི་ལོངས་སྤྱོད་ཀྱི་དོན་དུ་
འབད་བཅོམ་བྱས་ནས་ནང་སེམས་ཀྱི་རིན་ཐང་ལ་དོ་སྣང་འོས་འཚམས་ཤིག་སྤྱོད་ཀྱི་
མེད། ངའི་ཆོད་སེམས་གཅིག་ནི་ཉི་ལྟེ་ནི་ར་རང་གཅིག་ལྟ་མིན། ་འགྲོ་བ་མིའི་རིན་ཐང་དེ་
དག་དར་སྤེལ་བྱས་ནས་འཇམ་སྤྱིང་འདིའི་ནང་བདེ་སྤྱིད་དང་སྤྱིང་རྩེ་སྤེལ་བར་འབད་
བ་བྱ་རྒྱ་དེ་ཡིན།” འོན་ཀྱང་། འགྲོ་བ་མིའི་རིན་ཐང་དེ་དག་དར་སྤེལ་བྱེད་ཐབས་ཅི་
ཞིག་ཡོད་དམ། ཁོང་གིས་འདི་ལྟར་གསུངས་སོང་།

དེ་ནི་གསོལ་འདེབས་དང་གསུང་ཆོས་མ་ཡིན་པར་ཤེས་རྟོགས་བརྒྱུད་ནས་
ཡོང་རྒྱ་ཞིག་རེད། འདས་པའི་ལོ་ངོ་དུ་མའི་ནང་ཚན་རིག་པ་མང་པོ་དང་ཐུག་འཕྲད་
བྱུང་ནས་ངས་ཤེས་རྟོགས་བྱུང་བ་ནི། འགྲོ་བ་མིའི་བཙེ་སེམས་མེད་པར་གྲུབ་པ་
ལེགས་པར་འཆར་ལོངས་བྱེད་མི་ཐུབ་པར་མ་ཟད། མི་ཆུས་ལ་འཕྲོད་བསྟེན་ཡང་
ཡག་པོ་མི་ཡོང་བ་འདི་རེད། ངས་ཚན་རིག་གི་ཞིབ་འཇུག་འདིའི་རིགས་ཀྱི་ནང་དུ་
འགྲོ་བ་མིའི་རིན་ཐང་ཆུས་དང་སྤེལ་བྱ་དགོས་པའི་རྒྱ་མཚན་མཐོང་གི་ཡོད། ལུས་
པོ་བདེ་ཐང་ཡོང་བར་སོ་སོའི་སེམས་ནི་ངས་པར་དུ་སྤྱིད་པོ་ཡོད་དགོས། དེའི་ཕྱིར་

ངས་མི་ཚོར་ནང་སེམས་ཀྱི་རིན་ཐང་དེ་དག་དར་རྒྱས་གཏོང་བའི་སྒྲུལ་སྒྲོང་གྲེད་པར་
རྒྱ་མཚན་ལྷག་མ་འགའ་ཡོད། དེ་དག་ནི་འཕེལ་རྒྱས་ཀྱི་རྒྱ་མཚན་དང་། འཕྲོད་བསྟེན་
ཀྱི་རྒྱ་མཚན། སེམས་ལ་ཞི་བདེ་ཡོང་བའི་རྒྱ་མཚན་བཅས་ཡིན། འདི་དག་གིས་སྒྲང་
བ་དང་སྦྲིང་ཁམས་གཉིས་ཟུང་འབྲེལ་གྲེད་རྒྱ་ནི་ཉ་ཅང་གལ་ཆེན་ཞིག་ཡིན་པ་སྟོན་
ཀྱི་ཡོད། འདིའི་ཚུགས་ནས་ཆོན་རིག་དང་གནའ་ཐོའི་སློལ་རྒྱན་ནང་དོན་རིག་པ་ལྟ་
བུའི་བར་ལ་གོ་བསྟར་བྱས་ཆེ་པན་པ་ཆེན་པོ་འབྱུང་རྒྱ་རེད།

ཏཱ་ལའི་ཟླ་མ་མཆོག་གིས་ཆོག་ས་ཞུགས་པ་ཚོར་ནན་ཏན་དུ་གསུང་རྒྱུར།
“ངས་ནང་ཆོས་དར་སྤེལ་གྱི་འབད་བརྩོན་གྲེད་ཀྱི་མེད་པ་དང་། དེ་བཞིན་ནང་ཆོས་ནི་
དམིགས་བསལ་ཞིག་ཡིན་པའང་བརྗོད་ཀྱི་མེད། ངས་འདི་ལྟར་བསམ་སྒྲོག་ཏོང་གི་
མེད།” ཁོང་གིས་གསུང་དོན་ལ། ནང་དོན་རིག་པ་དང་འབྲེལ་བར་ཆོས་ཀྱི་སློལ་རྒྱན་
གཞན་ཉེ། ཉིན་རྒྱ་དང་། ཡེ་སྤུའི་ཆོས་ལུགས། རེ་བྱ་ཆོས་ལུགས། ཁ་ཆེ་ཆོས་ལུགས་
ཀྱི་བྱུང་མཐའ་སར་ཉམས་བཅས་ཀྱིས་ཆོན་རིག་དང་མཉམ་འབྲེལ་བྱས་ནས་འགྲོ་བ་
མིའི་རིགས་ལ་རམ་འདེགས་གྲེད་ཐུབ། “མཆོམས་རེར་ངའི་ཆོར་སྤང་ལ། ནང་པ་
དང་། ལྷག་པར་ང་ལྟ་བུའི་ཉམས་སྤྱོད་མང་པོ་མེད་མཁན་ཆོར་བཤད་རྒྱ་ཡོད་པ་ནི་
ཉོག་གཏམ་རེད།” མང་ཆོག་ས་གང་མོ་ཤོར་སོང་། “ཞིབ་འཇུག་གི་དོན་དུ་སློལ་རྒྱན་
འབྲེལ་མིན་ནས་ཉམས་སྤྱོད་ཅན་མང་པོ་ལྟན་དུ་འཛོམས་ན་པན་རྒྱ་རེད།” ཏཱ་ལའི་ཟླ་མ་
མཆོག་གིས་འབད་བརྩོན་འདི་འབྲེལ་པས་ཆོས་ལུགས་ཀྱི་མཐུན་སྦྲིལ་འབྱུང་བར་
གསུངས་སོང་།

བོད་བརྒྱུད་ནང་བསྟན་གྱིས་ཆོན་རིག་དང་ལྟན་དུ་མང་ཆོག་ས་ཀྱི་ཁྲིད་དུ་བསྐྱོ་

སྒྲིང་བྱས་ན་ཁེ་པན་གྱི་བྲག་པ་གཅིག་ཡོད། “རྒྱ་ནག་གི་སྤྱན་རྒྱ་མོ་མོ་མང་པོས་བོད་
པའི་སྐོལ་རྒྱན་ནི་ཉ་ཅང་རྗེས་ལུས་ཡིན་པར་བསམ་གྱི་ཡོད།” རྒྱ་ལའི་རྒྱ་མ་མཆོག་
གིས་མཐུག་བསྟུ་བཞིན་གསུངས་པ་དང་། རྒྱ་ཕྱོགས་ཀྱི་ཆོན་རིག་པ་གལ་ཆེན་མང་
པོས་སྐོལ་རྒྱན་དེ་རྒྱག་པོ་ཡིན་ཞིང་། སོ་སོའི་ཞིབ་འཕྲུག་ལའང་འབྲེལ་བ་ཡོད་པར་
མཐོང་བ་འདིས་ལྟ་ཚུལ་དེར་འགྱུར་བ་གཏོང་བྱུག། འདིར་བརྟེན་ནས་རྒྱ་ནག་གཞུང་
གིས་བོད་ཀྱི་རིག་གཞུང་གཅིག་སྤྱང་བྱེད་པའི་དགོས་པ་མཐོང་ཞིང་། བོད་ལ་རིག་
གཞུང་གི་རང་སྤྱོད་ཆོད་གཞི་དེས་ཅན་ཞིག་དགོས་པའི་ཆབ་སྲིད་ཀྱི་ལས་དོན་དེར་
རྒྱ་ཕྱོགས་ཐོབ་སྲིད། “ངས་ཁོང་ཆོར་ང་ཆོ་ནི་” རྒྱ་ལའི་རྒྱ་མས་ནན་པོར་བསྒྲགས་
དོན། “དེ་འབྲེལ་རྗེས་ལུས་ཤིག་ཅིན་པར་སྟོན་རྒྱ་ཡིན།”

ད་ནི་ཨ་ཐོར་དང་དེད་གཉིས་ཡར་ལངས་ནས་བཟོ་སྒྲིང་གཙོ་སྤྱོད་པའི་འོས་
འགན་འགོ་འཕྲུགས་པའི་དུས་ཆོད་ཡིན་ཞིང་། དེད་གཉིས་སེམས་དང་ཆེ་སྟོག་
ཆོགས་པ་ལ་འབྲེལ་བ་བྱུང་ནས་ལོ་ངོ་དུ་མ་ཕྱིན་པ་དང་། རྒྱ་རམ་ས་ལར་སྒྲིང་ཆོགས་
བྱས་པའི་སེམས་དང་ཆེ་སྟོག་གི་ཆོགས་འདུ་ལ་ཐེངས་དུ་མར་ཞུགས་སྤྱོད། ང་ཆོས་
བཟོ་སྒྲིང་དེ་དག་གི་རིན་ཐང་དང་བྲང་བདེན་ལ་མཐོང་ཆེན་བྱེད་གྱི་ཡོད། ཡིན་ཡང་།
དེད་གཉིས་དབང་ཅའི་ཆོན་རིག་པ་དང་ནང་པའི་མཁས་དབང་གང་ཡང་མིན། ཨ་ཐོར་
ནི་དངོས་ཁམས་རིག་པ་བ་ཞིག་ཡིན་ཞིང་། ལྟ་བུ་ཀྱི་དང་བ་ཞིག་ཁྱེར་ནས་ཆོགས་
འདུ་འདིར་ཞུགས་ཡོད། ཁོང་ནི་སྟོབ་གསོ་སྤྱོད་ཐབས་ཀྱི་གསར་བྱུང་གི་ལས་གཞི་
འབྲེལ་ནང་ཞུགས་སྤྱོད་ཡོད་མཁན་ཞིག་རེད། ང་ནི་ཆོན་རིག་གི་ལོ་རྒྱུས་སྤྱོད་བ་ཞིག་
ཡིན་ཞིང་། ངས་ད་ལྟའི་སེམས་དང་ཁྱད་པའི་ཆོན་རིག་དང་། ཆོན་རིག་གི་སྤྱི་ཆོན་དེ་

ཆོས་འགྲོ་བ་མིའི་ངོ་བོའི་སྐྱོར་ལ་གསར་བ་ཅི་ཞིག་བརྗོད་བར་དང་བ་བྱེད་ཀྱི་ཡོད། དེ་
མཚུངས་སུ་སྡོན་གྱི་ལས་གཞི་འགའ་ལ་བརྟེན་ནས་ང་ལ་དང་བ་བྱུགས་ཆེན་སྐྱེས་པ་
ནི་རང་བྱུང་ཆོན་རིག་དང་། འགྲོ་བ་མིའི་རང་བཞིན་དང་ངོ་བོའི་བར་གྱི་གོ་རྟོགས་བརྗེ་
རེས་བྱེད་པ་འདི་རེད། ངས་གོ་རྟོགས་བརྗེ་རེས་དེའི་རིགས་ལ་ལམ་སྟོང་རི་ལྟར་ཡོང་
བ་དང་། ང་ཆོས་དེ་ལྟར་ཡོང་བར་ཅི་ཞིག་བྱེད་ཐུབ་མིན་སོགས་ལ་བསམ་གཞིགས་
བྱས་སྟེང་། ངའི་རེ་བར་ཉམས་སྟེང་དེ་ཆོས་ཉིན་གཉིས་ཀྱི་ཆོག་ལ་འདྲུ་འདིའི་སྐབས་
ཕན་ཞིག་ཐོགས་རྒྱ་དེ་ཡིན།

དེད་གཉིས་ལ་ད་དུང་རེ་བ་གཞན་ཞིག་ཡོད་པ་ནི། བཟོ་སྐྱེད་ལ་མཉམ་ཞུགས་
གནང་བའི་སྔོན་རྒྱུན་གང་ལའང་ང་ཆོ་མི་གཏོགས་པ་འདིས་གཙོ་སྟེང་བའི་ལས་ཀར་
བྱས་པ་ཆེན་པོ་ཞིག་སྟེར་ཐུབ་རྒྱ་དེ་ཡིན། ང་ཆོ་ནི་སྔོན་རྒྱུན་འདི་གཉིས་ཀྱི་ཆེད་
ལས་མཁས་པ་མིན་སྐབས། ང་ཆོས་མང་ཆོགས་ཀྱིས་འདྲི་འདོད་བའི་དྲི་བ་ཆོན་རིག་
བ་དང་ནང་བའི་མཁས་པ་ཆོར་འདྲི་ཐུབ་པ་དང་། ང་ཆོའི་ལས་འགན་ནི་སྔོན་རྒྱུན་
གང་ལ་ཞེན་སྟོགས་མེད་པའི་ཐོག་སྔ་ཕྱི་འགའ་མེད་དུ་བཟོ་སྐྱེད་མཁུན་དུ་བཞུར་བར་
བྱེད་རྒྱ་དང་། ཁ་གསལ་དུ་གཏོང་དགོས་སར་དྲི་བ་འདོན་པ། གནད་འགག་ཅིག་ལ་
འཕྲད་སྐབས་སྔ་ཕྱིའི་མཁུག་སྒྲོམ་འཛོག་པ་སོགས་ཡིན། ང་ཆོ་ཉིན་གཉིས་ཀྱི་བཟོ་
སྐྱེད་གི་འདུས་དོན་ལས་ཐུབ་པའི་དབེ་དེབ་འདིའི་ཚོམ་སྒྲིག་པ་ཡིན་པའི་ཆ་ནས་ཀྱང་།
སྟོག་པ་པོ་རྣམས་ཀྱི་ཆེད་དུ་འོས་འགན་གཅིག་མཚུངས་ཤིག་བསྐྱབ་པར་འབད་
བཅོན་བྱེད་རྒྱ་ཡིན། །

ལེབ་གཉིས་པ།

དབང་ཅའི་སྒྲུང་ཚུལ་རིག་པ་དང་། མར་རེ་ལ།

༡༡། །མར་རེ་ལ་ནི་ཡུལ་རྟོགས་སྐྱེ་དངོས་རིག་པའི་སྐོར་ལ་ཞིབ་འཇུག་གནང་བའི་
དབང་ཅའི་སྐྱེ་དངོས་རིག་པ་བ་ཞིག་ཡིན་པར་མ་ཟད། ནང་པའི་སྐོར་གྱི་ཉམས་ལེན་
པ་དང་། ནང་པའི་ལྟ་བུ་གྱུ་གྱི་སྒྲོབ་མ། སེམས་དང་ཆེ་སྟོག་ཆོག་པ་པ་གསར་འཇུགས་
བྱེད་མཁན་ནང་གི་གཅིག་བཅས་རེད། ཁོང་ནི་དབང་ཅའི་ཆེན་རིག་དང་། ནད་འགོག་
རིག་པ། རྣམ་གཞག་སྐྱེ་དངོས་རིག་པ། ཡུལ་རྟོགས་ཆེན་རིག་ དེ་བཞིན་རྒྱ་ཕྱོགས་
གྱི་ཆེན་རིག་དང་ནང་དོན་རིག་པའི་གོ་རྟོགས་བརྗེ་རེས་བཅས་གྱི་ནང་གསར་གཏོད་
པ་ཞིག་ཡིན། ཁོང་གིས་རང་ཉིད་གྱི་མི་ཆའི་མཇུག་ཏུ་ཤེས་པ་དང་སྤང་འཛིན་ལ་
འབྲེལ་ཡོད་ཡིན་པའི་གཞི་རྒྱ་དང་སྒྲུལ་ཤུགས་ཆེ་བའི་ཁྲོད་པའི་རྒྱ་ཚོལ་སྐོར་གྱི་ར་
ཆའི་གོ་རྟོགས་དེར་ཞིབ་འཇུག་ཆོད་ལྟ་དང་རྣམ་གཞག་གཉིས་ཀའི་ངོས་ནས་གསར་
གཏོད་རང་བཞིན་གྱི་ཁ་སྒྲོན་གནང་ཡོད། ཁོང་ནི་སེམས་བྱུང་ཁག་གི་དབང་ཅའི་རྟེན་
གཞི་གཅིག་སྤར་བརྟག་དབྱེད་བཏང་ནས་སྟོད་མཁན་ཞིག་མ་ཡིན་པར། ཡུལ་ཅན་གྱི་
སྟོང་བའི་རང་བཞིན་རྟོགས་པ་ལའང་འབད་བཅོན་སྟོད་མེད་གནང་མཁན་ཞིག་ཡིན་
ཞིང་། ཁོང་གི་ལྟ་ཚུལ་ལ། སེམས་གྱི་ཆེན་རིག་འཕུས་སྟོ་ཆང་བ་ཞིག་ཡོང་བར་ཡུལ་
ཅན་གྱི་སྟོང་བ་དང་། ལྷག་པར་སེམས་བྱུང་རྣམས་འཛིན་པའི་གང་ཟག་དང་པོ་རང་

སྒྲིང་གི་ཡུལ་ཅན་གྱི་སྒྲིང་བརྟོགས་རྒྱ་ནི་མེད་དུ་མི་རུང་བ་ཞིག་ཡིན།

ད་དུང་ཁོང་གིས་ཡུལ་ཅན་གྱི་སྒྲིང་བའི་སྒྲོར་གྱི་ཆན་རིག་གི་གོ་རྟོགས་དེའི་
ནང་། སེམས་དང་འབྲེལ་བའི་སྒྲིང་དོས་གཤེས་སྒྲིང་གི་ཞིབ་འཇུག་དང་། གཟབ་ནན་
ཆེ་ཞིང་ཞིབ་ཆགས་བའི་སྒྲིང་ཚུལ་རིག་བའི་ཞིབ་འཇུག་གཉིས་ཀྱི་ཟུང་འབྲེལ་དེའང་
འཇུག་དགོས་པར་འདོད་ཡོད། ཁོང་གི་ཡིད་ཆེས་ལ། ཉན་པེ་རིག་པར་གོ་རིམ་ལྡན་
བའི་སྒྲོམ་སྒྲུབ་ཀྱིས་སེམས་ལ་ཞིབ་འཇུག་བྱེད་པ་དང་། རིགས་བས་དབྱེད་བརྟན་
བྱེད་པའི་ལྷ་སྒྲུབ་ཀྱི་སྒོལ་རྒྱན་རིང་པོ་ཞིག་ཡོད་སྟབས། དེས་སེམས་རྟོགས་པར་བྱེད་
པའི་ཆན་རིག་གི་ལས་དོན་ལ་རམ་འདེགས་རྒྱ་ཆེན་ཞིག་བྱེད་ཐུབ། འདི་ལྟར་མར་རེ་
ལའི་རེ་བ་ནི། སེམས་ཀྱི་རང་ཚུལ་དང་འབྲེལ་བའི་དབང་ཅའི་རྟེན་གཞི་འཛོལ་བའི་
ཉམས་ཞིབ་ནང་། ཉན་པེའི་སྒྲོམ་སྒྲུབ་བ་ཆོ་ཞིབ་འཇུག་ཆོད་ལྷ་བྱ་ཡུལ་གསར་བ་ཞིག་
ཏུ་འགྱུར་རྒྱ་དེ་མ་ཡིན་པར། ཁོང་ཆོ་སེམས་ལ་བརྟག་དབྱེད་ཀྱི་ལས་དོན་འདིའི་ནང་
ཆན་རིག་བ་ཆོའི་ལས་རོགས་སུ་འགྱུར་རྒྱ་དེ་ཡིན།

འཇམ་མི་སིས་ William James གཞི་རྩ་བརྒྱ་ཐག་གཅིག་གི་སྒྲིན་དུ་རང་གི་
བརྟམས་ཆོས་སེམས་ཁམས་རིག་པའི་རྩ་འཛིན། གཞི་མའི་ནང་། ར་ཆོ་ཤེས་
བཞིན་གྱི་ཞིབ་ལྷ་ལ་ཐོག་མཐའ་བར་གསུམ་དུ་བརྟེན་དགོས་ཚུལ་བྲིས་ཡོད། འཇམ་
མི་སིས་འབྲེལ་བརྟེན་བྱས་པའི་སེམས་ཁམས་རིག་པ་ནི། ཡུལ་ཅན་སེམས་ཀྱི་སྒྲིང་
ཚུལ་དང་། སྒྲིང་ཚུལ་དེ་དག་དང་སོ་སོའི་འཇུག་ཡུལ། སྒྲིང་པའི་རང་ཚུལ། ཁོར་ཡུག་
བཅས་ཀྱི་བར་དུ་ཡོད་པའི་འབྲེལ་བའི་ཞིབ་འཇུག་ཅིག་རེད། སྒྲིང་ཁམས་སེམས་
ཁམས་རིག་པས་སེམས་དང་སྒྲིང་པའི་འབྲེལ་བ་དང་། སེམས་ཀྱི་རྒྱས་རྩལ་དང་ཁོར་

ཡུག་བར་གྱི་རང་བྱུང་འཕེལ་འགྱུར་གྱི་མ་ཐུན་འགྲིག་སོགས་ལ་ཞིབ་འཇུག་བྱེད་གྱི་
ཡོད་ཀྱང་། ཤེས་བཞིན་གྱིས་ཡུལ་ཅན་སེམས་ཀྱི་རང་ཚུལ་རང་ཉིད་ལ་བརྟག་དབྱེད་
བྱེད་པ་རེད། འོན་ཀྱང་། ཤེས་བཞིན་ནི་ཅི་ཞིག་ཡིན་ནམ། འཇམ་མི་སེས་འདི་ལྟར་
བརྗོད་འདུག འདི་ཤིང་འོན་ཀྱང་། ཤེས་བཞིན་ཞེས་པའི་ཆོག་འདིར་མཆོན་ཉིད་ཅིག་ཏུ་ལམ་འཛོག་མི་
དགོས་ཤིང་། འདིའི་དོན་ནི་ར་ཆོས་རང་ཉིད་ཀྱི་སེམས་ནང་དུ་བལྟས་ནས་དེར་ཅི་
ཞིག་རྟོག་པ་ལ་འབྲེལ་བརྗོད་བྱེད་པའི་དོན་ཡིན་པ་དང་། ཆང་མས་དེར་ཤེས་པའི་རང་
ཚུལ་མཐོང་གི་ཡོད་པར་མོས་མ་ཐུན་བྱེད་གྱི་རེད།”

མཁས་པ་ཆོས་སྐད་ཆ་འདི་རྒྱན་དུ་ཡུང་འབྲེན་བྱེད་གྱི་ཡོད་ཀྱང་། འཇམ་མི་
སེས་ཤེས་བཞིན་ནི་ཡུལ་ཅན་སེམས་ཀྱི་འཛིག་རྟོག་ལ་ལམ་ཁྲིད་བྱེད་པོ་ཡང་དག་
གམ་སྟབས་བདེ་ཞིག་མིན་པར་བསམས་པ་དེ་གསལ་བརྗོད་བྱེད་གྱི་མེད། བཅུ་མས་
ཆོས་དེའི་མཇུག་དུ་ཁོང་གིས་ཆོར་བ་དང་། ཡུལ་ཅན་གྱི་རྟོག་པའི་རྒྱན་མ་ཐུན་ནང་གི་
ཆོར་ཤེས་ཀྱིས་ཟེན་པའི་དུས་སྐད་ཅིག་མའི་སྐོར་སྐྱེད་ལྟེ། ག་ཤམ་གྱི་སྐད་ཆ་འདི་
བརྗོད་འདུག “གལ་སྲིད་མི་སྲུ་གཅིག་གིས་ཀྱང་བསམ་སྒྲོ་ཞིག་དཀྱིལ་མར་བཅད་
ནས་དེའི་ཆ་ཤས་ལ་ལྟ་སྐྱབས། ཤེས་བཞིན་གྱིས་སྲུ་བྱེད་ཆ་ཤས་དེ་ཆོར་བལྟ་རྒྱ་ནི་
ཅི་འདྲའི་དགའ་མོ་ཞིག་ཡིན་པ་རྟོགས་ངེས། འདི་འདྲའི་ཤེས་བཞིན་གྱི་དབྱེད་པ་ལ་
བཅོན་ལེན་བྱེད་པ་ནི་པང་ལོ་འཁོར་བཞིན་པ་བཀག་ནས་དེའི་གཡོ་འགྲུལ་འཛིན་པ་
དང་། ཡང་ན་སྒྲོན་མེ་སྤར་ནས་སྒྲུན་པ་ཅི་འདྲ་ཞིག་ཡིན་མིན་ལྟ་བ་དང་གཅིག་
མཚུངས་རེད།”

འཇམ་མི་སེས་ལྟ་ཚུལ་ལ། ར་ཆོས་རང་ཉིད་ཀྱི་སེམས་ལ་ཞིབ་ལྟ་བྱེད་ཐུབ་

པའི་རྒྱ་མཚན་ཅམ་གྱིས་རྟོག་པ་དང་ཚོར་བ་ཐམས་ཅད་ཀྱི་རང་བཞིན་རྟོགས་མི་ཐུབ།
ཕྱི་ལོ་ ༡༩༠༥ ལོར་ཁོང་གིས་གནས་བཞུགས་སྤེལ་པའི་དགེ་སྤྲོང་ཨ་ན་ལྷ་རེ་ཀམས་ Ana-
garika Dharmapala གྲུ་མད་ཤི་ཐོབ་སྤོབ་ཏུ་ནང་པའི་སེམས་ཀྱི་རྣམ་གཞག་གི་སྐོར་ལ་
གཏམ་བཤད་གནང་བར་ཉན་ནས་ཤེས་རྟོགས་བྱས་པ་ནི། རང་པའི་ལྟ་བ་གཞིར་
བཞག་ན། སེམས་དང་དངོས་ཁམས་ཀྱི་བྱུང་བ་མཐའ་དག་གི་རྒྱུ་མ་ཐུང་གི་གཞི་
རྩར་གནས་པའི་རྟག་ཅིང་རང་རྒྱ་ཐུབ་པའི་བདག་ཅིག་མེད་པ་འདི་རེད། གཏམ་བཤད་
དེའི་རྗེས་སུ་འཇམ་མི་སི་ཡར་ལངས་ནས་ཚོགས་ཞུགས་པ་རྣམས་ལ་བརྗོད་རྒྱུར།
"སེམས་ཁམས་རིག་པ་འདི་ནི་ད་ནས་བཟུང་ལོ་ངོ་ཉི་ཤུའི་རྗེས་སུ་མི་ཚང་མས་སྤོབ་
གཉེར་བྱ་རྒྱ་རེད།" ཁོང་གིས་འདི་ལྟར་བརྗོད་པ་ནི་ནང་པའི་སེམས་ཁམས་རིག་པ་
རང་ལ་གོ་བ་ལེན་དགོས་པ་མ་ཡིན་ཞིང་། དེ་ལས་ཐོག་སྟེ། རང་དོན་རིག་པས་མཚོན་
བར་བྱས་ཡོད་པའི་སྤང་ཚུལ་རིག་པས་ཞིབ་ཐར་རྩད་ཞིབ་བྱེད་རུང་པའི་འགྲོ་བ་མིའི་
རྣམ་བཤེས་པའི་རང་ཚུལ་མཐའ་དག་འདུས་པའི་སེམས་ཁམས་རིག་པ་ཞིག་རེད།

འོན་ཀྱང་། འཇམ་མི་སིའི་སྡོན་དཔག་འདི་དོན་དངོས་སུ་བྱུང་མེད་པ་དང་།
སེམས་ཁམས་རིག་པ་སྤྲོ་བ་ཁ་ཤར་ James McKeen Cattell གྱིས་ཕྱི་ལོ་ ༡༩༠༥
ལོར་བརྗོད་པའི་འོག་གི་སྐད་ཆ་འདིས་དེའི་རྗེས་ཀྱི་སེམས་ཁམས་རིག་པའི་དར་
རྒྱས་ཀྱི་ཁ་ཕྱོགས་གཙོ་བོར་བསྟན་ཡོད། "སེམས་ཁམས་རིག་པའི་ཚོད་ལྟའི་ནང་
ཞིབ་འཇུག་བྱེད་ལུལ་དེ་རྒྱུན་དུ་སེམས་ཁམས་རིག་པ་སྤྲོ་བ་ཞིག་ཡིན་མི་དགོས་པ་
ནི། སྤང་ཁམས་རིག་པའི་འཚོལ་ཞིབ་ཀྱི་ཆེད་དུ་ཆ་ཤས་དུ་མར་བརྟམས་ཡོད་པའི་
སྤལ་བ་དེ་སྤང་ཁམས་རིག་པ་བ་ཞིག་ཡིན་མི་དགོས་པ་དང་གཅིག་མཚུངས་ཡིན།"

སེམས་ཁམས་རིག་པ་འདི་བྱེད་ཐབས་ནི་སེམས་ཀྱི་ངོ་བོ་གང་ཐུབ་ཀྱིས་ཡུལ་གྱི་རང་
བཞིན་ཏེ། དཔེར་ན། གཤེས་སྡོད་ཀྱི་རྣམ་འགྲུར་དང་། སྤང་ཁམས་ཀྱི་ཡ་ལན། ད་དུང་
ཤེས་ཚོར་གྱིས་མ་ཐེན་པའི་གནས་ཚུལ་དབྱེད་བརྟེན་གྱི་ལྷན་ཚུལ་སོགས་སུ་བསྐྱར་
རྒྱ་འདི་རེད། འདི་ལྟར་ཤེས་པ་ཞེས་པ་ནི་འཛེམས་བྱའི་ཆོག་ཅིག་ཏུ་གྱུར་ནས་ཤེས་
བཞིན་སེམས་ལ་བརྟག་ཐབས་སུ་ངོས་ལེན་བྱས་མེད་པ་དང་། སེམས་ཁམས་རིག་པ་
སྤྲོ་བ་རང་ཉིད་ཀྱིས་ནང་སེམས་ཀྱི་འཛིག་རྟེན་ལ་ཞིབ་འཇུག་བྱེད་སྐྱེད་ཀྱི་གང་ཟག་
དང་པོའི་ཡོན་ཏན་ལ་སྦྱོར་བརྟེན་བྱེད་མ་དགོས་པར་གྱུར་པ་རེད། ཟླ་མི་ཏྲུ་ Ge-
stalt གེ་སེམས་ཁམས་རིག་པ་དང་། སྤང་ཚུལ་སེམས་ཁམས་རིག་པ་ལྟ་བུ་ནི་སེམས་
ཁམས་རིག་པའི་སྤྱིའི་འཕེལ་ཕྱོགས་འདི་དང་ཐ་དད་པ་ཡིན་ཡང་། ཡུལ་ཅན་གྱི་རང་
བཞིན་སྤང་མེད་ཏུ་བསྐྱར་བའི་ལངས་ཕྱོགས་འདིས་ལོ་རབས་མང་པོར་ཆོན་རིག་གི་
སེམས་ཀྱི་ཞིབ་འཇུག་ལ་འབྲུགས་རྒྱུ་ཐེབས་ཡོད།

ང་ཚོ་སྤང་ཡང་སྤང་ཚུལ་རིག་པ་དང་། སྤང་པའི་ཆོན་རིག་ ཆོད་ལྷའི་སེམས་
ཁམས་རིག་པ་བཅས་གཅིག་སྤྲིལ་ལས་བྱུང་བའི་ནང་སེམས་ཀྱི་ཆེ་སློག་གི་ཆོན་རིག་
ལ་ཁ་ཕྱོགས་པར་དུས་རབས་གཅིག་ཙམ་འགོར་ཡོད། ཆོན་རིག་འདི་ནི་འཇམ་མི་
སེའི་དམིགས་འདུན་ཡིན་པ་དང་། ཡུལ་རྟོགས་ཆོན་རིག་པ་ཆོས་ཤེས་པ་དང་ཡུལ་
ཅན་གྱི་རང་བཞིན་མ་རྟོགས་པར་ནང་སེམས་ཀྱི་ཆོན་རིག་འཕྱས་ཆང་ཞིག་མི་ཡོང་
བར་ཁས་ལེན་བྱེད་པ་ཉི་བའི་ལོ་ཤས་ནང་འབྲུགས་རེ་ཆེར་བྱིན་ཡོད། ཆོན་རིག་པ་
འདི་ཆོར་ད་དུང་ཤེས་བཞིན་ལས་བྱུང་བའི་ཡུལ་ཅན་གྱི་སྡོང་བའི་འགྲེལ་བརྗོད་
རྣམས་ཡུལ་རྟོགས་ཆོན་རིག་གི་ནང་དུ་སྤྲིག་འཇུགས་དང་ལྡན་པར་བཀོལ་སྦྱོད་བྱེད་

དགོས་པའི་ལྷ་ཚུལ་ཡང་ཡོད་པ་རེད། ཉེ་ཆར་ཡུལ་རྟོགས་ཚན་རིག་པ་ཏམ་ེ་
ཐེས་Chris Frith གཞིན་སྐྱུར། "དུས་རབས་ཉེར་གཅིག་པའི་ལས་དོན་ཆེན་པོ་ཞིག་
ནི། ང་ཚོས་སྤྱོད་བཞིན་པའི་ལྷ་རྒྱུ་ལ་བརྟེན་དུ་བསྐྱར་དགོས་པ་རྟོགས་སྐྱོད་ཡིན་
ཞིང་། འདི་ལྷ་རྒྱུ་ལ་ཚོས་སྤྱོད་བཞིན་པའི་ཐུན་མོང་གི་སྤྱོད་ཡུལ་དུ་བསྐྱར་ཆོག"

ཡུལ་ཚན་གྱི་སྤྱོད་བཞིན་པའི་སྐྱར་ཡང་གཤེད་འཛིན་བྱེད་པ་འདིས་སྤྱོད་བཞིན་པའི་གནས་
ཚུལ་ཞིབ་ཚགས་ཤིག་ང་ཚོར་ཐོན་པའི་ལྷ་རྒྱུ་ལ་བརྟེན་དགོས་པའི་དེ་བ་སྤྱོད་ཞིང་། ལཱ་རེ་
ལས་དེ་བ་འདི་སེམས་ཀྱི་ངང་ཚུལ་དང་འབྲེལ་བའི་དབང་ཅའི་མ་ལག་ལ་འཛོལ་ཞིབ་
བྱེད་པའི་རང་གི་ཉམས་ཞིབ་ནང་གལ་ཆེན་དུ་བཟུང་སྟེ། ཡུལ་རྟོགས་ཚན་རིག་གིས་
གང་ཟག་དང་པོའི་སྤྱོད་བཞིན་པའི་ཅུད་ཞིབ་བྱེད་ཐབས་རྣམས་དང་ཡེན་བྱ་དགོས་པའི་གྲོས་
གཞི་བཏོན་འདུག གང་ཟག་དང་པོའི་བྱེད་ཐབས་ཀྱིས་སྤྱོད་བཞིན་པའི་སྤྱོད་པོ་
སའི་ཚོར་ཤེས་དེ་ཡིད་བྱེད་ཀྱི་སྤྱོད་བཞིན་པའི་སྤྱོད་དང་སྤྱོད་ཚོར་གྱི་སྤྱོད་པོ་
ནས་རྒྱ་ཁྱོད་ཀྱི་ཡོད། ལཱ་རེ་ལའི་ལྷ་ཚུལ་ལ། གང་ཟག་དང་པོའི་བྱེད་ཐབས་འདི་
ནི་ཡུལ་རྟོགས་ཚན་རིག་ལ་གལ་ཆེན་ཡིན་པའི་སྐྱོ་མཚན་དུ་མ་ཡོད་དེ། གང་ཟག་
ཅིག་གིས་བྱེད་ཐབས་འདིར་བརྟེན་ནས་ཡིད་བྱེད་ཀྱི་སྤྱོད་ཚད་དང་། སྤྱོད་ཚོར་གྱི་
འཁྱུགས་སྐྱོན་ལྟ་བུ་བྱེད་པའི་མ་ཐོན་པའི་རང་གི་སྤྱོད་བཞིན་པའི་ཆ་ཤས་ལ་ཞིབ་ལྟ་བྱེད་ཆོག
དེ་བཞིན་ཞིབ་འཇུག་བྱེད་ཡུལ་ལས་བྱུང་བའི་གང་ཟག་དང་པོའི་ཞིབ་སྟེན་འབྲེལ་
བརྟེན་གྱིས་ཞིབ་འཇུག་ཆོད་ལྟ་བྱེད་མཁན་ལ་དབང་ཅུང་ལྡོག་པར་བརྒྱབ་པའི་ཞིབ་
འཇུག་ཆོད་ལྟ་བུ་ནང་གསལ་བ་ལྟར། རྟེན་པའི་བྱ་འགྲུལ་གྱི་འགྲུར་ལྟོག་ལྟ་བུའི་སྤྱོད་
ཁམས་ཀྱི་རྒྱས་ཚུལ་རྟོགས་པར་གྲོགས་བྱེད་བྱས། འགྲུར་ལྟོག་དེའི་རིགས་ནི་གང་

ཟག་དང་པོའི་འགྲེལ་བརྗོད་ལ་མ་བརྟེན་ན་གསལ་པོ་ཆགས་མི་སྲིད། སྒྲུབ་ལཱ་སྤྱོད་གང་ཟག་དང་པོའི་བྱེད་ཐབས་བཀོལ་སྤྱོད་ཀྱི་ལངས་ཕྱོགས་འདིར་“དབང་ཅིའི་སྒྲིབ་ཚུལ་རིག་པ”ཞེས་པའི་ཐ་སྟན་སྒྲུབ་བ་དང། ཁོང་གིས་བྱེད་ཐབས་འདིའི་རྣམ་པ་རང་གི་མཐའ་མའི་ཞིབ་འཇུག་ཆོད་ལྟ་ཞིག་ཏུ་བསྟན་ཞིང། དེའི་ནང་གང་ཟག་དང་པོའི་བྱེད་ཐབས་བཀོལ་སྤྱོད་བྱས་ཏེ། གཟུགས་འཛིན་ཤེས་པ་སྦྱེས་པའི་སྒྲུབ་པ་ཡིད་བྱེད་ཀྱི་སྦྱས་ཀའི་སྤྱོད་བལ་ཁྱད་པར་གལ་ཆེན་ཡོད་པ་གསལ་པོར་བསྟན་ཡོད། ཁྱད་པར་དེ་དག་ནི་རྣམ་ལྟན་ཤིན་ཏུ་ཐུང་བའི་མྱད་པའི་བྱ་འགྲུལ་གྱི་འགྲུལ་འགྲོས་དང། དེ་ཆོའི་འགྲུལ་སྒྲུབ་ཐ་དད་པ་རྣམས་དང་འབྲེལ་བ་ཡོད་པ་རེད།

ད་དུང་སྒྲུབ་ལཱ་མཆོད་ན། གང་ཟག་དང་པོའི་བྱེད་ཐབས་འདི་གལ་ཆེན་ཡིན་པའི་རྒྱ་མཚན་གཞན་ཞིག་ཡོད། སེམས་ཀྱི་རང་ཚུལ་གྱི་བྲག་པའི་རིགས་བསྐྱེད་ནས་སྤྱོད་ཚུལ་གྱི་ངོས་ནས་དེ་ཆོར་འགྲེལ་བརྗོད་གསལ་པོར་བྱེད་ཐུབ་མཁན་ཆོས། སེམས་ཀྱི་རྣམ་ཚུལ་དང་འབྲེལ་བའི་རྒྱ་འབྲས་ཀྱི་རྣམ་པའི་སྒྲོར་ལ་ཞིབ་འཇུག་བྱེད་སྤྱད་ཀྱི་ལམ་ཞིག་སྟོན་ཀྱི་ཡོད། སེམས་ཀྱི་རྣམ་ཚུལ་དང་འབྲེལ་བའི་རྒྱ་འབྲས་ཀྱི་རྣམ་པ་ཟེར་བ་འདི་ནི་སེམས་ཀྱི་རྣམ་ཚུལ་ཤུགས་ཆེན་པོ་ཞིག་གིས་རང་གི་དབང་ཅིའི་རྟེན་གཞི་ལ་བཅོས་བསྒྲུབ་དང། ཡང་ན་ལུས་ཁམས་དང་འབྲེལ་བའི་བྱུང་བ་ཁག་ཅིག་ལ་རྒྱ་རྒྱུན་བྱེད་པར་གོ་དགོས། སྒྲུབ་ལཱ་འདི་ལྟ་ཚུལ་ལ། སེམས་ཀྱི་རྒྱ་འབྲས་ཀྱི་རྣམ་པ་ནི་འདི་ལྟར་ཆོད་རིག་གི་ནང་དུ་མཚམས་སྦྱོར་བྱས་ན། རྣམ་གཞག་དང་ཞིབ་འཇུག་ཆོད་ལྟ་གཉིས་ཀའི་ངོས་ནས་དབང་ཅིའི་རྟེན་གཞིའི་འབྲེལ་བ་གཙོ་བོར་འཛིན་པའི་སྒྲོམ་གཞི་རྟེན་པར་ལྟོས་ན་འབྲས་བུ་ཆེན་པོ་ཞིག་འཛོན་རྒྱ་རེད། ལྟ་ཚུལ་འདི་

དག་ནི་མར་རེ་ལས་གང་ཟག་ཅིག་གིས་རང་གི་སྒོ་ལ་བཞུགས་ནས་གཟུང་ནས་ཀྱི་བརྒྱལ་
གཟུང་ལ་སྤངས་འཛིན་བྱེད་ཐབས་དང་། གཟུང་ནས་དང་འབྲེལ་བའི་དབང་ཅིའི་བྱ་
འགུལ་གྱི་སྒྲོར་ལ་གསར་གཏོད་རང་བཞིན་གྱི་ཞིབ་འཇུག་བྱས་པའི་ནང་དར་སྤེལ་
བྱས་ཡོད།

གང་ཟག་དང་པོའི་བྱེད་ཐབས་ཀྱི་བཟང་ཆ་འདི་དག་གཞིར་བཞག་སྟེ། སྒོ་
མར་སེམས་ཁམས་རིག་པ་སྤྱོད་པ་ཚོས་རྒྱ་མཚན་ཅིའི་ཕྱིར་ཤེས་བཞིན་ངོས་ལེན་མ་
བྱས་པའི་ལོ་རྒྱུས་ལ་བསྐྱར་དུ་བསམ་གཞིགས་བྱས་ན་རིན་ཐང་ཆེ་ཞིང་། ལོ་རྒྱུས་
སྤྱིའི་ངོས་ནས་བརྗོད་ན། ཤེས་བཞིན་ལ་གོ་སྐབས་ངོས་འཛམས་ཤིག་བྱིན་ཡོད་
ཀྱང་། ལམ་སྟོང་མ་བྱུང་བ་རེད་ཟེད། ལམ་སྟོང་མ་བྱུང་བའི་རྒྱ་མཚན་ནི། ཤེས་བཞིན་
གཙོ་བོར་བཟུང་ཡང་པན་ཚུན་འགྲན་རྒྱར་གྱུར་པའི་སེམས་ཁམས་རིག་པའི་བྱུ་
མཐའ་གཉིས་ཀྱིས་སྤང་བརྟན་མེད་པའི་རྟོག་པ་ཞིག་ཡོད་མེད་ལ་མོས་མཐུན་བྱེད་མ་
བྱུ་བས་རེད་ཟེད། འོན་ཀྱང་། འཇམ་མི་སིས་སེམས་ཁམས་རིག་པའི་བྱུ་མཐའ་
འདི་གཉིས་ཀྱིས་བཀོལ་སྤྱོད་བྱས་པའི་ཤེས་བཞིན་དེ་སྤྱོད་པའི་ཞིག་མིན་ཞིང་
དཀའ་སྤྱོད་ཆེ་བ་ཐོག་མ་ནས་མཐོང་ཡོད། དེ་ཡང་ཤེས་བཞིན་འདི་དབང་ཤེས་ཀྱི་
སྟོང་རྒྱུ་ལས་བྱུང་བའི་ཚོར་ཤེས་གཅིག་ཤུའི་ཐོག་གཏད་པའི་རྒྱ་མཚན་གྱིས་རེད།
ཕྱིས་སུ་རྟོག་སི་ཏར་སེམས་ཁམས་རིག་པ་དང་སྤང་ཚུལ་རིག་པ་སྤྱོད་པ་ཚོས་གསལ་
སྟོན་བྱས་པ་ལྟར། ཤེས་བཞིན་དེའི་རིགས་ཀྱིས་གོ་རྟོགས་ཅི་ཡང་བསྐྱུན་ཐུབ་མེད།
ད་དུང་ལོ་རྒྱུས་དེའི་ནང་འགྲན་རྒྱར་གྱུར་པའི་སེམས་ཁམས་རིག་པའི་བྱུ་མཐའ་
གཉིས་ཀས་ཤེས་བཞིན་གྱི་སྟོང་བ་ལ་འབྲེལ་བརྗོད་བྱེད་པའི་གནས་རིམ་དུ་པན་ཚུན་

མོས་མ་ཐུན་བྱེད་པ་བརྗོད་ཀྱི་མེད་པ་དང་། ཁོང་ཚོའི་འགལ་བ་ནི་རྣམ་གཞག་གི་
 འགྲེལ་དོན་གྱི་གནས་ཤིང་བྱུང་བ་ཞིག་རེད། ཚོད་སྐྱེད་འདི་ལས་ང་ཚོར་སྒྲིབ་
 ཅིག་ཡོད་དེ། ཤེས་བཞིན་ནི་ཡུལ་ཅན་གྱི་སྤྱོད་པའི་སྒྲོར་ལ་འགྲེལ་བ་ཤད་ཀྱི་གནས་
 ཚུལ་འཆོལ་བར་བཀོལ་སྤྱོད་མེད་པ་ཞིག་མིན་པ་དང་། དེ་ལས་ཐོག་སྟེ་སེམས་
 ཁམས་རིག་པ་སྤྲོ་བ་ཚོས་གཟབ་ནན་གྱིས་ཡུལ་ཅན་གྱི་སྤྱོད་པའི་འགྲེལ་བ་ཤད་དང་།
 དེ་ཚོའི་རྒྱ་རྒྱུན་ལ་གསལ་བ་ཤད་བྱེད་པའི་རྣམ་གཞག་གཉིས་ཀྱི་བར་ལ་ཁུད་བར་
 འབྲེད་དགོས་པ་འདི་ཡིན། དེ་མཚུངས་སུ་སྤྱི་ལོ་ ༡༩༢༡ ལོར་ཞེ་སི་པད་ཅི་དང་། ཟེ་
 ལི་སི་ན་ Nisbett and Wilson གཉིས་ཀྱིས་བྱས་པའི་ཞིབ་འཇུག་གི་ནང་དུ་འང་ང་
 ཚོར་སྒྲིབ་ཅིག་ཡོད་པ་དང་། ཁོང་ཚོས་ཞིབ་འཇུག་བྱེད་པའི་མི་ཚོའི་སྤྱོད་པ་ངེས་
 ཅན་ཞིག་སྤྱི་ལོ་ཕྱོགས་ནས་སྤངས་འཛིན་བྱས་པའི་འབྲས་བུ་ཡིན་ཡང་། སོ་སོའི་སྤྱོད་
 པ་དེ་དག་ནི་རང་གི་སེམས་བྱུང་གིས་བསྐྱེད་པ་ཡིན་པར་ཡང་ཡང་བརྗོད་འདུག་ནིར་
 འཇུག་ཐུན་པའི་ཡུལ་ཅན་གྱི་འགྲེལ་བ་རྗོད་དེ་ཚོར་རྒྱ་རྒྱུན་ལ་གསལ་བ་ཤད་བྱེད་པའི་
 རྣམ་པ་ཡོད་པ་དང་། འགྲེལ་བ་ཤད་ཅུང་དང་ཡང་ན་སྤང་ཚུལ་ཅུང་གི་རང་བཞིན་ཞིག་
 མིན། ད་དུང་ང་ཚོས་ཤེས་དགོས་རྒྱ་ཞིག་ནི། ཞིབ་འཇུག་ཚོད་ལྟ་བྱེད་པའི་གང་ཟག་
 ལ་སྤྱོད་བརྗོད་སྤྱད་དེ། སྤྱོད་བྱའི་ཡུལ་དུ་བྱུང་པའི་རང་གི་སེམས་བྱུང་གི་རྒྱས་ཚོལ་
 ལ་ཡིད་བྱེད་གཏོད་དུ་འཇུག་པ་དང་། རྒྱ་རྒྱུན་གསལ་བ་ཤད་ཀྱི་ཚོད་དཔག་ལ་གཡོལ་
 དུ་འཇུག་དགོས་རྒྱ་འདི་འདྲ་རེད།

ཡིན་ཡང་། ཡིད་བྱེད་འདི་འདྲ་ནི་རི་ལྷོང་གསོ་སྤྱོད་བྱེད་དགོས་སམ། ཟར་རེ་
 ལས་གང་ཟག་དང་པོའི་བྱེད་ཐབས་ནི་དེ་བའདི་ལ་ཐད་ཀར་འགྲེལ་བ་ཡོད་པ་ཞིག་ཏུ་

མཐོང་ཡོད། རྒྱུ་ལ་སྤྱོད་བཟུངས་སྤྱོད་པའི་ནང་པའི་སྒྲོམ་གྱི་ཉམས་ལེན་ནི་ལག་ལེན་
 དང་། རྣམ་གཞག་གཉིས་ཀའི་ཐོག་ནས་ཆད་གཞི་མཐོ་བོའི་རྒྱ་མཆན་གྱིས་དཔེ་བལྟ་
 སར་འཛིན་ཆོག་ཅིང་། འཇམ་མི་མིས་ཤེས་བཞིན་ནི་རང་ཉིད་ཀྱི་སེམས་ལ་ཞིབ་ལྟ་
 བྱས་ནས་གང་མཐོང་བ་དེར་འགྲེལ་བཟོད་བྱེད་པ་ཅམ་ཡིན་པར་འདོད་ཀྱང་། བར་
 འོན་རིག་པས་རྒྱན་བསྐང་ཞིང་ཤུགས་འབྱུང་གི་ཡིད་བྱེད་སེམས་བྱུང་ཐོག་ལ་འཛོག་
 པའི་སྒྲོར་སྒྲེང་སྟེ། ཡིད་བྱེད་བརྟན་པོ་ཡིན་མིན་ཁོད་པ་དང་། བྱིང་བ། རྒྱགས་པ། དེ་
 བཞིན་སེམས་ཀྱི་གསལ་ཆ་སོགས་ཡོད་མེད་ལ་རག་ལས་རྩ་ལ་གསུང་གི་ཡོད། བར་
 པའི་སྤང་རྩ་ལ་རིག་པའི་ནང་ད་དུང་ཡིད་བྱེད་ཀྱི་བྱུང་ཆོས་འདི་དག་ལ་ལྟ་རྟོག་བྱེད་
 པའི་ཤེས་བཞིན་དང་། བར་པའི་ཆད་མ་རིག་པར་སྒྲོ་ཞིག་གིས་རྒྱན་འབྲེལ་མིན་འོག་སོ་
 སའི་འཇུག་ཡུལ་ཆད་གཞི་ཅི་ཅམ་ཞིག་ལ་ངས་པར་བྱེད་ཐུབ་མིན་སོགས་ཡོད། བར་
 འོན་རིག་པའི་ལྟ་རྟོག་ལ། གལ་སྲིད་རྟོག་པ་དང་ཆོར་པའི་རྒྱན་ནི་ཟང་ཟང་དང་ཉོག་
 པོ་མ་ཡིན་པར་དྲངས་ཤིང་གསལ་ཆོ། འཇམ་མི་མིའི་གོ་བ་གཞིར་བཞག་གི་ཤེས་
 བཞིན་དེས་སྤོང་བ་ཞིག་ལེགས་པར་ཟིན་ནས་འགྲེལ་བཟོད་ཤུན་སྤུམ་ཆོགས་པ་བྱེད་
 ཐུབ་ཀྱི་རེད།

ཨར་རེ་ལའི་དམིགས་འདུན་ནི་ནང་པའི་སྒྲོམ་ཆེན་པ་ཆོ་ཤེས་པའི་དབང་རྩའི་
 ཉེན་གཞི་ལ་བརྟག་དཔྱད་བྱེད་པའི་ལས་དོན་གྱི་ནང་དུ་ཞིབ་འཇུག་ཆོད་ལྟ་བྱེད་ས་
 གསལ་པ་ཞིག་ཏུ་འགྱུར་རྒྱུ་དེ་མ་ཡིན་པར། ཆན་རིག་པ་ཆོའི་ལས་རོགས་དང་།
 མཉམ་འགྲེལ་བྱེད་རོགས་གསལ་པ་ཞིག་ཆགས་རྒྱུ་དེ་ཡིན་པ་ངས་གོང་དུ་བཟོད་ཟིན།
 ད་བར་དུ་ཡུལ་རྟོགས་ཆན་རིག་གིས་འགྲོ་བ་མའི་སེམས་ཀྱི་ཆ་ཤས་སྤན་བྱ་ཞིག་ལ་

མ་གཏོགས་ཅད་ཞིབ་བྱེད་སྤྱབ་མེད། ཆ་ཤས་དེ་ནི་སྒྲིང་ཚུལ་རིག་པར་ཆེད་སྒྲིང་མེད་
མཁན་ཞིག་ལ་སྒྲིང་སྤྱབ་ཅིང་། གང་ཟག་འདི་འདྲས་གཅིག་མཚུངས་སུ་སྒྲིང་ཚུལ་རིག་
པའི་ཆེད་སྒྲིང་ཐོབ་མེད་པའི་ཆོན་རིག་པ་ཞིག་ལ་འབྲེལ་བཟོན་བྱེད་སྤྱབ་པའི་སེམས་
ཀྱི་ཆ་ཤས་ཅམ་རེད། ཡིན་ཡང་། སྒྲིང་ཚུལ་རིག་པའི་ཤེས་ཆ་ད་མཐོ་བོ་ལྟན་པའི་ཞིབ་
འཇུག་བྱེད་ཡུལ་གྱི་གང་ཟག་ཆོས་ནང་དོན་རིག་པ་དང་ཆོན་རིག་གི་མཉམ་འབྲེལ་ལ་
བརྟེན་ནས་རང་གི་སྒྲིང་བ་རྣམས་སྒྲིང་ཚུལ་རིག་པའི་ཤེས་ཆ་ད་མཐོ་བོ་ཡོད་པའི་ཆོན་
རིག་པར་འབྲེལ་བཟོན་བྱེད་པའི་འབྲུང་འབྲུང་ཞིག་ཡོང་ཆོག ཟར་རེ་ལའི་དམིགས་
འདུན་ནི། རྩོགས་གཅིག་ནས་མ་འོངས་པའི་ཡུལ་རྩོགས་ཆོན་རིག་པ་ཆོར་སྒྲོམ་གྱི་
ཉམས་ལེན་དང་། གྲུང་པའི་སྒྲོག་པར་གྱི་འབྲུལ་ལས། ཅིས་རིག་གི་དཔེ་གཟུགས་
བཟོ་སྒྲིངས་བཅས་ཀྱི་སྒྲིང་བརྟེན་སྒྲིང་དགོས་པར་མ་ཟད། རྩོགས་གཞན་ནས་སྒྲོམ་
ཆེན་པ་ཆོར་དབང་ཅའི་ཆོན་རིག་དང་། ཆོད་ལྷ་གཙོ་འཛིན་གྱི་སེམས་ཁམས་རིག་པ་
སོགས་སྒྲོབ་རྒྱུ་འདི་ཡིན། བྱེད་སྒྲིངས་འདིས་བན་ཚུན་སྤྱད་ཏུ་གཏོང་བ་དང་དུས་
མཉམ་དུ་རྩོགས་གཉིས་ཀར་བཀག་རྒྱུ་འདྲ་བཟོ་རྒྱུ་རེད། ཡིན་ཡང་། འདི་ལྟར་བྱུང་
འབྲེལ་བྱས་ན་ད་གཟོད་འཇམ་མི་སིའི་སྒོ་ལ་དང་པོར་ཤར་བའི་སེམས་ཀྱི་ཆོན་རིག་
སྤྱད་པོ་དེ་བསྐྱབ་སྤྱབ་པ་དང་། དཔེ་དེབ་འདི་ལྷ་བྱ་ཤེས་རིག་ཆེད་སྒྲིང་གི་རྒྱང་བཞུད་
དེའི་གོམ་ཁ་དང་པོ་ལྷ་བྱ་ཞིག་ཏུ་འབྲུང་རྒྱུ་ནི་ཟར་རེ་ལའི་རེ་འདུན་ཞིག་ཡིན་པ་
བདག་གིས་ཡིད་ཆེས་བྱེད་ཀྱི་ཡོད། །

ཡེ་ཤེས་ཀྱི་ཡེ་ཤེས་

ཡེ་ཤེས་ཀྱི་ཡེ་ཤེས་ ཡེ་ཤེས་ཀྱི་ཡེ་ཤེས་

ཡེ་ཤུ་གསུམ་པ།

ཡུལ་རྟོགས་དབང་ཅའི་ཚན་རིག་ལས་བྱུང་བའི་ཡིད་བྱེད་དང་། རྫོའི་སྤངས་
འཛིན་གྱི་གོ་རྟོགས།

༡༣། །ཨད་མི་ཨ་ཡེ་ཤེར་སྐྱོང་ཚོགས་བྱས་པའི་སེམས་ལ་དབྱད་བ་ཞེས་པའི་
ཚོགས་འདུའི་སྐབས་སུ་ནང་དོན་རིག་པ་དང་དབང་ཅའི་ཚན་རིག་གི་བཟོ་སྐྱེད་ལ་
བརྟེན་གཞི་གསུམ་ཡོད། དེ་དག་ནི་ཡིད་བྱེད་དང་། སྤང་བརྟན། སྐྱོང་ཚོར་བཅས་ཡིན།
ཚོགས་འདུ་བཀོད་སྤྱི་བྱེད་མཁན་ཚོས་བརྟེན་གཞི་འདི་གསུམ་གྱི་ནང་ནས་ཐོག་
མར་གང་ཞིག་སྐྱེད་དགོས་མིན་ལ་གྲོས་བསྟུར་མང་པོ་བྱས་པ་དང་། བརྟེན་གཞི་འདི་
ཚོ་ཚང་མ་གལ་ཆེན་ཡིན་པར་མ་ཟད། གོ་རྟོགས་བརྟེན་རིམ་གྱི་དང་བ་ཤུགས་ཆེན་
སྐྱོང་རྒྱ་ཡིན་པར་བསམས་པ་རེད། གང་ལྟར་ཡང་མཐའ་མར་གང་ཞིག་དང་པོར་
འཛོག་པའི་གདམ་ཀ་དེ་གཙོ་བོར་ངེས་མེད་དུ་བྱུང་ཞིང་། ཐོག་མར་ཡིད་བྱེད་བཞག་
པའི་རྒྱ་མཚན་ནི། འདིས་ནང་པའི་ཉམས་ལེན་དང་ལྟ་བུ་བྱུང་རིག་པར་གོ་གནས་གཤམ་
ཆེན་ཞིག་བཟུང་ཡོད་པའི་ཐོག་ བརྟེན་གཞི་འདི་དང་རབས་ཚན་རིག་གི་སེམས་
ཁམས་རིག་པའི་ནང་དུ་འདྲེ་སྤྱང་བྱེད་ས་གཤམ་ཆེན་ཞིག་ཏུ་བྱུང་ཡོད་པས་ཡིན།

ངས་འདིར་ཚན་རིག་གི་བྱེད་ཐབས་ལ་བརྟེན་ནས་བྱུང་བའི་ཡིད་བྱེད་སྐྱོར་གྱི་
གོ་རྟོགས་ཁག་ཅིག་སྐྱེད་རྒྱ་ཡིན། སལ་ཆེར་དེ་ལས་ཀྱང་གཤམ་ཆེ་བའི་གོ་རྟོགས་དེ་

ཆོའི་ཆད་བཀག་གི་སྐོར་སྒྲིང་རྒྱ་འདི་རེད། ངའི་རེ་བ་ལ་ཡུལ་རྟོགས་དབང་ཅའི་ཆན་
 རིག་གི་ལྷ་ཚུལ་དེ་དག་ནི། བར་དོན་རིག་པ་ལས་བྱུང་བའི་གོ་རྟོགས་ཀྱི་ཁ་སྐོན་ཞིག་
 ཏུ་གྱུར་ནས་ད་དུང་ང་ཆོའི་བརྗོད་གཞི་འདིར་ཞིབ་ཏུ་ཅད་ཞིབ་བྱེད་རྒྱ་དེ་ཡིན་ཞིང་།
 ངས་ཐོག་མར་མཆན་ཉིད་སྐོར་ཞིག་བཞག་ནས་འགོ་འཇུགས་རྒྱ་ཡིན་བ་དང་། ང་
 ཆོས་སྐད་ཡིག་ཐད་དབང་ལས་བྱུང་བའི་རིག་གཞུང་མ་འདྲ་བའི་བར་ལ་བཟོ་སྒྲིང་བྱེད་
 ཀྱི་ཡོད་སྟབས། རྩོགས་གཉིས་ཀས་སོ་སོའི་ཐ་སྐད་རྣམས་ལ་གང་ཐུབ་ཀྱིས་མཆན་
 ཉིད་བཞག་ནས་ཁ་གསལ་བཟོ་རྒྱ་དེ་གལ་ཆེན་རེད། ཆན་རིག་གི་རྩོགས་གཉིས་
 སུ་ཐ་ན་ཆན་རིག་པ་ཆོ་རང་ཉིད་ཀྱི་ཁོད་དུ་འང་ཡིད་བྱེད་དང་། སྒྲོའི་སྐད་ས་འཛིན་གྱི་
 ཐོག་ལ་མོས་མཐུན་ཡོང་བར་དཀའ་ངལ་མང་པོ་ཞིག་ཡོད། དེའི་ཕྱིར་ངས་རང་གི་
 གཏམ་བཤད་དུ་སྒྲིང་རྒྱ་ཡིན་པའི་མཆན་ཉིད་ནི། བཟོ་སྒྲིང་འདི་འགོ་འཇུགས་ཀྱི་ཆེད་
 དུ་ཡིན་བ་ལས་མཐའ་མའི་གཏན་འབེབ་ཀྱི་རང་བཞིན་དུ་བཞག་མེད། ཡིན་ཡང་།
 མཆན་ཉིད་དེ་དག་གི་ནང་དུ་སྒྲོའི་སྐད་ས་འཛིན་དང་། ཡིད་བྱེད་སྐོར་གྱི་ད་ལྟའི་ཆན་
 རིག་གི་ལྷ་ཚུལ་སྤྱིའི་མཐུན་སྦྲང་ཞིག་འདུས་ཡོད།

ང་ཆོས་ཡིད་བྱེད་ཟེར་བ་ནི་རང་ཉིད་ལ་སྦྱང་བའི་གནས་ཚུལ་རྣམས་འདེམས་
 སྒྲིག་གིས་དབྱེད་བཅར་བྱེད་པའི་སེམས་ཀྱི་རུས་པ་ཞིག་ཏུ་གོ་བ་ལེན་བ་དང་། གོ་
 དོན་འདི་ནི་འཇམ་མི་སའི་སྐད་ཆ་ཡོངས་གྲགས་ཤིག་གིས་བསྟན་ཡོད། “ཆང་མས་
 ཡིད་བྱེད་ཅི་ཞིག་ཡིན་བ་ཤེས་ཀྱི་ཡོད། དེ་ནི་སེམས་ཀྱིས་རྟོག་བ་འདྲ་མིན་དང་། ཡང་
 ན་དུས་མཉམ་དུ་བྱུང་བའི་ཆོས་དུ་མའི་ནང་ནས་གཅིག་དམིགས་སུ་བཀར་ནས་
 གསལ་པོར་འཛིན་བ་འདི་ཡིན། ཤེས་ཆོར་གཞི་གཅིག་ལ་གཏོད་པའམ་རྩོགས་

གཅིག་ཏུ་བསྐྱ་བ། ཡང་ན་ཤེས་པས་འཛིན་པ་ནི་ཡིད་བྱེད་གྱི་ངོ་བོའི་རང་བཞིན་རེད།
ཡིད་བྱེད་ནི་ཆོས་མང་པོ་ཞིག་ལས་ཚུར་འཁོར་ནས་ཆོས་གཅིག་གསུ་མ་ལ་
དམིགས་བསལ་གྱིས་འབྲུག་པ་ཞིག་ཡིན།”

འབྲུག་ཡུལ་ནི་དབང་ཤེས་ལ་སྤང་བའི་གནས་ཚུལ་དང་། ལུས་པོའི་ཆོར་
ཤེས། རྟོག་པ་དང་བློ་ཤེས། ཐ་ན་སྤྱོད་པའང་ཡིན་ཆོག་ངས་བརྗོད་འདོད་པ་གཙོ་བོ་
ནི་ཡིད་བྱེད་དང་སྤངས་འཛིན་བར་གྱི་འབྲེལ་བ་ཡིན། གློའི་སྤངས་འཛིན་ནི་ཡིད་བྱེད་
ལས་གཞན་པའི་སེམས་ཀྱི་རྒྱས་རྩོལ་ཞིག་ཏུ་ག་ཆོད་ལ་སྐྱེད་ཐུབ་པ་དེ་ཙམ་གྱིས་ཐ་
དད་པའི་ཆོས་ཤིག་རེད། དེ་ནི་རྟོག་པ་དང་སྤྱོད་པ་ལ་འདུན་པ་ལྟར་དུ་སྡེ་ཁྲིད་བྱེད་
པའི་སེམས་ཀྱི་རྒྱས་པ་ཞིག་དང་། གློའི་སྤངས་འཛིན་ནི་སྤྱོད་པ་ལ་སྡེ་ཁྲིད་བྱེད་མཁན་
ཞིག་རེད། འདི་ནི་ང་ཆོས་མཆོམས་རེར་གོམས་གཤེས་དང་། གྲུང་བས་བཀོད་
འདོམས་མ་བྱས་པའི་ལུས་པོའི་ཡ་ལན་རྩིས་མེད་དུ་གཏོང་སྐབས་མངོན་དུ་འགྱུར་
རེས། ང་དག་འཁོས་གྱི་དཔེ་མཆོན་ནི། ང་ཆོས་དུག་སྤྲང་གིས་སོ་འདེབས་སར་
བསམ་བཞིན་དུ་ལག་པས་མི་འབྲུག་པ་འདི་ཡིན། སོ་བཟུང་ས་དེར་འབྲུག་པའི་འདོད་
པ་ཤུགས་ཆེན་ཞིག་འབྱུང་བ་དང་། གལ་སྲིད་ང་ཆོའི་སེམས་གཞན་དུ་གཡེངས་ཆོ།
ང་ཆོས་མ་ཤུལ་དེར་དབང་མེད་དུ་འབྲུག་རྒྱ་རེད། ཡིན་ཡང་། ང་ཆོར་འབྲུག་པ་འདི་
འགོག་པའི་རྒྱས་པ་ཡོད་ཅིང་། གློའི་སྤངས་འཛིན་གྱི་དགོས་དམིགས་ནི་སྤྱོད་པ་རེས་
ཅན་ཞིག་བཀག་ནས་སྤྱོད་པ་གཞན་ཞིག་འདེམས་པའམ། དམིགས་ཡུལ་གཞན་ཞིག་
གི་རྗེས་སུ་སྡེ་ག་རྒྱ་འདི་རེད།

གྲུང་བའམ་སེམས་སུ་ཡིད་བྱེད་གྱི་མ་ལག་ཅིག་ཡོད་པའི་རྒྱ་མཆོན་གཅིག་

ནི། དུས་གཅིག་གི་ནང་དུ་འང་ང་ཚོའི་ཁོར་ལུག་ཏུ་ཡོད་པའི་གནས་ཚུལ་དེ་རང་གི་
 སེམས་ཀྱིས་འཛིན་ཐུབ་པར་སྟོན་ན་ཏུ་ཅང་མང་བས་ཡིན། ང་ཚོས་མཆམས་རེར་
 ཞིབ་འཇུག་བརྟག་དབྱེད་ཁང་དུ་བྱེད་པའི་ཚོད་ལྷ་ཞིག་གིས་གནས་ཚུལ་དབྱེད་
 བསྐྱར་གྱི་སྒོའི་རྣམ་ཚུལ་གྱི་ཆད་བཀག་དང་། རྒྱ་མཚན་ཅིའི་ཕྱིར་ཡིད་བྱེད་ཤིན་ཏུ་
 གཤམ་ཆེན་ཡིན་པ་སྟོན་ཐུབ། ཚོད་ལྷ་དེའི་ནང་གང་ཟག་ཅིག་ལ་འབྲུ་པར་སྐྱོར་ཞིག་གོ་
 རིམ་མེད་པར་སྟོན་དགོས་ཤིང་། དམིགས་ལུལ་ནི་གང་ཟག་དེས་ཅི་ཞིག་འགྱུར་
 བཞིན་པ་ག་ཚོད་མཐུགས་པོར་ངོས་འཛིན་བྱེད་ཐུབ་པར་བརྟ་རྒྱ་འདི་ཡིན་ཞིང་།
 རྒྱན་ལྷན་གྱི་དཔེ་མཚོན་ཞིག་ཏུ་ཆ་མཐུན་པའི་འབྲུ་པར་ཆ་གཅིག་གི་གཟུགས་བརྟན་
 ཚུན་པར་ལ་འཆར་དུ་བརྟག་ནས་ཡལ་བར་བྱེད་གྱི་ཡོད། གང་ཟག་ཅིག་གིས་འབྲུ་པར་
 དེ་ཚོའི་བར་གྱི་བྱེད་པར་མཐོང་བའི་ཐེས་ནས་འགྱུར་ལྡོག་དེ་དབང་མེད་དུ་ཡང་ཡང་
 མཐོང་རྒྱ་རེད། ཡིན་ཡང་། འབྲུ་པར་དེ་ཚོ་ཐོག་མར་མཐུགས་པོར་བརྒྱུ་བོ་བྱེད་
 སྐབས་འགྱུར་ལྡོག་དེ་འཛིན་རྒྱ་ཏུ་ཅང་ཁག་པོ་ཡིན།

ཞིབ་འཇུག་ཚོད་ལྷ་འདིས་ང་ཚོའི་ཡིད་བྱེད་ཅི་ཙམ་ཞིག་ལ་ཅེ་གཅིག་ཏུ་
 བསྐྱེམ་ཡོད་པ་སྟོན་ཐུབ། ང་ཚོས་མཆམས་རེར་ཆད་གཞི་འདིའི་ཐོག་ནས་ཡིད་བྱེད་
 གྱི་རྣམ་པའི་ཆད་བཀག་དེ་འཛིན་གྱི་ཡོད། མི་ཞིག་ལ་མཚོན་ན། གནས་ཚུལ་གྱི་
 འབྱུང་ཁུངས་མང་པོ་དང་། ཐ་ན་གནས་ཚུལ་གྱི་འབྱུང་ཁུངས་གཅིག་གི་ཆ་ཤས་མང་
 པོ་ལ་ཡིད་བྱེད་གཏོད་རྒྱུ་འདྲ་ཁག་པོ་རེད། དེ་མཚུངས་སྐྱད་པར་འཛིན་བྱས་པའི་བྱ་བ་
 མང་པོ་ཞིག་དུས་གཅིག་ལ་བྱེད་རྒྱ་དཀའ་མོ་ཡིན། དཔེར་ན། རྒྱུང་པ་འཁོར་གཏོང་
 བའམ་ལྷགས་ཏུ་ལ་ཞོན་པ་ཐོག་མར་སྐྱུང་བའི་སྐབས། ང་ཚོས་རྒྱུང་པ་འཁོར་གཏོང་

བཞིན་པའི་དུས་སུ་གཡས་གཡོན་གྱི་མིས་སྐད་ཆ་བཤད་ཀྱང་ན་བས་འཛིན་མི་ཐུབ།
གོམས་འདིས་ཅུང་ཙམ་ཐོབ་པའི་རྗེས་ནས་ང་ཚོས་རྒྱུངས་འཁོར་གཏོང་བ་དང་། སྐད་
ཆ་བཤད་པ་གཉིས་དུས་གཅིག་ཏུ་བྱེད་ཐུབ་ཀྱང་། ཐོག་མར་སྤྱང་བའི་སྐབས་སུ་ང་
ཚོས་རང་གི་ཡིད་བྱེད་ཚྭ་གས་གཅིག་ཏུ་བསྐྱུ་དགོས་ཤིང་། བྱ་བ་གཉིས་དུས་གཅིག་
ལ་བྱེད་རྒྱ་ཏ་ཅང་ཁག་པོ་ཡིན།

སེམས་ཁམས་རིག་པའི་ཞིབ་འཇུག་ལས་བྱུང་བའི་གོ་རྟོགས་གཞན་ཞིག་ནི།
ཡིད་བྱེད་ལ་སྐྱེས་འཛིན་བྱེད་པར་རྒྱན་མ་ཐུང་ཅིག་དགོས་པ་འདི་ཡིན་པ་དང་། གོང་
དུ་བཤད་ཟིན་པ་ལྟར། ང་ཚོས་ཐོག་མར་རྒྱུངས་འཁོར་གཏོང་བར་སྤྱོད་བ་བྱེད་དུས།
ང་ཚོས་དེར་དོ་སྤང་ཤུགས་ཆེན་ཞིག་སྤྱོད་དགོས་ཀྱང་། ཉམས་སྤྱོད་དང་ལག་ལེན་
རིམ་བས་ཐོབ་ན། བྱ་བ་དེར་དོ་སྤང་སྤང་བཞིན་སྤྱོད་མི་དགོས། གལ་སྲིད་ང་ཚོར་
ཉམས་སྤྱོད་འདར་ངེས་ཤིག་ཡོད་ཆེ། ང་ཚོས་བསམ་སྒྲོམ་བཏང་བར་རྒྱུངས་འཁོར་
གཏོང་ཐུབ། བདེན་དོན་འདིས་སེམས་ཁམས་རིག་པའི་ཞིབ་འཇུག་གི་བྱུང་ཁོངས་
འདིའི་བྱི་བ་གཙོ་བོ་ཞིག་སྤྱོད་གི་ཡོད་པ་དང་། ཡིད་བྱེད་དང་སྐྱེས་འཛིན་གཉིས་ནི་
ཕན་ཚུན་རྗེ་ལྟར་འབྲེལ་ཡོད་དམ། བྱི་བ་འདི་ལ་ལན་གཉིས་ཡོད་དེ། གཉིས་ཀ་གཅིག་
མཚུངས་དང་། ཡང་ན་གཉིས་ཀ་ཐ་དད་པ་རེད།

ངས་ཐོག་མར་འདི་གཉིས་ལ་ཐུན་མོང་དུ་ཡོད་པའི་བྱེད་ཆོས་ལ་འབྲེལ་བ་རྫོང་
བྱེད་རྒྱ་ཡིན། ཡིད་བྱེད་དང་སྐྱེས་འཛིན་གཉིས་གཅིག་ཏུ་འདོད་མཁན་ཚོས་སྐྱེས་
འཛིན་བྱེད་རྒྱ་ནི་ཡིད་བྱེད་ཀྱི་རྒྱས་ཚུལ་མཐར་ཐུག་དེ་ཡིན་པའི་ལྟ་ཚུལ་བཟུང་ཡོད།
སྐྱེས་འཛིན་གྱིས་སྤྱོད་པ་ཞིག་གི་དགོས་པ་དམིགས་སུ་བཀར་ནས་ཚུལ་བ་བྱེད་

ཅིང་། དེ་ནས་འོས་འཚམས་ཀྱི་སྒོར་རྒྱུན་དང་། སྒོར་རྒྱུན་དེ་དག་དང་མཐུན་པའི་བྱ་བ་
འདེམས་སྒྲུག་གྲེད་པ་བརྒྱད་ཐོག་མའི་དཔྱད་པ་ཡུལ་སྐབ་པའི་ལས་ཀྱི་བརྒྱད་རིམ་
སྤྱི་ལ་ལྟ་ཏོག་གྲེད་ཀྱི་ཡོད། སྒོ་འེ་སྤངས་འཛིན་གྱིས་འོས་འཚམས་ཀྱི་ཆོས་རྣམས་
འདེམས་སྒྲུག་བྱས་ནས་ང་ཆོས་དེ་ཆོར་ཅི་ཞིག་གྲེད་དགོས་མིན་ཐག་གཅོད་གྲེད་ཀྱི་
ཡོད། བརྒྱད་རིམ་འདིའི་ཞིབ་ལྟ་གྲེད་རྒྱུད་པའི་འབྲས་བུ་ཁག་ནི་ང་ཆོས་ཡིད་གྲེད་
ཟེར་བ་དེ་རེད།

ང་ཆོས་ཞིབ་འཇུག་ཆོད་ལྟ་ཁང་དུ་འདི་ལ་རི་ལྟར་བརྟག་དབྱེད་གཏོང་སྐབ་
བཅ། ངས་གོང་དུ་དཔེ་མཆོན་གཅིག་བྲངས་ཟིན་པ་དང་། ད་དུང་ཡང་ཆོད་ལྟ་དེའི་
རིགས་མང་དུ་མཆིས། དཔེར་ན། ང་ཆོས་གང་ཟག་ཅིག་གིས་བར་སྤང་དང་འབྲེལ་
པའི་ཡིད་གྲེད་བཀོལ་སྤྱོད་གྱིས་ལས་ཀ་ཞིག་སྐབ་བཞིན་པར་ཞིབ་ལྟ་གྲེད་ཆོག་
། བར་སྤང་དང་འབྲེལ་པའི་ཡིད་གྲེད་ཅེས་བ་ནི་བར་སྤང་གི་ཆ་ཤས་ཀྱི་བྲག་པ་ཞིག་ཏུ་
ཆོས་རྣམས་ཀྱི་གནས་གཞི་ངོས་འཛིན་པའི་རྒྱུ་པ་ཞིག་ལ་གོ་དགོས། ། བྱ་བ་འདི་ནི་
དང་ཐོག་ལས་སྤྱོད་པོ་ཞིག་ཏུ་སྤྱང་སྤྱོད། ང་ཆོས་ཞིབ་འཇུག་གྲེད་པའི་གང་ཟག་ཆོར་
འཆར་ཤེལ་གྱི་ངོས་སུ་ཐིག་ཐུང་དུ་འགའ་སྟོན་པ་དང་། དེ་ཆོའི་ནང་གི་ཐིག་གཅིག་ནི་
འབྲེད་དུ་ཡོད་ཅིང་། གཞན་རྣམས་ཕྱོགས་གཅིག་ལ་ཅུང་ཅུང་དཀྲོགས་ཡོད། ང་ཆོས་
ཁོང་ཆོར་འཕྲད་དུ་ཡོད་པའི་ཐིག་དེའི་གནས་གཞི་ངོས་འཛིན་གྲེད་དུ་འཇུག་པ་དང་།
མི་མང་པོ་ཞིག་ལ་མཆོན་ན། འབྲེད་ཐིག་དེ་ནི་ཐིག་གཞན་དག་ལས་ལོགས་སུ་ལས་
སྤྱོད་པོར་འཛིན་སྐབ་པ་ཞིག་རེད། དེ་མཚུངས་གཤམ་སྤྱད་ང་ཆོས་ཁོང་ཆོར་ཁ་དོག་ལྷང་
ཁུ་ཡིན་པའི་ཐིག་ཐུང་དུ་འཛིན་ཆོགས་པ་ཞིག་གི་ནང་ནས་དམར་པོ་ཡིན་པའི་ཐིག་རྒྱུད་

བ་ཞིག་ངོས་འཛིན་བྱེད་དུ་བརྩམ་ཆེ། ཐེག་འདིའང་ལས་སྒྲ་པོར་འཛིན་ཐུབ་པ་ནི་བྱ་
བ་འདི་ལ་ཡིད་བྱེད་ཅི་ཡང་མི་དགོས་པ་ལྟ་བུ་ཞིག་རེད། འོན་ཀྱང་། གལ་ཏེ་ཁོང་ཆོར་
འཕྲེད་ཐེག་དང་། རྟོགས་གཅིག་ལ་དཀྲོགས་ཡོད་པའི་ཐེག་ཐུང་དུའི་ཆོགས་པ་ཞིག་
བསྟན་ཞིང་། འཕྲེད་ཐེག་གཅིག་མ་གཏོགས་ཆང་མ་ལྡང་ཁུ་ཡིན་པ་དང་། རྟོགས་
གཅིག་དུ་དཀྲོགས་ཡོད་པའི་ཐེག་གཞན་རྣམས་ནི་དམར་པོ་དང་ལྡང་ཁུ་གཉིས་ཀ་
ཡིན་ཆེ། ང་ཆོས་ཁོང་ཆོར་དམར་པོ་ཡིན་པའི་འཕྲེད་ཐེག་འཆོལ་དུ་འཇུག་སྐབས། བྱ་
བ་འདི་ནི་སྐྱབ་ཁག་པོ་ཞིག་དུ་འགྱུར་འགྲོ། འཆར་ཤེལ་གྱི་ངོས་སུ་ཡོད་པའི་གཟུགས་
བརྟན་ཏེ་ལམ་གཅིག་མཚུངས་ཡིན་ཡང་། ཁོང་ཆོར་འཕྲེད་ཐེག་དེ་རིམ་བས་འཆོལ་
དགོས་པའི་ཆོར་སྤང་ཞིག་འབྱུང་གི་ཡོད། ཁོང་ཆོའི་ཡིད་བྱེད་བསྒྲངས་ཡོད་ཀྱང་།
གནས་སྤངས་འདིའི་ནང་སོ་སོའི་ཡིད་བྱེད་ལ་སྤངས་འཛིན་བྱས་ཏེ། འཕྲེད་ཐེག་དེ་མ་
རྟེན་བར་དུ་འབད་བརྩོན་གྱིས་འཆོལ་དགོས།

ཆོད་ལྟ་འདི་འདྲས་ཁོར་ཡུག་ཅི་འདྲ་ཞིག་གིས་ཡིད་བྱེད་གྱི་རྩ་བ་བསྐྱོང་མིན་
ལ་ཞིབ་ལྟ་བྱེད་པའི་གོ་སྐབས་ཤིག་ང་ཆོར་སྤྲད་ཡོད། དཔེར་ན། ང་ཆོས་སེམས་
གཡེང་བར་བྱེད་པའི་རྒྱུ་གྱི་གྲངས་ཀ་དང་། ཡུལ་ཞིག་འཆོལ་བར་དུས་ཡུན་ཅི་ཙམ་
འགོར་བ་གཉིས་ཀྱི་བར་དུ་ཡོད་པའི་འབྲེལ་བ་དེར་ཆད་འཇུག་བྱེད་ཐུབ། ཆོག་གཞན་
ཞིག་གིས་བརྗོད་ན། ང་ཆོས་ཆོད་ལྟ་འདིའི་རིགས་ལ་བརྟེན་ནས་ཅི་ཞིག་གིས་ཡིད་
བྱེད་གྱི་དགོས་མཁོ་སྐྱོང་གི་ཡོད་པར་ཆད་འཇུག་ཐུབ་པ་དང་། ང་ཆོའི་བགོ་སྐྱེད་ནང་
མཉམ་ཞུགས་བྱས་པའི་ཨ་ནས་ Anne Treisman ཀྱིས་ཁོངས་འདིའི་ཞིབ་འཇུག་འགོ་
བརྩམས་ཡོད།

ང་ཚོས་ད་དུང་ཚོད་ལྟ་བུར་ཡུལ་གྱི་མི་ཚོར་སོ་སོའི་ཡིད་བྱེད་དེ་ཚོས་གཅིག་གི་ཁྲད་ཚོས་བྱེ་བྲག་པ་ཞིག་གི་སྟེང་ལ་འདྲེན་ཏུ་འཇུག་གི་ཡོད། སི་ཨོར་མིའི་ཚོད་ལྟ་ཞེས་པ་(Stroop test) གེ་ལོ་འོ་བདུན་ཅུའི་ཡར་སྟོན་ལ་གསར་གཏོད་བྱས་པ་དང་། གསར་གཏོད་བྱེད་མཁན་གྱི་མིང་ཞིབ་འཇུག་ཚོད་ལྟ་ལ་བཏགས་པ་ཞིག་རེད། འདིའི་ནང་དུ་ཁ་དོག་གི་མིང་དེ་དང་གཅིག་པའི་ཁ་དོག་གིས་འབྲི་བ་དཔེར་ན། ལྗང་ཁུ་ཞེས་པའི་ཚིག་འདི་ནི་ཚོན་མདོག་ལྗང་ཁུས་འབྲི་བ་དང་། ཚོད་ལྟ་འདི་ནི་སེམས་ཁམས་རིག་པའི་ཞིབ་འཇུག་བརྟག་དབྱེད་ཁང་དུ་ཡིད་བྱེད་ལ་ཞིབ་འཇུག་བྱེད་སྲུང་གི་ཚོད་ལྟ་གཙོ་བོ་ཞིག་ཡིན། ཚོད་ལྟ་འདི་བརྒྱུད་ནས་གསར་ཆེད་བྱུང་བའི། ཚིག་གི་དོན་དང་ཚིག་གི་ཁ་དོག་གཉིས་འགལ་བ་ཡིན་ཆེ། མི་ཚོས་དལ་བྱར་མ་གཏོགས་ཚོན་མདོག་དེ་དོས་འཛིན་བྱེད་མི་ཐུབ། གལ་སྲིད་ལྗང་ཁུ་ཞེས་པའི་ཚིག་འདི་ཚོན་མདོག་ལྗང་ཁུས་བྲིས་ཡོད་ཆེ། དོས་འཛིན་གྱི་བྱ་བ་འདི་སྒྱུར་དུ་བསྐྱབ་ཐུབ་ཀྱི་ཡོད། སི་ཨོར་མིའི་ཚོད་ལྟ་འདིས་སྒྲོང་རྒྱུན་གྱི་ཕྱོགས་ཆ་གཅིག་ལ་དམིགས་པ་གཏོད་པའི་ང་ཚོའི་རྒྱས་པ་དང་། ང་ཚོའི་ཡིད་བྱེད་ཆ་ཚང་བརྟེན་པའི་འདོད་ཆོ་ལྟར་གནས་ཚུལ་གྱི་འབྱུང་ཁུངས་གཞན་གྱིས་བར་ཆད་མེད་པར་བྱ་བ་གཅིག་ལ་འཇུག་པ། གཙམ་མས་རེར་དཀའ་ངལ་ཡོད་པ་གཉིས་གསལ་སྟོན་བྱས་ཡོད།

ཚོད་ལྟ་འདིས་རིག་གཞུང་མ་འདྲ་བའི་ཁོར་ཡུག་གི་ནང་དུ་འདྲེན་ཏུ་གཅིག་མཚུངས་སུ་འདོན་ཐུབ་ཅིང་། ང་ཚོས་བོད་ཡིག་གི་ལམ་ནས་ཚོད་ལྟ་འདི་བྱས་པ་ཡིན། དཔེར་ན། བོད་ཡིག་གི་ལྗང་ཁུ་ཞེས་པའི་ཚིག་ནི་ཚོན་མདོག་དམར་པོས་བྲིས་ཡོད་ཆེ། ང་ཚོའི་ཚོད་ལྟ་བྱེད་སའི་བོད་མི་ཚོར་ཚིག་གི་གོ་དོན་བསྐྱུར་ནས་ཁ་དོག་

བརྗོད་པར་དཀའ་ངལ་འབྲད་བྱུང་། ང་ཚོས་རྒྱ་ལའི་སྒྲ་མ་མཆོག་ལ་འང་ཚོད་ལྷ་འདི་
བྱས་ཤིང་། ཁོང་གིས་ཀྱང་ཆོག་གི་གོ་དོན་འབྲལ་དུ་འདོར་ཐུབ་མ་སོང་།

ཚོད་ལྷ་འདི་དང་འདི་འབྲེ་བའི་ཚོད་ལྷ་གཞན་གྱིས་བསྟན་པའི་ཡིད་བྱེད་གྱི་
ཁྱད་ཆོས་དང་བ་འབྲེན་པ་ཞིག་ནི། མི་ཚོས་ཁ་དོག་ལ་དམིགས་པ་གཏད་ནས་ཆོག་
དོན་སྤང་མེད་དུ་གཏོང་སྐབས། སྤང་པའི་ཆ་ཤས་བྱེ་བྲག་པ་སྒྲོར་ཞིག་ཚུལ་ལྡན་དུ་
འགྱུར་བར་སྤང་བ་འདི་རེད། ཚུལ་ལྡན་དུ་གྱུར་པའི་སྤང་པའི་ཆ་ཤས་ཀྱི་ཁྲོད་དུ་སྤང་
པའི་མདུན་ངོས་ཡོད་པ་དང་། ཆ་ཤས་འདི་ནི་གློའི་སྤངས་འཛིན་ལ་བརྟེན་པའི་རྣམ་
ཚུལ་ཚད་གཞི་མཐོ་པོ་ཁག་ཅིག་དང་འབྲེལ་བ་ཡོད།

འདི་ལ་ང་ཚོས་ཞིབ་འཇུག་ཚོད་ལྷ་འབྲེ་མིན་ནང་ཞིབ་ལྷ་བྱས་སྤྱིང་བར་མ་
བད། སྤྱིང་ཚོར་ཐུར་དུ་འཛོག་པ་ལ་དགོས་པའི་སྤངས་འཛིན་ནམ། ཡིད་བྱེད་གྱིས་
ཚུལ་བ་བྱེད་བཞིན་པའི་སྐབས་སུ་འང་ཞིབ་ལྷ་བྱས་ཡོད། གང་ཟག་ཅིག་ལ་རིགས་
ཤེས་དང་སྤྱིང་ཚོར་གྱི་འགལ་སྒྲར་གྱུར་པའི་སྤང་དོར་གྱི་གདམ་ཀ་ཞིག་སྤྱད་ནས་
ཞིབ་འཇུག་ཚོད་ལྷ་བྱས་པ་དཔེར་ན། ཞིབ་འཇུག་ཚོད་ལྷ་བྱེད་པའི་གང་ཟག་གིས་
རང་ཉིད་ནི་དགྲ་གླའི་དམག་དབྱུང་གིས་འཇམ་གྲོལ་བྱས་པའི་གྲོང་བརྒལ་ཞིག་ཏུ་ཡོད་
པའི་བསམ་གློ་གཏོང་དགོས་པ་དང་། གང་ཟག་རང་ཉིད་ཐེ་བའི་གྲོང་བརྒལ་དེའི་མང་
ཆོགས་ཆང་མ་ཡིབ་ནས་ཁུ་སིམ་པོར་སྤྱོད་དགོས། དམག་མི་ཚོས་ཁོང་ཚོ་རྟེན་ན་
ཆང་མ་དམར་གསོད་གཏོང་རྒྱ་རེད། འདི་འབྲའི་སྐབས་སུ་གློ་བུར་དུ་སྤྱ་གྲུ་ཞིག་བྱས་
ཆོ། ང་ཚོས་ཞིབ་འཇུག་བྱེད་པའི་གང་ཟག་དེས་ཅི་ཞིག་བྱེད་དགོས་སམ། ཁོང་དང་།
ཡང་ན་ཨ་མ་དེས་མང་ཆོགས་སྐྱོབ་ཕྱིར་སྤྱ་གྲུའི་ཁ་ལག་བས་བཀག་ནས་དབྱགས་

གསོད་ལ་གཏོང་བའི་ཉེན་ཁ་བརྒྱད་དགོས་སམ།

ང་ཚོའི་ཤེས་རྟོགས་ལ། སྒྲུང་དོར་གྱི་དཀའ་ངལ་འདི་ལ་སྤྱིར་ཚོར་གྱི་དོས་
ནས་ཡ་ལན་སྤྱོད་མཁན་ཚོ་ཉེན་ཁ་དེ་བརྒྱད་མི་སྟབ་པ་དང་། སྤྱིར་ཚོར་དང་འབྲེལ་
བའི་ཁོང་ཚོའི་ཁྲད་པའི་ཆ་ཤས་སུ་བྱ་འགྲུལ་མང་པོ་འབྱུང་གི་ཡོད། ཡིན་ཡང་། སྟུ་
གུའི་ཆེ་སློག་ཉེན་ཁར་བརྒྱད་ཀྱང་། མི་གཞན་མང་པོའི་ཆེ་སློག་སྤྱིར་སྟབ་པའི་ལྟ་
ཚུལ་འདི་ཡོད་མཁན་ཚོའི་ཁྲད་པའི་མདུན་དོས་སུ་བྱ་འགྲུལ་དེ་ལས་ཀྱང་མང་བ་
འབྱུང་ཞིང་། ང་ཚོས་བྱ་འགྲུལ་མང་པོ་ཡོད་པ་འདི་ནི་སྤྱིར་ཚོར་ཟུར་དུ་འཛོག་པའི་
འབད་བཅོམ་ལས་བྱུང་བ་ཡིན་པར་བསམ་གྱི་ཡོད། ཆིག་གཞན་ཞིག་གིས་བརྗོད་ན།
དམིགས་པ་གཏོད་སྐབས་བྱ་འགྲུལ་མང་བའི་ཁྲད་པའི་ཆ་ཤས་འདི་ནི། སྤྱིར་ཚོར་
ཟུར་དུ་འཛོག་པའམ་སྤྱིར་ཚོར་གྱི་ཡ་ལན་ལ་སྟངས་འཛིན་བྱེད་པའི་ལས་གྱི་ནང་
དུའང་བྱ་འགྲུལ་ཅན་ཞིག་རེད། སྤྱིར་ཚོར་གྱི་ཡ་ལན་ལ་སྟངས་འཛིན་བྱས་ཡོད་མེད་
གྱི་ཐོག་ནས་སྤྱོད་པ་རིགས་གཉིས་འབྱུང་ཆོག།

དཔལ་འབྱོར་དང་འབྲེལ་བའི་ཐག་གཅོད་ཅིག་བྱེད་སྐབས་ཀྱང་། སྤྱིར་ཚོར་
དང་སྟངས་འཛིན་གྱི་ཚུལ་བའི་བརྒྱད་རིམ་གཅིག་མཚུངས་ཤིག་འབྱུང་གི་ཡོད། ཞིབ་
འཇུག་ཆོད་ལྟ་ཞིག་དུ་མི་ཞིག་ལ་ཨ་སྒོར་བརྒྱ་སྟངས་དེ། སྒོར་མོ་འདི་ནི་རོགས་པ་དང་
ལྷན་དུ་བགོ་དགོས་ཤིང་། རི་ལྷང་བགོ་རྒྱུ་ནི་སོ་སོའི་རང་དབང་རེད་ཅེས་བཤད་པ་
དང་། གང་ཐག་དེས་རང་གི་རོགས་པ་ལ་སྐར་མ་གཅིག་སྟངས་ལྷག་མ་ཨ་སྒོར་
དགུ་བཅུ་དང་སྐར་མ་དགུ་བཅུ་གོ་དགུ་ནི་སོ་སོས་བཟུང་བ་རེད། ཞིབ་འཇུག་ཆོད་ལྟ་
བྱེད་ལུལ་གཙོ་བོ་ཡིན་པའི་རོགས་པ་དེར་ཐོག་ཕྱག་སོང་ནས་སྐར་མ་དེ་སྤངས་མེད།

ང་ཚོས་གང་ཟག་འདི་འབྲའི་ཁྲད་པ་སྟོག་པར་བརྒྱལ་ནས་བཏག་དབྱང་གཏོང་སྐབས།
སྤྱང་ཚོར་དང་འབྲེལ་བའི་ཁྲད་པའི་ཆ་ཤས་ཚོ་ལ་ལྷན་དུ་བྱུར་འདུག སྐར་མ་དེ་སྤྱིད་
སྐབས་ཐོག་ཐུག་མ་སོང་བར་ལེན་མཁན་ཚོའི་ཁྲད་པའི་མདུན་ངོས་སུ་བྱ་འགྲལ་སྤར་
ལས་ཀྱང་མང་དུ་བྱིན་ཅིང། བལ་ཆེར་སྤངས་འཛིན་དང་འབྲེལ་བའི་སེམས་ཀྱི་ཆ་
ཤས་ཤིག་གིས་ཐོག་ཐུག་གི་སྤྱང་ཚོར་གྱི་དབང་དུ་མ་སོང་བར་རྒྱ་མཚན་དང་ལྷན་
བའི་སྤྱིད་པ་ཞིག་ལ་རྒྱེན་བྱས་ཡོད་པར་སྤང། དེ་ཡང་སྐར་མ་གཅིག་ནི་ཅི་ཡང་མེད་
པ་ལས་ཡག་པོ་རེད།

ཞིབ་ལྟ་འདི་དག་གིས་སྤངས་འཛིན་དང་ཡིད་བྱེད་ནི་དམ་པོར་འབྲེལ་ཡོད་པ་
བསྟན་ཡོད། སྤངས་འཛིན་གྱིས་དབང་ཤེས་ལ་སྤང་བའི་བྱུང་བ་ཞིག་གི་ཐོག་ལ་ཡིད་
བྱེད་ཚོགས་གཅིག་ཏུ་སྤྱད་པ་དང། ཡིད་བྱེད་འདི་ལྟ་བུས་སྤྱིད་པ་བྱེ་བྲག་པ་ཞིག་
འབྱུང་བར་རྒྱེན་བྱེད་པ་རེད། དེ་ལྟ་ནའང། ཞིབ་ལྟ་གཞན་ཁག་ཅིག་གིས་སྤངས་འཛིན་
དང་ཡིད་བྱེད་ཐ་དད་ཡིན་པར་སྟོན་གྱི་ཡོད། ནང་སེམས་ཀྱི་སྤངས་འཛིན་འདིས་ཚོ་ལ་
མེད་ཤུགས་འབྱུང་ལྟ་བུའི་ཡིད་བྱེད་གྱི་འབྱུང་ཁུངས་གཅིག་མཚན་ཡང། ཡིད་བྱེད་
གྱི་རིགས་གཞན་གྱིས་འདི་དང་མ་འབྲ་བར་ཚོ་ལ་བ་བྱེད་པ་དཔེར་ན། སྤྱང་རྒྱེན་སྟོ་
བུར་བ་ཞིག་གིས་ཡིད་བྱེད་འཛིན་བྱལ་བ་དང། འདི་འབྲའི་སྐབས་སུ་ཡིད་བྱེད་སྤྱང་
རྒྱེན་གྱི་ཐོག་ལ་གཏོང་བའི་ཤུགས་འབྱུང་གི་འདོད་པ་ཞིག་མེད། འདིས་ཡིད་བྱེད་ནི་
བསམ་སྟོ་ལ་སྟེ་བྲིད་བྱེད་པའི་སྤངས་འཛིན་གྱི་རྒྱས་ཚོ་ལ་བྱེ་བྲག་པ་ཞིག་མ་ཡིན་པར།
རྫོའི་རྒྱས་ཚོ་ལ་སྟེ་ལ་བྱལ་བའི་རང་བཞིན་ཞིག་ཡིན་སྲིད་པར་སྟོན་གྱི་ཡོད། གནས་
སྤངས་ཁག་ཅིག་ཏུ་ནང་སེམས་ཀྱི་སྤངས་འཛིན་ལས་བྱུང་བའི་ཀུན་སྤྱང་དང།

དམིགས་འདུན་སོགས་ཀྱིས་རྟོག་པའི་སྤྲེལ་བྱེད་བྱེད་པ་དང་། ཡང་གཞན་དུ་སྤྲེལ་བྱེད་མཁན་ནི་སྤྲོད་རྒྱུ་དང་། རྣམ་ཤེས། ལྷག་པར་ནང་སེམས་ཀྱི་སྤངས་འཛིན་ལོག་མེད་པའི་སྤྲོད་ཆོར་ལྷགས་ཆེན་པོ་སོགས་ཡིན་ཆོག་འདི་ལྟར་ཡིད་བྱེད་སྤྱི་དང་ནང་སེམས་ཀྱི་སྤངས་འཛིན་བར་ལ་བྱུང་བར་ཞིག་ཡོད་སྤྱིད་པ་དང་། རང་བྱེད་ལུས་རྟོགས་ཆོན་རིག་པ་ཆོས་ལུན་མོང་ནས་གནད་དོན་འདི་ལ་དང་བྱེད་ཀྱི་ཡོད།

བརྗོད་གཞིའི་རྒྱལ་སྤྲོད་པའི་གཞིར་བཞག་ནས་ལུས་རྟོགས་ཆོན་རིག་གི་ལྟ་ཚུལ་གྱི་ངོས་ནས་བཤད་ན། རིག་གཞུང་ཐ་དད་པའི་བར་གྱི་བསྐྱོད་འདི་ལ་གྲུབ་འབྲས་སྤྱིན་པའི་དེ་བྱེད་དག་ཡིན་ནམ།

དེ་བཞེས་གཤམ་ཆེན་དེ་བཞོད་ཟིན་པ་དང་། དེ་ནི་ཡིད་བྱེད་དང་སྤངས་འཛིན་གཉིས་རང་རྒྱལ་པའི་རྩས་རྩོལ་མ་ལག་ཅིག་ཡིན་ནམ་ཞེས་པ་འདི་རེད། སྐད་ཆ་གཞན་ཞིག་གིས་དེས་ན། ཡིད་བྱེད་ཀྱི་རྩས་རྩོལ་མ་ལག་ནི་རང་རྒྱལ་ཞིག་ཡིན་ནམ། དཔེར་ན། སྤྲོད་རྒྱུ་ཞིག་གི་ཁ་དོག་ལ་ཡིད་བྱེད་གཏོད་པར་བྱེད་པའི་རྩས་རྩོལ་མ་ལག་དེ་ནི། སྤྲོད་རྒྱུ་ཞིག་གི་གནས་གཞི་འཆོལ་བ་དང་། ཡང་ན་སྤྲོད་ཆོར་ཞིག་སྤངས་འཛིན་བྱེད་པ་ལྟ་བུ་ལའང་བཞོལ་སྤྱོད་བྱེད་ཀྱི་ཡོད་དམ། སེམས་ཁམས་རིག་པའི་ཞིབ་འཇུག་གི་གྲུབ་དོན་མང་པོས་རྩས་རྩོལ་གྱི་མ་ལག་དེ་དག་ཐ་དད་ཡིན་པར་སྟོན་གྱི་ཡོད་པས་བྱུང་ཆོས་སྐྱོར་ཞིག་ལུན་མོང་དུ་ཡོད་ཀྱང་། འོགས་གཞན་ནས་བྱུང་བར་ཡོད་པའི་རྩས་རྩོལ་གྱི་མ་ལག་གི་ཆོགས་པ་ཞིག་ཡོད་སྤྱིད།

ཡིད་བྱེད་དང་སྤངས་འཛིན་གྱི་རྣམ་པ་འདྲ་མཉམ་བར་ལ་བྱུང་བར་ཡོད་ཆོ། ང་ཆོས་དེ་དག་ལ་ཇི་ལྟར་ཞིབ་དུ་གསལ་བཤད་བྱེད་ཐུབ་པམ། ཐ་དད་པའི་རྣམ་པ་དེ་

དག་གི་ནང་ནས་གང་དག་ནང་པའི་ཉམས་ལེན་ལ་འབྲེལ་བ་ཡོད་དམ། གང་དག་ནི་
ནང་པའི་ཉམས་ལེན་པ་དང་ལྷན་དུ་གོ་བསྐྱར་བྱས་ན་གསལ་དུ་འགྲོ་རྒྱུ་ཡིན་ནམ།

གལ་སྲིད་ཡིད་བྱེད་ལ་རྣམ་པ་འབྲས་ལོན་ཡོད་ཆེ། ང་ཚོས་གང་དག་ཁྱབ་རྒྱ་ཆེ་
ཞིང་། གང་དག་གཞི་གཅིག་ལ་བསྐྱས་ཡོད་པའི་བྲི་བ་ཞིག་འགོད་ཆོག་གཞན་དོན་
འདི་ལ་ཞིབ་འཇུག་བྱེད་པར་ང་ཚོས་དབྱིན་ཡིག་གི་གསལ་བྱེད་ཡི་གེ་ཆེ་རྒྱུང་འབྲས་
མིན་ཡོད་པའི་ཆོགས་པ་ཞིག་མི་ཞིག་ལ་བསྟན་ཏེ། རྒྱུང་དུ་འཕམ་ཆེན་པོ་རྣམས་ངོས་
འཛིན་བྱེད་དུ་འཇུག་པ་དང་། ཡང་ན་གསལ་བྱེད་དེ་དག་འདུས་པ་ལས་ཆོག་ཅི་ཞིག་
གྲུབ་པ་བརྗོད་དུ་འཇུག་ཆོག་མི་ཞིག་གིས་བར་སྤང་གི་ཆ་ཤས་ཤིག་ཏུ་གནས་པའི་
ཁྱད་ཆོས་བྱེ་བྲག་པ་ཞིག་ལ་ལྟ་བུ་དང་། འདི་ལ་དབང་ཤེས་ཀྱི་བརྒྱུད་ལམ་གཅིག་ཁོ་
ན་བཀོལ་སྤྱོད་བྱེད་དུ་འཇུག་དགོས། དེ་ནས་བར་སྤང་གི་ཆ་ཤས་དེར་གནས་པའི་
ཁྱད་ཆོས་ཚང་མའི་ཐོག་ལ་ཡིད་བྱེད་ཁྱབ་ཏུ་འཇུག་པ་ལྟ་བུའི་ཞིབ་འཇུག་ཆོད་ལྟའང་
བྱེད་རུང་། ང་ཚོས་འདི་ལྟར་གཞི་གཅིག་ལ་གཏད་པའི་ཡིད་བྱེད་ཀྱི་རྒྱས་ཚོལ་མ་
ལག་ནི། ཡུལ་གཅིག་གི་སྤྱི་ལ་ཁྱབ་པའི་ཡིད་བྱེད་ཀྱི་རྒྱས་ཚོལ་མ་ལག་དང་གཅིག་
མཚུངས་ཡིན་མིན་རྟོགས་ཐུབ། འདིར་ཡང་བྲི་བ་ཞིག་ཡོད་དེ། ཡིད་བྱེད་ནི་རྒྱས་ཚོལ་
ཀྱི་མ་ལག་གཅིག་དང་། ཡང་ན་དུ་མ་ལས་གྲུབ་པ་ཞིག་ཡིན་ནམ།

འགྲོ་བ་མའི་ཡིད་བྱེད་ལ་དུས་ཀྱི་ཆ་ནས་ཁྱད་ཆོས་གང་དག་ཡོད་དམ། བྲི་བ་
འདི་ནི་སྟོན་མར་ནང་པའི་ཉམས་ལེན་པ་དང་ལྷན་དུ་གོ་བསྐྱར་བྱས་པ་ལས་བྱུང་ཞིང་།
ཞིབ་འཇུག་ཆོད་ལྟ་ཁང་དུ་སྤྱིར་བཏང་གི་མི་ལ་ཆོད་འཇུག་བྱས་པ་ལྟར་ན། ཆོས་
ཤིག་དབང་ཤེས་ལ་སྤང་ནས་སྐར་ཆའི་སྟོང་ཟུང་ལྟ་བུ་ནས་བརྒྱ་ཅུ་མ་ལ་བརྟན་པོར་

གནས་ཆེ། ད་གཟོད་ཡིད་བྱེད་ཀྱིས་ཆོས་དེ་འཛིན་ཐུབ། འོན་ཀྱང་། ང་ཆོས་ནང་པའི་
ལས་རོགས་དང་གྲོས་བསྟུར་བྱས་པའི་གོ་རྟོགས་ལ། སེམས་ལ་སྒྲིང་བདར་ཐོབ་ཡོད་
མཁན་ཞིག་གིས་སྟོང་ཟུར་ལྔ་བཅུ་ནས་བརྒྱ་ཙམ་མ་ཡིན་པར། སྟོང་ཟུར་གཅིག་གི་
དུས་ཡུན་ནང་ཡུལ་གྱི་ཆོས་དེ་འཛིན་ཐུབ་ཀྱི་ཡོད། འདི་ནི་དུས་ཡུན་ཏ་ཅང་ཟུང་བུ་
ཞིག་རེད།

ང་ཆོས་ད་དུང་ནང་པའི་ལས་རོགས་དང་ལྷན་དུ་བགྲོ་གླེང་བྱས་ནས་རྟོགས་
འདོད་པ་གཞན་ཞིག་ནི། རྒྱན་བསྐངས་པའི་ཡིད་བྱེད་དང་། འདེམས་སྒྲུག་བྱེད་པའི་
ཡིད་བྱེད་གཉིས་ཀྱི་ཁྱད་པར་དང་རང་བཞིན་ཡིན། ཡིད་བྱེད་ལ་ཐོག་མར་ཞིབ་འཇུག་
བྱེད་སྐབས། སེམས་ཁམས་རིག་པ་སྤྱོད་པ་ཆོས་ཡིད་བྱེད་རྒྱན་བསྐང་གི་རྣམ་པ་
རྟོགས་པར་དང་བ་ཆེན་པོ་བྱས་ཡོད། དེ་ཡང་མི་ཆོ་བཞུག་ཤེས་དང་ལྷན་པའི་སྒྲོ་ནས་
དུས་ཡུན་ག་ཆོད་ཅིག་ལ་སྟོད་ཐུབ་མིན་གྱི་གནད་དོན་འདི་རེད། ཡིན་ཡང་། འདེམས་
སྒྲུག་བྱེད་པའི་ཡིད་བྱེད་ནི་འདས་པའི་ལོ་རབས་གཅིག་དང་གཉིས་ཀྱི་ཞིབ་འཇུག་གི་
ཡུལ་གཙོ་བོར་གྱུར་ཅིང་། ང་ཆོས་ཡིད་བྱེད་རྒྱན་བསྐང་གི་སྒོའི་རྣམ་པ་འདིའི་སྒྲོར་
ལ་ཐུན་བྱ་ཞིག་མ་གཏོགས་རྟོགས་མེད་པ་དང་། འདིའི་ཕྱོགས་ནས་ང་ཆོས་ནང་པའི་
ཉམས་ལེན་པ་ཆོ་ལས་སྒྲིང་དགོས་པ་མང་པོ་ཞིག་ཡོད་སྟེད།

ང་ཆོས་གཙོ་བོར་བོད་ཀྱི་ནང་པའི་མཁས་དབང་ཆོ་དང་སྟོན་འགྲུའི་སྒྲིང་མོལ་
བྱས་པར་གཞིགས་ན། རུབ་ཕྱོགས་ཀྱི་ཡུལ་རྟོགས་ཆེན་རིག་དང་། བད་དོན་རིག་
པར་ཡིད་བྱེད་དང་རྩོལ་བའི་འབྲེལ་བ་ལ་ལྷ་ཚུལ་ཐ་དད་པ་ཞིག་ཡོད་པར་སྤང་། ཡིད་
བྱེད་ལ་རྩོལ་བ་བྱེད་དགོས་ཤིང་། ང་ཆོར་འདེམས་སྒྲུག་བྱེད་པའི་ཡིད་བྱེད་དང་།

རྒྱན་བསྐྱེད་བའི་ཡིད་བྱེད་གང་ཞིག་ཡིན་ཅུང་དུས་ཡུན་རིང་པོར་རྒྱན་མ་བྱུང་བྱེད་མི་
སྤུངས་པའི་ལྷ་ཚུལ་ཞིག་ཡོད། ཡིན་ཡང་། རང་པའི་ཉམས་ལེན་དུ་སྒྲོལ་སྒྲོང་བརྟུང་སྟོབ་
ཡོད་མཁན་ཆོར་མཆོན་ན། ཚེལ་བ་མེད་པར་ཡིད་བྱེད་ཡུལ་གཅིག་ཏུ་འཛིག་སྤུངས་པ་
དང་། དེ་ལྟར་བྱེད་པ་ནི་པལ་ཆེར་ཞི་སྒྲོང་བག་མེབས་ཀྱི་བརྒྱུད་རིམ་ལྟ་བུ་ཞིག་རེད།
གལ་སྲིད་འདི་ནི་བདེན་པ་ཡིན་ཆེ། ང་ཆོས་དེར་དང་བ་ཆེན་པོ་ཞིག་བྱེད་རེས་ཡིན།

མཐའ་མར་ངེ་བ་གལ་ཆེན་གཞན་ཞིག་ཡོད་པ་ནི། ང་ཆོས་རྫོང་སྐྱེས་འཛིན་
དང་། ཡིད་བྱེད་ཀྱིས་མཆོན་པའི་སེམས་ཀྱི་རུས་པ་རྣམས་བསྐྱེད་བསྐྱེད་བྱེད་སྤུངས་
བཟ། ངས་ཆབ་མཆོན་བྱེད་བཞིན་པའི་སེམས་ཀྱི་ཆཙན་རིག་གི་ནང་དུ་ཉམས་ཞིབ་པ་
ཆོས་གང་ཟག་ཅིག་གིས་ཡོན་ཏན་ཞིག་ལ་སྤྱངས་པ་བྱས་པའི་རྗེས་སུ་ཡིད་བྱེད་ལ་
སྤྱར་བཞིན་བརྟེན་མི་དགོས་པ་འདི་རིམ་ལྔར་གི་ཡོད་པར་ཞིབ་འཇུག་བྱེད་ཀྱི་
ཡོད། འོན་ཀྱང་། ཡིད་བྱེད་ལ་ཆད་གཞི་ཅི་འདྲ་ཞིག་ཏུ་སྐྱེས་འཛིན་བྱེད་སྤུངས་པའི་
སྒྲོར་ལ་ཞིབ་འཇུག་ཐོན་བྱེད་ཞིག་མ་གཏོགས་བྱས་མེད་པ་དང་། ཡིད་བྱེད་ལ་སྐྱེས་
འཛིན་བྱེད་པའི་སྒྲོང་བརྟུང་འདི་ནི་ནང་པའི་ཉམས་ལེན་གྱི་བྱེད་ཆོས་གཙོ་བོ་ཞིག་
རེད།

ངས་ཡིད་བྱེད་དང་སྐྱེས་འཛིན་ལ་འབྲེལ་ཡོད་ཡིན་པའི་གཞན་དོན་གཉིས་
སྐྱེད་ནས་མཇུག་བསྟུ་རྒྱུ་ཡིན། དེ་གཉིས་ནི་རུབ་སྤྱོད་ཀྱི་ཆཙན་རིག་ཏུ་ངོས་འཛིན་
བྱས་ཡོད་ཀྱང་། ཞིབ་འཇུག་གི་ལྟ་བར་མེད་པའི་གཉིད་བརྟུང་དང་མི་ལང་སེ་རྫོང་
རུས་པ་ཡིན། [placebo effects] གཤེད་སྒྲོང་ཆཙན་རིག་གི་ནང་དུ་ང་ཆོས་སྤྱང་ཚུལ་
འདིའི་རིགས་ནི། རེ་འདུན་བྱུགས་བྲགས་དང་། ཡང་ན་འདེམས་སྤྱོད་ཀྱི་ཡིད་བྱེད་

ལས་བྱུང་བའི་ཐོན་སྐྱེད་ཅིག་ཡིན་པར་བསམ་གྱི་ཡོད། སེམས་བྱུང་འདིའི་རིགས་ཀྱི་
དབང་གིས་མི་ཞིག་གི་སྤྱོད་བ་དང་ལུས་ལྷན་གཉིས་ཀའི་ནང་འགྱུར་ཐོག་བྱུང་བ་རེད།
མི་ལ་ད་སེ་རྒྱའི་རྒྱས་པའི་དཔེ་མཆོན་ནི་དཔེར་ན། གལ་སྲིད་སྤྲོན་པས་ནད་པ་ལ་སྤྲོན་
ཞིག་སྤྲད་ནས་སྤྲོན་དེས་ནད་པའི་ན་ཆ་དྲག་པར་བཞེད་ཅིང་། ནད་པ་དེས་རང་གི་སྤྲོན་
པར་ཡིད་ཆེས་བྱས་ཆེ། ཐན་སྤྲོན་དེ་ནི་སྤྲོན་རོ་མ་ཞིག་མ་ཡིན་པར་བྱེ་མ་ཀ་རའི་རིལ་
བྱ་ཞིག་ཡིན་ཡང་། ནད་པའི་ན་ཆ་དེ་དྲག་གི་ཡོད། གཉིད་བརྩུས་ལ་མཆོན་ནའང་།
གཅིག་ཏུ་བསྐྱེམ་པའི་ཡིད་བྱེད་ལ་བརྟེན་ནས་རྒྱུན་ལྡན་མ་ཡིན་པའི་རྒྱས་པ་དང་སྤྱོད་
བ་འབྱུང་གི་ཡོད།

གནས་སྐྱེད་པའི་གཉིས་ཀའི་ནང་ཁྲད་པར་བའི་ལམ་ནས་ཡིད་བྱེད་ལ་
སྐྱེད་པའི་ན་བྱེད་པའམ་གཅིག་ཏུ་བསྐྱེམ་པའི་རྒྱས་པ་ནི་ཕྱི་རོལ་གྱི་རྒྱུན་ཏེ། སྤྲོན་པ་
དང་གཉིད་བརྩུས་བྱེད་མཁན་གྱི་དབང་ཚད་ལ་བརྟེན་ནས་འབྱུང་གི་ཡོད། སྤྱོད་བ་
འདིའི་རིགས་ནི་སེམས་ཀྱིས་ལུང་པོའི་སྤྱོད་བ་དང་སྤྱོད་པར་སྐྱེད་པའི་ན་བྱེད་པ་
ཆེན་བྱེད་ལྷན་པའི་ནད་པའི་འདོད་ཚུལ་དང་བསྐྱེད་ཐབས་བྱེད་པའི་འཆོལ་ཞིབ་འདི་
ཆེས་དང་བ་འཕྲེན་པ་ཞིག་རེད། །

ལེའུ་བཞི་པ།

ནང་པའི་ཡིད་བྱེད་ཀྱི་སྒྲོང་བཟང་།

༡༡། །ངས་ཡིད་བྱེད་བསྐྱེད་བསྐྱེད་བྱེད་ཐབས་དང་། ཡིད་བྱེད་ཀྱི་ངོ་བོ། ཡིད་བྱེད་
ཀྱི་མཉེན་སྙིའི་རང་བཞིན་བཅས་ལ་བཟུང་བའི་ནང་པའི་ལྟ་ཚུལ་ཞིག་བརྗོད་རྒྱ་ཡིན།
ལྟ་ཚུལ་འདི་ནུབ་ཕྱོགས་ཀྱི་སེམས་ཁམས་རིག་པ་དང་མཐུད་སྒྲོར་བྱེད་པར་ང་ཚོས་
སྒྲུར་ཡང་ཨ་མི་རི་ཀའི་སེམས་ཁམས་རིག་པ་སྒྲུབ་བྱུགས་ཅན་འཇམ་མི་སེའི་བསམ་
ཚུལ་ཞིག་ལ་ཐོག་མར་བལྟ་རྒྱ་ཡིན། ཁོང་གིས་སེམས་ལ་ཞིབ་འཇུག་བྱེད་སྤྱད་ཀྱི་
ཐབས་ལམ་གསུམ་བསྟན་ཞིང་། དེ་དག་ནི་སེམས་ཀྱི་ངང་ཚུལ་དང་བྱ་འགྲུལ་གྱི་ཞིབ་
འཇུག་ནང་ངས་པར་དུ་ཆང་དགོས་ཚུལ་བརྗོད་འདུག ༡༡ ། སེམས་ཀྱི་ངང་ཚུལ་དང་
བྱ་འགྲུལ་སོགས་དང་འབྲེལ་བའི་སྒྲོད་པ་ལ་བརྟག་དབྱུང་གཏོང་བ་དང་། ༡༢ །
སེམས་བྱུང་དེ་དག་དང་འབྲེལ་བའི་སྒྲོད་པའི་དབང་ཅའི་རྟེན་གཞི་ལ་བརྟག་དབྱུང་
གཏོང་བ། ༡༣ ། ཤེས་བཞིན་ལ་བརྟེན་ནས་ཡུལ་ཅན་སེམས་ཀྱི་སྒྲུང་ཚུལ་ལ་མངོན་
སུམ་དུ་ཞིབ་འཇུག་བྱེད་པ་བཅས་རེད། བྱེད་ཐབས་ཐོག་མ་གཉིས་ནི་ཐད་ཀར་མ་
ཡིན་པའི་ལམ་ནས་སེམས་ལ་ཞིབ་འཇུག་བྱེད་སྤྱངས་ཤིག་ཡིན་ཞིང་། ཁོང་གིས་
བྱེད་ཐབས་འདི་ཚོའི་ནང་ནས་ང་ཚོ་ཤེས་བཞིན་གྱི་ཞིབ་ལྟ་ལ་ཐོག་མཐའ་བར་གསུམ་
དུ་བརྟེན་དགོས་ཚུལ་བརྗོད་འདུག

འཇམ་མི་སིས་ཡིད་བྱེད་དང་། ལྷག་པར་ལྷགས་འབྱུང་རྒྱལ་བ་སྤེལ་གྱི་ཡིད་
བྱེད་ཟེར་བ་འདིའི་ཐོག་ལ་རྩོམ་ཡིག་མང་པོ་ཞིག་སྤེལ་ཡོད། ཁོང་ནི་ལྷ་བྱུང་རིག་པ་
དང་། སློབ་གསོ་ཐེ་བའི་བརྗོད་གཞི་སྣ་ཚོགས་ཀྱི་སྐོར་ལ་བསམ་གཞིགས་བྱས་པའི་
བསམ་སློབ་ཞིག་རེད། ཁོང་གིས་ཡིད་བྱེད་ནི་འགྲོ་བ་མིའི་རིགས་ཀྱི་ལས་དོན་མང་
པོ་དང་འབྲེལ་ཚུལ་ནན་ཏན་དུ་སྒྲེང་ཡོད་པ་དང་། ཡིད་བྱེད་དང་སློབ་གསོའི་བར་གྱི་
འབྲེལ་བའི་སྐོར་ལ་འདི་ལྟར་བརྗོད་འདུག “ལྷགས་འབྱུང་གི་རྒྱས་རྩོམ་ལ་བརྟེན་ནས་
རྒྱ་ཡན་དུ་འགྲོ་བཞིན་པའི་ཡིད་བྱེད་ཡང་ཡང་གཞི་གཅིག་ལ་གཏོད་དུ་འཇུག་པ་ནི་
དབྱེད་བཅར་དང་། གཤེས་ཀ་དང་ཞེ་འདོད་བཅས་ཀྱི་རྩ་བ་ཡིན་ཞིང་། རྒྱས་རྩོམ་འདི་
གོང་འཕེལ་དུ་གཏོང་བའི་སློབ་གསོ་དེ་སྤྱིའི་ཆ་ནས་སློབ་གསོ་ཆད་ལྡན་ཞིག་ཡིན་
ཡང་། འདི་ལ་སྦྱོར་བཅར་བྱེད་སྤྱད་ཀྱི་ཐབས་ལམ་སྟབས་བདེ་ཞིག་སྟོན་རྒྱ་ཁག་པོ་
རེད།”

འཇམ་མི་སིའི་ལྷ་རྩོམ་ལ། ཡིད་བྱེད་ཀྱི་སྤངས་འཛིན་ནི་ང་ཚོས་འཇམ་སྤེལ་
འདིར་དོན་དངོས་སུ་ཅི་ཞིག་སྤྱོད་བ་དང་། སྤང་དོར་གྱི་གདམ་ཀ་སོགས་གཏན་ཁེལ་
བྱེད་པའི་རྒྱས་རྩོམ་ཀྱི་བརྒྱུད་རིམ་ནང་ཆེས་གལ་ཆེན་ཞིག་ཡིན། ཁོང་གིས་ང་ཚོས་
སྐབས་འདིར་དམིགས་པ་གཏོད་ཡུལ་ནི་དངོས་ཡོད་གནས་ལྷགས་ཡིན་ཞེས་བརྗོད་
འདུག ཁོང་གིས་ཡིད་བྱེད་ལ་སྤངས་འཛིན་བྱེད་པ་ཆེས་གལ་ཆེན་ཞིག་ཡིན་པའི་ལྷ་
རྩོམ་བཟུང་ཡོད་ཀྱང་། ཡིད་བྱེད་ལ་སྦྱོར་བཅར་སྤྱད་ནས་རང་གི་བཀོད་འདོམས་ཀྱི་
འོག་ཏུ་བསྐྱར་བྱུང་པར་བསམ་མེད། “ཡིད་བྱེད་ཀྱི་རྒྱས་རྩོམ་དེ་འདྲའི་བརྟན་པོ་ཞིག་
ཡོད་ཆེ། དེར་ཁེ་སན་ཆེན་པོ་ཞིག་ཡོད་པ་གསལ་པོ་རེད། མི་འདིའི་རིགས་ཀྱིས་རང་

གི་ལས་ཀ་མགྲོགས་པོར་བྱེད་ཐུབ་པར་མ་ཟད། ཁོང་ཚོ་སེམས་འཆབ་བྱངས་ཟད་
ཀྱི་དཀའ་ངལ་ལ་འདར་འབྲུད་རྒྱ་མ་རེད། ངའི་བསམ་ཚུལ་ཡིན་ན། རུས་ཚོལ་འདི་རང་
བཞིན་གྱིས་མེད་མཁན་ཚོས་སྒྲོང་བཟང་ཅི་ཞིག་བྱས་ཀྱང་། རུས་པ་འདི་རྒྱ་ཆེན་པོ་
ཞིག་འཛོལ་རྒྱ་མ་རེད། ཆད་གཞི་ཅི་འདྲ་ཞིག་ལ་རུས་པ་འདི་ཡོད་མེད་ནི་པལ་ཆེར་
གང་ཟག་སོ་སོའི་འགྲུར་མེད་ལྷན་སྦྲེས་ཀྱི་གཤེས་རྒྱུད་ཅིག་ཡིན་སྟེ།”

འཇམ་མི་སིའི་སྐབས་ཐོག་ནས་བཟུང་གཤེས་སྒྲོང་ཆན་རིག་དང་། དབང་
ཅའི་ཆན་རིག་ལ་འཕེལ་རྒྱས་ཆེན་པོ་བྱུང་ཡོད་ཀྱང་། ཤེས་བཞིན་གྱིས་སེམས་ལ་
ཞིབ་འཇུག་བྱེད་པའི་དོས་ནས་བརྗོད་ན། དུལ་རྟོགས་ཆན་རིག་ནི་ད་དུང་ཡང་པལ་
ཆེར་སྤར་གནས་སུ་ལྷག་འདུག དོན་དོ་མར་དེར་གི་སྤྱི་ཚོགས་ནང་ཡིད་བྱེད་ཀྱིས་མ་
འདད་བའི་དཀའ་ངལ་ཁྲབ་གདལ་དུ་འགྲོ་བཞིན་པར་བལྟས་ན། ང་ཚོ་ཡར་རྒྱས་སུ་
སོང་བ་པར་ཞོག་སྟུག་ཏུ་འགྲོ་བཞིན་ཡོད་པར་སྤང་།

རུབ་ཕྱོགས་ཀྱི་ཆན་རིག་དང་མ་འདྲ་བར་ནང་དོན་རིག་པས་སེམས་ཀྱི་རང་
བཞིན་རྟོགས་རྒྱ་གཙོ་བོར་བཟུང་ཡོད། ལོ་ངོ་ཉིས་སྟོང་ལྔ་བརྒྱའི་གོང་སངས་རྒྱས་
བཙུན་ལྷན་འདས་མ་བྱོན་པའི་ཡར་སྟོན་དུ་འདྲེས་ཡིད་བྱེད་ལ་སྤངས་འཛིན་བྱེད་
པའི་སྒྲོང་བཟང་འདི་ཆད་གཞི་མཐོན་པོར་སྐབས་ཤིང་། སངས་རྒྱས་བཙུན་
འདས་ཀྱིས་ཀྱང་སྤྲོ་མོ་ནས་ཡོད་པའི་ཡིད་བྱེད་སྒྲོང་བཟང་གིས་རང་ཉིད་ལ་པན་
ཐོགས་ཚུལ་གསུངས་པ་དང་། ཁོང་གིས་སྒྲོམ་སྒྲུབ་ཉམས་ལེན་གྱི་མཁས་དབང་དུ་
མའི་དུང་ནས་འདི་ལྟ་བུའི་སྒྲོང་བཟང་ལ་སྤང་བ་མཛད་དེ། མཐའ་མར་ཐར་པའི་གོ་
འཕང་སྟོན་པའི་རང་གི་གསུང་རབ་ཀྱི་ནང་དུ་འདྲེ་རྣམས་བསྐུས་ཡོད། དེ་ནས་བཟུང་

སྒྲོང་བཟར་འདི་ལྟ་བུ་ནི་ནང་པའི་སྒྲོམ་སྒྲུབ་ཉམས་ལེན་གྱི་བྱང་ཆོས་གཙོ་བོ་ཞིག་ཏུ་
གྱུར།

ཡིན་ཡང་། ནང་པའི་ཉམས་ལེན་ནི་ཡིད་བྱེད་ལ་སྒྲོང་བཟར་བྱེད་པ་གཅིག་ལུ་
མིན་ཞིང་། ནང་དོན་རིག་པའི་སེམས་ཀྱི་ཞིབ་འཇུག་རྒྱུ་ལ་སྒྲོང་ས་ཆེན་པོ་ཞིག་གི་ནང་
ཏུ་འབྱུང་གི་ཡོད་པ་དང་། ནང་པའི་ཉམས་ལེན་གྱི་མང་གཞི་སྒྲུབ་དོར་གྱི་ནུས་གཞག་
ཡིན། མང་གཞི་འདི་མེད་པར་དོན་སྦྱང་ཅན་གྱི་ཆོས་ཉམས་ལེན་ཞིག་ཡོང་བཅས་
མེད། ནང་བསྟན་གཞིར་བཞག་ན། འདི་ནི་ཡོངས་ཁྲབ་རང་བཞིན་གྱི་བདེན་པ་ཞིག་
ཡིན་པ་ལས། ཆོས་ལུགས་དང་གྲུབ་མཐའི་འདོད་ཚུལ་གྱི་གཞན་དོན་ཞིག་ཆགས་
མེད། བདེན་པ་འདི་ལུང་འཛིན་མཁྱེན་པའི་ལུགས་ཀྱི་ལྟ་ཚུལ་ཞིག་མ་ཡིན་
པར། རང་བཞིན་གྱིས་གྲུབ་ཡོད་པ་ལྟ་བུ་ཡིན། སྒྲུབ་དོར་གྱི་ནུས་གཞག་དང་མཐུན་
པའི་སྒྲོད་ལམ་སྟེ། འཆོ་བ་མེད་ཅིང་རབ་བྱུང་ན་གཞན་ལ་པན་འདོགས་པའི་འཆོ་བ་
ནི་སྦྱང་རྩེ་དང་། གཏུང་སེམས་མཉམ་བསྐྱེད། གཞན་སེམས་བཅས་ལ་བརྟེན་ནས་
འབྱུང་གི་ཡོད། འཆོ་བ་འདི་འདྲ་ལུས་སེམས་གཉིས་ཀྱི་ཆ་སྟོམས་དང་བདེ་བར་ཡོང་
བར་དགོས་ངེས་ཤིང་། ལུས་སེམས་ཀྱི་ཆ་སྟོམས་དང་བདེ་བར་དེ་ཡིད་བྱེད་དང་སྒྲོང་
ཆོར། དེ་བཞིན་སྒྲོའི་བཏང་སྟོམས་བཅས་ལས་གྲུབ་ཡོད། སྒྲོའི་བཏང་སྟོམས་ནི་ང་
ཆོའི་སྒྲོ་ལཱའི་ཤེས་པ་ལ་གང་ཞིག་སྒྲུབ་བ་དེར་སྒྲོ་འདོགས་མ་བྱས་པར་གསལ་པོར་
འཛིན་པ་སོགས་ཡིན།

ཆ་སྟོམས་པོའི་སྒྲོ་ལ་བརྟེན་ནས་བྱུང་བའི་སེམས་ཀྱི་ཞི་བདེ་ཆད་མཐོ་བོ་ཞིག་
དང་། སྒྲུབ་དོར་གྱི་ནུས་གཞག་གཉིས་སྟོམ་སྒྲུབ་ཤེས་རབ་བསྐྱེད་བསྐྱིད་གི་མང་གཞི་

ཡིན། འདི་ནི་སྒྲོའི་དྲི་མ་རྣམས་ཡོངས་སུ་སྒྲོང་བར་དམིགས་ནས་གཏན་ལ་པལ་བའི་
ནང་པའི་ཉམས་ལེན་སྒྲ་མེད་དེ་ཡིན་ལ། དེ་ལྟ་བུའི་ཤེས་རབ་ཅིག་བསྐྱེད་བསྐྱེད་བྱེད་
བར་བྱི་ནང་གི་ཆོས་འདྲ་མིན་ལ་མངོན་སུམ་དུ་བརྟག་དབྱེད་གཏོང་དགོས་ཤིང་། ལྷག་
བར་ཡུལ་ཅན་སེམས་བྱུང་གི་རང་བཞིན་ལ་བརྟག་དབྱེད་བྱེད་པ་གཙོ་བོ་ཞིག་ཡིན།
ནང་པའི་འཆོལ་ཞིབ་ཀྱི་ནང་དུ་ཡུལ་དང་ཡུལ་ཅན་དང་། བྱི་དང་ནང་གི་ཆོས་རྣམས་
ཀྱི་འབྲེལ་བ། དེ་བཞིན་ཡུལ་དངོས་ཁམས་ཀྱི་སྒྲ་ཚུལ་བཅས་ལ་ཞིབ་འཇུག་བྱེད་
བའང་འདུས་ཡོད།

སེམས་ཀྱི་སྒྲོར་ལ་རིག་གཞུང་ཐ་དད་བའམ་ཤེས་ཡོན་ཀྱི་སྡེ་ཆུན་གཉིས་
ཀྱིས་གོ་བསྐྱར་བྱེད་པའི་བརྒྱད་རིམ་འདིའི་ནང་དུ་ཐ་སྙད་བཀོལ་སྒྲིད་ཀྱི་ཕྱོགས་ནས་
ཁོར་འཁྲུལ་མི་འབྱུང་བར་བྱེད་རྒྱ་གལ་ཆེན་ཡིན་ཞིང་། བོད་པ་ཆོས་དབྱེན་སྐད་སོ་
སོའི་རང་སྐད་དུ་བཀོལ་སྒྲིད་བྱེད་ཀྱི་མེད་ལ། སྡོན་མའི་རྒྱ་གར་ཀྱི་ནང་པ་ཆོས་ཀྱང་
དེ་ལྟར་གནང་མེད། ངས་འདིར་བེད་སྒྲིད་བྱེད་བཞིན་པའི་ལེགས་སྐྱར་སྐད་ཀྱི་ཡིད་ལ་
བྱེད་བའམ་ཡིད་བྱེད་ཀྱི་སྐད་དོད་ནི་མན་སེཀར་ཞེས་པ་འདི་ཡིན། རང་པའི་སེམས་
ཁམས་རིག་པར་འདི་ནི་ཤེས་ཆོར་དང་། དེ་དང་དུས་མཉམ་དུ་བྱུང་བའི་སེམས་བྱུང་
གཞན་རྣམས་ཡུལ་གཅིག་ལ་ཁ་ལོ་བསྐྱར་ཏེ། གང་ཟག་རང་ཉིད་ལ་ཡུལ་དེའི་རང་
བཞིན་འཛིན་བར་བྱེད་དུ་འཇུག་པའི་བྱེད་ལས་ཅན་ཀྱི་སེམས་བྱུང་ཞིག་ཏུ་ངོས་
འཛིན་བྱས་ཡོད། རང་པའི་གོ་ཉོགས་གཞིར་བཞག་ན། ཡུལ་གཅིག་ལ་དུས་མཉམ་དུ་
འཇུག་ཅིང་། ལྷན་དུ་ཚོལ་བ་བྱེད་པའི་སེམས་བྱུང་འདྲ་མིན་ཡོད་ཆོག་དཔེར་ན། ངས་
ཆོས་ཤིག་ལ་ལྟ་བཞིན་པའི་སྐབས་སུ་ཡིད་སྒྲོན་དང་། འདོད་པ། རེ་བ་ལྟ་བུའི་སེམས་

བྱུང་གཞན་ཡང་བལྟ་བའི་བྱ་བ་དེ་དང་དུས་མཉམ་དུ་སྒྲི་ཞིང་། ལས་གཅིག་གི་ནང་
དུའང་སེམས་བྱུང་སྐྱོར་ཞིག་དུས་མཉམ་དུ་འབྱུང་གི་ཡོད། ཡིད་བྱེད་གྱིས་སེམས་
བྱུང་དེ་ཆོ་འཇུག་ཡུལ་ཞིག་གི་ཐོག་ལ་གཅིག་ཏུ་སྦྱད་པར་བྱེད་པ་རེད།

སངས་རྒྱས་བཙུང་ལྟོ་འདས་མ་བྱོན་པའི་ཡར་སྔོན་དུའང་རྒྱ་གར་གྱི་སྒྲོམ་
ཆེན་པ་ཆོས་ཡིད་བྱེད་གྱི་རོ་བོ་དང་རྒྱས་པའི་སྐྱོར་ལ་རྩད་ཞིབ་གནང་སྟེ། མ་སྦྱངས་
པའི་ཡིད་བྱེད་སྦྱིར་བཏང་བའི་རྒྱས་པ་ཏ་ཅང་རྩུང་བར་རྟོགས་ཡོད། དུས་རབས་མང་
པོར་འཛམ་གླིང་གང་སར་སྐོམ་སྦྱབ་པ་ཆོས་གསལ་ཆ་ཆེ་བའི་ཡིད་བྱེད་ངམ་ངམ་
ཤུགས་གྱིས་རྒྱན་བསྐྱེད་བྱེད་རྒྱ་དཀར་བ་ཤེས་ཡོད། རྒྱལ་སྤྱི་ཞི་བ་ལྷ་ནི་རྒྱ་གར་
གྱི་ནང་པའི་མཁས་དབང་ཡོངས་གྲགས་གྱི་ནང་གི་གཅིག་ཡིན་ཞིང་། ཁོང་དུས་
རབས་བདུན་པའི་ནང་བྱོན་ནས་དཔལ་རྒྱ་ལ་རྒྱར་སློབ་གཉེར་མཛད་པར་མ་ཟད་དེར་
དཔེ་བྲིད་ཀྱང་གནང་ཡོད། སློབ་གཉེར་ཁང་འདི་ནི་ཁང་བཅེགས་བཅུ་གཅིག་ཅན་གྱི་
དཔེ་མཛད་དང་། སློབ་མ་སྟོང་ལྷག་བཅུ་ཅམ་ཡོད་པའི་ཆེས་མཐོའི་དགོན་སྡེ་གཙུག་
ལག་སློབ་གཉེར་ཁང་བྱུང་པར་བ་ཞིག་ཡིན། དཔལ་རྒྱ་ལ་རྒྱ་རྒྱ་གར་བྱུང་བྱོགས་སུ་
ཡོད་པ་དང་། དེའི་སྐབས་སུ་ཨེ་ཤ་ཡེ་ཤེས་པའི་སློབ་གཉེར་ཁང་གཙོ་བོ་ཞིག་རེད།
ནང་པའི་བརྗེ་ཏ་མང་པོ་ཞིག་གིས་དེར་སློབ་གཉེར་མཛད་ནས་དཔེ་བྲིད་གནང་ཡོད།
རྒྱལ་སྤྱི་ཞི་བ་ལྷ་ས་སྟོན་འཇུག་གི་ནང་དུ་འདི་ལྟར་གསུངས་འདུག། “དེ་ལྟར་བཙོན་
འགྲུས་བསྐྱེད་ནས་ནི། ཡིད་ནི་ཉིང་རེ་འཛིན་ལ་བཞག །སེམས་ནི་རྣམ་པར་གཡེངས་
པའི་མི། ཉོན་མོངས་མཆེ་བའི་སྤྲུག་ན་གནས། །”

ཁོང་གིས་གསུང་དོན་གཙོ་བོ་ནི། འསྐོབ་དང་རྟོན་པ། གཡེང་བ་སོགས་གྱི་

དབང་དུ་སོང་བའི་སེམས་ལ་སྒྲངས་འཛིན་བྱེད་མི་སྐབ་བ་འདི་ཡིན་ཞིང་། འདིས་ཡིད་
བྱེད་དང་སྒྲིང་སྒྲངས་འཛིན་གཉིས་ནི་ནང་པའི་ལྟ་ཚུལ་ལ་གཅིག་བ་མིན་པར་ལུགས་
སུ་བསྟན་ཡོད། ཡིད་བྱེད་ལ་སྒྲངས་འཛིན་བྱེད་མ་སྐབ་བ་དེ་ཙམ་གྱིས་སེམས་ཁོང་ཁོ་
དང་། འདོད་ཆགས། རྟག་དོག་ལྟ་བུ་སྒྲིང་བཏང་སྟོམས་ལ་གཏོར་བཟླ་བྱེད་པའི་ཉོན་
མོངས་སྣ་ཆོགས་ཀྱི་དབང་དུ་སོང་ནས་སྤྱག་བསྐལ་སྤྱག་མ་བསྐྱེད་ཀྱི་ཡོད། མདོར་ན།
སེམས་ཅེ་གཅིག་ཏུ་མ་གནས་པར་གང་སར་གཡེང་ཆེ། སེམས་ཁམས་ཀྱི་རྒྱས་པ་
ཉམས་དམས་སུ་འགྲོ་བ་དང་། རང་རྒྱུད་ལ་སྤྱག་བསྐལ་འབྱུང་ཆོག་ཆོག་ཡིན།

ཀྱུ་གར་དུ་ནང་བསྟན་ཉམས་འགོ་ཚུགས་པ་དང་པལ་ཆེར་དུས་མཚུངས་སུ་
བོད་པ་ཆོས་དཔལ་རྒྱ་ལ་རྒྱ་དཔེ་དུ་བཞག་ནས་དགོན་པ་གསར་འཛུགས་བྱེད་འགོ་
བཙམས་ཡོད། དུས་རབས་བཅུ་བཞི་པའི་སྐབས་སུ་བྱོན་པའི་བོད་ཀྱི་མཁས་དབང་རྗེ་
ཙོང་ཁ་བས་བོད་པའི་ནང་བསྟན་གྱི་གྲུབ་མཐའ་རྣམས་ལ་སྦྱང་བ་མཛད་དེ། ཡིད་བྱེད་
ལ་གོམས་འཛིས་དང་སྒྲིང་བཟང་བྱེད་ཐབས་ཀྱི་སྒྲིང་ལ་སྤེལ་བའི་བཙམས་ཆོས་ནང་
ཡིད་བྱེད་ནི་སེམས་དང་། སྒྲང་ཚུལ་གྱི་རིགས་གཞན་མཐའ་དག་ལ་ཞིབ་འཇུག་བྱེད་
པར་འབྲེལ་ཡོད་ཡིན་ཚུལ་གསུངས་འདུག། “མཚན་མོ་ལོགས་རིས་བལྟ་བའི་དོན་དུ་
མར་མེ་སྤར་བ་ན། མར་མེ་ཤིན་ཏུ་གསལ་བ་དང་རྒྱང་གིས་མི་གཡོ་བ་གཉིས་དང་
ལྷན་ན་གིས་སྒྲིང་རྣམས་ཤིན་ཏུ་གསལ་བར་མཐོང་ལ། མར་མེ་མི་གསལ་བའམ་གསལ་
ཡང་རྒྱང་གིས་བསྒྲིང་ན་གཟུགས་རྣམས་གསལ་བོར་མི་མཐོང་བ་བཞིན་དུ། ཟབ་མོའི་
དོན་ལྟ་བུ་ལའང་དེ་ཁོ་ན་ཉིད་ཀྱི་དོན་ཕྱིན་ཅི་མ་ལོག་པར་ངེས་པའི་ཤེས་རབ་དང་
སེམས་དམིགས་པ་ལ་ངེ་ལྟར་འདོད་པ་བཞིན་དུ་གནས་པའི་མི་གཡོ་བ་གཉིས་དང་

ཡིད་བྱེད་ཀྱི་གསལ་ཆ་དང་གནས་ཆ་ནི་ཤེས་ཚོར་གྱིས་ཟིན་པའི་འགྲོ་བ་
མིའི་བྱ་སྤྱོད་གང་ལ་འང་བཀོལ་སྤྱོད་ཆེ་ཞིང་། ཡོན་ཏན་འདི་དག་ལ་སྤྱོད་བཟར་བྱེད་
བར་སློའི་རྒྱས་ཚོལ་གཉིས་ལ་བརྟེན་དགོས། དང་པོ་བླ་བ་ཡིན་པ་དང་། སྟོལ་རྒྱུན་
འདི་གཞིར་བཞག་ན། བླ་བ་ནི་སེམས་གཡེང་བ་དང་བརྟེན་ངས་མེད་པར་དམིགས་

བ་ལ་གང་འདོད་དུ་གཏོད་ཐུབ་པའི་སྒྲིང་རྒྱས་པ་ཞིག་ལ་གོ་ཞིང་། བླ་པའི་ལེགས་སྐྱར་གྱི་སྐད་དོད་ལ་བསྐྱར་བླ་གྱི་ནང་དོན་ཞིག་ཀྱང་ཡོད་པ་དེས་འཇམ་མི་མེས་བཤད་པའི་གཤམ་གྱི་སྐད་ཆ་དང་མཐུན་པ་ཞིག་སྟོན་གྱི་ཡོད། “འུགས་འབྱུང་གི་ཡིད་བྱེད་ཟེར་བ་ནི་དམིགས་པ་དེ་སེམས་སུ་འཆར་དུ་འཇུག་པའི་རྩྭ་ལ་གཅིག་རྗེས་གཉིས་མཐུད་ཅན་ཞིག་རེད།” བླ་པའི་དེ་གི་པར་བླ་པ་ནི་ཡང་ཡང་བསྐྱར་བླ་གྱི་སྐད་ཆ་ཞིག་རྩྭ་ལ་གཅིག་རྗེས་གཉིས་མཐུད་ཀྱི་བརྒྱུད་རིམ་ཞིག་ལ་གོ་དགོས།

ཡིད་བྱེད་ཀྱི་རྒྱས་པ་བསྐྱེད་བསྐྱེད་བྱེད་པར་བླ་པ་གཅིག་འུགས་མི་འགྲིག་ཅིང་། གལ་ཏེ་རང་སེམས་བླ་པ་ལ་བཞེན་ནས་དམིགས་པ་ཞིག་ལ་གཏོད་སྐབས། དེ་འབྲའི་སྒྲིང་དེ་དབང་ཤེས་དང་རྟོག་པའི་དབང་དུ་སོང་ནས་སྤྱི་རུ་འཕྲོ་བ་དང་། ཡང་ན་བྱིང་རྒྱལ་གྱི་དབང་དུ་སོང་ནས་ནང་དུ་བྱིང་ཡོད་མེད་ཅི་ལྟར་རྟོགས་ཐུབ་བཅ། རྩྭ་ལ་གཅིག་རྗེས་གཉིས་མཐུད་དགོས་ཤིང་། ཤེས་བཞིན་ནི་ཡིད་བྱེད་ཀྱི་སྐྱེས་ཆད་ལ་ལྟ་རྟོག་བྱེད་པའི་སེམས་བྱུང་ཞིག་ཡིན། རྒྱ་མཚན་འདིའི་ཐོག་ནས་བླ་པ་དང་ཤེས་བཞིན་ནི་ཡིད་བྱེད་ཀྱི་གསལ་ཆ་དང་གནས་ཆ་གཉིས་འཕེལ་རྒྱས་སུ་གཏོང་བར་བཀོལ་སྤྱོད་བྱེད་ཀྱི་ཡོད།

བླ་པའི་གོ་རྟོགས་ལ། དུས་གཅིག་གི་ནང་དུ་བྱུང་བའི་ཡིད་བྱེད་ནི་འདེམས་སྐྱེག་གི་རང་བཞིན་འུགས་ཆེ་ཞིང་། འུགས་འབྱུང་ཡིན་མིན་ལ་མ་ལྟོས་པར་དེ་འབྲའི་ཡིད་བྱེད་དབང་ཤེས་དང་། ཡིད་ཤེས་གང་རུང་གི་བྱུང་ཁོངས་ཀྱི་སྤྱང་འཛིན་གཅིག་གི་ཐོག་ཏུ་མ་གཏོགས་གནས་མི་ཐུབ། དཔེར་ན། དུས་གཅིག་ལ་གང་ཟག་ཅིག་གི་བྱེད་ཡིད་ནི་གཟུགས་འཛིན་ཤེས་པའི་ཐོག་གནས་པ་དང་། ཡང་ན་སྤྱིང་ཆོར་དང་།

རྟོག་པ་སོགས་ཡིད་ཀྱི་ཁུབ་ཁོངས་སུ་ཡོད་པའི་ཆོས་ཤིག་གི་ཐོག་ཏུ་གནས་ཆོག་
ཀྱང་། དེ་གཉིས་ཀར་དུས་གཅིག་ཏུ་འབྱུག་མི་ཐུབ།

ཡིད་བྱེད་ཀྱི་སྒྲུབ་ཆ་དམ་ཅོཅ་རུ་འགྲོ་བཞིན་པའི་རྟོགས་མཆན་ཡོད་པ་དང་། སྒོ་
ལ་སྒྲིང་བརྟུན་ཐོག་མར་སྒྲིང་པའི་སྐབས་སུ་ཡིད་བྱེད་ལ་བཀོད་འདོམས་བྱེད་པར་
ཚུལ་བའི་ཅན་ཞིག་དགོས་སྒྱུ་རེད། རྒྱ་གལ་སྤྱི་ཁྱེད་ཀྱིས་བྱེད་འདོད་པ་ནི་སེམས་སྒྲིང་ལ་འབབ་ཏུ་
འབྱུག་པ་འདི་ཡིན་ཆེ། ཅི་ཁོ་རྟོ་Jacuzzi ། རྒྱུས་གཞོང་གི་ནང་དུ་སྒྲིང་སྒྲིང་བྱས་ནས་སྒྲིང་པ་དེ་བྱེད་ཐབས་སྒྲུབས་
བདེ་ཞིག་རེད། ། འཇམ་མི་སིས་བརྗོད་པ་ལྟར། གཞན་དུ་གཡེང་བའི་ཡིད་བྱེད་དེ་ཤུགས་
འབྱུང་གི་སྒྲོ་ནས་ཡང་ཡང་ཚུར་སྒྱུད་པ་ནི་ཞེ་འདོད་ཀྱི་ཙུ་བ་ཡིན་ཞིང་། འདི་ལ་ཚུལ་
བ་དང་ལོ་མང་གི་སྒྲིང་བརྟུན་དགོས། ཡིན་ཡང་། སྒྲིང་བརྟུན་ལ་བརྟེན་ནས་གོམས་
འདིས་ཆེ་རུ་བྱིན་པ་དང་རིམ་གྱིས་ཚུལ་བའང་ཉུང་དུ་འགྲོ་བ་དང་། འདིར་སྒྲིང་བཞིན་
པའི་ཡིད་བྱེད་ནི་ཉིན་རེའི་འཆོ་བའི་ནང་གི་ཡིད་བྱེད་ཀྱི་ལྷ་ཚུལ་སྒྱིར་བཏང་བ་དང་
གཅིག་མཚུངས་མིན་ཞིང་། ཡིད་བྱེད་ཀྱི་གནས་ཆ་དང་གསལ་ཆ་ཆེ་རུ་སོང་བ་དང་
སྒོ་ཞི་སྒྲིང་དུ་གནས་པའང་མང་དུ་འགྲོ་སྒྱུ་རེད།

ནང་པའི་ལྷ་ཚུལ་ལྟར་ན། ཤེས་པ་ནི་ཤེས་སྒྱུར་པ་མོ་སྐད་ཅིག་སྒྲིའི་འདུས་
ཆོགས་ལས་བྱུབ་ཡོད་སྒྲུབས། ཡིད་བྱེད་ཀྱི་གནས་ཆའི་ཆ་དམ་གཞི་དེ་དམིགས་པ་
ཞིག་ངེས་པར་བྱེད་པའི་སྐད་ཅིག་མའི་སྒོ་དང་འབྲེལ་བ་དམ་པོ་ཡོད། དེ་ཡང་གནས་
ཆ་མཐོ་རུ་སོང་ན། དམིགས་པ་ངེས་པར་བྱེད་པའི་སྐད་ཅིག་གི་སྒོ་དེ་ཡུལ་གཞན་ལ་
གཡེང་བ་ཉུང་དུ་འགྲོ་ཞིང་། འདི་ལྟར་དམིགས་པ་ངེས་པར་བྱེད་པའི་སྤང་འཛིན་གྱི་
ཤེས་པ་སྐད་ཅིག་མ་དེ་དག་རིགས་མ་ཐུན་གྱི་ངོ་བོར་འགྱུར་གྱི་ཡོད། ནང་པའི་

སེམས་ཁམས་རིག་པ་གཞིར་བཞག་ན། རྫོང་འཛིན་ཆད་ཀྱི་སྐད་ཅིག་མ་སྤང་ཤོས་ནི་
སེ་གོལ་གཏོག་ཐེངས་གཅིག་ཆ་དུག་ཅུར་བགོས་པའི་ཆ་གཅིག་གི་དུས་ལུན་ཡིན།
འདི་ནི་སྐར་ཆའི་སྒྲིང་ཅུར་གཅིག་དང་གཉིས་ཅམ་གྱི་དུས་ལུན་ཞིག་རེད། ཡིན་ཡང་།
རྫོ་ལ་སྒྲིང་བཅུར་མེད་མཁན་ཞིག་ལ་མཆོན་ན། ཞེས་ཆོར་སྐད་ཅིག་ལྷ་མོ་དེ་དག་
ལས་ཅུང་ཤས་ཤིག་གིས་མ་གཏོགས་ལུལ་ཞིག་སྤང་ཡང་བསྐྱར་བྱས་བྱེད་ཐུབ་པ་
ཞིག་རེས་པར་བྱེད་མི་ཐུབ། ལུལ་ཞིག་རྫོ་ལ་རེས་པར་རྒྱན་དུ་ཞེས་པའི་སྐད་ཅིག་མ་
འདུས་ཆོགས་ཤིག་འབྱུང་གི་ཡོད། ཡིད་བྱེད་ཀྱི་གསལ་ཆ་དང་། དྲངས་ཆ་སོགས་
ཤུགས་ཆེ་རུ་བཏང་ན། ལུལ་རེས་པར་བྱེད་པའི་ཞེས་པ་སྐད་ཅིག་མའི་རྒྱན་དེ་རེ་
རིང་དུ་འགོ་བར་སྟུམ། འདིས་ཞེས་ཆོར་གྱི་གསལ་ཆའི་རྒྱས་པ་མཐོ་རུ་གཏོང་རྒྱ་
རེད། མདོར་བྲིས་ན། བླ་པའི་ཡིད་བྱེད་སྒྲིང་བཅུར་གྱིས་ལུལ་རེས་པར་བྱེད་པའི་
ཞེས་པའི་རིགས་མ་ཐུན་གྱི་སྐད་ཅིག་མའི་ཆགས་དམ་དུ་གཏོང་ཐུབ།

བླ་པའི་ཡིད་བྱེད་ཀྱི་རྣམ་གཞག་གི་གོ་རྟོགས་དང་། དེ་བཞིན་ཡིད་བྱེད་ཀྱི་
རྒྱས་པ་གོང་འཕེལ་གཏོང་སྤངས་གཉིས་ནི། ཆན་རིག་གི་སེམས་ཀྱི་ཞིབ་འཇུག་ལ་
འབྲེལ་བ་རེས་ཅན་ཞིག་ཡོད། ཟླ་ལེའོ Galileo གི་ཡིས་རྒྱང་ཞེལ་ཐོག་མ་དེ་གསར་
གཏོང་མ་གནང་བའི་གོང་དུ་ཉི་མཱ་སྐར་གསུམ་དང་། རྒྱ་སྐར་སོགས་ཀྱི་སྒྲིང་ལ་མང་པོ་
ཞིག་རྟོགས་ཐུབ་མེད། རྒྱང་ཞེལ་ལྷ་བུའི་ལག་ཆ་མཁའ་དབྱིངས་ཀྱི་སྤང་ཚུལ་ལ་ཞིབ་
ལྷ་བྱེད་པར་དགོས་རེས་ཡིན་ཞིང་། གནམ་རིག་ནི་ལག་ཆ་འདིའི་རིགས་གསར་
གཏོང་དང་བགོལ་སྒྲིང་ལ་བརྟེན་ནས་དར་རྒྱས་བྱུང་ཡོད། སྤངས་ཆ་བརྟན་པོ་ཞིག་གི་
སྤང་དུ་བརྟན་པོར་བཅུགས་ཡོད་པའི་རྒྱང་ཞེལ་དང་། རྒྱང་རིང་གི་སྤང་ཚུལ་ཐག་ཉི་

ལ་འཐེན་ཐུབ་པའི་དྲངས་ཤེས་མེད་པར་ང་ཚོས་རྒྱ་སྐད་ཕུར་བུའི་རྒྱ་བ་དང་། ཉི་མའི་
ནག་ཐིག་ང་ཚོའི་རྒྱ་བའི་དོང་ཁ་སོགས་ལ་རི་ལྟར་ཞིབ་ལྟ་བུའི་ཐུབ་ཡོད་དམ། ང་
ཚོས་བརྟན་ཞིང་གསལ་བའི་སྒྲོན་སྒྲུང་ཚུལ་རང་ཉིད་ལ་ཞིབ་ཏུ་ལྟ་དགོས།

འདི་ནི་མཁའ་དབྱིངས་ཀྱི་སྒྲུང་ཚུལ་ཐེ་བའི་ཚན་རིག་དང་མཐུན་པར་ཞིབ་
འཇུག་བྱེད་ཀྱིན་པའི་ཚོས་གཞན་ཐམས་ཅད་ལ་བདེན་པ་ཡིན་པ་རིམ་ཐོག་བཞིན་ནང་
སེམས་ཀྱི་སྒྲུང་ཚུལ་ལའང་བདེན་པ་ཆགས་ཡོད། སེམས་ཀྱི་ཚན་རིག་འཕུས་སྒྲོ་ཆང་
བ་ཞིག་དར་སྒྲེལ་གཏོང་བར་ང་ཚོས་སེམས་ཀྱི་སྒྲུང་ཚུལ་དང་འབྲེལ་བའི་སྒྲོད་པ་
དང་། དབང་ཅའི་འབྲེལ་མཐུན་ཅམ་མ་ཡིན་པར། སེམས་ཀྱི་སྒྲུང་ཚུལ་རང་ཉིད་ལའང་
བརྟན་དབྱེད་ནན་མོ་ཞིག་བྱེད་ཐུབ་དགོས། གང་ཟག་དང་པོའི་བྱེད་ཐབས་ཏེ། ཤེས་
བཞིན་གྱིས་སེམས་ལ་བརྟན་དབྱེད་བྱེད་པ་ནི་དམངས་ཁྲོད་ཀྱི་སེམས་ཁམས་རིག་
པའི་གནས་རིམ་དུ་ལྷག་མི་ཉན། མཐོ་སྒྲོབ་མཐར་མ་བྱིན་པའི་སྒྲོབ་མར་དུས་ཚོད་
རེར་ཨ་སྒྲོར་བརྒྱ་རེ་སྒྲུང་ནས་རང་གི་སེམས་ལ་ལྟ་བཞིན་གང་ཞིག་མཐོང་བར་བརྗོད་
དུ་བརྒྱག་པ་ལས་ལྷག་པའི་ཆེད་ལས་ཀྱི་སྒྲོང་བརྒྱུད་ཞིག་འཆོལ་ཞིབ་འདི་ལྟ་བུའི་ནང་
མཉམ་ཞུགས་བྱེད་པའི་གང་ཟག་སོ་སོ་ལ་དགོས་ངེས་རེད། དབང་ཅའི་ཚན་རིག་
དང་། གཤེས་སྒྲོད་རིག་པའི་སེམས་བྱུང་གི་ཞིབ་འཇུག་དེ་ཞིབ་ཆགས་ཡོང་བར་གང་
ཟག་དང་པོའི་འབྲེལ་བརྗོད་ལ་བརྟེན་དགོས། ཞིབ་ལྟ་དང་འབྲེལ་བརྗོད་འདི་ལྟ་བུ་ཆེད་
ལས་པ་མ་ཡིན་མཁའ་ཀྱི་ལག་ཏུ་འཛོག་པ་ནི་ཡུལ་རྒྱུགས་ཚན་རིག་སྤྱིའི་འཕེལ་རྒྱས་
ཀྱི་བཀག་རྒྱ་ཞིག་རེད། གང་ཟག་དང་པོའི་སེམས་ཀྱི་ཞིབ་འཇུག་གི་ཆོད་གཞི་དེ་
གཤེས་སྒྲོད་རིག་པ་དང་། དབང་ཅའི་ཚན་རིག་གི་ནང་དུ་དར་སྒྲེལ་བྱས་པའི་གང་

ཟག་གསུམ་པའི་བྱེད་ཐབས་ཀྱི་ཆད་གཞི་ལ་ཡར་བསྐྱེད་དགོས། སེམས་ཀྱི་ཆན་རིག་ལ་རྒྱུང་ཤེལ་ལྟ་བུའི་ལག་ཆ་ཞིག་དགོས་ཤིང་། ཡིད་བྱེད་པ་མོ་བསྐྱེད་བསྐྱེད་བསྐྱེད་ན་དགོས་མཁོ་འདི་ཁ་སྐོང་བྱེད་ཐུབ་ཀྱི་རེད། རྗེ་ཙོང་ཁ་བས་ལོ་ངོ་ལྔ་བརྒྱའི་གོང་དུ་གསུངས་པ་ལྟར། དེ་འབྲའི་ཡིད་བྱེད་ལ་བརྟེན་ནས་ནང་སེམས་ཀྱི་སྒྲིང་ཚུལ་ལ་ཞིབ་ལྟ་བྱེད་སྐབས་གསལ་ཆ་དང་གནས་ཆ་ལྟན་རྒྱ་རེད།

དེ་མཚུངས་ཆན་རིག་གི་སེམས་ཀྱི་ཞིབ་འཇུག་འདིས་ནང་དོན་རིག་པ་ལའང་ཕན་ཐོགས་ཡོང་རྒྱུ་ཡིན་ཞིང་། ཉང་བ་ཆོས་སྒོ་བཏང་སྟོམས་སུ་འཛོག་པ་དང་། དེའི་ཉོན་མོངས་བསལ་བ། དེ་བཞིན་ཡིད་བྱེད་ཀྱི་རྣམ་པ་གོང་འཕེལ་དུ་གཏོང་བ་སོགས་ཀྱི་བྱེད་ཐབས་འབྲུམ་མིན་དར་སྤེལ་བྱས་ཡོད། ཡིན་ཡང་། དེ་དག་ནི་ལོ་ངོ་ཉིས་སྟོང་ལྷག་གི་ཡར་སྔོན་ལ་རྒྱ་གར་གྱི་ཞིང་གོང་དུ་འཆོ་བའི་མི་རྣམས་ལ་དམིགས་ནས་ཐོག་མར་གསལ་གཏོང་བྱས་ཤིང་། དེ་ནས་འདས་པའི་ལོ་ངོ་ཆིག་སྟོང་ཉིས་བརྒྱའི་ནང་བོད་པ་ཆོ་དང་འཆམས་པར་བྱས་པ་ཞིག་ཡིན། ཉང་བའི་ཡིད་བྱེད་བསྐྱེད་བསྐྱེད་བྱེད་ཐབས་གང་ཞིག་དེང་དུས་བཟོ་ལས་ཀྱི་སྤྱི་ཆོགས་སུ་འཆོ་བའི་མི་རྣམས་ལ་འཆམས་ཤོས་ཡིན་ནམ། བྱེད་ཐབས་དེ་དག་ལ་དེང་དུས་ཀྱི་སྤྱི་ཆོགས་ནང་རྣམ་པ་འཕྱོན་བར་བཅོས་བསྐྱར་ཅི་ཅམ་ཞིག་བྱེད་དགོས་སམ། འི་བ་འདི་དག་ནང་བ་ཆོ་གཅིག་བྱ་མ་ཡིན་པར། སོ་སོའི་ཡིད་བྱེད་ཡར་རྒྱས་སུ་གཏོང་འདོད་མཁན་ཆང་མར་འབྲེལ་བ་ཡོད་ཅིང་། ཆན་རིག་གི་ཞིབ་འཇུག་གིས་འི་བ་འདི་དག་ལ་ལན་འཆོལ་བར་རམ་འདེགས་ཆེན་པོ་བྱེད་ངེས།

གལ་ཏེ་ཡིད་བྱེད་ཀྱི་རྣམ་པ་ཤུགས་ཆེར་བསྐྱར་བ་ཡིན་ན། རྣམ་པ་དེ་ཆད་

གཞི་ཅི་འོང་ཞིག་ལ་ཐོག་མའི་སྒྲིང་བཅར་གྱི་ཆ་ཤས་སུ་མ་གྲུབ་པའི་ལས་ཀའི་ནང་
བཀོལ་སྒྲིང་བྱེད་ཆོག་གས། རྒྱ་བ་མང་པོར་ཉིན་རེར་དུས་ཚོད་བཅུ་ལ་སྒྲིང་བཅར་
བྱས་པའི་རྗེས་སུ། ཡིད་བྱེད་གྱི་གནས་ཆ་དང་གསལ་ཆ་རང་གི་རྒྱན་ལྗན་གྱི་འཆོ་
བའི་ནང་སུ་མ་ཐུང་ནས་གནས་སུ་བ་བས། ཡིད་བྱེད་གྱི་རྒྱས་པ་འཕེལ་རྒྱས་སོང་བའི་
རྒྱ་མཚན་གྱིས་སྒྲིང་བ་དང་དབང་རྩའི་འབྲེལ་བ་ལ་འགྲུབ་པ་ཅི་ཞིག་འབྱུང་ངམ། བར་
བ་དང་ཚན་རིག་གི་ཉམས་ཞིབ་པ་ཆོས་མཉམ་འབྲེལ་བྱེད་དགོས་པའི་རྒྱ་མཚན་མང་
ཞིང་། མཉམ་འབྲེལ་འདིས་སེམས་ཀྱི་འཕྲོད་བསྟེན་དང་སློབ་གསོ་ཡར་རྒྱས་སུ་གཏོང་
བ་དང་། འགོ་བ་མའི་རྒྱས་པ་རྗེ་ལེགས་སུ་བསྐྱུར་བ། ཡིད་བྱེད་མ་འདང་བའི་དཀའ་
ངལ་བསལ་བའམ་སྒྲིན་འགོག་བྱེད་པ་སོགས་ལ་རྒྱ་ཆེར་པན་རེས། བར་དོན་རིག་པ་
ལ་བྱི་བ་དེ་ཆོའི་ལན་ཆ་ཆང་ཞིག་མེད་ཀྱང་། རྣམ་གཞག་དང་ལག་ལེན་གྱི་གོ་རྟོགས་
ལུན་སུ་མ་ཆོག་པས་བ་ཞིག་ཡོད་ལ། གོ་རྟོགས་དེ་ནི་ཚན་རིག་དང་སྤྱི་ཆོག་པ་གཉིས་
ཀའི་ངོས་ནས་བཤད་ན་རིན་ཐང་ཅན་ཞིག་རེད།

མདོར་བསྡུས་ན། བར་དོན་རིག་པ་དང་ཚན་རིག་གི་སེམས་ལ་ཞིབ་འཇུག་
བྱེད་སྐབས་ཀྱི་བར་ལ་པན་རྒྱན་ཁ་སྐོང་རང་བཞིན་གྱི་མ་ཐུན་ཆ་ཡོད་དེ། བར་དོན་
རིག་པའི་རྒྱས་པ་གཙོ་བོ་ནི་གོ་མས་འདིས་ལས་བྱུང་བའི་ཡིད་བྱེད་དང་། ཤེས་བཞིན་
ལ་བརྟེན་ནས་སེམས་ལ་མངོན་སུ་མ་དུ་ཞིབ་འཇུག་བྱེད་པའི་གང་ཟག་དང་པོའི་བྱེད་
ཐབས་འདྲ་མིན་ཡོད་པ་འདི་ཡིན། ཚན་རིག་གི་རྒྱས་པ་གཙོ་བོ་ནི་སེམས་ཀྱི་སྤྲང་
རྒྱལ་དང་འབྲེལ་བའི་སྒྲིང་བ་དང་། དབང་རྩའི་འབྲེལ་མ་ཐུང་གྱི་བརྟག་དབྱུང་བརྒྱད་
ནས་སེམས་ལ་ཞིབ་འཇུག་བྱེད་པའི་གང་ཟག་གསུམ་པའི་བྱེད་ཐབས་འདྲ་མིན་ཡོད་

བ་འདི་རེད། བྱེད་ཐབས་ཀྱི་ལངས་སྟོགས་འདི་གཉིས་ཀྱི་བྱང་འབྲེལ་ནི་ལྷ་ཡུལ་ལམ་
ཨད་མི་ཨ་ཡེ་རྟེན་འབྱུང་བར་བསྐྱགས་ནས་བསྐྱད་ཡོད་པ་ལྷ་བྱ་ཞིག་རེད། གཅིག་
བྱས་ན་གང་དུ་བྱུང་ཡང་བྱད་པར་མེད་ནའང་ཐང་། །

བཟོ་སྒྲིང་།

ཡིད་བྱེད་དང་སྒྲིའི་སྤངས་འཛིན།

ཁོད་ཉན་དང་ཨ་ལན་གྱིས་གཏམ་བཤད་མཐུག་རྫོགས་པའི་རྗེས། ཨ་ཐོར་གྱིས་ཁོང་
ཆོས་སྒྲིང་བའི་གནད་དོན་དང་། རི་བའི་སྐྱོར་ལ་སྒྲིང་མོལ་ཞིག་འགོ་བཙུགས་སོང་། རྒྱ་
ལའི་སྤྲ་མ་མཆོག་དང་གཏམ་བཤད་བ་ཆོ་དང་ལྷན་དུ་སྒྲིང་མོལ་འདིའི་ནང་མཉམ་
ཁུགས་གནང་མཁན་ནི། བརྫོད་གཞི་འདིའི་སྐྱོར་ལ་ཆེད་མཁས་ཡིན་པའི་ཆོན་རིག་བ་
སྐྱོར་ཞིག་སྟེ། བེ་རིན་སི་ཏོན་མཐོ་སྟོབ་ཀྱི་སེམས་ཁམས་རིག་པའི་སྟོབ་དཔོན་ཆེན་
མོ་ཨ་ན་དང་། Anne Treisman གི་མེ་ཤི་སྟན་མཐོ་སྟོབ་ཀྱི་སེམས་ཁམས་རིག་པའི་
སྟོབ་དཔོན་ཆེན་མོ་མད་ཡེ་དང་། David Meyer གི་ད་དུང་ཨད་མི་ཨ་ཡེ་ཏེ་མཐོ་སྟོབ་ཀྱི་
ལྷན་བ་དང་ཡུལ་རྟོགས་ཆོན་རིག་གི་སྟོབ་དཔོན་ཆེན་མོ་དང་། མད་ཀི་སྟེ་མེན་ལྷན་བ་
ཞིབ་འཐུག་ཁང་གི་བཀྲག་དབྱུང་བ་ནམ་སེ། Nancy Kanwisher གི་བཅས་རེད།

ཨ་ཐོར། རེ་ཆོས་གཏམ་བཤད་བ་ཆོས་བཀོད་པའི་རི་བ་ཁག་ཅིག་ལ་བལྟ་རྒྱ་ཡིན།
ཁོད་ཉན་གྱིས་འདེམས་སྒྲུག་གི་རང་བཞིན་དང་། རྒྱན་བསྐངས་པའི་ཡིད་
བྱེད། དེ་བཞིན་གཅིག་ཏུ་བསྐྱེལ་བ་དང་སྤྱི་བྱེད་ཏུ་འཐུག་པའི་ཡིད་བྱེད་
བཅས་ཀྱི་བྱེད་པར་སྐྱོར་ལ་གཏམ་བཤད་གནང་སྟེ། དོན་ངོ་མར་ཡིད་བྱེད་ནི་

སྒྲོ་ལ་སྒྲོང་བཅར་སྤྲད་ནས་བསྐྱེད་བསྐྱིང་བྱེད་ཐུབ་མིན་གྱི་ནི་བ་བཞོད་པ་
དང་། ཨ་ལན་གྱིས་ཚན་རིག་དང་ནང་དོན་རིག་པའི་བར་གྱི་འབྲེལ་ཐམ་ལ་
ཅད་ཞིབ་གནང་བ་རེད། ང་ཚོས་འདི་ནས་ནི་བ་དེ་དག་གང་རུང་ལ་ལན་
འདེབས་པའི་གོ་སྐབས་ཐོག་མར་ཡགོང་ས་མཆོག་ལ་འབྲུལ་རྒྱ་ཡིན་ཞིང་།
དེ་ནས་རིམ་བས་ཚན་རིག་པ་དང་ནང་པའི་མཁས་དབང་ཚོར་སྐྱོང་མོལ་བྱེད་
དུ་འབྲུག་རྒྱ་ཡིན། ཡགོང་ས་མཆོག་ལགས། སྐབས་འདིར་བྱེད་ལ་ཁ་སྒོན་གྱི་
སྐད་ཆ་འགའ་གསུང་རྒྱ་ཡོད་དམ།

ཏཱ་ལའི་བླ་མ། ་། ཁོད་ཉན་ལགས། བྱེད་གྱིས་སྒྲོའི་སྤངས་འཛིན་དང་འབྲེལ་བའི་ཐོག་
ནས་ཡིད་བྱེད་ལ་མཚན་ཉིད་བཞག་སྟེ། ཡིད་བྱེད་ནི་གཟུགས་འཛིན་ཤེས་
པའི་སྒྲོང་རྒྱུན་གྱི་བྱེད་ཚོས་བྱེ་བྲག་པ་ཞིག་གི་ཐོག་ལ་ག་ཚོད་མགྲོགས་པོར་
གཏོད་ཐུབ་མིན་ཚོད་ལྟ་བུས་འདུག བྱེད་གྱི་གཏམ་བཤད་གྱིས་ང་ལ་ནང་པའི་
གཞུང་དུ་ཡོད་པའི་ཤེས་པ་ཡུལ་ལ་འབྲུག་ཚུལ་དང་། དེ་འབྲེལ་སྐབས་སུ་
ཤེས་ཚོར་འབྲས་མིན་ཡོད་མེད་སྒྲོར་གྱི་གོ་བསྐྱར་ཁག་ཅིག་བྲན་གསོ་བུས་
བྱུང་། ནང་པའི་གཞུང་དུ་འདིའི་ཐད་ལ་གོ་བསྐྱར་མང་པོ་ཞིག་ཡོད་ཅིང་། ལྟ་
ཚུལ་བྱེད་པར་བ་གསུམ་བྱུང་ཡོད་པ་དེ་དག་ལ་བྱེད་གྱིས་སྐྱོང་བའི་ཡིད་བྱེད་
དང་མཚུངས་ཚོས་སྒྲོར་ཞིག་ཡོད་པར་སྟམ།

ལངས་སྒྲོགས་གཅིག་གི་འདོད་ཚུལ་ལ། ་། གཟུང་འཛིན་གངས་མཉམ་པ། ་། ང་
ཚོའི་མིག་ཤེས་ལ་གཟུགས་ཅན་གྱི་ཚོས་ཤིག་སྤངས་སྐབས། གཟུགས་འཛིན་
ཤེས་པའི་སྒྲོང་བ་དེ་ནི་སྒྲོང་རྒྱུན་དང་ཐད་ཀར་གཏོང་གཏད་ནས་འབྱུང་གི་

ཡོད་སྟབས། དབང་ཤེས་ཀྱི་རོས་ནས་བཤད་ན། སྤྱང་བ་དེ་ནི་སྤྱན་སྤྱམ་
ཚོགས་པ་ཞིག་རེད། ཡིན་ཡང་། ང་ཚོས་གཟུགས་ཅན་གྱི་ཚོས་དེར་ཡིད་
བྱེད་གཏོད་སྐབས། སྤྱང་བ་དེ་དག་ལས་ཡུལ་གྱི་བྲག་པ་ཞིག་ང་ཚོས་འདེམས་
སྒྲིག་བྱེད་ཀྱི་ཡོད། བང་པའི་ཆད་མའི་གཞུང་དུ་གཟུགས་འཛིན་ཤེས་པ་འདི་
ག་དུས་འབྱུང་གི་ཡོད་མེད་ཀྱི་སྒྲོང་ལ་ཚོད་སྤྱང་མང་པོ་གནང་ཡོད་པ་དཔེར་
ན། ཤེས་པ་དེའི་སྒྲོང་རྒྱུན་གྱི་སྤྱང་དུ་ཁ་དོག་མ་འབྲ་བ་མང་པོ་ཡོད་ཆེ། ཁ་
དོག་དེ་དག་དུས་མཉམ་དུ་གཟུགས་འཛིན་ཤེས་པར་སྤང་གི་ཡོད་པའམ།
ཤེས་པ་དེ་ནི་ཕྱི་རོལ་དུ་གང་ཞིག་ཡོད་པ་འཆར་བའི་མེ་ལོང་ལྟ་བུ་ཞིག་ཡིན་
ནམ།

ལངས་ཕྱོགས་གཉིས་པ་ལ་སྒྲོང་བྱེད་ཆལ་བ་ཟེར་ཞིང་། ཡུལ་གྱི་སྒྲོང་
རྒྱུན་དང་ཤེས་པ་གཉིས་ནི་སྒྲོང་བྱེད་གཉིས་དང་མཚུངས་པར་པན་ཚུན་ཆ་
འབྲ་བར་འདོད་ཀྱི་ཡོད། ལངས་ཕྱོགས་གསུམ་པ་སུ་སྒྲོང་གཉིས་མེད་པ། ་
ཡུལ་གྱི་སྒྲོང་རྒྱུན་ལ་ཁྱད་ཆོས་ཅི་ལྟར་སྤྲུག་ཀྱང་། ཡིད་བྱེད་ཡུལ་ལ་འཇུག་
སྐབས་དུས་གཅིག་ལ་སྤང་འཛིན་གཅིག་རང་ཞིག་ལས་འབྱུང་མི་སྟབ་པར་
འདོད་པ་དང་། འདོད་ཚུལ་གསུམ་པ་འདི་ནི་ང་ཚོའི་ཡིད་བྱེད་གྱིས་འདེམས་
སྒྲིག་བྱེད་པ་སྟོན་པའི་ཞིབ་འཇུག་ཆོད་ལྟ་ཁག་ཅིག་གི་མཚོན་དོན་དང་ཅུང་
མ་སྤྱན་པར་སྤང་།

བང་པའི་ལྟ་ཚུལ་ལ། བྱེད་ཀྱི་ཆོད་ལྟས་བསྟན་པའི་ཡིད་བྱེད་དེ་ནི་
ཡིད་ཤེས་ཀྱི་བྱུང་ཁོངས་སུ་འབྱུང་བ་དང་། སྒྲོའི་སྤངས་འཛིན་དང་འདེམས་

སྐྱུག་ལྟ་བུ་བྱུང་མ་ཐག་བྱིད་ནི་དབང་ཤེས་ཀྱི་སྤྱོད་བཞི་གནས་རིམ་ལས་
 བཀལ་ནས་ཡིད་ཤེས་ཀྱི་བྱ་ཁྲིའི་སྤྱོད་སྤངས་ཡོད། རང་དོན་རིག་པར་ང་
 ཚོས་སྤང་ཚུལ་འདི་ལ་རྩོག་འཛིང་ཆེ་བཞི་ལྟ་སྤངས་ཤིག་བཟུང་ཡོད། ཐོག་
 མའི་གཟུགས་འཛིན་ཤེས་པའི་སྤྱོད་བཞི་ཡོངས་སྤྱོད་དབང་ཤེས་ཀྱི་གནས་
 རིམ་དུ་སྒྲིབ་དང་། སྐབས་འདིར་འཇུག་ཡུལ་གྱི་བྱ་ཁྲིའི་སྤྱོད་སྤངས་སོ་སོར་འབྱེད་
 པའི་དཔྱད་ཤེས་མེད། ཡིན་ཡང་། འདེམས་སྐྱུག་བྱེད་པའི་སྐབས་ཀྱི་ཡིད་
 བྱེད་ནི་ཡིད་ཤེས་ཀྱི་བྱ་ཁྲིའི་སྤྱོད་སྤངས་སྒྲིབ་དང་། དོན་ངོ་མར་ནང་པའི་ལྟ་ཚུལ་
 ལ། དེ་འདྲའི་ཡིད་བྱེད་ནི་གཟུགས་འཛིན་ཤེས་པའི་སྤྱོད་བཞི་ཆ་ཤས་ཤིག་
 ཆགས་མེད་པ་དང་། ཡིད་བྱེད་དེའི་འཇུག་ཡུལ་ནི་གཟུགས་འཛིན་ཤེས་པའི་
 སྤྱོད་རྒྱུ་མིན་ཞིང་། ཡིད་བྱེད་འདི་ནི་སྤྱོད་རྒྱུ་གྱི་སྤྱོད་བཞི་རྗེས་སྤྱོད་གི་
 ཡོད།

དེ་ལྟ་ནའང་། རང་པའི་སེམས་ཁམས་རིག་པར་ཡིད་བྱེད་ནི་ཀུན་འགོ་
 ལཱའི་ཁྲིའི་སྤྱོད་སྤངས་ཀྱི་གཏོགས་ཤིང་། ཡིད་ཀྱི་སྤྱོད་བཞི་ཆེང་མའི་ནང་དུ་ཡོད་པ་ཞིག་
 རེད། གཟུགས་འཛིན་ཤེས་པའི་སྤྱོད་བཞི་བྱ་ཁྲིའི་སྤྱོད་སྤངས་སྤྱོད་ཡིད་བྱེད་ཀྱི་
 ཚུལ་བ་ཞིག་ཡོད་པ་དང་། གཟུགས་འཛིན་ཤེས་པ་དེ་སྤྱོད་རྒྱུ་བྱེད་བྱ་པ་
 ཞིག་གི་སྤྱོད་སྤངས་ལ་ཁ་ལོ་སྤྱོད་སྤངས་ཡིད་བྱེད་ཅིག་ཡིན་དགོས། ཡིད་བྱེད་ལ་
 གནས་རིམ་དང་རྣམ་གྲངས་འདྲ་མིན་མཆིས་ཤིང་། དེ་དག་ནི་ཤིན་ཏུ་རྩོག་
 འཛིང་ཆེན་པོ་ཞིག་རེད། ངས་ཀྱང་དེ་དག་གི་སྤྱོད་ལ་ཆ་ཆེང་ཞིག་ཤེས་ཀྱི་
 མེད། །བཞད་མོ།

ངས་ཡིད་ཤེས་ཀྱི་བྱུང་ཁོངས་སུ་ཡོད་པའི་ཡིད་བྱེད་ཅིག་སྐྱེད་ཡོད་
པ་དང་། རི་བ་གཞན་ཞིག་ནི་ཡིད་བྱེད་དེས་ཤེས་པ་ལུལ་ལ་འདྲུག་པའི་རྗེས་
སུ་དེས་ཤེས་བསྐྱེད་ཀྱི་ཡོད་མེད་འདི་རེད། ཉན་པའི་ཆད་མ་རིག་པར་གནད་
དོན་འདི་གསལ་པོ་ཞིག་བཅོས་མེད་པ་དང་། ད་དུང་ང་ཚོར་སེམས་བྱུང་སྐོར་
ཞིག་ཡོད་པ་ནི་ལུལ་དེས་ལྟ་རེད། སེམས་བྱུང་འདི་དག་ལ་མཚོན་ན། སྒྲིའི་
གནས་ཆ་དང་གཅིག་བསྐྱེམ་གྱི་ཆད་གཞི་དེས་ཅན་ཞིག་དགོས་སྐྱེ་རེད། ཉིང་
འཛིན་གྱིས་དེས་ཤེས་བསྐྱེད་པའི་གོ་རྟོགས་ཤིག་ནང་པའི་གཞུང་དུ་ཡོད་པ་
ལས། ཡིད་བྱེད་ནི་དེས་ཤེས་སྐྱེད་མཁའ་ཞིག་མིན།

ལུལ་དེས་ལྟ་ནི་འདུན་པ་དང་། མོས་པ། འཛིན་པ། ཉིང་འཛིན། ཤེས་
རབ་བཅས་ཡིན། ང་ཚོས་སེམས་བྱུང་འདི་དག་གི་སྐོར་སྐྱེད་སྐྱབས། སྒྲོ་ལ་
སྐྱོང་བརྟེན་ཆད་མཐོ་པོ་ཞིག་ཐོབ་ཡོད་པ་གཞིར་བཞག་ནས་སྐྱེད་གི་མེད།
སེམས་བྱུང་འདི་དག་ནི་དུས་ལུན་སྐྱེད་དུ་ཞིག་ལ་ང་ཚོ་ཆད་མས་རང་བཞིན་
གྱིས་སྐྱོང་བའི་སེམས་ཀྱི་རྒྱས་ཚོལ་ཞིག་རེད། གལ་སྲིད་ང་ཚོའི་སྒྲོ་ལ་ཉིང་
འཛིན་ཅུང་ཅུང་ཡང་མ་ལྟན་ཆེ། ང་ཚོས་ཤེས་རབ་ནས་ཡང་བཀོལ་སྐྱོད་བྱེད་
མི་ཐུབ། གུན་འཕྲོ་ལྟེན་ནང་ནས་གཅིག་སེམས་པ་ཡིན་ལ། འདི་ནི་ང་ཚོའི་
སྒྲིག་གཞིའི་ནང་དུ་འདུན་པ་དང་ཐ་དད་པ་ཞིག་ཡིན། ང་ཚོས་སེམས་བྱུང་གི་
སྒྲེ་ཆན་ཐ་དད་པ་གཉིས་ཉེ། གུན་འཕྲོ་ལྟེན་དང་ལུལ་དེས་ལྟ་སྐྱེད་གི་ཡོད། འདུན་
པ་གུན་འཕྲོ་ལྟེན་གཉིགས་པ་དང་། སེམས་པ་ལུལ་དེས་ལྟེན་གསུ་ཡོད།
ཡིན་ཡང་། ང་ཚོས་སེམས་པ་ཡིད་བྱེད་ལས་ལོགས་སུ་རྗེ་ལྟར་འབྱེད་ཐུབ་

བཅུ་འདི་ནི་རྩོག་པ་གཞན་ཞིག་རེད།

ཨ་ཐོར། ། ཡལོང་ས་མཆོག་ལགས། ཐུགས་རྗེ་ཆེ། ཨ་ན་བྱེད་ཀྱིས་ཡལོང་ས་མཆོག་གིས་སྐྱེས་པའི་དཔྱིད་ཤེས་དང་། ཡིད་བྱེད་བར་གྱི་འབྲེལ་བའི་སྒྲིབ་ཀྱི་བའི་ལ་ལ་ལ་ཞིག་སྒྲིབ་ཐུབ་བཅུ།

ཨ་ན། ། རྒྱལ་རྩོགས་སེམས་ཁམས་རིག་པའི་ནང་དུ་དང་ཆོས་རྒྱས་ཚུལ་གྱི་གནས་རིམ་འབྲས་མེད་བར་ལ་བྱེད་པར་འབྱེད་པའི་དང་བ་བྱེད་ཀྱི་ཡོད། གནས་རིམ་དམའ་ཤོས་སུ་དབང་ཤེས་ལ་སྒྲུབ་པའི་སྒྲིབ་ཀྱི་བྱེད་ཆོས་རྣམས་ཡོད་པ་དང་། དེ་ནས་གནས་རིམ་རྣམས་ཡར་དེད་ནས་སོང་ན་མཐའ་མར་དོན་ལ་ཐུག་འགྲོ། འོན་ཀྱང་། སེམས་ཁམས་རིག་པ་སྒྲུབ་པ་ཁག་ཅིག་གི་ལྟ་ཚུལ་ལ། ཤེས་ཆོར་གྱིས་ཐེན་པའི་སྒྲིབ་པ་ནི་མཛོན་སུམ་དུ་དོན་གྱི་རོ་བོར་འགྱུར་གྱི་ཡོད། དེ་ཡང་དང་ཆོས་ཤེས་ཆོར་གྱིས་ཐེན་པའི་གནས་རིམ་མཐོ་ཤོས་གནས་རིམ་དམའ་མོར་ལྟོས་ན་སྒྲུབ་དུ་འཛིན་ཐུབ་ཀྱང་། དབང་ཤེས་ལ་འཇུག་པའི་བྱེད་ཆོས་རྣམས་དེ་མ་ཐག་ཏུ་བྱུང་བའི་སྒྲིབ་མཁན་རང་གི་འབྲེལ་དོན་གྱིས་ལྟ་མ་ཞུགས་པར་འཛིན་གྱི་ཁག་པོ་ཡིན།

སེམས་ཁམས་རིག་པའི་ནང་དུ་དེད་སྐབས་གལ་ཆེན་ཞིག་ཏུ་འགྱུར་བཞིན་པའི་དེ་འབྲེལ་གྱི་གནད་དོན་གཞན་ཞིག་ནི། མཛོན་སྒྱུར་དང་མཛོན་གྱུར་མ་ཡིན་པའི་རྒྱས་ཚུལ་གྱི་བྱེད་པར་འདི་རེད་སྟེ། དང་ཆོས་རྩོགས་ཡོད་པ་ནི་སྒྲིབ་པའི་ནང་དུ་གནས་ཚུལ་འབོར་ཆེན་ཞིག་ཤེས་ཆོར་གྱིས་མ་ཐེན་པར་བཟུག་ཡོད་པ་འདི་ཡིན། དང་ཆོས་འདི་ཞིབ་འཇུག་ཆོད་ལྟའི་བདེན་དབང་

བརྒྱད་ནས་གསལ་སྟོན་བྱེད་ཐུབ་པ་དང་། དེ་བཞིན་ཁྲད་པར་སྟོན་ཤོར་བའི་
ནད་པས་གནས་ཚུལ་ཞིག་ལ་དང་ལེན་ནམ་འབྲེལ་བརྗོད་བྱེད་མ་ཐུབ་ཀྱང་།
ང་ཚོས་གནས་ཚུལ་དེ་ནད་པའི་ཁྲད་པར་འཇུག་ཡོད་པ་སྟོན་ཐུབ། ཡིད་བྱེད་
ཀྱི་བྱེད་ལས་གཅིག་ནི་དབང་ཤེས་ཀྱི་གནས་རིམ་དུ་བྱུང་བའི་གནས་ཚུལ་
མཐོན་དུ་འགྱུར་བར་བྱེད་པར་མ་ཟད། ང་ཚོའི་ཚོར་ཤེས་ཀྱིས་གནས་ཚུལ་དེ་
འཛིན་སྟངས་ལ་ཆད་བཀག་ཀྱང་བྱེད་ཀྱི་ཡོད་པར་སྟངས།

ངས་ནད་པའི་ལྟ་བུ་སྒྲིབ་སྒྲིབ་བ་ཚོར་དེ་བཞིག་འདི་འདོད་བྱུང་། ཁྱེད་ཚོའི་
བསམ་ཚུལ་ལ། ཡིད་བྱེད་རྒྱ་བསྐྱེད་བྱས་ནས་ཚོར་ཤེས་ཀྱིས་ཟེན་པའི་
གནས་རིམ་ནས་མར་དབང་ཤེས་ཀྱི་གནས་རིམ་ལ་བསྐྱེད་ཐུབ་བམ། འདི་
ལྟར་ཡུལ་རྟོགས་དོན་ཀྱི་གནས་རིམ་དུ་བྱུང་བའི་རྟོག་བཀྲགས་དང་། འབྲེལ་
དོན། བྱེད་པོ་རང་ཉིད་དང་སྤྱིར་བ་དེའི་བར་ཀྱི་འབྲེལ་བ་བཅས་ལས་ང་ཚོ་
ཐར་ཐུབ་བམ།

ཨ་མོ་འོད། ། དེ་ལྟར་ཡོང་ཆོག་པ་ངས་གཏན་ཅིད། ཨ་ལན་གྱིས་གསལ་པོར་བརྗོད་
པ་ལྟར། ནད་པའི་སྟོལ་རྒྱན་དུ་ཡིད་བྱེད་ནི་སྟོལ་སྤྱིར་བཏན་སྤྱད་ནས་ཡར་
རྒྱས་སུ་གཏོང་ཐུབ་པར་བསམ་པ་དང་། གང་ཟག་ཅིག་གིས་ཡུན་བསྐྱངས་
པའི་ཉམས་ལེན་དང་འབད་བཅོམ་སྟོད་མེད་ལ་བརྟེན་ནས་གཅིག་བསྐྱེད་ཀྱི་
ཡུལ་དང་། ཡང་ན་དམིགས་པ་དགུས་མ་ཞིག་གི་སྟེང་དུ་རང་གི་སྟོ་ཅེ་གཏོང་
པར་སྤྱིར་བཏན་བྱེད་ཆོག འདི་ལྟར་སྟོ་ཅེ་དེ་སྤྱི་མཐོང་གནས་རིམ་ལ་མར་
གཏོང་ཐུབ་པ་གསལ་པོ་རེད། གོམས་འདིས་ཐོབ་པའི་སྟོལ་ཆེན་པ་ཚོས་

དམིགས་པའི་སྤྲོད་དུ་དུས་ཚོད་མང་པོར་རང་གི་སྒྲོ་ཅི་བསྐྱེས་སྐྱབ་པ་ཡོངས་
གྲགས་ཞིག་ཡིན།

ཨ་ན། ། གནས་རིམ་གང་དུ་དེ་ལྟར་བྱེད་ཀྱི་ཡོད་དམ། དབང་ཤེས་སམ་རྟོག་པའི་
གནས་རིམ་ཡིན་ནམ། ཡང་ན་གནས་རིམ་གཞན་ཞིག་ཡིན་ནམ།

ཨ་མོ་འོད། ། དེ་ནི་དམིགས་པ་དང་། གང་ཟག་རང་ཉིད་ཀྱི་ཐག་གཅོད་ལ་རག་ལས་པ་
ཞིག་རེད། ར་ཆོས་རང་གི་སྒྲོ་ཅི་དམིགས་པ་སྤྲོ་མོ་ཞིག་ལ་གཏོད་རྒྱ་དང་།
ཡང་ན་སྤྱི་བྱུང་ལ་འབྲུག་པར་བྱེད་རྒྱུའི་གདམ་ཀ་བྱེད་ཆོག་གནས་རིམ་སྤྲོ་མོ་
རུ་ཡུལ་ཞིག་ལ་འབྲུག་སྐབས། གང་ཟག་ཁག་ཅིག་ལ་མཆོན་ན། ཁ་དོག་ལྟ་
བུའི་ཡུལ་ཞིག་དབང་ཤེས་ལ་སྤང་མ་ཐག་དང་། སྒྲོས་ཁ་དོག་དེ་ལྟར་བྱེད་དང་
དམར་པོ་གང་རུང་དུ་རེས་པར་བྱས་མ་ཐག་པའི་བར་གྱི་བྱེད་པར་རྟོགས་
ཐུག་ མི་ཆང་མས་འདི་ལྟར་ངོས་འཛིན་བྱེད་མི་སྐྱབ་པ་གསལ་པོ་ཡིན་ཞིང་།
སྒྲོ་མ་ལ་གོ་མས་འདིས་ཅི་ཙམ་ཆེན་དེ་ཙམ་གྱིས་བྱེད་པར་དེ་ལྟར་དུ་འཛིན་
ཐུག་རྒྱ་རེད། ཆོར་ཤེས་ཀྱི་བརྒྱུད་རིམ་འདི་ནི་འོད་དང་མིག་གི་དབང་པོ་ལྟན་
དུ་འབྲུད་པ་ལས་འབྱུང་གི་ཡོད་ལ། རང་པའི་སེམས་ཁམས་རིག་པར་མིག་
ཤེས་ཞེས་པ་ནི་དེ་གཉིས་ལ་བརྟེན་ནས་བྱུང་ཡོད། མིག་དབང་དང་། འོད།
མིག་ཤེས་བཅས་ལྟན་དུ་ཆོགས་པ་ལས་ཡིད་དུ་འོང་བ་དང་མི་འོང་བ། དེ་
བཞིན་ཆོར་བ་བཏང་སྟོམས་གང་རུང་ཞིག་བསྐྱེད་ནས་ཡུལ་གྱི་ཆོས་དེར་ར་
ཆོ་འབྲུག་གི་ཡོད། དེ་ནས་མིག་ཤེས་ཀྱི་ཆོར་ཤེས་དང་འབྲེལ་བའི་རྟོག་པ་སྐྱེ་
བ་དང་། དེའི་གོང་དུ་བྱེད་པས་འདི་ནི་ཁ་དོག་ཅིག་རེད་ཅེས་དང་། ཁ་དོག་གི་

བཟུགས་མདངས་འདི་འདྲ་ཞིག་འདྲུག་ཅེས་པ་ཞིག་འབྱུང་གི་ཡོད། རྟོག་པ་ནི་
མྱུང་པའི་བྱས་ཚུལ་འདི་འདྲི་རྗེས་སུ་འབྱུང་ཞིང་། ང་ཚོས་སྒོ་ལ་སྦྱོང་བདར་
ལྷགས་ཆེན་ཞིག་སྤྲད་ནས་རང་གི་ཡིད་བྱེད་མིག་ཤེས་ལ་ཡུལ་གྱི་ཁ་དོག་
སོགས་སྤང་བཞིན་པའི་གནས་ཅིམ་བར་དུ་རྒྱ་བསྐྱེད་བྱེད་ཐུབ།

ཨ་ཐོར། ་ མད་ཡར་ལགས། བྱེད་ལ་ཁ་སྦྱོན་བྱེད་རྒྱ་ཞིག་ཡོད་དམ།

མད་ཡར། ་ ངས་བརྗོད་འདོད་པ་ནི། ད་ལྟའི་དུས་སྐབས་དང་བསྟུན་ནས་ང་ཚོར་
དཀའ་ངལ་གྱི་རིགས་གཞན་ཞིག་ཡོད་པ་དེ་ཡིན། ད་ལྟ་ང་ཚོས་རང་གི་ཡིད་
བྱེད་གཞི་གཅིག་ལ་གཏད་ནས་རྒྱ་བསྐྱེད་ལ་བྱེད་རྒྱ་འདི་གཙོ་བོ་མིན། ང་
ཚོས་ཡིད་བྱེད་གནས་གཅིག་ནས་གཅིག་ལ་ཡང་ཡང་སྦྱོར་དགོས་ཤིང་། དེར་
དུས་མི་མང་ཐོར་“དུས་གཅིག་ལས་མང”ལ་ལང་ཤོར་བའི་དཀའ་ངལ་འབྱུང་
གྱི་ཡོད། ངས་དུས་གཅིག་ལས་མང་ལ་ལང་ཤོར་བའི་དཀའ་ངལ་འདིར་མ་
ཤིང་། MAD: multitasking addiction disorder ་ ཟེར་གྱི་ཡོད། འོན་ཀྱང་། འདིས་
ཁོང་ཁྱོད་དོན་སྦྱོར་གྱི་མེད། ཉག་མོ། ་

ཨ་ཐོར། ་ བ་སྤྲད་འདི་ནི་ལ་ཐོང་ས་མཆོག་ལ་བསྐྱུར་དགོས་རྒྱ་རེད།

མད་ཡར། ་ ལ་ཐོང་ས་མཆོག་བྱེད་ནི་ངའི་བརྗོད་གཞི་འདི་ལ་རྒྱས་ཡོད་རེད། བ་ན་
གཟུལ་འཁོར་འདིར་མཆོན་ནའང་། བྱེད་རང་མཛད་རིམ་འདྲ་མིན་ཞིག་ལ་
གཅིག་རྗེས་གཉིས་མཐུད་ཀྱིས་མགྲོགས་ཐོར་བརྒྱད་དགོས་རྒྱ་རེད། ལས་
ཆེར་འདིས་བྱེད་ལ་སུན་སྤང་སྦྱོང་གིན། འདི་ནི་དུས་གཅིག་ལས་མང་ལ་

འཇུག་མ་སྐྱབ་པའི་དཀའ་ངལ་ཞིག་རེད། ང་ཚོས་ལས་ཀ་མང་པོ་ཞིག་དུས་
མཉམ་དུ་བྱེད་དགོས་ཀྱི་ཡོད། ཚན་རིག་དང་། སློམ་སྒྲུབ་གཉིས་ཀར་བྲི་བ་
ཞིག་ཡོད་པ་ནི། ང་ཚོས་དེང་དུས་ཀྱི་འཆོ་བའི་ནང་དུ་ཡོད་པའི་དཀའ་ངལ་
འདི་རིམ་རྒྱར་བསལ་ཐབས་བྱའམ་ཞེས་པ་འདི་ཡིན། ང་ཚོ་ནི་ལག་བྱེར་ཁ་པར་
དང་། བ་བྱ། སྒྲིག་སྒྲུབ། ད་དུང་དངོས་པོ་འདིའི་རིགས་པ་ཞི་ལྷ་ཞིག་གིས་རྒྱུན་
དུ་བསྐྱོར་ནས་བསྐྱད་ཡོད། འདི་དག་གིས་ང་ཚོའི་མགོ་བོ་ན་ཅུ་འཇུག་གི་
ཡོད། །གང་སྟེ།

ང་ཚོ་ཚན་རིག་པ་ཚོས་གནད་དོན་འདི་ལ་ཞིབ་ལྷ་བྱེད་ཐབས་ནི། མི་
ཚོ་དུས་གཅིག་ལས་མང་ལ་འཇུག་སྐྱབས། ཁོང་ཚོའི་སེམས་དང་སྒྲུབ་པའི་
ནང་དུ་ཅི་ཞིག་འབྱུང་གི་ཡོད་པ་ཞིབ་དུ་རྟོགས་རྒྱུ་འདི་ཡིན། ང་ཚོའི་ཞིབ་
འཇུག་ནི་ད་དུང་ཡང་རྩ་བའི་ཆ་ནས་ཚོད་ལྷིའི་ངོ་བོ་ཅུ་ལྷག་ཡོད་ཡང་། དེས་
ཁེ་ལས་ཚོགས་པ་ཆེན་པོ་ཞིག་གི་འགན་འཁུར་གཙོ་བོ་ལྷ་བྱའི་བཀོད་
འདོམས་བྱེད་པོ་སྒྲིབ་རྒྱས་རྩལ་ཁག་ཅིག་འགོ་བ་མའི་སེམས་སུ་ཡོད་པའི་
རྣམ་གཞག་གི་ལངས་སྤྱོད་ལེགས་པ་ཚོར་མཁོ་སྤྱོད་བྱས་ཡོད། སྒྲིབ་རྒྱས་
རྩལ་དེ་དག་གིས་ང་ཚོ་དུས་གཅིག་ལས་མང་ལ་འཇུག་སྐྱབས། རང་གི་
སེམས་ཀྱི་བྱེད་ལས་ཉེ། བན་ཤེས་དང་ཡིད་བྱེད་སོགས་བཟོ་བ་འདུག་གི་
ཡོད། དཔེར་ན། ད་ལྷ་ཉིད་འདི་ལ་འང་མར་བསྐྱད་ཡོད་པའི་ཚོགས་ཁྲགས་
བྱར་ཉན་པ་ཚོས་ང་ཚོའི་སྐད་ཆ་ལ་ཉན་བཞིན། འཆར་ཤེལ་ལ་ལྷ་བ། ཉེ་
འགམ་གྱི་གྲོགས་པོ་ལ་སྐད་ཆ་བཤད་པ་སོགས་ལས་ཀ་འབྲེམ་ཞིག་བྱེད་

གྱི་ཡོད།

སོ་སོའི་སྒྲིའི་ཐོན་ཁུངས་ནམས་བགོ་བཤའ་བྱེད་པའི་བཀོད་འདོམས་
གྱི་སྒྲིའི་བྱས་ཚུལ་དེ་ཆོ་ཡོད་མེད་དང་། ཡོད་ཆེ་དེ་དག་གི་རང་བཞིན་ཅི་འདྲ་
ཞིག་ཡིན་པ་རྩིས་ཅི་ལྟར་རྟོགས་ཐུབ་བཤ། རྩིས་ཞིབ་འཇུག་ཆོད་ལྟ་
འགོ་བཅུམས་ནས་དུས་ལུན་དེས་ཅན་ཞིག་འགོར་ཡོད། ཞིབ་འཇུག་ཆོད་ལྟ་
དེ་དག་གི་ནང་དུ་རྩིས་མི་ཆོར་ལས་ཀ་གཉིས་དང་། ཡང་ན་དེ་ལས་མང་བ་
དུས་གཅིག་ལ་བྱེད་དུ་འཇུག་གི་ཡོད། དཔེར་ན། ལག་ཁྲེའ་ཁ་བར་ཐོག་སྐད་
ཆ་བཤད་པ་དང་། རྒྱུངས་འཁོར་གཏོང་བ། ཡང་ན་སྒྲུབ་ཐོ་ཞིག་འབྲི་བཞིན་
པའི་སྐབས་སུ་ཁ་བར་མང་པོ་ཞིག་གཅིག་རྗེས་གཉིས་མ་སྤྱད་གྱིས་ལེན་དུ་
འཇུག་པ་ལྟ་བུ་རེད། རྩིས་ཁོང་ཆོའི་སྤྱོད་པ་ལ་ཆད་འཇུག་བྱེད་གྱི་ཡོད། དེ་
ཡང་ཁོང་ཆོས་ལས་ཀ་དེ་ནམས་དུས་གཅིག་ཏུ་ག་ཆོད་ཡང་དག་ཅིག་སྐྱབ་
ཐུབ་མིན་དང་། དུས་ཆོད་ག་ཆོད་དགོས་མིན་སོགས་ཆད་འཇུག་དེའི་ནང་
འདུས་ཡོད། རྩིས་ཤེས་རྟོགས་བྱས་པ་ལྟར་ན། གནས་སྤངས་མང་པོའི་ནང་
དུས་གཅིག་ལས་མང་བྱེད་པར་མི་ཆོར་དཀའ་ངལ་ཆེན་པོ་ཡོད་པ་དང་། མ་
མཐའ་ཡང་ཐོག་མའི་སྐབས་སུ་དཀའ་ངལ་འདི་མངོན་གསལ་དོད་པོ་ཡིན།
དཔེར་ན། རྩིས་འདི་ནས་ཁོད་ཉན་ལ་ལས་ཀ་སྐབས་བདེ་ཁག་ཅིག་བྱེད་དུ་
འཇུག་རྒྱ་ཡིན། རའི་མཇུག་མོ་ནམས་ཡར་ཀེར་སྐབས། ཁོད་ཉན་ཁྱེད་གྱིས་
ཡར་ཀེར་ཡོད་པའི་མཇུག་མོ་ག་ཆོད་ཡོད་པ་རྩིས་བཤའ་དོགས་བྱོས།
ཁྱེད་གྱིས་དེ་ལྟར་བྱེད་ཐུབ་བཤ།

མད་ཡར་གྱིས་མཇུ་བ་མོ་ཡར་བཀྱགས་སོང་།

ཁོད་ཉན། ། བཞི་འདུག

མད་ཡར། ། ཡག་པོ་རེད། ད་ལྟ་ག་ཚོད་འདུག་གམ།

ཁོང་གིས་མཇུ་བ་མོ་གཉིས་ཡར་བཀྱགས་འདུག

ཁོད་ཉན། ། གཉིས་འདུག

མད་ཡར། ། ཡག་པོ་རེད། འདི་ནི་སྐད་ཆའི་ཡ་ལན་ནང་དུ་འདུས་པའི་གཟུགས་འཛིན་
ཤེས་པའི་ལས་ཀ་ཞིག་རེད། ངས་འདི་ནས་བྱིད་ལ་ལས་ཀ་གཞན་ཞིག་སྤྱོད་
རྒྱ་ཡིན། གལ་སྲིད་ངས་རྗེ་ཕི་ཞེས་བཞེད་ན། བྱིད་ཀྱིས་མཐོ་པོ་ཞེས་བཞེད་
དང་། གལ་སྲིད་ངས་རྗེ་ཕི་ཞེས་བཞེད་ན། བྱིད་ཀྱིས་དམའ་པོ་ཞེས་བཞེད་
རོགས། བྱིད་ཀྱིས་དེ་ལྟར་བྱེད་ཐུབ་བམ།

ཁོད་ཉན། ། ངས་འབད་པ་བྱེད་ཆོག

མད་ཡར་གྱིས་རྗེ་ཕི་དང་རྗེ་ཕི་ཞེས་རིམ་བས་ཐེངས་དུ་མར་བཞེད་པ་དང་།

ཁོད་ཉན་གྱིས་མཐོ་པོ་དང་དམའ་པོ་ཞེས་མ་ཞོར་བར་བཞེད་ནས་ཆོགས་ལྷགས་པ་
ཆང་མ་གད་མོ་ཤོར་སོང་།

མད་ཡར། ། འདི་ནས་མར་བྱིད་ཀྱིས་ངའི་རྗེས་སུ་མགྱོགས་པོར་བཞེད་རོགས་བྱེས།

མད་ཡར་གྱིས་བཞེད་སྟངས་མགྱོགས་སུ་བཏང་བ་དང་། ཁོད་ཉན་གྱི་ལན་
ཡང་མགྱོགས་སུ་བྱིན་ཅིང་། ཆོགས་ལྷགས་པ་རྣམས་གད་མོ་ཤོར་ནས་ལག་པ་

བདུག་སོང་།

ཁོང་ཏན། ར་ཆོར་ཆོད་ལྟ་བུ་ས་མི་གཞན་ཡང་འདྲ་ག ནང་པའི་གྲོགས་པོ་ཆོས་
ཁོང་ཆོད་ལྟ་བུ་ཡུལ་ཆགས་སྐྱེ་རེད་སྐྱེ་ནས་སེམས་འབྲེལ་བུ་གི་
འདྲ་གཏུགས་ལོ།

མད་ཡང་། ཁོང་གིས་ཡག་པོ་བྱས་སོང་། ཡིན་ཡང་། ཁོང་གིས་སྡོན་མ་ནས་ཆོད་ལྟ་
འདི་ལ་སྦྱོར་བཅུར་བྱས་ཡོད། འདི་ནི་ར་ཆོད་གསར་རྟེན་གལ་ཆེན་ཞིག་ཡིན།
ལས་ཀ་པན་ཚུན་མ་མ་སྐྱེན་ན་དང་པོ་ཏ་ཅང་ཁག་པོ་རེད། ཁོང་གི་ལས་ཀ་འདི་
ཆོད་ནང་སྐྱེད་ཆའང་འདྲ་ས་ཡོད་སྐྱབས། ལྷག་ཏུ་ཁག་པོ་ཆགས་ཡོད། ཁ་པར་
དང་རྒྱུ་པར་འཁོར་གྱི་ཁེ་ལས་ཆོགས་པས་བྱེད་ལ་འདི་ལྟར་མི་བཞུགས་ཀྱང་།
རྒྱུ་པར་འཁོར་གཏོང་བའི་སྐྱབས་སུ་ཐ་ན་ཁ་པར་གཏོང་སྐྱེད་ཁག་པོ་རེད།
རྒྱུ་པར་འཁོར་གཏོང་བར་རང་གིས་རང་ལ་སྐྱེད་ཆ་བཞུགས་དགོས་ཏེ། ལས་
འབྲེལ་གྱི་ཏྲུགས་ནམས་བསྐྱེད་ནས་སྐྱེ་མ་སྐྱེད་དུ་ཅི་ཞིག་བྱེད་པ་སོགས་ལ་
བསམ་སྒྲོལ་གཏོང་དགོས། གནས་སྐྱེད་ལ་འདི་ཆོད་ནང་ལས་ཀའི་མཁྱེན་གས་
ཆོད་དང་ཞིབ་ཆགས་གྱི་ཆོད་གཞི་སོགས་ཏ་ཅང་ཞན་པར་འབྱུར་འགྲོ། ཡིན་
ཡང་། ར་ཆོས་མི་ཆོར་སྦྱོར་བཅུར་སྐྱེད་ནས་དུས་གཅིག་ལས་མང་གི་བྱེད་
ཐབས་ལ་གོམས་འདྲིས་འོས་འཆོམས་ཞིག་བྱེད་དུ་བརྟུག་ཆེ། མི་ཆོར་ཡོད་
པའི་བཞོད་འདོམས་བྱེད་མཁན་གྱི་སྒྲོལ་བྱས་ཆོལ་རེ་ལགས་སུ་འགྲོ་ཞིང་། ར་
ཆོས་སྦྱོར་བཅུར་དེ་ལྟ་བུར་བཞེན་ནས་དུས་གཅིག་ལས་མང་ལ་འདྲུག་པའི་
མི་ཆོད་བྱས་སྐྱེད་ཀྱི་བྱེད་པར་དེ་མེད་པར་བཞོ་སྐྱབ་པར་སྐྱེ།

འདིས་ཚན་རིག་གི་སྤྱོད་པ་ནས་དེ་བ་དང་བ་འབྲེན་པ་ཁག་ཅིག་སྒྲོང་
 བ་དང་། དེ་བ་དེ་དག་ལས་བྱུང་བའི་གོ་རྟོགས་ནི་ནང་ཚོས་ལྟ་བུའི་སྒྲོམ་སྒྲུབ་
 སྒོལ་རྒྱན་གྱིས་མཁོ་སྒྲོད་བྱས་པའི་ཤེས་རྟོགས་དང་བྱུང་འབྲེལ་བྱེད་ཆོག
 ཏུས་གཅིག་ལས་མང་ལ་འཇུག་མ་སྒྲུབ་པའི་དཀའ་ངལ་འདི་བསལ་བར་ནང་
 པ་ཚོར་ཚན་རིག་པ་གཅིག་བྱ་མ་ཡིན་པར། འདིར་འཛོམས་པའི་མང་ཚོགས་
 ལ་ཅི་ཞིག་བརྗོད་རྒྱ་ཡོད་དམ། དེ་བཞིན་ང་ཚོས་བྱ་རྒྱ་དང་ཁ་འབྲེལ་མ་སྒྲུབ་
 པའི་དཀའ་ངལ་ལ་ངེ་ལྟར་གདོང་ལེན་བྱ་དགོས་སམ། གལ་སྲིད་ད་ལྟངས་ཚོར་
 དགོས་པ་ནི་ཡིད་བྱེད་ཡུལ་གཅིག་གི་སྤྱིང་དུ་རྒྱན་རིང་པོར་གཏོད་རྒྱ་དེ་མ་
 ཡིན་པར། ཡིད་བྱེད་ལས་ཀ་གཅིག་ནས་གཞན་ཞིག་གི་ཐོག་ལ་ཤུགས་འབྱུང་
 གིས་སྒྲོར་བའི་རྩས་པ་འདི་ཡིན་ཆོ། ཚན་རིག་དང་ནང་དོན་རིག་པ་གཉིས་
 ཀའི་ངོས་ནས་བརྗོད་ན། ང་ཚོས་ཅི་ཞིག་བྱ་དགོས་སམ།

ཨ་ལན། །དམིགས་པ་གཅིག་གི་ཐོག་ལ་སྒྲོ་ཅི་གཏོད་པའི་སྒྲོང་བརྒྱར་ནི། ཡིད་བྱེད་
 ལས་འབྲེལ་ནི་དུ་བཀོལ་སྒྲོད་བྱེད་པའི་ག་སྤྱོད་ཅིག་ཡིན། རོན་ངོ་མར་དུས་
 གཅིག་ལས་མང་འདི་ནང་བའི་སྒྲོམ་སྒྲུབ་བྱེད་ཐབས་མང་པོའི་ནང་དུ་ཡོད་པ་
 དང་། ལྷག་པར་བོད་བརྒྱུད་ནང་བསྟན་དུ་རྒྱ་ཆེན་ཞིག་མཆིས། གང་ཟག་ཅིག་
 གིས་ཚོ་ག་སྒྲུབ་བཞིན། ལག་པས་ཕྱག་རྒྱ་བྱེད་པ་དང་། དག་ནས་གཟུངས་
 སྤགས་བརྒྱུ་བ། ཡིད་ལ་རྟོག་འཛིང་ཆེ་ཞིང་བྱེད་ཆོས་མང་པོ་ཅན་གྱི་ཡི་དམ་
 སྒོམ་པ་སོགས་དུས་མཉམ་དུ་འབྱུང་གི་ཡོད། ལུས་དག་ཡིད་གསུམ་གྱི་དུས་
 གཅིག་ལས་མང་འདི་ནི་དུས་ཚོད་གཅིག་དང་། ཡང་ན་བརྒྱ་ཅུ་ལ་རྒྱན་

འཁྱོངས་བྱེད་ཅིང་། ཉམས་ལེན་འདི་ལྟ་བུ་ནི་རྒྱན་ལྡན་ཞིག་ཡིན།

ཁོད་ཉན། །ཨ་ལན་ལགས། རྒྱས་པ་འདི་ལ་སྦྱོང་བརྟེན་བྱེད་པའི་ཉམས་ལེན་དམིགས་
བསལ་བ་དེ་འདྲ་ཡོད་དམ། ཡང་ན་རྒྱས་པ་འདི་ཉམས་ལེན་སྦྱི་ལ་བརྟེན་ནས་
འབྱུང་གི་ཡོད་པ་ལས། འདིར་ཆེད་དུ་དམིགས་ནས་ཉམས་ལེན་བྱེ་བྲག་པ་
ཞིག་གཏན་ལ་པབ་མེད་དམ།

ཨ་ལན། ། མི་ཚོས་དུས་གཅིག་ལས་མང་ཅན་གྱི་ཉམས་ལེན་ལ་སྦྱོང་བ་བྱས་ནས་
རྒྱས་པ་འདི་བསྐྱེད་བསྐྱིད་བྱེད་ཀྱི་ཡོད། རང་གི་འདོད་པ་ལྟར། གང་ཟག་ཅིག་
གིས་ཐོག་མར་དམིགས་པ་དཀྱུས་མ་ཞིག་བཟུང་ནས་སློའི་གསལ་ཆ་དང་
གནས་ཆ་ལ་སྦྱོང་བརྟེན་བྱེད་ཅིང་། དེ་ནས་རིམ་བས་ཆད་གཞི་མཐོ་བའི་སློམ་
གྱི་ཉམས་ལེན་ལ་ཞུགས་ཆོག་པ་རེད། ཡིན་ཡང་། མི་འགའ་ཤས་ཀྱིས་སློན་
འགྲའི་ཉམས་ལེན་འདི་མི་བྱེད་པར། ཐོག་མ་ནས་རྩོག་འཛིང་ཆེ་བའི་སློམ་
སྐྱབ་ཉམས་ལེན་ལ་ཞུགས་པ་དང་། སློའི་གནས་ཆ་དང་གསལ་ཆ་ཉམས་ལེན་
དེ་དག་བརྒྱན་ནས་འབྱུང་གི་ཡོད།

ཁོད་ཉན། །སློའི་གཅིག་སླེམ་གྱི་རྒྱས་པ་འཇུག་དེ་དང་གཅིག་མཚུངས་ཤིག་ཡིན་ནམ།
ཐོག་མའི་སྐབས་སུ་ཉ་ཅང་ཁག་ཀྱང་། མཐའ་མར་སྦྱོང་བརྟེན་ལ་བརྟེན་ནས་
རྒྱས་པ་འདི་འུགས་ཀྱིས་འབྱུང་བྱུང་བམ། གལ་ཏེ་འདི་ལྟར་ཡིན་ན། འདིས་
དུས་གཅིག་ལས་མང་གི་དཀའ་ངལ་དང་། བརྒྱ་དང་ཁ་འབྲལ་མ་བྱུང་བའི་
རྩོག་བྱ་སོགས་ལ་བཅོས་ཐབས་ཤིག་སློན་གྱི་འདུག་ཀད་མོ།

ཨ་མོ་རོད། །སྤྱིར་བཤད་ན། སྒྲོལ་ཡོན་ཏན་གཉིས་ལ་དུས་མཉམ་དུ་སྦྱོར་བ་བྱེད་པ་
 དང་། དེ་གཉིས་ཀྱིས་པན་ཚུན་ལ་གྲོགས་བྱེད་ཀྱི་ཡོད། བད་པའི་ཐ་སྙད་རིག་
 པའི་ནང་གཅིག་ལ་ཉིང་འཛིན་གྱི་ཉམས་ལེན་ཟེར་ཞིང་། དམིགས་པ་བྱེད་ཐུག་
 པ་ཞིག་གི་སྤྱིར་དུ་སྒྲོལ་ཅེ་གཏོང་རྒྱ་འདི་རེད། གཞན་ནི་ཐན་པའི་སྦྱོར་བརྟེན་
 ཡིན་པ་དང་། སྦྱོར་བརྟེན་འདིར་བརྟེན་ནས་ཕྱི་ནང་དུ་ཅི་ཞིག་འབྱུང་བར་བྱ་ར་
 བྱེད་པའི་སྒྲོལ་ལྷན་པ་ཞིག་འབྱུང་གི་ཡོད། ཨ་མོ་ཀྱིས་བརྟེན་པ་ལྟར། འདི་
 བྱི་ཆེད་དུ་ཆོས་ལུགས་ཀྱི་ཉམས་ལེན་ཞིག་ཡིན་པའི་རེས་པ་མེད་ཅིང་།
 དགོན་པའི་རྒྱན་ལྷན་གྱི་འཆོ་བའི་བརྒྱུད་རིམ་དང་འབྲེལ་ཡོད། བྱེད་རང་
 ལ་གོང་ས་མཆོག་ལྟ་བུའི་སྤྲེལ་དང་། དེ་བཞིན་ངས་ངོ་མེས་པའི་དགེ་ཆུན་
 ཆོར་ཐུག་འབྲུང་བྱུང་ཆོ། ཁོང་ཆོས་དུས་མཉམ་དུ་མི་དགྲ་དང་བཅུ་ལ་ཞབས་
 ཟུ་འབྲེལ་མིན་སྒྲུབ་བཞིན་པ་མཐོང་བས་བྱེད་རང་ཉ་ལས་རྒྱ་རེད། ཁོང་ཆོས་
 གོན་དངོས་སུ་དུས་གཅིག་གི་ནང་མི་འགའ་ཤས་ཀྱི་འདོད་པ་དང་རེ་བ་དང་
 ལེན་བྱེད་ཐུབ་ཅིང་། མི་ཆང་མར་སོ་སོའི་འདོད་པ་བསྐྱངས་པའི་ཆོར་བ་ཞིག་
 འབྱུང་གི་ཡོད།

གང་ཟག་འདི་ཆོར་ངོས་ནས་ངས་ཁོང་གི་འདོད་པ་སྒྲོང་གི་ཡིན་
 ཞེས་དང་། ད་དུང་ཕར་ཡོད་པའི་ཁོང་ལྷན་འདུག་ཅེས་པའི་བསམ་སྒྲོག་གཏོང་
 གི་མེད་པ་འདི་ཆེས་དང་བ་འདྲེན་པ་ཞིག་རེད། དེ་ལས་ལྷོག་སྟེ། ཐན་པ་དང་
 ཉིང་འཛིན་ལ་ཅི་ཙམ་གྱིས་གོ་མས་འདྲིས་བྱས་ན། དེ་ཙམ་གྱིས་ལུས་པ་འདི་
 རང་བཞིན་གྱིས་འབྱུང་གི་ཡོད། དེའི་ཕྱིར་དུས་གཅིག་ལས་མང་ལ་འཇུག་

པར་དཀའ་ཁག་ཆེར་མེད། རྫོང་ལ་སྤྱོད་བཅར་ཐོབ་ཡོད་མཁན་ཞིག་ལ་མཆོན་
ན། ཅུས་གཅིག་ལས་མང་ནི་དཀའ་ངལ་ཞིག་གཏན་ནས་ཆགས་མེད།

མད་ཡར། ། ཁྱེད་གྱིས་འདི་ལྟར་བརྗོད་ཐུབ་བཅ། ཅུས་པ་འདི་བསྐྱེད་བསྐྱིད་བྱས་
བའི་རྗེས་སུ་ཁྱེད་གྱིས་ལས་ཀ་མང་པོ་ཞིག་ཅུས་མཉམ་དུ་བྱེད་ཐུབ་པ་དང་།
ལས་ཀ་པན་ཚུན་བར་འགལ་བ་མ་བྱུང་བར་ལས་ཀ་གཅིག་རང་ཞིག་བྱེད་
གྱིན་པའི་སྤྱང་བ་འབྱུང་ཐུབ་བཅ།

ཨ་མོ་འོད། ། ངས་དེ་ལྟར་བསམ་གྱི་ཡོད། ཡིན་ཡང་། ཅུས་པ་འདིར་ལྟ་སྤྲངས་ཅི་འདྲ་
ཞིག་བརྒྱང་ཡོད་མེད་ལ་གཙོ་བོར་རག་ལས་འདུག ཁྱེད་གྱིས་ཅུས་གཅིག་
ལས་མང་ལ་ལང་ཤོར་བའི་དཀའ་ངལ་ཞེས་བརྗོད་སོང་། འོན་ཀྱང་། འདི་ལྟ་
ཚུལ་ལ། ལང་ཤོར་བ་ནི་ཅུས་གཅིག་ལས་མང་ལས་ཐ་དད་པ་ཞིག་རེད། ། དགའ་
བསུའི་ཐལ་སྤྱོད་བསྐྱགས་སོང་། །

ནམ་སེ། ། ཆ་འཕྲིན་དང་ཁ་འབྲལ་མི་དགོས་པར་སྤྱོད་ཆོག་པ་ནི་དགའ་འོས་པ་ཞིག་
རེད། ངས་ཨ་ལན་གྱིས་མདོར་བསྐྱུས་ནས་བརྗོད་པའི་ཤེས་ཚོར་གྱི་བྱུབ་ཆ་
སྐད་ཅིག་མའི་རང་བཞིན་སྒོར་ལ་སྐྱེད་འདོད་བྱུང་། འདི་ཡང་ཅུས་གཅིག་ལས་
མང་གི་གནད་དོན་དང་འབྲེལ་བ་ཡོད་པ་ཞིག་རེད། ད་ལྟ་ཡུལ་ཁྱོགས་ཆན་
རིག་གི་ནང་དུ་སྒྲིའི་འཛིན་སྤྲངས་དང་། སྤྱང་འཛིན་གྱི་སྐད་ཅིག་མའི་བྱེད་ཆོས་
དང་མགྲོགས་ཆད་སོགས་ཀྱི་ཐད་ལ་ཞིབ་འཇུག་མང་པོ་འབྱུང་གི་ཡོད། མི་
ཆོས་སྐར་ཆའི་སྤྱོད་ཐུར་བརྒྱའི་ཅུས་ཡུན་ནང་ཡུལ་གྱི་ཆོས་ཤིག་ངོས་འཛིན་
བྱེད་ཐུབ་པའི་བདེན་དཔང་ཡོད་ལ། གལ་སྲིད་ཁྱེད་གྱིས་མི་ཞིག་ལ་སྐར་ཆ་

གཅིག་གི་ནང་སྔ་སྔ་ལྷོ་ལྷོ་མེད་གྱི་འབྲ་པར་བརྒྱད་ཅུ་མ་བསྟན་པ་ཡིན་ན།
 ཁོང་ཚོས་འབྲ་པར་རེ་རེ་ལྷོ་སྔ་མ་ཞིག་མ་དོར་བར་འཛིན་ཐུབ་གྱི་ཡོད། ད་
 དྲུང་ཞིབ་འབྲུག་གཞན་ཞིག་གིས་བསྟན་ཡོད་པ་ནི། སྤྱིར་མི་ཚོས་གོང་གི་
 མ་གྲོགས་ཆད་དུ་བསྟན་པའི་དངོས་པོ་རྣམས་ངོས་འཛིན་བྱེད་ཐུབ་ཀྱང་།
 གནས་སྣང་ས་གཞན་དུ་ཁོང་ཚོའི་ཤེས་ཚར་གྱིས་དངོས་པོ་ཁག་ཅིག་འཛིན་
 ཐུབ་གྱི་མེད་པ་འདི་རེད། དངོས་པོ་དེ་རྣམས་ཤེས་ཚར་གྱིས་མ་ཟིན་ཀྱང་།
 སྒྲུང་པའི་ནང་དུ་འབྲུལ་ཡོད་པའི་ཡིད་ཆེས་བྱེད་པར་རྒྱ་མཚན་མེད་པ་ཞིག་
 མིན།

སྒྲུང་ཅིག་མ་ནི་སྒྲུང་ཆའི་སྒྲོང་ཟུར་བཅུ་ཅུ་མ་ཡིན་པའི་དོན་སྤྱི་འདི་ངོ་
 མཚར་བ་ཞིག་རེད། འདི་ནི་འགྲུར་བ་མེད་པ་ཞིག་ཡིན་ནམ། འདི་གང་ནས་
 ཡོང་བ་ཡིན་ནམ། འོས་འཚམས་དོན་མ་ཐུན་ཞིག་རྗེ་ལྟར་ཡོང་གི་ཡོད་དམ།

ཨ་ལན། ། ནང་དོན་རིག་པའི་ནང་ཤེས་ཚར་ནི་ཤེས་པ་སྒྲུང་ཅིག་སྔ་སྔ་ལས་ཐུབ་པ་
 ཡིན་པའི་དོན་སྤྱི་ཞིག་ཡོད། ངས་གོང་དུ་སྒྲུང་ཆའི་སྒྲོང་ཟུར་གཅིག་རེད་ཅེས་
 བཅོང་ནའང་། གནའ་བོའི་བོད་པ་ཚོར་སྒྲུང་ཅིག་མ་ཅི་ཅུ་མ་ཞིག་ཡིན་མིན་ཉག་
 ཉག་ཅིག་ཆད་འཇལ་བའི་རྒྱ་ཚོད་མེད་ལ། ཁོང་ཚོས་སེ་གོལ་གཏོག་ཐེངས་
 ཤིག་གི་དུས་ཡུན་དེ་ཆ་ཤས་དུག་ཅུ་རེ་ལྟར་བགོས་པ་དང་། འདི་འབྲའི་ཆ་
 གཅིག་ལ་སྒྲུང་ཅིག་མ་ཟེར་གྱི་ཡོད། ངས་གོ་སྒྲོང་པའི་བཤོ་སྒྲིབ་ཞིག་གཞིར་
 བཞག་ན། ཤེས་པའི་སྒྲུང་ཅིག་མ་ནི་སེ་གོལ་གཏོག་ཐེངས་ཤིག་གི་དུས་ཡུན་
 ཆ་དུག་ཅུ་རེ་བཞིར་བགོས་པའི་ཆ་གཅིག་ཅུ་མ་རེད། དུས་ཡུན་འདི་ནི་སལ་

ཆེར་མཛུ་བ་མེདེ་ཐུག་ཆད་ལའང་རག་ལས་རྒྱ་རེད། གྲགས་མོ། གང་ལྟར་མེ་
གོལ་གཏོག་ཐེངས་ཤིག་གི་དུས་ཡུན་ནི་སྐར་ཆ་གཅིག་གི་ཆ་བརྒྱའི་གཅིག་
ཙམ་ཡིན་པ་དང་། དེ་དུག་ཅུ་རེ་ལྟར་བགོ་བ་ལའ་བྱས་ཆོ། སྐད་ཅིག་མ་ནི་ཉ་
ལམ་སྐར་ཆའི་སྟོང་བྱར་གཅིག་ཙམ་རེད།

དེ་ལྟར་ལང་། ལང་པའི་འདོད་ཚུལ་ལ། སྐད་ཅིག་མའི་ཤེས་པ་ཞིག་
གིས་རང་ངོས་ནས་པལ་ཆེར་ནམ་ཡང་ཡུལ་ཞིག་ངེས་པར་བྱེད་མི་ཐུབ། དེ་
ཡང་དུས་ཡུན་ཐུང་བླགས་པས་ཡིན། འོན་ཀྱང་། ཤེས་པའི་སྐད་ཅིག་མ་དེ་
དག་ཡུལ་གཅིག་ཏུ་དུས་ཡུན་ངེས་ཙན་ཞིག་ལ་གཏད་ཆོ། སྡེ་ཕྱིའི་རོ་བོ་
གཅིག་ཏུ་རྒྱར་ནས་ཐུན་མོང་གི་འབྲས་བུ་ཞིག་འབྱུང་གི་ཡོད། ཤེས་པའི་སྐད་
ཅིག་མ་འདི་ལྟ་བུ་མང་པོ་ཆོག་པས་པའི་རྗེས་སུ་རང་གི་དམིགས་པ་གཏོད་པའི་
ཡུལ་དེ་ཚུར་སྐར་རྒྱ་རེད།

ངས་འདི་ནས་ཆུན་རིག་གི་འོལ་ཆོད་ཅིག་བརྗོད་འདོད་བྱུང་། ངའི་གོ་
རྟོགས་ལ། ཡིད་བྱེད་ཀྱི་གསལ་ཆ་མཐོ་རུ་གཏོང་བ་དང་། ཡུལ་ཞིག་ངེས་པར་
བྱེད་པའི་ཤེས་པའི་ཆ་ཤས་རྣམས་ཀྱི་ཆོག་པས་དམ་དུ་གཏོང་བ་གཅིག་
མཚུངས་རེད། ཡིད་བྱེད་ལ་སྟོང་བརྟན་སྟོང་ནས་དེའི་གསལ་ཆ་ཆེ་རུ་བཏང་
ན། དུས་ཡུན་ཐུང་བུ་ལ་མ་གཏོགས་མི་བརྟན་པའི་ཡུལ་འཛིན་ཐུབ་པར་མ་
ཟད། ཡུལ་དེའི་བྱད་ཆོས་རྣམས་གསལ་པོར་འཛིན་ཐུབ་རྒྱ་རེད། ཆོག་གཞན་
ཞིག་གིས་བརྗོད་ན། གསལ་ཆ་ནི་སྐད་ཅིག་གི་སྟོང་རྒྱུན་འཛིན་པའི་ཤེས་པའི་
ངེས་ཆའི་རང་ཤུགས་ཀྱི་ཆད་གཞི་ལ་འབྲེལ་བ་ཡོད་པ་དང་། འདི་ནི་ཞིབ་

འཇུག་ཆོད་ལྟ་བུ་བྱེད་པར་བསྐྱུགས་པའི་ཆོན་རིག་གི་ཆོད་དཔག་ཅིག་རེད།

ནམ་སེ། ། མི་ཆོས་སྐར་ཆའི་སྒྲོང་ཟུར་བཅུ་ལ་གནས་པའི་ཆོས་ཤིག་འཛིན་སྐབས།
ཁོང་ཆོས་སོ་སོའི་སྒྲོང་བའི་སྐོར་ལ་འགྲེལ་བཟོད་ཅི་ཞིག་བྱེད་དམ། སྒྲོང་བ་
དེའི་སྐོར་ལ་བཟོད་ཐུབ་པ་ཅི་ཞིག་ཡོད་དམ། ཡང་ན་དེ་ནི་ཡོངས་སུ་གང་ཟག་
དང་པོའི་རང་བཞིན་ཞིག་ཡིན་ནམ། གཤམ་སྲིད་བྱེད་ལ་གནས་རིམ་འདིའི་སྒྲོང་
རྟོགས་དེ་ཐོབ་ཆེ། རང་གི་སྒྲོང་བ་དེ་གཞན་ལ་འགྲེལ་བཟོད་བྱེད་ཐུབ་པམ།

ཨ་མོ་རོད། ། དེ་ཆར་ཉི་དང་ཆོན་རིག་པ་གཞན་དག་གི་ཉམས་ཞིབ་ཀྱི་འབྲས་བུ་སྟེ།
ལྷན་པ་ལ་སྒྲོག་པར་རྒྱག་ཐབས་སྐོར་ཞིག་ངས་ཉིན་འགའི་སྔོན་མཐོང་བྱུང་།
གཅིག་བྱས་ན། དེ་དག་གིས་སྒྲོང་བ་འདིའི་རིགས་ནི་རྩ་བའི་ཆ་ནས་ཡུལ་ཅན་
ཀྱི་རང་བཞིན་ཡིན་མིན་ལ་མ་སྟོས་པར་བྱིན་ས་ཆད་འཇུག་བྱེད་ཐུབ་ཀྱི་རེད།
ཡོངས་གྲགས་སུ་སངས་རྒྱས་བཙུག་པོས་ཀྱི་སྒྲོབ་མ་གཙོ་བོ་ཤུ་རིའི་
བུ་ནི་འདི་འདྲའི་གནས་རིམ་དུ་སྒྲིབས་པའི་སྒྲོམ་ཆེན་པ་ཞིག་ཡིན། ཁོང་ཉིང་
དེ་འཛིན་ལ་ཉ་ཅང་མཁས་ཤིང་། ཁོང་གིས་ཤེས་པ་སྤྲོ་མོ་དེ་དེ་རྟོགས་ཐུབ་
པར་མ་ཟད། ཤེས་པའི་སྐད་ཅིག་མའི་ཆ་ཤས་བཅུ་བདུན་ནམས་ཀྱང་སོ་སོར་
རྟོགས་པ་བཤད་ཚུལ་ཡོད། ཁོང་གིས་ཉིང་འཛིན་ལ་བརྟེན་ནས་ཤེས་པ་སྤྲོ་
མོའི་ཆ་དེ་ཆོ་འི་ལྷར་རྟོགས་པ་དེ་བཙུག་པོས་ཀྱིས་བཀའ་བསྩལ་ནས་
འགྲེལ་བཤད་བྱེད་དུ་འཇུག་སྐབས། ཁོང་གིས་ཇི་སྟར་སྒྲོང་བ་དེ་བཞིན་དུ་རྩ་
ཤས་དེ་ནམས་ལ་གསལ་བཤད་གནང་ཞིང་། བཙུག་པོས་ཀྱིས་དེ་ནི་རྩ་
མོར་བ་གང་ལག་དུ་བཟུང་ནས་རྩ་རྩལ་སྤྲོ་མོ་དེ་དེ་གང་དུ་ཡོང་བར་གསལ་

བཤད་བྱས་པ་དང་འབྲེལ་མཚུངས་ཡིན་པར་གསུངས། རོན་དངོས་སུ་སྤྱོད་བ་
འདིའི་རིགས་ནི་རེ་ཆར་ཉིའི་ཞིབ་འཇུག་ཁང་དུ་ཡོད་པའི་འབྲུལ་ཆས་ཀྱིས་
ཆད་འཇུག་བྱེད་ཐུབ་མིན་མི་ཤེས། འོན་ཀྱང་། གང་ཟག་སྒྲེར་སོ་སོས་རང་གི་
སྤྱོད་བ་ལ་འབྲེལ་བཞིན་བྱེད་ཐུབ་ཀྱི་རེད།

རྒྱ་ལའི་སྤྲོ་མ། ། རང་པའི་སེམས་ཁམས་རིག་པར་སེམས་ཁམས་ཀྱི་ཆོས་ཉིད་ལྟ་བུ་
ཞིག་ངོས་འཛིན་བྱས་ཡོད། སེམས་ཀྱི་རང་ཚུལ་དག་ལ་ཕྱང་པོའི་བྱད་ཆོས་
དང་མ་འབྲེལ་བའི་ཐུན་མིན་གྱི་བྱད་ཆོས་སྒྲོར་ཞིག་ཡོད་པར་བསམ་པ་དང་། དེ་
དག་གི་ནང་ནས་གཅིག་ནི་གོམས་འདྲིས་ལ་ཡང་ཡང་བརྟེན་ན། སེམས་ཀྱི་
རང་ཚུལ་དེ་དག་ཡར་རྒྱས་སུ་གཏོང་བྱུང་བ་འདི་ཡིན། ད་དུང་སེམས་ཀྱི་རང་
ཚུལ་དང་ནམ་པ་ནི། ཕྱང་པོའི་བྱད་ཆོས་ལས་ཕྱང་བརྟེན་པར་འདོད་ཀྱི་ཡོད།
ནང་པའི་ཆད་མ་རིག་པ་དང་སེམས་ཁམས་རིག་པའི་ནང་རྒྱ་མཚན་གྱི་རྟེན་
གཞི་འདི་གཉིས་ལ་བརྟེན་ནས་སྤྱོད་སྤྱོད་བཅས་སྤྱད་དེ། ཡར་རྒྱས་སུ་གཏོང་
ཐུབ་པར་འདོད་པ་རེད།

ཨ་ཐོར་གྱིས་མཚམས་འདི་ནས་མང་ཆོགས་ཀྱི་འི་བ་ནམས་ལ་ལན་འདེབས་
པའི་དུས་ཆོད་ཡིན་པར་ཐག་གཅོད་བྱས་སོང་། འི་བ་ཡོད་ཆེ་ཞོག་བྱའི་ཐོག་གིས་ཏེ་
འཛོག་དགོས་པ་མང་ཆོགས་ལ་སྤྲོ་ས་ནས་བཤད་ཡོད་པ་དང་། ད་ལྟ་འི་བ་ནམས་
ཡར་བསྐྱས་ཆར་འདུག ཏན་རེ་འོང་ནི་ཆོགས་ཐུན་འདིའི་གཙོ་སྤྱོད་བ་མིན་སྟབས།
ཁོ་མོས་མང་ཆོགས་ཀྱི་འི་བ་སྒྲོར་ཞིག་བདམས་ནས་སྤྱོད་པའི་བྱ་སྤྱོད་བྱེད་ཀྱིན་
འདུག

ཨ་ཐོད། རྟེན་འཛིན་མང་ཆོག་གི་དེ་བུ་ཁག་ལ་ལན་འདེབས་རྒྱ་ཡིན།

ཉན་རེ་ཉོང་། རེ་ལག་ཏུ་དེ་བུ་གསུམ་ཡོད། དང་པོ་ནང་པ་དང་། གཉིས་པ་ཆོན་
 རིག་པ། གསུམ་པ་གཉིས་ཀྱི་དེ་ལྟུག་དང་མཐའ་མ་ནས་འགོ་འཇུག་ས་
 རྒྱ་ཡིན། དེ་བུ་གཏོང་མཁན་གྱིས་འདི་ལྟར་དེ་ལྟུག་ "ན་གཞོན་ཞིག་གིས་
 ཡུལ་ཞིག་ལ་དུས་ཚོད་མང་པོར་དོ་སྣང་བྱེད་ཐུབ་པར་མ་ཟད། འདི་ལྟར་བྱེད་
 པར་ཁོང་ལ་དཀའ་ངལ་མེད་པ་དང་། དོན་དོ་མར་ཁོང་ལ་སྤྲོ་སྣང་འབྱུང་གི་
 ཡོད། རྟེན་འཛིན་བརྟན་འཕྲིན་གྱི་ཅེད་མོ་ཅེས་ཀྱི་ཡོད། རྟེན་འཛིན་གྱི་
 ན་གཞོན་འདི་ལ་སྤྲོ་བ་ལྡན་ནང་དུ་ཡིད་བྱེད་ཀྱིས་མ་འདང་བའི་དཀའ་ངལ་
 ཡོད་པ་རེད། རྒྱ་མཆོན་འདིར་བརྟན་ནས་ཡིད་བྱེད་ཀྱི་སྐྱོར་ལ་ཞིབ་འཇུག་
 བྱེད་མཁན་ཆོར་འདི་དགོས་པའི་དེ་བུ་ཞིག་ཡོད་དེ། སྤྲོ་སྣང་མི་སྤྲོ་བའི་སྤྲོང་
 རྒྱུ་ཐོག་ཏུ་ཡིད་བྱེད་གཏོང་བ་ལ་ཞིབ་འཇུག་བྱེད་པའི་ལས་གཞི་འདི་ར་
 ཆོས་དེ་ལྟར་རྒྱ་ཆེ་དུ་གཏོང་ཐུབ་བཅ། " རྟེན་འཛིན་ཐུག་པ།

ནམ་སེ། མིང་ལ་ཕྱེ་ཕྱེ་ལ་དང་། Daphne Bavelier རེར་བའི་ཡུལ་ཁྱོག་ས་སེམས་
 ཁམས་རིག་པ་སྤྲོ་བ་ཞིག་གིས་ཉེ་ཆར་ཞིབ་འཇུག་ཅིག་གནང་ཡོད། ཞིབ་
 འཇུག་དེའི་ནང་དུ་བརྟན་འཕྲིན་གྱི་ཅེད་མོ་ཅེས་ནས་མིག་ཤེས་དང་འབྲེལ་
 བའི་ཡིད་བྱེད་སྤྱོད་མང་པོ་ནས་ཡར་རྒྱས་སྤྲོད་འདུག འདི་ནི་ཤེས་ཡོན་
 གྱི་སྤྲེ་ཆོན་འདིར་གཏོགས་པའི་ར་ཆོ་ཆེད་ལས་པ་ཆོལ་བསམ་ཡུལ་ལས་
 འདས་པ་ཞིག་རེད། དེ་བུ་འདོན་མཁན་འདིས་ཞིབ་འཇུག་དེའི་འབྲས་བྱ་ཤེས་
 འདོད་ཡོད་མེད་ངས་མི་ཤེས་མོད། བརྟན་འཕྲིན་གྱི་ཅེད་མོ་ཅེས་ནས་ཁུས་པ་

ཆེན་པོ་ཐོན་ཡོད་པ་འདི་ནི་རོ་མཆར་བ་ཞིག་རེད།

མད་ཡར། ། ཞིབ་འཇུག་ཆོད་ལྟ་ཁང་དུ་ཉམས་ཞིབ་བྱེད་སྐབས་མི་ཆོས་བྱེད་པའི་
ལས་ཀ་ནི་ཡོངས་སུ་སློབ་སྦྱང་མེད་པ་དེ་འབྲས་ལེན། ང་ཆོས་སྤྱོད་ལས་མང་པོ་
ཞིག་ནས་བརྟན་འཕྲིན་གྱི་ཅེད་མོ་ཅེ་བ་ལྟ་བུའི་ཁོར་ཡུག་ཅིག་བསྐྱེད་ཐབས་
བྱེད་ཅིང་། མི་ཆོས་ལས་ཀ་ཡག་པོ་བྱེད་པར་ང་ཆོས་སེམས་ཤུགས་དང་
རྒྱ་བརྒྱུད་འོས་འཆ་མས་ཤིག་སློབ་གྱི་ཡོད། ང་ཆོས་ཞིབ་འཇུག་བྱས་པའི་མི་
ཆོས་རྗེས་སྤྱོད་ལས་ཀྱང་སྦྲར་ཡང་ཡོང་འདོད་པའི་རྣམ་འགྲུར་ཤུགས་ཆེན་
བསྐྱེད་སོང་། འདི་བསམ་ཚུལ་ལ། སློབ་སྦྱངས་འཛིན་དང་། ཡིད་བྱེད་གྱི་རང་
བཞིན་སོགས་གྱི་སློབ་ལ་ང་ཆོས་ངེས་པར་དུ་སློབ་སྦྱང་མེད་པའི་ལས་ཀའི་ཁོད་
དུ་ཞིབ་འཇུག་བྱེད་དགོས་པ་མིན་ཞིང་། རྒྱན་ལྡན་གྱི་འཆོ་བའི་བྱ་འགྲུལ་
བརྟན་འཕྲིན་གྱི་ཅེད་མོ་ཅེ་བ་ལྟ་བུ་བརྒྱུད་ནས་ཡིད་བྱེད་ལ་ཞིབ་འཇུག་བྱེད་
ཐུབ།

ཨ་ལན། ། ཡིད་བྱེད་གྱི་སློབ་བཅར་ནང་ཡུལ་ཞིག་དང་། ཡང་ན་དབྱགས་འབྲེན་རྩ་བ་
གྱི་བརྒྱུད་རིམ་ལྟ་བུའི་ཐོག་ལ་དམིགས་པ་གཏོད་དགོས། འདི་ནི་ཐོག་མའི་
སྐར་ཆ་བཙོ་ལྷ་ཅམ་ལ་དང་བ་འཕྲེན་པ་ཞིག་རེད། དེ་ནས་ང་ཆོས་གལ་སྲིད་
དབྱགས་གྱི་རྒྱ་བ་གཅིག་མཐོང་ཆེ། ཆང་མ་མཐོང་བ་དང་གཅིག་པ་རེད་ཅེས་
བརྗོད་སྲིད། ཡིན་ཡང་། ང་རང་གི་ངོས་ནས་བཤད་ན། བརྟན་འཕྲིན་གྱི་ཅེད་
མོ་ཅེ་བ་ནི་སློབ་སྦྱང་མི་སྦྱར་བའི་བྱ་འགྲུལ་ཞིག་རེད། ཆོས་ཤིག་གིས་དང་བ་
འཕྲེན་མིན་ཆོས་དེའི་རིན་ཐང་གཅིག་བྱ་མིན་ཞིང་། རང་ཉིད་དང་ཆོས་དེའི་

བར་གྱི་འབྲེལ་བ་ལ་འདྲ་རག་ལས་ཡོད། ངས་དབུགས་ཀྱི་རྒྱ་བའི་ཐོག་ལ་
དམིགས་བ་གཏང་ནས་དུས་ཚོད་མང་པོ་ཞིག་བསྐྱུལ་སྟེང་། འདི་ལྟར་བྱེད་བ་
ནི་ང་རང་དབུགས་ཀྱི་རྒྱ་བ་ལ་དགའ་བྱས་པས་མ་ཡིན་པར། འདི་ལ་ཁེ་པན་
གྱི་གོ་རིམ་མཐོ་པོ་ཞིག་ཡོད་པས་ཡིན། སྐར་ཆ་འགའི་རྗེས་སུ་དབུགས་ཀྱི་
རྒྱ་བ་ནི་རང་བཞིན་གྱིས་དང་བ་འབྲེན་བ་ཞིག་མིན་ཡང་། འབྲུང་འབྲུང་གྱི་ཁེ་
པན་གཞི་རྩ་བཞག་པའི་དང་བ་ཞིག་ད་དུང་འདི་ལ་ཡོད། དེ་ནི་ལོ་ངོ་བཞི་ཙམ་
ལ་གསོ་རིག་སྟོབ་ཐུང་སྟོབ་སྟོང་བྱས་ནས་འབད་བཅོན་བྱེད་བ་ལྟ་བུ་ཡིན།
སྟོབ་སྟོང་འདི་རྒྱན་དུ་དང་བ་འབྲེན་བ་ཞིག་མིན་ནའང་། རང་གཞན་ལ་འཕྲོ་
རྒྱ་ཡོད་པའི་ཁེ་པན་གྱི་ཕྱོགས་ལ་བསམ་སྟོག་ཏོང་དགོས་པ་དང་། འདིས་
རང་གི་དམིགས་བ་སྤྲོ་བརྟན་དུ་གཏོང་བྱུང།

མད་ཡར། ། འདི་ནི་དོན་དངོས་རེད། གཤམ་སྲིད་ང་ཚོས་ཞིབ་འཇུག་བརྟག་དབྱང་ཁང་
དུ་མི་ཚོར་ཡ་ལན་ཡག་པོ་སྤྲད་ན། མི་ཚོས་སོ་སོའི་ལས་ཀ་ཡར་རྒྱས་སུ་
འགྲོ་མིན་ལ་ལྟ་རྟོག་དང་། ཡོན་ཏན་གསར་བ་ཐོབ་པར་བཅོན་པའི་འདོད་བ་
མངོན་གྱི་འདུག ཐ་ན་ལས་ཀ་ཁག་ཅིག་ནི་སྟོ་སྤང་གི་ཡུལ་ཞིག་མིན་ཅུང་།
མངོན་འདོད་དེར་བརྟེན་ནས་ལས་དོན་དེ་རྒྱན་སྟོང་བའི་ཀུན་སྟོང་འབྲུང་གི་
ཡོད།

ཨ་ལན། ། ལྟ་རྟོག་གི་བརྒྱུད་རིམ་ནི་རང་ངོས་ནས་དང་བ་འབྲེན་བ་ཞིག་རེད།

ཨ་ཐོར། ། ང་ཚོ་སྤར་ཡང་བྱེད་ཀྱིས་སྟེང་བའི་ཤེས་བཞིན་ལ་ཁ་ཕྱོགས་འདུག

རྒྱ་ཡིད་ཡིན། འདི་ལྟར་གཞན་གང་ལ་འང་མ་བརྟེན་པར་རང་ཉིད་རང་སྟེང་དུ་
བདེ་བར་གནས་ཐུབ། དེར་སང་ན་གཞོན་ཆོས་བརྟན་འཕྲིན་གྱི་ཅིད་མོ་ཅི་
བཞིན་གཞས་ལ་ཉན་པ་དང་། ད་དུང་དེ་དང་དུས་མཉམ་དུ་ཆ་འཕྲིན་ཡང་
གཏོང་རེས་བྱེད་ཀྱི་ཡོད། ཁོང་ཆོས་འདི་ལྟར་བྱས་ན་ད་གཞོད་སྒྲུང་བ་སྦྱིད་
པའི་ཆོར་བ་ཞིག་འབྱུང་གི་ཡོད། མི་ཆེའི་ནང་བྱེད་སྒྲུང་འདི་འབྲའི་ཐོག་ནས་
བདེ་སྦྱིད་ཐོབ་དགོས་ན་མཁྲགས་ཆས་མང་པོ་ཞིག་དགོས་རྒྱུ་རེད།

ཨ་མོ་རོད། ་ ཨ་མོ་རོད་ནི་དབེན་པར་གནས་པའི་དགེ་སློང་ཞིག་ཡིན་པ་གསལ་པོ་རེད།

ཨ་མོ་རོད། ་ ང་ལ་ཨའེ་པོད་ཀྱི་ཡང་ iPod རོལ་གཞས་སོགས་ལ་ཉན་བྱེད་ཀྱི་འཕྲུལ་ཆས་ཞིག་
ཡོད། ་ གང་ལོ།

ཉན་རེ་ཉོང་། ་ འདིར་ཆོག་ས་ཞུགས་པའི་ཟི་བ་གཞན་ཞིག་ཡོད། འདི་གཙོ་བོར་
ཡགོང་ས་མཆོག་ལ་བཀའ་འདི་ཞུས་པ་ཞིག་རེད། ཨ་ལན་གྱིས་དགེ་ལུགས་
པའི་གྲུབ་མཐའ་གཞིར་བཞག་ནས་ཡིད་བྱེད་ལ་སྦྱོང་སྒྲུང་ས་ཁ་གསལ་མདོར་
བསྐྱས་ཞིག་བརྗོད་ཡོད། འོན་ཀྱང་། སྒྲིབ་སྒྲུང་བརྟན་གཞན་དང་། དེ་བཞིན་
པོད་ཀྱི་ནང་པའི་ཆོས་བརྒྱད་གཞན་ཡང་ཡིད་བྱེད་བསྦྱེད་བསྐྱེད་བྱེད་ཐབས་
ལ་གཅིག་མཚུངས་ཀྱིས་འབྲེལ་བ་ཡོད་དམ། གཟུངས་སྐྱགས་བསྐྱོ་བ་དང་།
ཡང་ན་ལྷ་སྒྲོམ་པའི་ཆོ་ག་ཉམས་ལེན་བྱེད་པ་སོགས་འབྲེལ་ཡོད་ཡིན་ནམ།
གོ་ཉོགས་དེ་དག་ནི་ང་ཆོས་འདིར་སྦྱང་བཞིན་པའི་ཡིད་བྱེད་ཀྱི་སྦྱོང་བརྟན་
ནང་དུ་ཚུར་རྒྱུ་ལྟར་སྦྱ་བྱུ་ཐུབ་བམ།

རྒྱ་ལའི་སྤྲ་མ། ། ང་ཚོས་བཟོ་སྒྲིང་འདིའི་ནང་སྒྲིང་བཞིན་པའི་ལྷ་བཞི། ནང་པའི་ཐུན་
མོང་གི་སེམས་ཁམས་རིག་པའི་སྒོལ་རྒྱན་མངོན་པའི་ལུགས་ཡིན་ཞིང་།
པོད་བརྒྱད་ནང་བསྟན་གྱིས་མངོན་པ་གོང་ལོག་གཉིས་སུ་ངོས་འཛིན་གྱིད།
གཟུངས་སྤྲ་གས་བསྒྲས་བརྗོད་ལ་མཚོན་ན། བསྐྱེམས་ནས་ཡིད་ཐང་ཆད་པའི་
སྐབས་སུ་གཟུངས་སྤྲ་གས་བསྒྲོ་དགོས་པར་སྒྲོམ་གཞུང་དུ་གསལ་པོར་
གསུངས་ཡོད། དེའི་ཕྱིར་གཟུངས་སྤྲ་གས་བསྒྲོ་བ་ནི་སྒྲོམ་གྱི་དངོས་གཞིའི་ཆ་
ལས་ཞིག་མིན། སྒོ་ལ་སྒྲོང་བརྟེན་གྱིད་པའི་བརྒྱད་རིམ་ནང་ཡིད་གྱིད་
དམིགས་པ་འདྲ་མིན་སྟེང་བཀོལ་སྒྲོད་གྱིད་རུང་ཞིང་། ཡིད་གྱིད་ཕྱི་ནང་
གཉིས་ཀའི་དམིགས་པའི་ཐོག་འཛིན་པ་དང་། དེ་བཞིན་སེམས་རང་ཉིད་གྱི་
སྟེང་དུ་འང་འཛིན་ཆོག་དུང་ལྷ་སྒྲུ་ལྷ་བྱུང་ཡིད་ལ་སྒྲོམ་གྱི་ཡོད།

ཉན་རེ་ཉོང་། ། ད་རེས་གྱི་ངེ་བ་འདི་ནི་ཁོད་ཉན་ལ་བཀོད་ཡོད་པར་སྤྲ་མ། ངེ་བ་ནི་འདི་
སྟེ། "ནང་པའི་སྒྲོམ་སྒྲུབ་གྱི་ནང་ཡིད་གྱིད་ལ་སྒྲོང་བརྟེན་གྱིད་པ་འདུས་ཤིང་།
སེམས་ཁམས་རིག་པ་སྤྲ་བ་ཚོས་ཡིད་གྱིད་ལ་སྒྲོང་བརྟེན་མ་ཐོབ་མཁན་ཚོར་
ཞིབ་འཇུག་ཚོད་ལྷ་གྱིད་པ་རེད། གལ་སྲིད་ཁྱེད་ཚོར་ཡིད་གྱིད་ལ་གོམས་
འདྲིས་ཐོབ་ཡོད་པའི་མི་མང་པོ་ཞིག་ཡོད་ཆེ། ཁྱེད་ཅག་གིས་ཁོང་ཚོ་རང་ཉིད་
གྱི་ཞིབ་འཇུག་གི་སྒྲོམ་གཞིའི་ནང་རིམ་རྒྱར་བཀོལ་སྒྲོད་གྱིད་དམ། ཁོང་ཚོར་ངེ་
བ་གསར་བ་ཅི་ཞིག་འདི་རྒྱ་ཡིན་པ་དང་། ངེས་ལན་གང་ཞིག་འཚོལ་རྒྱ་ཡིན་
ནམ།"

ཁོད་ཉན། ། ང་ཚོའི་ཞིབ་འཇུག་དང་འབྲེལ་ཡོད་ཡིན་ཞིང་། དང་བ་འདེན་པའི་འདོད་

ཚུལ་མང་པོ་ཞིག་ནང་པའི་ཉམས་ལེན་གྱི་སྐྱོར་ནས་འབྱུང་གི་ཡོད། གང་ཟག་
 ཅིག་གིས་རི་ལྷོ་མ་གྲོགས་པོར་ཡིད་བྱེད་དཔེགས་པ་གཅིག་ནས་གཞན་
 ཞིག་གི་ཐོག་ལ་སྐྱོར་བྱུང་བཅ། ང་ཚོས་སྐྱོམ་སྐྱུབ་ལ་གོམས་འདྲིས་མེད་
 མཁན་ཚོར་གནས་སྤངས་དེས་ཅན་ཞིག་གི་འོག་ཚད་འཇལ་བྱས་ཡོད། གལ་
 སྲིད་ང་ཚོས་ཚོད་ལྷ་བྱེད་ལུལ་གྱི་མི་རྣམས་ལ་སྒྲོའི་སྐྱོར་བཅར་འོས་འཚམས་
 ཞིག་སྤྲད་ཆེ། ང་ཚོས་ཚོད་འཇལ་བྱས་པའི་གཅིག་ནས་གཅིག་ལ་གནས་
 སྐྱོར་བའི་ཡིད་བྱེད་གྱི་བྱས་པ་འདི་ཅི་ཙམ་ཞིག་ལ་ཡང་རྒྱས་སུ་འགྲོ་བྱུབ་
 བཅ། བོད་དུ་ཨ་མོ་རོད་གྱིས་གང་ཟག་ཅིག་གིས་རང་གི་ཡིད་བྱེད་ནི། ཤེས་
 པ་ལུལ་དང་འབྲུད་མ་ཐག་པའི་གནས་རིམ་དུ་རྒྱ་བསྐྱེད་བྱེད་བྱུབ་པར་བརྟེན་
 སོང་། འདི་ནི་ང་ཚོས་ཚོད་འཇལ་བྱས་པའི་མི་ཚོར་ལྷོས་ན་སྤྲོ་མོ་རེད། རོན་རོ་
 མར་ཡིད་བྱེད་ནི་ཤེས་པ་དང་ལུལ་གཉིས་འབྲུད་པའི་བརྒྱུད་རིམ་ནང་སྤྲོ་མོ་
 ཅི་འདྲ་ཞིག་ལ་རྒྱ་བསྐྱེད་བྱེད་བྱུབ་བཅ།

བྱང་པོར་བརྟེན་ན། ང་ཐོག་མར་ཚོགས་འདུ་འདིར་ཞུགས་སྐབས།
 ནང་པ་ཚོར་ཚོད་འཇལ་བྱེད་བསམ་པའི་འདོད་པ་ལྷགས་ཆེན་སྤེབས་བྱུང་།
 ངའི་ཚོར་སྤང་ཞིག་ལ། ངའི་ལས་རོགས་ཁག་ཅིག་ལ་འང་ལྷ་ཚུལ་གཅིག་
 མཚུངས་ཞིག་ཐོག་མར་བྱུང་འདུག། ང་ཚོས་རང་ཉིད་ཀྱི་སྒྲོ་རོར་མ་ཤོད་པའི་
 འདོད་ཚུལ་དེ་དག་ཐོས་པ་དང་ཁོང་ཚོ་ཞིབ་འཇུག་ཁང་དུ་ཁྲིད་ནས་ཚོད་
 འཇལ་བྱེད་དགོས་སྐུམ་བྱུང་། འོན་ཀྱང་། ནང་པ་ཚོར་རྣམ་གཞག་དང་ལྷ་བྱུབ་
 གྱི་སྐྱོར་ཡང་མང་པོ་སྤེད་རྒྱུ་འདུག། འདི་ནི་སལ་ཆེར་ཤེས་པ་དང་སྐྱོར་རྒྱེན་

བར་གྱི་འབྲེལ་བ་རྟོགས་པར་ང་ཚོས་རྟུན་སེ་སྤོ་ལོ། baseball །འཕེན་མཁན་
ཞིག་ལ་ཞིབ་འཇུག་བྱེད་པ་ལྟ་བུ་རེད། དེ་ཡང་ང་ཚོས་ཁོང་ཚོས་སྤོ་ལོ་ཟླ་
མཁུགས་པོར་འཕེན་གྱི་ཡོད་པ་ཤེས་འདོད་ཅིང་། ཁོང་ཚོས་ང་ཚོར་དེའི་
རྒྱབ་ལྗོངས་ཀྱི་ལྟ་བུ་བརྟུན་དེ། ཅིང་མོ་འགོ་མ་བཅུགས་པའི་གོང་ཆ་སྤྲུལ་
ནང་དུ་ཡོད་པའི་རང་གི་ལྟ་བུ་ཀྱི་ཅི་མོ་ཕྱགས་གང་དུ་འཁོར་ཡོད་མེད་ཁོང་
ཚོའི་ལྟ་བུ་བྱུང་དང་འབྲེལ་བ་ཡོད་ཟེར་བ་ལྟ་བུ་ཡིན། ང་ཚོས་ཁྱེད་ཀྱིས་སྤོ་ལོ་
འཕེན་རོགས། མཁུགས་པོར་འཕེན་སྐྱངས་དེ་ང་ཚོས་རྟོགས་པར་བྱེད་རྒྱ་
ཡིན་ཞེས་བརྟུན་འདོད་རྒྱ་རེད།

ང་དང་ངའི་ལས་རོགས་ཚོར་མཆོན་ན། ཉམས་སྤྱོད་འདིའི་ཆ་ཤས་
གཙོ་བོ་ཞིག་སོ་སོའི་ལྟ་བུ་དོག་མོ་འདི་དོར་ནས་ཁོང་ཚོའི་འདོད་ཚུལ་གྱི་
རྒྱབ་ལྗོངས་སུ་ཡོད་པའི་ལྟ་བུ་དང་བ་འཕེན་པ་དེ་ཚོ་རྟོགས་རྒྱ་དེ་ཡིན་ཞིང་།
རྒྱ་མཆན་འདིའི་ཐོག་ནས་ངས་རང་གི་དྲི་བའི་མགོ་ཉིང་བསྟོགས་ཏེ། “ངའི་
བསམ་ཚུལ་ལ། ཆད་འཇུག་པའི་ཡུལ་ས་ཡ་གཅིག་འདུག འོན་ཀྱང་། ཁྱེད་ཀྱི་
བསམ་ཚུལ་ལ། ངས་གང་ཞིག་ལ་ཆད་འཇུག་བྱེད་འོས་ན་དེར་ཆད་འཇུག་བྱ་
རྒྱ་ཡིན།” ཞེས་བརྟུན་འདོད་བྱུང་། སྤུ་རྒྱ་བསྟོགས་སོང་། ། བསམ་སྒྲུའི་འབྲེལ་སོ་
འདི་འདྲ་ཞིག་བཟུང་ན། ང་ཚོས་ལྟ་བུ་ཟླ་ཟླ་ཞིག་འདྲིན་དགོས་མིན་རྟོགས་
ཐུབ་པར་མ་ཟད། ནང་པ་ཚོའི་བསམ་ཚུལ་ཡང་ལེགས་པར་ཤེས་ཐུབ་རྒྱ་
རེད། ང་ཚོས་ནང་པ་ཚོར་འདོད་པ་ཡོད་པའི་ཆད་འཇུག་བྱེད་ཡུལ་གང་དག་
དང་། རྒྱ་མཆན་ཅིའི་ཕྱིར་ཡིན་པ་གོ་ན་འདོད་བྱུང་། ཁྱེད་ཅག་ལ་ཆད་འཇུག་

ཀྱི་ཚན་རིག་གི་ཉམས་ཞིབ་འདི་ལས་འཛོལ་བྱ་ཅི་ཞིག་ཡོད་དམ།

ཨ་ལན། ། ངའི་ལྷ་ཚུལ་ལ། ཞིབ་འཇུག་འདིའི་རིགས་ལས་དངོས་ཡོད་དུ་ལག་ལེན་ལ་
འདེབས་ཆོག་པའི་འབྲས་བུ་སྒྲོར་ཞིག་འབྱུང་རྒྱུ་ཡིན་ཞིང་། ལྷག་པར་སེམས་
ཁམས་ཀྱི་འཕྲོད་བསྟེན་ཕྱོགས་སུ་དེ་ལྟར་ཡོང་རྒྱུ་རེད། ལུ་བ་ཕྱོགས་སུ་
སེམས་ཁམས་ཀྱི་ནད་རིགས་སྒྲོར་ལ་ཚན་རིག་དོ་མཆར་བ་ཞིག་ཡོད་ཀྱང་།
སེམས་ནད་ཅན་གྱི་མི་ཞིག་གི་སེམས་ཁམས་དེ་སྤར་ཡང་རྒྱན་ལྷན་དུ་གྱུར་
པའི་རྗེས་སུ་ད་དུང་ཡར་རྒྱས་སུ་གཏོང་བའི་འགྲོ་ལུགས་ཤིག་མེད། རང་
སེམས་ནི་སེམས་གཅོང་བཅོས་ཐབས་བ་ཞིག་གི་སེམས་ཁམས་ཀྱི་ཆད་གཞི་
ལ་སྤེབས་ཀྱང་ད་དུང་ཡར་རྒྱས་སུ་བཏང་ན། ང་ཆོས་རང་གི་སེམས་གཅོང་
བཅོས་ཐབས་བ་ལ་ངོ་ཆ་གཏོད་རྒྱུ་རེད། ངའི་བསམ་ཚུལ་ལ། སེམས་ཀྱི་བདེ་
ཐང་དང་འཕྲོད་བསྟེན་ནི། ། ལྷག་པར་རྒྱན་ལྷན་ལས་བརྒལ་བའི་སེམས་ཀྱི་ཡོན་ཏན་རྣམས། །
ཅི་འདྲ་ཞིག་ཡིན་མིན་གྱི་གོ་རྟོགས་གསལ་པོ་ཞིག་དང་། སྤྱིར་བཏང་གི་ཆད་
གཞི་ལས་འདས་པའི་སེམས་ཀྱི་ཆ་སྟོམས་བསྐྱེད་བསྐྱང་བྱེད་པའི་ཐབས་
ལམ་ཞིག་ཡོད་ན་ཏང་བཟང་རྒྱུ་རེད། ང་ཆོས་སྤྱིར་བཏང་གི་ལུས་ཁམས་
ཀྱི་བདེ་ཐང་དང་། ཨོ་ཅེད་འགྲན་ཆོགས་ཀྱི་ལུས་རྩལ་པའི་ལུས་པོའི་བར་གྱི་
ཁྱད་པར་ཤེས་ཀྱི་ཡོད། འོན་ཀྱང་། སེམས་ཁམས་ཀྱི་བདེ་ཐང་གི་ཐད་ནས་
ཀྱང་ཨོ་ཅེད་འགྲན་ཆོགས་ཀྱི་ལུས་རྩལ་པའི་གནས་རིམ་དེར་སྤེབས་ན་ཅི་
འདྲ་ཞིག་ཡིན་ནམ། དེ་འདྲའི་སེམས་ཁམས་ཀྱི་བདེ་ཐང་གི་བྱུང་ཆ་རྣམས་
གང་དག་ཡིན་ནམ། འདིའི་ཕྱོགས་ལ་ཞིབ་འཇུག་བྱ་རྒྱུ་ནི་ངའི་རེ་བ་ཡིན།

ཨ་མོ་རོད། ་ ཉན་པའི་རྩ་བུ་འག་པར་རང་ཉིད་སངས་མ་རྒྱས་པའི་བར་དུ་སེམས་
ཁམས་ཀྱི་བདེ་ཐང་མཐར་ཐུག་དེ་མེད་ཅིང་། སེམས་ཁམས་ཀྱི་བདེ་ཐང་གི་
ཚད་གཞི་མཐར་ཐུག་དེ་གནས་རིམ་མ་འདྲ་བ་ཞིག་ཏུ་བཞག་ཡོད།

ཁོད་ཉན། ་ འོན་ཀྱང་། དེར་དུས་ཀྱི་ཚན་རིག་གི་ལག་ཆས་ང་ཚོ་གནས་རིམ་དེར་
བསྐྱེད་པར་རམ་འདེགས་བྱེད་ཐུབ་བཅ། ང་ཚོས་ཞིབ་འཇུག་ཚོད་ལྟ་བྱེད་བྱས་
པ་གང་ཞིག་བྱས་ཏེ། ཉན་པའི་ཉམས་ལེན་ཡར་རྒྱས་སུ་བཏང་ནས་དེར་དུས་
ཀྱི་སྤྱི་ཚོགས་དང་འཆམས་པའི་སློབ་གཞི་ཞིག་གསར་ཅོམ་བྱེད་ཐུབ་བཅ།

ཨ་མོ་རོད། ་ དངས་ཁ་སང་འབྲུལ་ཆས་ཀྱིས་ཁྲད་པ་སློབ་པར་བརྒྱབ་པའི་འདྲ་བར་
མཐོང་དུས་ཡིད་ལ་བསམ་སློབ་ཞིག་འཁོར་བ་ནི། གང་ཟག་ཅིག་གི་སྤྱོད་པའི་
འབྲས་བུ་ལ་ཞིབ་འཇུག་བྱེད་རྒྱ་དང་། ལྷག་པར་ཉིན་རེའི་འཆོ་བའི་བཟང་
སྤྱོད་དང་། དེ་དང་རང་གིས་རང་ལ་བཅངས་པའི་འདུ་ཤེས་བར་གྱི་འབྲེལ་བ་
ལ་བརྟག་དབྱེད་གཏོང་རྒྱ་འདི་ཡིན། མི་ཞིག་གི་མི་ཚེའི་ནང་རང་གཞན་གྱི་
འབྲེལ་བ་དང་ཞི་བདེའི་འདུ་ཤེས་ནི། རང་གི་ཉིན་རེའི་འཆོ་བའི་ཀྱན་སྤྱོད་
དང་། དང་ཚུགས། སྤྱོད་ངན་ལ་ལང་ཤོར་ཡོད་མེད་སོགས་ལ་རག་ལས་ཡོད།
ད་ཆ་བྱེད་བཞིན་པའི་ཞིབ་འཇུག་གི་ནང་བཟང་སྤྱོད་ཀྱི་ཆ་འདི་འདུས་ཡོད་
པར་ངས་མཐོང་མ་ཐུང་། བཟང་སྤྱོད་ཀྱི་གནད་དོན་འདི་ཚན་རིག་གི་ཞིབ་
འཇུག་ལས་ལོགས་སུ་དགར་བའི་མངོན་འདོད་ཆེན་པོ་ཞིག་ཡོད། ཡིན་ཡང་།
ཡགོང་ས་མཆོག་གིས་རྒྱན་དུ་གསུང་གི་ཡོད་པ་ལྟར། བཟང་སྤྱོད་ནི་ཆོས་
ལུགས་གཅིག་ལྟར་འབྲེལ་བ་ཡོད་པ་ཞིག་མིན་ཞིང་། བཟང་སྤྱོད་ནི་འགྲོ་བ་

མིའི་རང་བྱུང་གི་ཁྱད་ཆོས་ཞིག་ཡིན་པ་དང་། དེར་གཞན་ལ་ཤུགས་སྒྲིན་
ཐེབས་པའི་རྒྱས་པ་ཆེན་པོ་ཞིག་ཡོད། ང་ཆོས་འདིར་སྤྲེང་བཞིན་པའི་ཞིབ་
འཇུག་གིས་གང་ཟག་ཅིག་གིས་རང་ཉིད་ཀྱི་ལོ་ཆོད་ལ་མ་བཟུངས་པར། གཞན་
ལ་གཞོད་པ་མེད་པ་དང་དྲང་ཚུགས་སོགས་ལྡན་པའི་བཟང་སྤྱོད་དང་མཐུན་
པའི་སྒྲོན་ས་རང་གི་འཆོ་བ་བསྐྱུལ་ན། རང་གི་འཆོ་བའི་སྤྱི་ཆ་ཆད་དོན་དངོས་
སུ་རྩེ་བཟང་དུ་འགྲོ་བ་གསལ་སྟོན་བྱེད་རྒྱ་འདི་ཡིན། འདི་ལྟར་གསལ་སྟོན་
བྱེད་པ་དེའང་སེམས་ཁམས་རིག་པ་དང་། གསོ་བ་རིག་པ་གཉིས་ཀའི་ཕྱོགས་
ནས་ཁུངས་འཁྲོལ་བ་ཞིག་བྱ་དགོས།

ནམ་སེ། ་ ངའི་མཐོང་སྤང་ལ། བྱེད་ཀྱིས་དགོ་པའི་སྤྱོད་པ་འཕམ་བཟང་སྤྱོད་དང་འབྲེལ་
པའི་དབང་རྩའི་ཉེན་གཞི་ལ་ཞིབ་འཇུག་བྱེད་དགོས་པའི་སྐུལ་སྒྲོང་བྱེད་ཀྱི་
འདུག རང་ཉིད་དབང་རྩའི་ཆོན་རིག་པ་ཞིག་ཡིན་པའི་ཆ་ནས་བརྗོད་ན། འདི་
ནི་དང་བ་འདྲེན་པ་ཞིག་རེད། ཡིན་ཡང་། ཞིབ་འཇུག་འདི་ལྟ་བུ་ལས་བྱེད་ལ་
འཐོབ་བྱ་ཅི་ཞིག་ཡོད་པ་ངས་ཤེས་འདོད་བྱུང་། བྱེད་ཀྱིས་རྩ་བའི་ཆ་ནས་རང་
གི་འཆོ་བ་རི་ལྟར་སྐྱེལ་བ་ཐག་གཅོད་བྱེད་པ་ལ་ང་ཆོའི་ཞིབ་འཇུག་ལས་བྱུང་
པའི་ཁྲུང་པའི་འབྲ་བར་ཡིད་དུ་འོངས་པ་དེ་དག་དགོས་རྒྱ་མ་རེད།

ཨ་མོ་རོད། ་ འཐོབ་བྱ་ནི་འཛམ་གླིང་གི་ཞི་བདེ་དང་། སྤར་ལས་ལྷག་པའི་འགོ་བ་མའི་
བདེ་སྤྱིད་ཅིག་རེད།

ནམ་སེ། ་ འདི་ནི་དབང་རྩའི་ཆོན་རིག་གིས་རི་ལྟར་བསྐྱུབ་སྐྱུབ་བམ།

ཨ་མོ་རོད། ་ རྒྱ་མཚན་མི་ཚོས་ཚན་རིག་གི་ཞིབ་འཇུག་ལས་བྱུང་བའི་གྲུབ་དོན་ལ་
ཡིད་ཆེས་བྱེད་བས་ཡིན།

ནམ་སེ། ་ དེས་ན་འདི་ནི་མང་ཚོགས་ཀྱི་འབྲེལ་བའི་བར་གྱི་ལག་ཆ་ ཞིག་ཆགས་
འདུག།

ཨ་ཐོར། ་ འདི་ནི་གཞན་གྱིས་ཡིད་ཆེས་བྱེད་མ་ཐུབ་བའི་ནང་བའི་ལྷ་བ་ཁག་ཅིག་
ཚད་མར་བསྐྱབ་བའི་འབད་བཅོམ་ཞིག་རེད་ཅེས་བརྗོད་ཆོག འོན་ཀྱང་།
གཅིག་བྱས་ན། ཚན་རིག་པ་ཚོས་ལས་དོན་འདིར་མཉམ་ཞུགས་བྱེད་དགོས་
པའི་རྒྱ་མཚན་མཐོང་སྲིད་ཀྱི་མ་རེད།

ཨ་ལན། ་ འཇམ་མི་སེས་བརྗོད་པ་ལྟར། གང་ཟག་དང་པོའི་འབྲེལ་བརྗོད་ལ་འབྲེལ་
བརྗོད་གཞན་དང་འབྲ་བར་ཞོར་འབྲུལ་འབྱུང་ཆོག མཚམས་རེར་ང་ཚོར་སོ་
སོའི་ཡུལ་ཅན་གྱི་ཁྱོད་བ་ལོག་བར་སྒྲུང་ཞིང་། ང་ཚོས་ལོག་ཤེས་དེ་དག་ལ་
ཡིད་ཆེས་ཆེན་པོ་བྱེད་ཀྱི་ཡོད། སྒོམ་སྐྱབ་ཀྱི་ཁོར་ཡུག་གི་ནང་དུ་ཡོད་ཆད་
གཅིག་གིས་དབང་སྐྱར་བྱེད་ཀྱི་མེད། གང་ཟག་ཅིག་རང་གི་དགོ་ཆུང་གྱི་ཅར་
བཅར་ནས་རང་གི་ཁྱོད་བ་ལ་འབྲེལ་བརྗོད་བྱེད་སྐབས། དགོ་ཆུང་གིས་འདི་
ལྟར་བརྗོད་སྲིད། “ཁྱོད་ཀྱི་འབྲེལ་བརྗོད་ཞོར་འདུག ངས་ཁྱོད་ལ་གང་ཟག་
གཉིས་པའི་ལྷ་སྒྲངས་ཀྱི་ངོས་ནས་ཞིབ་ལྟ་བྱེད་ཀྱི་ཡོད་པ་དང་། ཁྱོད་ཀྱི་ཞོར་
འབྲུལ་ལ་བཟོ་བཅོས་བྱ་རྒྱ་ཡིན།” འདི་ལྟ་བུའི་གོ་བསྐྱར་ཞིག་འབྱུང་གི་ཡོད།
ཡིན་ཡང་། དགོ་ཆུང་མངོན་ཤེས་ཅན་ཞིག་མིན་ཆེ། མཚམས་རེར་ཁོང་ལ་འང་
ཞོར་འབྲུལ་འབྱུང་སྲིད། གལ་སྲིད་ང་ཚོར་སེམས་ཁམས་རིག་པ་དང་དབང་

ཅེས་ཆོད་པའི་གཞི་ལྟར་ལས་བྱུང་བའི་ཆོད་པའི་ཐོག་ནས་ རྒྱུ་གསུམ་ནས་མཐོང་བའི་ལྟ་སྟངས་ཞིག་འབྱུང་རྒྱུ་རེད། ལྟ་སྟངས་འདིར་བརྟེན་ནས་ཅི་ཞིག་འབྱུང་གི་ཡོད་མེད་ཀྱི་ཐད་ལ་གཤེད་ཆོད་ཆེན་པོ་སྤེལ་རྒྱུ་རེད། འདི་ནི་སྒྲིམ་སྒྲུབ་པ་ཞིག་ལ་མཆོད་ན་པའི་སྒྲིམ་སྒྲུབ་ཆེད་ལྡན་ཞིང་། ང་ཚོས་དེར་བརྟེན་ནས་རང་གི་ཆོས་ཉམས་ལེན་གྱི་འབྲས་བྱུང་ཆོད་པའི་ཐོག་ནས་

མད་ཡུལ། གང་ཟག་དང་པོ་དང་གསུམ་པའི་ལྟ་སྟངས་ཀྱི་མཐུན་མཆོས་སྤྱོད་བའི་གོ་སྐབས་ཞིག་ཡོད་པར་སྣང་། དཔེར་ན། གང་ཟག་དང་པོའི་ལྟ་སྟངས་ཀྱིས་གང་ཟག་གསུམ་པའི་ཆོད་པའི་ཐོག་ནས་དེ་དག་མི་དགོ་གང་རུང་གི་སེམས་བྱུང་གི་རྣམས་པ་ཞིག་ཡིན་པའི་བདེན་དཔང་སྤྱོད་སྒྲུབ་པ་དང་། དེ་ནས་ང་ཚོས་སེམས་བྱུང་དེའི་གནས་རིམ་ལ་བསྐྱེད་པར་ཅི་ཞིག་བྱ་དགོས་མིན་སྤྱོད་བཅར་དང་ཉམས་ལེན་དེས་ཅན་ཞིག་བརྒྱུད་ནས་བརྟག་དབྱེད་གཏོང་ཆོག་བརྟག་དབྱེད་འདི་འབྲེལ་བརྒྱུད་རིམ་ནང་། སེམས་ཀྱི་གནས་རིམ་དེར་སྐྱེད་པའི་མེད་པའི་གང་ཟག་ཅིག་དེར་སྐྱེད་པའི་ཐོག་ནས་མི་འདིས་གང་ཟག་གསུམ་པའི་ལྟ་སྟངས་ཀྱི་ངོས་ནས་སེམས་ཀྱི་གནས་རིམ་གཅིག་ནས་གནས་རིམ་གཞན་ཞིག་ལ་སྐྱེད་པའི་ཐོག་ནས་བདེན་དཔང་བྱེད་ཆོག་འདི་ལྟར་ང་ཚོས་ལྟ་སྟངས་གཅིག་ནས་གཅིག་ལ་བརྒྱུད་ནས་འཕྲོ་སྒྲུབ་ཅིང་། ལས་གཞི་འདི་ལྟ་སྟངས་ལ་རྒྱུགས་ཁག་འབྲས་མིན་ནས་ཡོང་བའི་ཆོད་པས་པ་མང་པོ་མཉམ་ཞུགས་གནང་དགོས།

ཨ་ཐོར། འདི་ཡག་པོ་རེད། འདིར་གོ་སྐབས་དང་མཉམ་འབྲེལ་གྱི་རིན་ཐང་གཉིས་ཀ་ཡོད་པ་མངོན་གསལ་རེད།

རྒྱ་ལའི་སྒྲ་མ། ་། ཁོད་ཉན་གྱི་གཏམ་བཤད་དང་། དེའི་རྗེས་སུ་བྱུང་བའི་བཤོ་སྦྱང་གིས་
ང་ལ་ཤེས་བ་ཡུལ་ལ་འབྲུག་ཚུལ་གྱི་འདོད་ཚུལ་མི་མཐུན་བ་གསུམ་ཡོད་
བའི་ནང་བའི་ཆད་མ་རིག་བའི་གནའ་བོའི་ཚོད་སྦྱང་དེ་བཞུགས་བྱས་བྱུང་། དེ་
ཡང་སྒོ་ང་བྱེད་ཆལ་བ་དང་། ཡུལ་ལ་བྱུང་ཆོས་འབྲེལ་ཡོད་ཀྱང་དེ་དག་
འཛིན་མཁན་ནི་སྤང་འཛིན་གྱི་ཤེས་ཚོར་གཅིག་ཡིན་པ། ཡུལ་གྱི་སྦྱོང་སྦྱོར་
གྱི་བྱུང་ཆོས་དང་ཆ་མཉམ་བའི་སྤང་འཛིན་གྱི་ཤེས་ཚོར་ཡོད་བ་བཅས་རེད།
ལྟ་ཚུལ་འདི་གསུམ་གྱི་ཐད་ལ་ཚོད་སྦྱང་མང་པོ་ཞིག་བྱུང་ཡོད་ཀྱང་། མཐའ་
མའི་ཐག་གཅོད་ཅིག་ད་དུང་བྱུང་མེད་པར་སྤང་། ཡིན་ཡང་། དེང་དུས་ཀྱི་ཆོན་
རིག་གི་ལག་ཆ་དང་། བྱེད་ཐབས་ལ་བརྟེན་ནས་ལངས་སྤོགས་གང་ཞིག་
བདེན་བ་ཡིན་པར་ཐག་གཅོད་བྱ་ཐུབ་མིད།

ཨ་ཐོར། ་། ང་ཆོ་ཆང་མའི་དང་བ་ཤུགས་ཆེན་བསྐངས་སོང་། ངའི་བསམ་ཚུལ་ལ། ང་
ཆོས་ཡུན་རིང་ལ་རེ་ལྟོས་བྱས་བའི་མཉམ་འབྲེལ་གྱི་སེམས་ཤུགས་དེ་འབྱུང་
འགོ་བརྒྱུམས་འདུག།

ཕུའབ་མེད་ཀྱི་ཕྱུ་མ་ཡུལ་།

ཕྱི་དང་བརྟན་དང་། འཆར་མོལ་།

ལེབ་ལྔ་པ།

སེམས་ཀྱི་སྒྲུང་བརྒྱུ་སྒྲོར་གྱི་ནང་པའི་ལྟ་ཚུལ།

༡༡། །བདག་གིས་ནང་པའི་ཉམས་ལེན་དུ་རང་ཉིད་ཀྱི་མྱོ་སྤྱོད་བ་ལ་སེམས་ཀྱི་སྒྲུང་
བརྒྱུ་སྒྲོར་ཞིག་ལག་ཆའི་ཚུལ་དུ་རི་ལྟར་བཞོལ་སྤྱོད་ཀྱི་དབང་འབྲེལ་བརྩོན་ཀྱི་དུ་
ཡིན། ནང་པ་ཆོས་དུས་ཆོད་མང་པོ་བཏང་ནས་སྒྲུང་བརྒྱུ་འཆར་སྒྲོམ་ཀྱི་དབང་ཀྱི་
མཆན་ཅི་ཞིག་ཡིན་ནམ་སྟམ་པའི་བསམ་སྒྲོ་ཞིག་ཁྱེད་ཆོར་ཡོད་སྟེ། ཡིན་ཡང་།
ཉམས་ལེན་གྱི་འབད་བཅོན་འདིའི་རིགས་ནང་པའི་སྒྲུབ་སྤྱོད་ཀྱི་ལྟ་སྒྲུབ་དང་སྤྱོད་
སྒྲུབ་ཀྱི་གཞུང་ཆེན་ཞིག་རེད། འབད་བཅོན་དེ་དག་ང་ཆོས་མཛོན་དུ་སྒྲུར་པའི་རང་གི་ཉེ་
ལཱོར་གྱི་འདིག་རྟེན་ལ་ལྟ་སྒྲུང་ས་དང་། ལྟ་མཁན་རང་ཉིད་ཀྱི་རང་བཞིན་རྟོགས་ཚུལ་
ལ་བཅོས་བསྒྲུར་ཀྱི་དབང་འབྲེལ་དམིགས་གཞི་ཞིག་གི་སྒྲུབ་ཆ་ཡིན།

སྒྲུབ་མཆན་ཅིའི་སྤྱིར་ལྟ་སྒྲུང་ས་དེར་བཅོས་བསྒྲུར་ཀྱི་དགོས་པ་ཡིན་ནམ།
སྒྲུབ་སྒྲུབ་ཀྱི་ང་ཆོའི་ལྟ་སྒྲུང་ས་ལ་མ་འབྲེག་པ་ཅི་ཞིག་ཡོད་དམ། ང་ཆོར་འདིག་རྟེན་
ཀྱི་ཆོས་ཤིག་སྒྲུང་དུས་ང་ཆོས་སྒྲུབ་དུ་རིན་མང་སོགས་ཀྱི་རྟོག་པ་དེའི་ང་ཐོའི་ཐོག་
ལ་པར་སྤྱོད་ཀྱི་ཡོད། གནས་སྒྲུང་ས་ཁག་ཅིག་གི་ནང་ང་ཆོས་དེ་ལྟར་བྱས་པར་བརྟེན་
ནས་འདིག་རྟེན་འདིར་ཚུལ་བ་ཀྱི་དབང་ཀྱི་ཡོད་པ་དང་། གལ་སྟེང་ང་ཆོས་ཆོས་ག་
གེ་མོ་ཞིག་ཆ་པོ་ཡིན་པ་ཤེས་ན། ང་ཆོས་དེ་ལ་གཟབ་དགོས་སྒྲུབ་རེད། གལ་སྟེང་ང་
ཆོས་རྟེན་ཁ་ཆེ་པའི་བྱ་དངོས་ཤིག་མཐོང་ཆོ། ང་ཆོ་དེ་དང་ཐག་རིང་སར་སྤྱོད་དགོས་

རྒྱ་རེད། ཡིན་ཡང་། འདྲིན་སྒྲུབ་པའི་ལྷ་བྱ་ནི་མགྲོགས་པོར་སྤྲོ་འཕམས་སུ་གྱུར་ཏེ། ང་
 ཆོས་ལུལ་གྱི་ཆོས་རྣམས་ཀྱི་སྤྲེང་དུ་བྱུང་ཆོས་ཀྱི་སྒྲོ་འདོགས་པ་དང་། སྒྲོ་བཏགས་དེ་
 དག་ཆོས་དེ་རྣམས་ཀྱི་ངོ་བོ་ཉིད་ཀྱི་ཆ་ཤས་སུ་སྒྲུབ་གི་ཡོད། ཁང་པའི་ཞལ་མཐེལ་
 འདི་ཡིད་དུ་འོང་བར་སྒྲུབ་པའི་རྒྱ་མཆན་གྱིས་དེ་ལྟར་རེད་སྟུང་པའི་བསམ་སྒྲོ་འབྱུང་
 བ་དང་། ང་ཆོས་སྒྲུབ་དུ་ཡིད་འོང་གི་རང་བཞིན་དེ་ནི་ཞལ་མཐེལ་འདིའི་རང་བཞིན་
 གྱིས་གྲུབ་པའི་ཆ་ཤས་ཤིག་ཏུ་ཅིས་ཀྱི་ཡོད། ང་ཆོས་སྒྲུབ་ནི་རང་བཞིན་གྱིས་ཡིད་དུ་
 འོང་བ་དང་མི་འོང་བ་ཞིག་ཡིན་པར་བསམ་བ་དང་། རོ་དང་རེག་བྱ་སོགས་ང་ཆོའི་
 དབང་ཤེས་ཀྱི་སྤྱོད་བ་ཐམས་ཅད་ལ་ལྷ་ཚུལ་འདི་གཅིག་མཚུངས་སུ་བཟུང་ཡོད།
 འོན་ཀྱང་། རོན་ངོ་མར་ང་ཆོའི་སེམས་དང་། ལུལ་གྱི་སྒྲུབ་ཚུལ་གྱི་བར་ལ་རྟེན་འབྲེལ་
 གྱི་བརྒྱུད་རིམ་ཟབ་མོ་ཞིག་ཡོད་ལ། ཆོས་རྣམས་ང་ཆོར་སྒྲུབ་སྐབས། ང་ཆོས་ཆོས་
 དེ་དག་ལ་རིན་ཐང་སྒྲོར་ཞིང་། རིན་ཐང་གི་ཐག་གཅོད་དེ་གཞིར་བཞག་ནས་ཆོས་དེ་
 རྣམས་བདག་ཏུ་འདྲིན་པའམ་པར་འདོར་གྱི་ཡོད། པར་སྒྲོ་བཏགས་པའི་བྱུང་ཆོས་
 རྣམས་དོན་དངོས་སུ་གྲུབ་ཡོད་པའི་ལོག་རྟོག་སྒྲེ་བ་དང་། འདི་ལྟར་ང་ཆོས་ལུལ་གྱི་
 ཆོས་ཤིག་ལ་ལྷ་སྐབས་ཆགས་སྒྲུབ་གང་རུང་གི་སྒྲོ་ཞིག་འབྱུང་གི་ཡོད།

ཆགས་སྒྲུབ་གང་རུང་གི་ང་ཆོའི་སྤྱོད་བ་འདི་དངོས་ཡོད་གནས་ལུགས་དང་མི་
 མཐུན་པ་ནི་རྟོག་བྱ་ཞིག་ཡིན་ཞིང་། ཆོས་རྣམས་རང་བཞིན་གྱིས་ཡིད་དུ་འོང་བ་དང་
 མི་འོང་བ་གང་ཡང་མིན་ལ། རྒྱ་སེ་མེ་ཏོག་ཅིག་ང་ཆོའི་མིག་ལ་མཐོང་སྟངས་ཀྱང་། དེའི་
 མཐོང་སྟངས་ཆོས་ནི་ཉ་བོ་ཆེ་དང་པ་མང་ལ་ཅི་ཡང་མིན། ང་ཆོའི་སྒྲུབ་འདྲིན་ནི་དངོས་ཡོད་
 གནས་ལུགས་དང་མ་མཐུན་པའི་རྒྱ་མཆན་གྱིས་ང་ཆོས་སྒྲུབ་བསྐྱེད་དང་། གཞུང་བ།

ཞེ་སྐྱོན་སོགས་ཀྱིས་མཆོན་པའི་སེམས་ཀྱི་དཀའ་ངལ་སྤོང་གི་ཡོད།

འདི་ནི་གང་ཟག་ཅིག་གིས་རང་ཉིད་འཛིན་སྐྱབས་ལ་འང་གཅིག་མཚུངས་རེད།
 ང་ཆོས་རང་གི་ལུས་པོ་སྤྲུ་བྱ་ནས་དར་མ་དང་། དར་མ་ནས་ཀླས་འཁོགས་སུ་འགྱུར་
 གྱིན་ཡོད་པ་དང་། སྐད་ཅིག་གསར་པ་རེ་རེས་སྤོང་བ་གསར་པ་རེ་སྤོང་བ་རྟོགས་
 སུབ་ཀྱི་ཡོད་ཀྱང་། ང་ཆོས་འགྱུར་ལྡོག་དེ་དག་གི་ཉེ་བར་ང་ཞེས་པ་ཞིག་ཡོད་པའི་
 བསམ་སྒྲོག་ཉོང་གི་ཡོད། ང་འདི་ནི་ང་ཆོ་དངོས་ཡིན་པ་དང་། འགྱུར་ལྡོག་གི་བརྒྱུད་
 རིམ་ཉིལ་སོ་དེའི་ནང་ཉག་བརྟན་དུ་གནས་ཡོད། འདི་ནི་ང་ཆོའི་སྐྱོན་སྤྱེས་ཀྱི་ཡིད་
 ཆེས་ཤིག་རེད། ང་ཆོར་བདག་འཛིན་གྱི་སྒོ་འདི་ཡོད་མ་ཐག་ཏུ་ང་ཆོས་དེ་སྤང་སྤྱོད་
 བྱས་ནས་དགའ་བུ་འཇུག་གི་ཡོད། འཛིགས་སྤྲུག་དང་སྤང་མེད། འདོད་སེམས་
 སོགས་ནི་བདག་འདི་ལ་ཡིད་ཆེས་བྱས་པའི་རང་མཐོང་གི་འདུ་ཤེས་ལས་འབྱུང་བ་
 དང་། རང་མཐོང་གི་འདུ་ཤེས་འདིས་སྤྲུག་བསྐྱུ་གྱི་རྒྱ་རྒྱུན་བསྐྱུན་གྱི་ཡོད། རང་ཉིད་
 ཀྱི་ངོ་བོའི་ཉེ་བར་སྐྱུ་སྤྱེས་པའི་བདག་འཛིན་གྱི་སྒོ་འདིའི་རྒྱུ་གྱིས་འདོད་ཆགས་དང་།
 ཞེ་སྐྱོན་། ང་རྒྱལ་། བྱད་གསོད། ཐུག་དོག་སོགས་ཉོན་མོངས་འབྲེམ་གྱིས་ང་ཆོར་
 གཤུང་གི་ཡོད། ཐུག་དོག་ལྟ་བུ་ནི་རང་མཐོང་གི་འདུ་ཤེས་འདིས་རྒྱུན་མ་བྱས་པར་
 ཡོང་ཐབས་མེད་པ་ཞིག་རེད།

ནང་པའི་ལྷ་ཚུལ་ལ། སྤོང་བ་འདིའི་རིགས་འཁྲུལ་ཤེས་ཡིན་པར་བསམ་པ་
 དང་། དེ་ཡང་རྒྱ་མཆོན་ནི་འཁྲུལ་ཤེས་འདི་ལྟ་བུར་བརྟེན་ནས་ང་ཆོས་ནང་ཤེས་རྒྱུན་
 ཀྱི་དངོས་ཡོད་གནས་ལུགས་དང་། ཉག་ཏུ་འགྱུར་ལྡོག་གི་དབང་དུ་འགྲོ་བའི་ཕྱིའི་སྤང་
 ཚུལ་གྱི་བཞུར་རྒྱུན་གཉིས་ཀ་ཉག་བརྟན་གྱི་རང་བཞིན་དུ་བསྐྱུར་གྱི་ཡོད། སྤང་ཚུལ་

ལ་ཡིད་དུ་འོང་བ་དང་མི་འོང་བ་ལྟ་བུའི་སྒྲོ་བཏགས་ཀྱི་ཁྱད་ཆོས་སྦྲར་བའི་རྒྱ་མཚན་གྱིས་ང་ཆོས་བདག་འཛིན་གྱི་སྒྲོ་དེ་གལ་ཆེན་དུ་བཅི་དགོས་པ་ཆགས་ཡོད། ང་ཆོ་ནི་འདི་ལྟར་སྤྱད་བསྐྱེད་དང་གཏུང་བ་བསྐྱེད་པའི་གནས་སྤངས་ཤིག་གི་ནང་འཁོར་ནས་བསྐྱད་ཡོད། ནང་པའི་ལམ་གྱི་རྣམ་གཞག་ནི་སྤྱད་བསྐྱེད་དང་དེའི་རྩ་བ་ནི་བཞིན་དུ་རྟོགས་ནས་ངོས་འཛིན་བྱེད་རྒྱུ་འདི་རེད། ང་ཆོས་རྒྱན་ལྷན་གྱི་འཛིན་ཏེན་འཛིན་སྤངས་དེ་མི་འགྲིག་པའི་རྒྱ་མཚན་འདི་སྟེ། འཛིན་སྤངས་དེ་ནི་སྤྱད་བསྐྱེད་དང་གཏུང་བའི་རྒྱ་རྒྱེན་དུ་འགྲོ་བ་དང་། གཞན་སེམས་ལྟ་བུ་སྤྱད་བསྐྱེད་དང་གཏུང་བ་དེའི་དབང་གིས་སྦྱེ་བྱུང་གི་མེད་པས་ཡིན།

ང་ཆོས་འཁྲུལ་ཤེས་ཀྱི་དབང་དུ་འགྲོ་བའི་བག་ཆགས་ཀྱི་འཕེལ་ཕྱོགས་འགོག་པ་ནི། དངོས་ཡོད་གནས་ལུགས་ཀྱི་ངོ་བོ་མཐར་ཐུག་རྟོགས་པའི་གོམ་ཁ་དང་ཐོ་རེད། འདི་བརྒྱད་ནས་ང་ཆོས་ཆོས་རྣམས་སྤྱི་འཐུས་སུ་འཛིན་པའི་རང་ཉིད་ཀྱི་ལོག་ཤེས་བསལ་ཏེ། འཛིན་མཁན་རང་ཉིད་ཀྱང་རྟོག་བརྟན་རང་རྒྱ་བ་ཞིག་ཡིན་པའི་འཁྲུལ་ཤེས་དེ་ངོས་འཛིན་བྱེད་བྱུང་ཅིང་། ངོས་འཛིན་འདིས་རང་གི་ངོ་བོ་བརྒྱག་པར་མི་བྱེད་པར་མ་ཟད། རང་ཉིད་ལ་ཕྱི་འཛིན་སྤངས་ཚུལ་དང་། ནང་བརྟན་རྟོག་གི་བྱ་བ་ལས་གྲོལ་བའི་རང་དབང་ཞིག་འཛོལ་པར་བྱ་རྒྱུ་རེད།

གོང་གི་ལྟ་བ་འདི་ནི་ནང་པའི་ཉམས་ལེན་དུ་སྤང་བརྟན་བཀོལ་སྦྱོར་བྱེད་པའི་རྒྱ་བ་ལྡོངས་ཀྱི་སྒྲོམ་གཞི་ཞིག་ཡིན། སྤང་བརྟན་གྱིས་ལོག་ཤེས་ཡིན་ཞིང་མ་དག་པའི་སྤང་འཛིན་རྣམས་བསལ་བའི་ཐབས་ལམ་ང་ཆོས་སྦྱོར་པ་དང་། སྤང་འཛིན་དེའི་རིགས་ཀྱི་དབང་གིས་ང་ཆོས་མངོན་སུམ་གྱི་ཡུལ་དུ་གྱུར་པའི་འཛིན་ཏེན་གྱི་ཆོས་

ནམས་ལ་སྒྲོ་འདོགས་བྱེད་ཀྱི་ཡོད། ཡིན་ཡང་། ང་ཚོས་སྤང་བརྟན་བཀོལ་སྒྲོད་ཀྱི་
ཐབས་ཤེས་བརྟུན་ནས་རང་གི་འཛིན་སྤངས་དེ་སྤང་ཅིག་ནས་སྤང་ཅིག་ལ་འགྱུར་
གྱིན་པའི་ཤེས་པའི་རང་ཚུལ་དང་མཐུན་པར་བྱེད་ཆོག

ནང་པའི་ཉམས་ལེན་དུ་སྤང་བརྟན་བཀོལ་སྒྲོད་བྱེད་པ་ནི་ད་དུང་སེམས་ཀྱི་
རང་བཞིན་དང་། གཞོད་འཆེ་ཆེ་བའམ་རིག་སྟོབས་སྒྲིབ་པའི་སྤྱོད་ཆོར་བར་གྱི་འབྲེལ་
བ་ཅི་ཞིག་ཡིན་པའི་གོ་རྟོགས་གཞིར་བཞག་ནས་འགྱུར་གྱི་ཡོད། ནང་པའི་ལྟ་ཚུལ་ལ།
གང་ཟག་ཅིག་གིས་རང་ཉིད་ཀྱི་སྒྲོ་ལ་ཞིབ་དུ་བལྟས་ཆོ། ཤེས་པ་ལྟར་མེད་པ་ཞིག་
སྤྱོད་ཐུབ་པ་དང་། ཤེས་རྒྱུན་འདི་ནི་སེམས་ཀྱི་རྟོག་པ་དང་སྤང་བརྟན་གང་ལའང་
འབྲེས་མེད། ནང་པ་ཚོས་གཞི་ཅའི་ཤེས་པའི་འོད་གསལ་བ་འདི་ནི་ཁོང་ཁྱོད་དང་། ཐུག་
དོག་ ང་རྒྱལ། བྱང་གསོད་ལྟ་བུའི་ཉོན་མོངས་ཀྱིས་རང་བཞིན་དུ་བསྐྱེབས་མེད་པར་
འདོད་ཀྱི་ཡོད། ཉོན་སེམས་དེ་དག་དངོས་ཡོད་གནས་ལུགས་ལ་ལོག་པར་རྟོག་པའི་
བདག་འཛིན་ལས་སྐྱེས་པ་ཡིན། ཡིད་མ་ཆོམ་པའི་གཏུང་བ་ལས་བརྒྱལ་བའི་བརྟུན་
རིམ་ལ་མཆོན་ན། ང་ཚོས་ལྷུལ་ཅན་གྱི་ངོས་ནས་ཤེས་པའི་གཞི་ཅའི་ངོ་བོ་རྟོགས་རྒྱ་
དགོས་ངེས་ཤིག་ཡིན། ང་ཚོས་གོ་རྟོགས་དེར་བརྟེན་ནས་རང་ཉིད་ནམ་རྟོག་ལས་
བྱུང་བའི་མི་དགེ་བའི་སྤྱོད་ཆོར་གྱི་དབང་དུ་འགྲོ་བ་འགོག་ཐུག།

གོ་རྟོགས་འདི་དག་གིས་ནང་པའི་ཉམས་ལེན་གྱི་སྤང་བརྟུན་ནས་འཆར་སྟོམ་
བཀོལ་སྒྲོད་ཀྱི་སྟོམ་གཞི་འགྲུབ་པར་བྱས་ཡོད། ང་ཚོས་མངོན་སུམ་དུ་གྱུར་པའི་
འཛིག་རྟེན་འདི་དང་། རང་ཉིད། དེ་བཞིན་གཞན་ལ་འབྲེལ་སྤངས་སོགས་ལ་ནམ་པ་
འབྲེས་པའི་དུ་ཆགས་ཞེན་བྱེད་སྐྱབས། རང་གི་ལུས་སྤང་དང་སེམས་དང་མིང་སོགས་

ལ་ངའོ་སྙམ་པའི་བདག་ཏུ་འཛིན་པར་བྱེད་པའི་བྱང་ཆོས་གང་རུང་ལ་ཕྱོགས་པའི་
འཛིན་སྒྲུངས་ངེས་ཅན་ཞིག་ང་ཆོར་འབྱུང་གི་ཡོད། ང་ཆོར་ལལ་ཆེ་བས་སྒྲོའི་འཛིན་
སྒྲུངས་དེ་དག་ལ་བརྟེན་ནས་མ་གཏོགས་ཆོལ་བ་བྱེད་ཐུབ་ཀྱི་མེད་པ་དང་། ཡིད་ལ་
སྒྲུབ་བརྒྱུན་བསྐྱེད་པ་ནི་སེམས་ཀྱི་རང་བཞིན་མཐར་ཐུག་དེ་རང་ཉིད་ལ་བློན་གསོ་
བྱེད་པའམ། རང་ཉིད་དེ་དང་ཐག་ཉེ་བར་གཏོང་ཐབས་ཤིག་ཡིན། སྦྱིར་གནས་སྒྲུངས་
མང་པོ་ཞིག་གི་ནང་ང་ཆོར་མང་ཆེ་བས་རྣམ་རྟོག་འདྲ་མིན་གྱི་རྗེས་སུ་སྟེག་གི་ཡོད་པ་
དང་། ཆགས་སྒྲུང་ལས་བྱུང་བའི་རྣམ་རྟོག་འདི་དག་གིས་སྒྲུབ་ཡང་རང་ཉིད་ཀྱི་སེམས་
ལ་བཅན་འཇུག་པུས་ནས་ཡོངས་སུ་ཟེལ་གྱིས་མ་མཐུན་བར་དུ་སྤྱོད་པ་གཅིག་
མཚུངས་ཤིག་བསྐྱེད་ཀྱི་ཡོད། འོན་ཀྱང་། གལ་ཏེ་ང་ཆོས་སྒྲོའི་རྒྱན་ལྡན་གྱི་གཡོ་
འགྲུལ་འདི་རང་གིས་དབང་དུ་བསྐྱུར་ཏེ། རང་ཉིད་རང་གི་ངོ་བོ་ངོ་མའི་ཕྱོགས་སུ་
འཁྲིད་པའི་ཆོས་གང་རུང་ཞིག་ལ་དམིགས་པ་གཏང་ན། གཅིག་རྗེས་གཉིས་མཐུད་ཀྱི་
རྣམ་རྟོག་གི་བག་ཆགས་ལས་ང་ཆོར་གྲོལ་སྲིད།

ང་ཆོས་དམིགས་ལུལ་འདི་བསྐྱུབ་པར་མཆོན་བྱེད་ལྡན་པའི་སྒྲུབ་བརྒྱུན་
བཀོལ་སྤྱོད་བྱེད་ཀྱི་ཡོད། དཔེར་ན། ང་ཆོར་བྱ་འགྲུལ་སྒྲ་ཆོགས་ལ་བཀོལ་སྤྱོད་བྱེད་
པའི་ལག་པ་གཉིས་ཡོད་པ་དང་། དེ་གཉིས་ལ་བརྟེན་ནས་བྱ་སྤྱོའི་པོང་ཅེད་ཅེ་ཆོག་
ཅེད་མོ་འདི་ལྟ་བུ་ཅེ་སྐབས་ང་ཆོས་ཆད་བཀག་དང་ལྡན་པའི་སྒོ་ནས་ལག་གཉིས་
བཀོལ་སྤྱོད་བྱེད་པ་རེད། ཆད་བཀག་དེ་ལས་བརྒྱལ་བའི་འདུ་ཤེས་ཤིག་བསྐྱེད་པར་
ང་ཆོས་རང་ཉིད་ནི་ལྷ་བྱེ་བྲག་པ་ཞིག་ཏུ་བསྒྲོམས་ནས་བྲག་བཞི་དང་དབུ་བཞི་ཅན་
གྱི་མཆོན་བྱེད་བཀོལ་སྤྱོད་བྱེད་ཀྱི་ཡོད། འདི་སྒྲུབ་བྱེད་པའི་སྐབས་སུ་སྒྲུབ་བརྒྱུན་གྱི་

དོན་ལ་དམིགས་པ་གཏང་དེ། དོན་དེ་ཡིད་ལ་བློ་བར་བྱེད་རྒྱ་གཙོ་བོ་ཡིན། ནང་བའི་
འགྲོ་ལུགས་ལ། བྱུག་གཉིས་ཀྱིས་ཤེས་རབ་དང་སྙིང་རྩེའི་བྱང་འདུག་མཚོན་ཞིང་།
བྱུག་བཞིས་བྱམས་པ་ཆད་མེད་དང་། སྙིང་རྩེ་ཆད་མེད། དགའ་བ་ཆད་མེད། བཏང་
སྟོམས་ཆད་མེད་བཅས་ཆད་མེད་བཞི་སོགས་མཚོན་གྱི་ཡོད། གལ་སྲིད་ང་ཚོས་
རང་ཉིད་ལ་ལག་རང་བྱུག་དང་ལྡན་པ་ཞིག་བསྟོམས་ཆོ། འདིས་པར་བྱིན་བྱུག་སྟེ།
སྒྲིན་པ་དང་། ལུ་ཁྲིམས། བཅོད་པ། བཙོན་འབྲུས། བསམ་གཏན། ཤེས་རབ་བཅས་
མཚོན་ཡོད། དེ་མཚུངས་སུ་ང་ཚོས་བྱུག་གསུམ་སྟེ། འདོད་ཆགས་དང་། ཞེ་སྤང་།
གཉི་ལྷག་བཅས་སྒྲིང་བའི་མཚོན་བྱེད་ལ་དབྱ་གསུམ་ལྡན་གྱི་ལྷ་ཞིག་སྟོམ་གྱི་ཡོད།
ཁྱད་ཆོས་འདི་དག་རང་ཉིད་ལ་ཡོད་པར་བསྟོམས་པའི་རྩེས་སུ་ང་ཚོས་ཁྱད་ཆོས་དེ་
དག་སེམས་ཅན་གཞན་དང་། རང་གི་ཁོར་ལུག་སྒྲི་ལ་འང་ཡོད་པར་སྟོམ་གྱི་ཡོད།

ཐོགས་གཅིག་ནས་བརྗོད་ན། དམིགས་པ་འདིའི་རིགས་སྟོམ་པ་ནི་རྟོག་བཅོམ་
རང་བཞིན་ཞིག་ཏུ་སྤང་ཞིང་། ང་ཚོ་དངོས་ཡོད་གནས་ལུགས་དང་ཐག་རིང་བྱ་གཏོང་
བའི་རྒྱ་ལྷ་བྱ་རེད། འོན་ཀྱང་། ང་ཚོས་འདི་ལྟར་བསྟོམས་ནས་རང་གི་སྤང་འཛིན་དེ་
ལོག་ཤེས་ལས་ཚུར་བཅོས་བསྐྱར་བྱས་ཏེ། ཉོན་མོངས་དང་བྲལ་བའི་ཤེས་ཚོར་ལྟན་
མེད་གྱི་གཞི་ཅིའི་ཡོན་ཏན་རྣམས་བློ་གསོ་བྱེད་གྱི་ཡོད། ང་ཚོ་པལ་ཆེ་བ་ལ་ལྷལ་གྱི་
སྤང་བྱ་ཏུ་གྲག་བཏན་གྱི་རང་བཞིན་ཡིན་པའི་ཁྱད་ཆོས་ཡོད་པར་འཛིན་པའི་བག་ཆགས་
མ་ཐུག་པོ་ཞིག་མཆིས་ཤིང་། ང་ཚོ་ནི་ལུན་རིང་ལ་བསྐྱེལ་བའི་ཤོག་བྱ་ཞིག་དང་
མཚུངས་པ་དང་། གལ་སྲིད་ཁྱེད་གྱིས་ཤོག་བྱ་དེ་མདུན་ཅོག་ཐོག་མར་གྲོལ་ནས་རང་
གི་ལག་པ་ཚུར་སྤངས་ཆོ། ཤོག་བྱ་དེ་རང་དངོས་ནས་སྤང་ཡང་འདྲིལ་རྒྱ་རེད། སེམས་

ཀྱི་བག་ཆགས་མ་ཐུག་པོ་རྣམས་བསྐྱར་ནས་ཉེན་འབྲེལ་དང་། དངོས་ཡོད་གནས་
ལུགས་ཀྱི་ངོ་བོ་མཐར་ཐུག་སེམས་ཀྱི་རང་བཞིན་ངོ་མ་བཅས་འདུས་པའི་རང་དབང་
གི་སྒྲུབ་འཛིན་ཞིག་འབྱུང་བར་དུས་ཆོད་དགོས།

སྒྲུབ་འཛིན་དེ་ལྟ་བུ་ཞིག་ཡོང་བར་ང་ཚོས་སྒྲུབ་བརྒྱུད་བཀོལ་སྤྱོད་བྱེད་པ་དང་།
བརྒྱུད་རིམ་འདི་ལ་གོ་རིམ་དང་ལྡན་པའི་སྤྱོད་བཟུང་དགོས་སྒྱུ་རེད། དཔེར་ན། ང་
ཚོས་སྒྲོམ་གྱི་དམིགས་པར་སངས་རྒྱས་ཀྱི་སྒྲུབ་བརྒྱུད་དང་། ཡང་ན་མཆོན་བྱེད་ཀྱི་
ཁྱད་ཆོས་ལྡན་པའི་ལྷ་ཞིག་འཛིན་ཆོག་ཐོག་མར་བྱེད་ཀྱིས་སྒྲུབ་བརྒྱུད་ངོ་མ་ཞིག་གི་
ཆ་ཤས་རྣམས་ལ་ཞིབ་དུ་བརྟུན་ནས་རང་གི་ཡིད་བྱེད་སྤྱོད་བཟུང་བྱེད་པ་དང་། དེ་
ནས་སྒྲུབ་བརྒྱུད་ངོ་མ་ཞིག་ལ་མ་བཟུང་བར་ཡིད་དུ་སྒྲུབ་བརྒྱུད་དེ་བསྐྱུན་དགོས། ང་
ཚོས་འདི་ལྟར་རང་གི་སེམས་ཀྱི་རྒྱས་པ་རྣམས་ཡུན་རིང་ལ་གོང་འཕེལ་གཏོང་
དགོས་ཤིང་། དཔེར་ན། གཟུང་འཁོར་དུ་མའི་རིང་དུས་ཆོད་གསུམ་གྱི་སྒྲོམ་གྱི་ཐུན་
ལ་ཞུགས་ནས་སངས་རྒྱས་ཀྱི་སྐུ་བརྒྱུད་ལ་ཡོད་པའི་ཐུན་གྱི་ཁ་དོག་དཀར་ནག་ཆ་
མ་ཐུན་པ་དེའི་ཐོག་ལ་སྒྲོ་ཅེ་གཏོད་པ་དང་། དེ་ནས་ཞལ་རས་ཀྱི་དབྱིབས་དང་
བཞུགས་སྐྱོང་སོགས་ཀྱི་ཁྱད་ཆོས་རྣམས་ཡིད་ལ་ཞིབ་དུ་བསྒྲོམས་ནས་དེ་ཚོ་རེ་
རེའི་ཐོག་ལ་འཕར་དུས་ཆོད་མང་པོ་གཏོང་དགོས། གལ་སྲིད་སྒྲོམ་གྱི་དམིགས་པ་ནི་
སངས་རྒྱས་བཙུང་ལྡན་འདས་ཀྱི་སྐུ་བརྒྱུད་མ་ཡིན་པར། ཐུག་དང་དབྱུ་དུ་མ་ཅན་གྱི་
ལྷ་སྐུ་རྒྱན་ཆ་དང་ལྡན་པ་ཞིག་ཡིན་ཆེ། ཁྱད་ཆོས་དེ་ཚོ་རེ་རེ་ལ་སྒྲོམ་ཐུན་རེ་བཏང་
སྟེ། རེ་རེ་བཞིན་ཞིབ་དུ་བསམས་ནས་མར་ནས་ཡར་སྒྲོམ་པ་དང་། ཡར་ནས་མར་
སྒྲོམ་པ་སོགས་བྱེད་དགོས།

འདི་ལྟར་སྒྲོམ་པའི་སྐབས་སུ་རང་གི་སྒོ་ཅི་གཡེང་ན། ར་ཆོས་ད་དུང་རང་གི་
 སྒོ་དེ་ཚུར་སྐྱད་པའི་རྒྱས་ཅལ་ལའང་སྒྲོང་བ་བྱ་དགོས། དམིགས་པའི་ཐོག་ལ་སྒོ་
 སེམས་ཅི་གཅིག་ཏུ་འཛིག་དུས་འབྱུང་གི་ཡོད་པ་ལྟར། ཡིད་བྱེད་ཀྱིས་དམིགས་པ་
 འཛིན་པ་ལ་ཤོར་སྐྱངས་གཉིས་ཡོད། གཅིག་སེམས་གཡེང་བ་འདི་ཡིན་ཞིང་། རང་
 སེམས་གཡེང་བའི་སྐབས་སུ་དམིགས་པ་ཤོར་ཡོད་པ་དང་། འདི་ལྟར་བྱུང་ཡོད་པ་
 །ཤེས་པར་བྱས་ནས་རང་གི་སྒོ་ཅི་དེ་དམིགས་པའི་ཐོག་ལ་སྒྲར་ཡང་འཛིག་དགོས།
 འཛིག་ཚུལ་བྱེ་མ་ལེབ་ཅིག་མེ་རྟོག་དང་ཁ་བྲལ་ནས་སྒྲར་ཡང་དེའི་ཕྱོགས་ལ་འཁོར་
 བས་ཡོང་བ་ལྟ་བུ་ཡིན་དགོས། གཞན་ནི་སེམས་ཀྱི་འཕངས་དམའ་དུ་བྱིན་ཏེ། ཉལ་
 སྒྲུང་དང་། སྒྲིད་ལུག་རལ་དུ་བ་ལྟ་བུའི་དབང་དུ་སོང་ནས་བསྒྲོམ་བྱ་གསལ་བར་མི་
 སྒྲུང་བ་འདི་རེད། འདི་འབྲའི་སྐབས་སུ་དམིགས་པ་དང་ཡིད་བྱེད་སྒྲར་གསོ་བྱེད་པའི་
 ཐབས་ལམ་ཡོད་པ་དང་། གཅིག་ནི་རེ་ཞིག་ལ་རལ་གསོས་ནས་སྒྲར་ཡང་བསྒྲོམ་པར་
 བཅོན་པ་འདི་རེད། སྒྲོང་བརྒྱར་འདི་ལྟ་བུ་ཡང་ཡང་བྱེད་རྒྱ་གལ་ཆེན་ཡིན་ཞིང་།
 བསྒྲོམ་བྱའི་མཆོན་ཆོས་བྱེ་བྲག་པ་སོ་སོར་གོམས་འདིས་ཆེན་པོ་ཐོབ་པའི་རྗེས་སུ་ར་
 ཆོས་བསྒྲོམ་བྱའི་སྤྱིའི་སྒྲུང་བརྟན་དེ་ཡིད་ལ་བསྒྲོམ་པར་འགོ་འཛུགས་ཆོག་དུས་ལྟན་
 དེས་ཅན་ཞིག་གི་རྗེས་ནས་སྒྲུང་བརྟན་སྤྱི་འང་རེ་གསལ་དུ་འགྲོ་རྒྱུ་རེད།

འདི་ལྟར་འཆར་སྒྲོམ་བྱེད་པ་ལ་དམིགས་ལུལ་གསུམ་ཡོད་པར་གསུངས་པ་
 དང་། དམིགས་ལུལ་དེ་དག་རེ་རེ་རིམ་བས་བསྐྱབ་དགོས། དང་པོ་སྒྲུང་བརྟན་གྱི་ཆ་
 །ཤས་རྣམས་ཞིབ་ཏུ་འཛིན་པའི་གསལ་ཆ་ཡིན་ཞིང་། གསལ་ཆའི་རྒྱས་པ་འདི་ཡར་
 རྒྱས་སུ་གཏོང་བའི་ཐབས་ལམ་སྣ་ཆོགས་ཡོད། དཔེར་ན། ལྷ་ཞིག་སྒྲོམ་པའི་ཆེ། དེའི་

ཆེ་ཆུང་ནི་རང་གི་ལུས་པོའི་ཆད་གཞི་རུ་སྒྲོམ་པ་ལས། རི་བོ་ལྷ་བྱའི་ཆེན་པོར་སྒྲོམ་གྱི་ཡོད། ལུ་བ་ཞིག་རི་བོ་དེའི་ཐོག་བསྐྱོད་པ་ལྟར་ང་ཆོས་དེའི་ཕྱོགས་གང་སར་ཞིབ་ཏུ་ལྟ་ཆོག་ང་ཆོས་འདིའི་ཐོག་ཕྱོགས་ཀྱང་བྱེད་ཆོག་པ་དང་། ལྷ་དེ་ནི་ཉིལ་འབྲུ་ཙམ་གྱི་ཆེ་ཆུང་དུ་བསྒྲོམས་ནས་དེའི་བྱད་ཆོས་ད་དུང་གསལ་པོར་འཛིན་རྒྱུ་འདི་ཡིན། འདི་ལྟར་འཆར་སྒྲོམ་བྱེད་པ་ལ་ང་ཆོས་རྣམས་ལ་འབྲ་མིན་དུ་སྒྲོང་བརྟེན་བྱེད་གྱི་ཡོད་ཅིང་། སྒྲ་འཛིན་གསལ་པོ་ཞིག་མ་བྱུང་བར་དུ་ང་ཆོས་ལྷའི་སྒྲ་བརྒྱན་དེ་ཡར་མར་དང་། པར་ཚུར་བསྒྲོར་ནས་ཕྱོགས་གང་ས་ནས་དེའི་བྱད་ཆོས་རྣམས་ལ་ཞིབ་ཏུ་ལྟ་བ་དང་། དེ་བཞིན་ལྷའི་སྒྲ་བརྒྱན་བརྩེ་བོའང་བྱེད་གྱི་ཡོད།

སྒྲོང་བརྟེན་གྱི་དམིགས་ལུལ་གཉིས་པ་ནི། ང་ཆོས་གང་འཆར་སྒྲོམ་བྱེད་པ་དེའི་དོན་རང་གི་ཡིད་ལ་རྒྱན་དུ་གསལ་པོར་འཛིན་རྒྱུ་འདི་ཡིན། དེ་ཡང་འཆར་སྒྲོམ་གྱིས་རང་ངོས་ནས་ང་ཆོ་གང་ལ་འང་བསྐྱུལ་མི་ཐུབ། གལ་སྲིད་ང་ཆོས་ལྷའི་ཕྱག་གཉིས་གྱིས་སྒྲིང་རྩེ་དང་ཤེས་རབ་གྱི་ཡོན་ཏན་རྣམས་མཆོན་ཡོད་པ་རང་ཉིད་ལ་བྲན་གསོ་བྱས་ན། ཡོན་ཏན་དེ་ཆོས་རིམ་གྱིས་བདག་འཛིན་དང་ལོག་ཤེས་གྱི་རྒྱན་དེ་གཞོམ་རྒྱུ་རེད། འདི་ནི་ང་ཆོས་མི་ཞིག་ལ་ལག་འཇུས་དང་གཞུ་བ་གཉིས་དུས་གཅིག་ལ་བྱེད་མི་ཐུབ་པའི་ཞིབ་ལྟ་དཀྱུས་མ་འདིས་མཆོན་ཡོད། ང་ཆོས་དེ་གཉིས་ལག་པའི་བྱ་འགུལ་ལྟ་བུ་གཉིས་ཀྱི་ནང་དུ་བྱེད་ཐུབ་ཀྱང་། གཉིས་ཀ་དུས་གཅིག་ལ་བྱེད་ཐབས་མེད། ལུལ་གྱི་ཆོས་གཅིག་ལ་དགའ་སྟངས་གཉིས་དུས་མཉམ་དུ་སྐྱེ་མི་ཐུབ། དགའ་སྟངས་གཉིས་ལྟ་བུ་རུ་འབྱུང་ཆོག་ནའང་། དུས་གཅིག་གི་ནང་དུ་འབྱུང་ཐབས་མེད། རྒྱ་མཆོན་འདིའི་དབང་གིས་སྒོ་ལ་བཟོད་པ་དང་། ཞི་བདེ། གཞན་སེམས་ལྷ་

བྱེད་ཡོན་ཏན་ཅི་ཙམ་ཡོད་ན། དེ་ཙམ་གྱིས་སྒྲིའི་ནང་དུ་ཞེ་སྤང་དང་། འཁོན་སེམས།
འདོད་ཆགས། སྐྱུ་དོག་སོགས་ཀྱི་གནས་ས་ཉུང་དུ་འགྲོ་ངེས།

སྒྲོང་བཅར་གྱི་དམིགས་ལུལ་གསུམ་བཞི། རང་གི་རང་བཞིན་ངོ་མ་དེ་གསར་
ཉིད་བྱ་རྒྱ་དང་། གསར་དུ་གོམས་བ་བསྐྱེད་པའི་ཆོས་རྣམས་ཀྱི་སྤང་འཛིན་ལ་ངེས་བ་
འཛོལ་རྒྱ་འདི་ཡིན། སྤང་བརྟན་འཆར་སྒྲོམ་བྱེད་པར་བརྟེན་ནས་ང་ཆོས་རང་གི་སྤང་
བ་སྟེ། ཡིད་དུ་འོང་བར་སྤང་བའི་ཕྱི་འཛིན་རྣམས་ལ་ཞེན་བ་དང་། ཡིད་ལ་མི་སྦྱག་
པའི་ཆོས་རྣམས་འདོར་བར་བྱེད་པ་སོགས་ཀྱི་སྒྲོང་བ་ཐམས་ཅད་རང་ཉིད་ཀྱི་སྒྲིའི་
རྟོག་བཟོ་ཡིན་པར་ངོས་འཛིན་བྱེད་ཐུབ། བྱང་ཆོས་གང་ཡང་ལུལ་གྱི་སྤང་དུ་ངོ་བོ་
ཉིད་དུ་བྱུབ་མེད་པ་དང་། གལ་སྲིད་ང་ཆོས་བདེན་པ་འདི་རྟོགས་ཆེ། མངོན་གྲུང་གྱི་
འཛིག་རྟེན་འདི་འཛིན་སྤངས་ཀྱི་ཐད་ནས་ང་ཆོས་རང་དབང་ཆེན་པོ་ཞིག་ཡོད་ངེས།
ད་དུང་གལ་སྲིད་ངས་སྐྱེ་འགའ་ལ་རང་ཉིད་ལྷ་ཞིག་གམ་སངས་རྒྱས་ཡིན་པར་
བསྒྲོམས་ན། འདིས་ཡོངས་སུ་རྟོགས་པའི་སངས་རྒྱས་ཀྱི་ཡོན་ཏན་དེ་དག་ལས་ཁག་
ཅིག་རང་རྒྱུད་ལ་སྦྱེ་བར་གྲོགས་བྱེད་རྒྱ་རེད། ལོ་ངོ་ལྔ་བརྒྱ་དང་བརྒྱད་ལ་རང་ཉིད་ནི་
རང་ཉིད་དེ། ལྟོ་བ་དང་སྤྲ་ཆེན་པོ་ཡོད་པའི་ཏལ་རན་སིའི་བྲུ་བ་ཞིག་ཡིན་པར་
བསྒྲོམས་ནས་ང་ལ་བན་ཆེན་པོ་ཐོགས་མ་བྱུང་།

ང་ཆོས་སྤང་བརྟན་བསྒྲོམ་པའི་དམིགས་ལུལ་འདི་ལ་ཤེས་རབ་ཀྱི་ང་རྒྱལ་
ཞེས་ཟེར་བ་དང་། འདི་ནི་ཐབས་ལམ་སྦྱིར་བཏང་བ་ཞིག་ལ་བརྟེན་ནས་རང་ཉིད་
སངས་རྒྱས་པའི་ང་རྒྱལ་མ་ཡིན་པར། ཉོན་མོངས་ལས་གྲོལ་བ་དང་རང་གི་རང་
བཞིན་ངོ་མ་དེ་བསྐྱར་དུ་གསར་ཉིད་བྱས་པ་ལས་བྱུང་བའི་ངེས་ཤེས་ཀྱི་འདུ་ཤེས་

ཤིག་ཡིན། བསྐྱར་དུ་གསར་ཆེད་བྱེད་པ་འདི་ནི་ནང་སེམས་ཀྱི་ཞི་བདེ་དང་། མཐར་
ཐུག་གི་བདེ་བའི་སྤྱབ་ཐབས་ཁོ་ན་དེ་ཡིན། ང་ཆོས་སྐབས་འདི་འདྲ་ལ་སྤྱོད་བའི་ངེས་
ཤེས་ནི་ཕྱི་རོལ་གྱི་ཆོས་རྣམས་ལ་རང་གི་རེ་བ་བཅོལ་བའི་སྐབས་ཀྱི་རང་སེམས་སུ་
ཡོད་པའི་རེ་བ་དང་འཇིགས་སྤང་ལས་ཁྱད་པར་ཆེན་པོ་ཡོད་པ་ཞིག་རེད། ང་ཆོས་
གལ་སྲིད་ཕྱི་རོལ་གྱི་འཇིག་རྟེན་ལ་བཀོད་སྤྱིག་ངེས་ཅན་ཞིག་བྱས་ན། ད་གཞོད་བདེ་
སྤྱོད་ཆེད་པར་འདོད་པ་དང་། དེ་མཚུངས་སུ་བྱ་བ་ཞིག་འབྲིག་མེད་པའི་སྐབས་སུ་
ཕྱིའི་གནས་སྤངས་ལ་སྤངས་འཛིན་བྱས་ན། རང་གི་སྤྱག་བསྐྱལ་མེད་པར་གཏོང་ཐུབ་
པར་བསམ་གྱི་ཡོད། འདི་འདྲ་གཏན་ནས་མིན་པ་དང་། ང་ཆོས་འཕེལ་རྒྱས་རོ་མའི་
ནང་རྒྱུན་རྣམས་ལ་བལྟ་དགོས་ཤིང་། དེ་དག་ང་ཆོའི་སེམས་ཀྱི་གནས་སྤངས་དང་
འབྲེལ་ཡོད།

ང་ཆོས་འཆར་སློམ་འདི་ལྟ་བུ་བྱེད་སྐབས། རོག་མར་རང་ཉིད་ཀྱི་ལུས་པོ་དེ་
འོད་དང་། ཡང་ན་སྒྲོང་པ་ཉིད་དུ་ཐིམ་པར་སློམ་དགོས། རང་གི་སེམས་ལ་འང་སློམ་
བཞིན་པའི་ལྷ་དེའི་སེམས་དང་རོ་བོ་གཅིག་མཚུངས་ཤིག་ཡོད་པར་བསམ་རྒྱུ་གལ་
ཆེན་ཡིན། ང་ཆོས་འདི་ལྟར་རང་གི་རང་བཞིན་རོ་མ་དེ་བསྐྱར་དུ་ཆེད་པའི་འབད་པ་
བྱེད་པ་ལས། དངོས་ཡོད་གནས་ལུགས་རྣོག་འཛིང་ཆེ་བྱ་གཏོང་བ་དང་། ཡང་ན་
བཅོས་མར་བསྐྱར་བ་སོགས་བྱེད་ཀྱི་མེད། རང་གི་རང་བཞིན་རོ་མ་དེ་བསྐྱར་དུ་
གསར་ཆེད་བྱེད་པར་ང་ཆོས་ཐབས་ལ་མཁས་པར་བྱེད་པ་འདི་ཡིན།

སློམ་ཆེན་པ་ཆོས་སྤང་བརྟན་བརྟན་པོ་བཟོས་ནས་གསལ་དུ་བཏང་བའི་རང་
གི་སྤྱོད་བལ་ཇི་ལྟར་འབྲེལ་བརྟེན་བྱེད་ཀྱི་ཡོད་དམ། ཁོང་ཆོས་གསུངས་པ་ལྟར་ན།

ཐོག་མའི་སྐབས་སུ་སྤང་བརྟན་ནི་སེམས་ཀྱི་རྟོག་བཟོ་ཅམ་རེད། གནས་རིམ་འདིར་
 ཉིན་གཅིག་ལ་དུས་ཚོད་གསུམ་གྱི་སྒྲོམ་ཐུན་བཞི་ཅམ་བརྒྱད་ནས་རིམ་བས་སྤང་
 བརྟན་བསྐྱུན་གྱི་ཡོད། ཐུན་དེ་དག་གིས་སྤང་བརྟན་དང་། དེའི་མཚོན་བྱེད་གྱི་དོན་
 རྣམས་ཡིད་དུ་བསྐྱུན་པའི་འབད་བཙོན་ཤུགས་ཆེན་ཞིག་མཚོན་ཐུབ་ཀྱང་། གནས་
 རིམ་འདིར་སྤང་བརྟན་ད་དུང་སེམས་ཀྱི་རྟོག་བཟོ་ཅམ་ཡིན། གང་ཟག་ཅིག་གིས་སྤང་
 བརྟན་རེ་བརྟན་དུ་གཏོང་བར་སྤྱ་མ་ཐུད་ནས་འབད་བཙོན་བྱེད་དགོས། ཡིན་ཡང་།
 སྤང་བརྟན་དེ་ནི་སྤྱ་གཟུགས་ཀྱི་རང་བཞིན་ཞིག་ཡིན་མི་རུང་བའི་རྒྱ་མཚན་གྱིས།
 རང་གི་སྤང་བརྟན་ནི་འོད་ཟེར་རམ་དྲངས་ཤིང་གསལ་བའི་འཇའ་ཚོན་ལས་བྱུང་བ་
 ལྟར་དུ་སྒྲོམ་དགོས། བསྒྲོམ་བྱའི་སྤང་བརྟན་ནི་ཤ་ཁྲག་དང་ཤིང་སོགས་ཀྱིས་བྱུང་
 མེད་པར་མ་ཟད། འཇའ་ཚོན་ལྟར་གཡོ་འགྲུལ་ཅི་ཡང་མེད་པ་ཞིག་ཀྱང་མིན། སྤང་
 བརྟན་དེར་ཤེས་རབ་དང་སྤྲིང་རྗེའི་བྱད་ཆོས་ལྡན་དགོས་ཤིང་། དེ་དག་གིས་སྒྲོམ་
 སྐབས་བ་ཚོར་རང་གི་སྒྲིའི་ཡོན་ཏན་རྣམས་དར་རྒྱས་གཏོང་བའི་བླ་སྤྱུལ་དང་སེམས་
 ཤུགས་སྦྱིན་ཐུབ་དགོས།

སྤང་བརྟན་བཙོས་མ་ཡིན་པའི་ཚོར་སྤང་ཞིག་དུས་ལྷན་རིང་པོར་ཡོད་མྱིང་
 ཀྱང་། སྒྲོམ་པ་བ་ལ་འཆར་སྒྲོམ་གྱི་གོམས་འདྲིས་ཐོབ་པའི་རྗེས་སུ་སྤང་བརྟན་དེ་ཙོལ་
 མེད་དུ་འབྱུང་བར་གསུང་གི་འདུག། དོན་ངོ་མར་དུས་ལྷན་རིང་པོ་ཞིག་ཕྱིན་ཆོ། སྤང་
 བརྟན་ནི་དབང་ཤེས་ལ་མངོན་སུམ་དུ་སྤང་བ་ལྟར་ཙོལ་བ་མེད་པར་འབྱུང་གི་ཡོད།
 སྒྲོམ་པ་བ་ཁག་ཅིག་གིས་སངས་རྒྱས་སམ་ལྟའི་སྤང་བརྟན་ཞིག་ཡིད་ལ་སྒྲོམ་པའི་
 སྐབས། སྤང་བརྟན་དེ་ནི་དོན་དངོས་སུ་མཐོང་བ་ལྟར་ཡིད་ལ་སྤང་གི་ཡོད། ཡིན་ཡང་།

ཁོང་ཚོས་སྒྲུབ་བརྒྱུ་འདི་ནི་རང་གི་སེམས་སུ་མཐོང་བ་ཙམ་ལས་ཕྱི་རུ་དངོས་ཡོད་
དུ་བྱུང་མེད་པ་ཉོག་པས་ཀྱི་ཡོད། སྒྲུབ་བརྒྱུ་འདི་ཉ་ཞིག་ཚུའི་ནང་ནས་ཕྱིར་མཐོང་བ་
སྒྲུབ་ཡིན་ཞིང་། འདི་ལ་གསལ་ཆ་དང་། དྲངས་ཆ། གནས་ཆ་སོགས་ཡོངས་སུ་ལྷན་
པ་ཞིག་ཡིན་པར་འབྲེལ་བ་མཛོད་བྱེད་ཀྱི་ཡོད། སྒྲུབ་བརྒྱུ་དེ་ནི་གསལ་ཞིང་ཆ་ཆང་ལ།
རང་བཞིན་གྱིས་སྒྲུབ་བ་ཞིག་རེད།

འདི་ནི་སྒྲོང་བརྟུན་ལ་བརྟུན་ནས་བྱུང་བ་དང་། ཡང་ན་སྒྲུངས་འཛིན་བྱེད་མི་
ཐུབ་པའི་ཉོག་པ་བཟོའི་སྒྲུབ་བརྒྱུ་ཞིག་ཡིན་པར་བཛོད་ཆོག། སྐབས་འདིར་སྒྲོང་བརྟུན་
གྱི་ཆ་ཤས་གཙོ་བོ་ཞིག་ སྒྲུབ་བརྒྱུ་འདི་མ་གཞི་ཅི་ཡང་མེད་པར་བསྐྱེད་པ་ནི་བཞིན་
ལུས་ལྷག་མེད་པར་ཡལ་དུ་འཇུག་ཆུ་འདི་ཡིན།

སྒྲོམ་གྱི་སྒྲོང་བརྟུན་བྱས་མ་སྒྲོང་ཡང་། ཚུལ་མེད་དུ་མཐོང་ཆོར་གསལ་པོར་
སྒྲོང་ཚུལ་བཛོད་མཁན་གང་མང་ཡོད། བདག་གིས་དཔེ་དེ་བ་ཅིག་ཏུ་མཐོང་བ་ལྟར་ན།
ག་ཤིག་བཙུགས་ཀྱི་སྐབས་སུ་མི་གཅིག་གི་ཁྱད་པ་ལ་སྒྲོང་རྒྱུ་དེས་ཅན་ཞིག་སྒྲོད་དུས་
རང་གི་བྲི་ཡང་དེར་ཡོད་པའི་ཆོར་སྒྲུབ་གསལ་པོ་ཞིག་བྱུང་འདུག། མི་དེས་རང་གི་བྲི་
མཐོང་བ་ནི་ངས་རང་གི་མདུན་འདིར་མེ་ཉོག་གི་སྒྲོད་ཅིག་མཐོང་བ་ལྟར་གསལ་པོ་
རེད། ཡིན་ཡང་། མི་དེས་བྲི་མཐོང་བ་འདི་ནད་རིགས་ཤིག་དང་འབྲེལ་བའི་སེམས་
ཀྱི་འཁྲུལ་ཤེས་ཤིག་ཡིན་ཞིང་། འདི་ནི་ངའི་ལྷ་ཚུལ་ལ་སེམས་ཐང་པོ་ཡིན་པའི་མི་
ཆོར་སྒྲོམ་གྱི་སྒྲོང་བརྟུན་སྒྲོད་ནས་བྱུང་བའི་སྒྲུབ་བརྒྱུ་དང་ཐ་དད་པ་ཞིག་རེད།

མཐའ་སྒྲོམ་དུ་སྒྲུབ་བརྒྱུ་སྒྲོམ་པ་འདིས་མི་ཞིག་ལ་རང་སེམས་ཀྱི་ཚུལ་བ་
བྱེད་སྒྲུངས་ལ་ཁ་ལོ་བསྐྱུར་བའི་རུས་པ་ཞིག་སྒྲོད་ཐུབ། སྒྲོང་བརྟུན་འདི་བྱེད་པ་ནི་

སེམས་ཀྱི་སྣང་བརྟན་ལ་གནས་ཆ་ལྡན་པར་བྱས་ཏེ། སངས་རྒྱུས་ཀྱི་ཞིང་ཁམས་སྒོར་
ཀྱི་སྒོག་བརྟན་ཞིག་ལ་བཞུ་རྒྱུ་འདོན་དུ་མིན། གང་ཟག་ཅིག་གིས་སྒྱོང་བརྟན་འདིར་
བརྟན་ནས་ནང་སེམས་ཀྱི་རང་དབང་དང་། མངོན་གྱུར་ཀྱི་འཛིག་རྟེན་རྟག་བརྟན་ཀྱི་ངོ་
ཐོར་འཛིན་པར་ཆགས་ཞེན་མི་བྱེད་པའི་སེམས་ཀྱི་རང་ཚུལ། འཛིག་རྟེན་ཀྱི་སྟེང་ལ་
ཞེ་ལོག་གི་བྱེད་ཆོས་སོགས་མི་སྒྱོར་པའི་གནས་སྣང་ས། རང་ཉིད་སྣ་ཐེང་ཡིན་སྟེ་
པའི་རང་འཛིན་ཀྱི་སྒོ་ལས་གྲོལ་པའི་ནང་སེམས་ཀྱི་རང་དབང་རྒྱ་ཆེན་ཞིག་བཅས་
རྟེན་རྒྱ་རེད། གང་ཟག་ཅིག་གིས་སྒྱོང་བརྟན་འདིར་བརྟན་ནས་ཤེས་རྒྱུ་དང་། །འདི་
ནི་རྒྱུན་དུ་མར་འབབ་ཀྱིན་པའི་རྒྱ་ཐོ་ཞིག་དང་འབྲེལ་མཚུངས་ཡིན། འོན་ཀྱང་། འདི་ནས་བརྒྱུད་བདག་འཛིན་ཀྱི་ཀོ་བོ་
ཡོད་ཀྱི་མ་རེད། །རྟག་ཏུ་འགྱུར་བཞིན་པའི་ཡུལ་གཉིས་ཀྱི་བར་དུ་གནས་པའི་རྟེན་འབྲེལ་
རྟགས་སྟུང་ཅིང་། རྒྱུན་དུ་ཁ་ཁར་འཛིན་པའི་ཆོས་རྣམས་ཀྱི་འབྲེལ་བའང་ཤེས་སྟུབ།
དེ་བཞིན་ཡུལ་དང་ཡུལ་ཅན་ཁ་ཁར་བརྒྱུད་བ་ལས་བྱུང་པའི་ཞེ་སྟན་དང་གཏུང་བ་
ཐམས་ཅད་སངས་འགྲོ། འདི་འབྲེལ་གནས་རིམ་དུ་གང་ཟག་ཅིག་སྒོ་ཆལ་ལྟར་ཆོར་
མེད་ཤེས་མེད་མིན་ལ། དངོས་ཡོད་གནས་ལུགས་ཕྱིན་ཅི་ལོག་ཏུ་འཛིན་པའི་འབྲེལ་
ཤེས་ལས་བྱུང་པའི་ཆགས་སྣང་གིས་དབང་སྒྱུར་ཡང་བྱེད་མི་སྟུབ། སྟུག་བསྟུལ་ལས་
གྲོལ་བ་འདི་ནི་ནང་སེམས་ཀྱི་ཞི་བདེ་ཞིག་ཡིན་ཞིང་། ཕྱིའི་རྟེན་གྱིས་བསྐྱུན་པའི་
འབྲེལ་སེལ་ཀྱི་བདེ་ཆོར་དང་གཅིག་མཚུངས་མིན། ནང་སེམས་ཀྱི་ཞི་བདེ་འདིས་
འཛིག་རྟེན་དང་། སེམས་ཅན་གཞན་དང་འབྲེལ་ཆེ་པའི་འདུ་ཤེས་ཡངས་པོ་ཞིག་རང་
བཞིན་གྱིས་བསྐྱེད་རྒྱ་རེད། རང་མཐོང་དང་འཛིགས་སྣང་དང་བདག་འཛིན་སོགས་
མེད་སར་གཞན་སེམས་དང་། སྟིང་རྩེ། བྱམས་བ་སོགས་དར་ཞིང་རྒྱས་སྟུབ་རེས། དེ་

ཡང་རང་དང་གཞན་གྱི་བར་ལ་བཅད་མཆམས་མེད་པས་ཡིན།

ཉམས་ལེན་འདི་ལྟ་བུའི་དགོས་པ་མཆོག་གས་མཁན་ཆོའི་མཐོང་སྒྲུང་ལ། རྟོག་འཇིང་ཆེ་བའི་སྒྲུང་བརྒྱུན་ཞིག་བསྐྱོམ་པར་རྒྱ་བ་བྱལ་ལས་རིང་བའི་དུས་ཡུན་ལ་འབད་བཅོལ་བྱེད་པ་འདི་ཁྱད་མཆར་པོ་ཞིག་ཡིན་སྟེ། རོན་ངོ་མར་ཉམས་ལེན་འདིའི་རིགས་ལ་ཞུགས་མཁན་ཆོས་ལྷ་གཅིག་མ་ཡིན་པར། དཀྱིལ་འཁོར་ཡང་སྒྲོམ་གྱི་ཡོད། དཀྱིལ་འཁོར་ཞིག་གི་ནང་སྐབས་འགར་ལྟ་བུར་བརྟུན་བརྒྱུ་ལས་ཀྱང་བརྒྱལ་བ་དང་། ལྟ་བུར་བརྒྱུ་ལྷག་གཅིག་རྗེས་གཉིས་མཐུད་གྱི་སྒྲོམ་ཞིབ་ཏུ་སྒྲོམ་ཐུབ་པའི་སྒྲོམ་ཆེན་པ་ད་དུང་ཡང་གསོན་ཞིང་། གང་ཟག་འདི་ཆོས་ར་ཆོར་རང་སེམས་ཀྱི་ནུས་པ་དེ་ཆད་གཞི་གང་ཞིག་ཏུ་བསྐྱེད་བསྐྱེད་བྱེད་ཐུབ་པར་བརྟུན་ཡོད།

བརྒྱུད་རིམ་ཕྱིལ་པོ་འདི་ནི་སྐྱས་ལ་འཛོག་པ་ལྟ་བུ་ཡིན་ཞིང་། གལ་སྟེན་ཁྱེད་རང་ཁང་ཐོག་ལ་སྤེལས་ན། ཁྱེད་ཀྱིས་སྐྱས་དེ་ཡང་འཐེན་མི་དགོས། རྟོག་འཇིང་ཆེ་བའི་འཆར་སྒྲོམ་འདིའི་རིགས་རང་ཉིད་ལ་བཅོས་བསྐྱར་བྱེད་པའི་སྒྲོམ་གྱི་ཐབས་ལམ་ཤིན་ཏུ་ཟབ་མོ་ཞིག་ཡིན། མཐའ་མར་དེ་དག་གིས་སེམས་ཀྱི་རང་བཞིན་ངོ་མ་དང་། སྤྱི་བ་བ་ལས་གྲོལ་བའི་ཤེས་པ་ལྟར་མེད་གྱི་གོ་རྟོགས་གང་ཟག་ཅིག་ལ་བསྐྱུན་ཐུབ། འདི་འདྲའི་གོ་རྟོགས་ལྡན་ན་རང་ཉིད་ལ་རང་དབང་ཆེ་ཞིང་འཆོ་བའི་དཀའ་སྤྱུག་ལ་གཏོང་ལེན་བྱེད་བདེ་ངེས་རེད། ཐ་ན་རྟོག་པ་དང་སྤྱོད་ཆོར་སྐྱེས་ཀྱང་། དེ་དག་གིས་རང་སེམས་ལ་བཅོན་འཇུ་ལ་བྱས་ནས་རང་གི་ཆོར་འདུན་བྲན་དུ་བཀོལ་མི་ཐུབ། གོ་རྟོགས་དེ་ལས་བྱུང་བའི་རང་དབང་ནི་ཡུན་དུ་བརྟན་པའི་བདེ་སྤྱིད་ངོ་མ་ཞིག་ཡིན།

ལུ་བྱ་བ།

སྤང་བརྟན་དང་འབྲེལ་བའི་རྒྱས་ཚུལ་མ་ལག་དང་། ཤེས་བཞིན།

༡༡། ཁ་ཚེས་ཁ་ནང་དུ་ལྟ་བའི་བརྟུང་རིམ་སྟེ། ཤེས་བཞིན་ལ་ཅི་ཞིག་མངོན་གྱུར་
ཡིན་པ་དང་། སེམས་ཀྱི་སྤང་བརྟན་གྱི་གཞིར་ཡོད་པའི་རྒྱས་ཚུལ་མ་ལག་གཉིས་ཀྱི་
འབྲེལ་བ་གཙོ་བོར་སྤྲེང་རྒྱ་ཡིན། ཤེས་བཞིན་ནི་སེམས་ཀྱི་སྤང་བརྟན་རྟོགས་ཐབས་
ཤིག་ཡིན་མོད་ཀྱང་། ཐབས་ལམ་འདི་ནི་སྤང་བརྟན་དང་། དེའི་གཞིར་ཡོད་པའི་རྒྱས་
ཚུལ་མ་ལག་གི་སྒྲོར་ནས་ང་ཚོར་ཅི་ཞིག་གསལ་བཟོད་བྱེད་ཐུབ་པའི་ཐད་ནས་ག་
ཚོད་ཡང་དག་ཅིག་ཡིན་ནམ། ང་ཚོས་གཤམ་དུ་མཐོང་རྒྱ་ཡིན་པ་ལྟར། ཅི་བ་འདི་ལ་
ལན་འབྲེལ་མེད་ཞིག་ཡོད་དེ། ཤེས་བཞིན་གྱིས་སྤང་བརྟན་གྱི་ཆ་ཤས་སྒྲོར་ཞིག་གསལ་
པོར་འཛིན་ནའང་། ཆ་ཤས་གཞན་དག་གི་སྒྲོར་ནས་ང་ཚོར་གནས་ཚུལ་གསལ་པོར་
སྟོན་མི་ཐུབ།

ཤེས་བཞིན་གྱི་འབྲས་བྱ་དང་ཞིབ་འཇུག་བརྟག་དབྱེད་ཁང་གི་འབྲས་བྱ་
གཉིས་བསྟར་ནས་ཤེས་བཞིན་ལ་དབྱེད་པ་གཏོང་རྒྱ་ཡིན་ཞེས་བཟོད་བཞིན་ང་ཚོས་
གཏམ་བཤད་འདི་འགོ་བརྩམ་རྒྱ་ཡིན། ཡིན་ཡང་། ཞིབ་འཇུག་བརྟག་དབྱེད་ཁང་གི་
ཉམས་ཞིབ་དེ་ལྟ་བུ་ལ་ཆད་བཀག་ཡོད་པ་ཡིད་ལ་ངེས་པར་དུ་འཛིན་དགོས་ཤིང་།
ནང་བའི་སྟོལ་རྒྱན་གྱིས་སྤང་བརྟན་གྱི་སྒྲོར་ལ་ངོ་མཆར་བའི་ཞིབ་ཆགས་རྒྱས་སྟོས་

ཀྱི་འབྲེལ་བ་རྫོང་འཕོར་ཆེན་ཞིག་བསྐྱེད་འདུག ཞིབ་ལྟ་དེ་དག་གིས་ཆོན་རིག་གི་
ཆོག་མཁན་གྱི་སྤྱང་བརྟན་གྱི་སྐོར་ལ་ཐོན་བྱ་ཞིག་མ་གཏོགས་ཤེས་མེད་པ་དང་། ང་
ཆོའི་ཞིབ་འདུག་གི་བྱ་བ་རྒྱ་རྒྱ་ལོད་པ་ང་ཆོར་བརྟན་སྐྱེལ་བྱེད་ཀྱི་ཡོད། འདིར་
འཛོམས་པའི་ཆོན་རིག་གི་ཆོག་མཁན་གྱི་དང་། གཞན་དག་གིས་ཐོག་མར་སྤྱང་ཚུལ་
དུས་མ་དོག་པོ་སྐོར་ཞིག་ལ་ཞིབ་ལྟ་བྱས་ནས་མཐུན་དུ་བསྐྱོད་ཡོད་ཀྱང་། དེ་ལྟར་
བྱུང་བའི་གོ་རྟོགས་ནི་བྱ་བ་རྒྱ་རྒྱ་ཆེ་བའི་དངོས་ཡོད་འཛིག་ཉེན་གྱི་ཞིབ་ལྟ་དང་མཐུང་
སྐྱོར་རིམ་ལྟར་བྱེད་དགོས་པར་ཞིབ་འདུག་བཟུང་བའི་ཀྱང་སྐོར་ཐོག་མ་ནས་བཅངས་
ཡོད། ང་ཆོས་རྟེན་གྱི་མཐོ་དུ་གཏོང་བའི་སོ་ལག་འགའ་ཤས་ཤིག་བཙོ་འགོ་བརྩམས་
པའི་རེ་བ་བྱེད་ཀྱི་ཡོད་ཀྱང་། ཞིབ་འདུག་གི་བརྟན་དེ་མ་ཐོག་མའི་སྐབས་འདིར་ལྟ་
ཚུལ་ཅི་ཞིག་འཛིན་དགོས་མིན་ཐད་ལ་ང་ཆོས་ངེས་པར་དུ་སེམས་རྒྱུད་བྱེད་དགོས།

སྔོན་གླེང་མཐུག་རྒྱུགས་པའི་མཆོམས་འདིར་ང་ཆོས་གཟུགས་འཛིན་ཤེས་
པ་དང་འབྲེལ་བའི་སེམས་ཀྱི་སྤྱང་བརྟན་སྐོར་གྱི་གསལ་རྟོག་གལ་ཆེན་ཁག་ཅིག་
མདོར་བསྐྱས་ནས་བཤད་རྒྱ་ཡིན། ང་ཆོས་གཟུགས་འཛིན་ཤེས་པའི་སྤྱང་བརྟན་
གཙོ་བོར་བཟུང་བའི་རྒྱ་མཆོན་ནི། འདི་ཆོན་རིག་པའི་ཞིབ་འདུག་གི་བརྫོང་བྱ་གཙོ་
བོ་ཞིག་ཏུ་གྱུར་ཡོད་པས་ཡིན་པ་དང་། དེའི་ཕྱིར་ང་ཆོས་སྤྱང་བརྟན་འདིའི་སྐོར་ལ་
གཞན་དག་ལས་མང་བརྟོགས་ཡོད། ཡིན་ཡང་། མོ་ཁར་དང་། །^{motor} ། ཉན་ཤེས་
ཀྱི་ཆོར་བ། སྤྱོད་བྱེད་བཅས་ཀྱི་སྤྱང་བརྟན་སྐོར་ལའང་ཞིབ་འདུག་དང་བ་འབྲེལ་བ་
ཞིག་བྱས་ཡོད།

ང་ཆོས་བཀོལ་སྤྱོད་བྱེད་ཀྱིན་པའི་གཟུགས་འཛིན་ཤེས་པའི་སྤྱང་བརྟན་ཞེས་

པའི་ཆོག་འདིས་མཆོན་བྱེད་ཅིག་སྟོན་པ་དང་། མཆོན་བྱེད་དེ་ནི་གནས་ཚུལ་ཉར་
ཆགས་བྱེད་པའི་དངོས་གཞུགས་ཀྱི་རང་ཚུལ་ཅན་ཞིག་རེད། ཡིན་ཡང་། མཆོན་བྱེད་
འདི་ལྟ་བུ་འབྱུང་སྐབས། དེ་དག་གིས་ཤེས་ཆོར་ལ་མངོན་གྱུར་ཡིན་པའི་སྤྱོད་བཞིག་
བསྐྱེད་ཀྱི་ཡོད། ལྷང་བརྟན་ནི་སེམས་ཀྱི་འཆོ་བའི་ཆ་ཤས་གཤམ་ཆེན་ཞིག་ཡིན།
དཔེར་ན། ཟན་ཤེས་དང་། རིགས་ཤེས། གསར་གཏོད་ཀྱི་རུས་ལ། འཆར་གཞི་འཐེན་
ལ། སྤྱོད་ཆོར། ན་རྒྱག་ལ་སྐྱངས་འཛིན་བྱེད་པ་སོགས་ཆང་མའི་ནང་སྤང་བརྟན་ཀྱི་
བྱེད་ལས་ཡོད། ཁ་གསལ་དུ་བརྗོད་ན། ར་ཆོས་གཤམ་ཀྱི་དྲི་བ་འདི་དག་ལ་ལན་
འདེབས་སྐབས། ཟན་ཤེས་སྤྱོད་པའི་སྤང་བརྟན་ཀྱི་བྱེད་ལས་སྤྱོད་བྱུ་རྒྱ་རེད། མད་
ཁེ་བྱི་བའི་Mickey Mouse ནེ་བའི་དབྱིབས་ཅི་འབྲེལ་གྱི་ཡིན་ནམ། རང་དབང་གི་ལྟ་
མོས་ལག་པ་གང་ཞིག་གིས་དཔལ་འབར་བཟུང་ཡོད་དམ། སེལ་ཏོག་ཨ་ཕ་ཁ་ཏོ་
དང་། avocado ནེ་སྤྱང་འབྲས་གཉིས་ཀྱི་ཤུན་སྒོགས་གང་ཞིག་ལྷང་ནག་ཡིན་ནམ། དེ་
བ་འདི་དག་ལ་ལན་འདེབས་སྐབས། མི་ཆོས་དངོས་པོ་འདི་ནམས་ཡིད་ལ་འཆར་
སྒོམ་བྱེད་ཚུལ་འབྲེལ་བརྗོད་བྱེད་ཀྱི་ཡོད། དེ་མཚུངས་གཤམ་སྤྱིད་རང་གི་ཀླད་སྟེ་དོ་ལ་
ཐོགས་ནས་ན་རྒྱག་འབྱུང་བཞིན་པའི་སྐབས། ར་ཆོས་རང་ཉིད་མཛེས་སྤྱུག་ལྟ་བུ་པའི་
མཆོ་དོགས་ཤིག་ཏུ་སྒྲོ་འབྲམ་ལ་འགོ་བཞིན། ཀླད་པ་ཚུ་གང་མའི་ནང་དུ་འཛོག་གི་
ཡོད་པ་ཡིད་ལ་འཆར་སྒོམ་བྱས་ཆོ། ན་རྒྱག་དེ་ནི་ཆོར་བ་ཅུང་འཇམ་པོ་ཞིག་གི་ངོ་
པོར་འབྱུར་འགོ། འབྱུང་ཁམས་ལ་འགྲོད་པའི་སྤང་བརྟན་ཀྱི་བྱེད་ལས་འདིའི་རིགས་
ནང་པའི་ཉམས་ལེན་ཀྱི་ཆ་ཤས་སུ་གྱུར་ཡོད་སྟེ། འདི་ལྟར་ནང་པའི་ཉམས་ལེན་ལྟ་
བུ་དང་། ར་ཆོས་ཐོག་ཏུ་གསལ་བཤད་བྱ་རྒྱུ་ཡིན་པའི་ཆོན་རིག་གི་ཞིབ་འཇུག་བར་

ལ་མཚུངས་ཆོས་མང་པོ་ཡོད་སྟེ།

སྟོག་པ་པོ་ཁག་ཅིག་ལ་གོང་གི་བློ་བཤད་ཆོར་ལན་འདེབས་པར་སྤང་བརྟན་
བཀོལ་སྟོང་བྱེད་པའི་འདུ་ཤེས་ཤིག་མེད་པའི་རྒྱ་མཚན་གྱིས་མཚམས་འདིར་མགོ་
འཛུམས་ཡོད་པེ། རོན་རོ་མར་ཉུང་མཐའ་ཡང་དུས་རབས་བརྒྱ་དགུ་པ་ནས་བཟུང་
ཤེས་རྟོགས་བྱུང་བར་གཞིགས་ན། ལྷ་པོ་བརྟན་སྟོར་གྱི་ཤེས་བཞིན་ནི་མི་དང་མིའི་
བར་ལ་བྱུང་བར་ཡོད་པ་ཞིག་རེད། ཤེས་བཞིན་འདིས་སེམས་གྱིས་རྩོལ་བ་ནི་ལྷ་པོ་
བྱེད་པ་ཐད་ཀར་སྟོན་སྟབས་པའི་པེ་མེད། མི་སྟོར་ཞིག་གིས་མདུའི་བྱེད་པའི་རྣ་བའི་
དབྱིབས་ལ་བལྟས་ཚུལ་འབྲེལ་བ་རྫོང་བྱེད་པ་དང་། ཡང་གཞན་ཆོས་དེ་ལྷ་པོ་འབྲེལ་
བ་རྫོང་བྱེད་ཀྱི་མེད། འབྲེལ་བ་རྫོང་བྱས་པའི་ཤེས་བཞིན་ལ་བྱུང་བར་ཡོད་དུས། ལྷ་པོ་
བརྟན་བཀོལ་སྟོང་བྱེད་སྤངས་ལ་བྱུང་བར་བྱུང་བ་ཡིན་ནམ། ཡང་ན་ལྷ་པོ་བརྟན་
བཀོལ་སྟོང་སྟོར་གྱི་འབྲེལ་བ་རྫོང་དེར་བྱུང་བར་བྱུང་བ་གང་ཡིན་ང་ཆོས་རྟོགས་སྟབས་
ཀྱི་མེད། ཤེས་བཞིན་སྟོར་ལ་འབྲེལ་གཞི་འདི་རྒྱན་དུ་ཡོད་ཅིང་། འདི་ནི་ཤེས་བཞིན་
ཀྱི་བདེན་དཔང་གཞིར་བཞག་གིས་འདོད་ཚུལ་ཆེན་པོ་ཞིག་འདིན་མི་སྟབས་པའི་རྒྱ་
མཚན་ཞིག་ཡིན། འོ་ན་ཅི་ཞིག་གིས་སེམས་ནང་དུ་དོན་དངོས་སུ་གང་ཞིག་འབྱུང་གི་
ཡོད་པར་སྟོང་བྱེད་སྟབས་བཅས། ཞིབ་འཇུག་བརྟག་དབྱང་ཁང་དུ་བཀོལ་སྟོང་བྱེད་པའི་
ཐབས་ལས་ཞིག་ཤེས་བཞིན་ཕྱི་ལོ་དོན་དུ་བསྐྱུར་རྒྱུ་འདི་ཡིན། དེ་ཡང་ཡུལ་ཅན་ཡུལ་
དུ་བསྐྱུར་བ་འདི་རེད། བྱེད་ཐབས་འདི་ནི་“སྟོན་པའི་ཁང་ལ་བརྟན་ནས་སའི་གོ་ལའི་
ཕྱི་རོལ་གྱི་ཆ་ཐེར་འདིན་པ་ལྟ་བུ་ཡིན་ཞིང་། ང་ཆོས་ཆ་ཐེར་དེ་དོན་དངོས་སུ་མཐོང་
མི་སྟབས་ཀྱང་། དེས་བཞག་པའི་འུལ་རྗེས་མཐོང་སྟབས་པ་ཡིན། འདི་དང་མཚུངས་པར་

ང་ཚོས་དོན་དངོས་སུ་མི་གཞན་ཞིག་གི་སེམས་ཀྱི་སྒྲུང་བརྒྱན་མཐོང་མི་ཐུབ་ཀྱང་།
ཁོང་ཚོས་སྒྲུང་བརྒྱན་བཀོལ་སྤྱོད་བྱེད་སྐབས། ང་ཚོས་ཁོང་ཚོའི་སྤྱོད་པའི་འགྲུར་
ཐོག་མཐོང་ཐུབ་པ་དང་། ཉེ་ཆར་ནས་བརྒྱུད་ང་ཚོས་ཁོང་ཚོའི་སྤྱོད་པའི་ནང་གི་འཕོ་
འགྲུར་ཡང་མཐོང་གི་ཡོད།

ལེ་ལུ་འདི་ལ་ཆོན་པ་གསུམ་ཡོད་པ་དང་། ང་ཚོས་ཆོན་པ་དང་པོའི་ནང་ཤེས་
བཞིན་གྱིས་ང་ཚོར་སྒྲུང་བརྒྱན་གྱི་རང་བཞིན་སྟོར་ལ་གང་བརྗོད་པ་དེ་བདེན་པ་ཡིན་
པའི་གནས་སྟངས་ཀྱི་རིགས་སྟེང་རྒྱ་ཡིན། ཆོན་པ་གཉིས་པའི་ནང་ཤེས་བཞིན་ལ་
ཁོར་འཁྲུལ་ཡོད་པ་སྟེ། མ་མཐའ་ཡང་གང་ཟག་ཅིག་གིས་ཐོག་མའི་སྐབས་ཀྱི་ཤེས་
བཞིན་ལ་བརྟེན་ནས་སེམས་ཀྱི་བྱེད་ལས་ཀྱི་གཞི་རྩར་ཡོད་པའི་རྣམ་ཚུལ་མ་ལག་གི་
སྟོར་ལ་ཡང་དག་མ་ཡིན་པའི་མཐུག་སྒོམ་འཛོག་གི་ཡོད་པའི་གནས་སྟངས་ལ་ང་
ཚོས་བསམ་གཞིགས་བྱ་རྒྱུ་ཡིན། གསུམ་པའི་ནང་མཆོམས་རེར་ཤེས་བཞིན་ཁུ་
སེམ་པོར་སྤྱོད་པའི་གནས་སྟངས་ཀྱི་སྟོར་སྟེང་རྒྱ་ཡིན་ཞིང་། འདི་འདྲའི་སྐབས་སུ་
ཤེས་བཞིན་གྱིས་སེམས་ཀྱི་བྱ་འགྲུལ་གྱི་གཞི་རྩར་ཡོད་པའི་རྣམ་ཚུལ་མ་ལག་གི་
སྟོར་ནས་ང་ཚོར་ཅི་ཡང་བརྗོད་ཀྱི་མེད།

ཤེས་བཞིན་གྱིས་རྣམ་ཚུལ་མ་ལག་གི་བྱེད་ཆོས་མཛོན་པར་བྱེད་པ།

ང་ཚོས་ཤེས་བཞིན་གྱི་དཔེ་མཆོན་བཞི་ལ་བསྐྱར་ཞིབ་མདོར་བསྟུས་ཤིག་བྱ་རྒྱུ་
ཡིན། དེ་དག་ནི་སྒྲུང་བརྒྱན་བསྐྱར་པ་དང་། དེར་འབྲེལ་བརྗོད་དང་སྒྲུང་འཛོན་བྱེད་
པའི་སེམས་ཀྱི་རྣམ་ཚུལ་མ་ལག་གི་རང་བཞིན་སྟོར་ནས་ཤེས་བཞིན་གྱིས་ང་ཚོར་
གོ་རྟོགས་ལེགས་པར་སྟེར་ཐུབ་པའི་དཔེ་མཆོན་བཞི་ཡིན།

ཡིད་ནས་སྒྲིག་བཞིན།

གལ་ཏེ་ཁྱེད་ཀྱིས་ཡིག་ཚུང་“p”འདི་ཡིད་ལ་འཆར་སྒྲིམ་བྱས་ཤིང་། དེ་ནས་དབྱིན་ཡིག་གི་གསལ་བ་ཤད་འདི་ཟུར་ཁྲག་༡༩༠་ཙམ་ལ་གཡོན་ཕྱོགས་སུ་བསྒྲིལ་ན། གསལ་བ་ཤད་འདི་ཡི་གེ་གཞན་ཞིག་ཏུ་འགྱུར་ཡོད་དམ། ཡིག་ཆེན་“N”འདི་ཡིད་ལ་འཆར་དུ་བཅུག་སྟེ། ཟུར་ཁྲག་༢༠་ཙམ་ལ་གཡོན་ཕྱོགས་སུ་བསྒྲིལ་ན། འདིའང་ཡི་གེ་གཞན་ཞིག་ཏུ་འགྱུར་ཡོད་དམ། མི་མང་ཆེ་བས་འབྲེལ་བ་མཛད་བྱས་པ་ལྟར་ན། ཁོང་ཆོས་ཡི་གེ་འདི་དག་ཆད་གཞི་འོས་འཆམས་ཤིག་ལ་སྒྲིལ་བ་བྱེད་བཞིན་དུ་འཆར་བར་བྱས་ནས་དེ་བ་འདི་གཉིས་ལ་ལན་བཏབ་པ་དང་། སྒྲིལ་བ་བསྒྲིལ་བའི་རྗེས་སུ་ཁོང་ཆོས་“d” “དང་”“z”མཐོང་འདུག ཤེས་བཞིན་འདི་ཡང་དག་ཏུ་སྤང་ཞིང་། སེམས་ཀྱི་སྤང་བརྟན་དེ་བསྒྲིལ་བར་དུས་ཆོད་རིང་པོ་དགོས་ཆེ། དེ་བར་ལན་འདེབས་བའི་དུས་ལུན་ཡང་རིང་དུ་སོང་འདུག ། “N”ལྟེན་ཀའི་ལྟེན་ཀ་ཙམ་ལ་མ་གཏོགས་སྒྲིལ་བ་བྱེད་མི་དགོས་པ་དང་། “p”ལྟེན་ཀ་ཙམ་ལ་སྒྲིལ་བ་བྱེད་དགོས་པས། སྤང་བར་ལན་འདེབས་བར་བྱི་མ་ལྟར་དུས་ལུན་རིང་པོ་དགོས་ཀྱི་མེད། ། ཤེས་པ་ཤི། Roger Shepard །དང་། ཁོང་གི་ལས་རོགས་ཆོས་ཡིད་ནས་སྒྲིལ་བའི་སྤང་ཚུལ་འདིའི་ཐད་ལ་དཔེ་སྟོན་མང་པོ་ཞིག་བྱས་འདུག ཡིད་ནས་སྒྲིལ་བའི་དུས་ལུན་རིང་ན། དེ་ཙམ་གྱིས་དུས་ཆོད་འགོར་གྱི་ཡོད་པར་སྤང་ཞིང་། དཔེ་མཆོན་འདི་ལྟ་བུའི་འོས་ནས་བཞུགས་ན། ཤེས་བཞིན་གྱིས་སེམས་ཀྱི་རྩིས་བ་ལེགས་པར་འགྲུབ་པར་བྱེད་པའི་གནས་ཚུལ་བརྒྱུད་རིམ་གྱི་མ་ལག་གི་ཁྲད་ཆོས་སྒྲིལ་ཞིག་གསལ་པོར་སྟོན་ཐུབ་པར་སྟམ།

ཡིད་ནས་སྤང་ཞིབ་བྱེད་བཞིན།

ང་ཚོས་འདི་ནས་ཤེས་བཞིན་བྱེད་པ་ཞིག་སྒྲོང་བའི་གནད་དོན་གཞན་ཞིག་ལ་བལྟ་
 བྱ་ཡིན། བྱིས་རང་གི་ཚོམས་ཁང་ལ་སྒྲེལ་ཁུངས་གཙོ་བོ་དཔེ་བར་བཞུགས་
 བཅ། ང་ཚོས་བྱིས་པའི་ལན་གཙོ་བོར་བསམ་གྱི་མེད་ལ། ལན་འདེབས་བར་བྱིས་
 གྱིས་ཅི་ཞིག་བྱེད་མིན་དེ་གཙོ་བོ་ཡིན། འགྲེལ་བཞུགས་པ་ལྟར་ན། མི་མང་ཆེ་བས་
 རོག་མར་ཚོམས་ཁང་ཡིད་ལ་འཆར་བར་བྱས་ཏེ། སྤང་བརྟན་འདི་ལ་ལྟ་ཞིབ་བྱེད་
 བཞིན་སྒྲེལ་ཁུངས་རེ་རེ་བྲངས་ཀྱིས་ལྟ་བུ་དུག། ང་ཚོས་ཤེས་བཞིན་འདིའི་རིགས་
 གཞིར་བཞག་ནས་ཡིད་ཆེས་བྱེད་པ་ནི། མི་ཞིག་གིས་སེམས་ཀྱི་སྤང་བརྟན་ལ་འཕྲེང་
 བཅད་གྱིས་ལྟ་ཞིབ་བྱེད་ཐུབ་པ་དང་། ལྟ་ཞིབ་བྱེད་ས་མང་ན་དེ་ཅུ་གྱིས་དུས་ཚོད་
 དགོས་པ་འདི་ཡིན།

ཤེས་བཞིན་འདིའི་རིགས་ནི་ཞིབ་འཇུག་ཚོད་ལྟ་མང་པོ་ཞིག་གི་བྱ་བ་དོན་དང་
 ཡོངས་སུ་མ་ཐུན་པ་ཞིག་རེད། དཔེར་ན། སི་ཏེ་ཏུ་མིན་དང་ཁོང་གི་ལས་རོགས་ཚོས་
 ཞིབ་འཇུག་གཅིག་གི་ནང་། དཔུང་གཞིའི་མི་ཚོར་ས་ཁྲ་ཞིག་སྒྲོ་འཛིན་བྱེད་དུ་བཅུག་
 འདུག། ས་ཁྲའི་སྤྲེང་དུ་དངོས་པོ་བཅུན་ཅིང་ཡོད་པ་དང་། དེ་ཚོའི་བར་གྱི་རྒྱང་ཐག་ལ་
 ཁྲད་པར་ཡོད་པ་རེད། ཁོང་ཚོས་ས་ཁྲ་དེ་ཡིད་ལ་ལེགས་པར་སྒྲོམ་ཐུབ་པའི་རྗེས་སུ་
 གཤམ་གྱི་བྱ་འགྲུལ་འདིའི་ནང་མཉམ་ཞུགས་བྱས་ཤིང་། ཁོང་ཚོས་རོག་མར་རང་གི་
 མིག་གཉིས་བརྩམ་ནས་ས་ཁྲ་ཡིད་ལ་འཆར་བར་བྱས་ཏེ། ས་ཁྲའི་སྤྲེང་གི་ལྷུ་ལ་
 གཅིག་ལ་དམིགས་པ་གཏད་པ་དང་། དངོས་པོ་གཞན་ཞིག་གི་མིང་མ་གོ་བར་དུ་དེ་
 ལྟར་བསྐྱུགས་བསྐྱང་བ་རེད། ཞིབ་འཇུག་བྱེད་མཁན་གྱིས་ས་ཁྲའི་སྤྲེང་དུ་ཡོད་པའི་
 ཤིང་སྤྲོད་ལྟ་བུའི་མིང་ཐེངས་མང་པོར་བཞུགས་པ་དང་། མཚམས་རེར་རྒྱབ་སྐྱོད་ལྟ་བུ་

129

འགྲོ་བར་དུས་ཚོད་དགོས་པ་དང་། འདི་ནི་བར་སྤང་ངོ་མ་ཞིག་བརྒྱད་ནས་འགྲོ་བ་དང་
གཅིག་མཚུངས་རེད།

གཞི་གཅིག་ལ་གཏོང་བ།

ར་ཚོས་འདི་ནས་ཚོད་ལྷ་ཞིག་བྱ་རྒྱུ་ཡིན། ཐོག་མར་རང་གི་ལག་པ་བརྒྱངས་ཏེ།
མཇུ་བ་མེའི་སྟེང་དུ་བྱེ་མ་ལེབ་ཅིག་ཡོད་པར་བསམས་ནས་གཤམ་གྱི་ཅི་བ་འདི་ལ་
ལན་ཐོབ་ས། བྱེ་མ་ལེབ་དེའི་མགོ་ཡི་ཁ་དོག་ཅི་ཞིག་ཡིན་ནམ། ཅི་བ་འདིར་ལན་
འདེབས་པར་མི་མང་པོ་ཞིག་གིས་རང་གི་ཡིད་ནས་གཞི་དེར་ཞིབ་ཏུ་བལྟ་དགོས་
ཚུལ་འབྲེལ་བ་རྫོང་བྱས་འདུག འདི་ནི་ཡིད་ཀྱི་སྤང་བརྟན་སྟེང་ཆ་ཤས་ཐམས་ཅད་
ཞིབ་ཏུ་འཆར་མ་ཐུབ་པ་ལྟ་བུ་ཞིག་རེད། དེའི་ཕྱིར་ཡིད་ལ་ཤར་བའི་སྤང་བརྟན་ཚུང་
བྱས་ན། འབྲ་བར་ལྟ་བུའི་སྟེང་དུ་འབྱུང་གི་ཡོད་པ་ལྟར། དེའི་ཆ་ཤས་ཁག་ཅིག་
གསལ་པོ་མིན།

ཤེས་བཞིན་འདི་ལ་མཛོན་སུམ་གྱི་བརྟག་དབྱེད་ལས་བྱུང་བའི་བྱུབ་དོན་གྱིས་
རྒྱབ་སྐྱོར་བྱེད་ཀྱི་ཡོད། དཔེར་ན། ཞིབ་འཇུག་གཞན་ཞིག་གི་ནང་མཉམ་ཞུགས་པ་
ཚོས་ཡིད་ལ་དུད་འགྲོ་ཞིག་ཆེ་ཚུང་བཞི་རུ་འཆར་སྒྲོམ་བྱས་པ་དང་། སྤང་བརྟན་དེ་
བྱུབ་བའི་རྗེས་སུ་མཉམ་ཞུགས་པ་ཚོར་དུད་འགྲོ་དེའི་ཁྱད་ཚོས་ཤིག་ཡིན་མིན་པའི་
ཚོས་ཤིག་གི་སྐོར་ལ་ཅི་བ་བཀོད་པ་རེད། ཁྱོད་ཚོས་མོ་མོའི་སྤང་བརྟན་ལ་བལྟ་
དགོས་ཤིང་། གལ་སྲིད་ནིས་པའི་ཁྱད་ཚོས་དེ་རང་གི་སྤང་བརྟན་གྱི་སྟེང་དུ་ཡོད་ཆེ།
ཁྱོད་ཚོས་དེ་བཅའ་ནས་གསལ་པོར་མཐོང་མ་ཐག་སྒྲོག་བརྟན་ཞིག་གཞན་དགོས།
གལ་སྲིད་སྤང་བརྟན་གྱི་སྟེང་དུ་ཁྱད་ཚོས་དེ་མེད་ཆེ། ཁྱོད་ཚོས་འབྲེལ་ཡོད་ཀྱི་གཞི་

ལ་བཅུ་ལ་ནས་ཁྱད་ཆོས་དེ་མེད་པར་མཐོང་མ་ཐག་སློག་བརྟེན་གཞན་ཞིག་གཞན་གསུམ་
དགོས། དཔེར་ན། གྱི་ལའི་སྤང་བརྟེན་ཞིག་ཡིན་ན། ཞིབ་འཇུག་གྱི་འཁམས་ཀྱིས་ཁོང་
ཆོར་ན་ཅེ་ནོ་པོ་དང་། རྩ་ཅོ་ཐུང་བུ་ཡོད་མེད་ཀྱི་དྲི་བ་འགོད་སྤྱོད། ཡིད་བྱ་ཡོད་པའི་
སྤང་བརྟེན་གྱི་བོངས་ཆད་ཆུང་བུ་ཡིན་ཆོ། ཁོང་ཆོས་ལན་འདེབས་པར་དུས་ལྟན་
ཆུང་ཅམ་འགོར་གྱི་ཡོད།

ཤེས་བཞིན་འདི་ལ་མངོན་སུམ་གྱི་བདེན་དཔང་གིས་རྒྱབ་རྟེན་བྱས་ཡོད་
ཅིང་། ཡིད་ཀྱི་སྤང་བརྟེན་སྤྱིང་གི་དངོས་པོ་དེ་གཞོན་ཆུང་ན། དེ་ཅམ་གྱིས་དེའི་ཁྱད་
ཆོས་རྣམས་ཞིབ་དུ་མཐོང་རྒྱ་ཁག་པོ་ཡིན། ཆ་ཤས་སྤྱོད་མོ་རྣམས་ལ་བཟླ་བར་མཉམ་
ཞུགས་པ་ཆོས་རང་གི་དམིགས་པ་གཞི་སྤྱོད་པ་གཏོང་དགོས་ཤིང་། སྤང་བརྟེན་ཅི་
ཅམ་ཆུང་ན་དེ་ཅམ་གྱིས་དམིགས་པ་ཤུགས་ཆེར་གཏོང་དགོས་རྒྱ་ལོད། དེ་བཞིན་
ལན་འདེབས་པ་ལ་འདྲ་དུས་ལྟན་རིང་པོ་དགོས་ཀྱི་ཡོད།

ཟུང་འབྲེལ།

ང་ཆོས་ད་དུང་དཔེ་མཆོན་གཞན་ཞིག་ལ་བཟླ་རྒྱ་ཡིན། ཡིག་ཆེན་"D"འདི་ཡིད་ལ་
འཆར་བར་བྱས་ནས་གཡོན་སྒྲོགས་སུ་ཟུར་ཁྱད་༤༠་ཅམ་ལ་བསྐྱོར་བ་དང་། ད་ནི་ཡི་
གེ་འདིའི་བྱང་ཐེག་དེ་ཞབས་སུ་ཡོད། ཡིག་ཆེན་"J"འདི་ཡིད་ལ་འཆར་བར་བྱས་ནས་
གོང་གི་ཡི་གེའི་འོག་དུ་འཛོག་དགོས། འདི་ལྟར་"J"འདིའི་ཅེ་མོ་དེ་ཟུར་ཞིག་ལ་བསྐྱོར་
ཡོད་པའི་"D"ཡི་བྱང་ཐེག་ལ་ཐུག་ཡོད། ཡི་གེ་འདི་གཉིས་ལྟན་དུ་བཞག་པའི་རྣམ་པ་
འདི་དངོས་པོ་རྒྱས་ཡོད་ཅིག་དང་འདྲ་མཚུངས་ཡིན་ནམ། ཁྱེད་ཀྱིས་ཉི་གཉིས་གསུགས་
ཤིག་མཐོང་ངམ། ཁྱེད་ཐབས་འདི་བཞོལ་སྤྱོད་བྱས་པའི་ཞིབ་འཇུག་ཐོག་མའི་བསྟན་

དོན་ལ། མི་ཚོས་སྤང་བརྟན་སྟེང་གི་དངོས་པོ་རྣམས་ཟུང་འབྲེལ་བྱས་ནས་མངོན་ཐོན་གྱི་ཁྱད་ཚོས་ངོས་འཛིན་བྱེད་ཐུབ། ང་ཚོས་ཤེས་བཞིན་བརྒྱུད་ནས་དངོས་པོའི་སྤང་བརྟན་ལ་བཙོས་བསྐྱར་བྱེད་ཐུབ་པ་དང་། བཙོས་བསྐྱར་དེའི་འབྲས་བུའང་མཐོང་གི་ཡོད་པར་སྤང་། ཞིབ་འཇུག་གི་བྱུང་དོན་གྱིས་བཙོས་བསྐྱར་གྱི་དབྱིབས་རིས་གསར་བའང་ང་ཚོར་སྤང་ཐུབ་པར་བསྟན་ཡོད།

ཡིད་ནས་སྐོར་བ་དང་ལྟ་ཞིབ་བྱེད་པ། གཞི་གཅིག་ལ་ལྟ་བ་དང་ཟུང་འབྲེལ་བྱེད་པ་བཅས་ཀྱི་དཔེ་མཚོན་བཞི་པོ་འདི་དག་ལ་མཚོན་ན། ཤེས་བཞིན་གྱིས་ཡིད་ཏུ་སྤང་བརྟན་སྒོམ་པའི་གནས་ཚུལ་བསྐྱེལ་ནི་རྒྱས་ཚུལ་མ་ལག་གི་འཇུག་ཚུལ་སྟོན་ཐུབ་པར་སྤང་། ཤེས་བཞིན་གྱིས་བསྟན་ཡོད་པ་ལྟར། གཟུགས་འཛིན་ཤེས་བ་དང་འབྲེལ་བའི་སེམས་ཀྱི་སྤང་བརྟན་ཐོག་ཡོད་པའི་མཚོན་བྱེད་ཁག་ཅིག་ནི། བར་སྤང་གི་ཆ་ཚད་དང་ལྡན་པའི་སྒོ་ནས་བཞོད་སྒྲིག་བྱས་ཡོད་པ་དང་། མཚོན་བྱེད་དེ་དག་སྐོར་བ་དང་ཟུང་འབྲེལ་སོགས་བྱས་ནས་དབྱིབས་རྣམ་གསར་བའང་བསྐྱུན་ཐུབ།

དེ་ལྟར་ནའང་། ཤེས་བཞིན་ལ་རྒྱུན་ཏུ་རྒྱས་པ་ཐོན་གྱི་མེད་པ་དང་། སྐབས་འགར་ནོར་འཁྲལ་ཡང་འབྱུང་གི་ཡོད། ང་ཚོས་མཚམས་འདི་ནས་ཤེས་བཞིན་ལ་ནོར་འཁྲལ་ཤོར་བའི་གནས་སྤངས་ཀྱི་སྐོར་སྟེང་རྒྱ་ཡིན།

ཡོག་འབྲེན་བྱེད་པའི་ཤེས་བཞིན།

ང་ཚོས་སྟེང་ཟིན་པ་རྩི་བཞིན། ཞིབ་འཇུག་བརྟག་དབྱེད་ཁང་ཏུ་ཚན་རིག་པ་ཚོས་གཟུགས་འཛིན་ཤེས་པའི་སེམས་ཀྱི་སྤང་བརྟན་འབྱུང་ཚུལ་གྱི་རྣམ་པ་གསལ་ཆེན་སྐོར་ཞིག་གསལ་སྟོན་བྱས་ཡོད། སྤང་བརྟན་གྱི་སྐོར་ལ་ཤེས་རྒྱ་བསྐྱེད་ཐབས་གཞན་ཞིག་

ནི། མི་ཚོར་སྤྲུལ་སྤྱོད་བྱས་ནས་སོ་སོའི་སྤྱོད་བ་ལ་ཞིབ་ཏུ་བྱེད་དུ་འདུག་སྟེ་འདི་ཡིན།
འདི་ལྟར་བྱུང་བའི་འབྲེལ་བ་རྫོང་དེ་སྟེན་དུ་བྱང་བདེན་མིན་ཞིང་། མཆམས་རེར་ནོར་
འབྲུལ་འབྱུང་གི་ཡོད་པ་མངོན་གསལ་རེད། དཔེ་མཆོན་ཁག་ཅིག་ལ་གཞིགས་ན།
ཐོག་མའི་ཤེས་བཞིན་ནི་ལོག་འདྲེན་གྱི་རང་བཞིན་ཡིན་ཡང་། གང་ཟག་ཅིག་ལ་སྤྱོད་
བརྟེན་སྤྲད་ན། ལོག་འདྲེན་དེ་བསལ་སྟབས་སྤྱད་། གནས་སྟངས་གཞན་ལ་མཆོན་
ན། ཤེས་བཞིན་ལོག་འདྲེན་དུ་སོང་བའི་སྐབས། གང་ཟག་རང་གིས་ལོག་འདྲེན་དེ་
ཆོར་མི་སྟབས་སྤྱད་ན། སྤྱོད་བརྟེན་བྱས་ཀྱང་དཀའ་ངལ་འདི་བསལ་མི་སྟབས་སྤྱད་
སྟེ།

ར་ཆོས་དཔེ་མཆོན་ཁག་ཅིག་ལ་བཏུ་སྟེ་ཡིན་ཞིང་། དང་པོ་ར་ཆོས་ཐོག་མའི་
སྐབས་ཀྱི་ཤེས་བཞིན་ནི་ལོག་འདྲེན་ཞིག་ཡིན་ཡང་། སྤྱོད་བརྟེན་ལ་བརྟེན་ནས་དཀའ་
ངལ་འདིར་དོ་སྤྲོད་བྱེད་སྟབས་སྤྱད་ན། མཆམས་རེར་ལོག་འདྲེན་འདི་བསལ་སྟབས་
འདི་དཔེ་མཆོན་ཞིག་སྤྱོད་སྟེ་ཡིན།

བརྟེན་སྟབས་འདི་ལོག་འདྲེན་གྱི་ཤེས་བཞིན།

འཆར་སློམ་བྱས་པའི་སྤྱང་བརྟེན་དེ་འབྲུག་པར་ཏུ་བྱུང་སྟེ་ཡོད་པ་ནི་ལོག་འདྲེན་
བྱེད་པའི་ཤེས་བཞིན་གྱི་ཆ་ཤས་གཙོ་བོ་ཞིག་ཡིན་ཞིང་། སེམས་ཀྱི་སྤྱང་བརྟེན་ནི་
འབྲུག་པར་རོ་མ་ཞིག་མིན་ཞིང་། འདི་ལ་འབྲུག་པར་གྱི་བྱུང་ཆོས་མང་པོ་ཆང་མེད། ༡༡༽
འབྲུག་པར་དང་མ་འབྲུག་པར་སེམས་ཀྱི་སྤྱང་བརྟེན་སྟེང་གི་དངོས་པོ་ལ་སྤྱོད་པ་ནས་དོན་
འབྲེལ་བྱས་ཡོད་སྟབས། བསྐྱར་དུ་དོན་འབྲེལ་བྱེད་སྟེ་ཁག་ཅིང་། ༡༢༽སྤྱང་བརྟེན་
དེར་བཀོལ་སྤྱོད་རི་ལྟར་བྱེད་པ་ལ་བཀག་སྟེ་བྱེད་པའི་རང་སྟེང་གི་བཀོད་སྤྱིག་ཅིག་

ཡོད་པ་དང་། ། ༣ ། སྤྱང་བརྟན་དེར་ཆ་མ་ཆང་བའམ་ཁོར་འདྲོལ་ཡང་ལན་མང་འབྱུང་གི་ཡོད། ར་ཆོས་གཤམ་དུ་གནད་དོན་འདི་དག་རེ་རེར་བལྟ་རྒྱུ་ཡིན།

སྤང་བརྟན་ལ་ལྷ་མོ་ནས་དོན་འབྲེལ་བྱས་ཡོད་པ།

ར་ཆོའི་སེམས་ཀྱི་སྤང་བརྟན་ནི་བྱུང་བ་དང་དངོས་པོའི་བླ་ཤེས་ལ་གཞི་རྒྱུས་ཡོད། ཐོག་མར་བྱ་དངོས་དེ་དག་ར་ཆོར་སྤང་བའི་སྐབས། ར་ཆོས་དེ་དག་ལ་དོན་འབྲེལ་དང་བཀོད་སྒྲིག་བྱས་ཏེ། འདི་སྤང་བྱུང་བའི་འབྲས་བུ་ཞིག་རང་གི་སེམས་སུ་ཉར་གྱི་ཡོད། ར་ཆོས་ཕྱིས་སུ་བླ་ཤེས་བསྐྱངས་ནས་སྤང་བརྟན་གསར་བ་བསྐྱུན་སྐབས་ཀྱང་དོན་འབྲེལ་དང་བཀོད་སྒྲིག་འབྱུང་བ་དཔེར་ན། ར་མ་ཉིག་དང་ཁོང་གི་ལས་རྒྱས་ཆོས་མཉམ་ཞུགས་པ་ཆོར་ཡོངས་གྲགས་ཡིན་པའི་དང་པ་དང་རི་བོར་གི་མིག་ཡོར་ལྟ་བུའི་རི་མོ་བསྟན་ཞིང་། མཉམ་ཞུགས་པ་ཆོས་རི་མོ་འདི་ལ་བལྟས་ནས་ཐོག་མར་རི་བོར་མཐོང་ཆོ། ཕྱིས་སུ་སོ་སོའི་སེམས་ཀྱི་

དང་པ་དང་རི་བོར་གི་མིག་ཡོད།

སྤང་བརྟན་སྤེང་དང་པ་མཐོང་བར་དཀའ་ངལ་ཆེན་པོ་བྱུང་འདུག ཁོ་ཆོས་ཐོག་མར་དང་པ་མཐོང་ན། ཕྱིས་སུ་སོ་སོའི་སྤང་བརྟན་སྤེང་རི་བོར་མཐོང་བར་གཅིག་མཚུངས་ཀྱིས་དཀའ་ཁག་བྱུང་འདུག ཡིན་ཡང་། ར་ཆོས་མངོན་སུམ་དུ་རི་མོ་དེའི་དོན་འབྲེལ་གང་ཡིན་ཡང་གང་འཆོམས་ཀྱིས་ལས་སྤྱོད་མཐོང་བྱུང་བ་འདིའི་ཐད་ནས་སེམས་ཀྱི་སྤང་བརྟན་ནི་འབྲ་པར་དང་གཅིག་མཚུངས་ཤིག་མིན། དེ་ལྟར་འདྲ། ར་ཆོས་མཉམ་

སྒྲ་བརྒྱན་ལ་རང་སྤང་ནས་བཀོད་སྒྲིག་ཅིག་ཡོད་པ་དེས་ར་ཚོས་སྒྲ་བརྒྱན་དེ་ངི་
 ལྟར་བཀོལ་བར་ཚོད་འཛིན་བྱེད་ཀྱི་ཡོད། དཔེ་མཚོན་ཞིག་བྲངས་ན། རེ་མཛད་རིའི་
 སྐར་མ་ Star of David རྟེན་ལ་འཆར་བར་བྱོས་དང་། བྱེད་ཀྱིས་སྒྲ་བརྒྱན་དེའི་ནང་
 བན་ཚུན་བསྟོལ་བའི་བྱར་གསུམ་མ་གཉིས་མཐོང་ངམ། འདི་ལས་སྐ་པོ་ཞིག་རེད།
 འོན་ཀྱང་། ཐད་གཤིབ་བྱ་བཞི་མ་ཞིག་མཐོང་ངམ། འདི་མཐོང་རྒྱ་དཀར་མོ་ཡིན། བྱེད་
 བར་འདི་བྱར་དགོས་པའི་རྒྱ་མཚན་ཅི་ཞིག་ཡིན་ནམ་ཞེ་ན། བྱེད་ཀྱིས་སྐར་མ་འདི་
 བན་ཚུན་བསྟོལ་བའི་བྱར་གསུམ་མ་གཉིས་ཀྱི་
 རང་ཚུལ་དུ་སེམས་ལ་ཉར་བའི་རྒྱུན་གྱིས་རེད།
 དེའི་བྱིར་བྱར་གསུམ་མ་ལས་སྐ་པོར་མཐོང་བྱལ་
 གྲང་། ཐད་གཤིབ་བྱ་བཞི་མ་མཐོང་བར་བྱེད་
 ཀྱིས་རི་མོ་འདི་རྩལ་པོ་བསྐྱར་དུ་བཀོད་སྒྲིག་
 བྱས་ནས་བྱལ་ཆ་སོ་སོར་བལྟ་དགོས་རྒྱུ་རེད།

རེ་མཛད་རིའི་སྐར་མ།

ཏེ་མུད་ཏེ་འི་སྐྱར་མ།

སེམས་ཀྱི་སྒྲུབ་བརྒྱུན་སྟེང་ཡོད་པའི་དངོས་པོ་ལ་རང་སྟེང་དུ་རང་བཞིན་གྱིས་གྲུབ་
པའི་བཀོད་སྟེན་ཅིག་ཡོད། བཀོད་སྟེན་གཤེད་ལྷན་ཁག་པོ་ཡིན་ཞིང་། གནད་དོན་
པདྨ་རྒྱལ་ས་ནས་ཤེས་ཆོར་གྱིས་ཐེན་ན། སྒྲུབ་བརྒྱུན་བསྐྱར་དུ་བཀོད་སྟེན་གྱིས་ཡོད་མ་

ཐུབ་ཅུང་། བྱིད་ཀྱིས་རྟོག་པ་འདི་དོས་འདྲིན་བྱས་ཏེ། ལྷང་བརྟན་ནི་གཡོ་འགྲུལ་དང་
འགྲུར་ཐྱོག་མེད་པའི་འདྲ་པར་དང་གཅིག་པ་ཡིན་པའི་འབྲུལ་ཤེས་ཀྱི་དབང་དུ་འགྲོ་
མི་དགོས།

ཆ་མ་ཆང་བའམ་ཞོར་འཛེལ་ཤོར་བའི་ལྷང་བརྟན།

སེམས་ཀྱི་ལྷང་བརྟན་ནི་འདྲ་པར་དང་། དངོས་ཡོད་ཀྱི་དངོས་པོ་དང་མ་འདྲ་པར་ཆ་
ཆང་བའམ་ཡང་དག་ཅིག་མིན་ཡང་། ལྷང་བརྟན་གྱི་ཆ་མི་ཆང་བའི་རང་བཞིན་དེ་ར་
ཆོར་ལྷང་གི་མེད། ལྷང་བརྟན་སྟེང་གི་དངོས་པོ་དེ་ར་ཆོར་ཆ་ཆང་བར་ལྷང་བའི་རྒྱ་
མཆན་ནི། ར་ཆོར་ལྷང་བརྟན་ནང་དུ་བཅུག་པའི་བྱད་ཆོས་ཁག་ལ་མ་གཏོགས་དོ་ལྷང་
བྱད་ཀྱི་མེད་པ་དང་། གང་ཞིག་ཆང་མེད་པ་ལ་མཉམ་པར་འདྲིན་གི་མེད། འོན་ཀྱང་།
ར་ཆོར་ལྷང་བརྟན་ནང་སྟོང་ཆ་འབྱུང་བའི་གོ་སྐབས་མང་པོ་ཡོད། དཔེར་ན། བྱིད་ཀྱིས་
རྟོག་ཡིད་ལ་འཆར་སྒོམ་བྱོས་དང་། རྟོད་ཀྱི་རྒྱལ་བྱོགས་ཀྱི་སྲུག་པའི་བྱས་མོ་གང་
འདྲ་ཞིག་ཡིན་ནམ། མི་མང་ཆེ་བས་འདིར་འོར་འབྲུལ་བྱེད་ཅིང་། ཁོང་ཆོས་རྟེན་
རྒྱལ་བྱོགས་ཀྱི་སྲུག་པ་མིའི་རྒྱུ་པ་དང་འདྲ་མཚུངས་ཡིན་པར་བསམ་ཀྱི་ཡོད། འོན་
ཀྱང་། བྱད་པར་ཆེན་པོ་ཡོད་པ་དང་། སྲུག་པ་རྗེས་མའི་བྱས་མོ་དེ་མིའི་རྒྱུ་པ་དང་མ་
འདྲ་པར་མཐོ་སར་ཡོད་ལ། དེར་ཆོགས་སྐྱག་མ་ཞིག་ཀྱང་ཡོད་པར་མ་ཟད། འཕང་
རུས་ཐྱོག་བྱོགས་སུ་འཁོར་ཡོད། ར་ཆོར་ལྷང་བརྟན་ཆ་མི་ཆང་ཞིང་། མཆན་མས་རེར་
ལྷང་བརྟན་སྟེང་སྲུག་པ་གཏན་ནས་མེད། གནད་དོན་ལྷང་བརྟན་དེ་ཆ་མ་ཆང་པ་དང་།
ཡང་ན་དེའི་སྟེང་སྲུག་པ་མེད་པ་འདི་མིན། དེ་ལས་ཐྱོག་སྟེ། གནད་དོན་ནི་ལྷང་བརྟན་
དེ་ར་ཆོར་ཆ་ཆང་བར་ལྷང་གི་ཡོད་པ་འདི་ཡིན། རྒྱ་མཆན་འདི་ལ་བརྟན་ནས་ཤེས་

བཞིན་གྱི་ལོག་འབྲེན་འབྲུང་གི་ཡོད། ང་ཚོས་རང་གི་སྤང་བརྟན་མི་གསལ་བའམ་ཆ་
མི་ཆང་བར་མཉམ་པར་འཛིག་པའི་སྤྱོད་བཟུང་བྱེད་ཆོག ཡིན་ཡང་། འདི་ལས་སྤྱོད་
ཞིག་མིན་ཞིང་། འོག་གི་གཅིག་ནས་དེའི་རྒྱ་མཆན་ནི་སེམས་ཀྱི་སྤང་བརྟན་ལ་ལྟ་
སྐབས། ང་ཚོས་རང་གིས་གང་འཆོལ་བཞིན་པ་དེ་ཁ་སྤྱོད་བྱེད་གྱི་ཡོད། འདི་ལྟར་
སེམས་ཀྱི་སྤང་བརྟན་སྤེད་སྤྱོད་ཆ་འཆོལ་བ་ནི་སྒྲིག་བཞུ་བྱེད་ནས་ཐུན་པ་འཆོལ་བ་
ལྟ་བུ་རེད།

མདོར་བསྟན་ན། ང་ཚོའི་སེམས་ཀྱི་སྤང་བརྟན་ནི་འདྲ་བར་མིན་ཞིང་། ང་ཚོས་
མ་མཐའ་ཡང་སེམས་ཀྱི་སྤང་བརྟན་འདྲ་བར་དང་གཅིག་པ་མིན་ཚུལ་གྱི་རྣམ་པ་གསལ་
ཆེན་སྒྲོར་ཞིག་ངོས་འཛིན་བྱེད་པར་སྤྱོད་བཟུང་བྱེད་ཆོག འདི་ལྟར་བྱས་ན་ད་གཞོན་
ཤེས་བཞིན་གྱི་ལོག་འབྲེན་དེ་བསལ་བྱུག།

ཤེས་བཞིན་ཀྱང་སེམས་ཐོར་ཐོན་པ།

ཐོག་མའི་ཤེས་བཞིན་ལོག་འབྲེན་གྱི་རང་བཞིན་ཡིན་ཡང་། སྤྱོད་བཟུང་བྱས་ནས་
དེར་དོ་སྤང་བྱེད་ཆོག་པ་དང་། འདི་ལྟར་མཆོམས་རེར་ཤེས་བཞིན་ཡང་དག་ཏུ་
བསྐྱར་བྱུང་བའི་གནས་སྟངས་ང་ཚོས་སྤྱོད་ཐེན། ད་ལྟ་ང་ཚོས་ཤེས་བཞིན་ལོག་
འབྲེན་བྱུང་བ་དང་། གང་ཟག་རང་ཉིད་ཀྱིས་དེར་དོ་སྤང་བྱེད་པའི་སྤྱོད་བཟུང་མ་
བྱས་ན་ཅི་ཞིག་འབྲུང་མིན་བཟུ་རྒྱུ་ཡིན། སྤང་བརྟན་བསྐྱར་བ་ནི་“ཡུན་བརྟན་གྱི་བར་
ཤེས་ནང་”ཉར་ཆགས་བྱས་ཡོད་པའི་གནས་ཚུལ་གཞིར་བཞག་སྟེ། “ཡུན་ཐུང་གི་
བར་ཤེས་”གྱི་རོ་བོར་སྤང་བརྟན་བཞེངས་པའི་ལས་ཤིག་རེད། དཔེར་ན། བྱེད་ཀྱིས་
མད་ཁྱི་བྱེ་བའི་རྒྱ་བའི་དབྱེབས་དང་འབྲེལ་བའི་གནས་ཚུལ་རང་གི་ཡུན་བརྟན་གྱི་བར་

ཤེས་ནང་ཉར་ཆགས་བྱས་ཡོད། འོན་ཀྱང་། ང་ཚོས་བྲིད་ལ་དེའི་དབྱིབས་ཅི་འབྲ་ཞིག་
 ཡིན་པའི་བྲི་བ་འདི་མ་བྲིས་པར་དུ་བྲིད་གྱིས་དེའི་སྤང་བརྟན་གང་ཡང་བསྐྱུན་མེད།
 བྲིད་གྱིས་སྤང་བརྟན་འདི་རང་གི་ཡུན་བརྟན་གྱི་བྲན་ཤེས་ནང་ཉར་ཆགས་བྱས་མེད་
 པ་དང་། ཡུན་ཐུང་གི་བྲན་ཤེས་ལས་བྱུང་བའི་མཚོན་བྲིད་གྱིས་རྣ་བའི་དབྱིབས་དེ་
 ཡིད་ལ་འཆར་སྒྲོམ་བྱེད་པའི་རང་གི་སྤྱོད་བ་བསྐྱེད་པ་རེད། སྤང་བརྟན་སྐྱུན་པའི་སྤང་
 བརྟན་ཞིག་གསར་བཙོ་བྱེད་པའི་བརྒྱུད་རིམ་ཞིག་ཡིན། དཔེར་ན། དབྱིན་ཡིག་གི་
 གསལ་བྱེད་རྣམས་རེ་རེ་བཞིན་ཡིག་ཆེན་གྱི་རྣམ་པར་ཡིད་ལ་འཆར་སྒྲོམ་གྱོས་དང་།
 ཡི་གེ་ཁྱིལ་པོ་རེ་རེ་སེམས་ལ་སྒྲོ་བྱུང་དུ་འཆར་རམ། མི་ཚོས་འབྲེལ་བརྗོད་བྱས་པ་
 ལྟར་ན། སྤང་བརྟན་དེ་དག་སྒྲོ་བྱུང་དུ་སྤང་གི་ཡོད། ། འདི་ནི་འཆར་ཤེས་ཐོག་ཡི་གེ་རྣམས་འཆར་
 དུ་བརྟག་པ་ལྟ་བུ་རེད། ། ཡིན་ཡང་། རོན་འོ་མར་ཡི་གེ་ཞིག་ལ་བྱུང་ཆ་ག་ཆོད་མང་ན། དེ་
 ཅུམ་གྱིས་སྤང་བརྟན་དེ་བསྐྱུན་པར་འགོར་ཞིང་། ། འདི་ནི་མ་མཐའ་ཡང་ཡི་གེ་དེ་རྣམས་ཀྱི་འབྲི་
 སྤངས་ལ་རྣམ་པ་རེས་ཅན་ཞིག་ཡོད་ཆེ་འབྱུང་གི་ཡོད། ། བདེན་དཔང་འདི་དང་གཞན་གྱིས་སྤང་
 བརྟན་ནི་རིམ་པས་བྱུང་བ་ཡིན་པ་དང་། ཤེས་བཞིན་ལ་སྤང་བ་ལྟར་དུས་གཅིག་ཏུ་
 ཡོངས་སུ་བྱུང་བ་ཞིག་མིན་པར་བསྟན་ཡོད།

རྒྱ་མཚན་ཅིའི་ཕྱིར་ཤེས་བཞིན་གྱིས་སྤང་བརྟན་གསར་བཞེངས་ཀྱི་བརྒྱུད་
 རིམ་འདི་བརྟག་མ་བྱུང་བ་ཡིན་ནམ། སྤང་བརྟན་ཞིག་གི་ཆ་ཤས་རེ་རེ་སྤྲང་ཆའི་བརྟ་
 ཆ་གཅིག་གི་ནང་གསར་བཙོ་བྱེད་ཅིང་། མི་ཚོས་འདི་ལྟར་མཁྱོགས་པོར་འབྱུང་
 བཞིན་པའི་སེམས་ཀྱི་བྱུང་བ་ཆོར་བྱུང་གི་མེད། སྤང་ཚུལ་གང་ལ་བལྟས་ཀྱང་། ང་
 ཚོས་བྱུང་བ་བྱུང་མོ་དེ་ལྟ་བུ་འདྲིན་པར་སྤྱོད་བརྒྱུད་བྱེད་མི་བྱུང།

ཡིན་ཡང་། འདི་ནི་ཤེས་བཞིན་གྱི་ཆད་བཀག་གི་བྱི་ཚུལ་ཅམ་རེད། ཤེས་བཞིན་གྱིས་ནམ་ཡང་སྤང་བརྟན་འགྲུབ་པར་བྱེད་པའི་སེམས་ཀྱི་བྱ་སྤྱོད་མ་ལག་གི་རང་བཞིན་གསལ་པོར་སྟོན་མི་ཐུབ། འདི་གལ་ཆེན་ཞིག་ཡིན་ཏེ། དུལ་ཏྲོགས་ཆོན་རིག་པ་དང་དབང་ཅའི་ཆོན་རིག་པ་ཆོར་མཆོན་ན། སྟོའི་བྱ་སྤྱོད་ཀྱི་རྣམ་གྲངས་ནི་དེ་དག་གི་གཞི་རྩ་གནས་པའི་བྱ་སྤྱོད་མ་ལག་རྣམས་སོ་སོར་འབྱེད་པ་ལ་བརྟེན་ཅིང་། འདི་ནི་སྤང་ཡང་མཆོམས་རེར་ཁྲད་པའི་སྤྲིག་གཞི་ཐ་དད་པ་རྣམས་སོ་སོར་འབྱེད་པ་དང་གཅིག་མཚུངས་ཤིག་ཡིན།

སེམས་ཀྱི་བྱ་སྤྱོད་བར་གྱི་ཁྲད་པར་རྣམས་ཤེས་བཞིན་ལ་སྤང་གི་མེད་ལ། དཔེར་ན། ར་ཆོས་ཐོག་མ་ནས་བཀོད་པའི་བྱི་བ་དེ་དག་ལ་བསྐྱར་དུ་བཟུང་ན། མད་ཁེ་བྱི་བའི་རྣ་བའི་དབྱིབས་ནི་ཅི་འདྲ་ཞིག་ཡིན་ནམ། རང་དབང་གི་ལྷ་མོས་ལག་པ་གང་གིས་དཔལ་འབར་བཟུང་ཡོད་དམ། སིལ་ཏྲོག་ཨ་ཁ་ཁ་ཏོ་དང་སྐྱར་འབྲས་གཉིས་ཀྱི་ཤུན་སྒྲོགས་གང་ཞིག་ལྷང་ནག་ཡིན་ནམ། མད་ཁེ་བྱི་བའི་རྣ་བའི་དབྱིབས་ལྷ་བུའི་དབྱིབས་ཀྱི་སྤང་བརྟན་དང་། ལག་པས་དཔལ་འབར་བཟུང་བའི་བར་སྤང་གི་ཆ་ཆད་ཅན་གྱི་སྤང་བརྟན། ཁ་དོག་གི་སྤང་བརྟན་བཅས་ནི་ཤྲོགས་གཅིག་ནས་དབང་ཅའི་སྤྲིག་གཞི་ཐ་དད་པར་བརྟེན་ནས་བྱུང་ཅིང་། ཁྲད་པར་དེ་ཆོ་ཤེས་བཞིན་ལ་སྤང་གི་མེད། དབྱིབས་འཛིན་པའི་བྱ་སྤྱོད་ནི་ཁྲད་པའི་སྐྱར་གོང་འདབ་མའི་ཆ་ཤས་ཤིག་གི་ནང་དུ་འབྱུང་ཞིང་། བར་སྤང་གི་ཆ་ཆད་ནི་གཙུག་གི་འདབ་མའི་ཆ་ཤས་ཤིག་ལ་བརྟེན་ནས་འགྲུབ་པ་དང་། ཁ་དོག་འཛིན་པའི་བྱ་སྤྱོད་ནི་ལྷག་པའི་འདབ་མའི་ནང་དུ་འབྱུང་གི་ཡོད། འོན་ཀྱང་། འདི་དག་གང་ཞིག་ཡིན་རུང་ཤེས་བཞིན་ལ་མཛོན་སྤྱི་

དུ་སྤང་གི་མེད།

མདོར་བྲིས་ན། ཤེས་བཞིན་ནི་སེམས་ཀྱི་སྤང་བརྟན་རྟོགས་བྱེད་ཀྱི་ལག་ཆ་ཏེ་
ཅང་ཆད་བཀག་ཅན་ཞིག་རེད། གནས་སྤངས་ཁག་ཅིག་ཏུ་ཤེས་བཞིན་གྱིས་སྤང་
བརྟན་གྱི་གཞིར་ཡོད་པའི་རྒྱས་རྩོལ་མ་ལག་གི་བྱེད་ཆོས་སྟོན་སྤུངས་པ་དང་། གནས་
སྤངས་གཞན་ཏུ་ཤེས་བཞིན་གྱིས་ལོག་འབྲེན་བྱེད་པའམ་ཅི་ཡང་སྟོན་གྱི་མེད། ཤེས་
བཞིན་གྱིས་བརྟན་པ་དེ་གང་ཞིག་གི་ཁོངས་སུ་གཏོགས་མིན་ང་ཆོས་ཤེས་མི་སྤུངས་
འདི་ནི་གནད་ལག་ག་གཙོ་བོ་ཞིག་ཡིན། ཤེས་བཞིན་གྱིས་རྒྱས་རྩོལ་མ་ལག་གི་བྱེད་
ཆོས་སྟོན་གྱི་ཡོད་དམ། ཡང་ན་ཤེས་བཞིན་གྱིན་ཅི་ལོག་ཏུ་འགྲོ་བཞིན་ཡོད་དམ།
ཤེས་བཞིན་གྱིས་རང་དོས་ནས་སེམས་ཀྱི་རྒྱས་རྩོལ་མ་ལག་གི་ཆ་ཤས་ཀྱི་བྱེད་
ཞིག་ང་ཆོར་སྤང་བར་བྱེད་དམ། ཡང་ན་སྤང་བཞིན་པ་ནི་འཁྲུལ་སྤང་ཞིག་ཡིན་མིན་ང་
ཆོས་ཐག་གཅོད་བྱེད་མི་སྤུངས། ཤེས་བཞིན་ནི་སྟོན་གྱི་ཡིན་པའི་རྒྱས་རྩོལ་མ་ལག་
གི་བྱེད་ལས་ཀྱིས་སྟོང་བའི་ཐལ་རྩལ་བྱ་བ་ཡིན་ཞིང་། ཤེས་བཞིན་གྱིས་ང་ཆོར་
སེམས་ཀྱི་གཞི་བྱ་ཡོད་པའི་རྒྱས་རྩོལ་མ་ལག་གི་རང་བཞིན་སྟོང་ནས་ཅི་ཡང་བརྟོད་
མི་སྤུངས།

རྒྱ་མཚན་ཅིའི་ཕྱིར་སེམས་ཀྱི་རྒྱས་རྩོལ་གྱི་མ་ལག་རྟོགས་རྒྱ་གལ་ཆེན་ཞིག་ཡིན་ནམ།
འདས་པའི་ལོ་རབས་གཅིག་གི་རིང་ལ་ཉམས་ཞིབ་པ་ཆོས་སོ་སོའི་ཞིབ་འཇུག་གི་
བྱེད་ཁོངས་རྒྱ་བསྐྱེད་བྱས་ཏེ། སེམས་ཀྱི་སྤང་བརྟན་བྱེད་པའི་སྐབས་སུ་ཁྱད་པའི་ཆ་
ཤས་གང་དག་གིས་ལས་ཀ་བྱེད་ཀྱིན་པ་གསལ་སྟོན་བྱེད་པའི་འབད་བརྩོན་བྱས་
ཡོད། འདིའི་རྒྱ་མཚན་གཙོ་བོ་ཞིག་སེམས་ཀྱི་སྤང་བརྟན་དང་། སྤང་འཛིན་གཉིས་ལ་

དབང་ཅའི་མ་ལག་ཐུན་མོང་དུ་ཡོད་པས་ཡིན། རྒྱ་མཚན་འདི་ལ་བརྟེན་ནས་སྤང་
འཛིན་ཞིག་འབྱུང་བཞིན་པའི་སྐབས་ཀྱི་བྲད་ཆོས་ཀྱི་བྲག་པ་སྒྲོར་ཞིག་སེམས་ཀྱི་
སྤང་བརྟན་ལ་འདུག་ཡོད། འདི་ནི་མ་མཐའ་ཡང་སྤང་འཛིན་ཞིག་གི་སྐབས་ཀྱི་ཁྲད་པའི་
རྒྱུ་རྩུ་མ་མཁུ་གི་བྲད་ཆོས་ཁག་ཅིག་སེམས་ཀྱི་སྤང་བརྟན་འབྱུང་བའི་སྐབས་
སྤང་ཡོད་པ་དེ་ཡིན། དཔེར་ན། སྤང་འཛིན་གྱི་སྐབས་སུ་ཚུར་མཛོན་སུམ་དུ་སྤང་
བའི་ཆོས་ཤིག་གི་སྤང་བརྟན་དེ་ཡུན་རིང་ལ་གནས་མི་རུང་ཞིང་། བྲད་ཀྱིས་རང་གི་
མགོ་དང་མིག་སོགས་ཡུལ་གཞན་ཞིག་ལ་གཏོད་དུས། སྤང་བརྟན་དེ་འདྲེལ་དགོས།
དེའི་ཕྱིར་དབང་ཅའི་སྤང་བྲད་གིས་སྤང་འཛིན་གྱི་གནས་ཚུལ་འདི་ཡུན་རིང་ལ་ཉར་གྱི་
མེད། འདི་ནི་སྤང་འཛིན་ལ་མཚོན་ན་བཟང་ཆ་ཞིག་ཡིན་ཡང་། སེམས་ཀྱི་སྤང་བརྟན་
ལ་བཀག་རྒྱ་ཞིག་ཏུ་འགྱུར་སྟེ། རྒྱུ་རྩུ་མ་གྱི་མ་ལག་འདིས་སེམས་ཀྱི་སྤང་བརྟན་
ཡུན་རིང་ལ་གནས་པར་འགོག་རྒྱུ་ཀྱང་ཅིང་། སྤང་བརྟན་དེ་དག་མཁྱོགས་པོར་
ཡལ་འགྲོ།

ནང་པའི་ཉམས་ལེན་ནི་སྤང་བརྟན་ལ་ཞིབ་འཇུག་གྱེད་པའི་ཚན་རིག་པ་ཆོར་
དང་བ་འཕྲེན་པ་ཞིག་ཡིན་པའི་རྒྱ་མཚན་གཅིག་ ནང་པ་ཆོས་སློང་སྤྱོད་བརྟེན་ལ་
བརྟེན་ནས་སྤང་བརྟན་དུས་ཡུན་རིང་པོར་རྒྱུན་འབྱོར་སྤྱོད་གྱེད་ཐུབ་པར་བརྟེན་པ་འདི་
རེད། གལ་སྟེད་སྤང་འཛིན་གྱི་སྐབས་སུ་བཀོལ་སྤྱོད་གྱེད་པའི་ཁྲད་པའི་ཆ་ཤས་
ཉམས་ཡིད་དུ་སྤང་བརྟན་བསྐྱུན་པའི་སྐབས་སུ་འདྲེལ་སྤྱོད་གྱེད་ཀྱི་ཡོད་ཆོ། སྤང་
བརྟན་རྒྱུན་འབྱོར་སྤྱོད་པ་ནི་ཡོང་མི་སྟེན་པ་ཞིག་མ་ཡིན་ཡང་ཉ་ཅང་དཀའ་ཁག་
ཅན་ཞིག་རེད། ནང་པའི་ལྷ་ཚུལ་ནི་ཞིབ་འཇུག་བརྟག་དབྱེད་ཁང་གི་འབྲས་བུ་དང་མི་

མ་ཐུན་པར་སྤང་ཞིང་། ལྷ་ཚུལ་དེ་ཡོངས་སུ་ཤེས་བཞིན་ལ་བརྟེན་པ་ཞིག་རེད། རྒྱ་
མཁོན་འདིའི་དབང་གིས་ང་ཚོས་མི་སྟོར་ཞིག་ཕྱོགས་གཅིག་ཏུ་བསྐྱས་ནས་ཤེས་
བཞིན་གྱིས་གང་ཞིག་བྱེད་ཐུབ་པ་དང་། གང་ཞིག་བྱེད་མི་ཐུབ་པ་རྟོགས་པར་གོ་
བསྐྱར་བྱེད་དགོས་བྱུང་། ད་ལྟ་ང་ཚོས་མཐོང་གསལ་ལྟར། ཤེས་བཞིན་ལས་པ་རོལ་
ཏུ་བགྱོད་པའི་ཐབས་ལས་ཞིག་མ་བཅའ་བར་ནང་པ་དང་བྱུབ་ཕྱོགས་པའི་བར་གྱི་
འགལ་ཆེ་མངོན་གསལ་དོད་པོ་དེ་བསལ་མི་ཐུབ། སྤང་བརྟན་ལུག་རིང་ལ་རྒྱན་
འཁྱོངས་བྱེད་པ་འདིར་མཆོན་ན། བྱུབ་ཕྱོགས་ཀྱི་ཆོན་རིག་གི་འདོད་ཚུལ་ནོར་སྤིང་
པ་ཞིག་རེད། རྒྱ་མཁོན་ནི་པལ་ཆེར་སྟོམ་ཆེན་པ་ཚོས་ཉམས་ལེན་མང་པོ་བྱས་པར་
བརྟེན་ནས་སེམས་ཀྱི་སྤང་བརྟན་བཞེངས་ཚུལ་ལ་འབྱུང་ཕྱོག་འབྱུང་གི་ཡོད་སྤིང་།
ཡིན་ཡང་། སྟོམ་ཆེན་པ་ཚོ་ཡང་རང་གི་ཤེས་བཞིན་གྱིས་ལོག་འདྲེན་བྱས་ནས་ནོར་
འབྲལ་འབྱུང་སྤིང་། ང་ཚོའི་བརྗོད་དོན་གཙོ་བོ་ནི། ང་ཚོས་གནད་དོན་འདི་ཤེས་བཞིན་
གཅིག་ཕུ་བརྒྱད་ནས་ཐག་གཅོད་བྱེད་མི་ཐུབ་པ་འདི་ཡིན། རྒྱ་མཁོན་ནི་ང་ཚོས་
མཐོང་གསལ་ལྟར། ཤེས་བཞིན་ལའང་མཆོམས་རེར་ནོར་འབྲལ་འབྱུང་གི་ཡོད།

ང་ཚོས་ཉམས་ཕྱོང་ལ་བརྟེན་ནས་སྤང་པ་དང་སྟོ་ཡར་རྒྱས་སུ་འགྲོ་བ་ཤེས་
ཤིང་། སྤང་བརྟན་བསྐྱར་ཐབས་ལ་མཁས་པའི་ནང་པ་ཚོའི་ཅུན་ས་ང་ཚོར་སྤང་བྱ་མང་
པོ་ཞིག་ཡོད་སྤིང་། ང་ཚོར་བྱི་བ་མང་པོ་ཞིག་ཡོད་པའི་ནང་ནས་གཅིག་ནི། ང་ཚོས་
སེམས་ཀྱི་སྤང་བརྟན་གྱི་སྒྲིག་གཞིའི་ཆོད་བཀག་དེ་རྟོགས་འདོད་པ་དང་། སེམས་ཀྱི་
སྤང་བརྟན་གྱིས་ཅི་ཞིག་བྱེད་ཐུབ་མིན་འདི་རེད། ཡིན་ཡང་། ཆོད་བཀག་དེ་དང་།
སེམས་ཀྱི་སྤང་བརྟན་ཡར་རྒྱས་སུ་གཏོང་བར་ཅི་ཞིག་བྱེད་དགོས་མིན་རྟོགས་པར།

ང་ཚོས་ལྷང་བརྟན་དེའི་གཞི་རུ་ཡོད་པའི་བྱ་ས་ཚོལ་གྱི་མ་ལག་རྟོགས་དགོས་ཤིང་།
ང་ཚོས་ཤེས་བཞིན་གཅིག་ལྷང་བརྟན་ནས་རྟོགས་མི་ཐུབ། ཤེས་བཞིན་གྱིས་བྱ་ས་
ཚོལ་གྱི་མ་ལག་གི་མཐུག་འབྲས་སྟོན་པ་ལས་བྱ་ས་ཚོལ་མ་ལག་རང་ཉིད་སྟོན་ཐུབ་
གྱི་མེད། ཤེས་བཞིན་གྱིས་ང་ཚོར་གནས་ཚུལ་གལ་ཆེན་སྟོན་པ་དང་། ང་ཚོས་དེ་
དག་ལ་བརྩི་མཐོང་བྱེད་དགོས། ཡིན་ཡང་། གལ་སྲིད་སེམས་ཀྱི་ལྷང་བརྟན་གྱི་བྱ་ས་
ཚོལ་མ་ལག་དང་། དེ་དག་གི་རང་བཞིན་རྟོགས་དགོས་ན། ང་ཚོས་ཤེས་བཞིན་ལས་
བྱང་བའི་གནས་ཚུལ་དེ་ཚོར་བདེན་དཔང་འཆོལ་ཐབས་གཞན་ལ་བརྟན་ནས་བརྟག་
དཔྱད་གཏོང་དགོས་སྟེ་རེད། །

བཟོ་སྒྲིང་།

སྒྲིང་བརྟན་དང་འཆར་སྒྲིམ།

བཟོ་སྒྲིང་ཐུན་གཉིས་པའི་གཏམ་བཤད་ཀྱི་རྗེས་སུ་སི་ཏེ་ཏུ་ཕེན་དང་སྐྱ་ཐེའོ་གཉིས་
དང་ལྷན་དུ་ཕྱོས་བསྐྱར་བྱེད་པར་སྤྱིངས་ཆའི་ཐོག་ཤེབས་མཁན་ནི། མད་ཀི་ལྷ་མིན་
མྱད་པ་ཞིབ་འཇུག་ཁང་གི་བརྟན་དབྱེད་པ་ནམ་སེ་དང་། དེ་རྒྱུ་མཐོ་སྒྲོབ་ཀྱི་སེམས་
ཁམས་རིག་པའི་སྒྲོབ་དཔོན་ཆེན་མོ་ཏམ་ཉིག་ ཤེ་ཆེ་ལྷ་ཀི་མཐོ་སྒྲོབ་ཀྱི་དབང་ཅའི་
ཆེན་རིག་དང་སེམས་ཁམས་རིག་པའི་སྒྲོབ་དཔོན་ཆེན་མོ་མ་ལེ་ནེ། སམ་ཏུ་ལྷ་ལྷེ་རའི་
ནམ་པར་ཤེས་པའི་ཞིབ་འཇུག་ཁང་གི་འགན་འཁུན་ཨ་ལམ་ན་བཅས་ཡིན་ཞིང་། ཏུ་ལའི་
སྒྲིམ་མཆོག་ནི་བཟོ་སྒྲིང་ཆའི་མའི་ནང་མཉམ་ཞུགས་གནང་ཡོད།

ཏན་རེ་ཏྲང་། ་ ངའི་བསམ་པར་ང་ཆོས་ཐོག་མར་བསམ་ཚུལ་འདྲ་མིན་སྒྲོང་བའི་
གནད་དོན་ཞིག་སྟེ། ཤེས་པ་ནི་རང་བཞིན་གྱིས་གསལ་ཞིང་ངེ་མས་མགོས་
པ་ཡིན་པའི་ནང་པའི་ལྷ་བ་འདི་སྒྲིང་རྒྱ་ཡིན། སྐྱ་ཐེའོ་བྱེད་ཀྱིས་བྱུ་ཕྱོགས་
ཀྱི་སྒོལ་རྒྱུན་ནང་ཕྱོགས་མ་ཐུན་ཞིག་མེད་པར་སྒྲིང་བའི་ནང་པའི་ལྷ་བ་འདི་
བརྗོད་པས་ང་ཏུ་ལས་བྱུང་། སི་ཏེ་ཏུ་ཕེན་གྱིས་ཀྱང་འདིའི་ཐད་ལ་བསམ་སྒྲོའི་
ལྷ་གཏོང་དགོས་པར་མི་ཤེས་པའི་སྐད་ཆ་བཤད་སོང་། མྱད་པའི་ཆེན་རིག་

པ་དང་། ཡུལ་རྟོགས་ཆེན་རིག་པ་ཆོས་ནང་པའི་གཞི་རྩའི་འདོད་ཚུལ་འདིའི་
ཕྱོགས་ནས་ནང་པ་ཆོ་དང་ལྷན་དུ་བཀྲོ་མེད་བྱེད་ཐུབ་པམ།

ཨ་ཐོད། །གཅིག་གྲས་ན་ང་ཆོས་ཐོག་མར་སྤང་ཚུལ་རང་ཉིད་ངོས་འཛིན་ཡག་པོ་ཞིག་
བྱེད་དགོས་སྐྱེ་རེད།

ལྷ་ཐེའོ། །རེད་ལགས། ང་ཆོས་དཔེ་མཆོན་ཞིག་བཞག་ནས་འགོ་འཇུགས་ཆོག་མེ་
ལོང་ལ་རང་སྤེང་དུ་སྤང་བརྟན་མེད་ཀྱང་། སྤང་བརྟན་ཚུར་ལྟོག་པའི་རྒྱས་པ་
ཡོད་པ་རེད། མེ་ལོང་མེད་ན་སྤང་བརྟན་ཡང་མེད་འགོ། བྱེད་ཀྱིས་སྤང་བརྟན་
མེད་པའི་མེ་ལོང་ཞིག་རང་གི་སྒོ་ལ་འཆར་ཐུབ་ཆོ། རྟོག་བྲལ་གྱི་ཤེས་པ་ཅི་
འདྲ་ཞིག་ཡིན་པའི་བསམ་སྒྲིཾ་རྟོད་སྐྱེ་རེད། གཞན་གང་གིས་ཀྱང་མ་སྤྲས་པའི་
ཤེས་པའི་རྒྱས་ཚུལ་འདི་མེད་པར་བསམ་སྒྲོའང་འབྱུང་ཐབས་མེད། ཡིན་
ཡང་། རྟན་དུ་ང་ཆོའི་སྒྲིཾ་རྟོད་ཚུལ་ནི་སྤང་ཚུལ་གཞན་སྒྲོར་ཞིག་སྟེ། འབ་
ཤེས་དང་། འཆར་སྤང་། སྤང་འཛིན་བཅས་དང་འབྲེལ་བའི་སྒྲོ་ནས་འབྱུང་གི་
ཡོད། རྟོག་པ་མཐའ་དག་གི་རྒྱབ་ལོགས་སུ་ཡོད་པའི་ཤེས་པ་སྤྲད་མེད་པ་དེ་
སྤྱིང་བར་ང་ཆོར་གོ་མས་འདིས་མེད་ཀྱང་། བྱེད་དངོས་པོ་དང་། ཁ་དོག་དེ་
བཞིན་ནང་གི་ནམ་རྟོག་སོགས་འཛིན་པའི་གོ་མས་འདིས་ཆེན་པོ་ཞིག་ཡོད།
ང་ཆོས་པལ་ཆེར་ནམ་ཡང་སེམས་རང་ཉིད་ལ་ཞིབ་ལྟ་བྱེད་ཀྱི་མེད། སྒོ་ལ་
སྤྱིང་བརྟན་མེད་མཁན་ཆོར་མཆོན་ནའང་། སེམས་ཀྱི་རྟོག་པ་དང་སྤང་བརྟན་
ཡལ་ནས་རྟོག་པ་བྱེད་མ་དེ་མ་སྤྲེས་པའི་སྒྲོན་གྱི་ཤེས་པ་སྤྲད་ཅིག་སྤྱིང་ཐུབ་
པའི་ཤེས་པ་ཞིག་ཡོད་ལ། ང་ཆོས་ཤེས་པ་འདི་སྤྱིང་བའི་དུས་ཡུན་རིང་དུ་

བསྐྱེད་ཆོག་འདི་ལྟར་སེམས་ནི་སྤང་བརྟན་དང་བྲལ་བའི་མེ་མོང་ལྟར་གནས་
བ་དང་། སྐད་ཅིག་མའི་དུས་ཡུན་དེ་ཤུགས་ཀྱིས་རིང་དུ་འགྲོ་རྒྱ་རེད། རྟོག་བ་
དང་། འདུ་ཤེས། སྤང་བརྟན་སོགས་སྤོང་ཡང་། དེ་ཆོ་བསྐྱེད་བར་བྱེད་བའི་
ཤེས་བ་ཞིག་ངས་བར་དུ་ཡོད་དགོས།

སི་ཤེ་ཏུ་ཕིན། ། ལྷ་ཐེའོ་ལགས། བྱེད་ཀྱིས་རང་གི་གཏམ་བཤད་དུ་གལ་སྲིད་ར་ཆོ་
ཁང་ཐོག་ལ་སླེབས་ན། སྐས་ཀ་དེ་ཡར་འཐེན་མི་དགོས་ཞེས་བརྗོད་སོང་།
ངས་དཔེ་མཆོན་འདིའི་ཤུགས་བརྟན་དུ་སྤང་བརྟན་ནི་རང་ཉིད་གནས་རིམ་
གཞན་ཞིག་དུ་བསྐྱེད་པའི་ཐབས་ལམ་ཡིན་ཞིང་། དེར་འགྱུར་བ་དང་སྤང་
བརྟན་འདོར་དགོས་པ་རྟོགས་བྱུང་། ལུབ་སྤྱོད་ཀྱི་ཆོན་རིག་ལ་སྤང་བརྟན་
ནི་བསམ་སློང་ནམ་པ་དགྲུས་མ་ཞིག་ཡིན་པའི་ལྷ་ཚུལ་གྱི་ལོ་རྒྱུས་རིང་པོ་
ཞིག་ཡོད། ནང་དོན་རིག་པའི་ནང་དུ་འང་སྤང་བརྟན་ལ་ལྷ་ཚུལ་གཅིག་
མཚུངས་ཤིག་བརྒྱུད་ཡོད་དམ།

ལྷ་ཐེའོ། ། ར་ཆོས་དོན་དངོས་སུ་དེར་དགྲུས་མ་ཞེས་ཟེར་གྱི་མེད། ཡིན་ཡང་། ར་
ཆོས་གནས་རིམ་གཉིས་སྐྱེད་གི་ཡོད་བ་དང་། གནས་རིམ་དང་པོ་ལ་བསྐྱེད་
རིམ་ཟེར་བ་དང་། སྐབས་འདིར་སེམས་ཀྱི་སྤང་བརྟན་བསྐྱེད་པའི་རྒྱས་བ་ལ་
སྤོང་བརྟན་བྱེད་རྒྱ་དེ་ཡིན། སློབ་སྦྱངས་པ་ཐོབ་སྟེ་དངོས་ཡོད་གནས་
ཤུགས་རྟག་བརྟན་གྱི་རང་བཞིན་དུ་མཐོང་བའི་བག་ཆགས་དང་། རེའོ་སྙམ་བ་
ནི་རང་རྒྱ་བ་ཞིག་ཡིན་པའི་འཛིན་བ་གཉིས་འགག་ན། ལོག་ཤེས་ནམས་སྤོང་
ཞིང་རྟོག་བྲལ་གྱི་ཤེས་བ་སྤྱད་མེད་བ་ཞིག་འབྱུང་རྒྱ་རེད། སྤྱད་མེད་པའི་དོན་

ནི་འི་མས་མ་བསྐྱེབས་པ་དང་དངོས་ཡོད་གནས་ལུགས་དང་གཅིག་མཐུན་
ཡིན་པའི་དོན་ཡིན། གནས་རིམ་འདིར་རང་ཉིད་ནི་སེམས་སུ་རྒྱུ་དུ་བཅན་
འཇུག་བྱེད་ཀྱིན་པའི་ཆོག་པའི་ཅེད་མོ་ཅེ་སར་མི་འགྱུར་ཞིང་། ཤེས་པ་ལྷན་
མེད་པ་དེ་ངོས་འཛིན་བྱེད་ཐུབ། འདིའི་པ་རོལ་རྩ་དང་ཆོས་སྐྱེས་ཀ་དེ་བཀོལ་
སྤྱོད་མང་པོ་བྱེད་མི་དགོས་པ་དང་། འདི་ནི་མཐར་ཐུག་གི་དམིགས་གཞི་ཡིན་
ལ། དེའི་བར་དུ་དང་ཆོར་ལག་ཆ་ཆང་མ་དགོས་རྒྱ་རེད།

ཁམ་ཉིག། ལྷ་ཐེའོ་ལགས། ངས་ཁྱེད་ཀྱིས་གང་བཟོ་བའི་ལེགས་པར་ཆོག་པ་ཡོད་
ཆོ། ལྷན་མེད་པའི་ཤེས་པ་འདི་དང་ལྷན་དུ་ཁེ་པན་གཤམ་ཆེན་སྒོར་ཞིག་ཀྱང་
འབྱུང་བ་དང་། འདིས་ང་ལ་དུས་རབས་ཉི་ཤུ་པའི་དངོས་ཁམས་རིག་པའི་ལོ་
རྒྱུས་ཀྱི་ལེའུ་ཞིག་དྲན་གསོ་བྱས་བྱུང་། ཆོན་རིག་པ་གྲགས་ཆེན་ཨ་ཡིན་སི་
ཐན་དང་། ཉན་སི་ཟླ་ཀི། Einstein and Heisenberg གཉིས་ཀྱིས་པན་ཚུན་ལ་
འཕྲིན་ཡིག་འབྲི་རེས་གནང་སྟེ། ཨ་ཡིན་སི་ཐན་གྱིས་གང་ཟག་ཅིག་གིས་ཆོན་
རིག་ལེགས་པར་བསྐྱབ་པ་ལ་ཆོན་རིག་གི་འདུག་ལུལ་གྱི་ཆོས་རང་གི་ཡིད་
ལ་འཆར་བར་བྱེད་དགོས་པར་གསུངས་པ་དང་། ཡོངས་གྲགས་ཀྱི་བསམ་
སློབ་ཆོད་ལྟ་དེ་བརྒྱུད་ནས་མེ་འཁོར་སློག་གི་སྤྱར་ཆད་དུ་བསྐྱོད་ཀྱིན་པ་
སོགས་ཡིད་ལ་འཆར་ཐུབ་དགོས། ཉན་སི་ཟླ་ཀིས་དེ་ལྟར་ཡིད་ལ་འཆར་
སྟེམ་བྱེད་པར་སྤྱིང་པོ་མེད་པར་འདོད་ཅིང་། ཆོན་རིག་ལེགས་པར་བསྐྱབ་པ་
ལ་སྤང་བརྟན་དེའི་རིགས་ལས་བཀྲལ་ནས་དངས་འདིར་སྐབས་བདེ་དུ་བཟོ་བྱ། ལྷན་
མེད་པའི་ཤེས་པ་ཞེས་པ་དེར་བརྟེན་དགོས་ཚུལ་འཕྲིན་ལན་དུ་བཟོ་བྱེད་ཡོད།

ཏན་སི་ལྷ་གིས་བརྗོད་པའི་ཤེས་པ་འདི་ནི་ཚེས་རིག་གི་རོ་ཐོར་བསྐྱར་རུང་
བའི་རྣམ་པ་ཅན་ཞིག་རེད། ཡིན་ཡང་། དངོས་ཁམས་རིག་པ་སྤྱོད་པ་འདི་གཉིས་
ཀས་ང་ཚོར་སྣེ་ཁྲིད་བྱས་ནས་རང་བྱུང་ཁམས་ཀྱི་སྒྲོར་ལ་རྒྱབས་ཆེན་གྱི་
གསར་རྟོག་མང་པོ་ཞིག་བྱས་ཡོད་སྟབས། ཁོང་གཉིས་ཀྱི་བྱེད་ཐབས་དེ་
གཅིག་ལས་གཅིག་ཆད་ལྷན་ཡིན་པར་འདོད་མཁན་ཞིག་པལ་ཆེར་ཡོད་མི་
སྲིད། ཚན་རིག་གི་ལོ་རྒྱུས་ནང་སྤང་བརྟན་གཞིར་བཞག་ཡོད་མེད་ཀྱི་བསམ་
སློབ་བྱེད་ཐབས་གཉིས་ཀར་སོ་སོའི་ངོས་ནས་རྒྱས་པ་ཆེན་པོ་ཞིག་ཐོན་ཡོད།

ཨ་ལན། ༡ འདིར་མཚུངས་ཚོས་ཡག་པོ་ཞིག་འདུག་དངོས་ཁམས་རིག་པའི་ནང་བར་
སྤང་གི་རོ་ཐོར་གནད་དོན་ཐད་ལ་ཞིབ་འཇུག་བྱ་ཆེན་ཞིག་བྱས་ཡོད། དཔེར་
ན། བར་སྤང་གི་རྒྱས་ལྷགས་ཤིག་ཡོད་དམ། ཚིག་གཞན་ཞིག་གིས་ངེས་ན།
དངོས་གཟུགས་དང་། སྒྲོག་ལྷགས་ཁབ་ལེན་གྱི་རྒྱས་ལྷགས་སྟོང་པའི་བར་
སྤང་དུ་རྒྱས་ལྷགས་ཀྱི་རིགས་གཞན་ཅི་འདྲ་ཞིག་ཡོད་དམ། རང་དོན་རིག་
པའི་ནང་སྤང་གི་ཡོད་པའི་ལྷན་མེད་ཀྱི་ཤེས་པ་དེ་བར་སྤང་དང་འདྲ་ཞིང་།
དོན་ངོ་མར་བར་སྤང་ནི་ཤེས་པ་དེའི་སྟོང་བའི་དཔེ་མཚོན་ཐུན་མོང་བ་ཞིག་
ཡིན། བར་སྤང་ལས་ཚོས་རྣམ་པ་འདྲ་མིན་ཞིག་འབྱུང་བ་དང་། དེ་དག་ནི་
གཅིག་ལས་གཅིག་མཚོག་ཡིན་པ་དེ་འདྲ་མ་ཡིན་པར། དངོས་ཡོད་གནས་
ལྷགས་གཅིག་གི་རྣམ་པ་གཉིས་ཡིན། རང་དོན་རིག་པར་ང་ཚོས་རྒྱན་དུ་ཀྱང་
རྗོད་དང་དོན་དམ་བདེན་པ་གཉིས་སྤང་གི་ཡོད་ཀྱང་། མཐར་ཐུག་ན་འདི་
གཉིས་རང་བཞིན་གཅིག་རེད།

ལྷ་ཐེའོ། ། ཤེས་པ་ལྷ་དཔེད་ཀྱི་མེ་ལོང་མེད་ན། སེམས་ཀྱི་ལྷ་འཁོར་ ཡོང་མི་སྲིད།
མ་ལེ་ན། ། ལྷ་དཔེད་ཀྱི་ཤེས་པ་འདི་དོན་སྤྱི་འདི་ནི། སེམས་ཀྱི་ལྷ་འཁོར་ལ་ལྷ་ཚུལ་
འཛིན་སྟངས་ཀྱི་ཕྱོགས་ནས་ནང་པ་དང་ཆོན་རིག་པ་ཆོའི་བར་དུ་ཡོད་པའི་
གཞི་རྒྱུ་ཁྱད་པར་གྱི་མཆོན་བྱེད་ཅིག་རེད། འདི་བསམ་ཚུལ་ལ། མེ་ལོང་གི་
དཔེ་མཆོན་འདིས་གཡོ་འགྲུལ་མེད་ཅིང་ལྷོག་འཕྲོས་བྱེད་པའི་རྒྱས་ཚུལ་ཞིག་
བསྟན་འདུག ཡིན་ཡང་། དོན་ངོ་མར་སེམས་ཀྱི་ལྷ་འཁོར་ནི་ལྷ་སྤྲིག་ཅིག་
ཡིན་ཞིང་། གྲུབ་ཆ་སོ་སོ་རིགས་མཐུན་ཀྱི་སྤྲེཌ་ཁག་ལས་གྲུབ་ཡོད། འདིར་
ངས་ནང་པའི་མཁས་དབང་དང་། ཆོན་རིག་པ་ཆོའི་ལྷ་ཚུལ་གྱི་ཁྱད་པར་ཞིག་
མཐོང་བུང་། ཁྱད་པར་འདི་ནི་ལྷ་འཁོར་སྒྲོར་གྱི་ལྷ་ཚུལ་གཞན་གྱི་ཕྱོགས་
ནས་ཀྱང་ཡོད་པར་སྟུམ།

ལྷ་ཐེའོ་ཡིས་ང་ཆོར་ལྷ་འཁོར་ནི་དངོས་ཁམས་ཀྱི་རྟེན་གཞི་དང་འབྲེལ་བ་
མེད་པར་གྲུབ་ཚུལ་བརྗོད་སོང་། དཔེར་ན། འཇའ་ཆོན་དང་འོད་ཟེར་ལྷ་བྱས་གྲུབ་
ཡོད། དུལ་རྟོགས་ཆོན་རིག་པ་ཆོའི་ལྷ་ཚུལ་ལ། ལྷ་འཁོར་ལ་མཐའ་མཆོམས་གསལ་
པོར་ལྷན་པའི་རྣམ་པ་ཡོད་སྟབས། བལ་ཆེར་དངོས་ཁམས་ཀྱི་རྟེན་གཞི་ཞིག་ཡོད་ཀྱི་
རེད། ལྷ་འཁོར་ནི་འབྲེལ་པར་མིན་ཡང་། དངོས་ཡོད་ཀྱི་འཛིག་རྟེན་དང་ཆ་མཐུན་པའི་
མཆོན་བྱེད་ཅིག་ཡིན། དེའི་ཕྱིར་ནང་པ་ཆོས་སེམས་ཀྱི་ལྷ་འཁོར་ལ་ལྷ་ཚུལ་འཛིན་
སྟངས་དང་། ཆོན་རིག་པ་ཆོས་ལྷ་འཁོར་གྱི་ཁྱབ་ཁོངས་སུ་མཆོན་བྱེད་ཅི་ཞིག་ཡོད་
པར་འདོད་པའི་བར་ལ་ངོ་མོ་དང་འཕོར་ཆད་གཉིས་ཀའི་ཁྱད་པར་ཞིག་ཡོད།

ཁྲམ་ཉིག། ། ནང་པ་ཆོའི་ལྷ་ཚུལ་ལ། ལྷ་འཁོར་འཆར་སྒྲོམ་གྱི་སྤྱིང་བདར་ལ་འཇུག་

པའི་གང་ཟག་སོ་སའི་རྒྱས་པར་བྱེད་པར་ཡོད་དམ།

རྒྱ་ལའི་སྒྲ་མ། ། ང་ཚོས་སེམས་ཀྱི་སྤང་བརྟན་ཞེས་པའི་ཆོག་འདི་རྒྱ་བ་ལྡོངས་འབ་
མིན་དུ་བཀོལ་སྦྱོད་བྱེད་ཀྱི་ཡོད་པ་ཤེས་དགོས་པ་དེ་གཤམ་ཆེན་རེད། དཔེར་
ན། ང་ཚོས་སྤང་བརྟན་ནི་རང་བཞིན་དུ་འབྱུང་གི་ཡོད་པའི་རྟོག་པ་འབ་མིན་
དང་། ལྷག་པར་དབང་ཤེས་ཀྱི་སྤྱོད་བཞིག་གི་རྩེས་སུ་སྦྱེས་པའི་རྟོག་པའི་
འདུས་དོན་དུ་བསམ་ཀྱི་ཡོད། བྱེད་ལ་ཆོས་ཤིག་སྤང་བའི་རྩེས་སུ་བྱེད་ཀྱིས་
མིག་གཉིས་བཅུ་མས་ནས་ཆོས་དེ་ཡིད་ལ་འཆར་བར་བྱེད་ཆོག་འདི་ནི་དབང་
ཤེས་ཀྱི་སྤྱོད་བཞིག་གི་རྩེས་སུ་བྱུང་བའི་རྟོག་པ་ཞིག་རེད། དེ་བཞིན་བྱེད་
ཀྱིས་རང་གི་མིག་ཟུང་མ་བཅུ་མ་ཡང་། རྟོག་པ་ནི་གཅིག་མཚུངས་ཀྱིས་འབྱུང་
ཐུབ་པ་དཔེར་ན། བྱེད་ཀྱིས་ཆོས་ཤིག་མཐོང་ཡང་རང་གི་དམིགས་པ་དེར་མ་
གཏད་པར་སེམས་ཀྱི་སྤང་བརྟན་ཐོག་བཞག་ན། ཡུལ་དེ་འཛིན་པའི་མིག་
ཤེས་ནི་རང་བཞིན་གྱིས་འགག་འགྲོ།

དེ་ལྟར་འདྲ་། སྒོམ་སྦྱབ་ཀྱི་སྒོམ་རྒྱུ་དུ་རྟོག་པ་འབྱུང་བཞིན་པའི་
སྐབས་ཀྱི་སེམས་ཀྱི་སྤང་བརྟན་ནི། དོན་གཞི་ལ་བཞག་པའི་སྤང་བརྟན་ཡིན་
པའི་གོ་རྟོགས་ཤིག་ཡོད། དེ་ནི་འབ་པར་ལྟ་བུའི་སྤང་བརྟན་ཞིག་ཡིན་པའི་
ངེས་པ་མེད་པ་དང་། འདུ་ཤེས་དང་རྟོག་བཏགས་ཀྱི་ངོ་བོ་ནས་ཡོང་ཆོག་གང་
ཟག་ཅིག་གིས་སྤང་བརྟན་དེ་རྒྱུ་འབྱུངས་བྱེད་པའམ་ཞིབ་ཐར་སྦྱར་བྱེད་ཀྱི་
རང་གི་རྒྱས་པ་ཡར་རྒྱས་སུ་གཏོང་ཐུབ། འདི་ནི་སྒོམ་གྱི་ཉམས་ལེན་ལ་
བརྟེན་ནས་བྱེད་ཀྱི་ཡོད། རྒྱུ་དུ་སྦྱོང་བརྒྱུས་ནས་ཡིད་ཀྱི་སྤང་བརྟན་ལ་

གོམས་འདྲིས་བྱས་ན། གསལ་ཆ་ཆེ་ཏུ་སོང་ནས་རྟོག་པའི་འདུས་དོན་དེ་
 མཐོང་བྱའི་གཟུགས་དབྱིབས་ཤིག་དང་འབྲེལ་མཚུངས་ཡིན་པར་བརྟུན་ཆོག
 རྟོག་པའི་འདུས་དོན་འདི་ནི་དབྱིབས་དང་ཁ་དོག་སོགས་ཀྱིས་གྲུབ་པའི་སྤྱིར་
 བཏང་གི་དངོས་གཟུགས་ཀྱི་ཆོས་དང་གཅིག་མཚུངས་མིན་ཡང་། གཟུགས་
 དབྱིབས་ལྡན་པའི་སེམས་ཀྱི་ཆོས་ཤིག་ཏུ་འབྲེལ་བརྟུན་བྱེད་པར་མ་ཟད།
 རྟོག་བཟོ་བྱས་པའི་གཟུགས་དབྱིབས་ཤིག་ཏུ་འདོད་ཀྱི་ཡོད། གསལ་ཆ་ཆེ་
 པའི་ལྷ་འཁྱེད་འདི་འདྲི་མུང་བ་དང་མི་ལམ་གཉིས་ལ་མཚུངས་ཆོས་ཤིག་ཡོད་
 པར་ངོས་འཛིན་བྱེད་པ་དང་། ད་དུང་གོ་རྟོགས་གཞན་ཞིག་ཡོད་པ་ནི། གང་
 ཟག་ཅིག་གིས་རང་གི་སྒོམ་སྒྲུབ་ཀྱི་ལུས་པ་རྒྱ་བསྐྱེད་བྱས་ཏེ། ལྷ་འཁྱེད་ཀྱི་
 གཟུགས་དབྱིབས་དེར་ངོ་ཐོའང་ཁྱད་པར་བ་ཞིག་ཡོང་ཆོག་པ་འདི་རེད།
 དཔེར་ན། གལ་སྲིད་བསྒོམ་བྱ་མེད་ཡོང་ན། མེད་ལྷ་འཁྱེད་དེས་འཆོག་སྤྱབ་
 པ་དང་། དེ་ནི་མེ་ངོ་མ་ལྷ་འཁྱེད་ཀྱི་སྤྱིར་བྱེད་ཆོག

ཨ་ལན། ། འདི་ནི་པ་ལེ་སྒོམ་རྒྱུ་ཏུ་ཀ་སེ་ན་སེ་ཞེས་པ་ཞིག་ཡོད་པ་དེ་ཡིན་ཞིང་།
 གང་ཟག་ཅིག་གིས་མེ་ལྷ་བྱ་འབྱུང་བ་ཞིག་གི་ངོ་ཐོ་མཐར་ཐུག་རྟོག་པའི་སྒོ་
 གས་བསྐྱེད་དེ། དོན་དངོས་སུ་མཐོང་སྤྱོད་ཀྱི་འཛིན་རྟོག་སྟེང་པར་སྤྱོད་སྤྱབ།

རྒྱ་ལའི་ལྷ་མ། ། ལྷ་འཁྱེད་ཀྱི་གནས་རིམ་འབྲེལ་མིན་ཞིག་ལ་སྤྱོད་བཅར་བྱེད་ཆོག་པའི་
 གོ་རྟོགས་རྟོག་འཛིང་ཆེན་པོ་ཞིག་ཡོད་པ་དང་། ལྷ་མེད་ཡིས་འབྲེལ་བརྟུན་
 བྱས་པའི་ཉམས་ལེན་ནི་གསང་སྤྱགས་རྟོག་མེད་ཀྱི་ཉམས་ལེན་ཀྱི་ཆ་ཤས་
 བསྐྱེད་རིམ་ཞེས་པ་ཞིག་ཡོད་པ་དེ་རེད།

ངའི་བསམ་པར་ལྷན་མེད་གྱི་ཤེས་པའི་གྲོས་བསྐྱར་འདི་ནང་པ་ཚོའི་
ཁྲིད་དུ་བྱུང་ན་འོས་འཆ་མས་རེད། ངས་འདིའི་སྒྲོར་ལ་བསམ་སྒྲོ་མང་པོ་བཏང་
སྲིད་ཞིང་། ནང་དོན་རིག་པར་ལྷན་མེད་གྱི་ཤེས་པའི་སྒྲུབ་ཚུལ་འདིའི་ཐང་ལ་
སྒྲིང་སྒྲོང་མང་པོ་བྱས་ཡོད། མཆ་མས་རེར་འདི་ལ་སེམས་གྱི་རང་བཞིན་འོད་
གསལ་བ་དང་། ཡང་ན་སེམས་གྱི་རང་ཚུལ་སྤྲོ་ཤོས་དེ་ཡིན་པར་འགྲེལ་བརྗོད་
བྱེད་ཅིང་། འདི་ནི་འཆི་བའི་སྐབས་སུ་མངོན་གྱུར་ཆགས་ནས་བར་དོའི་
གནས་སྐབས་སུ་འདྲ་བུ་མ་སྤྱད་ནས་གནས་གྱི་ཡོད། ངའི་ལྟ་ཚུལ་ལ། ཤེས་
པའི་རང་ཚུལ་ཏ་ཅང་སྤྲོ་མོ་འདི་ལྟ་བུའི་སྐབས་སུ་འདྲ་དངོས་ཁམས་གྱི་རྟེན་
གཞི་ཞིག་ཡོད་རེས། སྐབས་འགར་ནང་པ་ཚོའི་ཁྲིད་དུ་ཤེས་པ་སྤྲོ་མོ་འདིའི་
རིགས་ལ་དངོས་ཁམས་གྱི་རྟེན་གཞི་ཞིག་མེད་པའི་བསམ་སྤྱོད་ཤིག་ཡོད།
འདིའི་སྤྱོད་ཤིག་གྱི་རའི་ལྟ་ཚུལ་ནི་རྩ་བའི་ཆ་ནས་ཆོན་རིག་གི་ལངས་
སྤྱོད་ཤིག་དང་གཅིག་མཚུངས་ཤིག་ཡིན། དེ་ཡང་ཤྲད་པ་ནི་སྒྲོའི་བྱུང་བ་ཆང་
མའི་གཞི་རྟེན་ཡིན་ཞིང་། ཤྲད་པ་མེད་པར་སེམས་གྱི་བྱེད་ལས་ཐམས་ཅད་
འབྱུང་མི་ཐུབ། ཡིན་ཡང་། ངས་ཤེས་པ་སྤྲོ་མོ་དེ་དངོས་ཁམས་གྱི་རྟེན་གཞི་
ཞིག་མེད་པར་རང་དོས་ནས་གནས་སུ་བཞུགས་མི་ཐུག་པའི་ཤེས། ངས་འདི་ཤེས་གྱི་
མེད།།^{བཞད་མོ།}

ཏན་རེ་ཐོང་། ། མ་ལེ་ནི་ལགས། བྱེད་གྱིས་ཤྲད་པའི་ཆོན་རིག་གི་ཞིབ་འཇུག་དང་
ཤེས་བཞིན་གྱི་ཞིབ་འཇུག་གཉིས་མ་མ་སྤྱད་ན། ང་ཚོས་ཅི་ཞིག་བྱེད་དགོས་
པའི་ཐིམ་བཞིག་བཞོད་སོང་།

མ་ལེ་ནེ། རེ་རྩི་བ་ནི་འདིར་བལྟས་ན་སྤྱི་བྱུང་གི་རང་བཞིན་ཞིག་ཡིན་ཞིང་།
 སེམས་གི་སྤང་བརྟན་ལ་དངོས་ཁམས་གི་རྟེན་གཞི་ཞིག་ཡོད་མེད་གི་གནད་
 རྟོན་དང་འབྲེལ་བ་ཡོད། ལྷ་འཁྱེད་ཞིག་གི་སྐབས་སུ་ལྷ་འདི་བྱུང་ཆ་མང་
 བོས་བྱ་བ་བྱེད་གི་ཡོད་པ་དང་། བྱུང་ཆ་དེ་ཆོ་ཁག་ཅིག་གི་ཆ་ཤས་གིས་སྤང་
 བརྟན་གི་སྐབས་སུ་འདྲ་བ་བྱེད་པར་སྤང་། འདི་ལྟར་སེམས་གི་རྒྱས་རྩོལ་
 གཉིས་ལྷ་འདི་བཟོ་བཞེད་གི་བྱེད་ཆོས་གལ་ཆེན་ཞིག་ལ་བརྟེན་ནས་རྟེན་
 གཞི་གཅིག་ལས་འབྱུང་གི་ཡོད། ར་ཆོར་ལྷ་འདི་སྤང་བྱུང་མང་བོ་མེད་པ་
 དང་། དེའི་ཕྱིར་ཕྱི་རོལ་གི་འཇིག་རྟེན་དུ་ཆོས་ཤིག་མཐོང་བ་དང་། ལང་
 སེམས་སུ་ཆོས་ཤིག་མཐོང་བ་གཉིས་ཀས་གཞི་རྩར་གནས་པའི་རྒྱས་རྩོལ་
 མ་ལག་གཅིག་བཞེད་སྤྱོད་བྱེད་པ་ནི་རྒྱ་མཚན་དང་ལྡན་པ་ཞིག་རེད།

རེའི་ཡིད་ལ་རྩི་བ་ཞིག་འཁོར་བ་ནི། ལྷ་འཁྱེད་ལས་སྤང་བརྟན་གི་
 སྐབས་སུ་ལྷ་འདི་ཆ་ཤས་ཉུང་དུ་ཞིག་གིས་བྱ་བ་བྱེད་པར་སྤང་ཞིང་། སྒོམ་
 ཆེན་པ་ཆོས་སེམས་གི་སྤང་བརྟན་ཆད་མཐོ་བོ་དེ་དག་སྐྱེན་སྐབས། ལྷ་
 འཁྱེད་དང་འབྲེལ་བའི་ལྷ་འདི་ཆ་ཤས་མང་བོ་ཞིག་བཞེད་སྤྱོད་བྱེད་གི་ཡོད་
 དམ་ཞེས་པ་འདི་ཡིན་ཞིང་། འདི་ནི་ཐད་ཀར་ཞིབ་འཇུག་ཆོད་ལྟ་བྱེད་ཅུང་
 བའི་ཆན་རིག་གི་ཆོད་དཔག་ཅིག་ཆགས་འདུག གལ་སྲིད་སྤང་བརྟན་ནི་
 ཉམས་སྤོང་དང་ཉམས་ལེན་ལ་བརྟེན་ནས་རྩེ་ལེགས་སུ་ཕྱིན་པས་ལྷ་འདི་
 ལ་འང་འབྱུང་བ་འབྱུང་གི་ཡོད་དམ། རྒྱུན་དུ་སྤང་འཁྱེད་གིས་བཞེད་སྤྱོད་
 བྱེད་པའི་ལྷ་འདི་ཆ་ཤས་མི་ཉུང་བ་ཞིག་སེམས་གི་སྤང་བརྟན་གིས་བཞེད་

སྟོང་བྱེད་པ་མ་ཡིན་ནམ། སྤང་བརྟན་གྱི་ཉེན་གཞི་གང་ཞིག་ཡིན་ནམ།

ཨ་ལན། ། འོ་ངོ་ཉེས་སྟོང་ལྔ་བརྒྱའི་རིང་ནང་པ་ཚོས་སེམས་ཀྱི་རང་བཞིན་ལ་དོ་སྤང་
འབྲུགས་ཆེན་བྱས་ཡོད་ཀྱང་། ང་ཚོར་ཡིད་དབང་མེད་དུ་འགྲུག་པའི་སྐད་པའི་
རྣམ་གཞག་ཅིག་མེད། བྱེད་གྱིས་བརྗོད་པ་ལྟར། ཞེས་བཞིན་གྱིས་སྐད་པའི་
རྒྱས་ཚུལ་གྱི་མ་ལག་སྟོན་མི་ཐུབ། ངའི་བསམ་ཚུལ་ལ། རང་པ་ཚོས་འདོད་
ཚུལ་འདིར་མོས་མ་ཐུན་བྱེད་རྒྱ་རེད། དེའི་ཕྱིར་ང་ཚོས་བྱེད་གྱི་ངོ་བོ་པ་ལ་ལན་
ཞིག་འདེབས་མི་ཐུབ།

རྒྱ་ལའི་སྒྲ་མ། ། དེ་ལྟ་ནའང་། ང་ཚོར་མ་ལེ་ནེའི་ངོ་བོའི་ཁ་སྤྱོད་ས་དང་མ་ཐུན་པ་ཞིག་
ཡོད། རང་པའི་གཞུང་ལ་འབྱུང་ཁུངས་གཙོ་བོ་གཉིས་ཡོད་པ་དང་། གཅིག་
མདོ་དང་གཞན་གསང་སྤྲུགས་རེད། མདོ་གཞུང་དུ་སེམས་གཅིག་སྤྱ་བཀོལ་
སྟོང་བྱེད་གྱི་ཡོད་ལ། གསང་སྤྲུགས་ཀྱི་གཞུང་དུ་སེམས་གཅིག་སྤྱ་མ་ཡིན་
པར། སེམས་ཀྱི་ཉེན་གཞི་ཡང་བཀོལ་སྟོང་བྱེད་གྱི་ཡོད། འདི་ལ་རང་པའི་
གཞུང་དུ་སྤྱང་ཞེས་བརྗོད་གྱི་ཡོད།

ཨ་ལན། ། རྒྱང་ནི་སེམས་སྤང་དང་འབྲེལ་བའི་ཕྱས་སྤང་གི་རྒྱས་འབྲུགས་བྱེ་བྲག་པ་
དག་ལ་གོ་བ་དང་། གསང་སྤྲུགས་ཀྱི་ཉམས་ལེན་དུ་ལམ་གཉིས་ལ་སྦྱོང་བ་
བྱེད་དགོས་ཏེ། རྫོང་སྦྱང་རྒྱ་འདི་དང་ཕྱས་སྤང་གི་རྒྱས་འབྲུགས་རྣམས་ལ་
མདོན་གསལ་དུ་བཅོས་བསྐྱར་བྱེད་པ་གཉིས་ཡིན་ཞིང་། འདིས་ཁྱད་དུ་
འཕགས་པའི་ཞེས་ཚོར་སྦོང་བར་གསུང་གི་ཡོད།

རྒྱ་ལའི་སྤྲུལ་མ། ཤེས་ལས་བྱུང་བའི་སྒོམ་གཞུང་ཁག་གིས་མིག་ཤེས་དང་། རྣ་ཤེས་
གཉིས་དང་འབྲེལ་བའི་ཤེས་ཚར་གཅིག་ཤུ་གོ་མས་འབྲིས་ལ་བརྟེན་ནས་གོང་
འཕེལ་བྱ་གཏོང་ཐུབ་པའི་ངོས་འཛིན་གནང་ཡོད། དབང་ཤེས་གཞན་དག་ལ་
སྤྱིང་བཅར་སྤྱོད་མི་ཐུབ། དེར་དུས་ཀྱི་འཕྲུལ་ལས་ལ་འང་བཀག་རྒྱ་འདི་ཡོད་
པ་དང་། ལྷ་འཁྱུག་བརྟན་འཕྲིན་ཐོག་འཆར་བྱ་འབྱུག་ཅིང་། སྤྲོ་སྤྲོག་འཕྲིན་གྱི་
རྒྱབས་རྒྱུ་ལ་བརྟེན་ནས་རྒྱང་གཏོང་བྱེད་ཐུབ། འོན་ཀྱང་། དེག་བྱ་དང་བྲི་མ་
གཏོང་ཐབས་ཤིག་ད་དུང་ཡང་གསར་གཏོད་བྱས་མེད། ཡིན་ཡང་། གསར་
སྤྲུགས་ཀྱི་སྒོམ་རྒྱུ་དུ་སེམས་དང་སེམས་ཀྱི་རྟེན་གཞི་གཉིས་ཀ་གཙོ་བོར་
འཛིན་ཞིང་། ལུས་ལྷན་གི་རུས་ཤུགས་ཁག་གི་རྩ་བའི་རྟེན་གཞི་སྤྱི་གཙུག་ཏུ་
ཡོད་པར་འདོད་པ་རེད། ཆད་མཐོ་བོར་སྤེལ་བའི་རྣལ་འབྱོར་པ་ཚོས་ལུས་
ལྷན་གི་འབྱུང་ཁམས་ལ་དབང་བསྐྱར་བྱེད་ཐུབ་པའི་གོ་རྟོགས་ཤིག་ཡོད་པ་
དང་། རྒྱུ་དུ་དབང་ཤེས་ཀྱི་བྱེད་ལས་བྱེ་བྲག་པ་སོ་སོ་དང་ལྷན་དུ་གནས་
པའི་ལུས་ལྷན་གི་རུས་ཤུགས་དེ་དག་དོན་དངོས་སུ་གནས་སྤྱོད་བྱུག་
དཔེར་ན། རྣལ་འབྱོར་པ་ཞིག་གིས་རང་གི་མིག་བྱུང་བཙུངས་ཀྱི། སོར་མོའི་
རེག་ཚར་ལ་བརྟེན་ནས་དཔེ་ཆ་སྤྲོག་ཐུབ་པར་སྤང་། འདི་ལྟ་བུ་བྱུང་ཡོད་ཚུལ་
བརྗོད་པ་དང་། འདིས་རྒྱང་ངས་རུས་ཤུགས་ནི་རྟེན་གཞི་གཅིག་ནས་གཅིག་
ལ་གནས་སྤྱོད་བྱུག་པ་སྟོན་ཀྱི་ཡོད།

སི་ཏེ་ཏུ་ཐེན། ང་ཚོས་རྟོགས་ཡོད་པ་ནི། གལ་སྲིད་ཁྱེད་རང་ལོང་པ་ཞིག་ཡིན་ན།
ལོང་ཡིག་སྤྲོག་སྐབས་ཁྱེད་ཀྱི་མིག་ཤེས་དང་འབྲེལ་བའི་སྤྱད་པའི་ཆ་ཤས་དེ་

ཚཱ་བ་ཅན་དུ་འགྱུར་བ་འདི་རེད། གྲང་པས་འདི་ལྟར་རང་ཉིད་བསྐྱར་དུ་
བཀོད་སྒྲིག་བྱེད་ཀྱི་ཡོད།

རྒྱ་ལའི་སྒྲ་མ། ་ ངས་བརྗོད་པའི་རྣམ་འབྱོར་པ་ལ་མཆོན་ན། རེག་ཆོར་བརྒྱད་ནས་ཡི་
གེ་སྒོག་པ་དེ་འབྲམ་མ་རེད།

ཏན་རེ་ཚོང་། ་ འདིའི་ཐད་ལ་ད་དུང་གྲོས་བསྐྱར་བྱ་རྒྱ་མང་པོ་ལྷག་ཡོད་པར་
སྙམ་ཀླག་པོ།

ཨ་ལན། ་ ཡོད་ངེས་རེད།

སྤྱ་ཐེའོ། ་ འདི་ནི་འབྲུག་ས་རིའི་ཆེ་མོ་ཅམ་རེད། དཔེར་ན། སྒོ་མ་ཆེན་པ་ཞིག་གིས་
གནས་ཆ་དང་གསལ་ཆ་གཉིས་དང་ལྡན་པའི་སྒོ་ནས་སྤང་བརྒྱན་སྒོ་མ་པའི་
ཉམས་ལེན་ལ་ཞུགས་སྐབས། ང་ཆོས་ཁོང་གི་གྲང་པའི་ནང་ཆད་འཇལ་རུང་
པའི་འགྱུར་ལྡོག་ཅི་ཞིག་འབྱུང་བར་སྔོན་དཔག་བྱེད་བྱུང་བམ། སེམས་ཀྱི་
བྱེད་ལས་དང་ཆ་མ་ཐུན་པའི་གྲང་པའི་ཆ་ཤས་སུ་གསལ་ཆ་དང་གནས་ཆའི་
རང་བཞིན་ཞིག་ཡོད་དགོས།

ནམ་སེ། ་ ངས་སྤྱ་ཐེའོ་ཡིས་གང་བརྗོད་པ་དེར་ཁ་སྔོན་ཞིག་བྱེད་རྒྱ་ཡིན། ཆོག་ས་
འདུ་འདིའི་དམིགས་ཡུལ་གཅིག་མཛོན་སུམ་དུ་ཞིབ་འཇུག་ཆོད་ལྟ་བྱེད་རུང་
པའི་ཆན་རིག་གི་ཆོད་དཔག་གཏན་ལ་དབབ་རྒྱ་འདི་རེད། འདི་བསམ་ཚུལ་
ལ། ད་ལྟ་ཁྱེད་ཀྱིས་བརྗོད་པ་དེ་ནི་མ་དུ་བྱུང་བ་ཞིག་རེད། སྒོ་ལ་སྦྱོང་བརྟུན་
ཐོབ་པའི་གང་ཟག་དེ་ཆོས་སྤང་བརྒྱན་གཅིག་ཡུན་རིང་ལ་རྒྱན་འཁྱོངས་བྱེད་

པ་དང་། ཡང་ན་སྒྲུབ་བརྟན་མང་པོ་དུས་གཅིག་ལ་འཆར་སློམ་བྱེད་ཐུབ་ཆེ། ང་
ཆོས་ཁྲིམ་པའི་ནང་དུ་དེ་འབྲེལ་གྱི་སྒྲུབ་ཚུལ་ཞིག་མཐོང་དགོས་སྒྲུབ་དེ།

སྒྱིར་བརྗོད་ན། འདིར་ཞིབ་འཇུག་ཆོད་ལྟ་བུར་བའི་ཆོན་རིག་གི་
ཆོད་དཔག་མང་པོ་ཞིག་ཡོད་པར་སྒྲུབ་ཞིང་། ང་ཆོས་དེ་དག་ལ་དབྱེ་ཞིབ་
བྱས་ནས་ཐོ་འགོད་བྱེད་ཐུབ་ན་ཉ་ཅང་མེད་སྒྱུར་ཆེན་པོ་ཡོད་པེས། སྒྲུབ་
བརྟན་དང་ཡིད་བྱེད་གྱི་སྒྱུར་བརྗོད་ལ་མཆོན་ན། སློམ་ལ་གོམས་འདྲིས་ཆེ་
བའི་མི་ཆོར་ཞིབ་འཇུག་ཆོད་ལྟ་བུས་ཏེ། ཁོང་ཆོའི་ཁྲིམ་པའི་ནང་དུ་དེ་འབྲེལ་
གྱི་ཉམས་མཆོན་ཡོད་མེད་ལ་བལྟ་སྒྲུབ་འིན་ཏུ་གཤམ་ཆེན་ཡིན། ཡར་རྒྱས་སུ་
སོང་བའི་མེམས་གྱི་སྒྲུབ་བརྟན་ལ་ནམ་པ་འདྲ་མིན་ཡོད་ཆོག་གོང་དུ་བརྗོད་པ་
ལྟར། སློམ་ལ་སྒྱུར་བརྗོད་ཐོབ་ཡོད་མཁན་ཆོས་སྒྲུབ་བརྟན་གཅིག་ཡུན་རིང་ལ་
རྒྱུན་འབྲེངས་བྱེད་པའམ། དུས་གཅིག་གི་ནང་སྒྲུབ་བརྟན་མང་པོ་སློམ་ཐུབ་
སྟེ། ང་ཆོས་ཡུན་རྒྱུང་ག་ཟུགས་འདྲིན་པེས་ཀྱི་རྒྱས་པ་དང་དུས་ཡུན་ལ་
ཆད་འཇུག་བྱས་ཏེ། སྒྲེང་གཞི་འདི་དག་ལ་མཛོན་སུམ་དུ་ཞིབ་འཇུག་ཆོད་ལྟ་
བྱེད་ཆོག་དཔེར་ན། སྒྲེང་དུ་དངོས་པོ་འདྲ་མིན་ཡོད་ཅིང་རྒྱུག་འདྲིང་ཆེ་བའི་
སྒྲུབ་བརྟན་ཞིག་གང་ཟག་ཅིག་ལ་བསྟན་པ་དང་། རིང་པོར་མ་འགོར་བར་གང་
ཟག་དེའི་ཡུན་རྒྱུང་ག་ཟུགས་འདྲིན་པེས་ལ་བརྟག་དབྱེད་གཏོང་ཆོག་པ་
ཞིག་རེད། ངའི་ལྟ་ཚུལ་ལ། སྒྱུར་པ་དང་འབྲེལ་བའི་ཆོད་འཇུག་འདིའི་རིགས་
ཐམས་ཅད་ཐོག་མར་སློམ་སྒྱུར་བརྗོད་ཐོབ་ཡོད་མཁན་ཆོར་བྱེད་དགོས།

སི་ཏེ་ཉ་མིན། ། སྒྲུབ་བརྟན་འཆར་སློམ་ལ་སྒྱུར་བརྗོད་བྱས། གོམས་འདྲིས་གྱི་

རྒྱས་པ་སྤྱི་ལ་བྱུང་བ་ལ། དེ་ཡང་བྱེད་ཀྱིས་ལྷ་པོས་ཅན་ཞིག་གི་སྤང་
བརྟན་བསྐྱོམ་པར་སྤོང་བཅར་བྱས་ཆོ། སྤང་བརྟན་སྐྱོམ་པའི་རྒྱས་པ་དེ་ལྷ་
གཞན་སྐྱོམ་སྐྱབས་གཅིག་མཚུངས་སུ་ཡོད་དམ།

རྒྱ་པོའི་སྤྱི་ལ། དེ་ཡོད་ཀྱི་རེད།

སྤྱི་པོའི་དེ་ཞི་རྒྱུན་དུ་བྱུང་བ་ཞིག་རེད། འདིའི་རྒྱ་མཚན་ནི་གོམས་འདིས་ལས་
བྱུང་བའི་གནས་ཆ་དང་གསལ་ཆ་གཉིས་སྤྱི་ལ་འབྲུག་པའི་བྱེད་ཆོས་ཡིན་
ཞིང་། གནས་སྤངས་གཞན་གྱི་ནང་དུ་འདྲ་བའོལ་སྤོང་བྱེད་ཐུབ། དཔེར་ན།
ཡགོང་ས་མཆོག་གིས་དུས་འཁོར་དབང་ཆེན་སྤོལ་སྐྱབས། ཁོང་གིས་ལྷ་
བདུན་བརྒྱ་དང་ཉི་ཤུ་སྐོམ་དགོས་རྒྱ་རེད། ང་པོ་དུ་མཚམས་པ་བ་ཞིག་ལ་
དངོས་སུ་མཇུག་ཐོང་ཞིང་། ཁོང་ནི་རི་མོ་བ་ཞིག་ཀྱང་ཡིན། ཁོང་གིས་ལྷ་ཉིས་
བརྒྱ་ལྷག་ཡོད་པའི་ལྷེབས་རིས་ལ་ཞིབ་ལྷ་བྱས་ནས་རི་མོ་ཡང་དག་ཡིན་
མིན་ལ་བརྟག་དབྱང་བྱས་པ་དང་། ཁོང་གི་ཞིབ་ལྷ་བྱེད་སྤངས་ལ་བལྟས་ཆོ།
ལྷེབས་ངོས་ཀྱི་རི་མོ་རྣམས་འགྲིག་ཡོད་མེད་དེ་སོ་སོའི་སེམས་ཀྱི་སྤང་བརྟན་
གཞིར་བཞག་ནས་ཐག་གཅོད་བྱེད་པ་ལྷ་བྱ་རེད། འདི་ལྷར་བརྟག་དབྱང་
གཏོང་བཞིན་ཁོང་གིས་འདིར་ཁོར་འཁྲུལ་ཞིག་འབྲུག་ ལྷ་འདིས་བྱུག་གཡས་
པའི་ནང་བཟུང་བའི་དངོས་སོ་འདི་འགྲིག་མི་འབྲུག་ལྷ་བྱ་ཐེངས་མང་པོར་
བརྗོད་སོང་། དེ་ནི་ངོ་མཚར་བ་ཞིག་རེད། ལྷ་ཞིག་འཆར་སྐོམ་བྱེད་པའི་རྒྱས་
པ་འདི་སྤྱི་ལ་འབྲུག་དགོས་པ་ཡིན་ཞིང་། མ་མཐའ་ཡང་ལྷ་གཞན་བསྐྱོམ་པར་
བའོལ་སྤོང་བྱེད་ཆོག་ཡིན་ཡང་། རྒྱས་པ་དེ་ནི་སེམས་ཀྱི་སྤང་བརྟན་གྱི་ཞིབ་

འཇུག་ཆོད་ལྟ་ལྟ་མེད་ཀྱི་ དངོས་པོ་ཞིག་ཡིད་ནས་སྒྲོར་བ་སོགས་ཀྱི་དུས་ལོ་
ལྟ་བུ་ཞིག་ཀྱི་ལྟ་སྒྲིག་གི་དོ་བོར་པའི་ཆེད་འགྲུར་མི་སྲིད།

སི་ཤི་ཏུ་མི་ལྟ་། དེ་བའདི་བཀོད་པའི་ལྟ་མཆན་ནི། དས་རང་གི་རྣམ་གཞག་སྤྱོད་
འབྱེད་པའི་ཞིབ་འཇུག་ཆོད་ལྟ་ཞིག་འཆོལ་གྱི་ཡོད། དེ་རྣམ་གཞག་གཞིར་
བཞག་ན། སྒྲོར་བཅར་གྱི་ལྟ་སྒྲིག་ལྟ་བུ་ལྟ་སྒྲིག་པའི་ལྟ་མེད་ཀྱི་དུས་ལོ་
སྲིད་ཀྱི་ཆོད་འདོད་ཚུལ་རང་ཆོད་རྣམ་གཞག་གཞིར་བཞག་གི་སྒྲོན་དཔག་
དང་ལག་ལ་ཆུང་གྲུབ་ན། རྒྱུ་ཅག་གི་སྒྲོན་ལྟ་བུ་དང་། རང་ཆོད་སྒྲོན་ལྟ་གྱི་
ལྟ་ལྟ་ལྟ་ལྟ་ཆེད་དང་བའདི་ལྟ་པའི་ལྟ་ལྟ་ལྟ་ལྟ་ལྟ་ལྟ་ལྟ་ལྟ་ལྟ་ལྟ་ལྟ་ལྟ་
བཅར་སྒྲོན་ལྟ་ལྟ་ལྟ་ལྟ་ལྟ་ལྟ་ལྟ་ལྟ་ལྟ་ལྟ་ལྟ་ལྟ་ལྟ་ལྟ་ལྟ་ལྟ་ལྟ་ལྟ་ལྟ་
འཇུག་བཅར་དུ་བྱས་ན་རིན་ཐང་ཡོད་པའི་དུས་ལོ་ལྟ་བུ་དང་། དས་དུང་སྒྲོར་
བཅར་དེ་ལྟ་ལྟ་ལྟ་ལྟ་ལྟ་ལྟ་ལྟ་ལྟ་ལྟ་ལྟ་ལྟ་ལྟ་ལྟ་ལྟ་ལྟ་ལྟ་ལྟ་ལྟ་ལྟ་
པའི་རེ་བའི་ལྟ་གྱི་ཡོད་ལ། རྒྱུ་ལྟ་སྒྲོར་ཞིག་བསྒྲོམ་པའི་གོམས་འདིས་
ཐོབ་ཀྱང་། འཆར་སྒྲོམ་གྱི་ལྟ་སྒྲིག་པའི་དུས་ལོ་ལྟ་བུ་ལྟ་སྒྲིག་པའི་ལྟ་
ལྟ་

ལྟ་ལྟ་ལྟ་ལྟ་། སྒྲོམ་གཞི་དུ་གསུངས་པའི་ལྟ་ལྟ་ལྟ་ལྟ་ལྟ་ལྟ་ལྟ་ལྟ་ལྟ་ལྟ་ལྟ་
ཆོས་རང་གི་དཔེ་གསུངས་པའི་གཞི་གཞི་གཞི་གཞི་གཞི་གཞི་གཞི་གཞི་གཞི་གཞི་
ཞིག་ལྟ་གོམས་འདིས་ཀྱི་དུས་ལོ་ལྟ་བུ་ལྟ་ལྟ་ལྟ་ལྟ་ལྟ་ལྟ་ལྟ་ལྟ་ལྟ་ལྟ་
གོམས་འདིས་དེས་ཅན་ཞིག་ཐོབ་པའི་རྒྱུ་སྤྱོད་རང་གི་དཔེ་གསུངས་པའི་ལྟ་
བའོ་ལྟ་ལྟ་ལྟ་ལྟ་

ཨ་ལན། ། ངའི་བསམ་ཚུལ་ལ། མི་འི་ཏམ་ཁྱེད་ཀྱིས་བཤད་པར་སྟོས་ན་སྟོག་འཛིང་
 ཆེས་ཆེར་ཡོད་ཀྱི་རེད། དཔེར་ན། སེམས་ཀྱི་སྤང་བརྟན་སྟོམ་ཐབས་ཤིག་ནི་
 འོད་དཀར་པོ་དགུས་མ་ཞིག་དམིགས་པར་འཛིན་རྒྱ་འདི་ཡིན། བསྟོམ་བྱ་
 འདི་གཅིག་ཤུའི་ཐོག་དམིགས་པ་བཞག་ནས་གཞན་ཅི་ཡང་བྱེད་མི་རུང་།
 འདི་ལྟར་རིམ་གྱིས་གསལ་ཆ་དང་གནས་ཆ་འབྱུང་བ་དང་། འདི་ལ་གོམས་
 འཕྲིས་ཐོབ་ནས་རང་གི་དགོ་ཀན་གྱི་རྩར་བཅར་ཆེ། དགོ་ཀན་གྱིས་ད་འགྲིག་
 འདུག འདིར་ལྟ་བུལ་བརྟན་བརྟན་ཉི་ཤུ་ཡོད། འདི་ཆོ་སྟོམས་ཤོག་ཅེས་བྱེད་ལ་
 བརྟོད་མི་སྲིད། ཁྱེད་ཀྱིས་སྟོན་གྱི་གསལ་ཆ་དང་གནས་ཆ་དེ་དག་ཡོད་པའི་
 སྟོན་ལྟ་བུལ་བརྟན་བརྟན་ཉི་ཤུ་སྟོམ་ཐུབ་ཀྱི་མ་རེད། ཉམས་ལེན་པ་ལས་དང་པོ་
 བ་ཞིག་དང་བསྐྱར་ན་བྱེད་ལ་ཆ་རྒྱུན་ཆང་ཡོད་ཀྱང་། ལྟ་དེ་ཆོ་སྟོམ་པ་ནི་ལས་
 སྟོ་པོ་ཞིག་མིན་ཞིང་། གནས་རིམ་དེར་བསྐྱེབ་པར་དུས་ལུན་ངེས་ཅན་ཞིག་
 འགོར་རྒྱ་རེད།

ཡིད་བྱེད་དང་དེའི་གནས་ཆ་ཡར་རྒྱས་སུ་གཏོང་བའི་ཐབས་ལམ་འབྲ་
 མིན་ཡོད་པ་དང་། ཁག་ཅིག་གིས་སྤང་བརྟན་བཀོལ་སྟོན་བྱེད་ཀྱང་། རང་གི་
 དབུགས་ཀྱི་རྒྱ་བའི་ཐོག་ལ་དམིགས་པ་འཛོག་པ་ལྟ་བུར་མཆོན་ན་དེ་ལྟར་
 བྱེད་ཀྱི་མེད། དབུགས་ཀྱི་རྒྱ་བའི་ཐོག་སྟོ་ཅེ་གཏོང་པའི་གོམས་ཆ་བྱུང་བ་
 ཅམ་གྱིས་རང་ཉིད་ནི་སེམས་ཀྱི་སྤང་བརྟན་བསྐྱུན་པ་ལའང་མཁས་མཁན་
 ཞིག་ཡིན་པར་སྟོན་གྱི་མེད།

ཁྱེད་ཀྱིས་ད་དུང་གཉེག་མའི་ཤེས་པའི་སྟོར་ལ་ངེ་བ་ཞིག་བཀོད་སོང་།

ཐ་ན་ཤེས་པ་འདི་རང་ཚུ་ལ་དེ་འབྲེལ་སྐབས་སུ་འང་འབྲུག་ཡུལ་སྡོད་པ་འདི་ཤེས་
པ་འདི་མཐར་ཐུག་གི་སྡོད་པ་ཅས་ཀྱི་གནས་རིམ་ཞིག་ཡོད། ད་ལྟ་བྱིད་ཀྱིས་རང་
གིས་ཤེས་པ་བཞིན་པ་ཆོར་གྱི་ཡོད། བྱིད་ཀྱིས་ཆོས་གང་ལ་འང་དམིགས་པ་མ་
གཏང་པར་སྡོད་ཆོག་པ་དང་། འདི་ལྟར་སྡོད་པ་འདི་སྐབས་སུ་ཤེས་པ་ས་ཤེས་པ་
ཆོར་གྱི་ཡོད། བྱིད་ཀྱིས་འདི་ལྟར་ཆོར་མི་སྐབ་བཅ། འདི་ནི་རྗེས་དཔག་གིས་
རྟོགས་དགོས་པ་ཞིག་ཆགས་མེད། བྱིད་ཀྱིས་ཤེས་པ་ས་ཤེས་པ་ཆོར་པ་འདི་
ཐོག་སློ་ཅེ་བཞག་པ་དང་ཡིད་ལ་སྤང་བརྟན་ཅི་ཞིག་འཆར་རམ།

ར་ཆོས་བསམ་སློའི་ཆོད་ལྟ་ཞིག་བྱེད་རྒྱ་ཡིན་ཞིང་། ཐོག་མར་ཤེས་
པ་དེ་འཛིན་པ་འདི་རྒྱས་པ་ཞིག་རང་ཉིད་ལ་ཡོད་པ་ཡིད་ལ་འཆར་བར་བྱོས།
བྱིད་ཀྱིས་དེ་ནི་ཕྱི་འདྲི་སློང་རྒྱུ་མང་པོ་ཞིག་ནང་དུ་ཡོང་གི་ཡོད་པ་ལ་མ་སྡོད་
པར་ཅི་འབྲེལ་ཡིན་པ་ཤེས་རྒྱ་རེད། ད་ལྟ་རང་ཉིད་དབང་ཤེས་ཐམས་ཅད་
འགག་པར་བྱེད་པ་འདི་རྒྱ་མཛོད་ཅིག་གི་ནང་དུ་འཇུག་ཡོད་པར་བསམ་པ་དང་།
འདི་ལྟར་རང་གི་བྲན་རྟོག་རྣམས་ཞི་ཞིང་། རྒྱང་མཐའ་ཡང་གནས་སྐབས་ཤིག་
ལ་སྤང་བརྟན་ཅི་ཡང་སེམས་ལ་འཆར་རྒྱ་མ་རེད། ཡིན་ཡང་། རང་ཉིད་གཉིད་
དུ་ཡུར་མེད་པར་མ་བཟད། བཟེ་ཡང་མེད། རང་སེམས་དྲངས་ཤིང་བརྟན་པོ་
ཡིན། བྱིད་ལ་རང་གི་ཁོར་ཡུག་ཟིན་པ་འདི་དབང་ཤེས་ཀྱི་སྡོང་བ་མེད་ཀྱང་།
རང་གི་ཤེས་ཆོར་ཡོངས་སུ་ཉམས་མེད་ལ། འདི་འབྲེལ་སྐབས་སུ་བྱིད་ལ་ལྟ་
མེད་ཀྱི་ཤེས་པ་འདི་སྡོང་བ་ཞིག་སྐྱེ་སྐབ་པ་དང་། བྱིད་ཀྱིས་ཤེས་པ་ས་ཤེས་པ་
ཆོར་རྒྱ་རེད། འདིར་ཆོག་ལ་བསྐྱར་མི་སྐབ་པ་འདི་དོན་ཞིག་ཡོད་ཀྱང་། གཅིག་

ནང་མི་ཚོས་རང་གི་སེམས་ཀྱི་སྤང་བརྟན་དངོས་སུ་མཐོང་བའི་ཚོས་ཤིག་
དང་འབྲལ་གྱི་ཡོད། གལ་སྲིད་ཁྱེད་ཀྱིས་དངོས་པོ་ཞིག་ཡིད་ལ་འཆར་བར་
བྱས་ཤིང་། ངས་ཁྱེད་ལ་དངོས་པོ་སྒྲོར་ཞིག་བསྟན་པ་ཡིན་ན། བྱིས་སུ་ཡིད་
ལ་ཤར་བའི་དངོས་པོ་དེ་རང་ལ་བསྟན་པའི་དངོས་པོ་དག་ལས་འདེམས་སྒྲུག་
བྱེད་སྐབས། ཁྱེད་ཀྱིས་ནོར་འབྲལ་བཟོ་རྒྱུ་རེད། ར་ཆོའི་སྤང་བའི་ནང་ན་
བའི་གནས་ཚུལ་ལ་བལྟས་ཆོ། འདི་ནི་ཉ་ལས་དགོས་པ་ཅི་ཡང་མིན།

དང་ཐོག་ར་ལ་སེམས་འབྲལ་ཞིག་བྱུང་བ་ནི་འདི་སྟེ། སེམས་ཀྱི་སྤང་
བརྟན་གསལ་དུ་སོང་ན། སྤང་བརྟན་དེ་མཛོན་སུམ་དུ་མཐོང་བའི་ཚོས་ཤིག་ཏུ་
འབྲལ་ཉེན་ཆེ་བ་འདི་ཡིན། འོན་ཀྱང་། ད་ལྟོ་ངས་ལེགས་པར་རྟོགས་ཡོད་ཆོ།
ར་ཆོ་དཀའ་ངལ་འདི་ལས་རྒྱལ་བྱུང་། དེ་ཡང་རྒྱ་མཚན་ནི་ཁྱེད་ཀྱིས་རྟོག་ཏུ་
དོན་ཞིག་སྤང་བརྟན་ལ་སྒྲོར་བ་དང་། རང་གི་ཤེས་ཚོར་ཡང་གོང་འཕེལ་དུ་
འགྲོ་བཞིན་པ་གཉིས་ཀྱིས་རེད། རའི་གོ་རྟོགས་འདི་འགྲིག་ཡོད་དམ། དངོས་
ཡོད་དང་མ་འབྲལ་བར་རང་གི་སེམས་ཀྱི་སྤང་བརྟན་དེའི་གསལ་ཆ་ཆེ་དུ་
གཏོང་བྱུང་བའི་རྒྱ་མཚན། སྤང་བརྟན་དེར་དོན་ཞིག་སྤང་ནས་ཤེས་ཚོར་
ཀྱིས་ཐེན་ཡོད་པས་ཡིན་ནམ། ཡང་ན་མི་ཚོས་ཉམས་ལེན་གཞིར་བྱས་ན་དེ་
ཅུ་ཀྱིས་ཅི་ཞིག་ཡིད་ལ་འཆར་སྒྲོམ་བྱེད་པ་དང་། ཅི་ཞིག་དོན་དངོས་སུ་
མཐོང་བ་གཉིས་པན་ཚུན་ནོར་གྱི་ཡོད་དམ།

སྤྱི་ཐོག་། ར་ལ་འདིའི་ཐད་ནས་མཛོན་སུམ་གྱི་ཁྱོང་བ་ཞིག་མེད་སྟབས། ངས་ཁྱེད་ལ་
ལན་ཆད་ལྟན་ཞིག་སྟེར་བྱུང་རྒྱུ་མ་རེད། ཡིན་ཡང་། སྒྲོམ་ཆེན་པོ་ཞིག་ལ་

མཆོན་ན། རྒྱས་ཚཱ་གཉིས་དུས་མཉམ་དུ་འབྱུང་གི་ཡོད། ཁོང་ཚོས་དངོས་
ཡོད་གནས་ལུགས་མི་ལམ་དང་སྐྱེ་མའི་དང་ཚུལ་དུ་མཐོང་ཞིང་། འདི་དང་
ཆབས་ཅིག་ཁོང་ཚོས་སེམས་ཀྱི་སྤང་བརྟན་ཡང་གསལ་ཆ་དང་ལྡན་པར་
སྒྲོམ་ཐུབ། དེའི་སྤྱིར་བར་མཆམས་ཤིག་ཏུ་དངོས་ཡོད་གནས་ལུགས་སྤང་
བརྟན་ལྟ་བུར་སྤང་ཞིང་། སྤང་བརྟན་དངོས་ཡོད་གནས་ལུགས་ལྟ་བུར་སྤང་གི་
ཡོད།

ཨ་ལན། ་། ངའི་བསམ་ཚུལ་ལ། དེ་ནི་འབྱུང་སྤྱིད་པ་ཞིག་རེད།

སི་ཏེ་ཏུམ་ན། ་། ང་ཚོས་སོ་སོའི་སྤང་བརྟན་ལ་གསལ་ཆ་ཡོད་མཁན་ཚོར་དཀའ་ངལ་
འདི་ལུགས་ཆེན་ཡོད་པ་རྟོགས་ཡོད། ངའི་བྱི་བ་ནི་འདི་སྟེ། རོན་གྱི་བྱུབ་ཆའང་
ཡོད་པའི་སྤྱོད་བརྟན་གྱིས་དཀའ་ངལ་འདི་བསམ་པར་བན་ཐོགས་རྒྱ་ཡིན་
ནམ། ཚོར་ཤེས་གྱིས་རང་གི་སྤང་བརྟན་དང་སྤྱིའི་འཛིག་རྟེན་བར་གྱི་ཁྱད་པར་
ཟེན་པ་ལུགས་ཅེ་ཆེར་འགྲོ་བུལ་བམ། དེ་ལྟར་འཛིན་རྒྱ་ནི་རང་གི་སྤྱོད་བརྟན་
གྱི་ཆ་ཤས་ཤིག་ཡིན་ནམ།

སྤྱ་ཐེའོ། ་། སྒྲོམ་པ་བ་ཚོས་རང་གི་སྤང་བརྟན་རྟག་བརྟན་གྱི་རང་བཞིན་དུ་འཛིན་པར་
གཞུགས་ཐབས་བྱེད་གྱི་ཡོད། རྒྱ་མཆོན་འདིར་བརྟེན་ནས་སྒྲོམ་གྱི་ཐུན་གྲོམ་
ཐེངས་རེར་སྤང་བརྟན་འོད་གསལ་གྱི་ངོ་བོར་ཐེམ་དུ་འབྱུག་པ་དང་། འདི་ནི་ཏ་
ཅང་གལ་ཆེན་ཞིག་ཡིན་ཞིང་། འདིས་སྤང་བརྟན་རྟག་བརྟན་གྱི་རང་བཞིན་དུ་
འཛིན་པའི་བག་ཆགས་དེ་རིམ་གྱིས་བསམ་ལ་འགྲོ། ངས་སྤྱང་ཞིག་གོ་སྤྱོད་
ཡང་། དེ་བདེན་པ་ཡིན་མིན་མི་ཤེས། སྒྲོམ་པ་བ་ཞིག་གིས་སྤང་བརྟན་བསྒྲོམ་

པར་སྒྲིང་བརྟུག་ལྷག་ཆེན་བྱས་ཏེ། རང་གི་ལྷ་འཁྱུག་དེ་སྒོམ་གྲོལ་སྐབས་
 ཡལ་དུ་འཇུག་གི་མེད་པ་རེད། ཁོང་གིས་རྩ་དང་ལྷན་པའི་དུད་འགྲོའི་མགོ་པོ་
 ཅན་གྱི་ལྷ་ཞིག་སྒོམ་པ་དང་། བར་མཆམས་ཤིག་ནས་རྩ་དེས་ཁོང་རང་གི་
 མཆམས་ཁང་གི་ཕྱི་ལ་འང་འགྲོ་དུ་བཅུག་མེད་པའི་བཤད་ཚུལ་ཞིག་ཡོད།
 འདི་ནི་ལྷ་འཁྱུག་བསྒོམ་པའི་ཉམས་ལེན་ནང་ལམ་ལོག་དུ་སོང་བའི་དཔེ་
 མཆོན་ཞིག་རེད། ལྷ་མཆོན་ནི་འདིས་ལྷ་འཁྱུག་གི་འཇིག་རྟེན་རྟག་བརྟན་དུ་
 བསྐྱར་གྱི་ཡོད་པས་ཡིན། དེ་ལས་ཐོག་སྟེ། ལྷ་འཁྱུག་བསྒོམ་པའི་དམིགས་
 ཡུལ་ནི་མངོན་སུམ་གྱི་འཇིག་རྟེན་ཅིལ་པོ་འཇའ་དང་འཇའ་བར་སྒྲིང་པའི་ལྷ་འཁྱུག་
 ཅན་ཡིན་པར་མཐོང་དུ་འཇུག་པ་དང་། དངོས་ཡོད་གནས་ལྷགས་རྟག་བརྟན་
 དུ་འཇིག་པའི་བག་ཆགས་འདི་བསལ་རྒྱ་དེ་ཡིན།

ཁམ་ཉིག། ང་ལ་གོང་ས་མཆོག་གིས་གོང་དུ་གསུངས་པའི་དེ་བཤད་ཆེན་ཞིག་ཡོད་
 པ་དེར་ཁ་ཕྱོགས་རྒྱ་ཡིན། དེ་བཤད་ཐོག་མར་དེས་དུས་ངས་དེ་བཤད་འཇར་
 ཤེས་པའི་ཆོར་ལྷ་ཞིག་བྱུང་སོང་། ཡིན་ཡང་། ང་ཆོའི་སྒྲིང་མོལ་མཐུན་དུ་
 བཞུར་བ་དང་ངས་རང་ཉིད་ལ་ཐེ་ཆོས་བྱེད་དགོས་བྱུང་། དེའི་ཕྱིར་ངས་རང་
 གི་ཐེ་ཆོས་དེ་གང་ཐུབ་ཀྱིས་བརྗོད་རྒྱ་ཡིན། ལ་གོང་ས་མཆོག་གི་དེ་བཤད་མི་
 ཁག་ཅིག་ལ་འཆར་སྒོམ་གྱི་རུས་པ་འདི་མེད་པའི་རྒྱ་མཆོན་དེ་ཁོང་ཆོས་
 མིག་ཤེལ་གྱིན་པ་སོགས་ཀྱི་དབང་གིས་ཡིན་ནམ་ཞེས་པ་འདི་རེད། འདས་
 པའི་ལོ་ངོ་བརྒྱ་ལྷག་གཅིག་ལ་སེམས་ཁམས་རིག་པ་སྤྲོ་བ་ཆོས་གདོང་ལེན་
 བྱེད་དགོས་བྱུང་བའི་དཀའ་ངལ་ཞིག་ནི། ལྷ་འཁྱུག་བརྟུག་མ་ཐོབ་པའི་སྤྱིར་

བཏང་གི་མི་ཚོས་སོ་སོའི་སྤང་བརྟན་གྱི་སྒོར་ལ་སྐད་ཆ་བཤད་སྐབས། སོ་
 སོའི་སྤྱང་བའི་ཐད་ལ་འགྲེལ་བརྗོད་སྤྱི་ཚུགས་ཤིག་འབྱུང་གི་ཡོད་པ་འདི་
 ཡིན། མི་སྒོར་ཞིག་གིས་རང་གི་སྤང་བརྟན་ནི་གསལ་ཞིང་ཞིབ་ཆགས་པའི་
 འདྲ་པར་ངོ་མ་ཞིག་དང་གཅིག་མཚུངས་ཡིན་ཚུལ་བརྗོད་པ་དང་། དེ་ལས་
 སྒྲིག་སྟེ། མི་གཞན་སྒོར་ཞིག་གིས་རང་གི་མི་ཚེ་ཉིལ་པོར་སེམས་གྱི་སྤང་
 བརྟན་དུ་བཅི་རུང་བའི་སྤྱང་བ་ཞིག་བྱུང་སྤྱང་མེད་ཚུལ་བརྗོད་གྱི་ཡོད།

སེམས་ཁམས་རིག་པ་སྤྱོད་བཞུགས་གནད་དོན་འདི་ལ་ལྟ་ཚུལ་ཅི་ཞིག་
 འཛིན་དགོས་པ་རྟོགས་མེད་པ་དང་། སྤངས་ཆ་འདིའི་ཐོག་འཛོམས་ཡོད་པའི་
 སེམས་ཁམས་རིག་པ་སྤྱོད་བཞུགས་བཤད་ཀྱིས་སྤངས་འགའ་ཤས་ཤིག་
 ཡོད་གྱི་རེད། ཡིན་ཡང་། ཞིབ་ལྟ་རང་ཉིད་ཉ་ཅང་གསལ་པོ་ཡིན། ངས་ཐོག་
 མར་འཆར་སྒོམ་གྱི་རྣམས་པ་འདི་མེད་མཁན་ཆོར་སྒོམ་གྱི་ཉམས་ལེན་ལ་
 རྒྱགས་པར་འགལ་རྒྱུ་ཆེན་པོ་ཞིག་ཡོད་པར་བསམ་བློང་། རྒྱ་མཚན་ནི་
 ཁོང་ཆོར་མཐུན་བསྐྱེད་བྱེད་པ་ལ་དགོས་ངེས་ཡིན་པའི་ལག་ཆ་གཙོ་བོ་མེད་
 པས་ཡིན། འོན་ཀྱང་། དེ་ནས་ང་ཆོའི་སྤྱང་མོལ་སྤྱ་མ་ཐུད་ནས་མཐུན་དུ་
 བཞུར་ཏེ། བྱེད་ཆོས་སྤང་བརྟན་སྒོམ་པ་བྱུབ་པའི་མེས་སུ་ཅི་ཞིག་འབྱུང་གི་
 ཡོད་མེད་སྒོར་སྤྱང་སོང་། སྐབས་དེ་འདྲ་ལ་གང་ཐག་ཅིག་གིས་མཐར་ཐུག་གི་
 ཉིང་ཁུ་དང་། ཡང་ན་ཤེས་པ་རང་ཉིད་སྤྱང་འགོ་ཚུམ་པར་བརྗོད་སོང་། དེ་ལྟར་
 ཡིན་ན་ངའི་ཆོར་སྤང་ལ། འཆར་སྒོམ་གྱི་རྣམས་པ་མེད་མཁན་ཆོར་སྤྱ་མོ་ནས་
 མ་ཐུན་རྒྱུ་ཆར་ཡོད་པར་སྟམ། དེ་ཡང་ཁོང་ཆོ་ཐད་ཀར་གནས་རིམ་གཉིས་

པར་བསྐྱོད་དེ། ལྷ་པོ་བརྟན་གྱི་ནུས་ཏྲོག་མེད་པར་མཐར་ཐུག་གི་ཉིང་ཁུ་དེ་སྤྱིང་
 ཐུབ་རྒྱ་རེད། ཁྱེད་ཅག་གི་གོ་རྟོགས་ཀྱི་ངོས་ནས་བཤད་ན། འདི་བསམ་ཚུལ་
 འདི་ལ་གོ་རྒྱ་ཞིག་ཡོད་དམ། ཡང་ན་ང་ཚོས་ད་དུང་འཆར་སྒྲོམ་གྱི་བྱས་པ་
 མེད་མཁན་ཚོར་དོན་དངོས་སུ་ཅི་ཞིག་མ་ཆང་བ་དེ་གསལ་པོ་བཟོ་དགོས་
 སམ། ང་ནི་མི་འདི་ཚོའི་གྲས་སུ་ཡོད་སྟབས། ངས་འཆར་སྒྲོམ་གྱི་བྱས་པ་
 མེད་པའི་གནས་སྟངས་འདི་ལ་དགེ་མཚན་ཡོད་པར་ཡིད་ཆེས་བྱེད་འདོད་
 བྱུང་།

རྒྱ་ལའི་ཁྲ་མ། ། ཡིད་བྱེད་ལ་སྤྱོད་བརྟན་བྱེད་སྐབས། ཁྱེད་ཀྱིས་ལྷ་པོ་བརྟན་ཞིག་གི་
 ཐོག་རང་གི་སྒོ་ཅི་འཛོག་པ་གཅིག་བྱ་མ་ཡིན་པར། ཤེས་ཚར་རང་ཉིད་ཀྱི་ངོ་
 བོའི་ཐོག་ལའང་དམིགས་པ་གཏོད་ཆོག འདི་ལ་སྤྱོད་བརྟན་བྱེད་སྐབས་ཤིག་
 ཡོད། ཁྱེད་རང་དུས་ད་ལྟ་བའི་ནང་གནས་བཞིན། རང་གི་དམིགས་པ་དུས་ད་
 ལྟ་བུ་དེ་ཉིད་ཀྱི་ཐོག་ཏུ་གཏད་དེ། འདས་པ་དང་འབྲེལ་བའི་བླ་ཤེས་དང་།
 འབྱུང་འགྱུར་དང་འབྲེལ་བའི་རྟོག་པ་སོགས་འགོག་པར་བཙོན་དགོས། འདི་
 ལྟར་རང་གི་སྒོ་ཅི་འདས་པ་དང་འབྱུང་འགྱུར་གང་ལའང་འགོ་རུ་མ་བཅུག་
 པར་དུས་ད་ལྟ་བུ་འདིའི་ནང་འཛོག་དགོས།

འདི་ནི་བྱེད་ཁག་པོ་ཞིག་ཡིན། ཁྱེད་ཀྱིས་ཉམས་ལེན་འདི་བྱེད་སྐབས།
 ཤེས་ཚར་སྤོང་མཁན་གྱི་སྒྲིབ་མང་པོས་འགྲན་བསྐྱར་གྱིས་མིག་དང་ན་བའི་
 དབང་པོ་སོགས་བརྒྱད་ནས་ནང་ལ་ཡོང་གི་ཡོད། ཡིན་ཡང་། ཉམས་ལེན་
 འདི་ལ་གོ་མས་འདིས་བྱུང་ན། ད་ལྟ་ཉིད་ཀྱི་ཤེས་ཚར་གྱི་ངོ་བོའི་ཐོག་ལ་རང་

གི་དམིགས་པ་འཛོག་པའི་གོ་སྐབས་ཤིག་ཡོད་པ་དང་། རིམ་གྱིས་སྐར་མ་
གཅིག་དང་། ཡང་ན་བྱེད་ཀ་ཙམ་ལ་རང་གི་སྒོ་དོར་སྤང་ཆད་ནི་ཤེས་ཆོར་
རང་ཉིད་ཡིན་པ་ཞིག་འབྱུང་ཐུབ། འདི་ལྟར་མངོན་དུ་གྱུར་པའི་ཤེས་པའི་དོ་བོ་
འདི་ལ་བོད་བརྒྱད་ནང་བསྟན་དུ་གསལ་ཞིང་རིག་པ་ཟེར་ཞིང་། དེ་ནི་གསལ་
པའི་རང་བཞིན་དང་། ཤེས་པ་འཕམ་བུར་བ་ཞིག་ཤེས་པའི་སྤྱིང་བ་ཞིག་ཡིན།
ཁྱེད་གྱིས་ཤེས་ཆོར་འདིའི་ཐོག་ལ་དམིགས་པ་གཏད་ཆོ། ཤེས་པ་རང་གི་དོ་
བོའི་བྱེད་ཆོས་མངོན་གྱུར་པ་ནམས་སྐར་མ་བྱེད་ཀ་འཕམ་གཅིག་གི་རིང་རང་
ཉིད་ལ་སྤང་བྱུ་རེད། འདི་ནི་གང་ཟག་སྤྱིར་བཏང་བ་ཞིག་ལའང་དུས་ཡུན་དེ་
ཙམ་ཞིག་ལ་སྤང་ཐུབ་ཅིང་། སྒོ་མ་སྤྱོད་ཀྱི་གོ་མས་པ་ཏ་ཅང་ཆད་མཐོ་པོ་ཞིག་
མི་དགོས།

ཁྱེད་ཉིད་ཀྱི་རས་ཁྱེད་ཆོ་ལོག་པར་རྟོག་གི་ཡོད་སྟེ། ཡིན་ཡང་། སེམས་གྱིས་ཚུལ་
བ་ཡག་པོ་བྱེད་མི་ཐུབ་ཅིང་། དེའི་ཕྱིར་དབང་ཤེས་ཀྱི་སྤྱིང་བས་རང་སེམས་
གཡེང་མི་ཐུབ་པའི་ང་ལྟ་བུ་ནི་ཉམས་ལེན་འདིའི་གནས་རིམ་ངེས་ཅན་ཞིག་ཏུ་
སླེབས་ཡོད་པར་སྟེ། རྒྱ་མཚན་འདིར་བརྟེན་ནས་ངའི་སེམས་ཞི་ཞིང་ཆ་
མཉམ་པོ་ཞིག་ཡིན་ཏུ་རེད། འོན་ཀྱང་། ང་དོ་ཤེས་པའི་མི་ཆོས་འདི་ནི་བདེན་
པ་མིན་པ་གསལ་པོར་ཤེས་ངེས། རང་ཉིད་གནས་རིམ་ཇེས་མ་དེར་བསླེབ་
པར་ངས་ཅི་ཞིག་འདོར་དགོས་མིན་རྟོགས་ཐུབ་ཀྱི་མི་འདུག།

སྤྱི་ཐེའོ། སྤང་བརྟེན་དང་རྟོག་པ་སོགས་མེད་ཀྱང་། རབ་རིབ་ཡིན་པའི་སྒོ་སྤྱིར་བཏང་
བ་ཞིག་གི་སྐབས་སུ་ང་ཆོའི་སྒོ་ལ་གསལ་ཆ་མེད། གསལ་ཆ་ཡོད་མེད་ནི་

ཁྱེད་ཀྱི་ཐེ་བ་དེའི་ལན་དང་འབྲེལ་བ་ཡོད། ང་ཚོས་ཤེས་པ་དྲངས་མའི་སྐོར་ལ་
གསལ་ཆ་ཆེན་པོ་ཞིག་ཡོད་པ་གཞིར་བཞག་གིས་སྐྱེད་གི་ཡོད་ལ། དེར་
གསལ་ཆ་དང་དྲངས་ཆ། ཡངས་པའི་རང་བཞིན་སོགས་ལྷན་པ་ཡིན། ང་ཚོས་
རྒྱན་དུ་བྱུང་ཆོས་འདི་དག་སྤོང་ཐུབ་ཀྱི་མེད་པའི་རྒྱ་མཚན་ནི། རྟོག་པ་དང་
སྤང་འཛིན་སོགས་རྟག་པར་ང་ཚོའི་སེམས་ཀྱི་ལྷག་རྒྱལ་དུ་ཡོད་པས་རེད། ང་
ཚོས་ནེ་འུ་གསེང་གི་རྩ་ཡི་འོག་ནས་བཞུར་བའི་རྩ་མ་མཐོང་ཡང་། དེར་ཡོད་
པ་བདེན་པ་ཡིན། འདི་ནི་སེམས་ཀྱི་ཅ་ཅོ་དང་གཅིག་མཚུངས་ཡིན་ཞིང་། དེ་
དག་གིས་རྒྱན་དུ་རང་གི་སེམས་ཀྱི་ལྷག་རྒྱལ་དུ་སྤྲད་ཅོར་འབྲེལ་སྒྲིག་གི་
ཡོད། འོན་ཀྱང་། ལྷན་མེད་པའི་ཤེས་པ་ལ་ལྷག་རྒྱལ་ཀྱི་སྤྲད་ཅོར་འདི་མེད་
ཅིང་། དེ་ནི་གསལ་ཞིང་རིག་པའི་རང་བཞིན་ཡིན། གསལ་ཆ་འདི་ནི་སྤྱིར་
བཏང་གི་སྤོང་བ་རབ་རིབ་ལ་མེད་པ་དང་། དེའི་ཕྱིར་ཁྱེད་ཀྱིས་ད་དུང་འབད་
བརྩོན་བྱ་དགོས་ས་ལྷག་ཡོད།

ཉན་རེ་ཉོང་། ། གྲ་པ་ཚོ་དགོན་པར་ཞུགས་སྐབས། འཆར་སྒོམ་གྱི་རུས་པ་ཞན་པ་དེ་
འབྲེལ་ཡོད་ཆེ། ཁོང་ཚོར་ཅི་ཞིག་བྱེད་དུ་འཇུག་གི་ཡོད་དམ།

སྤྱ་ཐེའོ། ། ང་ཚོའི་བཀྲོ་མེད་གི་སྤྱན་འདིའི་བརྗོད་གཞི་སྤང་བརྟན་ཡིན་ཡང་། འདི་ནི་
བྱེད་ཐབས་མང་པོ་ཡོད་པའི་ནང་གི་གཅིག་རེད། ང་ཚོར་རང་སེམས་འདུལ་
ཐབས་ཀྱི་གཉེན་པོ་བརྒྱུད་ཁྱི་བཞི་སྟོང་ཡོད་པར་བརྗོད་ཀྱི་ཡོད། ལྷང་བརྟན་
སྒོམ་པ་ནི་རུས་ལྷགས་ཆེ་བའི་བྱེད་ཐབས་ཤིག་ཡིན་ཡང་། བྱེད་ཐབས་འདི་
གཅིག་སུ་ལས་གཞན་མེད་པ་མིན།

ཏན་རེ་འོང་། ། ཚན་རིག་པ་ཚོས་བརྟག་དབྱང་ཁང་དུ་ཞིབ་འཇུག་ཆོད་ལྟ་བྱེད་བསམ་
བའི་ཆོད་དཔག་ཁག་ཅིག་བརྩུང་ཡོད་པ་དང་། རང་བ་ཆོད་ལྟ་ཚུལ་ལ་ཁོང་
ཚོས་ཅི་ཞིག་ལ་ཞིབ་འཇུག་བྱས་ན་བཟང་ངམ། བྱེད་ཆོད་བསམ་ཚུལ་ལ།
སྤང་བརྟན་གྱི་སྤྱོད་པ་ནས་ཅི་ཞིག་གལ་ཆེན་ཡིན་ནམ།

ཨ་ལན། ། ང་ལ་སེམས་ཀྱི་སྤང་བརྟན་ནི་སློ་བུར་དུ་མི་འབྱུང་ཞིང་རིམ་བས་འབྲུབ་གྱི་
ཡོད་པའི་ཚན་རིག་གི་ཆོད་དཔག་འདི་དང་འབྲེལ་བའི་འི་བ་ཞིག་ཡོད། རྒྱུ་
ས་མཚོག་གིས་མི་ལམ་གྱི་སྤང་བརྟན་སློར་གོང་དུ་གསུངས་སོང་། གཉིད་དུ་
མ་ཡུར་བའི་སྤོན་ཏག་ཏག་གི་སྤང་བརྟན་ཡང་མཆོས་ཤིང་། འདི་ནི་གཉིད་དུ་
ཡུར་བ་དང་སད་པའི་བར་མཆོས་སུ་འབྱུང་གི་ཡོད། མི་ཁག་ཅིག་ལ་མཚོན་
ན། སྤང་བརྟན་དེའི་རིགས་ནི་གསལ་པོ་ཡིན་པ་མ་ཟད། སློག་བརྟན་ཞིག་ལ་
བལྟས་བ་དང་འདྲ་མཚུངས་ཡིན་ཞིང་། དབང་ཤེས་ཐ་དད་པ་མཉམ་འཇོམས་
གིས་བྱུབ་ཡོད། ངས་གཉིད་དུ་ཡུར་མ་ཡུར་གྱི་བར་མཆོས་སུ་བྱུང་བའི་སྤང་
བརྟན་ཞིག་གི་ནང་ཚུ་སྤོན་ཞིག་མཐོང་ནས་དེའི་སྤྱོད་པ་བར་མ་ཟད། ཚུ་སྤོན་
དེའི་སྤྱོད་པ་གཅིག་ནས་རྒྱང་གཡུག་པའང་ཆོར་བྱུང་། སྤང་བརྟན་དེར་གནས་
ཆ་དང་གསལ་ཆ་རྒྱ་ཆེར་ལྡན་པ་ཞིག་རེད། འདི་ནི་མི་ལམ་གྱི་ཞིང་དུ་འབྲེལ་
བྱེད་གྱི་སྤོན་སྤོང་ལྟ་བུ་ཡིན་པ་དང་། མི་ལམ་གྱི་སྤྱོད་པ་སྤང་བརྟན་སྤང་མ་
བཞི་བརྩེ་རིང་མ་ཡལ་བར་གནས་བྱུབ།

གཉིད་མཆོས་ཀྱི་སྤང་བརྟན་འདི་དང་། མི་ལམ་གྱི་སྤང་བརྟན་ལ་
ཡོད་པའི་གསལ་ཆ་ནི་ཅ་བའི་ཆ་ནས་ཉིན་མོའི་སྤང་བརྟན་ལ་མི་མཁོ་བ་ཡིན་

ནམ། འདི་དང་རྗེས་མཐུན་གྱི་དྲི་བ་ཞིག་སྟེ། ངས་ཚུ་ཕན་དེ་མཐོང་སྐབས་ཚུ་
 ཐེགས་རེ་རེར་བཏེན་ནས་སྤང་བརྟན་དེ་བྱུང་བ་ཡིན་ནམ། ཡང་ན་སྤང་བརྟན་
 དེ་ནི་མིག་ཤེས་ལ་ཡུལ་ཞིག་སྤང་བ་དང་འདྲ་ཞིང་། དངོས་སུ་ཚུ་ཕན་དེ་མཐོང་
 གི་ཡོད་པ་ལྟར་ཡིན་ནམ། གང་ཟག་དང་པོའི་ལྷ་སྤངས་ཀྱི་ངོས་ནས་བཤད་ན།
 དེ་ནི་ངས་རང་གི་སེམས་ནང་དུ་ཚུ་ཕན་ཞིག་མཐོང་བ་ལྟར་རེད།

སི་ཏེ་ཉལིན། ། བྱེད་ཀྱི་ཆོར་རྟོགས་ནི་འགྲིག་འདུག ཞིབ་འཇུག་སྒོར་ཞིག་གི་ནང་
 གཡོ་འགྲུལ་དང་ལྷན་པའི་སྤང་བརྟན་བྱུང་ཡོད་ཚུལ་གྱི་འགྲེལ་བརྗོད་ཡོད་པ་
 དང་། དེ་དག་ལ་ཞིབ་འཇུག་ཡང་དག་ཅིག་བྱས་མི་འདུག བྱེད་ཀྱི་སྤང་བརྟན་
 དེ་ནི། སྤང་བརྟན་སྟེང་གི་དངོས་པོ་ནམས་དངོས་པོ་ངོ་མ་ལྟར་གཡོ་འགྲུལ་
 བྱེད་པའི་དཔེ་མཆོན་ཞིག་རེད། འདི་འདྲའི་སྐབས་སུ་མོ་ཀར་གྱི་མྱད་རྒྱ་དང་།
 གཡོ་འགྲུལ་འདྲིན་པའི་མྱད་རྒྱའི་ཆ་ཤས་སོགས་ཀྱིས་རྩོལ་བ་བྱེད་ཀྱི་ཡོད།
 འདི་ནི་མྱད་པའི་སྒོག་པར་བརྒྱུད་ནས་ཞིབ་འཇུག་བྱས་ཡོད་ལ། རོན་ངོ་མར་
 བས་སེས་གཡོ་འགྲུལ་སྒོར་གྱི་ཞིབ་འཇུག་ཁག་ཅིག་གནང་ཡོད།

ངའི་ལྷ་ཚུལ་ལ། སྤང་བརྟན་དེ་དག་ནི་ངར་ཚུལ་ཐ་དང་བ་ཡིན་ཞིང་།
 གཅིག་གཅིག་གི་དགོས་ངེས་ཀྱི་སྟོན་འགྲོའི་ཆ་རྒྱུན་མིན་པ་དང་། ཐ་ན་པན་
 ཚུན་འབྲེལ་བའང་ཆེན་པོ་ཞིག་མེད། བར་སྤང་གི་ཆ་ཆད་ཅན་དང་། ཡང་ན་ཁ་
 དོག་དང་དབྱེབས་སོགས་ལྷན་པའི་སྤང་བརྟན་སོ་སོས་མྱད་པའི་ཆ་ཤས་ཐ་
 དང་པ་རེ་བཀོལ་སྟེད་བྱེད་ཀྱི་ཡོད། མི་ལམ་མི་བཞི་གཅིག་མཇུག་གཉིས་
 མཐུད་ཀྱིས་བྱུང་པའི་སྤང་བརྟན་ཞིག་ཡིན་པ་ལས། སྤང་བརྟན་གཅིག་རྒྱུན་

འཁྲོངས་བྱེད་པ་མིན། ལྷང་བརྟན་གྱི་རྒྱལ་མཐུད་དེ་ནི་དུམ་བུ་དང་དུམ་བུ་
བྱས་ནས་འབྱུང་གི་ཡོད། དེ་ཡང་རྒྱ་མཆན་ནི་ང་ཚོའི་ལྷང་བརྟན་རྒྱལ་དུ་ཚོལ་
བར་བརྟེན་ནས་བྱུང་ཡོད། འོན་ཀྱང་། མི་ལམ་གྱི་སྐབས་སུ་ང་ཚོས་འགྲུལ་
བསྐྱོད་བྱེད་ཀྱི་མེད་པ་དང་། གྲུང་པའི་ཆ་ཤས་དེ་དག་ཚོལ་མེད་དུ་གྱུར་ཡོད།
གཟུགས་འཛིན་ཤེས་པ་དང་འབྲེལ་བའི་གྲུང་རྒྱའི་ཆ་ཤས་ནི་བྲིས་སུ་ཚོལ་
ཀྱས་ཅན་དུ་འགྱུར་བ་ལས་ཐོག་མའི་མི་ལམ་གྱི་སྐབས་སུ་དེ་ལྟར་མིན། གློག་
བར་བརྒྱུད་ནས་བལྟས་ཆེ། མི་ལམ་གྱི་ལྷང་བརྟན་ནི་ཉིན་མོའི་ལྷང་བརྟན་དང་
ཡེ་ནས་འབྲས་མཚུངས་མེད་པ་ཞིག་ཡིན་ཞིང་། མི་ལམ་གྱི་ལྷང་བརྟན་སྟེང་དུ་
གཙོང་མཆམས་དང་འགྱུར་ལྡོག་མང་པོ་ཞིག་ཡོད་པར་སྤང་།

ཨ་ལན། ། བར་པའི་ཕྱོགས་གཏོགས་ཀྱི་ཚོད་དཔག་ནི་འདི་སྟེ། གལ་ཏེ་བྱེད་ཀྱིས་ལྷང་
བརྟན་བཀོལ་སྤྱོད་བྱས་ནས་རང་གི་ཡིད་བྱེད་ལ་གསལ་ཆ་དང་གནས་ཆའི་
སྤྱོང་བརྟེན་གྱི་གོམས་འབྲིས་ཆེན་པོ་ཐོབ་ན། སེམས་ཀྱི་ལྷང་བརྟན་ལ་དོན་
དངོས་སུ་ཚོས་ཤིག་མཐོང་བ་ལྟར་གསལ་ཆ་དང་གནས་ཆ་ལྡན་རྒྱ་རེད།
བདེན་མིན་ལ་མ་ལྟོས་པར་འདི་ནི་ཚོད་དཔག་ཅིག་ཡིན། འོན་ཀྱང་། མི་ལམ་
དུང་ཚོས་མཆམས་རེར་མིག་གིས་དངོས་སུ་མཐོང་བ་ལྟར་བྱ་དངོས་མཐོང་
གི་ཡོད་པ་དང་། མི་ལམ་ཁག་ཅིག་ལ་བྱུང་དུ་འཕགས་པའི་གསལ་ཆ་ཞིག་
ཡོད་པར་སྤང་། བྱེད་ཀྱི་གོ་ཉོགས་ལ། མི་ལམ་དུ་བྱུང་བའི་ལྷང་བརྟན་གྱི་
གསལ་ཆའི་ཆད་གཞི་འདི་ཙམ་པའི་ཆ་ནས་ཉིན་མོའི་ལྷང་བརྟན་གྱི་སྐབས་སུ་
འབྱུང་བུམ་བུ། བར་དོན་རིག་པས་འདི་ལྟར་འདོད་པ་དང་། ལྟ་བའི་ཆ་ནས་

མ་ལེན། རྩེ་རྩེ་ལེགས་པར་གཏན་ལ་བཟུང་པའི་ཞིབ་འཇུག་བརྟག་དབྱང་ཁང་
གི་སློམ་གཞི་ཞིག་ཡོད་པ་དང་། དེས་སྤང་བརྟན་དང་སྤང་འཛིན་བར་དུ་ཡོད་
མེད་པའི་ཐེ་བྱས་སྟོན་གྱི་ཡོད། སློམ་གཞི་འདི་ལ་རང་ཚུགས་ཡོད་ཅིང་། ཚན་
རིག་དང་མཐུན་པར་སྤངས་འཛིན་གྱི་དབྱེ་བ་བཟུང་། རྩེ་སྤང་འཛིན་ལྟ་བུའི་
ཞིབ་འཇུག་གི་ལྟ་བུའི་སློམ་གཞི་ཞིག་བཀོལ་སྤྱོད་བྱས་ནས་ཁྱེད་ཀྱི་འི་བ་
འདིའི་རིགས་ཀྱི་རིན་ཐང་ཐག་གཅོད་གྱི་ཚོགས།

174

པའི་སྤྱོད་ཀྱིན་ལ་ཡ་ལན་སྟེར་བའི་སྤྱད་པའི་ཆ་ཤས་ཀྱི་ཐུག་པ་སོ་སོར་ཞིབ་
ལྟ་བུས་པ་ཡིན། གང་ཟག་ཅིག་གིས་ངོ་གདོང་ལ་ལྟ་སྐབས། སྤྱད་པའི་ཆ་ཤས་
གཅིག་གིས་འདེམས་སྒྲུག་གི་སྒོ་ནས་ཡ་ལན་སྟེར་བ་དང་། དུལ་ལྡོངས་ཤིག་
ལ་ལྟ་སྐབས། ཆ་ཤས་གཞན་ཞིག་གིས་འདེམས་སྒྲུག་གི་སྒོ་ནས་ཡ་ལན་སྤྱད་
སོང་། དེ་ནས་མཉམ་ཞུགས་པ་ཆོས་མིག་ཟུང་བཅུ་མས་ནས་ངོ་གདོང་དང་
དུལ་ལྡོངས་ཡིད་ལ་འཆར་སྒོམ་གྱིས་སྐབས། དེ་གཉིས་དང་ཆ་མཐུན་པའི་
སྤྱད་པའི་ཆ་ཤས་རྣམས་ཚོལ་ལྡན་དུ་གྱུར་བ་དང་། ཚོལ་ལྡན་དུ་གྱུར་པའི་ཆ་དང་
གཞི་ནི་སྤྱང་འཛིན་གྱི་སྐབས་ལས་སྤྱང་བརྟན་གྱི་སྐབས་སུ་ཕྱིད་ཀས་ཆུང་དུ་
ཕྱིན་འདུག སྒོ་ལ་སྤྱོད་བརྟན་སྤྱད་ན་ཆད་གཞི་འདི་ཆེ་དུ་འགྲོ་སྟེན།

མཆམས་འདིར་ཉན་རེ་ཉོང་གིས་རང་ཉིད་བཏོ་མེད་གི་ཐུན་འདིའི་གཙུག་སྤྱོད་
བ་ཡིན་པའི་ཆ་ནས་སྤྱོད་སོལ་གྱི་ཁ་ཕྱོགས་བརྒྱུར་སོང་། བཏོ་མེད་གི་ཐུན་སྤྱོད་མ་
དང་འབྲ་བར་མང་ཆོགས་ཀྱིས་ཁྱི་བ་མང་པོ་ཞིག་ཤོག་དུའི་ཐོག་གིས་ནས་ཨ་ཐོར་གྱི་
མདུན་དུ་ཡོད་པའི་ཅིག་ཅེའི་སྟེང་སྤྱངས་འདུག ད་ལྟ་ཨ་ཐོར་གྱིས་ཁྱི་བ་རྣམས་ལ་ལྟ་
བཞིན་མཆིས། ཆོགས་འདུའི་གཙུག་སྤྱོད་བ་ཉན་རེ་ཉོང་ཨ་ཐོར་ལ་འཁོར་ནས་ཁྱི་བ་
ཁག་ཅིག་འདེམས་སྒྲུག་གྱིས་པའི་རེ་སྒྲུལ་བུས་བ་དང་། ཨ་ཐོར་གྱིས་ཁྱི་བ་སྤྱིའི་ནང་
དོན་བརྗོད་ནས་འགོ་བརྩམས་སོང་།

ཨ་ཐོར། ། སེམས་ཁམས་རིག་བ་དང་། ཆོས་ཉམས་ལེན་གྱི་བ་རོལ་དུ་སེམས་ཀྱི་སྤྱང་
བརྟན་ལ་ཁེ་པན་ཅི་ཞིག་ཡོད་པའི་ཐང་ལ་ཁྱི་བ་སྒྲོར་ཞིག་འདུག དཔེར་ན།
དེང་སང་སེམས་ཀྱི་སྤྱང་བརྟན་གྱི་རིགས་ངེས་ཅན་ཞིག་གིས་ནད་ཅག་པ་

དང་། ན་ཟླག་གཙུག་པར་པན་ཐོགས་པའི་ཡིད་ཆེས་ཤིག་ཡོད། གསར་གཏོང་གི་རྒྱས་པ་དང་བློ་ཤེས་ཀྱི་བྱེད་ལས་སོགས་ཡར་རྒྱས་སུ་གཏོང་བའི་ཁེ་པན་ཡང་ཡོད་སྟེ། སེམས་ཁམས་འཆོལ་བའི་ནད་རིགས་དང་འབྲེལ་བའི་དེ་བཞིག་ཀྱང་འདྲུག་མདོར་ན། དེ་བ་ཐམས་ཅད་སེམས་ཀྱི་སྤང་བརྟན་ལ་བརྟེན་ནས་སེམས་ཁམས་དང་། སྤང་ཁམས་ལ་དར་རྒྱས་འབྱུང་བུ་མེན་གྱི་སྒྲོར་རེད།

སྤྱི་ཐོག་། ངས་དགེ་བའི་སྤྱོད་ཚུངས་སྤྱི་ཐོག་ལྟ་བུ་ཤུགས་ཆེ་བུ་གཏོང་བ་དང་། ན་ཟླག་ཡང་དུ་བསྐྱར་བར་སེམས་ཀྱི་སྤང་བརྟན་བཞུགས་སྤྱོད་བྱེད་ཐབས་འགའ་ལ་གསལ་བ་ཤིང་བྱེད་རྒྱ་ཡོད། ན་ཟླག་གཙུག་པའི་སྒྲོམ་གྱི་རིགས་ཡོངས་ཀྱི་གསལ་ཤིག་ཡོད་ཅིང་། མི་གཅིག་ལ་ལུས་པོའི་ཆ་ཤས་ཤིག་ཏུ་ན་ཟླག་ཆེན་པོ་ཞིག་ཡོད་ཆེ། དཔེར་ན། སངས་རྒྱས་ཀྱི་སྤང་བརྟན་ལས་འཕྲོས་པའི་འོད་ཟེར་ན་ཟླག་ཡོད་ས་དེར་ཕོག་པ་ཡིད་ལ་འཆར་བར་བྱེད་ཆོག་འོད་ཟེར་དེ་ནི་བདུན་ཅི་བུ་ལྟར་ནས་ན་ཟླག་གཙུག་པའི་རྒྱས་པ་ཡོད། འདི་འདྲའི་འོད་ཟེར་གྱི་བདུན་ཅི་དེ་ན་ཟླག་ཡོད་སར་ཐིམ་ནས་ལུས་སྤང་ཡོངས་སུ་བྱུང་བར་བྱ་དགོས། འདི་ལྟར་ཡང་ཡང་བྱས་ཆེ། ན་ཟླག་གི་ཆོར་བ་དེ་བཟོད་ཡང་དུ་གཏོང་བུ། སྒྲོམ་ཆེན་པོ་ཆོས་བྱེད་ཐབས་འདིར་བརྟེན་ནས་རང་གི་ལུས་པོའི་ན་ཟླག་གཙུག་གི་ཡོད།

ང་ཆོས་དགེ་བའི་སྤྱོད་ཚུངས་འཕེལ་རྒྱས་སུ་གཏོང་བའི་སྒྲོམ་གྱི་ནད་སྤང་བརྟན་བཞུགས་སྤྱོད་བྱས་ཏེ། བདེ་བ་དང་སྤྱུག་བསམ་བཞེ་བོ་རྒྱག་གི་ཡོད།

གང་ཡིན་པ་དེར་འགྱུར་བར་བསམས་ཏེ། ཟ་མ་དགོས་མཁན་ཚོར་རང་ཉིད་
 ཟས་སུ་འགྱུར་ཞིང་། གང་པ་ལས་སྤངས་སྤྱོད་བྱེད་པའི་གྲོན་ཆས་དགོས་མཁན་
 ཚོར་རང་ཉིད་གྲོན་ཆས་སུ་འགྱུར་གྱི་ཡོད། འཇམ་སྒྲིང་གི་གང་སར་ཅི་ཞིག་
 དགོས་ན་ཁྱེད་རང་དེའི་ངོ་བོར་འགྱུར་གྱི་ཡོད། འདི་ནི་སེམས་ཀྱི་སྤང་བརྟན་
 ཞིག་ཡིན་ཡང་། འདིའི་དམིགས་ལུལ་ནི་རང་སེམས་ཀྱི་བསྐྱེད་ནས་སྤྱིང་རྩེ་
 དང་བྱམས་པ་རྒྱུད་ལ་སྦྱོར་བར་བྱེད་རྒྱུ་འདི་ཡིན། འདི་ལྟར་ང་ཚོས་རང་
 སེམས་འདུལ་སྦྱོང་བྱེད་པར་སེམས་ཀྱི་སྤང་བརྟན་རྣམ་པ་འབྲེལ་བ་བྱེད་པ་གོལ་
 སྦྱོང་བྱེད་གྱི་ཡོད།

ཨ་ཐོར། ་། ངའི་ལག་ཏུ་ཡོད་པའི་བྱི་བ་འདི་ཚན་རིག་པ་ཚོར་བཀོད་པ་ཞིག་རེད། བང་
 པ་ཚོར་ཉམས་ལེན་འབྲེལ་བ་ཡོད་པ་དང་། སོ་སོའི་སྤྱོད་པ་གཞིར་བཞག་ནས་
 ཉམས་ལེན་དེ་དག་གིས་ན་ལུག་གཙོག་པ་དང་། ཡང་ན་ན་ཚའི་རིགས་སྒྲོར་
 ཞིག་བྲག་པར་བྱེད་པ་ལ་པན་པའི་ཡིད་ཆེས་བྱེད་གྱི་ཡོད། སེམས་དང་ལུས་
 བོའི་འབྲེལ་བའི་སྒྲོར་གྱི་ཁྱེད་ཅག་གི་གོ་རྟོགས་ཀྱིས་ཡིད་ཆེས་འདིར་དང་
 ལེན་བྱེད་ཐུབ་བཅ།

སི་ཏེ་ཏུ་མེན། ་། ང་ཚོར་ལྟ་ཚུལ་ཞིག་ཡོད་པ་དང་། ངས་དེར་དངོས་ཡོད་གནས་
 ལུགས་རྩ་བཅོ་ཞེས་འཛོད་གྱི་ཡོད། ལྟ་ཚུལ་དེ་ནི་སྤང་བརྟན་དང་སྤང་འཛིན་
 གཉིས་ལ་དབང་ཅའི་ས་ཆ་མང་པོ་ཞིག་སྤུང་མོང་དུ་བདག་པ་དེར་གཞི་བཅོལ་
 ཡོད་པ་དང་། འདི་གཞིར་བཞག་ན། འཛིག་ཉེན་དངོས་ཀྱི་བྱ་དངོས་དང་འབྲེལ་
 འདྲིས་བྱས་པ་ལས་བྱུང་བའི་རྒྱས་པ་ནི། རང་གི་སེམས་ཀྱི་སྤང་བརྟན་དང་

རྟོག་པ་སོགས་ལ་འབྲེལ་འབྲིས་བྱས་ན་འང་འབྱུང་ཐུབ། ང་ཚོས་རྟོགས་ཡོད་
 པ་ནི། གང་ཞིག་ན་བས་ཐོས་པ་ལས་མིག་གིས་མཐོང་ན་འཛེམ་ཤེས་ཀྱིས་བརྟན་
 བོར་ཉར་ཆགས་བྱེད་ཐུབ་པ་འདི་རེད། གལ་སྲིད་ཁྱེད་ཀྱིས་ཆོས་དེའི་མཚོན་
 བྱེད་ཀྱི་ཆོག་ཅིག་ལ་བལྟས་པ་ལས་ཆོས་དེ་ཡིད་ལ་འཆར་སྒྲིལ་བྱས་ན། འཛེམ་
 ཤེས་ཀྱིས་ལྡན་གཉིས་ཀྱིས་གསལ་བོར་འཛིན་ཐུབ། ཞིབ་འཇུག་འདིའི་
 རིགས་བྱས་ནས་ལོ་ངོ་བརྒྱ་པ་ཅིག་ཕྱིན་ཡོད། ང་ཚོས་ལྷ་འཁྱེད་ལ་བརྟེན་
 བས་འཛིན་གྱི་རུས་པ་ལྡན་གཉིས་ཀྱིས་ཤུགས་ཆེ་བྱ་གཏོང་ཆོག ལྷ་འཁྱེད་
 བཞོལ་སྤྱོད་ཀྱི་སྒྲོང་ལ་རྟོག་འཛིང་ཆེ་བའི་རྩོམ་ཡིག་འབོར་ཆེན་ཞིག་
 སྤེལ་ཡོད། ཡིན་ཡང་། མཐར་གཏུགས་ན་ཞིབ་འཇུག་རྣམས་ཀྱི་བསྟན་དོན་ནི།
 ང་ཚོས་བྱ་བ་རེས་ཅན་ཞིག་བསྐྱར་སྒྲོམ་བྱས་ཆོ། བྱ་བ་དེ་དག་བྱེད་པར་ང་ཚོ་
 རེ་ལེགས་སུ་འགྲོ་བྱུ་ཡིན་པ་འདི་རེད།

སྤྱི་ཐེངས་༡ ན་ཐུག་གཅོག་པའི་སྒྲོང་ཞིབ་འཇུག་བྱས་པ་དེ་དག་གིས་སེམས་གཡེང་
 བར་བྱེད་པའི་ཐབས་ལམ་གཞན་དག་ལས། ལྷ་འཁྱེད་སྒྲོམ་པ་ནི་རུས་པ་ཆེ་
 ཞོས་དེ་ཡིན་པར་བསྟན་ཡོད་པ་མ་ཡིན་ནམ།

སི་ཏེ་ཏེ་མི་ན། དེ་བདེན་པ་རེད། སེམས་ཀྱི་རུས་པར་བརྟེན་ནས་ན་ཐུག་གཅོག་
 ཐབས་སྒྲོང་གི་ཞིབ་འཇུག་ཐབས་ཅད་ལ་ཉམས་ཞིབ་བྱས་ཏེ། ཆང་མའི་ནང་
 བས་ལྷ་འཁྱེད་ཡག་ཞོས་དེ་རེད།

ཁ་ཉིག་༡ གསར་གཏོད་ཀྱི་རྟོག་ཏུ་བསལ་བའི་བརྒྱུད་རིམ་ནང་ལྷ་འཁྱེད་འཆར་
 སྒྲིལ་གྱི་བྱེད་ཐབས་ལ་བྱེད་ལས་ཅི་ཞིག་ཡོད་པའི་ཞིབ་འཇུག་གི་གནས་ཚུལ་

འཛོར་ཆེན་ཞིག་ཡོད། གནས་ཚུལ་དེ་ཆོ་ག་ཞིར་བཞག་ན། སྤང་བརྟན་ལ་
བརྟེན་ནས་བྱེད་ཐུབ་པ་དང་མི་ཐུབ་པ་སྐོར་ཞིག་ཡོད། དཔེར་ན། ཁང་བཙོ་
འཆར་འགོད་ཀྱི་ཆེད་ལས་པ་ཆོས་འཇུག་ས་བསྐྱེད་ཀྱི་འཆར་གཞི་ཡིད་ལ་
འཆར་སྐྱོམ་བྱས་ཏེ། རྟོག་བྱེད་རིགས་གང་དག་བསལ་ཐུབ་པ་དང་། རྟོག་བྱེད་
གཞན་གང་དག་ཞ་སྒྲུག་གིས་མར་དངོས་སུ་བྱིས་ནས་བསལ་དགོས་པར་
ཞིབ་འཇུག་བྱས་ཡོད། སྤང་བརྟན་གྱིས་རྒྱན་དུ་གསར་གཏོད་ལ་པན་མི་
ཐོགས་ཤིང་། སྤང་བརྟན་ལ་བརྟེན་ནས་རྟོག་བྱེད་ཆེན་པོ་སྐོར་ཞིག་བསལ་ཐུབ་
ཀྱང་། ཡོད་ཆད་བསལ་མི་ཐུབ།

ཨ་ལན། རྒྱ་རྒྱུ་ཐེའོ་ཡིས་བརྗོད་པའི་རང་གི་བདེ་བ་དང་གཞན་གྱི་སྤྱད་བསལ་
བརྗོད་པའི་ཉམས་ལེན་དེར་ཁ་སྐོན་ཞིག་བྱེད་རྒྱ་ཡིན། ཁ་སང་ང་ཆོས་
ལ་གོང་ས་མཆོག་ལ་འཆོ་བ་བྱེད་པའི་མི་དང་། ལྷག་པར་དུ་འཆོ་བ་དེ་རང་གི་
ཕྱོགས་ལ་བྱེད་པའི་མི་ཞིག་ལ་སྤྱིང་རྩེ་རི་ལྟར་བྱ་དགོས་པའི་བྱི་བ་ཞིག་བཀའ་
འདྲི་བྱས་སོང་། ལ་གོང་ས་མཆོག་གིས་འཆོ་བ་བྱེད་པའི་མི་རང་ཉིད་ཀྱང་ཉོན་
མོངས་ཏེ། ཞེ་སྤང་དང་འདོད་ཆགས་སོགས་ཀྱི་དབང་དུ་སོང་ཡོད་པར་
གསུངས་ནས་བཀའ་ལན་བསྐྱུལ་ཡོད། གང་ཟག་དེ་ཉོན་མོངས་ཀྱི་དབང་དུ་
སོང་བའི་རྒྱ་མཆོན་གྱིས་འཆོ་བ་ཆེ་བའི་སྤྱོད་པ་བྱུང་བ་རེད། སྐོམ་པ་བ་ཆོས་
གང་ཟག་འདི་ལྟ་བུ་རང་གི་དམིགས་པར་བཟུང་སྟེ། སྤྱན་པ་ཞིག་གིས་རང་གི་
ནད་པ་བྲག་པར་བསམ་པ་ལྟར། གང་ཟག་དེ་ཉོན་མོངས་ལས་བྱོལ་བར་སྐོམ་
པ་དང་། དེ་ནས་འདི་ལྟར་ཡོང་བའི་སྤོན་འདུན་དང་། སྤོན་འདུན་འདིའི་རྩེས་སུ་

སྤྱི་ཐོའ་ཡིས་བརྗོད་པའི་ཉམས་ལེན་དེ་བྱེད་ཀྱི་ཡོད། ཡིན་ཡང་། གང་ཟག་འདི་
དང་། ཉན་མོངས་ཀྱི་དབང་གིས་བྱུང་བའི་འཆེ་བ་གཉིས་སོ་སོར་འབྱེད་རྒྱ་
གཤམ་ཆེན་ཡིན། བྱུང་བར་འདི་ནི་ར་ཆོའི་ཡིད་ལའང་འཆར་ཆོག་ཆོག་ཅིག་མ་
རེད།

ཉན་རེ་ཐོང་། ། ཨ་ཐོར་ལགས། བྱེད་ལ་ད་དུང་བྲི་བ་གཞན་ཅི་ཞིག་ཡོད་ དམ།

ཨ་ཐོར། །འདིར་བྲི་བ་ཞིག་ཡོད། འདི་ནི་དགག་སྐྱབ་ལྟ་བུ་ཞིག་རེད། གཤམ་སྤྱི་ཐོང་
པའི་སྒྲོག་པར་ཀྱི་ཞིབ་འཇུག་ཁག་གིས་སྤང་བརྟན་བསྐྱོམས་པའི་རྗེས་ཀྱི་སྤང་
པའི་རྒྱས་པ་ཉམས་ཚུལ་ནི། སྤྱིང་བརྟན་ཐོབ་ཡོད་མཁན་དང་མེད་མཁན་
གཉིས་ལ་གཅིག་མཚུངས་ཡིན་པར་བརྟན་བ་དང་། གཤམ་སྤྱི་ཐོང་ཐ་ན་སོ་སོའི་
འབྲེལ་བརྗོད་ནང་སྐར་མ་ཉི་ཤུ་དང་དུས་ཆོད་ཉི་ཤུ་ལ་སྤང་བརྟན་བསྐྱོམ་སྐྱབ་
པར་བཞད་ཡོད་ཀྱང་། ཁོར་ཆོ་སྤྱིར་བཏང་གི་མི་དང་གཅིག་མཚུངས་ཡིན་
པར་བརྟན་ཆེ། འདིས་བྱེད་ཆོར་རྒྱན་འབྲོངས་བྱེད་སྐྱབ་པར་བརྗོད་པའི་སྤང་
བརྟན་ཀྱི་དངོས་ཡོད་ལ་དོགས་འདི་ཞིག་བྱེད་དུ་མི་འཇུག་གཤམ།

ནམ་སེ། ། སྤང་པའི་སྒྲོག་པར་ཀྱི་ཞིབ་འཇུག་གི་ནང་བྱེད་པར་ཞིག་མ་མཐོང་བ་ནི་
གནས་ཚུལ་སྐྱུག་པོ་ཞིག་མིན། འདིས་ང་ལ་སེམས་འབྲལ་སྤོང་མི་སྤིད། འདི་
ལྟ་བུ་ནི་སྤང་པའི་སྒྲོག་པར་ཀྱི་ཞིབ་འཇུག་ཁག་གི་སྤྱི་ཐོང་གི་འབྲས་བུ་ཞིག་
ཆགས་ཡོད། སྤང་པའི་ནང་བྱེད་པར་དངོས་སུ་ཡོད་ཀྱང་མ་སྤང་བའི་གནས་
སྤངས་མང་པོ་ཞིག་མཆིས། ངའི་བརྗོད་དོན་ནི། བྱེད་ཀྱིས་བྱེད་པར་ཞིག་མ་
མཐོང་ན། དེ་སེམས་འབྲལ་ཀྱི་གཞི་ཞིག་ཆགས་མེད་པ་འདི་ཡིན། ཡིན་ཡང་།

གལ་སྲིད་ཁྱེད་ཀྱིས་ང་ཚོས་གོང་དུ་ཕྱོགས་གཅིག་ཏུ་སྒྲིག་བཞིན་པའི་གཤེས་
སྡོད་ཀྱི་ཞིབ་འཇུག་ཚོད་ལྟ་དེ་བྱས་པ་དང་། ད་དུང་ཁྱད་པར་ཞིག་མ་མཐོང་ན།
ད་གཟོད་འདི་ནི་སེམས་འབྲལ་གྱི་གཞི་ཞིག་ཆགས་སྐྱུ་རེད།

ཨ་ཐོར། ། འདི་ལ་ཁྱད་པར་ཡོད་དགོས་དོན་ཅི་ཞིག་ཡིན་ནམ། རྒྱ་མཚན་ཅིའི་ཕྱིར་
གཤེས་སྡོད་ཀྱི་ཞིབ་འཇུག་ཚོད་ལྟ་ལ་ཡིད་ཆེས་བྱེད་དགོས་པ་ཡིན་ནམ།

ནམ་སེ། ། སྤང་བརྟན་བསྐྱོམས་ནས་སེམས་ཀྱི་རྒྱས་པ་གོང་འཕེལ་དུ་འགྲོ་བའི་འདོད་
ཚུལ་འདི་གཤེས་སྡོད་ཀྱི་རང་བཞིན་ཞིག་ཡིན་པས་རེད། ང་ཚོས་གོང་འཕེལ་
འདི་དང་སྤང་བའི་འཕེལ་བ་རྟོགས་ཀྱི་མེད། ཡིན་ཡང་། གལ་སྲིད་སྤང་བརྟན་
བསྐྱོམས་ན་སེམས་ཀྱི་རྒྱས་པ་གོང་འཕེལ་དུ་འགྲོ་བཞིན་ཡོད་ཆེ། ང་ཚོས་
འདོད་ཚུལ་དེར་འཇུག་པའི་གཤེས་སྡོད་ཀྱི་ཞིབ་འཇུག་ཚོད་ལྟ་ཞིག་བརྒྱད་
ནས་བལྟ་དགོས།

མ་ལེ་ནེ། ། ཉམས་ལེན་པ་རང་ཉིད་ཀྱི་སྲོང་བའི་ཕྱོགས་ནས་བལྟས་ཆེ། སྤང་བརྟན་
སྐྱོམ་པའི་དཔྱེགས་ཡུལ་ནི་མངོན་སུམ་གྱི་འཛིག་རྟེན་འདི་དང་། སེམས་ཀྱི་
བྱེད་ལས་རྣམས་ཀྱི་སྤང་འཛིན་ཁྱད་པར་བ་ཞིག་ཡོང་སྐྱུ་དང་། མཐའ་མར་
ཉོན་སྒྲིབ་ལས་རང་དབང་ཐོབ་སྐྱུ་དེ་ཡིན་པ་ང་ཚོས་བརྗོད་མི་ཉན། གལ་སྲིད་
གང་ཟག་ཅིག་གིས་ཉམས་ལེན་བྱས་ཏེ། རྒྱ་བའམ་ལོ་ངོ་འགའི་རྗེས་སུ་རང་
ཉིད་ཉོན་མོངས་ཀྱི་དབང་དུ་འགྲོ་བ་མཚམས་བཞག་པ་མཐོང་ཐུབ་ཆེ། རང་གི་
གཤེས་སྡོད་ཀྱི་ངོས་ནས་ཁྱད་པར་འདི་རང་ཉིད་ལ་མངོན་གསལ་ཡིན། གང་
ཟག་འདིས་ཁྱད་པར་དེ་སྤང་བའི་ཞིབ་འཇུག་གི་ནང་དུ་མཐོང་ཐུབ་མིན་ལ་

སེམས་འབྲེལ་བྱེད་མི་དགོས།

ཨ་ལན། ། ཡིད་བྱེད་ཀྱི་སྒྲོང་བཟར་ནི་སེམས་ཀྱི་རྩོལ་བ་རང་རྒྱ་བ་ཞིག་ཡིན་པ་ལྟར་
 དུ་གཞན་དག་དང་འབྲེལ་མེད་དུ་འབྱུང་གི་མེད། ཡིད་བྱེད་ཀྱི་སྒྲོང་བཟར་འདི་
 སྒྲོང་ཆོར་གྱི་ཆ་སྟོམས་ཀྱི་འཕེལ་རྒྱས་དང་འབྲེལ་བའི་ཐོག་ནས་ཡོང་གི་ཡོད།
 ཆ་སྟོམས་དེ་ནི་ཁོང་ཁྱོད་དུ་སོང་བ་དང་། འདོད་ཆགས་དང་འཁོན་འཛིན་
 བར་གྱི་འཕེལ་འགྲིབ་མཉམ་པ། དེ་བ་དང་འཛིགས་སྒྲིལ། སེམས་སྒྲོད་པ་དང་
 སྒྲོ་ཞུམ་སོགས་ཆད་ལས་བརྒྱལ་བ་མེད་པ་བཅས་ཀྱི་སྒྲོ་ནས་འབྱུང་གི་ཡོད།
 སེམས་སྒྲིའི་ཆ་སྟོམས་འདིའི་ནང་ཡིད་བྱེད་ཀྱི་ཆ་སྟོམས་དང་། སྒྲོང་ཆོར་གྱི་
 ཆ་སྟོམས། དེ་བཞིན་སྒྲོའི་ཆ་སྟོམས་བཅས་འདུས་ཡོད། སྒྲོའི་ཆ་སྟོམས་ཏེ།
 དན་པ་དང་ཡིད་བྱེད་ཀྱི་གསལ་ཆ་གཉིས་གོང་འཕེལ་དུ་བཏང་ནས་དོན་
 དངོས་སུ་ཅི་ཞིག་ཡོད་པ་ཡང་དག་པར་འཛིན་པའི་སྒྲོ་ཞིག་ལ་སྒྲོང་བ་བྱེད་པ་
 བློ་གསལ་སྒྲིལ་ཤོད་ཅེ་ཐེག་པའི་ཉམས་ལེན་གྱི་ཆ་ཤས་བསྐྱེད་རིམ་ལ་སྒྲོང་
 བཟར་བྱེད་པའི་སྒྲོན་འགྲོའི་ཆ་རྒྱུན་ཞིག་ཡིན།

མ་ལེ་ན། ། ཉམས་སེམས་བརྗོད་པའི་ཁྲད་པའི་བྱ་འགྲུལ་དང་། གཤེས་སྒྲོད་བར་གྱི་ཁྲད་
 པར་དེ་གཞིར་བཞག་ནས་བཤམ་ན། སྒྲོམ་ཆེན་པ་ཆོར་ད་དུང་འདོད་ཚུལ་
 ཞིག་ཡོད་པ་ནི། རང་གི་སྒྲོང་བཟླ་དེ་ཉ་ཚུལ་སྒྲིལ་སྒྲོན་པ་ལྟར་སྒྲོ་བྱར་དུ་
 ཡོངས་སུ་བྱུང་ནས་འབྱུང་གི་ཡོད་པ་འདི་རེད། ང་ཆོས་འདིའི་ཐད་ལ་གོ་
 བསྟར་ཞིབ་མོ་ཞིག་བྱས་མེད་པ་དང་། ལྟ་ཚུལ་འདི་བྱུང་ཕྱོགས་ཀྱི་ཆོན་རིག་
 གི་དོས་ནས་བརྗོད་ན་རྟོག་འཛིང་ཆེན་པོ་ཡིན། ཡིན་ཡང་། ངས་འདི་ནི་ཐད་

ཀར་ཞིབ་འཇུག་ཚོད་ལྟ་བུར་བའི་ཚན་རིག་གི་ཚོད་དཔག་ཅིག་རེད་
སྙམ་གྱི་ཡོད། ཚད་གཞི་མཐོ་བའི་རྟོག་པ་དང་ཤེས་པ་དྲངས་མ་སོགས་མངོན་
བྱུང་མ་ཡིན་པའི་གནད་དོན་ཁག་ལ་ལྟོས་ན། སྤང་བརྟན་བྱུང་ཚུལ་གྱི་འགལ་
ཆེ་འདི་ནི་བརྟག་དབྱུང་ཁང་གི་ཞིབ་འཇུག་ཚོད་ལྟ་ལ་ཐད་ཀར་འཇུག་བྱུང་བ་
ཞིག་རེད།

སྤྲ་ཐེའོ། ། དེ་བདེན་པ་རེད། འདི་ནི་ར་ཚོས་སྒྲོམ་གྱི་ཉམས་ལེན་དང་། ལྷག་པར་ཉམས་
ལེན་ཚད་མཐོ་བོ་ལ་འགྲེལ་བཟོད་བྱེད་སྐབས། ཐེངས་མང་པོར་བྱུང་ཡོད།
འོན་ཀྱང་། ངས་སྤང་བརྟན་ནི་ཉ་ཞིག་ཚུ་ལས་ཐོན་པ་ལྟར་མཐོང་བའི་རེ་བ་
བྱེད་གྱི་ཡོད་པ་དང་། དེའི་ཕྱིར་ང་ལ་ད་དུང་ཞིབ་འཇུག་ཚོད་ལྟ་བུར་ས་མི་
འགོ།

རྒྱ་ལའི་སྤྲ་མ། ། རྒྱ་ལ་འབྱོར་པ་རང་ཉིད་ལ་མཚོན་ན། མི་དགེ་བའི་སྤྱིང་ཚོར་རྣམས་
ཉུང་དུ་སོང་བའི་སྤྱིང་བ་སྐྱེ་བ་དང་། སྤྱིང་བ་འདིར་ཚན་རིག་གི་བྱེད་ཐབས་
བརྒྱད་ནས་བརྟག་བྱུང་མིན་འབྲེལ་ཡོད་ཅིག་མིན། འོན་ཀྱང་། འདིའི་སྐོར་གྱི་
གོ་བསྐྱར་འདིས་ད་ལྟའི་དབང་ཅའི་ཚན་རིག་གི་གོ་རྟོགས་གཞིར་བཞག་གི་ཁྱི་
བ་ཞིག་ངའི་ཡིད་ལ་འཁོར་དུ་བརྟུག་བྱུང་། དགེ་བའི་སྤྱིང་ཚོར་སྤྱིང་རྩེ་ལྟ་བུ་
དང་། མི་དགེ་བའི་སྤྱིང་ཚོར་འདིགས་སྤང་། ཁོང་ཁོ། འཁོན་འཕྲིན་ལྟ་བུ་ལ་
སྤང་བའི་བྱ་འགུལ་གྱི་གནས་གཞི་ཐ་དད་པ་ཡོད་པར་སྤང་ཞིང་། ངས་རྟོགས་
འདོད་པ་ནི། ཤེས་སྒྲིབ་གྱི་སྒོ་འདྲ་མིན་ལ་གང་ཟག་ཅིག་གིས་བརྟག་བྱུང་བའི་
སྤང་བའི་བྱ་འགུལ་གྱི་གནས་གཞིའི་བྱེད་པར་འདི་ཡོད་མེད་དེ་ཡིན། དཔེར་

ན། རང་པའི་ལྷ་ཚུལ་ལ། རང་གཅེས་འཛིན་དང་བདག་འཛིན་ནི་ཤེས་སྲིབ་ཀྱི་
 སྒྲིའི་རང་ཚུལ་ཆད་མཐོ་པོ་ཞིག་ཡིན་ཡང་། འཕོ་འགྱུར་དང་སྒྲུལ་ཤུགས་ཆེ་
 བའི་ཁོང་ཁོ་དང་ཞེ་སྤང་ལྷ་བྱའི་སྤྱོད་ཆོར་ནི་ཤེས་སྲིབ་ཀྱི་རང་ཚུལ་ཞིག་མེན།
 བདག་ནི་འཆོ་གནས་ཀྱི་ཉྱེ་བ་ཡིན་པའི་འཛིན་པ་ཤུགས་བྲག་པོ་ལྷ་བྱ་ཤེས་
 སྲིབ་ཏུ་འདོད་ཀྱི་ཡོད། ཤེས་སྲིབ་འདི་དང་། འདིའི་ཐོག་སྤྱོད་ཤེས་ཀྱི་སྒྲིའི་རང་
 ཚུལ་གཉིས་ལ་ཁྲད་པའི་བྱ་འགྲུལ་ཀྱི་ནང་དུ་བཟླས་སྤུབ་པའི་ཁྲད་པར་ཅི་ཞིག་
 ཡོད་དམ། ཤེས་སྲིབ་ཀྱི་ཐོག་སྤྱོད་ཤེས་ཡིན་པའི་སྒྲིའི་རོ་པོ་ཉིད་ཀྱིས་བྱུབ་པའི་
 བདག་ཅིག་མེད་པའི་ཡིད་ཆེས་ལྷ་བྱ་ཡིན། རས་སྒྲིའི་རང་ཚུལ་འདི་གཉིས་
 ཀའི་ཁྲད་པའི་བྱ་འགྲུལ་ནི་གཞི་གཅིག་ཏུ་འགྱུར་གྱི་ཡོད་པར་བསམ་ཀྱི་ཡོད།

ཉན་རེ་ཉོང་། ། ར་ཆོས་སང་ཉིན་སྤྱི་ཉོང་ཆོར་ཀྱི་སྒྲོར་བཞོ་སྒྲིང་བྱེད་སྐབས། ནི་བ་
 འདིའི་ཐད་ལ་བཞད་རྒྱ་མང་པོ་ཡོད་ངེས། དེའི་བྱིར་གོ་བསྐྱར་འདི་དེའི་
 སྐབས་སུ་བྱས་ན་འོས་འཆམས་རེད། ད་ལྷ་ར་ཆོར་ད་དུང་ནི་བ་གཅིག་སྒྲིང་
 བའི་དུས་ཆོད་འདུག

ཨ་ཐོར། ། ནི་བ་འདི་ནི་ཆོན་རིག་པ་ཆོར་བཀོད་པ་ཞིག་སྟེ། “ཆོན་རིག་པ་ཆོར་བྲལ་
 དང་། སྒྲོམ་ཀྱི་ཉམས་ལེན་པ་གཞན་ལ་ཞིབ་འཇུག་ཆོད་ལྷ་བྱས་ཏེ། མི་གཞན་
 དག་ལས་ཁོང་ཆོས་སྤང་བརྟན་སོ་སོའི་ཁྲད་པའི་ནང་རྒྱན་འཁྱེད་ས་ཡག་པོ་
 བྱེད་པ་བདེན་པ་ཡིན་མིན་ཐག་གཅོད་པའི་འཆར་གཞི་ཡོད་དམ། གལ་སྲིད་
 འདི་བདེན་པ་ཡིན་པ་ཞིབ་འཇུག་ཆོད་ལྷས་ར་སྒྲོད་བྱས་ན། བྱེད་ཆོས་སོ་
 སོའི་རྣམ་གཞག་ལ་འགྱུར་བ་ཅི་ཞིག་གཏོང་ངམ།” རང་ཉིད་དངོས་ཁམས་

རིག་པ་བ་ཞིག་ཡིན་པའི་ཆ་ནས་ངས་དེ་བ་འདི་ལ་ཁ་སྒོན་ཐོན་བྱ་ཞིག་གེད་
 རྒྱ་ཡིན། རྣམ་གཞག་ཅིག་ལ་མཆོན་ན། གང་ལ་གང་འཆོམས་ཀྱིས་འགྱུར་བ་
 གཏོང་སྤྱོད་པའི་ཆ་ཤིས་ངས་ཅན་ཞིག་ཡོད། དེ་བཞིན་ཆ་ཤིས་གཞན་དག་གི་
 གཉེར་སྤྱང་གི་ཆོས་ཉིད་ལྟ་བུའི་རྩ་འཛིན་ཟུང་མོ་ཁག་ཅིག་ལ་གཞི་བཙུག་
 ཡོད། གནས་རིམ་འདིར་འགྱུར་བ་བཏང་ན། རྣམ་གཞག་ལ་གཏོར་བརྒྱག་གེད་
 ཅིང་། རྒྱ་མཆོན་བརྟན་པོ་ཞིག་ངས་པར་དུ་ཡོད་དགོས། ཞིབ་འཇུག་ཆོད་ལྟ་
 དེ་དག་གི་སྒྲུབ་དོན་ཁག་ཅིག་རང་གི་རྣམ་གཞག་དང་འགལ་ཆར་སྒྱུར་ན།
 བྱེད་ཆོའི་རྣམ་གཞག་ལ་ཤུགས་སྒྲེན་ཅི་ཞིག་ཐེབས་རྒྱ་ཡིན་ནམ། གནས་
 རིམ་གང་དུ་རང་གི་རྣམ་གཞག་ལ་བཙོས་བསྐྱར་གེད་དགོས་སམ།

སི་ཉེ་ཉམིན། ། ང་ཆོས་སྒྲོམ་ཉམས་ལེན་པ་ཆོ་དང་མཉམ་འབྲེལ་བྱས་ཏེ། བྲ་བ་ཆོར་
 ཞིབ་འཇུག་ཆོད་ལྟ་གེད་པའི་འགོ་བརྩམས་ཡོད། ཡིན་ཡང་། ལྷན་བརྟན་
 བསྐྱོམ་པར་གོམས་འདྲིས་ཐོབ་པ་ཉག་ཉག་ཅིག་ཡིན་པའི་ཉམས་ལེན་པ་ཞིག་
 བཙུག་རྒྱ་ཏ་ཅང་ཁག་པོ་རེད། ང་ཆོས་ཐོག་མར་བསམ་པ་ལྟར་ལས་སྤྱོད་པོ་
 མིན་ཞིང་། ང་ཆོས་ལྷན་བརྟན་གྱི་རྒྱན་ཡུན་རིང་ལ་སྦྱོང་སྤྱོད་པའི་རྣམ་པ་
 དང་། གསལ་ཆའི་རར་ཤུགས་ཅི་འདྲ་ཡིན་པ། ལྷན་བརྟན་འཛིན་སྤྱངས་ལ་
 ཐེབས་པའི་སྤྱོད་ཆོར་འདྲ་མིན་གྱི་ཤུགས་སྒྲེན་བཙུག་ལ་བརྟག་དབྱེད་གཏོང་
 གེད་ཀྱི་ཞིབ་འཇུག་ཆོད་ལྟ་བཞིན་སྒྲིག་བྱས་ཡོད། ང་ཆོས་ཞིབ་འཇུག་ཆོད་
 ལྟ་དེ་ཆོ་གེད་ཆོག་ཆོག་ཡིན་ཞིང་། མཉམ་ཞུགས་གེད་སྤྱོད་པའི་མི་ཞིག་རྙེད་
 པར་སྤྱུག་ཡོད།

ཨ་ཁོར་བྱེད་ཀྱི་རྩི་བ་ཞི་བ་འཇུག་གི་བྱུང་དོན་དང་། དེའི་ཤུགས་བསྐྱེད་གཉིས་ལ་རག་ལས་འཇུག ཉམས་ལེན་པ་ཆོར་བྱས་པ་བྱེད་པར་བ་ཡོད་པའི་ཞི་བ་འཇུག་གི་འབྲས་བུ་བྱུང་རྗེས། ང་ཆོས་སྣང་བརྟན་སྒོམ་བཞིན་པའི་ཉམས་ལེན་པ་ཞིག་གི་ཁྲད་པ་ལ་སྒོག་པར་བརྒྱབས་ཏེ། གཞི་བྱ་ཡོད་པའི་བྱས་ཚུལ་མ་ལག་གིས་ཚུལ་བ་མ་འདྲ་བ་ཇི་སྟར་བྱེད་ཀྱི་ཡོད་པར་བརྟག་དབྱེད་གཏོང་ཆོག ང་རང་སྒྲེར་གྱི་ལྷ་ཚུལ་ལ། རྣམ་གཞག་ལ་ལྷན་པ་མང་པོ་རྒྱག་དགོས་པའི་དུས་ཤིག་ཤར་ཆོ། རྣམ་གཞག་དེ་དོར་ནས་སྤར་ཡང་གཞན་ཞིག་འགོ་བཙུགས་ན་ཡག་རྒྱ་རེད། ཞི་བ་འཇུག་ཆོད་ལྷ་འདི་ནི་དེ་འདྲ་ཞིག་ཆགས་སྲིད་པ་དང་། ང་ཆོས་བསྐྱུགས་ནས་འདིའི་བྱུང་དོན་ལ་བརྟག་དགོས་རྒྱ་རེད། འདིས་མ་མཐའ་ཡང་ཆན་རིག་ལ་གོ་རྟོགས་གསར་བ་ཞིག་སྲོད་རེས། །

ཡེ་ཤེས་འཕྲིན་ལྷན་

ལྷན་ཁྲིམས་

ལེབ་བཟུང་བ།

ཉོན་མོངས་རང་བཞིན་གྱི་ཁྱོད་ཚོར་དང་། དེ་དག་གི་བཅོས་ཐབས་ལ་བརྩུང་
བའི་མངོན་པའི་ཕྱགས་ཀྱི་ལྟ་ཚུལ།

༡༡། ཁྱོད་ཚོར་གྱི་བྱུང་ཁོངས་དང་འབྲེལ་བའི་གོ་རྟོགས་དང་ཉམས་ལེན་མང་པོ་
ཡོད་པ་ནི། རང་དོན་རིག་པའི་སྟོབས་ཕྱགས་ཤིག་ཡིན་པའི་ངོས་འཛིན་རྒྱུ་དུ་བྱེད་
ཅིང་། རང་དོན་རིག་པས་མཉམ་བཞག་དང་སྤྱི་རྗེ་ལྟ་བུའི་དགེ་སེམས་གོང་འཕེལ་
གཏོང་བ་དང་། ཁོང་ཁོ་དང་འདྲོད་ཆགས་ལྟ་བུའི་ཉོན་མོངས་ལས་དགོལ་རྒྱ་རང་གི་
དམིགས་ལུལ་དུ་བརྩུང་ཡོད། དེའི་ཕྱིར་སྟོལ་རྒྱུ་འདི་ལ་ཁྱོད་ཚོར་དང་འབྲེལ་བའི་
གོ་རྟོགས་རྒྱ་ཆེན་ཞིག་ཡོད་པའི་ཡིད་ཆེས་བྱེད་པར་རྒྱ་མཚན་མེད་པ་ཞིག་མིན།
ཡིད་ཆེས་འདི་ནི་རང་དོན་རིག་པ་དང་། ལུབ་སྟེགས་ཀྱི་སེམས་ཁམས་རིག་པའི་
མཐུན་ཚུས་སྒྲོར་གྱི་ཞིབ་འཇུག་དང་འབྲེལ་བའི་དེར་དུས་ཀྱི་བརྩམས་ཆོས་མང་པོའི་
ནང་མངོན་གསལ་ཡིན་ཡང་། བདེན་འཛིན་འདི་ལ་རྒྱ་མཚན་གྱི་རྟེན་གཞི་ཅི་འདྲ་ཞིག་
ཡོད་དམ།

བདག་གིས་ཁྱོད་ཚོར་གྱི་བྱུང་ཁོངས་སུ་ཡོད་པའི་ནང་པའི་གོ་རྟོགས་ཁག་
ཅིག་ཉུང་བསྐྱས་བྱས་ཏེ། དེ་ཚོར་དབྱེད་པ་བཏང་ནས་གོང་གི་དྲི་བ་འདི་ལ་ལན་ཞིག་
འདེབས་རྒྱ་ཡིན། ཡིན་ཡང་། རང་དོན་རིག་པའི་བརྟེན་རྒྱས་ལུབ་སྟེགས་པའི་

སེམས་ཁམས་སྒྲོར་གྱི་ཐ་སྙད་ནང་དུ་བསྐྱར་རྒྱ་ནི་ལས་སྤོ་ཞིག་མིན་ཞིང་། བདག་གིས་ནང་བ་སྤྱིའི་སེམས་ཁམས་རིག་པའི་ལྟ་ཚུལ་ངོ་སྤྲོད་དང་། སྤྱོད་ཚོར་རྟོགས་པར་ལྟ་ཚུལ་དེ་ཆོ་འབྲེལ་ཡོད་ཡིན་པར་བརྟུན་ནས་མངོན་པའི་ལུགས་ཀྱི་སེམས་ཀྱི་རྣམ་གཞག་ལ་འབྲེལ་བརྟུན་དང་། གཞུང་བླ་མ་ལོ་འདྲིའི་སེམས་བྱུང་གི་རྣམ་གཞག་འབྲེལ་མིན་དང་། དེ་དག་དང་དུས་ཀྱི་སྤྱོད་ཚོར་གྱི་ལོ་རྟོགས་ལ་འབྲེལ་ཡོད་ཡིན་པ་བཅས་སྐོང་རྒྱ་ཡིན། མཐའ་མར་བདག་གིས་སྤྱོད་ཚོར་གྱིས་གཏུང་བའི་འཆོ་བ་བཅོས་བསྐྱར་ལ་ཆེས་འབྲེལ་བ་ཡོད་པའི་ནང་པའི་ཉམས་ལེན་གྱི་བྱེད་ཐབས་ཁག་ཅིག་བརྟུན་དེ། ད་ལྟའི་ང་ཚོའི་བསྐྱོད་སྐྱོང་དང་འབྲེལ་བའི་དྲི་བ་འགའ་འགོད་རྒྱ་ཡིན།

ངའི་གཏམ་བཤད་འདི་ནི་ངའི་ལས་རོགས་རྣམས་ཀྱི་གཏམ་བཤད་དང་མི་མཚུངས་ཤིང་། བདག་གིས་ཞིབ་འཇུག་གི་འབྲས་བྱ་ལ་དབྱེད་བཤད་པ་གཏོང་བ་ལས་ལྟ་བུ་བའི་བྱེད་ཐབས་ཤིག་བཀོལ་སྤྲོད་བྱས་ཏེ། ནང་པའི་ལྟ་ཚུལ་གྱི་ཉམས་ཞིབ་གཙོ་བོར་བཟུང་ཡོད། ངས་དང་དུས་ཀྱི་ལྟ་བུ་བའི་བཤད་ཚན་རིག་གི་ལྟ་ཚུལ་རྣམས་མཐའ་གཅིག་ཏུ་ཆད་མ་ཡིན་པར་བདེན་འཛིན་མི་བྱེད་པར། ནང་དོན་རིག་པ་རང་ངོས་ནས་ནང་པའི་ལྟ་ཚུལ་དེ་དག་ལ་འབྲེལ་བརྟུན་བྱེད་པར་འབད་བཅོན་བྱེད་རྒྱ་ཡིན། ངའི་བསམ་ཚུལ་ལ། སེམས་ཀྱི་སྒྲོར་ལ་ཡོད་པའི་ནང་པའི་ལོ་རྟོགས་རྣམས་རོག་མར་ཇི་ལྟར་བྱུང་མཆར་ཞིག་ཏུ་སྒྲུབ་ཡང་། ང་ཚོའི་བསྐྱོད་སྐྱོང་འདི་ལྟ་བུ་ལ་དེ་དག་གཞན་ཡོད་དུ་འཛིན་རྒྱ་གལ་ཆེན་རེད། དེ་མིན་ང་ཚོའི་ལོ་རྟོགས་བརྗེ་རེས་འདི་སྤྲུགས་གཅིག་ཏུ་ལྟར་སྒྲེ། ཆད་རིག་པ་ཆོས་ནང་པའི་ཉམས་ལེན་སོ་སོའི་ཞིབ་འཇུག་གི་བརྟུན་བྱར་བཟུང་ནས་ནང་པའི་ཉམས་ལེན་པ་ཆོ་ཆོད་ལྟ་བུ་བྱེད་ལུལ་ཆགས་རྒྱ་

ལས་རང་གི་ལས་རོགས་སུ་འགྱུར་མི་ཐུབ།

མྱོང་ཚུར་དང་། དེའི་རྣམ་ཁྲམས།

མྱོང་ཚུར་གྱི་ནང་པའི་དོན་སྤྱི་དེ་གང་འདྲ་ཞིག་ཡིན་ནམ། ངས་ཉོང་ཐོར་བའི་སྐད་ཆ་
ཞིག་བཤད་ནས་འགོ་བཙམ་རྒྱུ་ཡིན། མྱོང་ཚུར་ཞེས་པའི་ཆོག་གི་དོན་ལ་ཞིབ་ཏུ་
བསམ་གཞིགས་བྱས་ཆེ། ནང་པ་ཚོར་མྱོང་ཚུར་གྱི་དོན་སྤྱི་ཞིག་མི་འདུག ངས་འདི་
ལྟར་བརྗོད་དོན་ནི་ནང་དོན་རིག་པར་མྱོང་ཚུར་གྱིས་གདུང་བའི་འཆོ་བའི་སྐོར་ལ་ཅི་
ཡང་བརྗོད་མེད་པའི་དོན་མིན་ཞིང་། ང་ཚོར་ཡོད་པའི་མྱོང་ཚུར་གྱི་དོན་སྤྱི་འདི་ནི་རྒྱ་
གར་དང་། བོད་གྱི་ནང་པའི་སྐོར་རྒྱུན་གྱི་སེམས་ཁམས་རིག་པའི་རྣམ་གཞག་གི་ནང་
དུ་པལ་ཆེར་སླེབས་མེད་པར་སྤང་། ནང་པའི་སྐོར་རྒྱུན་ལ་ང་ཚོའི་མྱོང་ཚུར་གྱི་དོན་
སྤྱི་དང་མཐུན་པའི་བརྗོད་ཆད་ཅིག་མེད་པ་དང་། ང་ཚོའི་མྱོང་ཚུར་གྱི་དོན་སྤྱི་དེའང་
ཐད་ཀར་ངོས་བརྒྱུད་བ་ཞིག་མ་རེད། ཏུབ་ཕྱོགས་པའི་མྱོང་ཚུར་གྱི་དོན་སྤྱི་འདི་རང་
ངོས་ནས་བྱུང་བ་ལྟར་སྤང་ཞིང་། ང་ཚོས་རང་ཉིད་དེང་དུས་ཀྱི་ལམ་ནས་ཉོགས་པར་
དེ་དགོས་ངེས་ཤིག་ཏུ་བསམ་པའི་རྒྱ་མཆན་གྱིས། མྱོང་ཚུར་གྱི་དོན་སྤྱི་མེད་པའི་
སྐད་ཆ་འདི་ཏ་ལས་དགོས་པ་ཞིག་རེད། ང་ཚོས་རང་ཉིད་ལ་ཡོད་པའི་མྱོང་ཚུར་གྱི་
བརྗོད་ཆད་དང་གཅིག་པ་ཞིག་གཞན་ལ་འང་ཡོད་མི་དགོས་པ་བསམ་སྒྲོག་གཏོང་བྱུང་
ཀྱང་། གཞི་རྩའི་རང་བཞིན་ཡིན་པའི་འདུ་ཤེས་ཏེ། མྱོང་ཚུར་གྱི་དོན་སྤྱི་ལྟ་བུ་མེད་པ་
ནི་ཡིད་ལ་འཆར་རྒྱུ་ཁག་པོ་རེད། དེ་ལྟ་ནའང་། འདི་ནང་པ་ཚོར་མཆོན་ན་བདེན་པ་
ཞིག་ཡིན་པར་སྤྲུལ། དེ་ཡང་རྒྱ་མཆན་ནི་རྒྱ་གར་དང་བོད་གྱི་ནང་པའི་བསྟན་བཅོས་
སུ་ང་ཚོའི་མྱོང་ཚུར་གྱི་དོན་སྤྱི་དང་ཐག་ཉེ་བའི་བརྗོད་ཆད་གཅིག་ཀྱང་མེད་པར་སྤང་།

སྤྱིང་ཆོར་གྱི་དོན་སྤྱི་མེད་པ་འདི་བསམ་སྒྲོ་སྒྲོང་བྱེད་ཅིག་ཡིན་ཞིང་། འདིས་
 སྤྱིང་ཆོར་གྱི་དོན་སྤྱི་ནི་རང་ངོས་ནས་བྱུང་བ་ལྟར་སྤང་ཡང་དེ་ལྟར་བྱུང་མེད་པ་
 བསྟན་འདུག སེམས་ཀྱི་རྟོག་པ་ཐ་ན་སྤྱིང་ཆོར་གྱི་དོན་སྤྱི་ལྟ་བུའང་རང་ཚུགས་བྱུང་
 པ་ཞིག་མིན་པ་དང་། དོན་སྤྱི་འདི་ལྟ་བུས་སེམས་ཀྱི་རྣམ་གངས་འབྱེད་སྤངས་ཀྱི་སྒྲོམ་
 གཞིའི་ར་བ་ཞིག་གི་ནང་དུ་དོན་བྱེད་ཅིང་། དེ་འབྱེད་ར་བའི་ནང་སྡེ་ཆ་ན་སོ་སོར་བྱེས་
 བས་བྱུང་ཡོད་པ་ཞིག་རེད། རུབ་སྤྱོད་སྤྱི་ལྟ་བུའི་རྣམ་གངས་འབྱེད་སྤངས་
 ཡོངས་གྲགས་ཤིག་ནི། བེ་ལ་ཏྲོས་ཏྲོ Plato གཞི་ལ་ཐབ་པའི་རྣམ་ཤེས་ཀྱི་ཆ་ཤིས་
 དེ་ཡིན་སྟེ། “ར་ཆོས་ཆ་ཤིས་གཅིག་ནི་གང་ཟག་ཅིག་གིས་རྟོགས་པར་བྱེད་པ་གང་
 ཡིན་པ་དེ་ཡིན་པར་བརྟེན་ཅིང་། གཅིག་ནི་གང་ཟག་ཅིག་གིས་ཁོང་ཁྱོད་སྤྱིང་བར་བྱེད་
 པ་གང་ཡིན་པ་དེ་རེད། འོན་ཀྱང་། ཆ་ཤིས་གསུམ་པ་ནི་” ར་ཆོས་དེར་སྟེན་པའི་ཆ་
 ཤིས་ཟེར་གྱི་ཡོད། རྒྱ་མཚན་ནི་ཆ་ཤིས་འདིས་ལྟོ་གོས་དང་། བཅེ་གཤུང་སོགས་
 འཆོལ་གྱི་ཡོད།” བེ་ལ་ཏྲོ་ལ་མཚོན་ན། སེམས་ནི་འདི་ལྟར་ཆ་ཤིས་གསུམ་གྱིས་
 བྱུང་ཡོད་ཅིང་། རིགས་པ་དང་། ཆོར་འདུན། སྟེན་པ་བཅས་རེད། ཆ་ཤིས་དང་པོས་
 མི་ལ་སྤྱོད་སྤྱི་བྱས་ནས། གནས་སྤངས་ཤིག་ལ་དབྱེད་པ་དང་། གང་ཞིག་བེད་སྤྱོད་ཆེ་
 བ་དང་བཟང་བ་ཡིན་པ་སོགས་ཐག་གཅོད་བྱེད་གྱི་ཡོད། སེམས་ལ་ད་དུང་རུས་
 འུགས་གཞན་གྱིས་ཀྱང་ཁ་ལོ་བསྐྱར་གྱི་ཡོད་པ་དང་། མོ་ལ་ཏྲོས་རུས་འུགས་དེ་
 ཆོར་སྟེན་པ་དང་། ར་མ་ལ་ཆགས་པ་ལྟ་བུ། རོ་མ་སི་ཏྲོ thumos གཞིས་པའི་ཐ་སྤྱད་སྤྱར་
 འདུག རོ་མ་སི་ནི་ར་ཆོ་ཁོང་ཁྱོད་ཐ་བ་ལྟ་བུའི་སྐབས་ཀྱི་སེམས་རྟོན་པའི་རང་བཞིན་
 ཞིག་ཡིན་ཞིང་། སྤྱིས་སྤྱི་འདི་ལ་ཆོར་འདུན་དང་སྤྱིང་ཆོར་ཞེས་པའི་ཆོག་གིས་འབྲེལ་

བརྗོད་བྱས་ཡོད། སེམས་ཀྱི་ཆ་ཤས་གསུམ་པོ་དེ་ཆོར་པན་ཚུན་སྟོས་བཅས་ཀྱི་གོ་
དོན་ཞིག་མཆིས་ཤིང་། རྒྱ་མཚན་འདིར་བརྟེན་ནས་མྱོང་ཆོར་ལྟ་བུའི་དོན་སྤྱི་ནི་རིག་
གཞུང་དང་ལོ་རྒྱུས་འགྲུལ་ལྡོག་གི་རྒྱ་བ་ལྗོངས་ཆེན་པོ་ཞིག་ལ་བརྟེན་ནས་བྱུང་བའི་
སེམས་ཀྱི་རྣམ་གྲངས་འབྱེད་སྟངས་ཀྱི་སྟོམ་གཞིའི་ར་བའི་ནང་དུ་གོ་རྒྱ་ཡོད་པ་ཞིག་
རེད།

ནང་པའི་བརྗོད་བྱ་མྱོང་ཆོར་མེད་པ་འདིས་ནང་པ་ཆོར་སེམས་རྟོགས་ཚུལ་
མ་འདྲ་བ་ཞིག་ཡོད་པ་བསྟན་ཡོད། རྟོགས་ཚུལ་དེ་ནི་ཅི་འདྲ་ཞིག་ཡིན་ནམ། ནང་པའི་
སེམས་ཀྱི་རྣམ་གྲངས་དབྱེ་སྟངས་དེ་ཅི་འདྲ་ཞིག་ཡིན་ནམ། ཇི་བའདི་དག་ལ་ལན་
འདེབས་པར་ངས་ནང་པའི་སྟོལ་རྒྱུན་སྤྱོད་ཤིག་ཡིན་པའི་ཆོས་མངོན་པའི་
ལུགས་གཙུག་པོར་འཛིན་རྒྱུ་ཡིན། ངས་ཐོག་མར་བརྗོད་འདོད་པ་ནི། མངོན་པའི་
ལུགས་འདི་ནང་པའི་སེམས་ཀྱི་རྣམ་གཞག་སྒྲ་མེད་དེ་མ་ཡིན་པར་ནང་པའི་ལྟ་སྟངས་
ཤིག་ཡིན་པ་འདི་ཡིན་ལ། ནང་དོན་རིག་པ་ནི་སྤྱེ་མང་རྟོག་འཛིང་ཆེ་ཞིང་ལྟ་བུ་མང་པོ་
ལས་བྱུབ་པའི་སྟོལ་རྒྱུན་ཞིག་ཡིན་ཞིང་། སྟོལ་རྒྱུན་འདི་ལ་སེམས་ཀྱི་རྣམ་གྲངས་
ཀྱང་མང་པོ་ཡོད། ངས་འདིར་གླེང་བཞིན་པ་ནི་ནང་དོན་རིག་པའི་ལྟ་ཚུལ་མང་པོའི་
ཁྲིད་ཀྱི་གཅིག་ཡིན་ཡང་། ཟུན་མོང་གིས་ཁས་ལེན་བྱེད་པ་ཞིག་རེད།

ཆོས་མངོན་པའི་སྟོལ་རྒྱུན།

ཆོས་མངོན་པ་ནི་ནང་པའི་གཞུང་ལུགས་ཀྱི་སྟོལ་རྒྱུན་རྟེན་ཤིག་ཤིག་ཡིན་ལ།
གཞུང་ལུགས་འདིའི་ཐོག་མ་སྟོན་པ་བཅོམ་ལྡན་འདས་ཀྱི་ཕྱི་ལོ་སྟོན་གྱི་༡༦༦ ནས ༢༡༣ ེས་
ངན་ལས་འདས་ནས་རིང་པོ་མ་སོང་བར་མདོ་རྩ་ཡོད་པའི་ཁོང་གི་གསུང་རྣམས་

ཐོགས་བསྐྱེགས་བྱས་པའི་དུས་སྐབས་ལ་ཡར་ཁུངས་གཏུགས་ཐུབ། ཚས་མངོན་
 པའི་ནང་དུ་ནང་པའི་ལྟ་བུ་འཕེལ་རྒྱས་ཀྱི་གཞུང་ལྷ་ཤོས་མང་པོ་ཞིག་འདུས་པ་
 དང་། འདི་ལྟར་རྒྱ་གར་གྱི་ནང་དོན་རིག་པའི་ལྟ་བུ་དར་རྒྱས་ཀྱི་འབྱུང་ཁུངས་གཙོ་
 པོ་ཞིག་ཏུ་གྱུར་ཡོད། ཡིན་ཡང་། ཚས་མངོན་པའི་ཤུགས་རྒྱུན་ནི་ནང་པའི་ལྟ་བུ་
 འཕེལ་རྒྱས་ཀྱི་འབྱུང་ཁུངས་ཙམ་དུ་ཟད་མེད་པ་དང་། གཞུང་ལུགས་འདི་ལ་སྤེལ་
 དུས་རབས་བདུན་པ་དང་བརྒྱད་པའི་བར་དུ་འཕེལ་འབྱུང་བྱུང་སྟེ། ནང་པའི་བསམ་
 གཞིགས་དང་འཆོལ་ཞིབ་ཀྱི་འཕུག་ཡུལ་གཤམ་ཆེན་ཞིག་ཏུ་གྱུར་ཡོད། རྒྱ་མཚན་
 འདིའི་དབང་གིས་སྒོལ་རྒྱུན་འདི་ལ་བྱུང་ཁུངས་ཡངས་ཤིང་། ང་ཚོས་དེ་ཚོ་ཐམས་
 ཅད་ཞིབ་བསྐྱར་བྱེད་མི་ཐུབ། ངས་རང་གི་ལས་འགན་སྐབས་བདེ་ཅུ་བཅུང་ནས་
 ཚས་མངོན་པའི་བསྐྱར་བཅོས་མང་པོའི་ཁྲོད་ནས་འགའ་ཞིག་རྒྱར་འདོན་བྱས་ཡོད།
 བསྐྱར་བཅོས་དེ་དག་ནི་གཙོ་བོར་དུས་རབས་བཞི་པ་དང་ལྔ་པའི་རྒྱ་གར་གྱི་ནང་པའི་
 བསམ་སྒྲོ་པ་འཕགས་པ་ཐོགས་མེད་དང་། སྒོ་བ་དཔོན་དབྱིག་གཉེན་གཉིས་ཀྱི་
 བརྒྱུས་ཚས་ཡིན། ངས་ད་དུང་གནས་བརྟན་སྟེ་པའི་ཚས་མངོན་པའི་སྒོལ་རྒྱུན་
 ལ་འང་བལྟ་རྒྱུ་ཡིན་ཞིང་། ལུགས་འདི་ནི་དུས་རབས་ལྔ་པའི་སྐབས་སུ་བྱོན་པའི་
 སངས་རྒྱས་དབྱངས་ཀྱི་བརྒྱུས་ཚས་ཁག་ལ་བརྟེན་ནས་ལོགས་སུ་གྱུབ་པ་ཞིག་
 རེད། མཁས་དབང་འདི་ཚོ་ནི་ཚས་མངོན་པ་དར་རྒྱས་ཀྱི་ཅེ་མོར་སོན་པའི་སྐབས་
 ཐོག་སྟེ། མཚམས་རེར་རྒྱ་གར་གྱི་ནང་པའི་ལྟ་བུ་གྱི་བསྐྱེད་པ་རྒྱལ་པ་རྒྱལ་སྟེ་དུ་རོས་
 འདྲིན་བྱེད་པའི་དུས་སྐབས་སུ་བྱོན་ཡོད། ངས་ཁོང་ཚོའི་ལྟ་བུ་ལ་དབྱེད་པའི་བརྒྱད་
 རིམ་ནང་ཁོང་ཚོའི་བར་དུ་ཡོད་པའི་བསམ་སྒྲོའི་མཐུན་ཆ་གཙོ་བོར་སྟེང་བ་ལས།

བསམ་སྒྲིལ་དེ་དག་གི་ལག་ལ་ཟླ་ལ་དབྱེད་པ་ནན་མོ་ཞིག་གཏོང་རྒྱུ་མིན།

ཆོས་མངོན་པའི་དམིགས་གཞི་ནི་སེམས་ལྡན་གྱི་མྱོང་པའི་བྱུང་ཁོངས་ལ་
དབྱེད་པ་བཏང་སྟེ། མྱོང་ཐོར་སྤང་པའི་འདིག་རྟེན་དང། དེའི་གྲུབ་ཆ་ནམས་ལ་ལྷུལ་
ཅན་རང་རྒྱ་བ་ཞིག་མི་འདྲིལ་པའི་སྤྲད་ཡིག་ཅིག་གི་ནང་འགྲེལ་བརྗོད་བྱེད་རྒྱུ་འདི་
ཡིན་ཞིང། དབྱེད་པ་འདིའི་ནང་གཟུགས་ཅན་གྱི་ཆོས་ནས་མྱུང་འདས་བར་གྱི་སྤང་
ཚུལ་ཐམས་ཅད་འདུས་ཡོད་པ་དཔེར་ན། ཆོས་མངོན་པའི་ནང་དུ་དཔོན་གཟུགས་
འགྲུབ་བྱེད་ཀྱི་འབྱུང་བ་ཆེན་པོ་བཞི་དང། རྒྱུང་བ་བཞིའི་སྐྱོར་ལ་གྲོས་བསྟར་རྒྱས་
སྒྲོས་ཤིག་གནད་ཡོད་པར་མ་ཟད། ནང་པའི་ཐར་པའི་ལམ་གྱི་ཉམས་ལེན་འབྲེལ་
ཡང་འདུས་ཡོད། བརྗོད་གཞི་འདི་ནི་ཆོས་མངོན་པའི་ལུགས་ཀྱི་ཆ་ཤས་གཙོ་བོ་ཞིག་
ཡིན་ཡང། སེམས་དང་སེམས་ཀྱི་གྲུབ་ཆ་ལ་དབྱེད་བརྟུན་བྱེད་པ་དེས་ཆོས་མངོན་
པའི་ཆ་ཤས་ཆེན་པོ་ཞིག་ཟིན་ཡོད། རྒྱུ་མཆན་འདིར་བརྟེན་ནས་ཆོས་མངོན་པ་ལ་
མཆམས་རེར་ནང་པའི་སེམས་ཁམས་རིག་པ་ཞེས་པའི་ཐ་སྙད་འདི་སྦྱར་བ་དང།
འདི་ནི་ངའི་སློང་གཞི་གཙོ་བོ་ཞིག་ཡིན།

ཆོས་མངོན་པ་ལ་མྱོང་བར་དབྱེད་པའི་བྱེད་ཐབས་ཐུན་མོང་བ་ཞིག་ལྡན་ཞིང།
བྱེད་ཐབས་དེ་ནི་ཆ་རྒྱས་མེད་མཁན་ཆོ་ལ་སྒྲོ་མི་བདེ་བར་བྱེད་པའི་རང་བཞིན་ཞིག་
ཏུ་སྤང་གིན། ཡིན་ཡང། བྱེད་ཐབས་དེས་རང་གི་ཐོག་མའི་འབྱུང་ཁོངས་མཆོན་པ་
དང། སྤང་ཚུལ་གྱི་རིགས་གཅིག་ལ་དབྱེད་པ་གཏོང་སྐབས། ཆོས་མངོན་པས་སྤང་
ཚུལ་དེའི་གཞི་ཅིའི་འབྱུང་བ་ཁག་ལ་བརྟུག་དབྱེད་བྱས་ཏེ། དེ་དག་ཐོ་རུ་བཀོད་ནས་
རང་གི་རིགས་མཐུན་གྱི་ནམ་གངས་སུ་འདྲིལ་གི་ཡོད། འདི་ལྟར་ཆོས་མངོན་པའི་

ཞིབ་འཇུག་ནི་ཐོ་གྲངས་འཁོར་ཆེན་ཞིག་གི་སྒྲིག་སྒྲིག་འབྱུང་གི་ཡོད། རོན་ཅོ་མར་འདི་
ནི་ཆོས་མངོན་པའི་ཐོག་མའི་གྲུབ་ཚུལ་ཡང་ཡིན། ནང་པ་ཆོར་འཇིག་རྟེན་བཞུགས་པ་པོ་
ཞིག་མེད་ཀྱང་། ཐོ་གྲངས་ཡོད་ཐག་ཆོད་རེད་ཅེས་པའི་ཀྱ་རེ་འདི་ལ་བྱེད་ཆོ་རྒྱས་
མངའ་ཡོད་ཀྱི་རེད། ཆོས་མངོན་པར་མཆོན་ན། འདི་ནི་ནང་པའི་སྒྲིག་སྒྲིག་གཞན་
དག་དང་མ་འདྲ་བར་བདེན་པ་ཞིག་ཆགས་ཡོད།

ཆོས་མངོན་པས་སྤྱོད་བར་སྤྱད་པའི་འཇིག་རྟེན་དང་། སྤྱོད་པའི་གྲུབ་ཆའི་ཐོ་
གྲངས་ཞིབ་ཏུ་སྤྲོད་སྟེ། སོ་སོའི་འབྱུང་ཁུངས་གཏན་ལ་བབ་ཡོད་པར་མ་ཟད། ནང་
པའི་ལྷ་བ་གཙོ་བོ་སྤྱོད་ཉིད་དང་རྟེན་འབྱུང་ཡང་མཆོན་པར་བྱས་ཡོད། ལྷ་གྲུབ་འདི་
དག་གཞིར་བཞག་ན། སྤྱོད་བར་སྤྱད་པའི་ཆོས་ནི་རང་རྒྱ་བ་ཡིན་ཞིང་འབྱུང་བ་མེད་
པའི་རྣམས་གྲུབ་ཀྱི་རང་བཞིན་ཞིག་མིན་པ་དང་། རྟོག་འཛིང་ཆེ་བའི་རྒྱ་རྟེན་འབྲེལ་
ལ་བརྟེན་ནས་གྲུབ་པའི་གཞི་རྩའི་འབྱུང་བ་ལས་བྱུང་བའི་སྐད་ཅིག་མའི་རང་བཞིན་
ཞིག་ཡིན། འདི་ནི་གང་ཟག་ཅིག་ལ་མཆོན་ན་ལྷ་བ་ཏུ་བདེན་པ་ཆགས་ཡོད། གང་ཟག་
ནི་རྣམས་ཡོད་དུ་གྲུབ་པའི་བདག་ཅིག་མིན་ཞིང་། གཞུགས་ཅན་གྱི་གྲུབ་ཆ་ཕྱུང་པོ་དང་།
རྟོག་འཛིང་ཆེ་བའི་སེམས་ཀྱི་གྲུབ་སྤྱོད་སྤྱོད་པ་གཉིས་ལ་བརྟེན་ནས་གྲུབ་པའི་རྟོག་
བཟགས་ཤིག་རེད། དབྱུང་བ་འདི་ནི་གང་ཟག་གཅིག་ཕྱེད་ཐོག་ཆོད་འཛིན་མི་བྱེད་པ་
དང་། ཡུལ་གྱི་ཆོས་གཞན་ལ་འདྲ་སྒྲིབ་ཀྱི་ཡོད་དེ། རང་ཉིད་འབྱུང་བྱེད་ཀྱི་གཞི་རྩའི་
འབྱུང་བ་ཡོད་པའི་ཆོས་གཞན་དག་ལ་འདྲ་འདི་ལྷ་དབྱུང་བ་གཏོང་གི་ཡོད། ད་དུང་
གནད་དོན་གལ་ཆེན་ཞིག་སྟེ། གཞི་རྩའི་འབྱུང་བ་དེ་དག་ཀྱང་འབྱུང་བ་མེད་པའི་ཆོས་
ཤིག་གི་ངོ་བོ་རུ་འཛིན་མི་རུང་བ་དང་། དེ་དག་གི་གྲུབ་གནས་ཀྱང་སྐད་ཅིག་གི་རང་

བཞིན་ཡིན་པའི་རྒྱ་དང་རྒྱེན་ལ་བརྟེན་ཡོད། འདི་ལྟར་ཆོས་མངོན་པས་དངོས་གཟུགས་ནི་རང་གི་གཞི་རྩའི་གྲུབ་ཆ་ལས་གྲུབ་ཡོད་པར་དབྱུད་པ་གཏོང་སྐབས། གྲུབ་ཆ་དེ་དག་འགྱུར་བ་མེད་པའི་རྒྱལ་ཕྱ་རབ་ཏུ་བསམ་གྱི་མེད་པ་དང། དེ་དག་རྒྱ་དང་རྒྱེན་ལ་བརྟེན་ནས་གྲུབ་པའི་དངོས་གཟུགས་ཀྱི་བྱུང་བ་འདི་ག་པའི་བདག་ཉིད་ཅན་ཡིན། དེ་མཚུངས་སུ་སེམས་ལའང་གཞི་རྩའི་གྲུབ་ཆ་རྣམས་གཞིར་བཞག་པའི་སྒོ་ནས་དབྱུད་པ་གཏོང་བ་དང། ང་ཆོས་སེམས་ཞེས་བརྗོད་པའི་སྣང་ཚུལ་རྟོག་འདིར་ཆེན་པོ་འདིའང་གཞི་རྩའི་རང་བཞིན་གྱི་བྱུང་བ་ལས་གྲུབ་ཡོད།

མཐའ་མར་ཆོས་མངོན་པའི་དབྱུད་པ་འདི་ནི་ལྟ་གྲུབ་རིག་པའི་བྱེད་ཐབས་གཅིག་ཕྱ་མིན་ཞིང། འདི་ལ་ཁ་ཡོད་ལག་ཡོད་ཀྱི་ཆ་ཤས་ཤིག་ཀྱང་ཡོད། དབྱུད་པ་འདིའི་དགོས་དམིགས་ནི་ནང་པའི་སྟོལ་རྒྱུན་གྱི་ཐར་པའི་ཉམས་ལེན་ལ་བློགས་བྱེད་རྒྱ་དེ་རེད། ཉམས་ལེན་པ་ཆོས་སེམས་བྱུང་དང་དངོས་གཟུགས་ཀྱི་རྣམ་གྲངས་དེ་ཆོ་བཀོལ་སྒྲིང་བྱས་ཏེ། རང་གི་ཉམས་ལེན་ལ་ལྟ་བའི་མང་གཞི་ཞིག་བཏིངས་ནས་ཡར་རྒྱས་སུ་གཏོང་གི་ཡོད། དཔེར་ན། ང་ཆོས་འོག་ཏུ་དབྱུད་པ་གཏོང་རྒྱ་ཡིན་པ་ལྟར། སེམས་བྱུང་གི་རྣམ་གྲངས་དེ་ཆོས་སྒྲོམ་གྱི་རིགས་འབྲུ་མིན་ལ་བློགས་གལ་ཆེན་བྱེད་པ་དང། སེམས་བྱུང་གང་ཞིག་གོང་འཕེལ་དུ་གཏོང་དགོས་མིན་དང། སེམས་བྱུང་གང་ཞིག་ཞི་བར་བྱེད་དགོས་མིན་གྱི་གོ་རྟོགས་གསལ་པོ་ཞིག་སྒྲིང་གི་ཡོད། འདི་ལྟར་ཆོས་མངོན་པ་ནི་ནང་པའི་ལྟ་གྲུབ་ཀྱི་འབྱུང་ཁུངས་གཅིག་ཕྱ་མིན་ཞིང། ཆོས་མངོན་པས་ནང་པའི་སྟོལ་རྒྱུན་གྱི་ཉམས་ལེན་ཁག་ལའང་རྒྱ་བརྟེན་གྱི་སྒྲོམ་གཞི་ཞིག་ཀྱང་མཁོ་སྒྲིང་བྱེད་གི་ཡོད།

ཆོས་མངོན་པ་ལས་བྱུང་བའི་སེམས་ཀྱི་རྣམ་གཞག

སེམས་ཞེས་པའི་ཐ་སྟད་འདི་ལ་དོན་མང་པོ་ཞིག་ཡོད་སྟབས། འདིའི་སྐོར་སྐྱེད་སྐབས་
ང་ཆོས་དོན་གང་ཞིག་གཞི་ལ་བརྒྱུད་ཡོད་པ་གསལ་པོར་རྟོགས་རྒྱུ་གལ་ཆེན་རེད།
ཆོས་མངོན་པ་གཞིར་བཞག་ན། སེམས་ནི་གནས་ཚུལ་སྟུང་སྒྲིག་གྱེད་པའི་རུས་ཚུལ་
མ་ལག་གསུང་པའི་བཟོ་བཞོལ་ཅིག་མིན་ལ། སེམས་ནི་ངོ་སྟོན་པའི་བདག་ཅིག་
གི་ཆེད་དུ་ཚུལ་བ་གྱེད་ཀྱིན་པའི་དབང་པོ་ཞིག་ཀྱང་མིན། དེ་ལས་ཐོག་སྟེ། སེམས་ནི་
སྐད་ཅིག་མའི་རང་བཞིན་ཡིན་ཞིང་། སྔ་སྟེ་འབྲེལ་བའི་སེམས་བྱུང་ངམ་ཡིད་ཀྱི་རང་
ཚུལ་གཅིག་ཟེས་གཉིས་མཐུད་ལ་བརྟེན་ནས་བྱུང་བའི་རྟོག་འཛིང་གི་སྒོའི་རུས་ཚུལ་
ཞིག་ཡིན། ལྟ་བུའི་ཆ་ནས་བརྗོད་ན། སེམས་བྱུང་དེ་དག་མངོན་སུམ་གྱི་སྤྱང་བར་
འཇུག་སྟབས་པ་དང་། ང་ཆོས་རང་གི་སྒོ་ཅེ་ཁ་ནང་དུ་གཏད་དེ། སོ་སོའི་ཆོར་སྐྱངས་
དང་། བསམ་སྐྱངས། དཔྱད་སྐྱངས་སོགས་ལ་ཞིབ་ལྟ་བྱས་ཆེ། སེམས་བྱུང་དེ་དག་ང་
ཆོར་སྐྱང་སྟབས་ཀྱི་རེད། ང་ཆོས་ཤེས་པའི་རང་ཚུལ་འབྲེལ་མིན་ཞིག་སྤྱང་སྟབས་པར་མ་
བད། རང་ཚུལ་དེ་དག་གི་འཕེལ་འཁྱིལ་ཀྱང་སྤྱང་སྟབས་ཀྱི་རེད། ཆོས་མངོན་པ་གཞིར་
བཞག་ན། གཅིག་ཟེས་གཉིས་མཐུད་དུ་སྟེ་བའི་སེམས་བྱུང་ངམ་ཡིད་ཀྱི་རང་ཚུལ་དེ་
དག་ནི་སེམས་ཀྱི་གཞི་ཅིའི་བྱུང་ཆ་ཞིག་ཡིན།

སྔོན་འགྲོའི་ཚུལ་དུ་སྐྱེད་པའི་འབྲེལ་བ་ཤད་འདི་ལས་གསལ་པོ་ཡིན་པ་ཞིག་
ནི། ང་ཆོས་གང་ཟག་དང་པོའི་གྱེད་ཐབས་ཞེས་ཟེར་བ་དེར་བརྟེན་ནས་ཆོས་མངོན་
པས་སེམས་ཀྱི་རྣམ་གཞག་གཏན་ལ་ཐབ་ཡོད་པ་འདི་རེད། སེམས་ནི་ཅི་འབྲེལ་
མིན་ཀྱི་གོ་རྟོགས་དེ་ང་ཆོས་རང་གི་སྒོ་ཅེ་ནང་དུ་གཏད་ནས་འབྱུང་གི་ཡོད་པ་ལས།

སེམས་དེ་ཡུལ་གྱི་ཆོས་ཞིག་གི་ཚུལ་དུ་བརྒྱུད་ནས་དེའི་མངོན་གྲུབ་གྱི་ཆ་ནམས་ལ་
དབྱུང་བ་བཏང་ནས་ཡོང་གི་མེད། ཆོས་མངོན་པའི་བྱེད་ཐབས་འདི་རྒྱབ་ཕྱོགས་ཀྱི་
བསམ་སྒྲོ་བ་མང་པོའི་བྱེད་སྒྲུངས་དང་འབྲེམ་ཆུངས་མེད་པ་ཞིག་མིན། དཔེར་ན། བི་
རན་ཉེ་མོ་དང་། Franz Brentano ཉོར་སད། Edmund Husserl འཇམ་མི་མི་
སོགས་ཀྱི་འདོད་ཚུལ་ལ། སེམས་ཀྱི་ཞིབ་འཇུག་ནི་རེས་བར་དུ་ནང་སེམས་ཀྱི་རང་
ཚུལ་ལ་ཕྱོགས་པའི་ཞིབ་ལྟར་གཞི་འཇོག་དགོས་ཤིང་། བྱེད་ཐབས་འདི་ནི་འཇམ་མི་
མིས་བརྗོད་པའི་སྐད་ཆ་ཡོངས་གངས་འདིས་གསལ་པོར་མཆོད་ཐུབ། "ང་ཆོ་ཤེས་
བཞིན་གྱི་ཞིབ་ལྟ་ལ་ཐོག་མཐའ་བར་གསུམ་དུ་བརྟེན་དགོས།"

འཇམ་མི་མིས་ངོས་ལེན་བྱས་པ་ལྟར། སེམས་ལ་ཞིབ་ལྟ་བྱེད་རྒྱ་ལས་སྤོ་
ཞིག་མིན་པ་འདིས་ངེ་བ་མང་པོ་སྒྲོང་གི་ཡོད། སེམས་ལ་ཞིབ་ལྟ་བྱེད་རྒྱ་ནི་ཅི་འདྲ་
ཞིག་ཡིན་ནམ། སུས་ཞིབ་ལྟ་བྱེད་དགོས་སམ། གང་ལ་ཞིབ་ལྟ་བྱེད་རྒྱ་ཡིན་ནམ།
ཞིབ་ལྟ་དེ་མངོན་སུམ་ཞིག་ཡིན་ནམ། ཡང་ན་ཆོས་གཞན་ཞིག་གིས་བར་དུ་གཙོད་ཀྱི་
ཡོད་དམ། ཆད་མ་རིག་པའི་ངེ་བ་ཁག་པོ་འདི་ཆོའི་ཁར། ད་དུང་ཞིབ་ལྟ་འདི་ཁྱུངས་
དག་མིན་གྱི་དོགས་པའང་མང་པོ་ཞིག་ཡོད། ཆད་གཞི་རེས་ཅན་ཞིག་ལ་ང་ཆོ་ཆང་
མས་སོ་སོའི་སེམས་ལ་ཞིབ་ལྟ་བྱེད་ཐུབ་ཀྱང་། ཞིབ་ལྟ་བྱེད་པའི་ང་ཆོའི་རུས་པ་ལ་
ཁྱུང་པར་ཡོད་པ་གསལ་པོ་རེད། དེ་བས་ན་སུའི་ཞིབ་ལྟ་དེ་ཁྱུངས་དག་ཅིག་ཏུ་བརྩི་
རྒྱ་ཡིན་ནམ། ངེ་བ་འདི་ནི་ཆོས་མངོན་པའི་ལུགས་ལ་གལ་ཆེན་ཞིག་ཡིན་པ་དང་།
ལུགས་འདིའི་མཁས་དབང་ཆོས་ཆོར་རྟོགས་སྤྱིར་བཏང་བ་གཅིག་ཏུ་མ་ཡིན་པར།
སྒྲོམ་ཆེན་པ་ཆོའི་ཞིབ་ལྟ་འདྲ་སོ་སོའི་ཞིབ་འཇུག་གི་བྱུང་དོན་དུ་བཞག་ཡོད་ཅིང་།

ཞིབ་ལྟ་དེ་དག་གི་བར་ལ་བྱང་བར་གལ་ཆེན་ཞིག་ཡོད། འོན་ཀྱང་། སྒྲོམ་སྒྲུབ་ལས་
བྱུང་བའི་མྱོང་བ་ནི་ཆད་གཞི་རིམ་ཞིག་ལ་ནང་བའི་སེམས་ཀྱི་རྣམ་གཞག་དང་
འབྲེལ་ཡོད་ཡིན་པ་མངོན་གསལ་མི་འདུག།

ཤེས་བཞིན་གྱི་བྱེད་ཐབས་ལ་བརྟེན་དགོས་པ་འདི་ནི། ཏ་ཡང་དེའི་ལྟ་བུ་སྒྲུབ་སྒྲུབ་
བ་འཇམ་མི་མི་དང་ཆོས་མངོན་པའི་སྒོལ་རྒྱུན་བར་གྱི་མཚུངས་ཆོས་ཡོད་ཆད་མེན་
ཞིང་། ད་དུང་མཐུན་ཆོས་ཟབ་མོ་གཞན་ཡང་མང་པོ་ཡོད་པ་དང་། དེ་དག་གི་ནང་ནས་
གལ་ཆེ་ཤོས་ནི་ཤེས་རྒྱུན་དང་འབྲེལ་བའི་ལྟ་ལྟ་དེ་རེད། ཆོས་མངོན་པའི་ལུགས་
ལ་ཡིད་གྱི་ངང་ཚུལ་རྣམས་པན་ཚུན་འབྲེལ་མེད་དུ་འབྱུང་གི་མེད། དེ་ལས་ཐོག་སྟེ།
ངང་ཚུལ་རེ་རེ་འདས་མ་ཐག་པའི་ངང་ཚུལ་སྤྲ་མ་ཞིག་ལས་སྐྱེས་ནས་རྒྱུན་བྱི་མ་ཞིག་
བསྐྱེད་ཅིང་། ཤེས་རྒྱུན་ནི་འདི་ལྟར་བྱུང་ཡོད། འདི་ནི་འཇམ་མི་སེའི་ལྟ་ལྟ་དང་འབྲེལ་
མཚུངས་ཤིག་ཡིན་ཞིང་། ནང་བའི་གཞུང་དུ་མཐོང་རྒྱ་ཡོད་པའི་ཤེས་རྒྱུན་གྱི་དཔེ་
མཆོན་གཅིག་སངས་རྒྱས་བཙུགས་ལྟར་འདས་གྱིས་རྒྱ་བོ་ནམ་ཡང་མཆམས་མི་
འཛོག་པ་དང་། དེ་མཆམས་འཛོག་པའི་རྒྱ་ཆོད་དང་། སྐར་མ། སྐད་ཅིག་མ་གང་ཡང་
མེད་ལ། རྟོག་པའི་བཞུར་རྒྱུན་ཡང་དེ་ལྟར་ཡིན་ཞེས་གསུངས་ཡོད་པ་འདི་རེད།

ཆོས་མངོན་པའི་ལུགས་དང་། འཇམ་མི་སེའི་ལྟ་ལྟ་བར་ལ་བྱང་བར་ཁག་
ཅིག་ཀྱང་ཡོད། བྱང་བར་དེ་དག་ང་ཚོའི་བརྗོད་གཞིའི་ལྟ་བར་འབྲེལ་ཞིང་། དེང་དུས་
ཀྱི་ཞིབ་འཇུག་ལ་འབྲེལ་ཡོད་ཡིན་པའི་བྱང་བར་ཞིག་ནི། སེམས་ཀྱི་ངང་ཚུལ་རྒྱུན་
མཐུད་ནས་འབྱུང་གི་ཡོད་མེད་ཀྱི་གནད་དོན་འདི་རེད། འཇམ་མི་སེའི་འདོད་ཚུལ་ནི།
“ཤེས་པ་ནི་ཤེས་པ་རང་ཉིད་ལ་དུམ་བུར་གཏུབས་ཡོད་པའི་རྣམ་པ་རུ་མི་སྣང་།”

ཞེས་པའི་ཡོངས་གྲགས་ཀྱི་སྐད་ཆ་འདིས་བསྟན་ཡོད། ཞེས་པའི་འདུས་དོན་ལ་
འགྱུར་ཐྱོག་འབྱུང་གི་ཡོད་ནའང་། ཞེས་རྒྱན་ནི་རང་ཚུལ་གཅིག་ནས་གཅིག་ལ་ཆད་
མཆམས་མེད་པར་འབྱུང་གི་ཡོད། ཆོས་མངོན་པའི་ལུགས་ཀྱིས་འདི་ལྟར་མི་འདོད་
པ་དང་། ཞེས་པའི་རང་ཚུལ་ལ་འགྱུར་ཐྱོག་མགྲོགས་པོར་འབྱུང་ཡང་། འགྱུར་ཐྱོག་
དེ་ཆོའི་སྡེ་ཕྱིའི་བར་ལ་ཆད་མཆམས་ཤིག་ཡོད་པ་རེད། སྤྱོད་བརྟུན་མ་ཐོབ་པའི་ཞིབ་
ལྟ་བྱེད་མཁན་ཞིག་ལ་སེམས་ནི་ཆད་མཆམས་མེད་པའི་ངོ་བོ་རུ་སྒྲུབ་བ་ཅམ་ཡིན་
ཞིང་། ཆོས་མངོན་པའི་ལུགས་ལ། ཞིབ་ལྟ་ནན་མོ་ཞིག་བྱས་ན། ཞེས་པའི་རྒྱན་ནི་
ཞེས་པ་སྐད་ཅིག་སྡེ་ཕྱི་ལས་གྲུབ་ཡོད་པར་སྒྲུབ་བྱུང་ཅིང་། སྐད་ཅིག་སྡེ་ཕྱི་དེ་དག་སོ་
སོར་བྱེ་རུང་བ་ཞིག་ཡིན།

ཆོས་མངོན་པའི་གཞུང་དུ་མས་སྐད་ཅིག་མ་དེའི་ཆད་འཇལ་སྒྲེད་སྟེ། ཆད་
འཇལ་དེ་མངོན་སུམ་གྱི་ཞིབ་ལྟ་ལ་གཞི་འཛིན་རུང་བ་ཞིག་ཏུ་འདོད་ཡོད། ཡིན་ཡང་།
ངས་གོང་དུ་བརྗོད་པ་ལྟར། འདོད་ཚུལ་འདི་ལྟ་བུ་ལ་རྟོག་བྱ་མེད་པ་ཞིག་མིན་ཞིང་།
མཆམས་རེར་ཆོས་མངོན་པའི་སྟོལ་རྒྱན་འབྲེལ་མིན་གྱིས་པན་རྒྱན་འགལ་སྒྲུབ་
པའི་འདོད་ཚུལ་ཡང་བརྒྱུད་ཡོད། དཔེར་ན། རྩེ་བྲག་བཙལ་མཆོ་ཆེན་མོ་ནི་དུས་
རབས་དང་པོའི་ནང་བཅུ་མས་པའི་བསྟན་བཅོས་གལ་ཆེན་ཞིག་ཡིན་ཞིང་། གཞུང་
འདིར་སྐད་ཅིག་མ་གཅིག་ལ་གཞི་རྩའི་ཆ་བརྒྱ་དང་ཉི་ཤུ་ཡོད་པར་གསུངས་ཡོད། ད་
དུང་གཞུང་འདིར་སྐད་ཅིག་མའི་དུས་ལུན་ནི་འཕང་འཁེལ་མཁན་གྱིས་སྤྱད་པ་ཞིག་
འདྲུ་བ་ལ་དགོས་པའི་ལུན་ཆད་ཡིན་པའི་འདོད་ཚུལ་ཞིག་ཀྱང་འདུག ཡང་འདི་འབྲེལ་
གཞུང་གཞན་ཞིག་གིས་འདོད་ཚུལ་འདི་ཁས་སྒྲུབ་མེད་པ་དང་། དུས་ལུན་དེ་ནི་

རགས་མོ་ཡིན་པར་བརྟེན་ནས་སྐད་ཅིག་མ་ནི་སེ་གོལ་གཏོགས་པའམ་མིག་རྟེན་
 ཐེངས་ཤིག་གི་ཆ་དུག་ཅུ་རེ་བཞིའི་ཆ་གཅིག་ཡིན་པར་འདོད་ཡོད། ཆད་འཇལ་གྱི་
 བྱུང་པར་འདི་བྱུང་ཡོད་ཀྱང་། གནའ་བོའི་མི་ལ་དེང་དུས་ཀྱི་ཆད་འཇལ་ཡོ་ཆས་ལ་
 ཡོད་པའི་ཞིབ་ཆགས་དེ་མེད་པར་བསམ་སྒོ་བཏང་ན། སྐད་ཅིག་མའི་གསལ་བཤད་
 འདི་དག་ལ་ཐུན་མོང་གི་གཞི་རྟེན་ཞིག་ཡོད་པར་སྤང་། ཤེས་པའི་སྐད་ཅིག་མ་ཞིག་
 སྐར་ཆའི་བརྒྱ་བྱུང་གཅིག་གི་དུས་ཡུན་ལ་མ་གཏོགས་རྒྱུན་མི་བརྟན་པར་འདོད་ཡོད།
 འདི་ནི་སྐད་པའི་འགྱུར་ལྡོག་གི་རང་ཚུལ་ལ་དེང་དུས་ཀྱི་འབྲུལ་ལས་ཀྱིས་བརྟག་པར་
 ལྟོས་ནའང་ཉ་ཅང་དུས་ཡུན་བྱུང་བ་ཞིག་རེད། ཡིན་ཡང་། གནས་བརྟན་སྡེ་པའི་
 ལུགས་ཀྱི་བསྟན་བཅོས་ཤིག་གིས་སྒྲོག་འབྲུག་པའམ་མིག་རྟེན་གྱེད་པའི་དུས་ཡུན་
 ཀྱི་ནང་དུའང་སེམས་ཀྱི་སྐད་ཅིག་མ་ཐེར་འབྲུམ་འདུས་ཡོད་པར་གསུངས་འདུག་
 དུས་ཀྱི་ཆད་གཞི་འདི་ནི་གནས་བརྟན་སྡེ་པའི་ལུགས་ཀྱི་ཐུན་མོང་གི་འདོད་ཚུལ་
 ཞིག་ཡིན་ཞིང་། གཞན་དག་ལས་ལས་ལྷ་བ་མང་བོས་སྤྲོ་མོ་ཞིག་རེད།

སྐད་ཅིག་མའི་དུས་ཡུན་ཀྱི་བྱུང་པར་ཆེན་པོ་འདིས་ང་ཚོར་ཞིབ་ལྟ་གཞིར་
 བཞག་གི་འགྲེལ་བརྟེན་ལ་རྩོག་བྱ་ཡོད་པའི་ཉན་བརྟག་ཏོང་བ་དང་། ང་ཚོས་སྤྲོ་ཞིག་
 གི་ཞིབ་ལྟ་ལ་ཡིད་ཆེས་བྱེད་དགོས་སམ། ང་ཚོས་སྒོལ་རྒྱུན་གང་ཞིག་གཞི་བྱ་འཛིན་
 རྒྱུ་ཡིན་ནམ། ད་དུང་ང་ཚོས་བྱུང་པར་འདི་དག་གི་འབྱུང་ཁུངས་སྐོར་ལའང་བསམ་
 གཞིགས་བྱེད་དགོས་ཤིང་། འབྱུང་ཁུངས་དེ་ནི་སྒོམ་ཆེན་པོ་ཆོའི་ཞིབ་ལྟ་ཡིན་ནམ།
 ཡང་ན་བྱུང་པར་འདི་དག་ནི་རྣམ་གཞག་ལ་རྒྱས་བཤད་བྱས་པའི་འབྲས་བྱ་ཞིག་ཡིན་
 ནམ། བྱུང་པར་འདི་དག་གི་རྒྱུ་ཀྱིས་ང་ཚོས་མཐའ་མའི་ཐག་གཅོད་ཅིག་བྱེད་རྒྱ་

དཀའ་ཡང་། རའི་ལྟ་ཚུལ་ལ། འདིར་ཡོད་ཆད་ནི་མངོན་སུམ་གྱི་ཞིབ་ལྟ་ལས་བྱུང་བ་
ཞིག་མིན་ཞིང་། ཞིབ་ལྟའི་འགྲེལ་བཟོན་གྱིས་ཁ་སྐོང་བྱས་པའི་རྣམ་གཞག་གི་རྟོག་
དཔྱད་ལས་གཙོ་བོར་བྱུང་བར་སྟུམ། གཞུང་དེ་དག་གིས་མངོན་སུམ་གྱི་གོ་རྟོགས་
མཆོན་ཡོད་པར་ཡིད་ཆེས་བྱེད་རྒྱུར་ང་ཆོས་དོགས་ཐོན་བྱེད་དགོས་ཤིང་། གཞུང་དེ་
དག་ནི་གཙོ་བོར་རྣམ་གཞག་རྒྱས་སྒྲོས་གྱི་རྟོག་དཔྱད་ལས་གྲུབ་པ་ཞིག་རེད། ད་དུང་
ཆོས་མངོན་པའི་བསྟན་བཅོས་གཞན་ཞིག་གིས་སྐད་ཅིག་མ་ཞིག་ལ་ཆད་འཇལ་བྱེད་
རྒྱ་ནི་མི་སྤྱིར་བཏང་བ་ཞིག་གི་གོ་རྟོགས་ལས་འདས་ཡོད་པར་བཟོན་དེ། མ་གཞི་
སྟོག་པ་ཡིན་པའི་རྒྱ་ཞིག་ཏེ་སྟོག་ལ་བཏང་ཡོད་པ་དང་། དེའི་ཕྱིར་ང་ཆོས་དོགས་འདི་
བྱེད་པ་ལ་རྒྱ་མཆོན་མེད་པ་ཞིག་མིན།

ཆོས་མངོན་པའི་ལུགས་དང་འཇམ་མི་སིའི་བར་གྱི་བྱུང་པར་གཤམ་ཆེན་གཞན་
ཞིག་ནི། ཆོས་མངོན་པའི་ལུགས་ཀྱིས་སྒྲོའི་རང་ཚུལ་གྱི་བྱེད་ལས་རྣམས་རྟོགས་
ཚུལ་འདི་རེད། འཇམ་མི་སིའི་འདོད་ཚུལ་དང་འབྲ་བར། ཆོས་མངོན་པས་སྒྲོའི་རང་
ཚུལ་སྤྱི་ནི་འདུན་པའི་རང་བཞིན་དུ་འདོད་ཀྱི་ཡོད། དེ་ཡང་ཡུལ་ཅན་ལ་མ་བརྟེན་བར་
གྲུབ་པར་སྒྲུབ་པའི་ཆོས་ལ་སེམས་བྱུང་ཁག་གིས་འུགས་རྒྱུན་ཐེབས་པ་འདི་ཡིན།
ཡིན་ཡང་། འདུན་པའི་རང་བཞིན་འདི་ལ་དབྱུད་པ་གཏོང་སྟངས་ཀྱི་ཐད་ནས་འཇམ་མི་
སི་དང་ཆོས་མངོན་པའི་བར་ལ་བྱུང་པར་ཡོད་ཅིང་། རའི་གོ་རྟོགས་གཞིར་བཞག་ན།
ཆོས་མངོན་པའི་ལུགས་ཀྱི་གསལ་བ་ཤད་བྱེད་སྟངས་དེ་ནི་བྱུང་པར་བཞིག་རེད། ང་
ཆོས་དེ་རྟོགས་པ་ཡིན་ན། རྟོལ་རྒྱུན་འདིས་ཁྱོད་ཆོར་གྱི་རང་ཚུལ་ལ་ལྟ་ཚུལ་ཅི་འདྲ་
ཞིག་བརྒྱུད་ཡོད་མེད་ཤེས་ཐུག།

སེམས་ཀྱི་ངང་ཚུལ་རེ་རེས་རང་གི་འདུག་ཡུལ་ལ་ཤུགས་སྒྲིལ་ཐེབས་ཤིང་།
 ཆོས་མངོན་པས་སྒྲིའི་འབྲེལ་བ་འདི་ལ་ཆ་གཉིས་ཡོད་པར་བརྗོད་ནས་གསལ་བ་ཤད་
 བྱེད་ཀྱི་ཡོད། གཅིག་ནི་གཙོ་སེམས་ཡིན་ཞིང་། འདིའི་བྱེད་ལས་ཡུལ་གྱི་ཆོས་དེ་
 ཤེས་ཆོར་ལ་སྤང་བར་བྱེད་རྒྱ་དེ་རེད། གཞན་ནི་སེམས་བྱུང་རྣམས་ཡིན་པ་དང་། དེ་
 ཆོའི་བྱེད་ལས་ཤེས་ཆོར་ལ་བྱེད་ཆོས་སྤྱར་ཏེ། ཤེས་ཆོར་དེའི་རོ་བོ་ནི་ཡིད་དུ་འོང་
 བ་དང་མི་འོང་བ། གཅིག་ཏུ་གནས་པ་དང་མི་གནས་བ། ཞི་བ་དང་འཕྲོ་བ། དག་པ་དང་
 མི་དག་པ་སོགས་གང་ཞིག་ཡིན་པར་ཐག་གཅོད་བྱེད་རྒྱ་འདི་ཡིན། སྒྲོ་བ་དཔོན་
 དབྱིག་གཉེན་གྱིས་མཛོད་ཀྱི་ངང་འབྲེལ་དུ་འདི་ལྟར་གསུངས་འདུག་ “ཡུལ་དང་ཡུལ་
 ལ་སོ་སོར་རྣམ་པར་རིག་ཅིང་དམིགས་པ་ནི་རྣམ་པར་ཤེས་པའི་ཕྱང་པོ་ཞེས་བྱའོ།”

ཐུན་མོང་མ་ཡིན་པའི་ལྟ་ཚུལ་འདིའི་རྒྱ་བ་ལྗོངས་ཀྱི་གོ་རྟོགས་ནི། ཡིད་ཀྱི་ངང་
 ཚུལ་ལ་བྱེད་ལས་གཉིས་ཡོད་པ་འདི་ཡིན་ཞིང་། ཡིད་ཀྱི་ངང་ཚུལ་ནི་ཆོས་ཤིག་ཟེན་
 པའི་ཆོར་ཤེས་རེད། དཔེར་ན། རྒྱུ་ཞིམ་པོ་ཞིག་ཆོར་བ་ནི་རྒྱུ་དེ་ལྟར་པའི་ཆོས་
 ཤིག་ཆོར་ཤེས་ཀྱིས་ཟེན་པ་དེ་ཡིན། ཡིན་ཡང་། ཡིད་ཀྱི་ངང་ཚུལ་ནི་ཆོས་ཤིག་ཟེན་
 པའི་ཆོར་ཤེས་ཀྱི་ངང་ཚུལ་ཙམ་དུ་ཟད་མེད་པ་དང་། དེ་ནི་གཞི་འགྲུལ་མེད་ཅིང་ལྷོག་
 འཕྲོ་བྱེད་པའི་མེ་འོང་ལྟ་བུ་ཞིག་མིན། དེ་ལས་ལྷོག་སྟེ། སྒྲིའི་ངང་ཚུལ་ནི་ཆོར་བ་བདེ་
 སྤྱུག་དང་འདུན་པ་བྱེ་བྲག་པ་སོགས་ཡོད་པའི་སྒྲོ་ནས་ཡུལ་ཞིག་ལ་འདུག་གི་ཡོད།
 རའི་དཔེ་མཆོན་ནང་གི་རྒྱུ་དེ་ལྟར་པའི་སྒྲོ་དེ་ནི་རྒྱུ་ལྟར་པའི་ཡུལ་དེ་ཆོར་བའི་
 ཤེས་པ་ཙམ་མིན་ཞིང་། སྒྲོ་འདིས་ད་དུང་ཡུལ་དེ་ཡིད་དུ་འོང་མིན་ཐག་བཅད་ནས་
 བྱེད་ཆོས་ཀྱི་བྱེད་པར་འབྱེད་པ་དང་། རྟོག་པ་སོགས་བསྐྱེད་ཀྱི་ཡོད། ཤེས་པའི་

འཇུག་ཡུལ་ལ་ཁྱད་ཆོས་སྤྱོད་བཞི་སེམས་བྱུང་གི་བྱེད་ལས་ཡིན་ཞིང། སེམས་བྱུང་
ནམས་ལ་ཞིབ་འཇུག་བྱེད་རྒྱ་ནི་ར་ཆོའི་སྐབས་བབ་ཀྱི་དགོས་དམིགས་ཡིན། དེ་ཡང་
ར་ཆོས་ཁྱེད་ཆོར་ཞེས་བརྗོད་པའི་སེམས་ཀྱི་རང་ཚུལ་འདི་ནི་དེ་དག་གི་ཁྱོད་ན་ཡོད།
ངས་ཐོག་མར་ཆོས་མངོན་པའི་འགྲོ་ལུགས་ལ་ཞིབ་ཏུ་བལྟས་ནས་སེམས་བྱུང་གི་
དོན་སྤྱི་འདི་སྟེང་རྒྱ་ཡིན།

ནམ་པར་ཤེས་པ།

གོང་ཏུ་བརྗོད་པ་ལྟར། ཁྱོའི་རང་ཚུལ་སོ་སོ་ནི་གཙོ་སེམས་དང་སེམས་བྱུང་ཏུ་མ་
ལས་བྱུབ་ཡོད། གཙོ་སེམས་ནི་ཡུལ་ཞིག་ནམ་པར་རིག་པའི་ཆ་ཞིག་ཡིན་ཞིང། འདི་
ནི་ཡུལ་དེ་འཛིན་པའི་རྒྱས་ཚུལ་རང་ཉིད་ཡིན་པ་ལས། རང་བཞིན་གྱིས་མ་བྱུབ་པའི་
བདག་གས་བྱེད་པོ་ཞིག་གིས་བཀོལ་བའི་ལག་ཆ་ལྟ་བུ་མིན། གོང་གི་དཔེ་མཆོན་ཏུ་
གསལ་བ་བཞིན་གཙོ་སེམས་ཀྱིས་ཡུལ་ཞིག་ཆོར་བ་ཅམ་ཡིན། རྒྱ་མཆོན་འདིའི་
ཕྱིར་སློབ་དཔོན་དབྱིག་གཉེན་གྱིས་ནམ་པར་ཤེས་པ་ནི་ཡུལ་ཞིག་འཛིན་པའི་འཛིན་
པ་ཅམ་ཡིན་པར་གསུངས་ཡོད།

མངོན་པའི་གཞུང་གི་བསྟན་བཅོས་པལ་ཆེ་བར་ཤེས་པ་ལ་རིགས་བྱས་འཛིག་
ཅིང། འདི་དག་ལས་ལྷན་དབང་པོ་ལྷ་ཀ་ལས་འབྱུང་གི་ཡོད། མིག་ཤེས། རྣ་ཤེས། ལྟ་
ཤེས། ལྟེ་ཤེས། ལྟས་ཤེས་བཅས་ནི་དབང་ཤེས་ལྷ་དང། ཡིད་ཤེས་བཅས་ཡིན།
དབང་ཤེས་རེ་རེ་ནི་སོ་སོའི་དབང་པོ་དང་ཡུལ་ཞིག་ལ་བརྟེན་ནས་སྤྱི་བ་དང། ཤེས་
པ་འདིའི་རིགས་ནི་སྐད་ཅིག་ལ་སྤྱིས་ནས་སྐད་ཅིག་ལ་འགག་གི་ཡོད། ཤེས་པ་བྱུག་
པ་ནི་ཡིད་ཤེས་ཡིན་ཞིང། འདི་དབང་ཤེས་གཞན་དག་དང་འདྲ་བར་ཆོར་ཤེས་ཤིག་

ཡིན་པ་ཚོས་མངོན་པའི་ལུགས་སྐྱོན་མོང་ནས་འདོད་ཀྱང་། འདིའི་ཉེན་གཞི་གང་དུ་
ཡོད་མེད་ལ་འདོད་ཚུལ་གཅིག་མཐུན་ཞིག་མི་འདུག།

འཕགས་པ་ཐོགས་མེད་གྱིས་མངོན་པའི་བསྐྱོན་བཙུགས་ལྟ་བུའི་ཚོས་མངོན་
པའི་གཞུང་དུ་ཤེས་པའི་རྣམ་པ་ཐམས་ཅད་ནི་རིགས་ཐུག་པོ་འདི་དག་ཏུ་ཡོངས་སུ་
མི་འདུས་པའི་རྩོད་སྒྲུབ་གནང་ཡོད། ཁོང་གིས་ཤེས་པའི་རིགས་གཉིས་ཁ་སྐྱོན་བྱས་
ཡོད་དེ། ཀུན་གཞིའི་རྣམ་ཤེས་དང་ཉོན་ཡིད་གཉིས་རེད། ཀུན་གཞིའི་རྣམ་ཤེས་ཀྱི་
དོན་སྤྱི་འདི་རྣམ་པར་ཤེས་པ་ཐུག་དང་། ཀུན་གཞིའི་རྣམ་ཤེས་བར་གྱི་བྱུང་པར་ལ་
གཞིར་བཞག་ཡོད། ཤེས་པ་ཐུག་པོ་འདི་དག་ལ་འཇུག་ཤེས་ཐུག་ཟེར་ཞིང་། མངོན་
གྱུར་གྱི་ཤེས་པའི་རྣམ་པ་ཞིག་རེད། ཀུན་གཞིའི་རྣམ་ཤེས་ནི་རྒྱུན་བརྟན་ཞིང་མངོན་
གྱུར་མ་ཡིན་པའི་ཤེས་པའི་རྣམ་པ་ཞིག་ཡིན་པ་དང་། གང་ཟག་ཅིག་གིས་བསམས་
པའི་ལས་དང་བག་ཆགས་སོགས་དེའི་ནང་དུ་གནས་ཡོད་པར་འདོད་ཀྱི་ཡོད། ཤེས་
པ་འདི་ཤིན་ཏུ་སྤྲོ་ཞིང་རྒྱུན་དུ་གང་ཟག་རང་ཉིད་ལ་སྤྲང་གི་མེད། ཡིན་ཡང་། རྟན་པ་
འཐོར་བའི་སྐབས་ལྟ་བུ་ལ་ཀུན་གཞིའི་རྣམ་ཤེས་སྤོང་སྐབས་པའམ། མ་མཐའ་ཡང་དེར་
རྗེས་སུ་དཔོག་སྐབས་པར་འདོད།

ཀུན་གཞིའི་རྣམ་ཤེས་འདི་ནི་ཉོན་ཡིད་ལ་བདག་ཅིག་གི་ངོ་ཐོར་ཕྱིན་ཅི་ལོག་
ཏུ་སྤང་ཞིང་། འདི་ལྟར་ང་ཚོའི་ལྷན་སྐྱེས་ཀྱི་བདག་འཛིན་གྱི་འདུ་ཤེས་དེ་འབྱུང་གི་
ཡོད། ནང་པའི་ངོས་ནས་བཤད་ན། འདུ་ཤེས་དེ་ནི་འཁྲུལ་ཤེས་ཤིག་ཡིན་པ་དང་། རྒྱ་
མཚན་ནི་བདག་འཛིན་གྱི་འདུ་ཤེས་འདིས་པན་ཚུན་བརྟེན་ཅིང་འབྲེལ་བའི་དངོས་
ཁམས་དང་སེམས་ཁམས་ཀྱི་བྱུང་བ་སྐྱོད་ཆོགས་ཀྱི་ཆབ་བྱེད་པས་ཡིན། དེའི་ཕྱིར་

གང་ཟག་ཅིག་གི་སྒོའི་ལྟེ་བར་ཡོད་པའི་བྱེད་པོའི་འདུ་ཤེས་འདི་ནི་ལོག་ལྟ་ཞིག་ཡིན་
ཞིང་། ཡུས་ཁམས་དང་སེམས་ཁམས་ཀྱི་བྱས་ཚུལ་ལ་ཁ་ལོ་སྦྱར་མཁན་ཞིག་དོན་
དངོས་སུ་མེད་པ་དང་། བྱས་ཚུལ་དེ་ནི་སོ་སོའི་རྒྱ་རྒྱུན་སྣ་ཆོགས་ལ་བརྟེན་ནས་
འབྱུང་གི་ཡོད། སྤྱིའི་རྒྱུན་ལ་བརྟེན་ནས་ཤུགས་ཆེ་ཆུང་ཡོད་པའི་སེམས་བྱུང་འབྲ་
མིན་ཞིག་གིས་ང་ཆོའི་སེམས་ལ་སྦྲངས་འཛིན་བྱེད་པ་ལས། རང་རྒྱ་བ་ཡིན་པའི་ཁ་
ལོ་སྦྱར་མཁན་ཞིག་མེད།

འདི་ལྟར་འཕགས་པ་ཐོག་མེད་གྱིས་རྣམ་པར་ཤེས་པ་ལ་རྣམ་གྲངས་བརྒྱུད་
བཞག་ཡོད། རྣམ་གྲངས་མཐའ་མ་གཉིས་ལ་བརྟག་དབྱེད་གཏོང་རྒྱུ་ང་ཆོའི་གོ་བསྐྱར་
གྱི་ས་མཆམས་ལས་འདས་ཡོད་ཀྱང་། འདི་གཉིས་ནི་ཡུལ་རྟོགས་ཆེན་རིག་དང་།
ནང་དོན་རིག་པའི་བསྐྱོང་གི་རྒྱ་བ་སྤོངས་ལ་གལ་ཆེན་ཞིག་ཆགས་ཡོད། ཤེས་པའི་
དོན་སྤྱི་འདི་དག་ནི་ནང་པའི་བྱུ་བ་མཐའ་བྱེ་བྲག་པ་རྣམ་འབྱོར་སྤྱོད་པར་གཏོགས་པ་
དང་། ང་ཆོས་འདིར་ནང་པའི་བྱུ་བ་མཐའ་དེའི་སྐྱོར་སྤྱོང་དགོས་དོན་མེད་ཀྱང་། ང་
ཆོས་རྣམ་གྲངས་འཛོག་ཚུལ་འདིའི་ཐད་ལ་དོགས་འདི་བྱེད་དགོས་པའང་སྐྱོར་ཞིག་
ཡོད། དེ་ལྟ་ནའང་། རྣམ་པར་ཤེས་པའི་རྣམ་གྲངས་འདི་གཉིས་ཀྱི་དོན་སྤྱི་དེས་གོ་
རྟོགས་གལ་ཆེན་ཞིག་སྤྱོད་པ་དང་། གལ་སྲིད་གོ་རྟོགས་དེ་མེད་ཆོ། ང་ཆོས་ནང་པའི་
སེམས་ཀྱི་རྣམ་གཞག་དེ་མཐིལ་བྱིན་ཞིག་རྟོགས་མི་ཐུབ།

སེམས་བྱུང་།

སེམས་ཀྱི་ངང་ཚུལ་ནི་ཡུལ་ཞིག་རྟོགས་པའི་ངང་ཚུལ་ཙམ་མིན་ཞིང་། སེམས་ཀྱི་ངང་
ཚུལ་དེས་འཇུག་ཡུལ་ལ་ཡིད་དུ་འཐད་མི་འཐད་ཀྱི་བྱེད་ཆོས་སོགས་སྦྱར་ཏེ། འདུ་

ཤེས་ངེས་ཅན་ཞིག་གི་ཐོག་ནས་ཡུལ་གྱི་ཆོས་དེ་འཛིན་གྱི་ཡོད། རང་གི་འཇུག་ཡུལ་
ལ་ཁྱད་ཆོས་སྒྱུར་བ་ནི་སེམས་བྱུང་གི་བྱེད་ལས་ཡིན་ལ། སེམས་བྱུང་ནི་གཙོ་
སེམས་གྱི་འཇུག་ཡུལ་ལ་ཁྱད་ཆོས་སྒྱུར་བའི་སྒོའི་ཆ་ཞིག་རེད། ཆོག་གཞན་ཞིག་
གིས་འབྲེལ་བ་ཚོད་བྱས་ན། གཙོ་སེམས་གྱིས་རང་གི་འཇུག་ཡུལ་གྱི་ངོ་བོ་ཙམ་
འཛིན་པ་དང་། སེམས་བྱུང་གིས་གཙོ་སེམས་གྱི་འཇུག་ཡུལ་དེའི་གནས་སྤངས་ཁྱད་
བར་བ་རྣམས་ངོས་འཛིན་བྱས་ནས་ཤེས་པ་དེའི་འདུས་དོན་གྱི་གྲག་པ་རྣམས་བསྐྱེད་
གྱི་ཡོད། སེམས་བྱུང་གིས་འཇུག་ཡུལ་ཟེན་བའི་ཤེས་ཚོར་གྱི་འཛིན་པ་དེར་ཡིད་ལ་
འཐད་པ་དང་མི་འཐད་པ། ཅེ་གཅིག་པ་དང་ཅེ་གཅིག་པ་མ་ཡིན་པ། ཞི་བ་དང་འཕྲོ་བ་
སོགས་གྱི་ཁྱད་ཆོས་སྒྱུར་གྱི་ཡོད།

ཆོས་མངོན་པ་ལྟར་ན་སེམས་བྱུང་ཞེས་བའི་བརྟེན་ཆ་འདི་ལ་གོ་བ་སྣ་ཆོག་གས་
ཤིག་ཡོད། འདིའི་རྒྱ་མཚན་ནི་གཙོ་སེམས་དང་སེམས་བྱུང་གི་འབྲེལ་བ་ཏུ་ཅང་རྣོག་
འཛིང་ཆེ་ཞིང་། མཚམས་རེར་འབྲེལ་བ་དེ་བྱུང་རིམ་གྱི་ངོ་བོ་ཡིན་པ་དང་། གཅིག་ནི་
རྒྱ་རྒྱུན་དང་གཞན་ནི་དེའི་འབྲས་བུ་ཡིན་པར་འདོད་གྱི་ཡོད། གཙོ་སེམས་གྱིས་རང་
གི་འཁོར་དུ་འགྲོ་བའི་སེམས་བྱུང་ལ་བརྟེན་ནས་ཡུལ་གྱི་ངོ་བོ་དེར་ཁྱད་ཆོས་བྱེ་གྲག་
པ་དང་ལྡན་པར་འཛིན་གྱི་ཡོད། ཡང་མཚམས་རེར་ཆོས་མངོན་པས་འདི་གཉིས་དུས་
མཉམ་དུ་འབྱུང་བར་འདོད་པ་དང་། གཙོ་སེམས་དང་སེམས་བྱུང་མཉམ་འབྲེལ་གྱིས་
འཇུག་ཡུལ་གྱི་ཆོས་གཅིག་པ་ཞིག་དུས་མཉམ་དུ་འཛིན་གྱི་ཡོད།

ཆོས་མངོན་པས་སེམས་བྱུང་རྣམས་གྱི་སྐྱེ་སྤངས་དང་འགག་སྤངས་གཏན་ལ་
བབ་སྟེ། དེ་རྣམས་རིགས་མཐུན་གྱི་རྣམ་གངས་སུ་བྱེས་ནས་སེམས་ཁམས་ལ་ཞིབ་

འབྲུག་བྱས་ཡོད། ཆོས་མངོན་པའི་ལུགས་སོ་སོ་ལ་རྣམ་གྲངས་རྩུང་མ་འབྲ་བ་ཞིག་
ཡོད་པ་དང། ངས་འདིར་སེམས་བྱུང་ལྟ་བུ་དང་གཅིག་ཅན་གྱི་རྣམ་གྲངས་དེ་གཙོ་
བོར་འཛིན་སྐྱུ་ཡིན།

- ༡ ཀུན་འཁོ་ལྡ།   ༢ ལུལ་ངེས་ལྡ།   ༣ གཞན་འགྱུར་བཞི།
༤ དགོ་བ་བརྩ་གཅིག   ༥ ཅ་ཉོན་བྱུག   ༦ ཉེ་ཉོན་ཉེ་ལྟ།

ཅ་བའི་དབྱེ་བ་བྱུག་ཏུ་བྱེས་ཡོད་པ་འདི་ད་དུང་གསུམ་དུ་བསྐྱུར་རུང་བ་
ཉོགས་ཆེ། རྣམ་གྲངས་དབྱེ་ཚུལ་འདིའི་རྣམ་འཛིན་གི་རང་བཞིན་དེ་གསལ་སོ་ཆགས་
སྐྱུ་རེད། རྣམ་གྲངས་བྱུག་སོ་འདིའི་ཐོག་མ་གསུམ་ཀའི་ནང་དགོ་མི་དགོ་གང་དུ་འང་མི་
གཉོགས་པའི་སེམས་བྱུང་ཡོད་པ་དང། སེམས་བྱུང་དེ་དག་ནི་ཡིད་ཀྱི་རང་ཚུལ་དགོ་
མི་དགོ་གང་རུང་གི་རོ་བོར་འཁོ་ཆོག སྐྱུ་མཆན་དེའི་ཕྱིར་སེམས་བྱུང་དེ་དག་རང་
ངོས་ནས་དགོ་བ་དང་མི་དགོ་བ་གང་ཡང་མིན། འདི་དང་རྩུང་མི་མཚུངས་པའི་དགོ་བ་
བརྩ་གཅིག་དང་ཅ་ཉོན་བྱུག་གི་རྣམ་གྲངས་གཉིས་ཡོད། སེམས་བྱུང་འདི་དག་སྒྲང་
དོར་གཞིར་བཞག་གིས་གཏན་ལ་ཐབ་པ་དང། རྩོམ་སེམས་བྱུང་འདི་དག་གང་རུང་
ཞིག་ལ་བརྟེན་ནས་དགོ་མི་དགོ་གང་རུང་གི་རོ་བོར་འཁོ་ཆོག རོག་གི་རྣམ་གྲངས་
འདི་དེ་རྣམ་བྱེས་པ་རེད།

- ༡ ལུང་མ་བསྟན་གྱི་སེམས་བྱུང་བརྩ་བཞི ༼ ཀུན་འཁོ་ལྡ་དང། ལུལ་ངེས་ལྡ། གཞན་འགྱུར་
བཞི ༽ ༢ དགོ་བ་བརྩ་གཅིག   ༣ མི་དགོ་བ་ཉེ་ལྟ་ཅ་བྱུག ༼ ཅ་ཉོན་བྱུག་དང་ཉེ་ཉོན་ཉེ་ལྟ༽
སྒྲང་དོར་གྱི་གནད་ཅ་བར་བརྒྱུད་བ་ནི་སེམས་བྱུང་གི་རྣམ་གྲངས་འབྲེད་

སྐྱེས་པའི་ཁྱད་ཆོས་གཙོ་བོ་ཞིག་ཡིན་ཞིང་། རྒྱུ་ཁྱད་པའི་དགེ་བ་དང་ཉོན་
མོངས་ཀྱི་སེམས་བྱུང་གཞིར་བཞག་ནས་བསྒྲིགས་ཡོད། ལུང་བསྟན་པའི་སེམས་
བྱུང་གི་རྒྱུ་ཁྱད་པའི་སྐྱེས་པ་ལྟ་བུ་ཡོད་པ་དང་། ལྷག་མ་བཅུ་བཞི་ནི་དགེ་མི་
དགེ་གང་རུང་གི་རྒྱུ་རིག་གི་འཁོར་དུ་འགོ་བཞག་རེད།

སྤྱིར་འདི་ནི་ནང་པའི་སྒྲིལ་རྒྱུ་ཀྱི་སྒྲུང་དོར་རིག་པར་དབྱེད་པ་གཏོང་བའི་
གནས་དུས་མ་ཡིན་ནའང་། སེམས་ཀྱི་རང་རྒྱུ་ཞིག་གི་དགེ་མི་དགེའི་ཁྱད་ཆོས་
སྐྱོར་ལ་ངས་ཆོག་འགའ་བརྗོད་རྒྱུ་ཡིན། དཔེར་ན། དགེ་མི་དགེའི་ཁྱད་ཆོས་འདི་ཇི་
ལྟར་ཐག་བཅད་པ་ཡིན་ནམ། ཇི་བའདི་ལ་ལན་འདེབས་པར་ང་ཚོས་ཐོག་མར་བསྟན་
ཁྱེད་ཀྱི་སྤྱི་ལོ་དང་། སྒྲུང་དོར་བར་ཀྱི་ཁྱད་པར་འབྱེད་དགོས་ཤིང་། ཁྱད་པར་འདི་ནི་རྒྱུ་
ཕྱོགས་ཀྱི་ལྷ་བྱུང་སྟེ་བ་ཉེད་མེ་། Hegel རྟེན་བྱུང་སྟེ། ཐོ་ལི་། Paul Ricoeur རྟེན་བྱུང་
དེར་དུས་ཀྱི་བསམ་སྒྲུབ་པ་ཚོས་དར་སྤེལ་བྱེད་ཡོད། མདོར་བསྟན་ནས་བཤད་ན།
བསྟན་ཁྱེད་ཀྱི་སྤྱི་ལོ་སྤྱི་ལོ་དང་བཟུང་ལུང་ལྷ་བྱུང་ཁྱེད་ཀྱི་ཁོངས་ཆད་བཟུང་ཅན་
ཞིག་ཡིན་ཡང་། སྒྲུང་དོར་ནི་བཟང་པོར་ཕྱོགས་ཤིང་དགེ་བའི་ཉམས་ལེན་དང་མཐུན་
པའི་འཆོ་བའི་ཆ་ཤས་རྒྱ་ཆེན་ཞིག་རེད།

ང་ཚོས་ཁྱད་པར་འདི་ལ་བསམ་གཞིགས་བྱས་ན། ཚོས་མདོན་པའི་སེམས་
དང་སེམས་བྱུང་གི་རྒྱུ་ཁྱད་པའི་སྤྱི་ལོ་དང་ཉོན་མོངས་སྟེ། སེམས་ཀྱི་རང་རྒྱུ་ལ་དགེ་
མི་དགེའི་བསྟན་ཁྱེད་ཀྱི་སྤྱི་ལོ་སྤྱི་ལོ་དང་བཟུང་ལུང་ལྷ་བྱུང་ཁྱེད་ཀྱི་ཁོངས་ཆད་བཟུང་ཅན་
སྤྱི་ལོ་དང་ཉོན་མོངས་སྟེ། སེམས་ཀྱི་རང་རྒྱུ་ལ་དགེ་མི་དགེའི་བསྟན་ཁྱེད་ཀྱི་སྤྱི་ལོ་
སྤྱི་ལོ་དང་བཟུང་ལུང་ལྷ་བྱུང་ཁྱེད་ཀྱི་ཁོངས་ཆད་བཟུང་ཅན་སྤྱི་ལོ་དང་ཉོན་མོངས་སྟེ།

འདི་དང་སྤྱི་མར་ལས་ཀྱི་འབྲས་བྱ་བ་ཟང་པོ་བསྐྱེད་པ་དང་། མི་དགེ་བའི་སེམས་ཀྱིས་
ལས་ངན་པའི་འབྲས་བྱ་བ་སྐྱེད་པ་རེད། ལས་འབྲས་ཀྱི་རྣམ་གཞག་དང་སྦྲར་བའི་
སེམས་བྱུང་གི་ཁྱད་པར་འདི་ནི་ཆོས་མངོན་པའི་སྒོལ་རྒྱུན་དུ་ཡོད་པར་ངེས་ཤིང་།
དེར་ལས་འབྲས་ཀྱི་རྣམ་གཞག་གཞིར་བཞག་གིས་སེམས་དང་སེམས་བྱུང་གི་སྒྲོར་
ལ་གོ་བསྐྱར་བྱས་པ་མཐོང་རྒྱ་ཡོད། ཡིན་ཡང་། འདི་ནི་སེམས་བྱུང་གི་སྒྲོར་ལ་གོ་
བསྐྱར་གྱེད་ཚུལ་གཙོ་བོ་དེ་མིན་ཞིང་། ངས་བྲེས་པའི་དགེ་བ་དང་ཉོན་མོངས་ཀྱི་
སེམས་བྱུང་གི་ཁྱད་པར་འདི་ནི་དགེ་བ་དང་མི་དགེ་བའི་ཁྱད་པར་དང་ཐ་དད་པ་ཞིག་
ཡིན། ཡིན་ཡང་། འདི་གཉིས་ནི་པན་རྒྱུན་ལ་འབྲེལ་བ་མེད་པའང་མིན། དགེ་བའི་
སེམས་བྱུང་ནི་སྤང་དོར་གྱི་ཆ་ནས་དགེ་བ་ཡིན་པར་མ་ཟད། བསྐྱབ་བྱིས་ཀྱི་ཆ་
ནས་ཀྱང་དགེ་བ་ཡིན། འོན་ཀྱང་། ཉོན་མོངས་ཀྱི་སེམས་བྱུང་ནི་བསྐྱབ་བྱིས་ཀྱི་ཆ་
ནས་མི་དགེ་བ་ཡིན་དགོས་པའི་ངེས་པ་མེད། དཔེར་ན། བདག་འཛིན་ལྟ་བུར་མཆོན་
ན། སློ་འདི་ནི་བསྐྱབ་བྱིས་ཀྱི་ཆ་ནས་བར་གནས་ཀྱི་རང་བཞིན་ཞིག་ཡིན། ༼འདིས་
སྤྱི་གཞི་སེམས་དང་བཀའ་ལུང་གང་ཡང་དངོས་སུ་རྟེན་མེད་གཏོང་གི་མེད། ༽ འོན་ཀྱང་། སློ་འདི་ནི་ཉོན་
མོངས་ཀྱི་རང་བཞིན་ཞིག་ཡིན་ཞིང་། འདིས་གང་ཟག་ཅིག་གིས་དགེ་བའི་འཆོ་བ་
བསྐྱབ་པའི་རྒྱས་པ་ཇེ་ཞན་དུ་གཏོང་གི་ཡོད།

འོན་སྤང་དོར་གྱི་ཆ་ནས་དབྱེ་བའི་དགེ་བ་དང་། ཉོན་མོངས་ཀྱི་སེམས་བྱུང་
གི་ཁྱད་པར་ནི་ཅི་འདྲ་ཞིག་ཡིན་ནམ། ཁྱད་པར་འདི་ནི་འགྲོ་བ་མིའི་འདོད་བྱ་གཙོ་བོ་
དེ་བདེ་བ་ཡིན་པའི་ལྷ་བ་འདིར་གཞི་བཅོལ་ཡོད་པ་དང་། བདེ་བ་དེ་ནི་གནས་སྐབས་
ཀྱི་ཁྱེད་བ་ཞིག་ལ་མི་གོ་བར་ཡུན་དུ་བརྟན་པའི་བདེ་ཐང་གི་འདུ་ཤེས་ཟབ་མོ་ཞིག་ལ་

གོ་དགོས། འདི་འདྲའི་བདེ་བ་ཞིག་འཛོལ་རྒྱ་ཏ་ཅང་ཁག་པོ་ཡིན་ཞིང་། ང་ཚོ་ནི་བདག་འཛིན་དང་འདོད་ཆགས། ཞེ་ལོག་ལྟ་བུའི་སེམས་ཀྱི་བག་ཆགས་དང་ཉོན་མོངས་ཀྱི་དབང་དུ་སོང་སྟེ། ཡིད་མ་ཆེམ་བ་དང་སེམས་མ་ཞི་བའི་ཚོར་བ་སྤྱང་གི་ཡོད། ང་ཚོར་ཉོན་མོངས་ཀྱི་སེམས་བྱུང་དེ་ཚོའི་བག་ཆགས་མ་ཐུག་བ་དང་། དེ་དག་གིས་ང་ཚོ་དབང་མེད་དུ་སྐྱུག་ལ་སྤྱོར་གྱི་ཡོད། ནང་བའི་ཉམས་ལེན་གྱི་དམིགས་ཡུལ་ནི་རང་སེམས་རང་ལ་མི་དབང་བར་བྱེད་པའི་ཉོན་མོངས་དེ་དག་ལས་རང་ཉིད་ཐོལ་ཏེ། ལྷོང་རྩེ་ལྟ་བུའི་དགེ་བའི་ཚོར་བ་རྒྱ་བསྐྱེད་བྱས་ནས་རང་གི་མི་ཆེ་བཟང་པོ་ཞིག་བསྐྱུལ་རྒྱ་འདི་རེད།

དགེ་བའི་སེམས་བྱུང་ཁག་ལ་བརྟེན་ནས་ཡུན་དུ་བརྟན་པའི་ཞི་བདེ་དང་བདེ་བ་འབྱུང་ཞིང་། ལྷོང་རྩེ་དང་བྱམས་པ་ལྟ་བུ་ནི་སེམས་བྱུང་གི་མཆོག་གྱུར་ཅིག་ཡིན། སེམས་བྱུང་འདི་ལྟ་བུས་བཟང་པོ་ཅི་ཞིག་ཡིན་པ་བྱུབ་ཡོད། སེམས་བྱུང་འདི་ཚོ་ནི་དགེ་བ་ཡིན་ཏེ། འདི་དག་གིས་ང་ཚོར་ཁ་ལོ་བསྐྱར་ནས་སྐྱུག་བསྐྱུལ་སྤྱང་དུ་འཇུག་གི་མེད་བ་དང་། ང་ཚོའི་སེམས་ཀྱང་འཁྲུག་པར་བྱེད་གྱི་མེད། འདི་ལྟར་ང་ཚོ་ནི་ཡངས་ཤིང་ཞི་བའི་འདུ་ཤེས་ཤིག་བརྒྱད་ནས་དངོས་ཡོད་གནས་ལུགས་ལ་རྩེ་བཞིན་དུ་འཇུག་ཆོག་དེ་ལས་ཐོག་སྟེ། སེམས་བྱུང་ཉོན་མོངས་བ་ཚོས་རང་སེམས་མ་དུལ་བར་བྱེད་གྱི་ཡོད། ནང་བའི་སློལ་རྒྱན་ནང་སེམས་བྱུང་དེའི་རིགས་ནི་འཚོ་བ་བཟང་པོ་ཞིག་གི་བཀག་རྒྱ་གཙོ་པོ་ཞིག་ཡིན་བ་དང་། འཕགས་པ་ཐོགས་མེད་ཀྱིས་ཉོན་མོངས་ཀྱི་རང་བཞིན་ནི། དེ་སྐྱེས་པའི་སྐྱབས་སུ་རང་སེམས་ཟང་ཟེང་དུ་གྱུར་ནས་ལུས་སེམས་གཉིས་ཀར་དཀའ་ངལ་སྤོང་གྱི་ཡོད་པ་འདི་ཡིན་པར་གསུངས་ཡོད།

ང་ཆོས་ཆོས་མངོན་པའི་ལུགས་ཀྱི་སེམས་དང་སེམས་བྱུང་གི་རྣམ་གྲངས་འབྲེད་
ཚུལ་འདི་སྒྲུང་དོར་གཞིར་བཞག་གི་སྒྲོན་ས་རྟོགས་དགོས། སེམས་དང་སེམས་བྱུང་
གི་རྣམ་གྲངས་འདི་ནི་སྒྲུང་དོར་གྱི་ཆ་ནས་དགེ་བ་ཡིན་པའི་སེམས་བྱུང་རྣམས་ཉོན་
མོངས་ཀྱི་སེམས་བྱུང་ལས་སྐྱེས་ཏེ། མི་ཆེ་བཟང་པོ་ཞིག་ལ་དགོས་ངེས་ཡིན་པའི་
ནང་སེམས་ཀྱི་ཆ་རྒྱུན་ལ་སྟོགས་པའི་དབྱེད་པ་ཞིག་ཡིན།

སེམས་བྱུང་གི་བྲེད་ལས་ཁག་ཅིག

ཆོས་མངོན་པའི་ལུགས་ཀྱི་ཤེས་པའི་རྣམ་གྲངས་འབྲེད་ཚུལ་གྱི་སྤྱི་ཁོག་ཅིག་ཁྲིད་
ཆོས་ཤེས་ཡོད་སྟབས། ད་ནི་ང་ཆོས་སེམས་བྱུང་ལ་ཞིབ་ཏུ་བརྟུན་ནས་དེའི་བྲེད་
ལས་ཁག་ཅིག་ལ་དབྱེད་པ་གཏོང་རྒྱ་ཡིན། དབྱེད་པ་འདི་བརྒྱུད་ནས་ཆོས་མངོན་
པའི་ལུགས་ཀྱི་མྱོང་ཆོར་གྱི་བྲེད་ཁོངས་དང་། སེམས་ཀྱི་རྣམ་གཞག་སྤྱིའི་ནང་གི་
བྲེད་ཁོངས་དེའི་གོ་བབ་གཉིས་ང་ཆོས་རྟོགས་ཐུབ། ཐོག་མར་ང་ཆོས་ལུང་མ་བསྟན་
པའི་སེམས་བྱུང་ཁག་ལ་བརྟུན་རྒྱ་ཡིན་ཞིང་། དེ་ཆོ་ནི་གཤམ་དུ་གསལ་པ་སྟར་རེད།

ཆོར་བ་དང་། འདུ་ཤེས། སེམས་པ། རེག་པ། ཡིད་ལ་བྲེད་པ་བཅས་ཀྱུན་འགྲོ་
ལྔ་དང་། འདུན་པ། མོས་པ། བཅ་པ། ཉིང་འཛིན། ཤེས་རབ་བཅས་ཡུལ་ངེས་ལྔ།
གཉིད་དང་། འགྲོད་པ། རྟོག་པ། དཔྱེད་པ་ནི་གཞན་འགྲུར་བཞི་བཅས་ཡིན།

སེམས་བྱུང་འདི་དག་སྒྲུང་དོར་གྱི་ཆ་ནས་བར་གནས་ཀྱི་རང་བཞིན་ཡིན། རྒྱ་
མཚན་ནི་སེམས་བྱུང་འདི་ཆོ་དགེ་མི་དགེ་གཉིས་དང་། ལུང་མ་བསྟན་གསུམ་གྱི་ངོ་
བོར་འགྲོ་ཆོག་རྣམ་གྲངས་འདིའི་ནང་དུ་ཡོད་པའི་སེམས་བྱུང་ཁག་ཅིག་ལ་པན་ཚུན་
གྱི་བར་དུ་མཐུན་ཆོས་ཤིག་གཏན་ནས་མེད་པར་སྟངས་བ་དང་། སྤྱིར་རྣམ་གྲངས་འདི་

ལ་བཤད་རྒྱ་མང་པོ་ཞིག་ཡོད་ཀྱང་། ངས་རང་ལ་ཆོད་འཛིན་བྱས་ནས་ཆོག་འགའ་མ་
གཏོགས་བཟོད་རྒྱ་མིན།

སེམས་བྱུང་བཅུ་བཞི་པོ་འདིའི་ཐོག་མ་བཞི་ལ་ཀུན་འགྲོ་ལྔ་ཞེས་བཟོད་པའི་
རྒྱ་མཆན་ནི། འདི་ཆོ་སེམས་ཀྱི་ངང་ཚུལ་ཆང་མ་སྟེ། ཐན་སེམས་ཀྱི་ངང་ཚུལ་སྔ་མོ་
ཀུན་གཞིའི་རྣམ་ཤེས་ལྟ་བུའི་ནང་དུ་འང་ཡོད་པས་ཡིན། སེམས་བྱུང་གཞན་དགུ་པོ་
ནི་ཤེས་པས་ཡུལ་ཞིག་འཛིན་པར་དགོས་ངེས་མིན་ཞིང་། སྟོའི་ངང་ཚུལ་ཁག་ཅིག་ལ་
མ་གཏོགས་མེད།

རྣམ་གྲངས་འདིའི་འབྲུར་དུ་ཐོན་པའི་བྱང་ཆོས་ཤིག་ནི། ཆོར་བ་ཀུན་འགྲོ་ལྔའི་
ཐོག་མ་ཡིན་པ་འདི་རེད། རྟོགས་གཅིག་ནས་བཤད་ན། འདིས་འགྲོ་བ་མིའི་རིགས་ནི་
སེམས་ཅན་གྱི་ནང་ནས་མཆོག་ཏུ་འཛིན་པའི་ནང་པའི་སྔོལ་རྒྱན་གྱི་གཞི་རྩའི་ལྟ་བ་
ཞིག་མཆོན་འདུག འགྲོ་བ་མི་དང་དུད་འགྲོ་ལྟ་བུ་ནི་ཡོངས་སུ་ཐ་དད་པ་ཞིག་མ་ཡིན་
པར། རུས་པའི་ཐད་ནས་བྱང་པར་ཆེན་པོ་ཡོད་པ་ཅུམ་རེད། ནང་པའི་སྔོལ་རྒྱན་ནང་
སེམས་ཅན་ཐམས་ཅད་སེམས་ལྡན་ཡིན་པས་བདེ་བ་དང་སྤྱུག་བསྐྱེད་ནི་གནད་
འགག་ཅིག་ཡིན་པ་དང་། ཆོར་བ་གལ་ཆེན་དུ་འཛིན་པ་འདིས་ད་དུང་རང་ལྟགས་
ཀྱིས་འབྲུང་བའི་རིན་ཐང་ཐག་གཅོད་ཀྱི་བྱེད་ལས་མཆོན་པའི་སྟོའི་བྲབ་ཁོངས་དང་
འབྲེལ་བའི་ལྟ་ཚུལ་ཞིག་སྟོན་གྱི་ཡོད།

ཆོས་མངོན་པའི་ལྟགས་ལ། སེམས་ཀྱི་ངང་ཚུལ་ནི་ཡུལ་གྱི་ཆོས་ཤིག་འཛིན་
པའི་རྣམ་རིག་ཅུམ་མིན་ཞིང་། ཡུལ་དེའི་རིན་ཐང་ཐག་གཅོད་ཀྱང་སེམས་ཀྱི་ངང་ཚུལ་
དེ་དང་དུས་མཉམ་དུ་འབྲུང་གི་ཡོད། རིན་ཐང་ཐག་གཅོད་འདི་ནི་གཙོ་སེམས་ཀྱི་

འཁོར་དུ་འགྲོ་བའི་ཆོར་བའི་བྱེད་ལས་ཤིག་ཡིན་པ་དང། ཆོར་བ་འདིས་ཡུལ་དེ་ཡིད་
ལ་འཐད་པ་དང་མི་འཐད་པ་སོགས་རྣམ་པ་འདྲ་མིན་དུ་མྱོང་གི་ཡོད་པར་མ་ཟད། ང་
ཆོར་འཐད་པའི་བྱུང་བ་ཞིག་ལ་ང་ཆོས་ཡ་ལན་རིམ་ལྡོར་སྤྱོད་དགོས་པའང་ཐག་གཅོད་
གཙུག་པོར་བྱེད་གྱི་ཡོད། ང་ཆོར་ཆོས་ཤིག་སྣང་བའི་རྗེས་སུ་ང་ཆོས་རང་གི་བཅད་
ཤེས་ལ་བརྟེན་ནས་ཆོས་དེ་ཡག་སྤྲུག་གང་རུང་དུ་མྱོང་བ་མིན་ཞིང། རིན་ཐང་ཐག་
གཅོད་ནི་སྤྲོ་མོ་ནས་ང་ཆོང་མྱོང་བའི་ནང་འདུས་ཡོད། ང་ཆོས་བྲན་ཤེས་བརྒྱད་ནས་
རང་གི་མྱོང་བའི་ཡུལ་ལ་དོན་དང་མ་སྟན་པའི་རིན་ཐང་ཞིག་སྤྱོད་ཆོག་ཀྱང། བྲན་བ་
འདི་ལྟ་བུ་ནི་མྱོང་བ་དང་ལྟན་དུ་བྱུང་བའི་རིན་ཐང་ཐག་གཅོད་དེར་ཡོ་བསྐང་བྱེད་
ཐབས་ཤིག་རེད། ཆོས་མངོན་པའི་ལུགས་གཞིར་བཞག་ན། རང་ལུགས་ཀྱིས་འབྱུང་
གི་ཡོད་པའི་རིན་ཐང་ཐག་གཅོད་འདི་ནི་གཙུག་པོར་ང་ཆོར་སྣང་བའི་ཡུལ་གྱི་ཆོས་དེའི་
སྣང་སྣངས་ལ་གཞི་བཞག་ཡོད། ཆོས་མངོན་པའི་གཞུང་དུ་ཆོར་བའི་བྱེད་ལས་ནི་
རང་གི་འཁོར་གཡོག་ཀྱི་སེམས་བྱུང་གཞན་དག་ཀྱིས་བྲལ་སྤྱིག་བྱས་པའི་ཟས་ལ་བྲོ་བ་ལྟ་
མཁན་གྱི་རྒྱལ་པོ་ཞིག་དང་མཚུངས་ཚུལ་བརྗོད་འདུག ད་དུང་སེམས་བྱུང་འདི་ནི་ང་
ཆོས་འོག་ཏུ་བལྟ་རྒྱུ་ཡིན་པའི་སེམས་བྱུང་ཉོན་མོངས་པ་ཁག་ཅིག་དང་ཡང་དམ་པོར་
འབྲེལ་ཡོད།

དེ་ལྟ་ནའང། ཆོར་བ་ནི་སེམས་བྱུང་གལ་ཆེན་གཅིག་ལྟ་དེ་མིན་ཞིང། ང་
ཆོས་ད་དུང་སེམས་བྱུང་གཞན་ཁག་ཅིག་ལའང་དབྱུད་པ་བྱུང་དུ་རེ་གཏོང་དགོས།
དཔེར་ན། སེམས་པ་ལའང་བྱེད་ལས་གལ་ཆེན་ཞིག་ཡོད་པ་དང། འདི་ནི་གཙུག་
སེམས་ཀྱི་དགེ་མི་དགའི་རྣམ་པ་ཐག་གཅོད་པའི་ཀུན་འགྲོ་ལྟའི་ནང་གི་གཅིག་རེད།

གཙོ་སེམས་ནི་གང་ཟག་རང་ཉིད་ལ་སྣང་བ་དང་མ་སྣང་བའི་ཀུན་སྒྲོང་ངམ་སེམས་
 བར་བརྟེན་ནས་ཡུལ་ལ་འཇུག་གི་ཡོད། སེམས་པ་འདིས་སྒྲོའི་ངང་ཚུལ་ཞིག་གི་ལས་
 གྱིང་ཐོ་དེ་དག་མི་དག་དང་། ལུང་མ་བསྟན་གང་ཞིག་ཡིན་མེན་ཟག་གཙོད་གྱི་ཡོད།
 སེམས་པ་ནི་དཔྱད་པ་གཞི་ཞིག་སྐྱབ་པ་དང་འབྲེལ་བ་ཡོད་ལ། དེའི་སྤྱིར་སེམས་བྱུང་
 གཞན་གྱི་བཀོད་སྒྲིག་གི་ཉེ་བ་ལྟ་བུའང་ཡིན། སེམས་བྱུང་འདི་ནི་རང་གིས་ལས་ཀ་
 གྱེད་བཞིན་གྱིང་བཟོ་གཞན་རྣམས་ལ་ལས་ཀ་གྱེད་དུ་འཇུག་མཁན་གྱི་གིང་བཟོའི་
 མགོ་བ་ལྟ་བུ་ཡིན་པར་བརྟེན།

སྒོམ་སྐྱབ་ལས་བྱུང་བའི་སྒྲོའི་ངང་ཚུལ་གྱི་གྲོས་བསྐྱར་ལ་ལྷག་ཏུ་འབྲེལ་ཆེ་
 བའི་སེམས་བྱུང་གསུམ་ཡོད་པའི་ཐོག་མ་ཡིད་ལ་གྱེད་བ་ཡིན། འདི་ནི་ཀུན་འགྲོ་ལྔའི་
 བྱང་གསེས་གྱི་སེམས་བྱུང་ཞིག་ཡིན་ཞིང་། གཙོ་སེམས་ཡུལ་ལ་འཇུག་པར་གྱེད་
 བའི་སེམས་གྱི་རྒྱས་ཚུལ་ཞིག་རེད། རྗེ་ཀོ་རྟོ་རྟེས་། Bikkhu Bodhi །འདི་ལྟར་གསལ་
 བཤད་བྱས་འདུག "ཡིད་གྱེད་ནི་སེམས་ཡུལ་ཞིག་ལ་ཁ་ལོ་བསྐྱར་བའི་གྱེད་ལས་
 ཅན་གྱི་སེམས་བྱུང་ཞིག་ཡིན་པ་དང་། སེམས་བྱུང་འདིར་བརྟེན་ནས་ཡུལ་དེ་ཚུར་
 སྣང་གི་ཡོད། འདིའི་བྱང་ཆོས་གཙོ་བོ་ནི་འབྲེལ་ཡོད་གྱི་སེམས་བྱུང་གཞན་དག་ཡུལ་
 དེར་བསྐྱབ་པའི་རྣམ་པ་འདི་དང་། གྱེད་ལས་གཙོ་བོ་ནི་འབྲེལ་ཡོད་གྱི་སེམས་བྱུང་དེ་
 དག་ཡུལ་དེར་འདོགས་རྒྱ་འདི་ཡིན།" སྒྲོའི་ངང་ཚུལ་རེ་རེར་རང་གི་འཇུག་ཡུལ་
 འཛིན་པའི་དཔྱད་པ་གཞན་དེས་ཅན་ཞིག་ཡོད་པ་དང་། རྒྱ་མཚན་དེའི་སྤྱིར་ཡིད་ལ་
 གྱེད་བ་ནི་ཀུན་འགྲོ་ལྔའི་སེམས་བྱུང་ཞིག་ཡིན།

ཀུན་འགྲོ་ལྔའི་ཁོངས་སུ་མི་གཏོགས་གྱིང་པན་ཚུན་དམ་པོར་འབྲེལ་བའི་

སེམས་བྱུང་གཞན་གཉིས་ནི་ཉིང་འཛིན་དང་བྲན་པ་ཡིན་ཞིང། ཉིང་འཛིན་ནི་རང་གི་
སྒོ་དེ་ཡུལ་གྱི་སྤྱིང་དུ་ཅེ་གཅིག་ཏུ་གནས་པར་བྱེད་པའི་སེམས་ཀྱི་རྒྱས་པ་ཞིག་ཡིན།
བྲན་པ་ནི་སྒོ་འི་འཇུག་ཡུལ་བརྗེད་ངས་ཀྱི་དབང་དུ་འགྲོ་བུ་མ་བཅུག་པར། རང་གི་སྒོ་
ཅེ་དེར་གནས་པར་བྱེད་པའི་སེམས་ཀྱི་རྒྱས་ཚོལ་གཞན་ཞིག་རེད། སེམས་བྱུང་འདི་
གཉིས་སྒོ་འི་རང་ཚུལ་ཐམས་ཅད་ལ་ཁུབ་མེད་པ་དང། ཉིང་འཛིན་ཡིད་ལ་བྱེད་པ་དང་
མི་འབྲས་པ་ནི་ཉིང་འཛིན་གྱིས་སེམས་དམིགས་པའི་ཐོག་འཛོག་པར་མ་བཟད། དེ་ལྟར་
བཞག་པའི་སྒོ་འི་རྒྱུན་ཡང་སྒྱུར་གི་ཡོད། དེ་མཚུངས་སུ་བྲན་པ་འདྲ་སྒོ་དམིགས་པའི་
ཐོག་ཏུ་འཛོག་པའི་སེམས་ཀྱི་རྒྱས་ཚོལ་ཅམ་མིན་པ་དང། བྲན་པས་སྒོ་འི་འཇུག་ཡུལ་
བརྟན་པོར་བརྒྱུད་ནས་ཡུལ་དེ་བརྗེད་ངས་ཀྱི་དབང་དུ་འགྲོ་བུ་འཇུག་གི་མེད། སེམས་
བྱུང་འདི་གཉིས་ནི་ནང་པའི་སྒོམ་གྱི་ཉམས་ལེན་ལ་གལ་ཆེན་ཞིག་ཡིན་ཞིང། ཡུལ་
ངེས་ལྗེའི་ཁོངས་སུ་གཏོགས་ཀྱི་ཡོད། སེམས་བྱུང་འདི་ཆོ་ནི་སྒོ་འི་རང་ཚུལ་ཐམས་
ཅད་ལ་མེད་པ་དང། རང་གི་འཇུག་ཡུལ་འཛིན་པའི་གསལ་ཆ་དང་གནས་ཆ་ངེས་
ཅན་ཞིག་ཡོད་ན། ད་གཞོད་སེམས་བྱུང་འདི་གཉིས་འབྱུང་གི་ཡོད།

ར་ཆོས་སེམས་བྱུང་སྒྲོར་གྱི་དབྱུང་པ་འདི་ད་དུང་མཆམས་འཛོག་མི་སྤྱབ་པ་
དང། ར་ཆོས་ཁྱོང་ཆོར་དུ་ངོས་འཛིན་བྱེད་པའི་སེམས་ཀྱི་རང་ཚུལ་རྣམས་ཆོས་
མངོན་པས་རི་ལྟར་རྟོགས་ཀྱི་ཡོད་པ་ལའང་བལྟ་དགོས། ར་ཆོས་དགེ་བ་བཅུ་གཅིག་
ནས་འགོ་བརྒྱུམས་ཏེ། ལྷན་དོར་གྱི་ཆ་ནས་དབྱེ་བའི་སེམས་བྱུང་ཁག་ལ་བརྟག་
དབྱུང་གཏོང་བྱ་ཡིན།

དགེ་བ་བཅུ་གཅིག་ནི། དད་པ། རོ་ཆ་ཞེས་པ། ཁྲེལ་ཡོད་པ། འདོད་ཆགས་

མེད་པ། ཞེ་སྤང་མེད་པ། བྱམས་པ། གཉི་མུག་མེད་པ། ཤེས་རབ། བཙོན་འབྲས།
ཤེན་སྦྱངས། བག་ཡོད། བཏང་སྟོམས། རྣམ་པར་མེ་འཆེ་བའི་སྤྱིང་མེ། བཅས་རེད།

སེམས་བྱུང་འདི་དག་གི་སྒྲོར་ལ་བརྗོད་རྒྱ་མང་པོ་ཞིག་ཡོད་ཀྱང་། ངས་འདིར་
ང་ཆོས་སྤྱོད་ཆོར་དུ་ངོས་འཛིན་བྱེད་པའི་དགེ་བའི་སེམས་བྱུང་སྟོང་རྗེ་དང་བྱམས་པ་
ལྟ་བུའང་ཡོད་པ་ཙམ་སྟེང་རྒྱ་ཡིན། སེམས་བྱུང་འདི་གཉིས་ནི་སྤྱོད་ཆོར་གྱི་ཁྲབ་
ཁོངས་སུ་གཏོགས་ཀྱང་། ཆོས་མངོན་པས་སྤང་དོར་གཞིར་བཞག་གིས་སེམས་བྱུང་
འདི་དག་ལ་ལྟ་རྒྱུ་ལ་འཛིན་གྱི་ཡོད། དེའི་ཕྱིར་སེམས་བྱུང་འདི་གཉིས་ནི། རྣམ་རིག་
གི་རང་བཞིན་ཆེ་བའི་བག་ཡོད་དང་ཤེས་རབ་ལྟ་བུའི་སེམས་བྱུང་དང་ལྟན་དུ་བཞག་
ཡོད། ཆོས་མངོན་པའི་ལུགས་ལ། སེམས་བྱུང་འདི་ཆོ་ནི་རྣམ་གྲངས་གཅིག་གི་
ཁོངས་སུ་གཏོགས་ཤིང་། གང་ཟག་ཅིག་གིས་སེམས་བྱུང་འདི་ཆོར་བརྟེན་ནས་བདེ་
ཐང་གོང་འཕེལ་དུ་གཏོང་བ་དང་། ལྷག་བསྐྱེད་བསྐྱེད་པའི་སེམས་གྱི་བག་ཆགས་
ལས་རང་ཉིད་དགོལ་བའི་རྒྱ་མཆོན་གྱིས་དགེ་བའི་སེམས་བྱུང་གི་གྲས་སུ་བཞག་
ཡོད།

ལྷག་བསྐྱེད་ནི་རྣམ་གྲངས་མཐའ་མ་ཉོན་མོངས་གྱི་སེམས་བྱུང་ཁག་གི་རང་
བཞིན་གཙོ་བོ་ཞིག་ཡིན་ཞིང་། རྣམ་གྲངས་འདིར་གཏོགས་པའི་སེམས་བྱུང་གི་གྲངས་
འཁོར་ཆེན་པོ་ཞིག་ཡོད། སེམས་བྱུང་སོ་སོར་བྱེས་པའི་དམིགས་གཞི་གཙོ་བོ་ཞིག་
ནི་སེམས་བྱུང་ཉོན་མོངས་པ་འདི་དག་ཡིན་པ་མངོན་གསལ་ཡིན། ང་ཆོ་བུའི་ཕྱོགས་
པ་ཆོས་སྤྱོད་ཆོར་དུ་ངོས་འཛིན་པའི་སེམས་བྱུང་མང་པོ་ཞིག་ཀྱང་རྣམ་གྲངས་མཐའ་
མ་འདིའི་ནང་འདུས་ཡོད།

ཅ་ཉོན་བྱུག་ནི། འདོད་ཆགས། ཁོང་ཁྱོད་རྒྱལ། མ་རིག་པ། ཐེ་ཆོམ། ལོག་ལྷ་
བཅས་དང། ཉེ་ཉོན་ཉེ་ལུ་ནི། ཁོ་བ་དང། འཆོག་པ། འཁོན་འཛིན། སྤག་དོག་རྣམ་པར་
འཆེ་བ། སེར་སྒྲ། རྒྱགས་པ། རྒྱོད་པ། འཆབ་པ། བྱིང་བ། མ་དད་པ། ལེ་ལོ། བརྟེན་
ངས། ཤེས་བཞིན་མ་ཡིན་པ། གཡོ། སྒྱ། རོ་ཆ་མེད་པ། ཁྲེལ་མེད། བག་མེད། རྣམ་
པར་གཡེང་བ་བཅས་ཡིན།

འདིར་ཡང་སེམས་བྱུང་པན་ཚུན་ཅུང་མི་མཐུན་པ་ཡོད་དེ། མ་རིག་པ་ལྷ་བྱའི་
སེམས་བྱུང་ཁག་ཅིག་རྣམ་རིག་གི་རང་བཞིན་ལྟགས་ཆེན་པོར། ཁོང་ཁྱོད་དང་སྤག་
དོག་ལྷ་བྱའི་སེམས་བྱུང་ལ་མྱོང་ཆོར་གྱི་རང་བཞིན་ལྟགས་ཆེན་ཡོད། ཆོས་མངོན་
པས་འདི་ཆོ་རྣམ་གྲངས་གཅིག་ཏུ་བཞག་པའི་རྒྱ་མཚན་ནི། སེམས་བྱུང་འདིའི་
རིགས་ཐམས་ཅད་ཉོན་མོངས་ཡིན་པས་རེད། སེམས་བྱུང་འདི་དག་གིས་གང་ཟག་
ཅིག་གི་སེམས་མ་ཞི་བར་བྱེད་པ་མ་ཟད། རང་སེམས་གཞན་དབང་དུ་བསྐྱར་ནས་
སྒྲིའི་ཡོན་ཏན་རྣམས་གོང་འཕེལ་དུ་གཏོང་བར་བཀག་འགོག་བྱེད་ཀྱི་ཡོད། འདི་ནི་
འདོད་ཆགས་དང་ཁོང་ཁྱོད་ལ་མཆོན་ན་གསལ་པོ་ཡིན་ཞིང། ར་ཆོས་སེམས་བྱུང་འདི་
ཆོའི་རྒྱུན་གྱིས་ཡིད་མ་ཆིམ་པ་དང་ཡིད་མ་བདེ་བ་མྱོང་གི་ཡོད། མ་རིག་པ་ནི་ལོག་
ཤེས་ཡིན་པའི་བདག་འཛིན་གྱི་སྒྲོ་ཞིག་ཡིན་ཞིང། སེམས་བྱུང་འདི་ལ་མྱོང་ཆོར་གྱི་
རང་བཞིན་ཞིག་མེད། ཡིན་ཡང་། འདིའི་བྱེད་ལས་ནི་གནད་ལག་གཅིག་ཡིན་པ་དང་།
སེམས་བྱུང་འདིས་མི་དགེ་བའི་སེམས་བྱུང་གཞན་དག་སྐྱེད་ཀྱི་ཡོད།

ངས་མཚམས་འདི་ནས་ཆོས་མངོན་པ་ལ་མྱོང་ཆོར་གྱི་དོན་སྤྱི་ཞིག་མེད་པ་
དེར་བསྐྱར་ཞིབ་ཅིག་བྱེད་རྒྱ་ཡིན། ར་ཆོས་མངོང་གསལ་ལྟར། སེམས་བྱུང་གི་རྣམ་

གངས་འདི་འོ་ནང་སྤྱང་ཆོར་དུ་འོས་འཛིན་གྱིད་ཆོག་པའི་སེམས་བྱང་མང་ཞིང་། ཁོང་
 ཁོ་དང་། སྤག་དོག་ར་རྒྱལ། བྱམས་པ། སྤྱིང་རྩེ་སོགས་རེད། འོན་ཀྱང་། སྤྱི་ཆོན་གང་
 ཞིག་ཡིན་ཡང་ར་ཆོར་སྤྱང་ཆོར་གྱི་དོན་སྤྱི་དང་ཐད་ཀར་འབྲེལ་བ་ཡོད་པ་ཞིག་མེད།
 དགེ་བའི་སེམས་བྱང་པལ་ཆེ་བ་སྤྱང་ཆོར་གྱི་རང་བཞིན་མིན་ཡང་། མི་དགེ་བའི་
 སེམས་བྱང་པལ་ཆེ་བ་སྤྱང་ཆོར་གྱི་རང་བཞིན་རེད། འོན་ཀྱང་། ཆང་མ་སྤྱང་ཆོར་
 ཡིན་པ་ཞིག་མེད། དེ་མཚུངས་སུ་འདོད་ཆགས་ནི་སྤྱང་ཆོར་ཡིན་པའི་ལྟ་ཚུལ་ཞིག་
 མེད་པ་དང་། འདི་ལ་ཞིབ་ཏུ་དབྱེད་རན་ཡོད་པེས། འདི་ལྟར་ཆོས་མངོན་པ་ལ་སྤྱང་
 ཆོར་གྱི་དོན་སྤྱི་ཞིག་མེད་པ་གསལ་པོ་རེད། ཆོས་མངོན་པར་ར་ཆོར་སྤྱང་ཆོར་གྱི་
 དོན་སྤྱི་འདི་སྤྱིར་གྱེད་གྱི་སེམས་བྱང་གི་སྤྱི་ཆོན་ཞིག་མེད་པ་དང་། ར་ཆོས་སྤྱང་ཆོར་
 གྱི་དོན་སྤྱི་འདི་བཀོལ་སྤྱོད་བྱས་ནས་ཆོས་མངོན་པའི་ཐ་སྙད་རིག་པ་ཚུར་བསྐྱར་
 རྒྱུའང་ཁག་པོ་ཡིན། ཆོས་མངོན་པར་ཡོད་པའི་སེམས་ཀྱི་ཆ་ཤས་བཀོ་སྐྱངས་འདི་ནི།
 སེམས་ཀྱི་ཆ་ཤས་ལ་རིགས་ཤེས་ལྡན་མིན་གྱི་ཐོག་ནས་རྣམ་གངས་འབྱེད་པའི་རུབ་
 རྩོགས་ཀྱི་འགོ་ལུགས་དང་གཅིག་མཚུངས་ཤིག་མིན། རུབ་རྩོགས་པས་སྤྱང་ཆོར་
 རྣམས་ཆ་ཤས་གཅིག་ཏུ་འདོད་པ་ལས། དགེ་བ་དང་མི་དགེ་བའི་སེམས་བྱང་གི་ཁྱད་
 པར་གཙོ་བོར་བབྱུང་མེད།

སྤྱང་ཆོར་དང་། དེ་དག་གི་བཙུང་ཐབས།

ཆོས་མངོན་པས་སེམས་བྱང་གི་ཁྱད་པར་འདི་དག་གྲེས་པ་ཅུ་མ་གྱིས་མ་བཞག་པར།
 ད་དུང་དེ་དག་གི་འབྱུང་ཁུངས་དང་བཙུང་ཐབས་སུན་སུམ་ཆོགས་པ་ཞིག་ཀྱང་གྲེང་
 ཡོད། སྤོལ་རྒྱན་འདིས་ཆོར་བ་དང་མི་དགེ་བའི་སེམས་བྱང་བར་གྱི་འབྲེལ་བ་གཙོ་

ཐོར་བརྒྱུད་ནས་སེམས་བྱུང་དེ་དག་གི་འབྱུང་ཚུལ་ལ་བརྟུག་དབྱེད་གནང་འདུག ཀུན་འགྲོ་ལྗེ་ནང་གི་གཅིག་ཡིན་པའི་ཆོར་བ་ནི་ཐོལ་བྱུང་གི་རིན་ཐང་ཐག་གཙོད་པའི་འདུ་ཤེས་ཀྱི་རྩ་བར་གནས་ཤིང་། མྱོང་ཆོར་ལའང་འབྲེལ་བ་ཟབ་མོ་ཞིག་ཡོད། ཆོས་མངོན་པའི་ལུགས་ལ་ཆོར་བ་དང་ཐོལ་བྱུང་གི་རིན་ཐང་ཐག་གཙོད་བར་གྱི་འབྲེལ་བ་ནི། སྤྱག་བསུལ་གྱི་རྒྱ་རུ་འགྲོ་བའི་སྤྱོད་པ་འགོ་རྩལ་ས་ལྟ་བུ་ཞིག་ཆགས་ཡོད། དེ་ཡང་ཆོར་བ་བདེ་བ་ཞིག་མྱོང་སྐབས། ང་ཆོས་མྱོང་བ་དེ་ནི་སྐད་ཅིག་མའི་རང་བཞིན་དུ་མི་མཐོང་ཞིང་། བདག་འཛིན་གྱི་འདུ་ཤེས་ཤིག་གིས་ཆོར་བ་དེ་བདག་ཏུ་བརྒྱུད་ཤི། དེར་ཞེན་ཆགས་བྱེད་ཀྱི་ཡོད། ང་ཆོས་བདེ་ཆོར་དེ་རྒྱ་བསྐྱེད་བྱེད་པར་འདོད་པ་དང་། དེ་དང་འབྲེལ་བར་སྦྲུམ་པའི་སེམས་འཁྲུལ་འབྱུང་གི་ཡོད། ང་ཆོས་ཆོར་བ་མི་བདེ་བ་ཞིག་མྱོང་བའི་སྐབས་སུ་འང་ཁོང་ཁོ་དང་ཞེ་ཞེལ་གྱི་ཡ་ལན་གཅིག་མཚུངས་ཤིག་འབྱུང་བ་དང་། ང་ཆོས་མྱོང་བ་འདི་རང་ཉིད་ཀྱི་ཡིད་ལ་མི་འཐད་པ་ཙམ་དུ་མི་མཐོང་ཞིང་། དེ་ལས་ཐོག་མེ། མྱོང་བ་འདི་ནི་རང་ཉིད་ལ་འཛིགས་སྐུལ་ཞིག་ཡིན་པར་བསམ་གྱི་ཡོད། ང་ཆོས་མྱོང་བ་འདི་ངོས་ལེན་མ་བྱས་པར་རང་ཉིད་དེ་ལས་སྐྱུང་སྒྲོབ་བྱེད་པར་འབད་བཙོན་བྱས་ཆེན་བྱེད་པ་རེད། འདི་ལྟར་ང་ཆོ་ནི་སོ་སོའི་སེམས་བྱུང་གི་ཡ་ལན་གྱི་རྣམས་འཛུགས་ཀྱི་ཡོད།

ཆོས་མངོན་པ་གཞིར་བཞག་ན། ཆོར་བ་བདེ་བ་དང་མི་བདེ་བ་ནི་རྣམས་འཛིན་ཞིང་། དེ་དག་ང་ཆོ་སེམས་ལྡན་ཡིན་པའི་ཆ་ཤས་ཤིག་རེད། གལ་སྲིད་ཆོར་བ་འདི་དག་མེད་ཆོ། ང་ཆོས་རང་གི་གསོན་གནས་ལ་དགོས་ངེས་ཡིན་པའི་རིན་ཐང་ཐག་གཙོད་རི་ལྟར་བྱེད་རྒྱ་ཡིན་ནམ། རྒྱ་མཚན་དེའི་རྒྱུ་གྱིས་ཆོར་བ་དེ་དག་ནི་འཆོ་བ་

ལ་དགོས་ངེས་ཤིག་ཆགས་ཡོད། གངས་ང་ཐམས་ཅད་ལ་བསམ་གཞིགས་བྱས་ནས་
འདེམས་སྒྲུག་ཡང་དག་ཅིག་བྱེད་པའི་སྒྲོག་ཁྱད་ལྟར་ང་ཚོས་འདིག་ཉེན་འདིར་ཚོལ་
བ་བྱེད་མི་སྟབས། དེ་ལས་ཐོག་སྟེ། ང་ཚོ་ནི་རང་གི་སྤྱིང་བ་ལ་ཐོལ་བྱུང་དུ་ཡོད་པའི་ཡ་
ལན་གཞིར་བཞག་གི་ཐོག་ནས་ཉིན་རེའི་བྱ་འགུལ་ལ་འདུག་པ་དང་། འདི་ལ་མ་
འགྲིག་པ་ཅི་ཡང་མེད། དེ་བཞིན་ང་ཚོས་རང་གིས་སྤྱིང་བའི་དཀའ་ངལ་བསལ་བའི་
ལས་ལ་བརྟེན་བར་ཡང་མ་འགྲིག་པ་ཅི་ཡང་མེད། ཡིན་ཡང་། ཉིན་རེའི་བྱ་འགུལ་ལ་
སྒྲུལ་སྤྱོད་གི་སེམས་བྱུང་དགོས་ཤིང་། སེམས་བྱུང་དེ་དག་ནི་མཆམས་རེར་ཉོན་
མོངས་ཀྱི་རང་བཞིན་ཡིན། འདི་ནི་རྟོག་བྱའི་རྩ་བ་དེ་རེད། སྤྱིར་སྤྱིང་ཆོར་གྱི་རང་
བཞིན་ཡིན་པའི་ཐོལ་བྱུང་གི་ཡ་ལན་ཐམས་ཅད་མི་དགེ་བ་ཡིན་པའི་ངེས་པ་མེད་
ཀྱང་། ཁག་ཅིག་ནི་དེ་ལྟར་ཡིན་པ་གསལ་པོ་རེད། དེར་བརྟེན་ང་ཚོས་ཆོས་མངོན་
པའི་ལུགས་ལྟར་དགེ་བའི་རང་བཞིན་གྱི་ཡ་ལན་རྣམས། མི་དགེ་བ་ལས་ལོགས་སུ་
འབྱེད་རྒྱ་ནི་གནད་འགག་གི་གནད་འགག་ཅིག་ཡིན། དེ་མཚུངས་ཐོལ་བྱུང་གི་མི་
དགེ་བའི་ཡ་ལན་རྣམས་ཇི་ལྟར་འབྱུང་གི་ཡོད་པ་རྟོགས་རྒྱུ་འདྲ་གནད་འགག་ཅིག་
ཡིན། ཡ་ལན་གྱི་འབྱུང་རྒྱལ་འདི་ནི་གཙོ་ཆེར་ཀུན་འགྲོའི་ལྗེའི་ནང་གི་ཆོར་བ་དང་
འབྲེལ་བ་ཡོད།

སེམས་ལྟན་ཡིན་པའི་ཆ་ནས་ང་ཚོར་རང་ཉིད་ཀྱི་བྱ་སྤྱོད་གཞིར་བཞག་གི་
ཆོར་བ་བདེ་སྒྲུག་འབྲ་མིན་ཡོང་ཞིང་། རྟོག་བྱའི་ཆོར་བ་བདེ་བ་ལ་ཆགས་པ་དང་།
ཆོར་བ་མི་བདེ་བ་འདོར་བའི་ང་ཚོའི་སྤྱོད་པའི་འཕེལ་སྤྱོད་གསལ་བརྟེན་ནས་འབྱུང་གི་
ཡོད། འདི་ནི་ང་ཚོའི་དབྱུང་བརྒྱུད་ཀྱི་བྱས་ཚོལ་ལ་དགོས་ངེས་ཤིག་མིན་ཞིང་། ཉོན་

མོངས་ཀྱི་དབང་དུ་སོང་བའི་ཡ་ལན་ཞིག་རེད། ངས་ཡི་ཏྲ་ལེའི་འཆིག་ཇ་འཐུང་བར་
རང་གི་སེམས་ཡོངས་སུ་དེའི་ཕྱོགས་ལ་གཏོང་མི་དགོས་ཤིང། ངས་བྱེད་དགོས་པ་
ནི་ཞིམ་ངར་ལྡན་པའི་འཆིག་ཇ་དེའི་བོ་བ་མ་བཟླེད་པར་འོས་ཤིང་འཆམས་པའི་ལས་
ཤིག་བྱེད་རྒྱ་འདི་རེད། དེ་མཚུངས་སུ་ངས་རང་གི་སྲིད་དོན་གྱི་དགྲ་རྒྱ་ལ་ཁུར་ཆེན་
པོས་སྦྱོན་བཟླེད་བྱེད་མི་དགོས་པ་དང། ངས་ཁོང་གིས་གཞོད་འཆེ་ཅི་ཞིག་བྱེད་པ་
རྟོགས་པར་བྱས་ནས་འོས་འཆམས་ཀྱི་ལས་ཀྱི་ཞིག་བྱེད་རྒྱ་འདི་ཡིན། དེ་ལས་ཐོག་
སྟེ། ཁོང་ཁོ་དང་ཆགས་ཞེན་གྱི་ལམ་ནས་ཡ་ལན་སྟེར་བའི་བརྒྱུད་རིམ་ནང་ངས་རང་
གི་མྱོང་བའི་ཡུལ་གྱི་ཁྱད་ཆོས་བྱེ་བྲག་པ་སྟོར་ཞིག་ལ་སྟོ་འདོགས་ཆེན་པོ་བྱས་ཏེ།
རང་ཉིད་ནི་མྱོང་ཆོར་དང་རྟོག་པའི་བྲ་བའི་ནང་དུ་འཆུད་ཀྱི་ཡོད། རའི་འཐུང་བའི་
འཆིག་ཇ་ནི་བོ་བ་ཡོད་པ་ཅམ་མིན་པ་དང། རང་གི་སྲིད་དོན་གྱི་དགྲ་རྒྱ་ནི་འགོ་ཁྲིད་
ཡག་པོ་མེད་པ་ཅམ་མིན། འདི་ཆོ་རང་ཉིད་ཀྱི་མཐོང་སྣང་ལ་ཏྲ་ལས་པའི་ཆ་ཆད་ཆེན་
པོ་ཞིག་ཏུ་གྱུར་ནས་སོ་སོའི་སེམས་ཀྱི་ཆ་ཤས་ཆེན་པོ་ཞིག་ཟིན་ཡོད། སེམས་བྱུང་
འདི་ཆོ་རང་གི་འདོད་པ་ལྟར་དུ་བྱུང་བ་ཞིག་མ་ཡིན་པར། གོམས་འདྲིས་དང་བག་
ཆགས་མཐུག་པའི་རྒྱུན་གྱིས་ཤུགས་འབྱུང་དུ་སྦྱེས་ནས་སོ་སོའི་སེམས་ལ་བཅན་
འཇུལ་བྱེད་ཀྱི་ཡོད། རྒྱ་མཚན་འདིའི་ཕྱིར་དེ་ཆོར་སེམས་བྱུང་ཉོན་མོངས་པ་ཟེར་གྱི་
ཡོད།

ཆོས་མངོན་པའི་ནང་ཆོར་བ་དང་ཉོན་མོངས་ཀྱི་བར་དུ་ཡོད་པའི་འབྲེལ་བ་ནི་
གནད་འགག་ཅིག་ཡིན། ང་ཆོ་བདག་འདྲིན་གྱི་སྟོ་ཞིག་ལ་བརྟེན་ནས་རང་ཉིད་སྤྲུག་ལ་
སྦྱོར་བའི་ཉོན་མོངས་ཀྱི་དབང་དུ་འགྲོ་ཞིང། ཉོན་སེམས་དེ་དག་ང་ཆོའི་སྣངས་འདྲིན་

གྱི་འོག་ཏུ་མེད་སྟབས། དེ་དག་ལགག་པར་གྱུར་ཅིག་ཅེས་པའི་ཡིད་སློན་ཙམ་གྱིས་མི་
 ཚོག་ དེ་དག་ལས་རྒྱལ་བར་ང་ཚོས་ངེས་པར་དུ་རང་གི་སློའི་བྱས་ཚུལ་ལ་བཅོས་
 བསྐྱར་བྱེད་དགོས་ཤིང་། འདིར་མཛོན་པའི་ལུགས་ཀྱི་སེམས་དང་སེམས་བྱུང་གི་
 དབྱུང་པ་ལ་ཉམས་ལེན་གྱི་ཆ་ཞིག་ཡོང་གི་ཡོད། དབྱུང་པ་དེ་ནི་རྣམ་གཞག་ཙམ་མ་
 ཡིན་པར། གོང་དུ་བརྗོད་པའི་ཉོན་མོངས་དེ་དག་གི་བཅོས་ཐབས་ཡིན་པའི་ནང་པའི་
 སློམ་གྱི་ཉམས་ལེན་ཁག་གི་ལྟ་བའི་སློམ་གཞི་ལྟ་བུའང་ཡིན། གང་ཟག་ཅིག་གིས་
 སློམ་སྐྱབ་གྱི་བཅོས་ཐབས་དེ་དག་ལག་ལེན་ལ་འདེབས་སྐྱབས། བདེ་བའི་འགོག་
 རྒྱུན་ཡིན་པའི་ཉོན་མོངས་ཀྱི་སེམས་བྱུང་རྣམས་འགག་པ་དང་། མི་ཆེ་བཟང་པོ་ཞིག་
 འབྱུང་བྱེད་ཀྱི་དགོ་བ་རྣམས་གོང་དུ་འཕེལ་རྒྱ་རེད།

སློམ་གྱི་ཉམས་ལེན་ལ་བྱེད་ལས་འདྲ་མིན་ལྡན་ཡང་། དེ་དག་དོན་ཚན་གཉིས་
 སུ་ཚུར་བསྐྱུ་ཚོག་ སློམ་གྱི་ཉམས་ལེན་ཁག་ཅིག་ནི་ཉོན་མོངས་ཀྱི་གཉེན་པོ་ཡིན་
 ཞིང་། གང་ཟག་ཅིག་གིས་དེ་དག་ལ་བརྟེན་ནས་ཉོན་མོངས་ཀྱི་ལྷོག་ཕྱོགས་ཡིན་པའི་
 དགོ་བའི་ཡོན་ཏན་རྣམས་གོང་འཕེལ་གཏོང་ཚོག་ འདི་ནི་བྱབ་ཕྱོགས་ཀྱི་ལྟ་བུ་སྐྱབ་
 སི་བན་ནོ་ཇ་ས་ Spinoza གི་ཡིད་ཚོར་ཞིག་དེའི་ལྷོག་ཕྱོགས་ཀྱི་ཡིད་ཚོར་ལུགས་ཆེན་
 ཞིག་གིས་མ་གཏོགས་མནན་ནས་གཞོམ་མི་སྟབ་ཅེས་བརྗོད་ཡོད་པ་ལྟར་རེད།
 དཔེར་ན། བྱམས་པ་བསྐྱོམ་པ་ནི་ཁོང་ཁོའི་ལྷོག་ཕྱོགས་སུ་འབྲེལ་བརྗོད་བྱེད་ཅིང་།
 གཉེན་པོ་འདིའི་རིགས་ལ་རང་གི་ལྷོག་ཕྱོགས་ཀྱི་ཉོན་མོངས་གཉོམ་དུ་གཏོང་བའི་
 བྱས་པ་ཡོད། གང་ཟག་ཅིག་གིས་རང་ཉིད་ཀྱི་སློལ་བྱམས་སེམས་ཀྱིས་ཁྲབ་པར་
 བྱས་པའི་སྐྱབས་སུ་དེར་ཁོང་ཁོ་སྟོན་པའི་གནས་ཤིག་མེད། ཉམས་ལེན་འདིའི་འབྲས་

བྱ་ནི་སྒྲོམ་གྱི་རྗེས་སུ་འད་གནས་ཡོད་ཀྱང་། ཉམས་ལེན་འདི་ལྟ་བུས་ཁོང་ཁོའི་རྟོག་བྱ་
འདི་ཙམ་ནས་གཅོད་མི་ཐུབ། ཁོང་ཁོ་གནས་སྐབས་ཤིག་ལ་ཞི་བར་བྱས་ཡོད་ཀྱང་།
གལ་སྲིད་དེའི་ཙམ་ལ་བཅད་ཆེ་ཁོང་ཁོ་དེ་སྐར་ཡང་སྤེལ་རྒྱུ་རེད།

ཉོན་མོངས་ཀྱི་ཙམ་གཅོད་པ་ནི་སྒྲོམ་སྐབ་ཉམས་ལེན་གྱི་མཐར་ཐུག་གི་
དམིགས་ལུལ་ཡིན་ཞིང་། འདི་ནི་ནང་པའི་སྒྲོལ་རྒྱན་རང་གི་ཁྱད་ཆོས་ཤིག་རེད།
གང་ཟག་ཅིག་གིས་ཉམས་ལེན་འདིའི་རིགས་ལ་བརྟེན་ནས་ཉོན་མོངས་རྣམས་ཉམས་
པར་བྱེད་པ་ཙམ་མིན་པ་དང་། རང་ཉིད་ཀྱི་སྒྲོའི་བྱི་མ་ཐམས་ཅད་ཕྱིར་ལྟོག་མེད་པར་
སྒྲིང་དགོས། ཉོན་མོངས་ལས་ཐར་པའི་བཅོངས་གྲོལ་འདི་ནི་ནང་པའི་ཉམས་ལེན་གྱི་
དམིགས་གཞི་མཐར་ཐུག་དེ་ཡིན་ཞིང་། དམིགས་ལུལ་འདི་བསྐྱབ་པར་བསྐྱབ་པ་
གསུམ་ལ་སྒྲིང་དགོས་ཤིང་། དེ་ཡང་སྒྲོམ་ཁྲིམས་རྣམས་ཡང་དག་ཏུ་སྒྲིང་བ་དང་།
ཉིང་རེ་འཛིན་ལ་སྒྲིངས་ནས་མཉམ་བཞག་སྒྲོམ་པ། མཐའ་མར་ཉིང་རེ་འཛིན་མར་
གཞིར་བཞག་ནས་རང་ཉིད་དགོལ་བར་བྱེད་པའི་ཤེས་རབ་ལ་བརྩོན་རྒྱ་བཅས་རེད།

ཐར་པའི་ལམ་གྱི་བརྒྱུད་རིམ་འདིའི་ནང་རྩ་ཆོས་སྐྱེད་བཞིན་པའི་སེམས་བྱུང་
ཁག་ཅིག་གི་ཡོན་ཏན་གོང་འཕེལ་དུ་གཏོང་བའང་འདུས་ཡོད། དཔེར་ན། སྒོ་ཅེ་གཅིག་
ཏུ་འཛོག་པའི་ཉིང་རེ་འཛིན་ལ་ཉམས་ལེན་གྱིས་རང་གི་དམིགས་པ་གང་འདོད་དུ་
འཛོག་པའི་རུས་པ་ཆེ་རུ་གཏོང་རྒྱུ་རེད། དེ་མཚུངས་ཡིད་ལ་བྱེད་པ་དང་། བག་ཡོད།
ཤིན་སྒྲིངས་སོགས་ཀྱང་གོང་འཕེལ་དུ་འགོ་ངེས། དམིགས་པ་བརྟེན་ངས་ཀྱི་དབང་དུ་
འགོ་རུ་མི་འཇུག་པའི་བླ་བ་ལ་སྒྲིང་བ་བྱེད་པ་ནི་ཉམས་ལེན་གྱི་ཆ་ཤས་གཙོ་བོ་
ཞིག་ཡིན། ཉོན་མོངས་ལས་རྒྱལ་བར་བླ་བ་ལྟག་ཏུ་གལ་ཆེན་ཡིན་ཞིང་། འདིའི་རྒྱ་

མཚན་ནི་ར་ཚོས་བྲན་པ་བསྐྱེད་བསྐྱིད་བྱས་ན། ཉོན་མོངས་སྐྱེ་བའི་བརྒྱུད་རིམ་ལ་ཐེ་
གཏོགས་བྱེད་ཐུབ། འདི་ནི་མཐར་ཐུག་གི་དམིགས་ལུལ་ཞིག་མིན་ཡང་། ནང་པ་
ཚོས་སོ་སོའི་ཉམས་ལེན་གྱི་ནང་དུ་འཆོལ་བཞིན་པའི་རང་དབང་དེར་སྟེག་པའི་གོམ་
ཁ་གལ་ཆེན་ཞིག་ཡིན།

མཐར་ཐུག་གི་བཅེངས་གྲོལ་ནི་བདག་མེད་རྟོགས་པའི་ཤེས་རབ་བརྒྱུད་ནས་
འབྱུང་དགོས་ཤིང་། ར་ཚོའི་རྒྱུད་ལ་ལྟ་བུ་འདི་སྐྱེ་བའི་སྐྱབས་སུ་ཉོན་མོངས་ཀྱི་རྩ་བ་
བདག་འཛིན་ཉམས་ཏེ། མཐའ་མར་ཡོངས་སུ་འགག་འགྲོ། བདག་འཛིན་དང་བྲལ་བའི་
སློ་ལ་འདོད་ཆགས་དང་ཞེ་སྤུལ་གྱི་རྟེན་གཞི་མེད་པ་དང་། ཆགས་ཞེན་བྱེད་ལུལ་ཞིག་
ཡིན་ཞིང་ཁོང་སློང་བརྟེན་ནས་གཅེས་འཛིན་བྱེད་དགོས་པའི་བདག་ཅིག་མེད་པར་
གྱུར་ཡོད། སློའི་རང་རྩ་ལ་འདི་ཐོབ་པའི་ཆེ་ན་ཚོས་མངོན་པའི་ལུགས་ཀྱི་སློ་སྦྱོང་བའི་
བརྒྱུད་རིམ་རྫོགས་པ་ཡིན། སློ་འདི་ནི་ཉོན་མོངས་ལས་གྲོལ་བའི་སེམས་ཀྱི་ཞི་བདེའི་
རང་རྩ་ལ་མཐར་ཐུག་དེ་རེད། འདི་ནས་གང་ཟག་ཅིག་གིས་ཉོན་མོངས་ཀྱི་བཀག་རྒྱ་
མེད་པར་སྦྱང་རྒྱུ་དང་བྱམས་པ་ལྟ་བུའི་དགེ་བའི་སེམས་བྱུང་གོང་འཕེལ་གཏོང་ཆོག

མཚུག་བཟུ་བའི་བྱི་བ་འགའ།

བདག་གིས་གོང་དུ་མདོར་བསྡུས་ནས་སྐྱེང་བའི་ནང་པའི་སེམས་ཀྱི་རྣམ་གཞག་དང་།
ཚོས་མངོན་པའི་ལུགས་ཀྱི་སེམས་བྱུང་གི་རྣམ་གཞག་གིས་བྱི་བ་དང་དོགས་འདྲི་
འགའ་ཞིག་སློང་ཞིང་། རས་དེ་དག་མཚུག་སྒྲོམ་གྱི་རྩ་ལ་དུ་བརྫོད་རྒྱ་ཡིན།

དང་པོ། ཚོས་མངོན་པའི་ལུགས་ལ་སེམས་སྦྱི་དང་། རྩེ་བྲག་ཏུ་སྦྱོང་ཆོར་གྱི་
ཁྲབ་ཁོངས་རྟོགས་རྩ་ལ་ཁྲད་པར་བ་ཞིག་ཡོད་དེ། སློལ་རྒྱན་འདིས་ཁོང་སློང་དང་།

ཐག་དོག་ཡང་ན་སྤྱིར་རྗེ་ལྷ་ཡུའི་སྒྲོའི་དང་ཚུལ་གྱིས་སེམས་གྱི་རྒྱས་ཚུལ་གཞན་དག་
ལས་ལོགས་སུ་སྡེ་ཆེན་ཞིག་བྱལ་ཡོད་པར་ངོས་འཛིན་བྱས་མེད། དེ་ལས་ཐོག་སྡེ་
འདི་དག་ནི་སྐར་དོར་གྱི་ཆ་ནས་གཏན་ཁེལ་བའི་སྡེ་ཆེན་ཞིག་གི་ཁོངས་སུ་བཅུག་
ཡོད། ང་ཚོས་སྤྱིར་ཚོར་མཛོལ་ཚུལ་གྱི་གོ་རྟོགས་འདི་ནི་དེར་དུས་ཆེན་རིག་གི་སྤྱིར་
ཚོར་རྟོགས་སྐར་ས་དང་རི་ལྷོང་ཞིབ་བསྐྱར་བྱེད་དམ། སྤྱིར་ཚོར་གྱི་བྱལ་ཁོངས་ནི་སྤྱི་
སྡེ་འབྲེལ་བ་མེད་ཅིང་ཡུན་རྒྱུང་བའི་བྱུང་བ་མང་པོས་བྱལ་ཡོད་པར་རྟོགས་སྐྱེ་ལས།
སྒྲོའི་བྱེད་ལས་གཞན་དག་དང་གཅིག་བསྒྲིལ་བྱས་ཏེ། སྐར་དོར་གྱི་ཆ་འདར་ནང་དུ་
འདུས་པའི་བྱལ་ཁོངས་ཤིག་ཏུ་བསམ་ན་པན་ཐོགས་ཆེན་པོ་མེད་དམ།

གཉིས་པ། དེར་དུས་ཀྱི་ཚེ་རིག་གི་སྤེལ་ཚེ་དབང་ཅའི་ཚེ་རིག་ལྟ་བུས་
 ཚོས་མངོན་པས་བརྗོད་པའི་ཚོར་བ་དང་ཉོན་མོངས་བར་གྱི་འབྲེལ་བ་སོགས་ཀྱི་
 གནད་དོན་སྐོར་ལ་གོ་རྟོགས་གསར་བ་ཅི་ཞིག་སྟོན་སྟབས་བཅ། མི་དགེ་བའི་སེམས་
 བྱུང་ནི་མཚན་མ་དེར་གཏོར་བརྒྱག་གི་རང་བཞིན་ཤུགས་ཆེ་བས། དེ་དག་ཁ་ལོ་སྦྱར་
 བྱེད་ཀྱི་ཐབས་ལས་ལ་སྟོར་བ་བྱེད་སྟུགས་ཆེན་ཞིག་ཡིན། ཚེ་རིག་གི་སྤེལ་ཚེ་སོ་
 སོས་ར་ཚོ་འབྲེལ་བ་མེད་རིགས་ལ་དེའི་ཕྱོགས་ནས་ལས་སྟོན་བྱས་ཏེ་རང་དབང་རྒྱ་
 ཆེན་ཞིག་བསྐྱེད་སྟབས་བཅ། ཚེ་རིག་གི་སྤེལ་ཚེ་ཚོས་ཉོན་མོངས་ལ་ཁ་གཏད་
 གཙམ་བྱེད་ཀྱི་ནང་པའི་ཉམས་ལེན་སྐོར་ཞིག་ལ་བྱས་པ་ནི་ལྟར་ཐོན་གྱི་ཡོད་པར་
 གསལ་བ་ཤད་བྱེད་སྟབས་བཅ། མཐའ་མར་དགེ་བ་དང་མི་དགེ་བའི་སེམས་བྱུང་དང་
 འབྲེལ་བའི་སྐད་པའི་དབང་ཅའི་སྤྲིག་གཞི་རྟོན་པའི་སྐལ་བ་ཞིག་སྤྲིད་དམ། དགེ་མི་
 དགེའི་སེམས་བྱུང་གི་ཁྱད་པར་འདི་ནི་ལྟ་བུ་སྟབས་གཅིག་ཤུའི་ངོས་ནས་བྱུང་བའི་ཁྱད་

པར་ཞིག་ཡིན་ནམ། ཡང་ན་བྱུང་པར་འདི་ལ་དབང་ཅའི་རིག་པའི་རྟེན་གཞི་ཞིག་ཀྱང་
ཡོད་དམ།

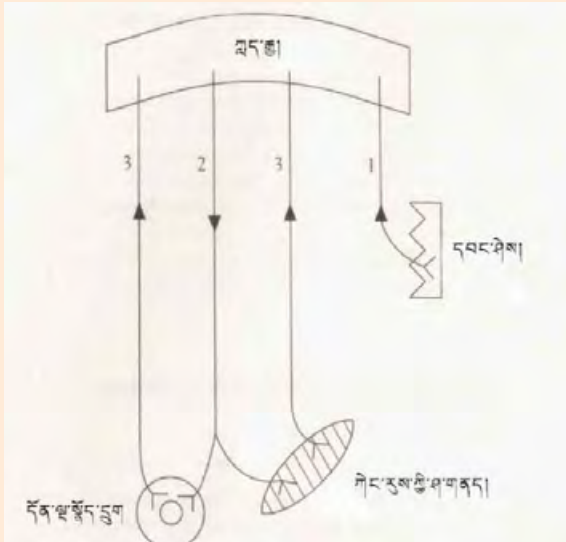
གསུམ་པ། ང་ཚོས་མཐོང་གསལ་ལྟར། ཚོས་མངོན་པའི་ལུགས་ལ་དགེ་བ་
དང་མི་དགེ་བའི་སེམས་ཀྱི་བྱུང་པར་ནི་སྒྲོང་དོར་གྱི་ཆ་ནས་བཞག་པ་ཞིག་རེད། ངའི་
ལྟ་ཚུལ་ཡིན་ན། སྒྲོང་དོར་གཙོ་བོར་འཛིན་པ་འདིས་ངེ་བ་ཞིག་སྒྲོང་གི་འདུག་ སྒྲོང་
ཚོར་གྱི་ཞིབ་འཇུག་ནི་སྒྲོང་དོར་གྱི་གནད་དོན་དང་མ་འབྲེས་པར་འབྱུང་ཚོག་གམ།
སྒྲོང་ཚོར་ནི་རིན་ཐང་ཐག་གཙོད་ཀྱི་འདུ་ཤེས་ཐོལ་བྱུང་བ་དང་ཐོལ་བྱུང་བ་མ་ཡིན་པ་
ལས་སྐྱེས་ཡོད་སྟབས། སྒྲོང་ཚོར་ལ་རིན་ཐང་གིས་དགྲིས་ཡོད། འོན་ཀྱང་། ང་ཚོས་
སྒྲོང་ཚོར་གྱི་མཚོན་བྱའི་རིན་ཐང་ལ་བསམ་གཞིགས་མ་བྱས་པར་སྒྲོང་ཚོར་ལ་ཞིབ་
འཇུག་བྱེད་བྱུང་ངམ། སྒྲོང་ཚོར་གྱི་ཞིབ་འཇུག་ནང་ང་ཚོས་རིན་ཐང་ལ་བསམ་
གཞིགས་བྱེད་དགོས་ནའང་། སྒྲོང་དོར་གྱི་གནད་དོན་དང་མ་འབྲེས་པའི་ཐོག་ནས་
སྒྲོང་ཚོར་ལ་དབྱུང་བ་གཏོང་བ་བཅས་།

ལེའུ་བརྒྱད་པ།

སྤྱིང་ཆོར་ལ་བརྒྱད་པའི་རྒྱལ་ཕྱོགས་ཀྱི་སྤྱི་དངོས་གཤམ་སྤྱིང་ཆོན་རིག་གི་ལྷ་
ཚུ་ལ།

༡༡། །བདག་གིས་གཤམ་གྱི་ཤོག་ངོས་འདི་དག་གི་སྤྱིང་དུ་གནད་དོན་བཞི་སྤྱིང་
རྒྱ་ཡིན། དང་པོ། རྒྱལ་ཕྱོགས་ཀྱི་ཆོན་རིག་གིས་སྤྱིང་ཆོར་ལ་བཅངས་པའི་ལྷ་ཚུ་ལ་
གཤམ་ཆེན་ཁག་ཅིག་ལ་གསལ་བཤད་དང་། གཉིས་པ། བད་དོན་རིག་པ་དང་ཆོན་རིག་
གི་བཤོ་སྤྱིང་འདིའི་སྤྱིང་འཛིན་རིས་འབྲེལ་བཟོན་བྱས་པའི་ནང་པའི་སྤྱིང་ཆོར་གྱི་ཤོ་
རྟོགས་དེར་ཡ་ལན་སྤྱིང་བ། གསུམ་པ། བད་པའི་ལྷ་བ་དང་རྒྱལ་ཕྱོགས་ཀྱི་ཆོན་རིག་
ལས་བྱུང་པའི་སྤྱིང་ཆོར་གྱི་ཤོ་རྟོགས་གཉིས་གཅིག་སྤྱིལ་བྱས་ཏེ། གཞི་རྩའི་རང་
བཞིན་གྱི་བྱི་བ་སྒྲོར་ཞིག་འདི་བ། བཞི་པ། བྱི་བ་དེ་དག་དང་འབྲེལ་བ་ཡོད་སྤིང་ཅིང་།
ནང་པའི་བྲ་པ་ཆོར་ཞིབ་འཇུག་ཆོད་ལྷ་བྱས་པའི་གསར་རྟོན་ཁག་ཅིག་ལ་འབྲེལ་
བཟོན་བྱེད་པ་བཅས་ཡིན།

རྒྱལ་ཕྱོགས་ཀྱི་ཆོན་རིག་གི་སྤོལ་རྒྱན་དུ་སྤྱིང་ཆོར་ལ་སྤྱིར་ལྷ་སྤྱངས་ཅི་འདྲ་
ཞིག་བརྒྱད་ཡོད་པ་ལ་གསལ་བཤད་བྱེད་པར་ངས་གནད་འགག་གསུམ་གཙོ་བོར་
སྤྱིང་རྒྱ་ཡིན། ང་ཆོས་སྤྱིང་ཆོར་ནི་དགེ་མཚན་ཡོད་མེད་ཀྱི་བྱུང་ཆོས་དང་ལྷན་པའི་
སེམས་ཀྱི་ངང་ཚུལ་ཞིག་ཡིན་པར་བསམ་བ་རེད། སེམས་ཀྱི་ངང་ཚུལ་འདི་ནི་ལུས་

ཆོ་ཚན་རིག་པ་མང་པོའི་
 ལྷ་ཚུལ་ལ། ཟུང་ཆོར་
 ཟློར་གྱི་ཆོན་རིག་གི་ལྷ་
 ཚུལ་རྣམས་འཇམ་མི་
 སེའི་བརྒྱམས་ཆོས་
 གཞིར་བཞག་གིས་བྱུང་
 ཡོད། ཁོང་གིས་སྤྱོད་
 ༡༩༩༠ ལོར་བརྒྱམས་
 བའི་"སེམས་ཁམས་

མྱོང་ཆོར་རྒྱུ་ལེའུ་རིར་པོ་དེ་ནི་ཏ་ཅང་ཤུགས་རྒྱུན་ཆེན་པོ་ཞིག་ཡིན། དཔེ་རིས་
 དང་པོས་མཆོན་ཡོད་པ་ལྟར། ལེའུ་དེར་འཇམ་མི་སེས་མྱོང་ཆོར་ནི་ལུས་སྤང་གི་ཡ་
 ལན་དང་འཕྲེལ་བ་གཙོ་བོར་ཡོད་པའི་ལྷ་བ་འདི་བརྗོད་འདུག།

དཔེ་རིས་འདིས་བརྒྱད་རིམ་ཞིག་མཆོད་ཡོད། བརྒྱད་རིམ་དེ་ནི་གནས་ཚུལ་
 ཞིག་དཔར་ཤེས་གང་ཤུངས་སྤྱི་མཁུ་ལྟེ་བརྒྱད་ནས་སྐྱད་པའི་ཆད་ཆུ། འོན་པ་ལྟོང་བ་
 བས་འགོ་འཛུགས་པ་དང་། འཇམ་མི་སེའེ་རྣམ་གཞག་གཞིར་བཞག་ན། སྐྱད་པས་
 གནས་ཚུལ་དེར་གོ་བ་སྐྱངས་ནས་ལུས་ལྟར་སྟེ། སྟིང་ལྟ་ལྟའི་དོན་ལྟ་སྟོང་ལྟ་དང་།

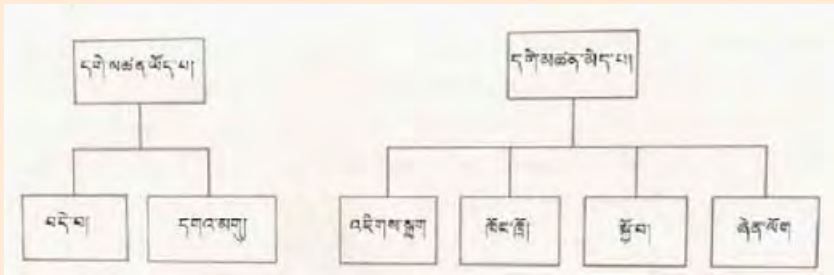
ཀར་ལག་གི་རྩ་ས་པའི་ཤ་གནད་སོགས་ལ་བད་ཉགས་འོས་འཆམས་ཤིག་གཏོང་གི་
ཡོད། ལུས་ཕུང་གིས་བད་ཉགས་དེར་ཡ་ལན་བྱས་ཏེ། དོན་ལྡ་སྤོང་བྱ་དང་ཤ་གནད་
སོགས་ནས་སྤར་ཡང་མེད་པ་ལ་བད་ཉགས་གཏོང་ཞིང་། མེད་པས་ལུས་ཕུང་གི་བད་
ཉགས་དེ་ཆོར་འབྲེལ་བཅོང་བྱེད་པ་ལས་གྲོང་ཚོར་འབྱུང་གི་ཡོད།

འཇམ་མི་སིས་བཅོང་པ་ལྟར། ང་ཆོས་དོམ་ཞིག་མ་མཐོང་བ་དང་། དེ་ནས་
འཇིགས་སྤང་སྤྱེས་ནས་འབྲོ་བཞི་མིན། དེ་ལས་ཐོག་སྤྱེ། ང་ཆོས་དོམ་ཞིག་མཐོང་མ་
ཐག་ཏུ་འབྲོ་འགོ་བཅུམས་ནས་སྤྱིང་གི་འཕར་ལྗིང་ཆོར་བ་དང་། དེ་ནས་ང་ཆོར་
འཇིགས་སྤང་གི་ཆོར་བ་སྤྱེ་རྒྱ་རེད། ཆོར་བ་འདི་ནི་ཤེས་ཆོར་གྱིས་ཟེན་པའི་ལུས་
ཕུང་གི་འགྲུར་ཐོག་ལས་འབྱུང་གི་ཡོད། ལྷ་ཚུ་ལ་འདིས་གྲོང་ཆོར་ལ་བཅངས་པའི་
རྒྱུ་ཕྱིན་གསུམ་གྱི་བསམ་སྒྲོལ་འཕགས་ཀྱི་ཆེན་པོ་ཞིག་ཐེབས་ཤིང་། ང་ཆོའི་གྲོང་ཆོར་
གྱི་གོ་རྟོགས་ནང་ལུས་ཕུང་ལ་བྱེད་ལས་གལ་ཆེན་ཞིག་ཡོད།

རྒྱུ་ཕྱིན་གསུམ་གྱི་ཆེན་རིག་པ་ཆོས་བཀོད་པའི་བྲི་བ་གཙོ་བོ་ཞིག་སྤྱེ། གྲོང་ཆོར་
ཁག་ནི་པན་ཚུན་ཡོངས་སུ་ཐ་དད་པ་ཡིན་ནམ། ཡང་ན་ཡོངས་སུ་ཐ་དད་པ་མ་ཡིན་
པར་པན་ཚུན་རིམ་གྱིས་འབྲེས་ཡོད་དམ། སེམས་ཁམས་རིག་པ་སྤྱོད་པ་མང་པོས་བདེ་
བ་དང་། སྤྱོད་པ། ཁོང་ཁྱོད་འཇིགས་སྤྱུག་ཞེན་ལོག་ལྟ་བུའི་གྲོང་ཆོར་སྒྲོར་ཞིག་པན་
ཚུན་ཡོངས་སུ་ཐ་དད་པ་ཡིན་པར་འདོད་པ་མ་ཟད། གྲོང་ཆོར་འདིའི་རིགས་སྤྱི་ཁབ་
དང་གཞི་རྒྱའི་རང་བཞིན་ཡང་ཡིན་པར་བསམ་གྱི་ཡོད། སེམས་ཁམས་རིག་པ་སྤྱོད་པ་
ཐོ་ལེ་ Paul Ekman རེ་ཞི་ལངས་ཕྱིན་གསུམ་འདིའི་ཐོག་ནས་གྲོང་ཆོར་ལ་ཞིབ་འཇུག་བྱེད་
མཁན་ཐོག་མ་ཞིག་ཡིན། པན་ཚུན་ཡོངས་སུ་ཐ་དད་པའི་གྲོང་ཆོར་འདིའི་རིགས་ལ་

གཏོང་དང་དག་གི་མཆོན་ཏྲགས་ཐ་དད་པ་རེ་ཡོད་པར་བརྗོད་ཅིང་། ཆོན་རིག་པ་ཁག་
ཅིག་གིས་རྒྱ་མཆོན་འདི་གཞི་ལ་བཞག་ནས་རོ་གཏོང་གི་ཉམས་འགྱུར་འབྲེལ་མེན་སྤྱིར་
ཆོར་བྱེ་བྲག་པ་སོ་སོའི་མཆོན་ཏྲགས་ལ་རིམ་བུར་བཀོལ་སྤྱོད་བྱེད་དགོས་པའི་བརྟག་
དབྱེད་གནང་ཡོད།

དེ་དང་ཆབས་ཅིག་སྤྱིར་ཆོར་སོ་སོ་ལ་ཆ་ཆད་ཀྱི་གྲངས་ཀྱི་ཐོན་ལུ་ཞིག་མ་

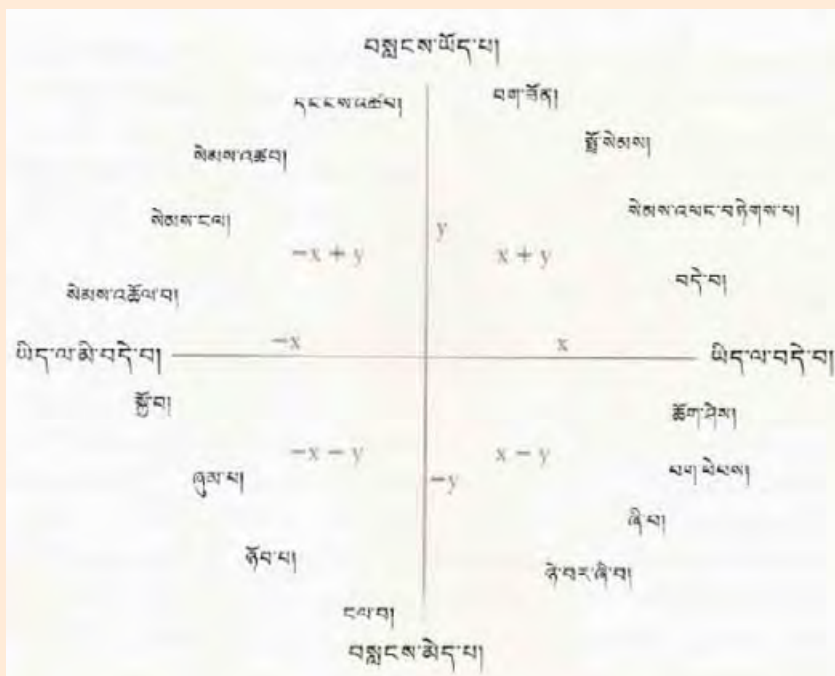
༡ དག་མཆོན་ཡོད་མེད་ཀྱི་ཐོག་ནས་བཞག་པའི་སྤྱིར་ཆོར་གྱི་དཔེ་གསུགས།

གཏོགས་མེད་ཅིང་། དག་མཆོན་ཡོད་མེད་ཀྱི་བྱེད་ཆོས་དང་། སྤྱིར་བྱུགས་ནི་ནན་ཏན་
དུ་སྤྱོད་ཡོད་པའི་ཆ་ཆད་གཉིས་ཡིན། ༼དཔེ་རིས་གཉིས་པར་གཟིགས། ༽ སྤྱིར་བྱུགས་ཞེས་པ་
ནི་སྤྱིར་ཆོར་གྱི་སྟོབས་བྱུགས་ཞི་བ་ནས་བསྐྱངས་ཡོད་པའི་བར་གོ་དགོས། ང་ཆོས་
འདི་ནས་ནང་པའི་ལས་རོགས་དང་མཉམ་འབྲེལ་བྱེད་པའི་དཀའ་ངལ་ལ་བསམ་
གཞིགས་བྱེད་པ་འགོ་བཙུགས་ཡོད། ཆོག་གཞན་ཞིག་གིས་བརྗོད་ན། ལུས་སྤྱོགས་
ཀྱི་ཆོན་རིག་གིས་སྤྱིར་ཆོར་གྱི་ཆ་ཆད་ཅིག་སྤྱད་ཆུང་བྱས་ཡོད་སྤྱིད་དེ། དག་མེད་གོ་
དང་། ཡང་ན་དག་པ་དང་ཉོན་མོངས་ཀྱི་ཆ་ཆད་འདི་རེད།

ལུས་སྤྱོགས་ཀྱི་ཆོན་རིག་ལ་མཆོན་ན། ཆ་ཆད་གསར་པ་འདི་རང་གི་སྟོལ་
རྒྱུ་ཀྱི་སྤྱི་སྟོལ་དུ་འཇུག་རྒྱུ་ནི་གོམ་འགོས་ཀྱི་འཕེལ་རིམ་ཆེས་བྱེད་པར་བ་ཞིག་

རེད། རྩད་པར་བ་ཇི་འདྲ་ཞིག་ཡིན་པར་སྟོན་ཆེད་ངས་རྩོད་ཚར་ལ་ཆ་ཆད་གཉིས་
ལྷན་པའི་རྒྱུ་ཕྱོགས་ཆན་རིག་གི་ལྟ་ཚུལ་དེར་གསལ་བ་ཤད་བྱེད་རྒྱ་ཡིན། རྩོད་
ཚར་གྱི་དཔེ་གཞུགས་ནི་དགེ་མཆན་ཡོད་མེད་ཀྱི་རྩད་ཆོས་དང་། སྟོང་ཤུགས་
གཉིས་ཀྱི་ཆངས་ཐིག་གིས་བྱུ་བ་པར་བྱས་ཡོད། ཉ་དཔེ་རིས་གསུམ་པར་གཟིགས། རྩོད་
ཤུགས་ཀྱི་ཆངས་ཐིག་གི་ཅེ་མོར་ཡོད་པའི་རྩོད་ཚར་ནི་ཤུགས་ཆན་བསྐྱངས་ཡོད།

ཉ་ དགེ་མཆན་ཡོད་མེད་དང་སྟོང་ཤུགས་གཉིས་ཀྱི་བྱེད་ལས་མཆན་པར་བྱས་ཡོད་པའི་ཆ་ཆད་གཉིས་ལྷན་ཀྱི་རྩོད་
ཚར་གྱི་དཔེ་གཞུགས།

དགེ་མཆན་ཡོད་མེད་ཀྱི་ཆངས་ཐིག་ཐོག་སྟོང་ཤུགས་ཆེ་བའི་རྩོད་ཚར་གྱི་ཁོངས་སུ་
དགེ་མཆན་མེད་པའི་རྩོགས་གཏོགས་ཀྱི་སེམས་འཆབ་དང་། དགེ་མཆན་ཡོད་པའི་

ཕྱོགས་གཉིས་ཀྱི་སྤྱོད་སེམས་སོགས་ཚུད་ཡོད། སྤྱོད་ལུགས་ཀྱི་ཆངས་ཐེག་གི་
གཉིང་སྤེལ་དག་མཚན་ཡོད་པའི་ཁོངས་སུ་ཉེ་བར་ཞི་བ་དང་བག་ཐེབས་སོགས་
དང་། དག་མཚན་མེད་པའི་ཁོངས་སུ་ཞུམ་བ་དང་ངལ་བ་སོགས་ཡོད་པ་རེད། ད་པན་
ཚན་རིག་གི་ཞིབ་འཇུག་གིས་ཆངས་ཐེག་འདི་གཉིས་ཀྱི་ཐོག་གི་དག་མཚན་མེད་
པའི་སྤྱོད་ཆོར་ཉེ། འཇིགས་སྤང་དང་། ཁོང་ཁྱོ་སྤྱོད་ལ། ཞེན་ལོག་ལྟ་བུ་གཙོ་བོར་
བཟུང་ཡོད། དག་མཚན་ཆེ་བའི་སྤྱོད་ཆོར་ལ་ཞིབ་འཇུག་ཕན་བུ་ཞིག་ལས་བྱས་མེད་
པ་དང་། དོན་ངོ་མར་ནན་གྱིས་ཞིབ་འཇུག་བྱས་པའི་དག་མཚན་ཆེ་བའི་སྤྱོད་ཆོར་ནི་
དག་ལ་མགུ་དང་བདེ་སྤྱིད་གཉིས་རེད།

ནང་པའི་གོ་རྟོགས་ཀྱང་ནང་དུ་འདུས་པའི་ང་ཆོའི་སྤྱོད་ཆོར་གྱི་དཔེ་གཟུགས་
ནི་ཅི་འདྲ་ཞིག་ཡིན་ནམ། དེ་འདྲའི་དཔེ་གཟུགས་ནང་ང་ཆོས་དག་མི་དགའི་ཆ་ཆད་
ཀྱི་ཐོག་ནས་སྤྱོད་ཆོར་ལ་དབྱེད་པ་གཉོང་དགོས་ཤིང་། སེམས་ཀྱི་སྤྱང་ཚུལ་ལ་
འབྲེལ་བཟོད་བྱེད་ཐབས་རྣམ་པ་མ་འདྲ་བ་ཞིག་འབྱུང་རྒྱ་རེད། ལུགས་གཉིས་ཟུང་
འབྲེལ་གྱི་དཔེ་གཟུགས་འདི་ལྟ་བུར་དོན་དངོས་ཀྱི་ཁེ་སན་ཅི་ཞིག་ཡོད་ནམ། གལ་
སྤྱོད་ང་ཆོས་སྤྱོད་ཆོར་ལ་དེ་ལྟར་བརྟག་དབྱེད་བྱས་ན། སྤྱོད་ཆོར་སོ་སོའི་ཁྲིད་པའི་བྱ་
འགུལ་གྱི་ཆད་འཇལ་ལ་གསལ་བ་ཤད་བྱེད་པའི་ང་ཆོའི་རུས་པ་གོང་འཕེལ་དུ་
འགོ་འཇག་ ནི་བ་འདི་དག་ལ་ང་ཆོས་ད་དུང་ལན་ཞིག་རྟེན་མེད།

སྤྱོད་ཆོར་དང་འབྲེལ་བའི་ངོ་གཞོན་གི་རྣམ་འགྲུར་ལ་ཞིབ་འཇུག་བྱེད་མཁན་
ཆོར་ཁེ་སན་ཅི་ཞིག་ཡོད་ནམ། གལ་སྤྱོད་ང་ཆོས་དག་མི་དགའི་ཆ་ཆད་གཞིར་
བཞག་གིས་སྤྱོད་ཆོར་ལ་ཞིབ་འཇུག་བྱས་ཆོ། ང་ཆོས་དག་མི་དང་བཞིན་གྱི་སྤྱོད་

ཆོར་ལ་ངོ་གདོང་གི་ནམ་འགྲུར་ཁྱད་པར་བ་ཞིག་ཡོད་པར་གསུང་དུ་རྟེན་ཐུབ་བཅ།
དཔེར་ན། སྙིང་རྩེ་ལ་ངོ་གདོང་གི་ནམ་འགྲུར་ཞིག་ཡོད་དམ།

མེ་སི་ཁིམ་སི་མཐོ་སྒོ་བ་ཀྱི་ངའི་ཞིབ་འཇུག་ཁང་དུ་ང་ཆོས་ནང་པའི་བྲུ་བ་སྤྲ་
ཐེའོ་ལ་བརྟག་དཔྱད་བྱས་ཏེ། སྒོ་མ་རྒྱལ་བ་ཞིན་པའི་སྐབས་ཀྱི་ཁོང་གི་ཁྲད་པའི་བྲུ་
འགྲུལ་ལ་ཆད་འཇུག་བྱས་ཡོད། དཔེར་ན། ཞིབ་འཇུག་གཅིག་གི་སྐབས་སུ་ཁོང་ལ་
སྙིང་རྩེ་སྒོ་མ་དུ་བརྟག་པ་དང་། སྙིང་རྩེ་སྒོ་མ་ས་ཞེས་པའི་སྐད་ཆ་འདི་གོ་མ་ཐག་ཁོང་
གི་ངོ་གདོང་གི་ཉམས་འགྲུར་ལ་འགྲུར་ལྡོག་བྱུང་སྟེ། ཁའི་བྲུ་ཀ་གཉིས་ཅུང་ཙམ་ཡར་
བརྒྱགས་པ་དང་། མིག་རྩུང་ཅུང་ཙམ་བསྐྱས་སོང་། ཉམས་འགྲུར་འདི་གཉིས་ཀ་དགེ་
མཆན་ཆེ་བའི་ཟླ་རྩ་ལྔ་པ་ཀྱི་མཛོན་རྟགས་ཤིག་རེད། ཞིབ་ལྟ་འདི་ནི་རང་ངོས་ནས་
དང་བ་འབྲེན་པ་ཞིག་ཡིན་ཞིང་། རྒྱ་མཆན་ནི་ངོ་གདོང་གི་ཉམས་འགྲུར་དེ་དག་རྩ་
བའི་ཟླ་རྩ་ལྔ་པ་ཀྱི་ངོ་གདོང་གི་ཉམས་འགྲུར་དུ་འགྲེལ་བརྗོད་བྱེད་པའི་ཁོངས་སུ་མི་
གཏོགས། རུབ་ཕྱོགས་ཆོན་རིག་གི་སྟོལ་རྒྱན་ནང་། ཟླ་རྩ་ལྔ་པ་ཀྱི་ངོ་གདོང་གི་ཉམས་
འགྲུར་སྐར་ཆ་གསུམ་དང་བཞི་ལས་རྒྱན་མི་བརྟན་པར་བཤད་ཀྱི་ཡོད། འོན་ཀྱང་། ང་
ཆོས་སྤྲ་ཐེའོ་ཡི་སྙིང་དུ་འདི་དང་མ་འདྲ་བའི་ནམ་འགྲུར་ཞིག་མཐོང་བ་དང་། ཁོང་གི་ངོ་
གདོང་གི་ཉམས་འགྲུར་དེ་ནི་སྤྲ་མཐུད་ནས་གནས་ཤིང་། ང་ཆོས་ཁོང་གི་ཁྲད་པའི་བྲུ་
འགྲུལ་ནམས་ཐིན་བྲིས་སུ་བརྟབ་པའི་རིང་ཉམས་འགྲུར་དེར་འགྲུར་ལྡོག་བྱུང་མ་
སོང་། ང་ཆོས་ནང་པའི་ཉམས་ལེན་པ་ཆོར་མཉམ་འབྲེལ་བྱས་ན། རུབ་ཕྱོགས་ཀྱི་སྐྱེ་
དངོས་གཤེས་སྟོན་ཆོན་རིག་གི་བདེན་འཛིན་ནམས་གཙང་བསལ་དུ་འགྲོ་བའི་རྒྱ་
མཆན་དེ་ལྟར་མཐོང་འགོ་བརྩམས་བྱུང་། སྙིང་རྩེ་དང་འབྲེལ་བའི་ངོ་གདོང་གི་ཉམས་

འགྱུར་དེ་ཚོ་ནི་སྤྱི་ཁྲབ་གྱི་རང་བཞིན་ཞིག་ཡིན་མི་སྲིད་པ་དང་། སློམ་ཆེན་པ་གཞན་དག་གིས་ཉམས་འགྱུར་དེ་ཚོ་སྤྱི་འགལ་མེད་དུ་བསྟན་མ་སོང་། སེམས་སུ་སྤྱིང་རྩེ་བསྐྱེད་པའི་བརྒྱུད་རིམ་ནང་དོ་གཤོང་གི་ཉམས་འགྱུར་དེ་དག་ལ་བྱེད་ལས་ཅི་ཞིག་ཡོད་པའི་གནད་དོན་འདི་ནི། འགྱུར་འགྱུར་གྱི་ཞིབ་འཇུག་ཅིག་གི་ནང་ཐག་གཅོད་བྱ་དགོས་སྒྲུ་རེད།

ང་ཚོའི་ཞིབ་འཇུག་གི་ནང་ཞུགས་པའི་མ་ཐོའོ་དང་། རྩ་མ་གཞན་དག་གིས་ང་ཚོར་རམ་འདེགས་བྱས་ནས་དོགས་པ་གལ་ཆེན་གཞན་ཞིག་ཀྱང་བསལ་བྱུང་སོང་། དེ་ནི་ཚྲོའི་སྤྱོད་བརྟུན་གྱིས་སྤྱོད་ཚོར་དང་འབྲེལ་བའི་ཁྲིད་པའི་བརྟུན་ལ་ཤུགས་སྒྱུན་ཅི་ཞིག་ཐེབས་སམ་ཞེས་བ་འདི་རེད། ང་ཚོའི་ཞིབ་འཇུག་པ་རྣམས་དང་རྩ་མ་འདི་ཚོའི་བར་གྱི་མཉམ་འབྲེལ་གྱི་རོ་བོ་ནི་སྒྱུན་ལྡན་ཞིག་གཏན་ནས་མིན་ཞིང་། ཁོང་ཚོ་ནི་ཞིབ་འཇུག་བྱེད་ས་ཅན་མ་ཡིན་པར་ང་ཚོའི་ཞིབ་འཇུག་པ་ཚོའི་ལས་རོགས་སུ་འདུང་གྱུར་ཡོད།

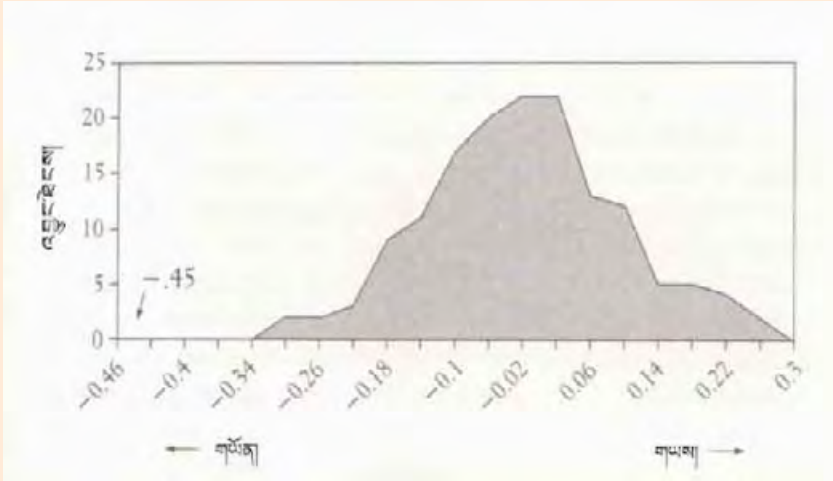
ང་ཚོས་ཁོང་ཚོའི་རོགས་རམ་ལ་བརྟེན་ནས་ཞིབ་འཇུག་གི་སློམ་གཞི་ཉ་ཅང་དཔྱུས་མ་ཞིག་གི་ཐོག་ནས་ཉམས་ཞིབ་འགོ་བཙུགས་པ་ཡིན། ཐོག་མར་ང་ཚོས་སློམ་གྱི་གནས་སྐབས་གྱི་ཚྲོའི་རང་ཚུལ་ཞིག་སྤྱིར་བཏང་གི་རང་ཚུལ་ཞིག་དང་བསྐྱར་ཉ། ཐེངས་མང་པོར་འདི་ལྟར་ཆོད་འཇལ་བྱས་ཡོད། ཆོད་འཇལ་འདི་འདྲའི་སྐབས་སུ་སློམ་ཆེན་པ་ཚོའི་ཁྲིད་པ་སློག་ཁྲིད་ལ་མཐུད་པ་དང་། ཡང་ན་ཁོང་ཚོ་ནི་ཁབ་ལེན་ལྟོག་སྤྱི་སློག་པར་གྱི་ནང་སྤོད་དུ་བཅུག་པ་རེད། ཞིབ་འཇུག་འདིའི་རིགས་ནི་སྒྱུན་ལྡན་གྱི་ཉམས་ཞིབ་ཅིག་དང་འདྲ་མཚུངས་མེད་པ་ཐོག་མ་ནས་མངོན་གསལ་ཡིན་

ཞིང་། ཁབ་ལེན་ཕྱོག་སྤེལ་སྤྱོག་པར་ནང་དུས་ཚོད་གསུམ་ལ་བསྟད་ཀྱང་། ལྷ་ཐེའོ་ཕྱི་
ལ་ཡོང་སྐབས་ད་དུང་གདོང་ལ་འཇུག་གིས་གང་འདུག མི་པལ་ཆེ་བ་ཕྱིར་ཐོན་
སྐབས་གདོང་ལ་འདི་འདྲའི་འཇུག་ཞིག་གཏན་ནས་མེད།

དེ་ནས་ང་ཚོས་སེམས་རང་གི་ངང་དུ་བཞག་པའི་སྐབས་ཀྱི་སྐྱད་པའི་བྱ་
འགྲུལ་ལ་ཚད་འཇུག་བྱེད་པའི་འབད་བཅོན་བྱས་པ་ཡིན། རང་གི་ངང་དུ་བཞག་པའི་
སེམས་ཀྱི་ངང་ཚུལ་འདི་ལ་འདིའི་ཕྱོགས་ཀྱི་གོ་རྟོགས་རྒྱ་ཆེར་ཡོད་མཁན་ཚོས་
འབྲེལ་བཟོད་ལེགས་པར་བྱེད་ཐུབ་ཀྱི་རེད། ཡིན་ཡང་། ང་ཚོས་སྤྱོད་ཚེར་དང་ཕྱི་ནང་
གི་བྱུང་བ་གང་གིས་ཀྱང་མ་གཡང་ས་པའི་ཤེས་ཚོར་ལྟན་མེད་ཅིག་གི་ངང་ཚུལ་དུ་གོ་
བ་སྒྲངས་པ་ཡིན། ང་ཚོས་སེམས་ཀྱི་ངང་ཚུལ་འདི་འདྲའི་སྐབས་སུ་སྤྱོད་ཚེར་དང་
འབྲེལ་བའི་སྐྱད་པའི་ཆ་ཤས་ལ་འགྱུར་ཕྱོག་འགོ་བ་མཐོང་བྱུང་། རྒྱན་དུ་གང་ཟག་
ཅིག་ལ་རྟོག་པ་དང་། ཡང་ན་སྤོང་རྒྱུན་ཞིག་བྱུང་ན། སྤོང་རྒྱུན་དེ་ནི་དགོ་མཚན་ཅན་
ཞིག་ཡིན་མིན་ཁྱད་པར་འབྱེད་པའི་ཡ་ལན་ཞིག་སྐྱད་པའི་ཆ་ཤས་དེར་འབྱུང་གི་ཡོད།
འོན་ཀྱང་། སྤོང་རང་གི་ངང་དུ་བཞག་པའི་སྤོམ་ཀྱི་སྐབས་སུ་རིན་ཐང་ཐག་གཅོད་ཀྱི་
སྐྱད་པའི་ཆ་ཤས་འདིའི་བྱ་འགྲུལ་ཉུང་དུ་འགོ་ཞིང་། ང་ཚོས་བརྟག་དབྱུད་ཁང་དུ་ཞིབ་
འཇུག་བྱས་པའི་སྤོམ་ཆེན་པ་དུག་པོ་ལའང་འགྱུར་ཕྱོག་འདི་གཅིག་མཚུངས་སུ་བྱུང་
སོང་། འདི་ནི་ང་ཚོས་སྤོམ་ཆེན་པ་སྤོར་ཞིག་ལ་ཞིབ་འཇུག་ཆོད་ལྟ་བུས་པ་ལས་བྱུང་
པའི་འབྲས་བུ་ཐོག་མ་དེ་རེད།

དེའི་རྗེས་ང་ཚོས་སྤྱིང་རྗེ་བསྐྱེད་པའི་ཉམས་ལེན་དང་འབྲེལ་བའི་སྐྱད་པའི་བྱ་
འགྲུལ་ལ་ཚད་འཇུག་བྱས་པ་ཡིན། དཔེ་རིས་འདི་ནི་དཔེ་རིས་བཞི་པར་གཟིགས། ་ང་ཚོས་

གང་ཟག་ཅིག་ལ་བརྟག་དབྱེད་བྱས་པའི་ཁྲད་པའི་བྱ་འགུལ་གྱི་ཆད་འཇལ་ཡིན་ཞིང་།

༡ དཔེ་རིས་འདིས་སྒྲོམ་ལ་གོམས་འདྲིས་མེད་པའི་མི་ཁག་ཅིག་གི་ཁྲད་པའི་མདུན་རོས་སུ་བྱུང་བའི་བྱ་འགུལ་གྱི་ཆད་གཞི་མཚོན་ཞིང་། སྤྱིར་རྒྱུ་འབྱུང་བའི་སྒྲོམ་ཆེན་པ་ཆོད་ཁྲད་པའི་བྱ་འགུལ་གྱི་ཆད་གཞི་ནི་བགོ་འགྲེམས་ཀྱི་གྲུག་ཐིག་གཡོན་ཕྱོགས་ཀྱི་ལས་བརྒྱུ་ཡོད།

ང་ཆོད་བརྟག་དབྱེད་ཁང་གི་སྤྱོད་པའི་ཞིབ་འཇུག་གཞིར་བཞག་ལས་བྱུང་བའི་དཔེ་རིས་འདིའི་སྤྱིར་བཏོན་གྱི་བགོ་འགྲེམས་ཀྱི་གྲུག་ཐིག་གིས་སྒྲོམ་གྱི་སྤྱོད་བརྒྱུ་མེད་པའི་མི་བརྒྱ་དང་ལྷ་བཅུ་ལ་ཁྲད་པའི་བྱ་འགུལ་གྱི་ཆད་གཞི་འདྲ་མིན་ཡོད་པ་མཚོན་ཡོད། མི་འདི་ཆོད་ཁྲོད་དུ་ཁྲད་པའི་མདུན་རོས་གཡོན་ཕྱོགས་སུ་ཡོད་པའི་བྱ་འགུལ་གྱི་ཆད་གཞི་ནི་དགོ་མཚན་ཆེ་བའི་སྤྱོད་ཆོར་ངེས་ཅན་ཞིག་རེ་མང་དུ་སོང་བའི་གནས་རིམ་དང་འབྲེལ་ཞིང་། སྒྲོམ་ཆེན་པ་ཆོར་མཚོན་ན། བྱ་འགུལ་གྱི་ཆད་གཞི་འདི་ནི་བགོ་འགྲེམས་ཀྱི་གྲུག་ཐིག་ལས་ཡོངས་སུ་བརྒྱུ་ཡོད། སྒྲོམ་གྱི་སྤྱོད་བརྒྱུ་མེད་མཁན་

ང་ཚོས་འདི་དང་ཆ་མང་པོའི་ཞིབ་འཇུག་ཚོར་ལྷ་གཞན་ཞིག་ཤུས་ཡོད། འོས་
 གྱི་སྤོང་པ་དང་སྐོང་པོའི་མི་ཚོས་སྤོས་སྒྲག་པ་ཞིན་པའི་སྐབས་དང་། ཡང་ན་སྤོས་གྱི་
 ཉམས་ལེན་ལ་མ་ཞུགས་པར་དང་བཞིན་དུ་གནས་སྐབས། ང་ཚོས་ཁོང་ཚོར་སོ་སོའི་
 སྤོང་ཚེར་སྤོང་པའི་སྤོང་སྒྲུབ་དེས་ཅན་ཞིག་ཤིན་ཡོད། ཁོང་ཚོས་སྤོས་སྒྲག་པ་ཞིན་
 ཁལ་ལེན་སྤྲོད་སྤོང་པར་ནང་སྤོང་སྐབས། ང་ཚོས་སྤུ་གུ་ཞིག་དཔོན་པ་ཞིན་
 པའས། ཡང་ན་མི་ཞིག་གིས་ཏུ་སྐད་སྒྲག་པ་ཞིན་པའི་སྤུ་ཁོང་ཚོའི་ན་པར་བསྒྲགས་ཏེ།
 སྤུ་འདིས་ཁོང་ཚོའི་སྤོང་པ་ཐེང་ཆ་རི་ལྟར་སྤོང་པར་ཞིབ་ལྷ་ཤུས་བ་ཡིན། སྤོང་ཚེར་པ་
 ཡ་ལན་སྤེར་པའི་སྤྲང་པའི་ཆ་གས་སུ་འབྱུང་སྤོང་མང་པོ་འབྱུང་གི་ཡོད་པ་ང་ཚོས་
 བསྟོན་བྱས། སྤོང་ཚེར་སྤོང་པའི་སྤུ་འདི་དག་ལ་ཡ་ལན་སྤེར་པའི་སྤྲང་པའི་ཆ་གས་གྱི་
 བྲ་འབྲུག་ཅི། སྤུར་བཏང་གི་སེམས་ཀྱི་དང་ཚུལ་ལས་སྤོས་གྱི་གནས་སྐབས་སུ་ཉུང་
 དུ་སོང་འདུག།

239

ཁྱད་པར་མི་འདུག སྐད་པའི་སྒྲོག་གི་གཡོ་འགུལ་གྱི་ཡ་ལན་ཡང་གཅིག་མཚུངས་
ཞིག་བྱུང་ཡོད། སྤྱི་ཡོངས་ནས་བལྟས་ཆེ། ཞིབ་འདུག་གི་བྱུང་དོན་གསར་བ་འདི་
དག་གིས་ལུབ་སྟོགས་ཀྱི་སྒྲུབ་དོན་གཞིས་སྒྲིབ་ཆོན་རིག་གི་བདེན་འཛིན་ཁག་ལ་
དཀའ་ངལ་མང་པོ་ཞིག་སྒྲིབ་ཀྱི་ཡོད།

ཡིན་ཡང་། དཀའ་ངལ་ནི་སྟོགས་གཅིག་ལ་འབྲད་པ་ཅུ་མ་མིན་ཞིང་། ལུབ་
སྟོགས་ཀྱི་ཆོན་རིག་གི་དོན་ནས་ང་ཚོའི་ནང་པའི་ལས་རོགས་ཚོར་སྒྲིབ་ཆོག་པའི་
དཀའ་ངལ་ཡང་ཡོད། ང་ཚོའི་སྤྱི་ཚོར་གྱི་དོན་སྤྱི་འདི་ནི་འཕེལ་འགྱུར་རིག་པའི་
སྒྲོམ་གཞི་ཞིག་གཞི་ལ་གཙོ་བོར་བཞག་ནས་བྱུང་བ་ཡིན་པ་ལྟར་མཐོང་བྱུང་། སྤྱི་ཚོར་
ཀྱང་འཛིགས་སྒྲུབ་དང་ཁོང་ཁོའི་རྣམ་འགྱུར་སྟོན་པ་ང་ཚོས་མཐོང་བྱུང་། འདིས་ཁྱི་
བ་ཁག་ཅིག་སྒྲོང་སྒྲེ། ནང་པ་ཚོས་མི་དགེ་བར་དོས་འཛིན་བྱེད་པའི་སྤྱི་ཚོར་ཁོང་ཁོ་
དང་འཛིགས་སྒྲུབ་ལྟ་བུ་ལ་འཕེལ་འགྱུར་རིག་པའི་བྱེད་ལས་ཅི་ཞིག་ཡོད་དམ། སྤྱི་
ཚོར་འདི་དག་ནི་གང་ཟག་ཅིག་གི་ཐོག་མའི་འཕེལ་ཆུས་ལ་གཤམ་ཆེན་ཡིན་ཡང་།
ཕྱིས་སུ་གཞོན་འཆེ་ཅན་དུ་འགྱུར་བ་ཞིག་ཡིན་ནམ། ཡང་ན་སྤྱི་ཚོར་འདི་དག་ནི་སྤྱི་
གྲུ་མ་འབྱར་ནས་རྒྱས་འཁོགས་ཀྱི་བར་དུ་གཞོན་འཆེ་ཅན་གྱི་རང་བཞིན་དུ་གནས་
སམ། སྤྱི་ཚོར་འདི་དག་ནི་དགེ་བའི་དོ་བོར་འགྲོ་བའི་གནས་སྐྱངས་ཞིག་ཡོད་དམ།

ངས་ད་དུང་ཁྱི་བ་མཐའ་མ་འདི་ལ་ཁ་སྟོན་ཞིག་བྱེད་རྒྱུ་ཡིན། ང་དང་ངའི་ལས་
རོགས་འགའི་འདོད་ཚུལ་ལ། ང་ཚོས་རྒྱུན་དུ་གཞོན་འཆེ་ཅན་དུ་དོས་འཛིན་བྱེད་པའི་
ཁོང་ཁོ་ལྟ་བུའི་སྤྱི་ཚོར་དེས་ཅན་ཞིག་ལ་རིན་ཐང་ཆེ་བའི་རྩ་བའི་བྱུང་ཆ་ཞིག་ཡོད་
ཆོག་པ་དང་། དེ་འདྲའི་བྱུང་ཆ་ལ་བརྟེན་ནས་ང་ཚོ་འཆོ་བའི་ནང་དུ་ཡོད་པའི་བཀག་

རྒྱ་ལས་རྒྱ་ལ་སྤྱབ་ཀྱི་རེད། ང་ཚོ་བཀག་རྒྱ་ལས་རྒྱ་ལ་བར་གྲོགས་བྱེད་པའི་རྩོད་
ཚོར་གང་ཞིག་ཡིན་རུང་ང་ཚོའི་འཕེལ་འགྱུར་གྱི་ཤུལ་ནོར་ཞིག་ཡིན་སྟེ། ཅ་བའི་
སྤྱབ་ཆ་འདི་ལྟ་བུ་ནི་ང་ཚོའི་སྤྱི་ཚོགས་ནང་ཁོང་ཁྱོད་རྒྱུ་གྱིས་འགྱུར་བཞིན་པའི་
གཞོན་འཆེ་དང་དག་སྤྱོད་ལས་ལོགས་སུ་འབྱེད་སྤྱབ། དེར་བརྟེན་གཞོན་འཆེ་ཆེ་བའི་
ཁོང་ཁྱོད་ཁྱད་ཚོས་འདི་རྩོད་ཚོར་གྱི་ཁྱད་ཚོས་མཐར་སྤྱག་དེ་མིན་ཞིང་། འདི་ནི་ང་
ཚོའི་རིག་གཞུང་ལས་སྤྱབ་པའི་ཆ་ཤས་ཤིག་མ་ཡིན་ནམ། རིག་གཞུང་གཞན་ཞིག་
གི་ནང་ཁོང་ཁྱོད་བཀག་རྒྱ་གང་ཞིག་ལས་རྒྱ་ལ་བར་གྲོགས་བྱེད་པ་མ་ཡིན་ནམ།

ང་ཚོས་ད་དུང་རྩོད་ཚོར་ཞིག་འགྱུར་བཞིན་པའི་སྐབས་ཤེས་ཚོར་ལ་བྱེད་
ལས་ཅི་ཞིག་ཡོད་པའི་སྐོར་ལའང་རིག་གཞུང་ཐ་དད་པའི་བར་དུ་བཟོ་སྦྱང་བྱུང་ན་
བསམས་ཡོད། རྒྱ་བྲོགས་ཀྱི་ཆོན་རིག་པ་ཁག་ཅིག་གིས་ཚོར་བ་དང་རྩོད་ཚོར་
གཉིས་ཁ་ཁར་འབྱེད་པ་དང་། ཚོར་བ་ནི་རྩོད་ཚོར་ཞིག་ཤེས་ཚོར་གྱིས་ཟིན་པའི་
སྐབས་སུ་ཡོད་ཀྱང་། རྩོད་ཚོར་ནི་ལུས་པོའི་ཡ་ལན་དང་ངོ་གདོང་གི་རྣམ་འགྱུར་ཡིན་
ཚོག་ རྩོད་ཚོར་འདི་ལྟ་བུ་རྒྱུན་དུ་ཤེས་ཚོར་གྱིས་ཟིན་གྱི་མེད། ང་ཚོས་ཁྱད་པར་འདི་
བྱེས་ནས་འི་བ་ཞིག་འགོད་འདོད་དེ། རྩོད་ཚོར་ཞིག་ཤེས་ཚོར་གྱིས་ཟིན་པའི་དགོས་
དམིགས་ཅི་ཞིག་ཡིན་ནམ། ཤེས་ཚོར་གྱིས་ཟིན་སྐབས་ང་ཚོས་རང་གི་རྩོད་ཚོར་ལ་
བཀོད་འདོམས་ལེགས་པར་བྱེད་སྤྱབ་བམ། རྩོད་ཚོར་ཞིག་གི་སྤྱབ་ཆ་གང་དག་ང་
ཚོའི་ཤེས་ཚོར་གྱི་རྩོད་བ་ལ་འཇུག་གི་ཡོད་དམ། འི་བ་འདིས་ང་ཚོའི་ཤེས་ཚོར་ལ་
འཇུག་པའི་རྩོད་ཚོར་ཞིག་གི་སྤྱབ་ཆ་ཁག་ལ་སློང་སྤྱོད་བརྒྱུད་ནས་བཅོས་
བསྐྱར་བྱེད་རུང་བ་སྟོན་གྱི་ཡོད། ཤེས་ཚོར་ལ་མི་འཇུག་པའི་རྩོད་ཚོར་གྱི་རིགས་ལ་

བརྟག་དབྱུང་བྱེད་དཀའ་བར་མ་ཟད། སྒོམ་གྱི་ཉམས་ལེན་བརྒྱུད་ནས་བཅོས་བསྐྱར་བྱེད་རྒྱུ་ལ་ཁག་པོ་ཡིན་སྟེ།

ཐུང་བ་དང་གཤེས་སྒྲིང་ཆེན་རིག་གི་ནང་དུ་ཤེས་བཞིན་དང་། གང་ཟག་དང་པོ་འདྲི་སྒྲིང་བའི་འབྲེལ་བ་རྒྱུད་གཉིས་ལ་བྱེད་ལས་རྒྱ་ལྡན་ཆེན་པོ་ཞིག་ཡོད་པའི་སྒྲིང་དཔེ་དེ་བ་འདིའི་མགོ་མཐུག་བར་གསུམ་དུ་གོ་བསྐྱར་བྱས་ཡོད། ལུབ་ཕྱོགས་ཀྱི་ཆེན་རིག་པ་ཆོས་གསར་དུ་ཤེས་རྟོགས་བྱུང་བ་གཅིག་ནི། སྒོ་ལ་སྒྲིང་བརྟེན་མེད་མཁན་ཞིག་གིས་རང་གི་སྒྲིང་ཆོར་ལ་བསྐྱར་ཞིབ་ཡང་དག་ཅིག་བྱེད་མི་ཐུབ་པ་འདི་ཡིན། དེ་བཞིན་ཁོང་ཆོས་འབྱུང་འགྱུར་གྱི་གནས་སྐྱེད་སེལ་གྱིས་ལ་ལ་ལ་སྒྲིང་སྐྱབས་རང་ལ་སྒྲིང་ཆོར་ཅི་ཞིག་སྒྲིུ་ཆུ་ཡིན་པའི་སྒྲིན་དཔག་ཡང་ཡང་དག་ཅིག་བྱེད་མི་ཐུབ། ང་ཆོ་ཆེན་རིག་པ་ཆོར་མཆོན་ན་ནི་བ་གཤེས་ཆེན་ཞིག་སྟེ། སྒོ་ལ་སྒྲིང་བརྟེན་མེད་མཁན་ཆོས་བསྐྱར་ཞིབ་དང་སྒྲིན་དཔག་ཡང་དག་ཅིག་བྱེད་ཐུབ་བཅ། ནི་བ་འདི་ལ་ང་ཆོས་ད་ལྟ་ནས་ཞིབ་འཇུག་བྱེད་པ་འགོ་འཇུག་སེལ་ཆོག།

ཕན་ཚུན་མཉམ་འབྲེལ་བྱས་ན་འབྲས་བྱ་ཐོན་པའི་བརྒྱུད་གཞི་གཞན་ཡང་ཡོད་པ་དང་། ནང་བ་ཆོས་ལུན་ཐུང་གི་སྒྲིང་ཆོར་དང་། ལུན་བརྟན་གྱི་སྒྲིང་ཆོར་བར་ལ་བྱེད་པར་འབྲེད་ཀྱི་ཡོད། སྒྲིང་ཆོར་ལ་ཞིབ་འཇུག་བྱེད་མཁན་མང་ཆེ་བས་སྒྲིང་ཆོར་ནི་མཆོམས་རེར་བྱུང་བའི་སྐད་ཅིག་གི་སྒྲིང་ཆུ་ལ་ཞིག་ཏུ་འདོད་ཡང་། དེར་སྐྱབས་ལྟ་ཆུ་ལ་འདི་ལ་འགྱུར་བ་འགྲོ་བཞིན་ཡོད་པར་སྒྲིང་། སྒྲིང་ཆོར་ནི་རེས་པར་དུ་ངང་ཆུ་ལ་ཞིག་མ་ཡིན་པར་རང་གཤེས་ཡང་ཡིན་ཆོག་པའི་བསམ་ཚུལ་འདོན་པའི་ཆེན་རིག་པ་ཇེ་མང་དུ་འགྲོ་བཞིན་ཡོད། རང་གཤེས་ཞེས་པ་ནི་ལུན་བརྟན་གྱི་བྱེད་ཆོས་ཤིག་ལ་

གོ་དགོས་ཤིང་། མི་ཞིག་ངོ་ཆ་ཅན་དང་། ཡང་ན་སྤྱོད་སྤང་ཅན་ཡིན་པའི་གཤམས་རྒྱུད་
 གི་ཁྱད་ཚེས་ལྟ་བུ་རེད། ཁྱད་ཚེས་འདི་ལྟ་བུ་ནི་གནས་སྤངས་མ་འབྲ་བ་བརྒྱལ་ནས་
 ཡུན་རིང་ལ་གནས་སྤུབ། ལངས་སྤྱོད་གསུམ་པ་འདི་ནི་ནང་པའི་ལྟ་ཚུལ་དང་ཅུང་
 མ་སྤུན་པར་སྤང་ཞིང་། ང་ཚོར་དེ་བ་གཞན་ཞིག་ཡོད་པ་ནི། སྤྱོད་སྤྱོད་བརྒྱུད་ཀྱིས་རང་
 གཤམས་འདིའི་རིགས་ལ་བཅོས་བསྐྱར་བྱེད་སྤུབ་མིན་དེ་ཡིན། རང་གཤམས་ལ་བཅོས་
 བསྐྱར་བྱེད་པར་སྤོམ་སྤྱུབ་ཀྱི་ཉམས་ལེན་བཞོལ་སྤྱོད་བྱེད་ཚོག་གམ། ང་ཚོར་འདིའི་
 ཐད་ནས་ཤེས་འདོད་ཀྱི་སྒོ་ཤུགས་ཆེན་ཞིག་ཡོད་པའི་རྒྱ་མཆན་ནི། རྒྱུ་ཕྱིན་གསུང་གི་
 སེམས་ཁམས་རིག་པའི་འདོད་ཚུལ་ལ། རང་གཤམས་འདིའི་རིགས་ཅུང་བརྟན་པོ་ཡིན་
 ཞིང་བཅོས་བསྐྱར་བྱེད་མི་སྤུབ།

ང་ཚོས་འདིར་འདྲི་བཞིན་པའི་དྲི་བ་འདི་ཚོས་ད་དུང་དྲི་བ་གཞན་སྒྲོར་ཞིག་
 སྤྱོད་གི་ཡོད། “འབྲལ་བ་དེ་དོན་གཉེར”ཞེས་པའི་བསམ་སྒྲོ་ཞིག་རྒྱུ་ཕྱིན་གསུང་གི་
 སེམས་ཁམས་རིག་པའི་ནང་དུ་ཡོད་ཅིང་། གལ་སྲིད་མི་ཞིག་ལ་བྱ་དགའ་ཞིག་ཐོབ་
 ཆོ། མི་དེའི་བདེ་སྤྱིད་ཀྱི་གནས་ཆད་ལ་འགྱུར་བ་འབྱུང་མོད། འགྱུར་བ་དེ་ནི་ཡུན་རིང་
 ལ་བརྟན་པ་ཞིག་མིན་ཞིང་། བདེ་སྤྱིད་ཀྱི་ཆད་གཞི་དེ་མཁྱོགས་པོར་མར་ཟགས་ནས་
 མི་དེའི་འདོད་པ་ཤུགས་ཆེ་དུ་འགྲོ་རྒྱུ་རེད། འདི་ནི་ཕྱིན་གསུང་མང་པོ་ཞིག་ནས་རྒྱུ་
 ཕྱིན་གསུང་པའི་ཆགས་ཞེན་གྱི་རྣམ་པར་གྲུབ་ཡོད། འདི་འབྲའི་དཔེ་མཆོན་ཞིག་དངས་ན།
 རྒྱན་ཤོག་ཐོབ་མཁན་ཆོའི་ཉམས་སྤྱོད་ལ་ཞིབ་འཇུག་བྱས་ཡོད་པ་དང་། རྒྱན་ཤོག་
 ཐོབ་ནས་སྒྲོར་མོ་འཕོར་ཆེན་ཞིག་རིག་མཁན་ཆོས་དུས་ཡུན་སྤུང་དུ་ཞིག་ལ་བདེ་བ་
 ཆེན་པོ་ཞིག་སྤྱོད་ཞིང་། དེ་ནས་ཁོང་ཆོའི་བདེ་སྤྱིད་ཀྱི་གནས་རིམ་སྤོན་མ་གང་དུ་

ཡོད་པ་དེར་ལྟར་འགྲོ། སྐབས་འདི་ལྟ་བུ་ལ་ཁོང་ཚོའི་བདེ་སྲིད་ཀྱི་ཆད་གཞི་ཡར་འགྲོ་
བར་སྐར་ལས་སྒྲིག་པའི་སྒྲོར་མོ་འཁོར་ཆེན་ཞིག་དགོས་སྒྲུ་རེད། གནས་སྐབས་འདི་
ལས་སྒྲུལ་བའི་ཐབས་ཤིག་ཡོད་དམ། འགྱུར་ཐོག་འདི་ལྟ་བུའི་དབང་དུ་མི་འགྲོ་བའི་
མཐར་ཐུག་གི་བདེ་བ་ཞེས་པ་ཞིག་ཡོད་དམ། བདེ་སྲིད་ནི་སེམས་ཀྱི་རང་ཚུལ་ཞིག་
དང་། ཡང་ན་རང་གཤིས་ཤིག་ཏུ་མ་བསམ་པར་སྒྲོབ་རུང་བའི་ཡོན་ཏན་ཞིག་གི་དོན་
སྤྱི་ལ་བསྒྱུར་ཐུབ་བམ། དེ་ལྟར་བྱེད་ཐུབ་ཆེ་འདི་ནི་རྒྱལ་ཕྱོགས་ཀྱི་ཆོན་རིག་ལ་
མཆོན་ན་ཆེས་སྤང་ཚུལ་གསར་པ་ཞིག་ཆགས་སྒྲུ་རེད།

ཁ་ཏི་ལད་ Howard Cutler གཤམ་ལྟར་བཅུམས་པའི་"བདེ་སྲིད་འཆོལ་
ཐབས་"ཞེས་པའི་དཔེ་དེབ་ཏུ་རྒྱ་ལའི་སྐྱ་མ་མཆོག་གིས་འདི་ལྟར་གསུངས་འདུག་
"ཟླ་དེ་བའི་བཅོ་བཞེད་དང་བྱེད་ལས་གཉིས་སྒྲུ་མཆོད་ཏུ་བཞག་སྟེ་བརྗོད་ན། རྒྱའི་
སྤྱི་བདེ་ལོ་རིམ་ཅན་ཞིག་བརྒྱད་ནས་མི་དགེ་བའི་སེམས་བྱུང་ལ་ཁ་གཏད་གཅོག་
པ་དང་། དགེ་བའི་སེམས་བྱུང་ཐོག་ཆེད་ཏུ་དམིགས་པ་གཏད་ནས་ནང་སེམས་ལ་
བཅོས་བསྒྱུར་བྱས་ཏེ། བདེ་སྲིད་འོ་མ་ཞིག་བསྐྱེད་བསྐྱིད་བྱེད་ཐུབ། ར་ཆོའི་ཟླ་དེ་བའི་
མ་ལག་ནི་འགྱུར་བ་མེད་པའི་རང་བཞིན་མ་ཡིན་པར། བསྐྱེད་འགྱུར་གྱི་རང་བཞིན་
ཞིག་ཡིན།"

ར་ཆོས་ཁོང་གིས་གསུངས་པ་འདི་པལ་ཆེར་བདེན་པ་ཡིན་པར་བསམ་གྱི་
ཡོད། གང་ལྟར་ཡང་འདི་ནི་ར་ཆོས་ནང་བ་ཆོ་དང་མཉམ་འབྲེལ་བྱས་ནས་འཆོལ་
སྟེན་བྱེད་པའི་ཡུལ་ཞིག་ཡིན། ।

བཟོ་སྒྲིང་།

སྒྲིང་ཆོར།

བཟོ་སྒྲིང་གི་མཉམ་ཞུགས་པ་དང་མང་ཆོགས་གཉིས་ཀས་འཛོད་ཅི་དང་རེ་ཆར་ཉིའི་
སྒྲིང་ཆོར་སྒྲོར་གྱི་གཏམ་བཤད་ཐད་ལ་དྲི་བ་མང་པོ་བཀོད་པ་དང་། ཨ་ཐོར་གྱིས་
གཏམ་བཤད་པ་ཁོང་གཉིས་བཟོ་སྒྲིང་གི་མཉམ་ཞུགས་པ་ཆོའི་གས་སུ་བསུ་བ་བྱས་
ནས་མཉམ་ཞུགས་པ་ཆོ་མང་ཆོགས་ལ་ངོ་སྤྲོད་བྱས་སོང་། ཏམ་ཉིག་ Daniel Kah-
neman གཉི་ཕེ་རིན་སི་ཏོན་མཐོ་སློབ་གྱི་སེམས་ཁམས་རིག་པ་དང་མང་ཆོགས་ལས་
དོན་གྱི་སློབ་དཔོན་ཆེན་མོ་ཞིག་ཡིན་ཞིང་། ཁོང་གིས་ཕྱི་ལོ་ ༡༩༩༩ ལོའི་དཔལ་
འབྱོར་རིག་པའི་ཁོར་སྤེལ་གཟེངས་རྟགས་བཞེས་ཡོད། ཁད་ཀྱི་ནུར་Dacher Kelten-
er གཉི་ཁ་ལེ་ཏུའོར་ནེ་མཐོ་སློབ་གྱི་སེམས་ཁམས་རིག་པའི་སློབ་དཔོན་ཆེན་མོ་ཞིག་
དང་། ཀེ་ལི་གླར་ཉི་ Daniel Gilbert གཉི་ཏུ་ཡུད་ཀྱི་མཐོ་སློབ་གྱི་སེམས་ཁམས་རིག་
པའི་སློབ་དཔོན་ཆེན་མོ་ཞིག་ཡིན། ལྷ་ཐེའོ་ཡང་བཟོ་སྒྲིང་པ་ཆོའི་གས་སུ་ཡོད་པ་
དང་། ཁོང་གིས་རེ་ཆར་ཉི་དང་མཉམ་འབྲེལ་གྱིས་སྒྲིང་ཆོར་གྱི་སྐྱདས་འཛིན་ལ་ཞིབ་
འཇུག་བྱེད་གྱི་ཡོད་སྐབས། འཛོད་ཅི་དང་སྐྱན་དུ་ནང་པའི་ཕྱོགས་གཏོགས་ནས་དྲི་བ་
ཁག་ལ་ལན་འདེབས་རྒྱ་དེ།

ཨ་ཐོར། ། ངས་ཐོག་མར་སྤྱང་ཆོར་གྱི་བཞེད་གཞིའི་ཐོག་ནུབ་ཕྱོགས་དང་ནང་པ་
གཉིས་ཀའི་ལྷ་ཚུལ་གྱི་ངོས་ནས་སྤང་མཁན་ང་ཚོའི་གཏམ་བཤད་པ་གཉིས་
ལ་ཐུགས་རྗེ་ཆེ་ཞུ་ཡིན། ངས་ད་དུང་ནན་ཏན་དུ་བཞེད་འདོད་པ་ནི་རེ་ཆར་
ཉི་དང་ལྷ་ཐེང་གཉིས་ཀྱི་ཡུན་རིང་གི་མཉམ་འབྲེལ་དེའང་ཡིན། ང་ཚོས་གོང་
དུ་གོ་ཐོས་བྱུང་བ་ལྟར། སྤྱང་ཆོར་གྱི་ཞིབ་འཇུག་གི་ཁྲབ་ཁོངས་སུ་སྟོན་
གསལ་ཆེ་བའི་ནུབ་ཕྱོགས་ཀྱི་ཆན་རིག་པ་རེ་ཆར་ཉི་དང་ནང་པའི་ཉམས་
ལེན་པ་འདི་གཉིས་ཀྱིས་མཉམ་འབྲེལ་བྱས་ཏེ། སྤྱང་ཆོར་ནི་གང་ཟག་རང་གི་
སྒྲངས་འཛིན་གྱི་འོག་དུ་འཇུག་ཐབས་འཆོལ་བའི་འབད་པ་བྱེད་ཀྱི་ཡོད། ཁྱེད་
གཉིས་ཀྱིས་མཇུག་བྱུང་གི་ལས་དོན་འདི་བསྐྱབ་པར་ཐུགས་རྗེ་ཆེ། ང་ཚོའི་རེ་
ཡུལ་གྱི་མཉམ་འབྲེལ་ནི་ཁྱེད་གཉིས་ཀྱིས་འགོ་བརྩམས་ཐེན་འདུག

མཆམས་འདི་ནས་ང་ཚོ་དྲི་བ་ཁག་ལ་ཁ་ཕྱོགས་རྒྱ་ཡིན་ཞིང་། ནང་པ་དང་
ཆན་རིག་པའི་ཕྱོགས་གཏོགས་གཉིས་ཀས་དྲི་བ་མང་པོ་ཞིག་བཀོད་ཡོད། འཛིན་
རིས་སྤྱང་ཆོར་གྱི་ཁྲབ་ཁོངས་དང་། ད་དུང་ནང་པའི་སེམས་བྱུང་གི་ཁྱད་པར་དང་
འབྲེལ་བའི་དབང་ཅའི་རྟེན་གཞིའི་སྒྲོར་ནས་དྲི་བ་ཁག་ཅིག་དྲིས་སོང་། དེ་བཞིན་ཁོང་
གིས་སྒྲུབ་དོར་དང་། གང་ཟག་དང་པོའི་ལྷ་སྒྲངས། སེམས་ཁམས་རིག་པ་བཅས་ཀྱི་དྲི་
བ་གཞི་རྒྱ་ཆེན་པོ་ཞིག་ཀྱང་བཀོད་སོང་།

སྤྱང་ཆོར་གྱི་ནང་དུ་ཤེས་ཆོར་ལ་བྱེད་ལས་ཅི་ཞིག་ཡོད་དམ། རྒྱ་མཆན་ཅིའི་
ཕྱིར་ང་ཚོར་གཞོད་འཆེ་ཆེ་བའི་སྤྱང་ཆོར་ཡོད་པ་ཡིན་ནམ། ནང་པ་ཆོར་མཆོན་ན།
སྤྱང་ཆོར་དང་འབྲེལ་བའི་རང་གི་གོ་རྟོགས་ཀྱི་རྒྱ་བ་ལྡོངས་སུ་ཏུ་སྒྲུབ་ཀྱིས་གཏན་ལ་

ཕབ་པའི་འཕེལ་འགྱུར་གྱི་ནམ་གཞག་དང་བསྐྱར་བྱུང་བ་ཅི་ཡང་མེད། འོན་ཀྱང་།
ཁོང་ཁོ་དང་གཞོན་འཆེ་ཆེ་བའི་ཁྱོད་ཆོར་ནམས་ལ་དགོས་དམིགས་ཤིག་ཡོད་པ་མ་
ཡིན་ནམ། ད་དུང་སྒྲིའི་དང་ཚུལ་དང་རང་ག་ཤིས། སྐྱུངས་ནས་ཐོབ་པའི་སྒྲིའི་ཡོན་ཏན་
སོགས་ཀྱི་འབྲེལ་བའི་སྐྱོར་ལ་འད་ཅི་བ་ཁག་ཅིག་བཞོན་ཡོད།

ང་ཆོས་ལ་གོང་ས་མཆོག་བྱེད་ལ་གཏམ་བཤད་འདི་ཆོའི་སྐྱོར་ལ་ཅི་ཞིག་
གསུང་རྒྱ་ཡོད་པར་བལྟས་ནས་འགོ་འཇུགས་རྒྱ་ཡིན།

རྒྱ་ལའི་སྒྲ་མ། ་ ངས་ཅི་བ་ཁག་ཅིག་འདི་འདོད་བྱུང་མོད། ད་ལྟ་ངས་དེ་དག་བརྗོད་
ཆར་འདུག། བཞད་སོ། ་ དེའི་ཕྱིར་བྱེད་ཆོས་འགོ་ཚུགས་ཤོག།

ཨ་ཐོར། ་ གཅིག་བྱས་ན། ང་ཆོས་གཞོན་འཆེ་ཆེ་བའི་ཁྱོད་ཆོར་གྱི་བྱེད་ལས་ནས་
འགོ་ཅོམ་ཆོག་འདི་ནི་གནད་དོན་གལ་ཆེན་ཞིག་ཡིན་པར་སྣང་། རང་པའི་
མཁས་པ་ཆོས་འདིའི་ཐད་ལ་ཅི་ཞིག་གསུང་རྒྱ་ཡོད་དམ། སྒྲ་ཐེའོ་ལགས།
བྱེད་ལ་ཅི་ཞིག་བཤད་རྒྱ་ཡོད་དམ།

སྒྲ་ཐེའོ། ་ དེ་ཆར་ཏི་བྱེད་ཀྱིས་འཕེལ་འགྱུར་རིག་པའི་ལྟ་ཚུལ་གྱི་དོས་ནས་གཞོན་
འཆེ་ཆེ་བའི་ཁྱོད་ཆོར་གྱི་དོན་སྤྱི་འདི་དགོས་ངེས་ཡིན་པའི་དཔེ་མཆོན་དུ་
ཁོང་ཁོ་བཞག་སོང་། བྱེད་ཀྱིས་བརྗོད་པ་ལྟར། ཁོང་ཁོ་ནི་བཀག་རྒྱ་ལས་རྒྱལ་
བར་པེད་སྐྱོད་ཆེན་པོ་ཞིག་ཡིན་སྟེ། ཡིན་ཡང་། འདི་ནི་དགེ་བ་མིན་པའི་
མིན་ཚུལ་དེ་ནི་ལྟར་ཡིན་ནམ། ཁོང་ཁོས་སྐབས་གང་ཞིག་ཏུ་གཞོན་འཆེ་ཆེ་
ཞིང་མི་དགེ་བའི་འབྲས་བུ་བསྐྱེད་དམ། སྐྱིར་བཤད་ན། ང་ཆོས་སོ་སོའི་སྐྱོད་
པ་ལ་བསམ་སྒོ་བཏང་ན། འཁོན་འཛིན་གྱི་ཁོང་ཁོ་ཞིག་སེམས་ལ་སྐྱེ་སྐབས།

དེ་ནི་རྒྱ་དུ་གཞོད་འཆེ་ཆེ་ཞིང་ཉན་མོངས་ཀྱི་རང་བཞིན་ཞིག་ཡིན་པར་
མཛོང་ཐུབ། ཁོང་ཁོ་དེས་རང་དང་གཞན་གྱི་ཞི་བདེ་ལ་གཏོར་བརྒྱག་བྱེད་རྒྱ་
རེད། སྤྱིར་དུ་ཆོས་སྤྱོད་ཆོར་བཟང་དན་གང་ཞིག་གི་སྤྱེ་སྤངས་ལ་ཞིབ་ཏུ་
བྱས་ཆེ། དེ་ཆོ་ཐམས་ཅད་གཞི་རྩའི་ཤེས་པ་ཞིག་ལས་འབྱུང་གི་ཡོད་པ་
གསལ་པོ་ཡིན་ཞིང་། གཞི་རྩའི་ཤེས་པ་དེ་ནི་སྤྱོད་དང་དེ་མས་རང་བཞིན་
གྱིས་མ་བསྐྱབས་པའི་མེ་ལོང་ལྟ་བུ་ཡིན། སྤྱོད་ཆོར་གང་ཞིག་ཡིན་ཡང་དེ་ནི་
རོལ་མོའི་དབྱངས་ལྟ་བུ་ཞིག་ཡིན་པ་དང་། དེའི་སྤྱོད་ཏུ་མཐུན་ཆོས་མང་པོ་
ཞིག་ཆོག་པ་ཡོད། དཔེར་ན། ཁོང་ཁོ་ནི་ཉན་མོངས་ཀྱི་རོ་བོར་མ་སོང་བའི་
སྤྱོད་ཏུ་སྤྱོད་ཆོར་འདི་ལ་གསལ་ཆའི་ཡོན་ཏན་ཞིག་མཆིས་ཤིང་། ང་ཆོར་
ཁོང་ཁོ་སྤྱེ་སྤྱུག་པས་རང་ཉིད་ཀྱི་དབང་ཤེས་རྣམས་ཡར་བསྐྱངས་ཏེ། རང་གི་
རྣམ་རིག་དེ་ལྟོ་པོ་ཞིག་ཏུ་གྱུར་ཡོད།

གལ་སྲིད་ང་ཆོས་ཁོང་ཁོ་སྤྱེ་སྤྱུག་པ་ཐག་པའི་གསལ་ཆ་དེ་ངོས་འཛིན་
བྱས་ཏེ། སྤྱོད་ཆོར་འདི་ཞེ་སྤང་བསྐྱེད་པའི་ཉོག་པ་འབྲུ་མིན་གྱི་རྒྱ་རྒྱེན་ཏུ་འགོ་
རུ་མ་བརྒྱག་པ་དང་། ལྷག་པར་རང་གཞན་གྱི་བྱེད་པར་བྱེས་ནས་གཞན་ལ་
གཞོད་འཆེ་བྱེད་པའི་འདོད་པ་མ་བསྐྱེད་ན། ཁོང་ཁོ་ལ་གཞོད་འཆེ་ཆེ་བའི་རང་
བཞིན་ཡོད་ཀྱི་མ་རེད། ང་ཆོས་འདིར་ཤེས་པ་སྐྱད་ཅིག་སྤྱོད་པོ་ཞིག་སྤྱོད་གི་
ཡོད་ལ། ཉན་མོངས་མ་བསྐྱེད་པར་ཁོང་ཁོ་འི་གསལ་ཆའི་རང་དུ་གནས་པ་ལ་
སྤྱོད་སྤྱོད་བརྒྱུད་དགོས། འདི་ནི་འདོད་ཆགས་ལྟ་བུར་མཆོན་ནའང་གཅིག་
མཆོངས་ཡིན་པ་དང་། སྤྱེ་སྤྱུག་པ་ཐག་པའི་སྤྱུག་པས་ཉན་མོངས་ཀྱི་རང་

བཞིན་ལྷགས་ཆེན་ཞིག་མེད། གང་ལྟར་ཡང་ནང་པའི་འདོད་ཚུལ་ལ། སེམས་
 གི་ཉོན་མོངས་ནི་ཤེས་པའི་རང་བཞིན་མཐར་ཐུག་དེ་མིན་ལ། ཤེས་པ་ནི་ལྟ་
 མེད་ཅིག་ཡིན་ཞིང་། ཇི་མ་རྣམས་ནི་སློ་བུར་གྱི་རང་བཞིན་ཞིག་ཡིན།

ཨ་ཐོད། ། བྱེད་ཅག་ལ་རང་བཞིན་གྱིས་མ་གྲུབ་པའི་གཞོད་འཆོ་ཆེ་བའི་ལྷོ་ཆོར་གྱི་
 རོ་བོའི་སློར་ལ་ཅི་ཞིག་བརྗོད་རྒྱུ་ཡོད་དམ། བྱེད་ཆོའི་ལྟ་ཚུལ་ལ། ལྷོ་ཆོར་
 ལ་འགོ་བ་མའི་རོ་བོའི་གྲུབ་ཆ་ལྟ་བུ་ཡིན་པའི་རང་བྱུང་སླེ་དངོས་ཀྱི་རྟེན་ཞིག་
 ཡོད་དམ།

ཀེ་ལི་རྩར་ཅི། ། ལྷོ་ཆོར་ཁག་ལ་སླེ་དངོས་ཀྱི་རྟེན་གཞི་ཞིག་ཡོད་པར་ཐེ་ཆོམ་བྱེད་
 མི་དགོས། གསལ་པོ་མིན་པ་ནི་སེམས་ཅན་གཞན་དག་ལ་སེམས་ཀྱི་སྣང་
 བརྟན་ཡོད་མེད་དང་། ཡང་ན་སོ་སོའི་ཤེས་ཆོར་ལ་སྣངས་འཛིན་བྱེད་ཐུབ་
 མིན་འདི་རེད། འོན་ཀྱང་། ཁོང་ཆོ་ལའང་ལྷོ་ཆོར་ཡོད་པ་ཏ་ཅང་གསལ་པོ་
 ཡིན། ལྷོ་ཆོར་ནི་འོ་འཐུང་སྟོག་ཆགས་དང་། ང་ཆོ་སྟན་མོང་དུ་ཡོད་པའི་
 གྲུབ་པའི་ཆ་ཤས་ངེས་ཅན་ཞིག་གིས་བསྐྱེད་ཀྱི་ཡོད། དེའི་བྱིར་འཕེལ་འགྱུར་
 རིག་པའི་ལྟ་ཚུལ་གྱི་ངོས་ནས་བརྗོད་ན། ལྷོ་ཆོར་ལ་ཞིབ་འཇུག་བྱེད་རྒྱུ་ནི་
 གལ་ཆེན་ཞིག་ཡིན།

ནང་དོན་རིག་པར་ལྷོ་ཆོར་ངེས་ཅན་ཞིག་ཉོན་མོངས་ཀྱི་རང་བཞིན་
 དུ་ངོས་འཛིན་བྱེད་པ་དང་། ནང་པའི་ཉམས་ལེན་གྱིས་ང་ཆོར་དེ་དག་
 འཛོམས་པར་གྲོགས་བྱེད་ཀྱི་ཡོད། འཛིགས་སྣང་ནི་དཔེ་མཆོན་ཡག་པོ་ཞིག་
 རེད། འོན་ཀྱང་། འཕེལ་འགྱུར་གྱི་སླེ་དངོས་རིག་པ་སྤྱོད་པ་ཆོར་འཛིགས་སྣང་

མི་སྤྱི་བའི་དྲན་འགྲོ་ཚར་བཟོད་པའི་ཆེག་ཅིག་ཡོད། དེ་ནི་དགོང་ཟས་
རེད། རྒྱ་མཚན་འདིའི་དབང་གིས་འདྲིམས་སྤངས་ལྟ་བུའི་སྤྱི་ཚོར་
ཞིན་ཏུ་གཤམ་ཆེན་ཡིན།
དགོང་ཟས་སྐོར་གྱི་ཀྱ་རེ་འདི་རྒྱ་ལའི་སྤྱི་མ་མཚོག་ལ་འགྲེལ་བཟོད་བྱེད་
དགོས་བྱུང་སོང་།

རྒྱ་ལའི་སྤྱི་མ། རྒྱ་ལའི་ལྷ་བ་གཞིར་བཞག་གི་རའི་ལྷ་ཚུལ་ལ། ཚད་གཞི་རེས་ཅན་
ཞིག་ཏུ་སེམས་ཅན་སོ་སོའི་སྤྱེད་དོས་ཀྱི་བྱུབ་ཆ་ལ་བྱེད་ལས་གཤམ་ཆེན་ཞིག་
ཡོད། འགྲོ་བ་མི་དང་དྲན་འགྲོའི་ལུས་སྤངས་གི་བྱུབ་ཆའི་བྱེད་པར་ལ་བལྟས་ཆོ།
ང་ཚོས་སྤྱི་ཚོར་ཁག་ཅིག་གི་མངོན་ཚུལ་ལ་བྱེད་པར་ཆེན་པོ་ཞིག་མཐོང་
ཐུབ། དེ་མཚུངས་སུ་ཐ་ན་འགྲོ་བ་མིའི་ཁྱོད་དྲུའང་རང་ག་ཞིས་ཀྱི་བྱེད་པར་
འབྲས་མིན་མཐོང་རྒྱ་ཡོད་པ་དང་། མི་ཁག་ཅིག་ལ་འདོད་ཆགས་དང་ཁོང་ཁྱོད་
བག་ཆགས་འབྱུགས་ཆེན་པོ་ཡོད། ངས་བྱེད་པར་འདི་དག་ལ་སྤྱེད་དོས་ཀྱི་རྟེན་
ཞིག་ཡོད་པར་བསམ་གྱི་ཡོད། འདི་ནི་དགེ་མི་དགེ་གཉིས་ཀའི་སྤྱི་ཚོར་ལ་
ལྷ་སྤངས་ཞིག་ཡིན།

དེ་ལྟར་ཅང་། སེམས་ཀྱི་ངང་ཚུལ་དེ་དག་རྟོགས་ཚུལ་ལ་གནས་རིམ་
གཞན་ཞིག་ཀྱང་ཡོད་ཅིང་། རྒྱ་ལའི་ལྷ་ཚུལ་གྱི་རིས་ནས་བཟོད་ན། འགྲོ་བ་
མི་དང་དྲན་འགྲོ་ཐེ་བའི་སེམས་ཅན་ཆང་མར་བྱུང་བའི་ཐུན་མོང་གི་བྱེད་ཆོས་
ཞིག་ཡོད། རྒྱ་ལ་ཚོས་གཞི་རའི་སྤྱི་ཚོར་ཁག་ཅིག་ནི་སེམས་ཅན་ཐམས་
ཅད་ལ་བྱུང་ཡོད་པར་འདོད་ཀྱི་ཡོད།

གནད་དོན་གཞན་ཞིག་ནི། ང་ཚོས་ཁོང་ཁྱོད་ལྟ་བུའི་ལྷོ་ཆེན་ལ་ཞིབ་
འཇུག་གི་དུས་ལ་ཀྱང་ཆོག་འདྲིང་གི་ཆ་མང་པོ་ཞིག་འདུས་ཡོད་པ་ལས་
དགོས་ཆུ་འདི་ཡིན། ཁོང་ཁྱོད་ལྟ་བུ་ལྟ་བུ་ཞིང་གཡོ་འགུལ་ཆེ་བའི་སྒྲིལ་ངང་
ཚུལ་ཞིག་རེད་ཅེས་བརྗོད་པ་ཙམ་གྱིས་ལྷོ་ཆེན་འདི་རྟོགས་མི་ཐུབ། རང་པ་
ཚོས་སེམས་བྱུང་ཁག་ནི་བརྒྱུད་རིམ་ཞིག་ཏུ་གོ་བ་ལེན་གྱི་ཡོད། སེམས་བྱུང་
ལ་མཆོན་ན་རྒྱུ་ཞིག་ཡོད་པ་དང་། སེམས་བྱུང་གཞན་ཡང་དེ་དང་ལྷན་དུ་
འབྱུང་གི་ཡོད། མི་ཁག་ཅིག་གི་ཁོང་ཁྱོད་ལྟ་བུ་རིང་ལ་གནས་ཀྱང་། གཞན་གྱི་
ཁོང་ཁྱོད་དེ་ལྟར་རྒྱུ་བཟོན་གྱི་མེད། དཔེར་ན། ལྷོ་ཆེན་སྒྲིལ་བར་གོམས་
འདྲིས་ཆེ་བའི་ཉམས་ལེན་པ་ཞིག་ལ་ཁོང་ཁྱོད་ཆེན་པོ་ཞིག་སྒྲིལ་ཀྱང་། གོམས་
འདྲིས་དེའི་དབང་གིས་ཁོང་ཁྱོད་འདི་ལྟ་བུ་རིང་ལ་གནས་མི་ཐུབ།

རྒྱ་མཆོན་འདིའི་ཕྱིར་ང་ཚོས་རྒྱ་རྒྱུ་མང་པོ་ཞིག་ལ་བསམ་སྒྲོག་ཏོང་
དགོས་པར་མ་ཟད། གང་ཟག་ཅིག་གི་སྒྲིལ་དོན་གྱི་གྲུབ་ཆ་དང་། ཁོང་ལྟ་བུ་གི་
འཇུག་སྒྲིལ་སོགས་ལ་འང་བསམ་སྒྲོག་ཏོང་དགོས། ཁོང་ཁྱོད་ལྟ་བུའི་སེམས་
བྱུང་གི་རང་བཞིན་རྟོགས་པར་ལྷོ་ཆེན་འདིའི་ངང་ཚུལ་དང་། ཡང་ན་དེའི་
ཕྱིའི་རྣམ་འགྲུར་ལ་བལྟ་བ་ཙམ་གྱིས་མི་འགྲིག།

འདྲི་དེ། ༡ བདག་གིས་ང་ཚོའི་སྒྲིལ་གཞི་འདི་དང་འབྲེལ་ཡོད་ཡིན་ཞིང་། རྟོག་དཔྱད་
འདེན་པའི་ལྟ་ཚུལ་རྒྱུ་ཚུང་ཞིག་བརྗོད་རྒྱ་ཡིན། ཁོང་ཁྱོད་རྟོག་ཏུ་འདི་ནི་ཁོང་
ཁྱོད་རང་གི་མ་ཡིན་པར། ང་ཚོར་རང་དབང་མེད་པ་དེ་རེད། དཔེར་ན། ང་ཚོར་
རང་དབང་ཡོད་པའི་སྒྲིལ་སྒྲིལ་ཁོང་ཁྱོད་ལངས་ཏེ་ཞི་བ་ཡིན་ན། འདི་ནི་རྟོག་ཏུ་

ཞིག་ཆགས་མེད། རོན་ངོ་མར་འདི་ནི་ཁོང་ཁོ་ཞིག་ཏུ་ཅེས་ན་མི་འོས་ཤིང་།
 ལང་པ་ཆོས་འདི་ནི་ཉན་མོངས་རང་བཞིན་གྱི་ཁྱོད་ཆོར་ཞིག་ཏུ་བསམ་གྱི་
 མེད། རྒྱ་མཆན་ནི་གང་ཟག་རང་ཉིད་ལ་རང་དབང་ཡོད་པས་ཡིན། ལུས་
 རྒྱགས་ཟག་པོ་ཞིག་གི་རྣམ་པ་སྤྱི་ལ་མངོན་ཡང་། དེ་ནི་གང་ཟག་རང་གི་
 ལྷངས་འཛིན་འོག་ཏུ་ཡོད་སྟབས། ཉན་མོངས་གྱི་རང་བཞིན་ཞིག་ཆགས་མེད།
 ལུས་པ་ཟག་པོ་འདི་ལྟ་བུས་རང་ཉིད་སྤྱང་སྤྱོད་དང་། ཡང་ན་བྱ་བ་ཞིག་བསྐྱབ་
 པར་གྲོགས་བྱེད་རྒྱ་རེད། རྒྱ་བྱ་གཙོ་བོ་ནི་ཁོང་ཁོ་སྤྱིས་ནས་རང་ལ་རང་
 དབང་མེད་དུས་འབྱུང་གི་ཡོད། འདི་འབྱུང་སྐབས་སུ་ང་ཆོ་གཞན་དབང་དུ་
 འགོ་ཞིང་། འདི་ནི་དངོས་ཡོད་ཀྱི་རྒྱ་བྱ་ཞིག་ཡིན། འཕེལ་འགྱུར་ལས་བྱུང་
 པའི་ཁྱོད་ཆོར་ནི་རྒྱ་བྱ་མ་ཡིན་ཡང་། ང་ཆོས་དེར་གཤོང་ལེན་བྱེད་སྟངས་མ་
 འགྲིག་པའི་རྒྱ་བྱིས་དཀའ་ངལ་ཆེན་པོ་འབྱུང་གི་ཡོད།

ཁད་ཀྱི་ནང་། ཆན་རིག་གིས་ཁྱོད་ཆོར་ཞིག་ཆ་ཤས་མང་པོར་བགོས་ནས་ཞིབ་
 འཇུག་བྱས་ཏེ། རིན་ཐང་གཏན་འབེབས་དང་། འདུན་པ། ཆོར་བ། ཡིད་ཆོར།
 སྤྱོད་པ་དང་རྣམ་འགྱུར་ངེས་ཅན་ཞིག་སྟོན་པའི་བག་ཆགས་སོགས་ལ་བརྟག་
 དབྱེད་གཏོང་གི་ཡོད། ངས་ཁྱེད་ཅག་ལ་འདྲི་འདོད་པའི་བྱི་བ་ནི། རང་དབང་དེ་
 གང་ཞིག་ལས་ཐོབ་པའི་རང་དབང་ཡིན་ནམ། ཆོར་བའི་དབང་དུ་མ་སོང་བའི་
 རང་དབང་ཡིན་ནམ། ཡང་ན་སྤྱོད་པ་ངེས་ཅན་ཞིག་སྟོན་མ་དགོས་པའི་རང་
 དབང་ཡིན་ནམ།

འཛིན་ཟི། རང་དབང་ནི་གཞན་དབང་དུ་མ་སོང་བའི་རང་དབང་རེད། ཡིད་ཆོར་ནི་

སྒྲིག་པ་ཞིག་མེད་ཞིང་། ཐ་ན་ཕྱི་རྒྱུ་བ་ཞིག་ལ་ཡ་ལན་དུ་བྱུང་བའི་རང་སྤྱོད་
གི་བྱས་ལུགས་དེའང་སྒྲིག་པ་ཞིག་མེད། སྒྲིག་པ་ནི་ཡིད་ཆོར་འདིས་རང་ལ་
གདམ་ཀ་གང་ཡང་བྱེད་དུ་མི་འཇུག་པར་སྒྲོ་གཞན་དབང་དུ་བསྐྱར་ནས་སྤྱུག་
བསྐྱེད་བསྐྱེད་པ་འདི་ཡིན། རང་པའི་ཉམས་ལེན་གྱི་དགོས་དམིགས་གཙོ་པོ་
ནི། སྒྲོ་ལ་སྒྲོང་བརྟེན་སྤྱད་ནས་རང་ཉིད་ཉོན་མོངས་ཀྱི་དབང་དུ་མ་སོང་བར་
རང་གི་སྒྲོའི་བྱས་ལུགས་ལ་སྤངས་འཛིན་འོས་འཚམས་ཤིག་བྱེད་རྒྱ་འདི་
རེད།

ཨ་ལན། རྟེན་འདིར་གནད་དོན་གལ་ཆེན་ཞིག་འདུག། ལུབ་ཕྱོགས་ཀྱི་ཆོས་ལུགས་རིག་
པ་དང་ལྷ་སྤྱུབ་རིག་པའི་ནང་། ལོ་ངོ་སྟོང་ཐུག་དུ་མའི་རིང་ཞེ་འདོད་ལ་རང་
དབང་ཡོད་མེད་ཀྱི་ཅོད་སྒྲེང་བྱུང་ཞིང་། འདིའི་སྐོར་ལ་ཅོམ་ཡིག་ཤོག་ངོས་ཁྲི་
ཐུག་ཡོངས་པ་ཞིག་ཡོད། རང་པ་ཆོས་སྒྲོང་བརྟེན་མེད་པའི་སྒྲོ་སྤྱིར་བཏང་བ་
ཞིག་ལ་ཞེ་འདོད་ཀྱི་རང་དབང་འདི་ཡོད་མེད་ནི་བ་འཁོད་ཀྱི་མེད། ང་ཆོར་ཞེ་
འདོད་ཀྱི་རང་དབང་ཆ་ཆང་ཞིག་མེད་པ་ཕྱོགས་ཡོངས་ནས་གསལ་པོ་རེད།
མི་ཞིག་གིས་ཁྱེད་ལ་ཐོག་ཐུག་གཏོང་སྐབས། ཁྱེད་ལ་ཞེ་འདོད་ཀྱི་རང་དབང་
ཅི་ཡང་མེད་པར་ཁོང་ཁྱོད་དང་འཁོན་འཛིན་བསྐྱན་ནས་ཡ་ལན་སྟོང་ཀྱི་ཡོད།
འདི་ནི་ང་ཆོར་ཞེ་འདོད་ཀྱི་རང་དབང་ཆ་ཆང་ཞིག་མེད་པའི་ཐུགས་མཚན་
གསལ་པོ་ཞིག་ཡིན། འོན་ཀྱང་། རང་པའི་ལམ་གྱི་མཐོང་གཞག་གི་དམིགས་
གཞིའི་ནང་རང་དབང་འདི་ལྷ་བྱ་བསྐྱེད་བསྐྱེད་བྱ་རྒྱུ་འདུས་ཤིང་། རང་ཉིད་
ནི་འཇུག་སྤང་དང་ཞེ་སྤང་། འདོད་སྤེད་ལྷ་བྱའི་ཉོན་མེས་ཀྱི་དབང་དུ་མ་སོང་།

བར་ཤེས་རབ་ཀྱིས་སྡེ་ཁྲིད་བྱེད་རྒྱ་དེ་ཡིན། ཉན་མོངས་ཐམས་ཅད་སྤངས་
ནས་སངས་རྒྱས་པའི་སྐབས་སུ་གདམ་ཀ་བྱེད་པའི་རང་དབང་རང་ཉིད་ལ་
རྒྱན་བྱ་ཡོད་ཀྱི་རེད།

རྒྱ་ལའི་སྒྲ་མ། ་ ང་ཚོས་ཁྱོད་ཚོར་གྱི་རིགས་གཅིག་ནི་གཡོ་འགྲུལ་ཆེ་ཞིང་། འཕྲལ་
བྱུང་དང་ཐོལ་བྱུང་ཡིན་པར་འདོད་ཀྱི་ཡོད། ཁྱོད་ཚོར་འདིའི་རིགས་བསྐྱེད་
པའི་ཡིད་དུ་འཐད་མིན་གྱི་ཁྱད་ཆོས་དང་། གནས་སྤངས་སོགས་ཀྱི་རྒྱ་རྒྱུ་
མཆོམས་རེར་ཡོད་སྟེ། སྤྱི་ཡོངས་ནས་གཡོ་འགྲུལ་ཆེ་ཞིང་ཐོལ་བྱུང་ཡིན་
པའི་ཁྱོད་ཚོར་འདིའི་རིགས་ནི་ཤུགས་དྲག་པོ་ཡིན། དེ་དང་ཆབས་ཅིག་ཁྱོད་
ཚོར་གྱི་རིགས་གཞན་ནི་རྒྱ་མཆོན་གཞིར་བཞག་གིས་བྱུབ་པ་ལྟར་ཡིན།
དཔེར་ན། ཁྱེད་ཀྱིས་ཡུན་རིང་ལ་བསྒྲོམས་པའི་འབྲས་བུར་སྤྲོད་མེད་ཆོར་བ་
ཤུགས་དྲག་པོ་ཞིག་སྐྱེ་བ་ལྟ་བུ་རེད། ཁྱོད་ཚོར་འདིའི་རིགས་ལ་བསམ་
གཞིགས་བྱས་པའི་རྒྱ་མཆོན་ཞིག་ཡོད་པ་དང་། ང་ཚོས་ཁྱོད་ཚོར་གྱི་རིགས་
འདི་གཉིས་ཀྱི་བར་ལ་ཁྱད་པར་ཞིག་འབྱེད་དགོས་རྒྱུ་རེད།

རེ་ཆར་ཅི། ་ ཁོང་ཁོ་ནི་འཕྲལ་བྱུང་དང་ཐོལ་བྱུང་ཡིན་ནམ།

རྒྱ་ལའི་སྒྲ་མ། ་ འདི་ནི་འཕྲལ་བྱུང་དང་ཐོལ་བྱུང་ཡིན་ཞིང་། ཁྱོད་ཚོར་གྱི་རིགས་དང་
པོ་ལ་སྤངས་འཛིན་གྱི་རང་དབང་མེད་པ་དང་། ཁྱོད་ཚོར་དེ་དག་སྐྱེ་སྐབས་ང་
ཚོར་རང་དབང་ཆེན་པོ་ཞིག་མེད། ཡིན་ཡང་། ཁྱོད་ཚོར་གྱི་རིགས་གཉིས་
པར་མཆོན་ན། ཁྱོད་ཚོར་ཞིག་ཇི་སྟར་ཤུགས་དྲག་ཡིན་ཡང་། ང་ཚོར་དེ་དུང་
རང་དབང་གི་ཆད་གཞི་ངས་ཅན་ཞིག་ཡོད། དོན་ངོ་མར་སྤྲོད་མེད་ཤུགས་དྲག་

པོ་ཞིག་གཞི་ལ་བཞག་སྟེ། བྱ་དངོས་གང་ཞིག་ངོས་ལེན་མེད་པའི་ཆོར་བ་
 ཁོང་ཁོ་དང་ཆ་འདྲ་བ་ཞིག་སྟེ་ཆོག་པ་དང་། མྱོང་ཆོར་འདི་འདྲས་བྱ་བ་དགེ་བ་
 བསྐྱབ་པར་གྲོགས་བྱེད་རྒྱ་རེད། གནས་སྐྱདས་འདིའི་ནང་དུ་ཁོང་ཁོ་ལྟ་བུའི་
 མྱོང་ཆོར་འདི་འདྲ་དགེ་བ་ཡིན་ཆོག་ཅིང་། ཆོར་བ་འདིའི་རིགས་ནི་སྤྱིར་
 བཏང་གི་ཁོང་ཁོ་དང་ཐ་དད་པ་ཞིག་ཡིན། ང་ཆོས་མྱོང་ཆོར་འདི་ལ་ཁོང་ཁོ་
 ཞེས་འཁོད་མིན་ནི་ཆོག་དོན་གྱི་གནད་དོན་ཞིག་རེད།

ཁམ་ཉིག་། རང་ཉིད་ལ་སྐྱངས་འཛིན་བྱེད་རྒྱ་དང་། རང་དབང་གཉིས་ཀྱི་འབྲེལ་བ་ནི་
 དང་བ་འབྲེན་པ་ཞིག་རེད། ནང་པའི་སློལ་རྒྱན་དུ་རྩེ་ཕྱུ་ཆོས་ལུགས་ཐེ་བའི་
 སློལ་རྒྱན་གཞན་དག་དང་འདྲ་བར་རང་དབང་ནི་རང་ཉིད་སྐྱངས་འཛིན་དུ་གོ་
 བར་སྟུམ། གང་ཟག་ཅིག་གིས་རང་དབང་ལ་བརྟེན་ནས་རང་ཉིད་སྐྱངས་འཛིན་
 ལ་སྤྱོད་བརྟེན་བྱེད་ཆོག་པ་དང་། རང་ཉིད་སྐྱངས་འཛིན་ནི་ཡོན་ཏན་ཞིག་ཡིན་
 པར་སྟུང་། སེམས་ཁམས་རིག་པའི་ཞིབ་འཇུག་གི་གོ་རྟོགས་ལྟར་ན། ཡོན་
 ཏན་གང་ཞིག་ཡིན་ཡང་ཡུན་རིང་ལ་སྤྱོད་བརྟེན་བྱས་པར་བརྟེན་ནས་ཡོང་གི་
 ཡོད། གང་ཟག་ཅིག་གིས་རང་གི་སྤྱོད་ཆོར་ལ་སྤྱོད་བརྟེན་སྤྱོད་བྱེད་པའི་ལྟ་
 རྒྱལ་ཞིག་ཡོད་ཀྱང་། འདི་ནི་ཡོན་ཏན་གཞན་དག་དང་གཅིག་མཚུངས་ཡིན་
 ཆོ། སེམས་ཁམས་རིག་པ་སྤྱོད་བྱེད་ལྟ་བུ་ཉིས་^{Herbert Simon} །ཡོན་ཏན་ཞིག་
 ལ་དབང་འབྱོར་བར་དུས་ཆོད་སྟོང་ཐུག་མང་པོའི་སྤྱོད་བརྟེན་དགོས་ཞེས་
 བརྗོད་ཡོད། མིག་མང་ཅེ་བ་ནས་ཕི་མང་དཀྱོལ་བའི་བར་དུ་ཡོན་ཏན་གྱི་
 རིགས་འདྲ་མིན་མཆིས་ཤིང་། ངས་སྤྱིར་རྗེའི་ཆོད་གཞི་མཐོ་པོ་ཞིག་བསྟོམ་པ་

ནི་ཡོན་ཏན་དེ་དག་གང་རུང་ཞིག་དང་བསྐྱར་རུང་བར་བསམ་གྱི་ཡོད།

རྒྱ་ལའི་སྤྱི་མི་དེ་དག་གི་འཇུག་ཁག་ཅིག་ཏུ་སྤྱིར་རྗེ་ཡང་དག་ཅིག་ལ་སྦྱོར་བར་བྱེད་
བར་སྦྱིར་བསྐྱལ་ཆེན་གངས་མེད་གསུམ་དགོས་བར་གསུངས་ཡོད། ༼མཁན་
མོ།

ཨ་ཐོར། ། གནད་ལག་གི་ཞིབ་འཇུག་ཆོད་ལྟ་མཇུག་སྦྱོར་བར་མ་ དུལ་གྱིས་
འདར་གི་ཡོད་མེད་དེ་དེ།

ཀེ་ལི་ཟླ་རྩེ། ། རང་དབང་དང་རང་ཉིད་སྐྱེས་འཛིན་གྱི་དོན་སྦྱི་ནི་ཏ་ཅང་འབྲ་
མཚུངས་ཡིན་པས་ཁྱེད་ཀྱི་དང་འབྲ་བར་འདི་དང་བའང་བསྐྱེད་སྦྱོར་བྱེད། རང་
དབང་འདིའི་ཁེ་མཁན་མཛོན་གསལ་ཡིན་ཞིང་། ར་ཆོས་དེ་དག་གི་སྒྲོར་ལ་གོ་
བསྐྱར་ཞིག་པལ་ཆེར་བྱེད་མི་དགོས། འདི་སྒྲོ་རྩེ་ནི་བ་ཞིག་འཁོར་བའི་འགྲོ་
སོང་ཅི་ཞིག་ཡོད་མེད་འདི་ཡིན། སེམས་ཁམས་རིག་པར་མཚོན་ན། བྱེད་
ཆོས་བརྗོད་ཀྱིན་པའི་རང་དབང་དེའི་འགྲོ་གྲོན་ནི་དུས་ཆོད་དེ། ཁོང་ཁོའི་སྒྲོ་
ནས་བྱ་སྦྱོར་ཅིག་སྦྱོན་དགོས་མིན་ཐག་གཅོད་པའི་ཤེས་རབ་ཀྱི་རང་དབང་
འདི་ལ་དུས་ཆོད་སྦྱོར་ཐག་མང་པོ་མི་དགོས་ཀྱང་། སྐད་ཅིག་མའི་དུས་ལྟར་
ཞིག་དགོས་ངེས་དེ། འོན་ཀྱང་། སེམས་ཅན་ཆོ་ལ་སྦྱོར་ཆོར་ཡོད་པའི་རྒྱ་
མཚན་ནི་བྱ་སྦྱོར་གང་ཞིག་སྦྱར་དུ་སྦྱོན་རྒྱ་དེ་ཡིན་ཞིང་། ངས་རང་གི་མིག་
མདུན་དུ་རྒྱ་ནག་ལྷན་པའི་གཡོ་འགྲུལ་ཞིག་མཐོང་ཆོ། ང་ལ་འཛིགས་
སྐད་ཐན་བྱ་ཞིག་སྦྱེས་ནས་པར་འགྲོ་རྒྱ་དེ། གལ་ཏེ་བྱེད་ཆོས་འཛིགས་སྐད་
འདི་ལས་ང་བཅིངས་གོལ་བཏང་སྟེ། ཆོར་བ་དེ་འདི་སྐྱེས་འཛིན་གྱི་འོག་ཏུ་

ཡོད་པར་བྱེད་རྒྱུ་ཡིན་ཞེས་བརྗོད་ཆེ། ངས་དེར་མོས་མཐུན་བྱེད་མི་ཐུག་
ནང་པའི་ལྷ་ལྷ་ཁྱེད་ཀྱི་རང་དབང་འདི་ལ་འགྲོ་གྲོན་ཅི་ཞིག་ཡོད་དམ།

ཨ་ལན། ངས་ཐོག་མར་དག་བཅོས་ཤིག་བྱེད་རྒྱུ་ཡིན། མི་ཞིག་གིས་ནང་པའི་
སེམས་དང་སེམས་བྱུང་གི་རྣམ་གྲངས་ལ་ཞིབ་ཏུ་བལྟས་ཆེ། དེའི་གྲས་སུ་
སྤྱོད་ཆོར་ཞིག་མི་ཆང་བརྟོགས་རྒྱུ་རེད། འཛིགས་སྤང་ནི་ཙྙུན་བྱུག་དང་ཉི་
ཉོན་ཉི་ཤུ་གང་གི་ཁོངས་སུ་མི་གཏོགས་ཤིང་། སེམས་ཀྱི་ཉོན་མོངས་ཤིག་
མིན། འཛིགས་སྤང་དགེ་མི་དགེ་དང་ལུང་མ་བསྟན་གང་རུང་གི་ངོ་བོར་འགྲོ་
ཆོག་པ་དང་། དོན་ངོ་མར་དངོས་ཡོད་གནས་སུ་གསུམ་གཞི་ལ་བཞག་པའི་
འཛིགས་སྤང་བསྐྱེད་དགོས་པའི་སྒོམ་གྱི་ཉམས་ལེན་ཡང་ཡོད། ནང་པའི་གྲ་
པ་ཆོ་ད་ལྷའི་བར་དུ་གསོན་ཡོད་པ་ནི། ཁོང་ཆོ་དགོང་ཟས་སུ་མ་སྤྱར་པའི་
བདེན་དཔང་རེད།

འདི་ནི་སྤྱུག་བསྐྱེད་ལ་མཆོན་ནའང་གཅིག་མཚུངས་ཡིན། སྤྱུག་བསྐྱེད་ནི་རང་ངོས་
ནས་སེམས་ཀྱི་ཉོན་མོངས་ཤིག་ཆགས་མེད། ནང་དོན་རིག་པར་ཉོན་མོངས་
ནི་རང་རྒྱུད་མ་ཞེ་བར་བྱེད་པའི་སེམས་བྱུང་ཞིག་ཏུ་ངོས་འཛིན་བྱེད་པ་དང་།
གལ་སྲིད་སྤྱུག་བསྐྱེད་གྱིས་གདུང་བའི་གང་ཟག་ཅིག་ལ་གདུང་སེམས་མཉམ་
བསྐྱེད་བྱས་ཆེ། འདི་ནི་སེམས་ལྷན་གྱི་རང་བཞིན་ཞིག་ཡིན་ཞིང་། གདུང་
སེམས་འདི་ཉོན་མོངས་མིན་ཞིང་། འདི་ནི་སྤྱི་མཐོང་སྤྱི་བྱེད་ཀྱི་ལུས་ཤུགས་
ཤིག་རེད།

སྤྱུག་བསྐྱེད་འགའ་ནི་ཉོན་མོངས་ཀྱི་རང་བཞིན་དང་། འགའ་ནི་ལུང་མ་

བསྟན་དང་འགའ་ཞི་དགེ་བ་ཡིན་ཆོག་པ་དེ་བའང་དེ་དང་གཅིག་མཚུངས་ཡིན་
ཞིང་། དགེ་མེད་དགེ་ལུང་མ་བསྟན་གསུམ་གྱི་རོ་བོ་ལ་འགྲོ་ཆོག་སྤར་ཡང་
འདིགས་སྤང་གྲོང་ན། ར་ཆོས་ཐོག་མ་ནས་འདིགས་སྤང་འཛུམས་པར་བྱེད་
རྒྱུ་འདི་དམིགས་ཡུལ་བཟུང་མེད། འདིགས་སྤང་མི་དགོས་པ་འདི་སྤབས་ཤིག་ཏུ་
བསྐྱེད་རྒྱུ་ཡོད་ཀྱང་། དུས་ཚོད་མང་པོ་འགོར་རྒྱུ་རེད།

མ་ཐེའོ། ། རང་ཉིད་སྤངས་འཛིན་དང་། རང་དབང་གི་སྒྲོར་ལ་ངས་ཆོག་འགའ་བརྗོད་
འདོད་བྱུང་། དེར་དུས་འཛུམས་སྤིང་དུ་ཆེས་ལུང་བྱུང་གི་རང་དབང་ནི། གང་
ཟག་ཅིག་གི་སེམས་ལ་གང་ཞིག་ཡོང་བ་ཐམས་ཅད་སྐྱབ་པ་འདི་ཡིན་པར་
འདོད་ཀྱི་ཡོད། ཡིན་ཡང་། དེ་ལྟར་བྱུང་ཆེ་ར་ཆོ་ནི་རྫོགས་མཐའ་བུལ་བའི་
རང་གི་བསམ་སྒྲུའི་བྲན་གཡོག་ཆགས་རྒྱུ་རེད། ར་ཆོ་རྒྱུང་གང་དུ་གཡོ་ན་
དེའི་ཕྱོགས་སུ་བསྐྱོད་པའི་རི་ཅེའི་ཅི་ཤིང་དང་གཅིག་མཚུངས་ཡིན་ཞིང་། བྱ་
པ་ཞིག་གིས་རང་གི་ཀོ་བྲུ་ནི་རྒྱུང་གིས་ཕྱོགས་གང་དུ་གཡོ་ན་དེའི་ཕྱོགས་སུ་
འགྲོ་བ་དེ་རང་དབང་ཡིན་ཞེས་བརྗོད་པ་ལྟ་བུ་རེད། མི་ཆོས་རང་ཉིད་སྤངས་
འཛིན་གྱིས་རང་དབང་ལ་བཀག་རྒྱ་བྱེད་པར་བསམ་གྱི་ཡོད། འོན་ཀྱང་། རོན་
དངོས་ནི་དེའི་ཕྱོག་ཕྱོགས་ཡིན། བྱ་པའི་རང་དབང་ངོ་མ་ནི་རང་གི་ཀོ་བྲུ་ལ་
ཁ་ལོ་བསྐྱར་ནས་རང་གི་འདོད་ཕྱོགས་སུ་བཞུད་རྒྱུ་འདི་ཡིན་པ་དང་། སྒོམ་པ་
བ་ཞིག་གི་ངོས་ནས་བརྗོད་ནའང་། རང་དབང་ནི་རང་ཉིད་རང་གི་སྒྲུའི་བདག་
པོ་ཆགས་ཏེ། རང་སེམས་ལ་རྟག་ཏུ་བཅུན་འཛུལ་བྱེད་ཀྱིན་པའི་རྟག་པ་ལས་
རང་ཉིད་སྒྲོད་གོལ་བྱེད་རྒྱུ་འདི་ཡིན་པ་ལས། སྒོ་བྱར་དུ་འདིགས་སྤང་ཅན་གྱི་

གཡོ་འགྲུལ་ཞིག་མཐོང་ཆོ། བར་འགྲོ་འདོད་པའི་ཐོལ་བྱུང་གི་སེམས་ཆོར་
ལས་བཅིངས་གྲོལ་གཏོང་རྒྱ་འདི་མིན། སེམས་ཆོར་འདི་ནི་འོས་ཤིང་
འཆམས་པ་དང་། ཉེན་ཁར་གཡོལ་བའི་རང་དབང་ང་ཆོར་ཡོད། འོན་ཀྱང་།
ཐོལ་བྱུང་གི་སེམས་ཆོར་འདི་ལས་འཛིགས་སྒྲུང་གཉིས་པ་དང་གསུམ་པ་སྐྱེ་
རྒྱ་བརྒྱུག་མ་ཐག་ང་ཆོའི་རང་དབང་ཤོར་ནས་འཛིགས་སྒྲུང་གི་རྟོག་པའི་
དབང་དུ་འགྲོ་འགོ་བརྩམས་ཡོད། འདི་ལྟར་འཛིགས་སྒྲུང་ནི་རང་གི་སྒོ་དཀྲུག་
པའི་སེམས་བྱུང་ཞིག་དུ་གྱུར་ནས་སེམས་ཀྱི་ཞི་བདེ་ལ་གཏོར་བརྒྱུག་བྱེད་རྒྱ་
རེད། སེམས་འཆབ་འདི་ལྟ་བུ་ནི་དགོས་ངེས་མིན་ལ། བཀོལ་སྦྱོང་ཀྱང་ཆེན་
པོ་ཞིག་མེད། ང་ཆོ་ནི་དེའི་དབང་དུ་སོང་ནས་རང་ཉིད་ཀྱི་རང་དབང་ལ་འགོག་
རྒྱུ་བྱེད་ཀྱི་ཡོད།

སྒྲིའི་སྦྱོང་བརྒྱུད་ཀྱི་དགོས་དམིགས་གཙུག་པོ་ནི། དེ་འདྲའི་རྣམ་རྟོག་གི་
རྒྱུན་ཞིག་འགོ་བརྩུགས་མ་ཐག་ང་ཆོས་རྒྱུན་དེ་གཙུག་རྒྱ་འདི་ཡིན། འདི་ལ་
བྱེད་ཐབས་མང་པོ་ཞིག་ཡོད། ཁོང་ཁོ་སྐྱེ་བའི་སྐབས་སུ་བཟོད་སེམས་དང་།
སྙིང་རྩེ། ཡང་ན་བྲམས་པ་སོགས་ཀྱི་བསམ་སྒོ་བསྐྱེད་དགོས། འདི་ལྟར་བྲམས་
ཆེ་ལགལ་སྒྲིའི་སྒོ་གཉིས་ཡུལ་གཅིག་གི་སྟེང་དུ་སྐྱེ་མི་སྟོན་ཅིང་། ཁོང་ཁོ་དང་
སྙིང་རྩེ་གཉིས་དུས་མཉམ་དུ་འབྱུང་མི་ཐུབ། སྙིང་རྩེའི་བསམ་སྒོ་ཅི་ཙམ་
ཤུགས་ཆེ་ན་འཁོན་སེམས་དང་ཁོང་ཁོ་གནས་ས་དེ་ཙམ་གྱིས་ཉུང་དུ་འགྲོ་
ཞིང་། འདི་ནི་རྒྱས་པ་ཆེ་བའི་བདེ་འཇགས་ཀྱི་བྱེད་ཐབས་ཤིག་རེད།

བྱེད་ཐབས་གཞན་ཞིག་ནི་རྣམ་རྟོག་གི་རྒྱུན་དེར་པར་སྐོལ་བྱེད་རྒྱ་

འདི་ཡིན། རྟོག་པ་ཞིག་སྐྱེས་ནས་དེའི་རྒྱུ་འདྲ་མིན་ཞིག་འབྱུང་དུ་བཅུག་པ་
ལས། རྟོག་པ་དེར་ཡིད་གྱིས་ཞིབ་ལྟ་བྱས་ཏེ། ཅི་ཞིག་འབྱུང་གི་ཡོད་དམ་ཞེས་
རང་གིས་རང་ལ་བྱི་བ་འགོད་དགོས། དེའི་རྒྱུ་ནི་རྒྱ་མཚན་ཅིའི་ཕྱིར་
མཚམས་མ་ཆད་པ་ཡིན་ནས། དེས་རང་ཉིད་ལ་བསྐྱེད་ཅི་ལྟར་གཏོང་གི་
ཡོད་དམ། དེ་ནི་མི་གཞན་ཞིག་གི་ལག་ཏུ་ཐོགས་པའི་མཚོན་ཆ་དང་། ཡང་ན་
རང་ཉིད་ཀྱི་བྱང་ཁོག་ཏུ་འབར་བའི་མེ་ལུང་ཞིག་དང་མཚུངས་སམ། རྟོག་པ་
དེར་ཞིབ་ལྟ་བྱས་ནས་རང་གི་མིག་སྒྲིའི་བདེན་པ་མཐོང་བར་བྱ་དགོས། འདི་
ལྟར་རྟོག་པ་དེར་ཞིབ་ལྟ་བྱས་ན། ཉེ་འོད་ཕྱག་པའི་ཞོགས་པའི་སད་ལྟར་དེ་ནི་
རང་ངོས་ནས་ཡལ་འགྲོ་རྒྱ་རེད། དཀའ་ངལ་ཞིག་ནི་ང་ཚོར་བྲན་པ་མེད་པ་
འདི་ཡིན་ཞིང་། རྟོག་པ་ཞིག་སྐྱེས་མ་ཐག་ཏུ་ང་ཚོས་དེར་བྱ་ར་བྱེད་ཐུབ་ཀྱི་
མེད། ཐན་ང་ཚོས་ཤེས་ཚོར་གྱིས་ཀྱང་དེ་འཛིན་ཐུབ་ཀྱི་མེད། འདི་ལྟར་ནས་
རྟོག་ཅིག་སྐྱེས་ནས་ནས་རྟོག་གཞན་འདྲ་མིན་བསྐྱེད་ཀྱི་ཡོད། འདི་ནི་མེ་སྟག་
དང་འདྲ་ཞིང་། ཉགས་ཆལ་འབར་བའི་མེ་གསོད་རྒྱ་ཏ་ཅང་ཁག་པོ་རེད། འོན་
ཀྱང་། མེ་དེ་མེ་སྟག་ཡིན་དུས་གསོད་ཐུབ་པ་དང་། མདོར་ན་རང་དབང་ནི་ཉོན་
མོངས་ཀྱི་མེ་འདིས་རང་སེམས་ཡོངས་སུ་བེལ་གྱིས་གཞོན་པར་མི་འཇུག་རྒྱ་
འདི་ཡིན་ཞིང་། རང་དབང་གི་དོན་ནི་རང་ཉིད་ལ་རྟོག་པའི་རྒྱུ་འདི་གཙོ་བོ་
བྱེད་ཀྱི་བྱས་པ་ཡོད་པ་འདི་རེད། ང་ཚོས་རྟོག་པ་སྐྱེས་མ་ཐག་ཏུ་དེ་ནི་ཚུ་ངོས་
ཀྱི་རྒྱ་གཉེར་ལྟར་རང་བཞིན་གྱིས་ཞི་བར་བྱ་དགོས།

ཨ་ཐོར། ། ང་ཚོས་བརྗོད་གཞི་ཞིག་ཡང་ཡང་སྐྱེད་ཡོད་པ་ནི་སྒོ་ལ་སྐྱོང་བར་སྐྱོད་

ཐུབ་མིན་གྱི་གནད་དོན་འདི་རེད། ང་ཚོས་ཤེས་བཞིན་ལ་བརྟེན་ནས་སྤོང་
 ཚོར་གྱི་ངང་ཚུལ་ལ་ཞིབ་ལྟ་བྱེད་ཐུབ་བཅ། ང་ཚོས་རང་གི་ཚོར་ཤེས་ཀྱིས་
 རྩོང་ཚོར་འཛིན་སྐྱབས་དེ་ཤུགས་ཅེ་ཆེར་གཏོང་ཐུབ་བཅ། ང་ཚོས་རང་གི་
 རྩོང་ཚོར་ལ་བཅོས་བསྐྱར་གཏོང་ཐུབ་བཅ། ང་ཚོར་རང་དབང་ཡོད་དམ།
 ངའི་ལྟ་ཚུལ་ལ། ཚན་རིག་གི་ཕྱོགས་གཏོགས་སུ་གང་ཞིག་ལ་སྤོང་བརྟེན་
 བྱེད་ཐུབ་མིན་གྱི་གོ་རྟོགས་གསལ་པོ་ཞིག་མེད་པར་སྒྲང་། ཚན་རིག་པ་ཚོའི་
 འདོད་ཚུལ་ལྟར་ན། གང་ཞིག་ལ་སྤོང་བརྟེན་བྱེད་ཐུབ་པ་དང་། གང་ཞིག་ལ་
 རྩོང་བརྟེན་བྱེད་མི་ཐུབ་པ་ཡིན་ནམ། རྩོང་ཡོན་ཏན་ཁག་ལ་སྤོང་བརྟེན་བྱེད་
 རུང་བའི་ནང་པའི་འདོད་ཚུལ་འདིར་ཚན་རིག་པ་ཚོས་ལྟ་ཚུལ་ཅི་འདྲ་ཞིག་
 བརྒྱུད་ཡོད་དམ།

ཁ་མེད་ཉིག་། ལག་ཅུལ་སྤོང་སྐྱབས་ཀྱི་སྤོང་ལ་ང་ཚོས་གང་ཞིག་ཤེས་ཡོད་པ་གཞིར་
 བཞག་ཆོ། རྩོང་ཡོན་ཏན་ནི་སྤོང་བརྟེན་བྱས་ནས་ཐོབ་རྒྱ་ཡོད་པའི་ལག་ཅུལ་
 ཞིག་རེད། གལ་སྲིད་བྱེད་ཀྱིས་རང་ཉིད་སེམས་ཀྱི་གནས་སྐྱབས་ཤིག་གི་ནང་
 ཡང་ཡང་བཞག་སྟེ། རང་གི་ཡ་ལན་ལ་ཐེངས་མང་པོར་སྐྱབས་འཛིན་བྱས་ན།
 དུས་ཡུན་རིང་པོ་ཞིག་འགོར་ཡང་མཐའ་མར་ལག་ཅུལ་འདི་ལ་སྤོང་བ་བྱེད་
 ཐུབ། མི་དགེ་བའི་སྤོང་ཚོར་ལ་སྐྱབས་འཛིན་བྱེད་པའི་རྩོང་ལུས་པ་དང་། རྩོང་
 ཅེ་སྤོང་པའི་རྩོང་ལུས་པ་གཉིས་ཀྱི་བར་ལ་བྱེད་པར་ཡོད་སྲིད། འདི་གཉིས་
 ལས་གང་ཞིག་ལས་སྤོང་བ་དང་གང་ཞིག་ཚད་གཞི་མཐོ་པོ་ཡིན་ནམ། ངས་
 ཚོད་དཔག་བྱས་པ་ཡིན་ན། དགེ་བའི་སྤོང་ཚོར་གོང་འཕེལ་གཏོང་བ་ལས་མི་

དགེ་བའི་སྤྱིང་ཚོར་ལ་སྤངས་འཛིན་བྱེད་རྒྱ་ལས་སྤྲོ་ལོ་ཡིན་རྒྱ་རེད། ངས་
འདིའི་སྤྱིང་གི་བྱེད་ཅག་གི་བསམ་ཚུལ་གོ་འདོད་བྱུང་།

ཨ་ལན། ་། དེ་ནི་ཉམས་ལེན་ལ་འཇུག་པའི་གང་ཟག་སྤྱིར་སོ་སོའི་རྒྱལ་སྤྱོད་ས་ལ་གཙོ་
བོར་ཐུག་འདུག མི་ཁག་ཅིག་ལ་ཁོང་ཁྱོད་དང་འཁོན་འཛིན་གྱི་བག་ཆགས་
ཤྱགས་ཆེན་མེད། ཁག་ཅིག་ནི་ཁོང་ཁྱོད་ཆ་བོ་ཡིན་ཡང་། སྤྱིང་ཚོར་དེ་ཡུན་
རིང་ལ་གནས་གྱི་མེད། ཁག་ཅིག་གི་ཁོང་ཁྱོད་ཡུན་རིང་ལ་ཞི་ཐུབ་གྱི་མེད།
སྤྱིང་ཟླའང་འདི་དག་དང་གཅིག་མཚུངས་ཡིན་ཞིང་། ང་ཚོས་མཐོང་གསལ་
ལྟར། སྤྱ་གྲུ་ཁག་ཅིག་ལ་སྤྱིང་ཟླའི་བག་ཆགས་འདི་རང་བཞིན་གྱིས་ཤྱགས་
ཆེན་ཡོད་པ་དང་། མི་གཞན་དག་ལ་མཚོན་ན། སྤྱིང་ཟླའི་ཡུན་རིང་ལ་གོམས་
འཇིས་གྱིས་སྤྱོད་བརྟེན་བྱས་ནས་ཡོང་གི་ཡོད།

རེ་ཆར་ཉི། ་། རྒྱལ་སྤྱོགས་སུ་འདིའི་སྤྱོགས་ནས་ང་ཚོར་འཕྲད་པའི་དགའ་ངལ་གཅིག་
ནི་བཅོས་ཐབས་དང་། ཉམས་ལེན། སྤྱོད་བརྟེན་སོགས་གང་གིས་མི་སྤྱིར་སུ་
ཞིག་ལ་པན་མིན་ཐག་གཅོད་བྱེད་རྒྱ་འདི་རེད། རབ་བྱུང་ན་ང་ཚོས་ཐོག་མར་
གང་ཟག་ཅིག་ལ་བརྟག་དབྱེད་བྱས་ཏེ། ཉམས་ལེན་དང་བཅོས་ཐབས་གང་
ཞིག་ལོས་འཚམས་ཡིན་པར་ཐག་བཅད་པའི་ཟླའི་སུ་འགོ་བཙམ་དུ་འཇུག་རྒྱ་
འདི་ཡིན་པ་དང་། ཨ་ལན་གྱིས་གང་ཟག་སོ་སོའི་བག་ཆགས་མ་ཐུག་ཆད་གྱི་
ཁྱད་པར་བརྟེན་སོང་། ངའི་ཆོད་དཔག་ལ། ནང་པ་ཚོར་གང་ཟག་མ་འདྲ་བའི་
གཤེས་རྒྱུད་དང་འཚམས་པར་བྱས་པའི་སྤྱོད་བརྟེན་གྱི་བྲག་པའང་ཡོད་སྟེ།

སྤྱ་ཐེའོ། ་། ཉོན་མོངས་གང་ཞིག་ཤྱགས་ཆེན་དེ་ནས་འགོ་འཇུགས་དགོས་ཚུལ་ང་

ཆོས་བརྟུན་གྱི་ཡོད། གང་ཟག་ཅིག་ལ་ཁོང་ཁོ་དང་འདྲ་ཆགས་ཀྱི་བག་
ཆགས་མ་ཐུག་ཆེ། གཉེན་སྲོད་ཐབས་ཤེས་གཞན་ལ་བརྟུན་ནས་ཉོན་མོངས་
བྱེད་ཀྱི་པ་འདི་སྦྱོང་བར་གཙོ་བོར་འཛིན་དགོས། ང་ཆོས་ནང་པའི་ལམ་ལ་
འདུག་སྟོང་བརྒྱུད་ཁྱིམ་ཞི་སྦྱང་ཡོད་པར་སྦྱང་ཞིང་། དེ་དག་ནི་གང་ཟག་སོ་སོར་
གཤེས་རྒྱུ་དང་མིན་ཡོད་པ་དག་གི་བཙུགས་ཐབས་རེད།

རེ་ཆར་ཟླ། ་། སོ་སོའི་ཉོན་མོངས་གཙོ་བོ་གང་ཞིག་ཡིན་པ་ངོས་མ་ཟེན་པའི་མི་ཆོས་
བཀོལ་སྦྱོང་བྱེད་རུང་བའི་ནང་པའི་ཞིབ་དབྱེད་ཀྱི་གདམས་པ་ཞིག་ཡོད་དམ།

ཨ་ལན། ་། མང་པོ་ཞིག་ཡོད་ཀྱི་རེད།

ཨ་ཐོར། ་། ཁྱེད་ཀྱིས་ང་ཆོར་ནང་པའི་མཁན་པོ་ཞིག་གིས་རང་གི་དགེ་སྤྱན་གི་ཉོན་
མོངས་ལ་ཞིབ་དབྱེད་ཇི་ལྟར་བྱེད་པའི་དཔེ་མཆོན་ཞིག་སྦྱོང་ཐུབ་བམ།

ཨ་ལན། ་། ཉེ་ཆར་ངས་ནང་པའི་མདོའི་ཆོན་པ་ཞིག་བསྐྱབས་པ་ཡིན། དེར་སངས་
རྒྱས་བཙུགས་ལྟར་འདས་ཀྱིས་གང་ཟག་ཅིག་དང་ལྟན་དུ་ཡུན་རིང་ལ་བསྐྱད་དེ།
ཁོང་གི་སྦྱོང་བ་ལ་བརྟུག་དབྱེད་ཇི་ལྟར་གཏོང་དགོས་ཚུལ་གསུངས་འདུག་
འདི་ནི་སྦྱང་བའི་ཆོན་རིག་ཅིག་མ་ཡིན་ཡང་། གཤེས་སྦྱོང་ཆོན་རིག་ཅིག་
ཆགས་འདུག་མི་ཆོར་ཡོད་པའི་གཤེས་སྦྱོང་གྱི་ཁྱད་ཆོས་དང་། གཤེས་རྒྱུད་
བག་ཆགས་སོགས་ལ་དབྱེད་པ་གཏོང་གི་ཡོད། འདིར་དགེ་ཆེན་ཞིག་གི་འོས་
འགན་དང་། རང་དང་སྦྱོབ་མའི་བར་གྱི་འབྲེལ་བ་གལ་ཆེན་ཡིན་ཞིང་། དགེ་
ཆེན་གྱིས་རང་གི་མདུན་དུ་ཡོང་མཁན་ཆང་མར་སྤྲོས་ནས་གཏན་འབེབས་

བྱས་པའི་སྐྱོང་བརྟེན་ཞིག་མི་སྐྱོད་པ་དང་། སྐྱོབ་མའི་གཤེས་རྒྱུད་ལ་ཞིབ་
 དབྱེད་གནང་བའི་རྗེས་སུ་སྐྱོབ་མ་དང་འཆམས་པའི་སྐྱོང་བརྟེན་ཞིག་སྐྱོད་ཀྱི་
 ཡོད། དཔེར་ན། ངས་ཁ་སང་སྤངས་པའི་ཡིད་བྱེད་ཀྱི་སྐྱོང་བརྟེན་ལ་ཡོད་པའི་
 བྱེད་ཐབས་ནི་གཅིག་དང་གཉིས་ཙམ་མིན་ཞིང་། གང་ཟག་སོ་སོའི་ཁམས་
 དང་མོས་པ་ལ་འོས་ཤིང་འཆམས་པའི་བྱེད་ཐབས་འདྲ་མིན་ཡོད། ཞེ་སྤང་དང་
 ཁོང་ཁོ་ཤུགས་ཆེ་བའི་གང་ཟག་ཅིག་གིས་ཐོག་མ་ནས་དུས་ཚོད་མང་པོ་ཞིག་
 བཏང་སྟེ་བྱམས་པ་སྒྲོམ་དགོས་པ་དང་། བྱམས་པ་ནི་ཞེ་སྤང་གི་སྒྲོའི་འགལ་
 གླུ་ཞིག་ཡིན། རང་དབང་གི་གནད་དོན་དེ་བསྐྱར་དུ་སྤངས་པ་བློ་དཀྲི་ན། རྣམ་
 ཉིད་ཤུགས་ཆེ་བའི་གང་ཟག་ཅིག་གིས་རང་གི་དབྱུགས་ཀྱི་རྒྱ་བ་ལ་རྣམ་
 ཤེས་གཏད་ནས་རང་གི་སྒྲོ་ཞི་བར་བྱེད་ཅིང་། དངོས་ཡོད་གནས་ལུགས་ཀྱི་
 མཐར་ཐུག་གི་རང་བཞིན་ལ་དབྱེད་པ་གཏོང་བར་གྱ་སྒྲིག་གི་སྒྲོའི་སྐྱོང་བརྟེན་
 ལྷ་ཚོགས་ཡོད།

རེ་ཆར་ཉི། ཞིབ་ལྟ་བྱེད་པའི་དུས་ལུན་རིང་པོ་ཞིག་དགོས་པ་འདིས་འཛིན་སྐྱོང་གི་
 ལྷ་ཉིད་ལ་དཀའ་ངལ་སྐྱོད་རྒྱ་རེད། །གང་སོ་དང་ཐལ་སྒྲ།

སྒྲ་ཐེའོ། དཔལ་སྒྲུལ་རིན་པོ་ཆེ་ཟེར་བའི་སྒྲ་མ་སྒྲན་ཐུགས་ཅན་ཞིག་དུས་རབས་
 བཅུ་དགུ་པའི་ནང་ཁོར་ཡོད། ཁོང་གིས་སྐྱོབ་མའི་གཤེས་རྒྱུད་ལ་བརྟག་
 དབྱེད་གཏོང་ཐབས་ཤིག་བསྟན་འདུག ཐེངས་ཤིག་ཁོང་མཆམས་པ་བ་ཞིག་
 ཡོད་སའི་མཆམས་ཁང་དུ་ཐེབས་ཏེ། མཆམས་པ་བ་ལ་ཅི་ཞིག་སྒྲོམ་ཀྱི་ཡོད་
 པའི་སྐད་ཆ་འདི་སྒྲུབས། མཆམས་པ་བས་བཟོད་པ་སྒྲོམ་ཀྱི་ཡོད་ཅེས་ལན་

བཏབ་པ་རེད། དཔལ་སྤུལ་རིན་པོ་ཆེས་མཆམས་པ་བ་དེར་སྒོར་བ་ཀྱག་
 བཞེན་ཞིབ་གཟེགས་གནང་སྐབས། མི་འདི་ཡོང་ནས་རང་གི་སྒོམ་ལ་གཞོད་
 པ་བྱེད་ཀྱི་འདུག་སྟེ་ནས་མཆམས་པ་བ་ལ་སེམས་འཁབ་སྤྱེས་ཤིང་། དུས་
 ཡུན་ཅུང་ཙམ་སོང་རྗེས་དཔལ་སྤུལ་རིན་པོ་ཆེས་མཆམས་པ་བ་ལ་མི་རྩོན་མ་
 ང་གཉིས་ལས་ཀྱིས་འབྲང་དགོས་བྱུང་བ་རེད་ཅེས་བརྗོད་བ་དང་། མཆམས་
 པ་བ་ཁོང་ཁོ་སྤྱེས་ཏེ། བྱེད་རང་འདིར་ཡོང་ནས་ང་ལ་བར་ཆད་བྱེད་དགོས་
 པའི་རྒྱ་མཆན་ཅི་ཞིག་ཡིན་ནམ། ངས་འདིར་བཞོད་པ་སྒོམ་ཀྱི་ཡོད་ཅེས་
 བཤད་སྐབས། དཔལ་སྤུལ་རིན་པོ་ཆེས་མཆམས་པ་བ་ལ་ད་ལྟ་བྱེད་ཀྱི་སྒོམ་
 གང་ན་ཡོད་དམ་ཞེས་དྲིས་པ་རེད།

ཨ་ཐོར། ་ ང་ཆོས་འདི་ནས་ནང་པའི་སྒོམ་ཉམས་ལེན་གྱི་དམིགས་ཡུལ་རྒྱ་ཆེན་ཞིག་
 བྱེད་རྒྱ་ཡིན། སལ་ཆེར་འདིས་རྒྱབ་ཕྱོགས་པའི་འབྲེལ་བ་དེ་དོན་གཉེར་གྱི་
 དཀའ་ཉེན་དེ་བསལ་བར་ཕན་རྒྱ་རེད། གང་ཟག་ཅིག་གིས་གནས་སྐབས་ཀྱི་
 བདེ་བ་འཆོལ་བ་ཙམ་མ་ཡིན་པར། ཡུན་དུ་བརྟན་པའི་བདེ་བ་དང་སེམས་ཀྱི་
 ཞི་བདེ་འཆོལ་གྱི་ཡོད་ཆེ། ཡིད་མ་ཆེས་པའི་ཆོར་བ་སྤར་ལས་ཀྱང་ཕྱགས་
 ཆེ་དུ་འགྲོ་བར་སྟོན་པའི་ཆན་རིག་གི་ཞིབ་འཇུག་གི་ངོས་ནས་བལྟས་ན།
 མཐར་ཐུག་གི་བདེ་བ་འཆོལ་བའི་ནང་པའི་དམིགས་ཡུལ་འདི་ལ་རྒྱ་མཆན་
 བརྟན་པོ་ཞིག་ཡོད་དམ། སལ་ཆེར་ཐོག་མར་ང་ཆོས་འབྲེལ་བ་དེ་དོན་གཉེར་
 གྱི་གོམས་གཤིས་ངན་པ་འདི་དང་འབྲེལ་བའི་རྒྱབ་ཕྱོགས་ཀྱི་གོ་ཉོགས་ཅུང་
 ཙམ་བྱེད་ན་ཕན་ཐོགས་ངེས། རམ་ཉིག་ལགས། བྱེད་ཀྱིས་བརྗོད་རོགས།

བརྟན་ཞིང་། རྩོད་བའི་འཇིགས་ཅིང་པོ་མི་འགོར་བར་ཡལ་འགྲོ་རྒྱ་རེད། འོན་
ཀྱང་། རང་བ་ཆོས་དམིགས་ཡུལ་དུ་འཛིན་པའི་བདེ་སྲིད་ཀྱི་གོ་དོན་གཙུག་པོ་
དེ་དར་རྒྱས་དང་རང་དབང་ལྡན་པའི་སེམས་ཀྱི་ཞི་བདེ་ཞིག་ཡིན་པ་དང་།
ཡུད་ཅམ་ལས་མི་གནས་པའི་རྩོད་བ་བྱེ་བྲག་བ་གང་ཡང་མིན།

ངས་ཁྱད་པར་འདི་ལ་གསལ་བ་ཤད་བྱེད་འདོད་བྱུང་། འདི་ལྟར་ང་
ཆོས་དམིགས་ཡུལ་ནི་བདེ་སྲིད་རེད་ཅེས་བརྗོད་སྐབས། དེའི་ཤུགས་བརྟན་
ཐམས་ཅད་ཀྱང་རང་དུ་འདུས་པའི་ཐོག་ནས་གོ་བསྟར་བྱེད་ཆོག་ རང་པའི་
སྲོལ་རྒྱན་གྱི་ནང་སྐབས་འཕྲལ་གྱི་བདེ་བ་ནི་ཡུད་ཅམ་ལས་མི་གནས་པའི་
དོན་སྲི་འདི་ཡོད་པ་གསལ་ཞིང་། ང་རང་ཉིད་ཀྱི་ཉམས་རྩོད་གཞིར་བཞག་
ནས་བརྗོད་ན། དེ་ནི་རང་གི་དགེ་ཚུན་དགེ་བ་ཤེས་རབ་བརྟན་ལས་ཐོབ་པའི་
གསུང་ཆོས་དང་པོ་དེ་ཆགས་ཡོད། ཁོང་གིས་བརྗོད་གཞི་འདི་སྟུག་བསྟུལ་གྱི་
འཇིགས་གསུམ་དང་འབྲེལ་བའི་ཐོག་ནས་གསུངས་སོང་།

ཨ་ཐོད། ་ ང་ཆོས་མང་ཆོགས་ཀྱི་འི་བ་རྣམས་འགོ་མ་བཅུགས་པའི་སྲོན་དུ་བྱེད་ཆོར་
འདིའི་ཐད་ལ་བརྗོད་རྒྱ་ཅི་ཞིག་ཡོད་དམ།

ཀེ་ལི་ལྟར་ཟྱེ། ་ ཆོགས་འདུ་འདིའི་ཆ་ཤས་པལ་ཆེ་བ་ནི་ནང་དོན་རིག་པ་དང་། ལུ་བ་
ཁྱོགས་ཀྱི་སེམས་ཁམས་རིག་པའི་ལྟ་རྒྱུ་གྱི་བར་དུ་ཡོད་པའི་ཁྱད་པར་སྐོར་
ཞིག་རེད། གོང་དུ་འཛིན་ངེས་བརྗོད་པའི་ནང་པའི་ལྟ་རྒྱུ་དེ་ནི། ཁྱོགས་
གཉིས་ཀའི་སྟན་མོང་གི་འདོད་རྒྱུ་ཞིག་ཆགས་འདུག་ སེམས་ཁམས་རིག་
པ་སྟུ་བ་ཆོས་སྐབས་འཕྲལ་གྱི་བདེ་བ་ནི་ཡུད་ཅམ་ལས་མི་བརྟན་བ་གསལ་

པོར་རྟོགས་ཡོད། ཡིན་ཡང་། མི་སྤྱིར་བཏང་བ་ཚོས་སོ་སོའི་བདེ་སྤྱིད་གི་
 འབྱུང་ཁུངས་སྐོར་ལ་མང་པོ་ཞིག་ཤེས་གི་མེད། སྔོན་རྒྱུན་གཉིས་ཀས་འདིའི་
 ཕྱོགས་ལ་ལྟ་ཚུལ་གཅིག་མཚུངས་ཤིག་བཟུང་འདུག ལུས་ཕྱོགས་པ་ཚོས་
 སྐབས་འབྲལ་གི་བདེ་བ་ཡུན་རིག་ལ་གནས་པར་འདོད་པའི་ཡིད་ཆེས་འདི་ལ་
 སྐྱོག་གྱུར་གི་ཁྱད་ཆོས་ཅི་ཡང་མེད། ང་ཚོ་ནི་འཛད་སྤྱོད་པའི་སྤྱི་ཚོགས་ཤིག་
 གི་ནང་ཡོད་པ་དང་། སྤྱི་ཚོགས་སྤྱིའི་དམིགས་ཡུལ་ནི་མི་དམངས་ཀྱི་བདེ་
 སྤྱུག་མ་ཡིན་པར་ཉེར་སྤྱོད་གི་འཛད་ཁོན་ཆེ་ཏུ་གཏོང་རྒྱ་འདི་རེད། དེའི་ཕྱིར་
 ང་ཚོས་རང་གི་འཛད་ཁོན་གིས་བདེ་སྤྱིད་བསྐྱུན་སྦྱབ་པར་འདོད་ཀྱི་ཡོད།
 འོན་ཀྱང་། ང་ཚོས་འདི་ནི་བདེན་པ་མིན་པར་རྟོགས་ནའང་། ང་ཚོ་ཡུན་རིང་ལ་
 གསོན་མི་སྦྱབ་པ་དང་། མི་རབས་རྗེས་མ་དག་གིས་འདི་ལ་ཡིད་ཆེས་བྱེད་རྒྱ་
 རེད། ༼དགོད་སྤྱོད་ཐལ་སྒྲ།

ཁད་ཀྱི་ནང་། ནང་པའི་ཉམས་ལེན་པ་ཚོས་འབྲལ་བདེ་དོན་གཉེར་གི་གོམས་གཤེས་
 དང་། རྒྱ་མཚན་ཅིའི་ཕྱིར་སྐྱབས་འབྲལ་གི་བདེ་བ་ནི་ཡུན་ཅུམ་ལས་མི་
 གནས་པ་སོགས་ཀྱི་སྐོར་ལ་གང་བཤད་པ་དེ་ཆེན་རིག་ལ་ཁ་སྐོར་ཞིག་
 ཆགས་སྤྱིད། ང་ཚོའི་བསམ་པར་སྤྱོད་ཆོར་ནི་ཡུལ་གྱེ་བྲག་པ་ཞིག་ལ་ཕྱིན་
 པའི་ཡ་ལན་རྒྱར་མོ་ཞིག་རེད། ཁྱེད་ཆོས་སྤྱོད་ཆོར་ནི་ཡུན་རིང་གི་སྐོམ་སྦྱབ་
 ལ་བརྟེན་ནས་སྤྱི་ཚོགས་པའི་སེམས་ཀྱི་རང་ཚུལ་ཞིག་ཀྱང་ཡིན་པར་བརྟེན་
 སོང་། རང་ཚུལ་དེ་དག་གང་དག་ཡིན་པ་དང་། དེ་དག་གི་ཆོར་བའི་ཆ་ནི་ཅི་
 འདྲ་ཞིག་ཡིན་ནམ། འདི་ནི་ང་ཚོར་མཚོན་ན་ཞིབ་འཇུག་གི་གོ་སྐྱབས་ཆེན་པོ་

ཞིག་ཡིན་སྟེང་།

ཨ་ལན། དེ་ཆར་ཉེས་རང་གི་གཏམ་བཤད་དུ་སེམས་ཀྱི་རང་ཚུལ་ཁག་གི་ཆ་ཆད་
 རང་བཞིན་གྱི་དཔེ་གཟུགས་ཞིག་བསྟན་སོང་། དཔེ་གཟུགས་དེའི་སྟེང་དུ་
 བག་ཐོན་ལ་སློང་ལྷགས་ཆད་མཐོ་བོ་ཞིག་ཡོད་ཀྱང་། སེམས་ཀྱི་ཞི་བའི་རང་
 ཚུལ་དེ་སློང་ལྷགས་མེད་པའི་རང་བཞིན་ཞིག་རེད། དེ་མཚུངས་སུ་བྱུང་བར་
 འདི་ནི་སློ་སེམས་དང་སེམས་ཞི་བ་དང་། སེམས་འཕང་བཏེགས་པ་དང་བག་
 སེབས་སོགས་ཀྱི་བར་དུ་འད་ཡོད། ནང་པའི་ཡིད་བྱེད་ཀྱི་སློང་བརྟན་ལ་བརྟེན་
 རན་བྱུང་བའི་སེམས་ཀྱི་རང་ཚུལ་ནི་དཔེ་གཟུགས་འདི་དང་མི་མཐུན་པ་ཞིག་
 ཡིན་པར་སྟེང་། དེ་ཡང་ཕྱོགས་གཅིག་ནས་སློང་རང་ཚུལ་དེ་བག་ཐོན་གྱི་རང་
 བཞིན་ལྷགས་ཆེན་པོར་། ཕྱོགས་གཞན་ནས་དེ་ནི་ཉ་ཅང་ཞི་བའི་རང་བཞིན་
 ཞིག་ཀྱང་ཡིན། སློང་རང་ཚུལ་དེ་ནི་འཕྲོ་བ་མིན་ཞིང་། བདེ་བ་དང་ལྷན་པ་ཞིག་
 ཡིན་པར་མ་ཟད། ཞི་འཇམ་བག་སེབས་ཀྱི་རང་བཞིན་ཞིག་ཀྱང་རེད། འདི་
 ལྟར་ཆངས་ཐིག་སྟེང་གི་ཕྱོགས་གཉིས་ཀའི་བྱུང་ཚོས་མི་མཐུན་པ་ཁག་ཅིག་
 དུས་མཉམ་དུ་འབྱུང་གི་ཡོད་པ་དང་། འདི་ལ་སློང་སློང་བརྟན་དགོས་ཀྱི་རེད།
 སློང་རང་ཚུལ་འདི་ནི་བརྟན་འཕྲིན་ཅིང་མོ་ཅི་མཁན་དང་། འཕམ་འཇིང་གནས་
 གུའི་ཁ་ལོ་བ། བར་སྟངས་གི་འགྲིམ་འགྲུལ་གྱི་སྟངས་འཇིན་པ་སོགས་ཀྱི་སློང་
 ལྷགས་ཆེ་བའི་ཡིད་བྱེད་དེ་ལྟ་བུ་མིན་ཞིང་། འདི་ནི་དེ་དག་དང་མ་འདྲ་བ་
 ཞིག་ཡིན་པ་དང་། མཛོན་སུམ་དུ་ཞིབ་འཇུག་ཆོད་ལྟ་བུར་བཞག་རེད།

ཁ་ཉིག་། ཆོན་རིག་གི་ཞིབ་འཇུག་ནང་ཡིད་བྱེད་ལ་རིགས་གཉིས་སུ་བྲེས་ཡོད་པ་

དང་། བྱ་བ་དང་བྱ་འགུལ་གྱི་ཕྱོགས་སུ་འགྲོ་བའི་ཡིད་བྱེད་ལ་སྦྱོར་བྱགས་
ཆེན་པོ་ཞིག་ཡོད། སྦྱོར་རྒྱུན་ལ་སྡེ་ལེན་བྱེད་བའི་ཡིད་བྱེད་ལ་སྦྱོར་བྱགས་
ཐུན་བྱ་ཞིག་མ་གཏོགས་མེད། བྱུང་བར་འདི་ནི་དུད་འགྲོ་དང་གྲེས་བ་མ་
འབྱར་ཆོའི་སྟེང་དུ་ཡོད་ལ། ལོ་རབས་དུ་མའི་གོང་དུ་ཡིད་བྱེད་གྱི་ཞིབ་འཇུག་
གི་བརྗོད་གཞི་གཙོ་བོ་ཞིག་ཡིན། ད་ལྟ་འདི་དེ་གནས་བབ་མར་ཆགས་ཡོད་
ཀྱང་། ང་ཆོའི་གོ་བསྐྱར་གྱི་ནང་དུ་འདི་བསྐྱར་དུ་སྟེང་བར་རིན་ཐང་ཆེན་པོ་
ཞིག་ཡོད་པར་སྤྲོད།

ད་ནི་མང་ཆོགས་གྱི་རྩི་བ་ལ་ཁ་ཕྱོགས་པའི་དུས་ཚོད་ཡིན་ཞིང་། ཨ་ཐོར་
གྱིས་ཉན་རེ་ཉོང་ལ་མགོ་བརྟེན་ཞིག་བརྒྱབ་སོང་། ཁོ་མོས་རྩི་བ་གང་མང་མང་ཞིག་
སྐད་ཆེན་པོས་སྒྲོག་རྒྱུ་རེད།

ཉན་རེ་ཉོང་། ༡ བགྲོ་སྟེང་གི་ཐུན་འདིར་མང་ཆོགས་གྱིས་རྩི་བ་མང་པོ་ཞིག་བཀོད་
འདུག ངའི་ལག་པའི་ནང་དུ་རྩི་བ་དགུ་ཡོད་ཅིང་། རྩི་བ་གང་མང་མང་ཞིག་འདི་
ཐུབ་པའི་ཆེད་དུ་ངས་དེ་རྣམས་གཅིག་བསྐྱས་བྱས་ནས་ག་སྒྲིག་བྱས་ཡོད།
དེའི་ཐུར་ངས་རྩི་བ་རེ་ལ་བགྲོ་སྟེང་བ་མང་པོས་ལན་འདེབས་བ་ལས། རྩི་བ་
སུ་ལ་འོས་འཆ་མས་ཡིན་ན་དེས་ལན་གཙོ་བོར་འདེབས་རྒྱུའི་རེ་སྐུལ་བྱེད་གྱི་
ཡོད། རྩི་བ་ཁག་ཅིག་ཆོན་རིག་པ་ཆོར་བཀོད་པ་ཡིན་ཞིང་། གཞན་ནི་ནང་བ་
ཆོར་བཀོད་པ་ཞིག་རེད། ངས་ཐོག་མར་ནང་བ་ཆོར་ནས་འགོ་འཇུགས་རྒྱུ་ཡིན།
རྩི་བ་དང་པོ་འདི་ལ་འཛོད་རྩིས་ལན་བཏབས་ན་འོས་འཆ་མས་རེད། “ཁྱེད་
གྱིས་སེམས་ནི་སྤྲ་འཐས་གྱི་རང་བཞིན་མིན་ཞིང་། རྒྱལ་པོ་ཞིག་མེད་པར་

འཛོད་ཅི། ། འདི་ནི་བརྗོད་གཞི་རྣམས་འཛོད་ཆེན་པོ་ཞིག་ཡིན་པ་གསལ་པོ་རེད། ཡིན་
ཡང་། ཆོས་མངོན་པའི་དམིགས་གཞི་ནི་བྱེད་པ་པོ་རང་ཉིད་གཙོ་བོར་མ་
བཟུང་བར་སྒོམ་སྒྲུབ་ཀྱི་བརྒྱུད་རིམ་འདི་རྟོགས་པར་བྱ་རྒྱུ་དེ་རེད། སྒོམ་རྒྱག་
མཁན་ནི་དུས་མཉམ་དུ་འབྱུང་བཞིན་པའི་ཕན་ཚུན་རྟེན་ཅིང་འབྲེལ་བའི་
སེམས་ཀྱི་རྒྱས་ཅོལ་སྐྱོར་ཞིག་ཡིན། ཉམས་ལེན་ཀྱི་དགོས་དམིགས་ནི་ཞི་
བདེ་དང་རང་དབང་སོགས་རྒྱ་བསྐྱེད་བྱེད་པའི་བྱེད་ཆོས་དང་ལྡན་པའི་
སེམས་ཀྱི་ཅོལ་བ་ནམས་གོང་འབྲེལ་དུ་གཏོང་རྒྱུ་འདི་རེད། དེའི་ཕྱིར་ཞིབ་དུ་
བརྗོད་ན། “ང་”ནི་སྒོམ་རྒྱག་མཁན་དེ་ཆགས་མེད། ང་ཆོས་ང་ཞེས་པའི་ཆེག་
འདི་ཐ་སྙད་ཀྱི་དབང་དུ་བཀོལ་སྤྱོད་བྱེད་པ་དང་། འདི་ལ་རྟོག་བྱ་ཅི་ཡང་མེད།
ཐ་སྙད་ཀྱི་དབང་དུ་བྱས་ན། ངས་སྒོམ་རྒྱག་གི་ཡོད་པ་རེད། འདི་ཁས་ལེན་མི་
བྱེད་ཐབས་མེད་རེད། འོན་ཀྱང་། ང་ཞེས་པའི་ཆེག་འདི་ལ་འབྲེལ་པ་ཐ་སྙད་ཀྱི་
གོ་བ་རྒྱ་ཆེན་ཞིག་ཡོད། རྒྱ་མཚན་འདིའི་རྒྱུན་གྱིས་སྒོམ་སྒྲུབ་བྱེད་མཁན་ཀྱི་
ང་དེ་ནི་ཅི་ཞིག་ཡིན་ནམ་ཞེས་པའི་བྱི་བ་འདིར་སྒོམ་གྱིས་ང་འོ་སྒྲུབ་པའི་སྐྱོད་
འཛོམས་པར་བྱེད་དགོས་ཞེས་ལན་འདེབས་རྒྱུ་ཡིན། ། དགོང་སྐོར་དང་ཐམས་ཅད་།

271

པར་ཡོད་པའི་དགེ་མི་དགེའི་སེམས་བྱུང་གི་རྣམ་གྲངས་ནི་སྒྲུང་དོར་དང་ཆོས་
ཀྱི་དགོས་དམིགས་ཀྱི་སྤྱད་བཟུལ་བསྐྱེད་མེན་གྱིས། །ཤེའི་ར་བཞག་གིས་བྱུང་ཡོད་པ་
དང་། རྣམ་གྲངས་འདི་ནི་སྒྲུང་དོར་གཞིར་བཞག་མ་ཡིན་པའི་ཞིབ་འཇུག་
བཟླ་དབྱང་ཁང་གི་རིན་ཐང་བར་གནས་ཀྱི་རྣམ་གྲངས་ལྟར་བཀོལ་སྟོང་
བྱེད་ཐུབ་བས།”

རེ་ཆར་ཉི། ། ཅི་བ་འདི་ལ་ལན་འདེབས་སྤངས་མང་སོ་ཞིག་འདུག ང་ཆོས་དགེ་མི་
དགེའི་སྒྲོམ་གཞི་འདི་བཀོལ་སྟོང་བྱས་ཏེ། ཞིབ་འཇུག་བཟླ་དབྱང་ཁང་དུ་
བསྐྱེད་པའི་སྟོང་ཆོར་བྱེ་བྲག་པ་སོ་སོའི་རང་ཚུལ་གྱི་བྱེད་པར་འབྱེད་ཆོག
ནང་བསྟན་སོགས་ཆོས་ལུགས་གང་དུང་ལ་མི་གཏོགས་པའི་གང་ཟག་ཅིག་
ལ་མཚོན་ན། དགེ་བའི་སེམས་བྱུང་ནི་སེམས་ཀྱི་དགོག་ཆེན་རྒྱུ་དུ་གཏོང་
བའི་རང་བཞིན་ཞིག་དང་། སྤྱད་བཟུལ་བསྐྱེད་ཅིང་སེམས་ཞི་དལ་དུ་མི་
འཛོག་པའི་སེམས་བྱུང་ནི་ཉོན་མོངས་ཀྱི་རང་བཞིན་ཞིག་ཡིན་པར་ངོས་
འཛིན་བྱེད་ཆོག ང་ཆོས་རྣམ་གྲངས་འབྱེད་ཚུལ་འདི་བཀོལ་སྟོང་བྱས་ནས་
གོང་དུ་བརྗོད་པའི་སྒྲོམ་གཞི་དང་མ་འདྲ་བའི་ལམ་ནས་སྟོང་ཆོར་སོ་སོར་
འབྱེད་ཐུག།

ཏན་རེ་ཉོང་། ། འོན་ཀྱང་། དེ་ནི་ཆོད་གཞི་ཅན་གྱི་སྒྲོམ་གཞི་ཞིག་ཡིན་དང་། ཡང་ན་
རིན་ཐང་བར་གནས་ཀྱི་སྒྲོམ་གཞི་ཞིག་ཡིན་ནས།

རེ་ཆར་ཉི། ། འདི་བསམ་པར། རིན་ཐང་ཅི་ཡང་ལུགས་སུ་མི་སྟོན་པའི་སྒྲོམ་གཞི་ཞིག་

བཀོལ་སྤྱོད་བྱེད་རྒྱ་ཏ་ཅང་ཁག་པོ་རེད།

ཉན་རེ་ཤིང་། ་འདི་ལག་གི་དྲི་བ་འདི་འབྱུང་འབྱུར་གྱི་ཞིབ་འཇུག་གི་ནང་ཆན་རིག་པ་
 ཆོ་དང་མཉམ་ཞུགས་བྱེད་སྲིད་པའི་ནང་པའི་བྲུ་པ་ཆོར་དྲིས་འདུག དྲི་བ་འདི་
 མཁན་གྱིས་ཆན་རིག་གི་ཉམས་ཞིབ་པ་ཆོར་སྒྲིང་རྗེ་ལྷ་བུའི་སེམས་བྱུང་ལ་
 ཆད་འཇུག་ཐབས་ཞིག་དགོས་ཚུལ་བརྗོད་ནས་ནང་པ་ཆོས་རང་ཉིད་ཀྱི་
 སེམས་སུ་སྒྲིང་རྗེ་བསྐྱེད་ཡོད་པ་རིམ་ལྔ་ལྟེ་གྱི་ཡོད་དམ་ཞེས་དྲིས་
 འདུག། གང་སྟེ། ཆོག་གཞན་ཞིག་གིས་དྲིས་ན། ཞིབ་ལྷ་བྱེད་ཐུབ་ཅིང་ཆད་
 འཇུག་རུང་པའི་མདོན་རྟགས་ཅི་ཞིག་ཡོད་དམ། ད་ལྷ་ར་ཆོར་སྒྲིང་རྗེའི་སྐོར་
 ལ་གསལ་ཁ་བྱེད་སྲིད་ཅིང་། གྲུང་པ་གཞིར་བཞག་ལས་བྱུང་པའི་གང་ཟག་
 གསུམ་པའི་ཞིབ་འཇུག་གི་བྲུབ་དོན་ཡོད་ལྟེ་ཐུགས་ ར་ཆོས་བྲུབ་དོན་དེ་དག་
 གང་ཟག་དང་པོའི་སྒྲིང་རྗེའི་ཆད་འཇུག་དང་བསྐྱུར་སྤྱོད་རིམ་ལྔ་བྱེད་རྒྱ་ཡིན་
 བཤ།

སྤྱི་ཐེའོ། ་སྒྲིང་རྗེ་ལ་རིགས་འབྲུ་མིན་ཞིག་མཆིས་ཤིང་། ཁག་ཅིག་ནི་སྤྱུག་བསྐྱེད་
 ལྷོང་བཞེན་པའི་གང་ཟག་བྱེ་བྲག་བའམ་ཆོགས་སྤྱེ་ཞིག་ལ་དམིགས་སུ་གཏད་
 ཡོད། འདི་ནི་གཞན་གྱིས་ལྷོང་བཞེན་པའི་ཆོར་བ་སོ་སོའི་སེམས་རོ་ལ་
 གསལ་ལམ་མེར་འཆར་པའི་གདུང་སེམས་མཉམ་བསྐྱེད་དང་ལྷན་དུ་འབྱུང་བ་
 དང་། སྒྲིང་རྗེའི་ཆོར་བ་སྐོར་ཞིག་སེམས་ཡོངས་སུ་ཐེན་པའི་གཞན་པན་གྱི་
 རྗོལ་གྱི་དང་འབྲེལ་བ་ཡོད་ལ། གཞན་གྱི་སྤྱུག་བསྐྱེད་མ་ཆོར་ཡང་གཞན་གྱི་
 བདེ་བའི་དོན་དུ་ལས་ལ་བཅོན་པའི་སེམས་པ་ཞིག་དང་ལྷན་དུ་འབྱུང་གི་ཡོད།

སྒྲིར་བཤད་ན། སྒྲིར་རྗེ་ནི་སེམས་ཅན་ཐམས་ཅད་སྤྲུག་བསྐྱེད་དང་། སྤྲུག་
 བསྐྱེད་གྱི་རྒྱ་ལས་གྲོལ་བའི་སྒྲོན་འདུན་ཞིག་ཏུ་ངོས་འཛིན་གྱིད་ཆོག་འདི་ལ་
 གོ་བ་གཏིང་ཟབ་ཅིག་ཡོད་ཅིང་། སྤྲུག་བསྐྱེད་གྱི་རྒྱུའི་ནང་དུ་སེམས་ཀྱི་ཉོན་
 མོངས་ཐམས་ཅད་དང་མ་རིག་པའང་འདུས་ཡོད། དེ་མཚུངས་སུ་བྱམས་པ་ནི་
 མི་ཞིག་ལ་དགའ་ཞིང་དུང་བ་གཅིག་ཤུ་མིན་ཞིང་། བདེ་བ་དང་དེའི་རྒྱ་སོགས་
 རྟེན་པའི་སྒྲོན་འདུན་ཡང་དེའི་ཆ་ཤས་ཤིག་རེད། སེམས་ཀྱི་རྩིས་བ་མང་པོ་
 ཞིག་ལྷན་དུ་ཆོགས་ཡོད་བ་དང་། བདེ་བའི་རྒྱ་ནི་ཤེས་རབ་ལས་ཡོང་གི་ཡོད།
 ཡོངས་སུ་བྲུབ་པའི་གཞན་སེམས་ལ་རང་གཅེས་འཛིན་གྱི་བྱེད་ཆོས་ཅི་ཡང་
 མེད་བ་དང་། དེ་ནི་ཆ་རྒྱུན་ལྷོས་མེད་ཀྱི་བྱམས་པ་དང་སྒྲིར་རྗེ་ཡིན། རང་གི་
 རྒྱུད་ལ་བྱམས་པ་དང་སྒྲིར་རྗེ་སྦྱེས་པའི་རྗེས་སུ་གང་ཟག་ཅིག་གིས་དགེ་བའི་
 རྒྱུང་ཆོར་འདིའི་རིགས་སྤྱོད་སུ་ལྷུང་དང་བྲལ་ཞིང་ཡོངས་འདུས་ཀྱི་རང་
 བཞིན་ཡིན་མིན་དང་། རྒྱུང་ཆོར་འདི་དག་ལོག་ཤེས་དང་བྲལ་བའི་སྒྲོ་ཞིག་
 ལས་འབྱུང་ངམ། ཡང་ན་བདག་འཛིན་གྱི་སྒྲོ་ཞིག་གིས་དེ་དག་ལ་རྒྱུན་བྲས་
 ཡོད་མེད་སོགས་ལ་བརྟག་དབྱུང་གཏོང་དགོས། རྒྱུང་ཆོར་འདིའི་རིགས་ཀྱི་
 རྒྱགས་ཆད་ལ་ཆད་འཇལ་གྱིད་བར་མཆོན་ན། གང་ཟག་ཅིག་གིས་རང་གི་
 རྒྱུང་བའི་འགྲེལ་བརྗོད་དེ་ཞིབ་འཇུག་བ་ཞིག་གིས་ལྷན་པའི་ནང་ཅི་ཞིག་
 བརྟག་བ་དང་གཅིག་སྒྲིལ་གྱིད་ཆོག

རེ་ཆར་ཤི། རྒྱ་ཐེའོ་ཡིས་ལམ་སྒྲོན་བྲས་བ་ལྟར། ར་ཆོས་ཞིབ་འཇུག་གི་ནང་གྲ་བ་
 ཆོར་སྒྲོམ་གྱི་རྗེས་སུ་སོ་སོའི་རྒྱུང་བ་ལ་ཆད་འཇལ་གྱིད་དུ་བརྟག་བ་ཡིན།

ལང་། གཞི་རྩའི་ཆ་ནས་ངོ་ཤོ་གཅིག་མཚུངས་ཡིན། ང་ཚོས་མཆམས་ཤིང་།

བྱམས་པ་བ་དང་སྙིང་རྩེ་ནི་ཡོངས་ཁྲབ་གཞན་སེམས་ཀྱི་ཚར་བ་ཞིག་ཏུ་བརྟེན་
 བཞིན་ཡོད། གཞན་གྱི་སྤྱད་པ་སྤྲུལ་དང་འཕྲད་ན། ཚར་བ་དེ་ནི་སྙིང་རྩེ་ལོ་རྩེ་
 བོའི་ཐོག་ནས་འབྱུང་ཞིང་། གཞན་གྱི་བདེ་བ་དང་འཕྲད་ན། བདེ་བ་དེར་རྩེས་
 སུ་ཡི་རང་བྱས་ནས་གོང་འཕེལ་དུ་འགྲོ་བའི་སློན་འདུན་ཞིག་སྤྲུལ་རེད། ཚར་
 བ་འདི་ནི་གཞན་གྱི་སྤྱད་པ་སྤྲུལ་ཡང་དུ་གཏོང་བ་དང་། བདེ་བ་དང་རྒྱས་སུ་
 གཏོང་བར་བཀོལ་སྤྱོད་བྱེད་ཆོག་ཆོག་བྱས་ནས་བསྐྱད་ཡོད་པ་ལྟར་རེད།

ཉན་རེ་ཉོང་། ་ ཇི་བ་འདི་འང་ནང་བ་ཚོར་ཇིས་འདུག་ “ཁྱེད་ཅག་གིས་བྱབ་ཕྱོགས་ཀྱི་
 ཚན་རིག་པའི་ཞིབ་འཇུག་ལས་བྱུང་བའི་བདེན་དོན་གང་ཞིག་རང་གི་སློའི་
 སྤྱོད་བཟར་ནང་ཚུར་སྤྱད་པ་འཇུག་ སེམས་ཀྱི་སྤྱོད་བཟར་དེར་བཅོས་བསྐྱར་
 གཏོང་བར་བཀོལ་སྤྱོད་བྱེད་སྲིད་དམ།” ཇི་བ་འདི་ནམ་པ་གཞན་ཞིག་ཏུ་
 བཀོད་ན། སྤྱོད་དོས་གཤིས་སྤྱོད་ཀྱི་ཞིབ་འཇུག་གི་བྱབ་དོན་ལ་བརྟེན་ནས་
 རང་གི་ཉམས་ལེན་བྱེད་སྐྱད་པ་ལ་འགྱུར་ཕྱོག་འགྲོ་བའི་གནས་སྐྱད་པ་ཞིག་
 ཁྱེད་ཚོའི་སློ་རོར་འཆར་རམ། ཡང་ན་ཉམས་ལེན་ཚང་མའི་བྱས་པ་དེ་ཆད་
 ལྡན་ཡིན་པ་གང་ཟག་དང་པོའི་སྤྱོད་བའི་དོས་ནས་ར་སྤྱོད་བྱས་ཡོད་དམ།

སྤྱོད་པོ། ་ སློམ་པ་བ་དང་ཚན་རིག་པ་ཚོའི་མཉམ་འབྲེལ་གྱི་ལས་གཞིའི་ནང་། ང་
 ཚོས་སློམ་གྱི་གནས་སྐབས་སུ་ཅི་ཞིག་འབྱུང་གི་ཡོད་མེད་ལ་ཞིབ་ཏུ་བརྟག་
 དཔྱད་གཏོང་བར་འབད་བ་བྱེད་ཀྱི་ཡོད། བྱབ་དོན་གསར་པ་གང་ཞིག་བྱུང་
 ཡང་། ང་ཚོས་ད་བར་དུ་འབྲེད་མ་བྱུབ་པའི་སེམས་བྱུང་ལྟོ་སྐྱེས་སོ་སོར་
 འབྲེད་པ་དང་། གང་ཟག་དང་པོའི་སྤྱོད་བ་ལ་ད་དུང་ཞིབ་ཏུ་བལྟ་བར་ཕན་

277

རྒྱ་གར་དང་བོད་དུ་རྒྱས་པ་ཐོན་ཡོད་པ་ལྟར། འདིར་ཡང་དེ་ལྟར་ཡོང་བའི་
འབད་བཅོན་ང་ཚོས་བྱེད་ན་འདོད། འདི་ལ་ཉམས་ཞིབ་གཟབ་ནན་ཞིག་བྱེད་
དགོས་ཤིང་། ང་ཚོར་རམ་འདེགས་གང་རག་པ་ཡིན་ན་དེ་ནི་མི་ཚང་མའི་ཁེ་
ཕན་ཞིག་རེད། ཉན་པ་གཅིག་ཤུ་མ་ཡིན་པར་སྟོང་ཇེ་དང་སེམས་ཀྱི་ཞི་བདེ་
རྒྱ་ཆེར་འདོད་མཁན་ཚང་མར་འབྲེལ་བ་ཡོད།

རྒྱ་ལའི་ལྷ་མ། ༡ ཨ་ལན་གྱི་སྐད་ཆ་ལ་ཁ་སྒོན་ཞིག་བྱས་ན། རྒྱ་གར་དུ་འདིག་པ་མེད་
པའི་བདག་ཅིག་འདོད་པའི་གནའ་བོའི་བྱི་རོལ་པའི་གྲུབ་མཐའ་སྟོར་ཞིག་ཡོད།
བདག་དེ་ནི་སོ་སོའི་ཚོས་ཀྱི་སྒོལ་རྒྱུན་གྱི་ལྷ་སྒོག་ལྟ་བུ་ཡིན་ཞིང་། ལྷ་གྲུབ་ཀྱི་
རྒྱལ་རྟེན་འདི་གཞིར་བཞག་གིས་ཉོན་མོངས་ཞི་བར་བྱེད་པ་དང་སྟོང་ཇེ་གོང་
འཕེལ་དུ་གཏོང་བའི་སྟོམ་སྒྲིག་གྱི་ཉམས་ལེན་མང་པོ་ཡོད་ལ། ལྷ་གྲུབ་ཀྱི་རྒྱལ་
སྟོངས་ལ་བྱུང་བར་ཡོད་པའི་ཉམས་ལེན་པ་ཚོས་ཉིང་རེ་འཛིན་དང་། ཡང་ན་
སྟོང་ཇེ་ལྷ་བྱའི་སྟོང་ཚོར་གཅིག་པ་ཞིག་སྟོམ་སྒྲིག་སྤྲུལ། ཁོང་ཚོའི་ལུས་ལྷུང་དུ་
དབང་ཅུམས་སྐྱེ་དངོས་ཀྱི་བྱུང་བར་ཞིག་འབྱུང་གི་ཡོད་མེད་ལ་བརྟག་དབྱེད་
གཏོང་རྒྱ་ནི་དང་བ་འཕྲེན་པ་ཞིག་རེད།

ཉན་རེ་ཨོང་། ༡ ངའི་ལག་ཏུ་ད་དུང་དེ་བ་བཞི་ཡོད་ཅིང་། དེ་བ་གཉིས་ནི་ང་ཚོས་སྐྱེང་
བཞིན་པའི་ཞིབ་འཇུག་གི་བརྒྱུད་རིམ་སྟོར་ཡིན་པ་དང་། གཞན་གཉིས་ནི་
ཞིབ་འཇུག་འདིའི་རིགས་ཀྱིས་དབང་ཅུའི་ཚན་རིག་པ་དང་མང་ཚོགས་སྤྱི་ལ་
ཤུགས་སྒྲིལ་ཅི་ཞིག་ཐེབས་རྒྱ་ཡིན་པའི་སྟོར་རེད། དེ་བ་དང་པོ་འདི་ལ་ཚན་
རིག་པ་ཚོས་ལན་ཞིག་གནང་རོགས། "སྟོང་བདར་ཐོབ་ཡོད་པའི་སྟོམ་པ་བ་

279

འཛོལ་ Jon Kabt-Zinn གཏང་རེད་གཉིས་ཀྱིས་བྱས་པའི་ཞིབ་འཇུག་གཅིག་གི་ནང་།
 འཛོལ་གྱིས་བློ་བ་སྐྱོང་བརྟེན་གྱི་སྒྲོམ་སྒྲུབ་ས་བདེ་ཞིག་སྒྲོམ་བརྒྱབ་མ་སྐྱོང་
 མཁན་ཁག་ཅིག་ལ་ཁྲིད་དེ། རྒྱ་གཉིས་རིང་གི་སྒྲོམ་ཉམས་ལེན་གྱི་མགོ་
 མཇུག་གཉིས་ཀར་ང་ཚོས་ཁོང་ཚོར་བརྟེན་དབྱེད་བྱས་པ་ཡིན། ང་ཚོས་སྒྲ་
 བྲི་གང་རུང་དུ་མཐོང་བའི་བྱད་པར་དེ་ཚོ་ལྷན་སྐྱེས་ཡིན་པའི་སྐད་ཆ་འདིས་
 གསལ་བ་ཤད་བྱེད་མི་ཐུབ་པ་གསལ་པོ་རེད།

ཏན་རེ་ཉོང་། ང་ཚོས་ཨོ་ཙལ་འགྲན་ཚོགས་ཀྱི་ལུས་ཙལ་པ་སྒྲོའི་ཡོན་ཏན་གྱི་དཔེ་
 མཚོན་དུ་བཞག་ཡོད། ལུས་སྐྱོང་འཛིན་གྲུར་སོང་བའི་སྒྲོབ་མ་ཐམས་ཅད་ལ་
 ལུས་པོའི་བདེ་ཐང་ཡོད་པ་མངོན་གསལ་ཡིན་ཡང་། ཁོང་ཚོ་ཆང་མ་ཨོ་ཙལ་
 འགྲན་ཚོགས་ཀྱི་ལུས་ཙལ་པ་ཆགས་མི་ཐུབ། ང་ཚོས་པལ་ཆེར་ལྷན་སྐྱེས་
 ཀྱི་བྱས་པ་དང་། གང་ཞིག་ལ་སྐྱོང་བརྟེན་བྱས་ནས་ཐོབ་ཐུབ་པའི་བར་ལ་ས་
 མཚམས་ཆ་སྒྲོམས་པོ་ཞིག་འཛོག་ཐུབ། སེ་ཏེ་ཉམས་ཀྱིས་སེམས་ཀྱི་སྒྲ་
 བརྟན་ལ་དབང་ཐོབ་པའི་ཨོ་ཙལ་འགྲན་ཚོགས་ཀྱི་ལུས་ཙལ་པ་ཞིག་ད་དུང་
 མ་རྟེན་པ་དེས་གང་ཟག་འདི་འདྲ་ཞིག་གཏན་ནས་མེད་པ་མཚོན་མེད།

ང་ཚོ་འདི་ནས་སྐར་ཡང་ཅི་བ་ཁག་ལ་ཁ་ཕྱོགས་རྒྱ་ཡིན། “བྱབ་ཕྱོགས་ཀྱི་
 ཚན་རིག་པ་ཚོས་ནང་པ་ཚོ་ནི་ཚོད་ལྷ་བྱེད་ས་ཅམ་མ་ཡིན་པར་ང་ཚོའི་མཉམ་འབྲེལ་
 ཀྱི་ལས་རོགས་ཡིན་ཞེས་ནན་གྱིས་བརྗོད་པ་འདིར་བལྟས་ཆེ། བྱབ་ཕྱོགས་ཚན་
 རིག་གི་ཚོགས་སྡེས་དམིགས་བསལ་མ་ཡིན་པའི་ཚོད་ལྷ་བྱེད་ས་གཞན་ལ་འདྲ་ཤིས་
 རི་འདྲ་ཞིག་བརྒྱུད་ཡོད་པ་མངོན་གསལ་མ་ཡིན་ནམ།” རྒྱ་གང་མོ་དང་ཐལ་སྤྱོད་ ཅི་བ་འདི་

ལ་སྐྱེས་ཀྱང་ལན་ཞིག་གནང་ན་འགྲིག་གི།

ཁམ་ཉིག་། ཚན་རིག་པ་དང་སེམས་ཁམས་རིག་པ་སྤྲོ་བ་ཆོས་མི་ཆོ་ཆོད་ལྟ་བུར་ས་
 ཅམ་དུ་ལྟ་ཚུལ་འཛིན་པ་ལྟར། གེ་མེ་མེ་མེ་ལམ་ guinea pig ི་ཆོད་ལྟ་བུར་ས་
 ཞེས་པའི་ཆོག་འདི་བེད་སྤྱད་ནས་ཀྱ་རེ་ཅེ་བ་ནི་རྒྱན་ལྡན་ཞིག་རེད། འོན་
 ཀྱང་། ང་ཆོས་ཞིབ་འཇུག་ཆོད་ལྟའི་ནང་མཉམ་ཞུགས་གནང་མཁན་ཆོར་
 གྲུས་ཞབས་དང་། ཁོང་ཆོའི་བདེ་སྤྱག་ལ་ལྟ་རྟོག་ཆེན་པོ་བུར་བ་སེམས་
 ཁམས་རིག་པ་ལ་རྒྱས་མངའ་ཡོད་མཁན་ཞིག་གིས་རྟོགས་སྤྲོས། ཞིབ་འཇུག་
 བརྟག་དཔྱད་ཁང་དུ་ཁོང་ཆོར་ཅི་ཞིག་བྱུང་ཡང་། དེའི་ཐད་ལ་ཚན་རིག་པ་དང་
 འཛིན་སྐྱོང་འགན་འཛིན་ལྟན་ཆོགས་འབྲེལ་མིན་གྱིས་སྤྲོས་ཁུངས་བུར་བུད་ཀྱི་ཡོད།
 དེའི་ཕྱིར་ང་ཆོས་ཆོག་འདི་ཀྱ་རེའི་ཚུལ་དུ་བེད་སྤྱད་བུད་ཀྱི་ཡོད་ཀྱང་།
 ཕྱོགས་གཅིག་ནས་བསམས་ན་དེ་ལྟར་བུད་མི་ཉན། རོན་དངོས་སུ་ཆོད་ལྟ་
 བུད་སའི་མི་རྣམས་གེ་མེ་མེ་ལྟར་བཀོལ་སྤྱོད་བྱས་ཡོད་ཆོ། ཆོག་འདི་ནི་
 ཀྱ་རེ་ཞིག་ཏུ་འགྱུར་མི་སྲིད།

ཉན་རེ་ཉོང་། །དའི་ལག་གི་བྱི་བ་འདིས་ཉམས་ཞིབ་འདིའི་རིགས་ནི་མང་ཆོགས་སྤྱི་
 ལ་བྱས་ཡོད་མེད་ཀྱི་གནད་དོན་སྐོང་འདུག། “བྱིད་ཅག་གིས་གྲུ་བ་མ་ཡིན་
 པའི་སྒོམ་པ་བ་ལ་ཞིབ་འཇུག་གཅིག་མཚུངས་ཤིག་བྱས་སྤྱོད་ངམ། ངའི་
 མཐོང་སྣང་ལ། བྱིད་ཆོས་མི་སྤྱི་ཆོར་ཡང་འབྲས་བུ་གཅིག་མཚུངས་ཤིག་ཐོན་
 ཡོད་པ་གསལ་སྟོན་བུར་བྱུང་ཆོ། འདིས་མང་ཆོགས་ལ་ཕན་ཐོགས་རྒྱ་རེད།
 མང་ཆོགས་ཀྱི་ཉམས་སྤྱོད་ནི་གྲུ་བ་མ་ཡིན་པའི་སྒོམ་པ་བ་དང་། མི་སྤྱི་ཡིན་

པའི་རྣལ་འབྱོར་པ་ཚོ་དེ་མི་ཆེ་འི་ཉམས་སྲོང་དང་འབྲ་མཚུངས་ཡོད་པེ།”

རེ་ཆར་ཤི། ། བེ་བ་འདི་ནི་ཉ་ཅང་གལ་ཆེན་ཞིག་རེད། ངས་འདི་མཁན་གྱི་ཀུན་སྲོང་ལ་
རྗེས་སྤྱི་ཡི་རང་བྱེད་རྒྱ་ཡིན། ང་ཚོས་གནད་དོན་འདི་ལ་དོ་སྣང་ཆེན་པོ་སྤང་
ནས་བྲལ་པ་མ་ཡིན་པའི་མི་ཁག་ཅིག་ལ་ཞིབ་འཇུག་ཆོད་ལྟ་བུས་ཡོད། ཡིན་
ཡང་། ཞིབ་འཇུག་འདི་དེ་རིགས་བྱེད་པར་ཆེན་རིག་པ་ཚོར་སྲོང་བརྟུན་
གཅིག་མཚུངས་ཤིག་བརྒྱུད་སྲོང་བའི་མི་དགོས་ཤིང་། ང་ཚོས་སྲོང་བརྟུན་
གཅིག་མཚུངས་ཤིག་བརྒྱུད་སྲོང་བའི་མི་སྐྱ་སྐོར་ཞིག་ཆེད་ན་པན་ཆེན་པོ་
ཐོགས་རྒྱུ་རེད། ང་ཚོས་མི་སྐྱ་ཚོར་སྐོམ་གྱི་མཆམས་ལ་བསྟན་ནས་འགྱུར་བ་
ཅི་ཞིག་བྱུང་ཡོད་མེད་ལ་ཡུན་རིང་པོར་ཞིབ་འཇུག་བྱ་དགོས་ཚུ་ལ་ཨ་ལན་
དང་ལྷན་དུ་སློང་སྲོང་བྱེད་གྱི་ཡོད།

ཨ་ལན། ། གྱི་ལོ་ ༢༠༠༠ ལོའི་སེམས་དང་ཆེ་སློག་གི་ཆོགས་འདུའི་ཐོག་བྱེད་དང་
འཛོན་གྱི་མཉམ་འབྲེལ་དང་འབྲ་བའི་ལས་གཞི་ཞིག་པོ་ལའི་བསམ་སྒྲོ་ལ་
འཁོར་ཡོད་པ་དང་། མ་གཤིས་རེ་ཏེ། Margaret Kemeny ། རྒྱལ་ཁབ་ཞི་དེའི་ཞིབ་
འཇུག་པ་གཙོ་བོ་ཡིན་ཞིང་། ང་དང་ཁོད་ལིན། Margaret Cullin ། རྒྱལ་ཁབ་ཞི་
དེའི་སྲོང་བརྟུན་སྲོད་མཁན་ཏེ། ང་ཚོས་ནང་པའི་རྣམ་གཞག་གི་སྐོམ་གཞི་
ཆེན་པོ་ཞིག་མ་སློང་བར་སློབ་བྱའི་དགེ་མཉན་ཚོར་ཚོས་ལུགས་ཀྱི་རྣམ་པ་མེད་
པའི་སྐོམ་གྱི་ཉམས་ལེན་འབྲིང་གྱི་ཡོད། ལུ་ལོ་རྒྱུས་གཞིའི་སྲོད་ཀྱི་བཅོས་
ཐབས་ལས་བྱུང་བའི་གོ་རྒྱུས་དང་བྱུང་དུ་སླེལ་བའི་བྱམས་པ་དང་སྤྲིང་རྩེ།
བྲན་པ་བཅས་ཀྱི་སྐོམ་སྐུབ་ཉམས་ལེན་གྱིས་སོ་སོའི་བྱིས་དང་ལས་ཀའི་ཁོད་

དུ་ཁོང་ཆོར་པའི་མིན་ལ་དུས་རྒྱུན་རིང་བའི་ཞིབ་འཇུག་ཅིག་གྱེད་བཞིན་པ་
ཡིན། ལས་གཞི་འདི་ནི་ད་དུང་ཐུ་མཐུད་ཀྱི་ཡོད་པ་དང་། ད་པའ་འབྲས་བུའང་
འབྱུང་རྒྱ་ཡིན་པའི་མངོན་ཏྲགས་མི་ཉུང་བ་ཞིག་བྱུང་སོང་།

མ་ཐེའོ། ། ང་ཆོའི་ཞིབ་འཇུག་ནང་མཉམ་ཞུགས་གྱེད་པའི་ཆ་རྒྱུན་ནི་ཟླ་བཅུན་ཡིན་
མིན་ལ་ཐུག་མེད། ང་ཆོས་མཉམ་ཞུགས་ཀྱི་མགོན་འཕོད་གྱེད་སྐབས་མི་
གཅིག་གིས་ལོ་ག་ཆོད་ལ་ཉམས་ལེན་བྱས་ཡོད་པ་གཙོ་བོར་འཛིན་ཞིང་། ཟླ་
བཅུན་མང་པོ་ཞིག་གིས་དུས་ཡུན་རིང་པོར་ཉམས་ལེན་གནང་འདུག ཡིན་
ཡང་། ང་ཆོས་སྒོམ་གྱི་མཆམས་ལ་ཡུན་རིང་པོར་བསྐྱད་སྟེང་བའི་རུབ་
ཕྱོགས་ཀྱི་མི་སྒྲིལ་ཉམས་ལེན་པ་ཆོར་ཡང་བརྟག་དབྱེད་གཏོང་གི་ཡོད། མཉམ་
ཞུགས་གྱེད་མཁན་ནི་ཟླ་བཅུན་ཡིན་མིན་གནད་དོན་གཙོ་བོ་ཞིག་མིན།

རེ་ཆར་ཤི། ། ང་ཆོའི་ཆ་རྒྱུན་ནི་དུས་ཆོད་སྟོང་ཐུག་བཅུ་ལ་སྒོམ་བརྒྱབ་སྟེང་མཁན་
ཞིག་ཡིན་ཞིང་། འདིས་ཐོག་མར་མཉམ་ཞུགས་གྱེད་མཁན་ཆོར་བགག་རྒྱ་
ཆེན་པོ་ཞིག་བཟོས་སོང་།

ཉན་རེ་ཉོང་། ། ངའི་ལག་གི་དྲི་བ་འདི་ནི་མངོན་གསལ་དོད་པོས་ནང་པ་ཆོར་དྲིས་
ཡོད་པ་དང་། ང་ཆོའི་མཉམ་འབྲེལ་གྱི་ལས་དོན་འདི་ཤེས་རིག་ཆེད་སྟོང་གི་
ར་བ་ལས་བཀྲམ་ནས་མི་མང་སྤྱི་ལ་ཁ་ཡོད་ལག་ཡོད་ཀྱི་པན་ཐོགས་ཤིག་
ཡོད་མེད་ཀྱི་སྒྲོར་རེད་འདུག "ཁྱེད་ཆོས་ནང་པའི་སྒྲོའི་སྟོང་བཅར་གྱིས་རང་
དབང་བསྐྱུན་པའི་དམིགས་ཡུལ་བཟུང་ཡོད་ཅེས་བརྗོད་སོང་། སྟོང་བཅར་ལ་
བརྟེན་ནས་རང་དབང་ཐོབ་པ་ཡིན་ན། རང་དབང་དེ་ནི་ལག་ལེན་ལ་རྩི་ལྟར་

འདེབས་དགོས་སམ། གལ་སྲིད་རང་དབང་ཡོད་ཆེ། གང་མ་གཤང་མང་དུ་
འགྲོ་རྒྱ་རེད། མིག་སྤེལ་གང་མ་གཏོང་ཅིན་ཐང་ལ་མ་ལྟོས་པར་རང་དབང་དེ་
བེད་སྤྱད་ནས་འདེམས་སྒྲུག་རི་ལྟར་བྱེད་དམ། གང་ཟག་ཅིག་གང་དུ་འགྲོ་
འདོད་པ་དེར་འགྲོ་བ་ལ་གང་ཞིག་འདོད་དགོས་པ་མ་ཡིན་ནམ། འདོད་པ་འདི་
ནི་ཞེན་ཆགས་ཤིག་མ་ཡིན་ནམ། ཡང་ན་གང་ཞིག་ལ་གཡོལ་ནས་དེར་འགྲོ་
བ་མ་ཡིན་ནམ།”

སྤྱི་ཐེངས་༡༥ རེ་འདོད་དང་འདོད་ཆགས་གཉིས་ལ་བྱུང་པར་ཡོད་ཅིང་། བྱེད་གྱིས་རང་
གཅེས་འཛིན་མ་ཡིན་པའི་སྒོ་ནས་འགྲོ་བ་མིའི་རིགས་ལ་པན་པའི་བྱ་བ་
བསྐྱབ་པའི་རེ་འདོད་བཟུང་ཆེ། འདི་ནི་འདོད་ཆགས་ཤིག་ཆགས་མེད། འདོད་
ཆགས་གྱིས་འགྲོ་བ་མིའི་རིགས་ལ་བདེ་བ་བསྐྱབ་པར་རང་ཉིད་གྱི་རྒྱས་པར་
འགོག་རྒྱུ་བྱེད། རེ་འདོད་ནི་རང་ཉིད་ལ་རིན་ཐང་གི་ལྟ་ཚུལ་དང་ཆོར་བ་
མེད་པ་ཞིག་ཏུ་མི་གོ་བ་དང་། རིན་ཐང་གི་ལྟ་ཚུལ་དང་ཆོར་བ་དེ་དག་ཉོན་
མོངས་གྱི་རང་བཞིན་མ་ཡིན་པ་ཞིག་ལ་གོ་རྒྱ་རེད། ལྷག་བསྐྱེད་པས་ལ་ནས་
བདེ་བ་བསྐྱབ་པའི་རྩ་བའི་རིན་ཐང་འདི་ནི་ཡོངས་བྱུང་ཡིན་ཞིང་འགྲོ་བ་མིའི་
གཞི་རྩའི་རང་བཞིན་ཞིག་ཡིན། ང་ཆོས་རང་གི་རང་དབང་དེ་འདིའི་ཚུགས་ལ་
ལེགས་པར་བཀོལ་བྱུང་ཅིང་། ངའི་བསམ་ཚུལ་ལ། རིན་ཐང་འདི་ཆོ་ནི་ངོས་
ལེན་བྱེད་ཅུང་ཞིང་། འདི་དག་གིས་རང་ཉིད་གྱི་རང་དབང་ལ་བཀག་རྒྱ་བཟོ་
མི་སྲིད།

ཨ་ལན།༡ འདོད་རིས་ང་ཆོར་རྩ་ཉོན་ཏེ། འདོད་ཆགས། ཞེ་སྤང་། གཏི་སྒྲུག་གསུམ་

ཀྱི་སྒོར་བརྗོད་སོང་། ཡགོང་ས་མཆོག་གིས་ཉོན་མོངས་ཀྱི་རང་བཞིན་མ་
ཡིན་པའི་ཁོང་ཁྱོད་ལས་བྱུང་བའི་སྤྱི་ཐོག་ལོང་ཆོག་པར་གསུངས་ཡོད། དེ་
བཞིན་སེམས་ཁམས་རིག་པ་སྤྲུལ་བ་ཆོས་ཀྱང་ཞེན་ཆགས་ཁག་ཅིག་ནི་ཉོན་
མོངས་ཀྱི་རང་བཞིན་མ་ཡིན་པ་རྟོགས་ཡོད། དཔེར་ན། མ་བྱུང་བར་ཀྱི་བཅེ་
དུང་ལྷ་བྱ་ཡིན་ཞིང་། འདི་ནི་བྱ་ལྷག་གི་གསོན་གནས་དང་དར་རྒྱས་ལ་མེད་
དུ་མི་རུང་བ་ཞིག་རེད།

ནང་པ་ཆོས་འདོད་ཆགས་དང་ཞེ་སྤང་ནི་སེམས་ཀྱི་ཉོན་མོངས་ཤིག་
ཡིན་པར་བརྗོད་སྐབས། ཉོན་སེམས་འདི་གཉིས་ཀར་སྤྱོད་མོང་གི་ཁྱད་རྟགས་
ཤིག་ཡོད། དེ་ཡང་ཉོན་མོངས་འདི་ཆོ་མ་རིག་པ་ལས་སྦྱེ་ཞིང་། འདོད་ཆགས་
ཀྱི་སྐབས་སུ་གང་ཐག་ཅིག་གིས་རང་གི་བདེ་བའི་འབྱུང་ཁུངས་དེ་ཡུལ་ཀྱི་
ཆོས་ཤིག་གི་སྤྱི་ཐོག་ལོང་ཐའི་ལོག་འཛིན་གྱི་པ་དང་། ཞེ་སྤང་གི་སྐབས་སུ་
རང་ཉིད་འབྱུལ་སེམས་ཀྱི་དབང་དུ་སོང་ནས་རང་གི་སྤྱུག་བསྐལ་ཀྱི་འབྱུང་
ཁུངས་དེ་ཡུལ་ཀྱི་ཆོས་ཤིག་གི་ཐོག་ལ་བཅུན་འགོལ་གྱི་པ་ཡོད། འདོད་
ཆགས་དང་ཞེ་སྤང་གཉིས་མ་རིག་པའི་རང་བཞིན་ཡིན་སྐབས། ཆོར་བ་འདི་
ཆོའི་དབང་དུ་འོར་སྐབས་རང་ཉིད་ཀྱི་རང་དབང་དེ་བསྐྱུག་འགྲོ། རང་དབང་
ནི་མ་རིག་པ་ལས་ཐར་པའི་བཅེངས་གྲོལ་ཞིག་ཡིན་ཞིང་། འདི་འབྱུང་རང་
དབང་ཞིག་ཡོད་སྐབས། རང་གི་ཐག་གཅོད་དང་རེ་འདོད་ནི་དངོས་ཡོད་
གནས་ལྷགས་དང་མ་སྤྱོད་ཞིང་། འབྱུལ་སེམས་ཀྱི་དབང་དུ་སོང་མེད།

རྒྱ་ལའི་སྒྲ་མ། ། དེ་མཚུངས་སུ་ང་ཆོས་རོ་བོ་ཉིད་ཀྱིས་གྲུབ་པའི་བདག་ཅིག་ཡོད་པའི་

རྒྱ་མཚན་ཁས་མ་སྒྲངས་ཀྱང་། རང་ཉིད་ལ་སློབས་པ་ལུགས་ཆེན་ཞིག་ཡོང་
 བར་བདག་གི་འདུ་ཤེས་ཡག་པོ་ཞིག་དགོས་རྒྱུ་རེད། ཡིན་ཡང་། ཉན་མོངས་
 རང་བཞིན་གྱི་བདག་འཛིན་ནི་ཆོད་བཀག་ཅན་དང་མ་རིག་པའི་རང་བཞིན་
 ཡིན། ར་ཆོས་ད་དུང་འདོད་པ་ལའང་རིགས་གཉིས་སུ་འཛོག་སྟེ། ཉན་མོངས་
 གྱི་འདོད་པ་དང་། མ་རིག་པའི་དབང་དུ་མ་སོང་བའི་དགེ་བའི་འདོད་པ་གཉིས་
 རེད། ཉན་པའི་སློབ་རྒྱུན་གྱི་ལྟ་ཚུལ་ལ། ཐོག་མའི་སྐབས་སུ་ཉམས་ལེན་པ་
 ཞིག་ལ་རང་གི་བདག་འཛིན་གྱི་སྒོས་བསྐྱེད་པའི་སྟེང་རྩེ་དང་དད་པ་ལྟ་བུའི་
 དགེ་སེམས་ཡོད་ཆོག་པ་ཡིན།

ཉན་རེ་ཉོང་། ་ ར་ལ་སྒྲངས་ཡང་ནི་བ་མང་པོ་ཞིག་འཁྱོར་སོང་། འདི་ཆོའི་ནང་ནས་ནི་བ་
 གཉིས་གོང་གི་ནི་བ་ཆོའི་ནང་དུ་འདུས་ཡོད། རའི་ལག་ཏུ་ཡོད་པའི་ནི་བ་འདི་
 གསུམ་ནི་སྤྱ་གུའི་དར་རྒྱས་དང་། ར་ཆོས་གོང་དུ་སྐྱེང་བཞིན་པའི་སྐྱོང་བརྟུར་
 དེའི་རིགས་ལོ་ག་ཆོད་ཐོག་འགོ་འཛུགས་ཁྱེད་དགོས་པའི་སྐྱོར་རེད། ནི་བ་
 འདི་མཁན་གཅིག་གིས་སྒོམ་སྒོབ་གྲའི་སྒྲིག་གཞིའི་ནང་དུ་འཛུགས་རྒྱང་མིན་
 དང་། སྤྱ་གུ་ཞིག་གིས་ལོ་ག་ཆོད་ནས་སྒོམ་གྱི་སྐྱོང་བརྟུར་ཁྱེད་དགོས་མིན་
 ནིས་འདུག ནི་བ་གཉོང་མཁན་འདིས་ཁ་ཡོད་ལག་ཡོད་ཀྱི་ལག་ལེན་ཞིག་
 འདོད་ཡོད་པ་འདྲ། “ར་ཆོས་རྩེ་ལྟར་འགོ་འཛུགས་སམ། ར་ཆོས་ལས་གཞི་
 འདི་རྩེ་ལྟར་བསྐྱབ་དགོས་སམ།” ནི་བ་འདི་མཁན་གཞན་ཞིག་གིས་ནང་པའི་
 སྤྱི་ཆོགས་ནང་པ་མ་ཆོས་སོ་སོའི་སྤྱ་གུ་ལ་སྐྱོང་བརྟུར་འདིའི་རིགས་རྩེ་ལྟར་
 སྐྱོད་པའི་སྐྱོར་ནིས་འདུག “ལོ་ག་ཆོད་ནས་སྒོམ་གྱི་སྐྱོང་བརྟུར་འགོ་འཛུགས་

ལོ་ན་སྤ་བའི་སྤ་གྲུ་ཚོས་འབྲེལ་འདྲིས་ལ་བརྟེན་ནས་གང་ཞིག་ལ་འང་སྤྱོད་བ་
བྱེད་སྤུབ་པ་ནི་ངོ་མཆར་བ་ཞིག་ཡིན།

དགོན་སྡེ་ཁག་ཏུ་སྤ་གྲུག་མང་པོ་མཐོང་བས་ང་ཚོ་མཆམས་རེར་ཏེ་
ལས་གྱི་ཡོད། ཡིན་ཡང་། ཁོང་ཚོ་ནི་སོ་སོའི་པ་མས་བསྐྱར་ཡོད་པ་དེ་འབྲ་
མིན་ཞིང་། དགོན་པ་ཏུ་བསྐྱད་འདོད་མེད་པའི་ཏུ་སྐད་རྒྱག་གི་མེད། ཁོང་ཚོ་
པལ་ཆེ་བས་སློབ་གྲར་འགོ་བ་ལྟར་དགོན་པར་ཞུགས་ནས་སྤྱོད་པ་ལ་དགའ་
མོས་བྱེད་པ་རེད། པ་རེ་སོའི་ནང་ཏུ་སློབ་གྲུ་ཞིག་བརྒྱུད་ནས་འགོ་དྲུས་ང་ནི་
རྒྱན་ཏུ་ཏེ་ལས་གྱི་ཡོད་པ་དང་། འཛིན་གྲུའི་བར་གསེང་ཏུ་སྐད་ཚར་ཆེ་ཞིང་
འབྲུག་ཚེད་མང་པོ་འབྱུང་གི་ཡོད། འདི་ལྟ་བུ་ཞིག་དགོན་པའི་ནང་ཏུ་མཐོང་རྒྱ་
མེད། ང་རང་སྤྱོད་པའི་བལ་ཡུལ་གྱི་དགོན་པར་སྤ་གྲུག་བདུན་ཅུ་ལྟ་ཡོད་
ཀྱང་། ཁོང་ཚོ་མན་ཚུན་ལ་འབྲུག་པ་རྒྱག་པ་དང་། ཡང་ན་ཆོར་བ་ལྷགས་
ཆེན་ཞིག་བྱིར་སྤོན་པའི་རྣམ་འབྱུར་ཞིག་མཐོང་རྒྱ་མེད། ཞི་བདེ་དང་བྱམས་
སེམས་ཟབ་ཅིང་། ལྷིང་འཇགས་ཆེ་བའི་ཁོང་ཡུག་ནང་འཆར་ལོངས་བྱུང་བའི་
རྒྱ་མཆོན་གྱིས་དེ་ལྟར་ཡིན་པ་གསལ་པོ་རེད།

ངའི་བསམ་ཚུལ་ལ། པ་མ་རང་ཉིད་ཉམས་ལེན་བ་ཡིན་ན་ཡག་ཤོས་
རེད། རང་ཉིད་ནི་རང་གི་སྤ་གྲུ་ཚོར་མིག་དཔེ་ཞིག་ཆགས་ན། དེས་ཉིན་རའི་
སྤ་གྲུའི་སྤྱོད་ལས་དང་། པ་མ་དང་ཏུ་སྤུག་བར་གྱི་འབྲེལ་ལམ་སོགས་ལ་
ལྷགས་རྒྱུན་ཆེན་པོ་ཐེབས་ངེས། རང་གི་མེས་པོ་ནི་དགེ་ཀན་རྒྱ་བས་ཆེན་
ཞིག་ཡིན་པའི་དགེ་ཀན་ཞིག་ང་ལ་ཡོད། ཁོང་གིས་རང་ཉིད་ཀྱི་མིའི་ཆེའི་ནང་

ཐོག་མའི་དུས་ནས་རང་གི་མེས་པོ་ནི་ཏ་ཅང་བྲམས་སེམས་ཆེ་བའི་མི་ཞིག་
 ཏུ་མཐོང་བྱུང་ཟེར། རིམ་གྱིས་ཁོང་འཆར་ཡོངས་བྱུང་ནས་རང་གི་མེས་པོ་
 ཆོས་ཀྱི་སློབ་དཔོན་ཞིག་ཏུ་བཅིས་འདུག འདི་ལྟར་སློབ་གསོ་ནི་འགྲོ་བ་མིའི་
 སློང་བའི་རིན་ཐང་བརྒྱད་ནས་འགོ་འཇུགས་དགོས་ཤིང་། དེ་ནས་རིན་ཐང་དེ་
 ཆོའི་རྒྱབ་སྐྱོངས་སྤྱོད་པའི་ལྷ་བྱུབ་དང་ཉམས་ལེན་སོགས་ལ་བྱུང་དུ་སྒྲེལ་
 ཆོག།

ཨ་ལན། ། བོད་བྱིས་ནི་འདས་པའི་ལོ་ངོ་སྤུམ་ཅུ་སོ་གསུམ་ཅུ་ལ་ང་རང་ཡང་ཡང་
 ལྷ་སློང་དུ་འགྲོ་སློང་ཞིང་། རྩ་རམ་ས་ལར་ཡོད་པའི་བོད་པའི་སློབ་ལྷ་མད་དུ་
 བྱུང་བ་ཞིག་ཡིན། ང་ལྷ་སློང་ལ་འགྲོ་བེདས་རེར་རྒྱུང་བ་དུ་སྤྱག་མ་འབྱུང་ནས་
 ཆེ་བ་སློབ་འབྲིང་མཐར་བྱིན་ལ་ཉེ་བའི་སློབ་སྤྱག་ཉིས་སྟོང་ལྷག་ཅུ་ལོད་པ་
 ཆོའི་ཡ་རབས་སློང་བཟང་གིས་ངའི་སེམས་ལ་བག་ཆགས་ཟབ་མོ་ཞིག་
 འཛིག་གི་ཡོད། སློབ་ལྷ་འདི་ནི་ནང་པའི་དགོན་པ་ཞིག་མིན་ཡང་། ནང་པའི་ལྷ་
 བ་ནམས་སྤྱོད་ནས་སློབ་མ་ཆོར་མཆོམས་སློང་བྱེད་པའི་སློབ་ལྷ་ཞིག་རེད།
 སློབ་སྤྱག་ཆོར་གདུང་སེམས་མཉམ་བསྐྱེད་དང་སྤྱིང་རྩེ་སློབ་པའི་ཐོག་མིག་
 དཔེ་ལྷ་སའི་ནང་པའི་བྱ་བའང་སྤྱི་མང་པོར་དཔེ་བྲིད་བྱེད་པར་ལེགས་ཀྱི་
 ཡོད། སློབ་སྤྱག་ཁོང་ཆོར་སོ་སོ་དགའ་སའི་མི་སྤྱི་ཞིག་ཡོད་ལ། དེ་ནི་གཞས་
 བ་དང་། ལག་ཅིང་སློ་ལོ་ཅེ་མཁན། རོལ་དབྱངས་གཏོང་མཁན། ཡང་ན་སྤྱིང་
 དོན་པ་སོགས་སྤྱུང་མ་ཡིན་པར་ལགོང་ས་མཆོག་རེད། སོ་སོས་དགའ་
 མས་བྱེད་པའི་མི་ནི་རང་གི་སློང་ལམ་གྱི་སྤྱོད་སྤྱོད་ལམ་ལོ་ལྷ་བྱ་ཡིན།

འཛོད་ཟླ། ་ ངའི་བསམ་ཚུལ་ལ། སློའི་ཡོན་ཏན་རྣམས་གོང་འཕེལ་གཏོང་རྒྱ་ནི་ཏ་ཅང་གལ་ཆེན་ཞིག་རེད། ང་རང་ཉིད་ཀྱི་ཉམས་སྤྱོད་ལ་གཞིགས་ན། རང་ལ་མཁོ་བའི་ཡོན་ཏན་རྣམས་ཅད་བོད་པ་ཆོ་དང་། ལྷག་པར་ཡགོང་ས་མཆོག་དང་རང་གི་དགེ་ཆུན་རྣམས་དང་མ་འཕྲད་བར་དུ་སོབ་མ་སོང་། ང་ཆོས་ནང་བསྟན་དང་། ཡང་ན་ཆོས་ལུགས་ཀྱི་སློལ་རྒྱུན་གཞན་གང་རུང་དང་མ་འབྲེལ་བའི་སྒྲིག་ནས་སློའི་ཡོན་ཏན་དེ་དག་གོང་འཕེལ་དུ་གཏོང་བས་ཤིག་བཅའ་རྒྱ་ཏ་ཅང་གལ་ཆེན་པོ་རེད། མངོན་གསལ་གྱི་དཀའ་ངལ་ཞིག་ཡོད་པ་ནི་འདི་ལ་དུས་ཚོད་སྟོང་ཕྲག་མང་པོ་གཏོང་དགོས་པ་དེ་ཡིན་ཞིང་། འདི་ནི་ལས་སྒྲ་པོ་ཞིག་མིན་ཡང་མི་ཆང་མས་འབད་བཅོན་བྱ་དགོས་རྒྱ་རེད།

སྤྱི་ཐེའོ། ་ ཆོས་ཉམས་ལེན་ནི་ལུས་པོར་འཆོ་བ་ཅུད་མཁོ་སྟོན་བྱེད་པ་ལྟ་བུའི་ལས་སྒྲ་པོ་ཞིག་མིན། མི་ཞིག་གིས་ནོ་སྤྱོད་དགོལ་ཤེས་པ་དང་། ཡང་ན་མི་ཤེས་པ་གང་ཡིན་ཡང་འགྲིག་གི་རེད། ང་ཆོས་ལོ་བཅོ་ལྔ་ལྷག་ལ་ཤེས་ཡོན་དང་ཆེད་ལས་ཀྱི་སྤྱོད་བཟང་སོབ་པར་བྱེད་ཀྱི་ཡོད། ང་ཆོས་སོ་སོའི་འཕྲོད་བསྟེན་གྱི་དོན་དུ་ལུས་ཅལ་ཅེ་བཞིན་ཡོད། འོན་ཀྱང་། ང་ཆོས་ནང་སེམས་ཀྱི་ཡོན་ཏན་རྣམས་དར་རྒྱས་སུ་གཏོང་བར་དུས་ཚོད་མང་པོ་ཞིག་བེད་སྤྱོད་བྱེད་དགོས་པའི་རྒྱ་མཆོན་མཐོང་བྱུང་གི་མེད། འདི་ནི་ཏ་ལས་དགོས་པ་ཞིག་རེད།

རྒྱ་ལའི་སྤྱི་མ། ་ ངས་ནང་བའི་གཏམ་བཤད་པ་གསུམ་ཀར་ཐུགས་རྗེ་ཆེ་ཞུ་རྒྱུ་ཡིན། ཁོང་ཆོས་བོད་པའི་སྤྱི་ཆོགས་ལ་ཆེ་བསྟོད་ཆེན་པོ་ཞིག་གནང་སོང་། འོན་ཀྱང་། ངས་ཁ་སློན་ཞིག་བྱེད་འདོད་པ་ནི་འདི་སྟེ། ཁོང་ཆོས་གང་བཟོད་པ་དེའི་

བརྒྱ་ཆའི་བརྩ་ཅམ་མར་བཅག་ན་དོན་དངོས་དང་ཅུང་མཐུན་རྒྱ་རེ། །

ཡེ་ཤེས་ཀྱི་ཡུལ་

གཟིགས་ཀྱི་ཡུལ་། མཐའ་མའི་བསྐྱར་ཞིང་།

བཟོ་སྒྲིང་།

གཅིག་སྟུང་དང་། ལྷགས་བསྟན།

ཆོགས་འདུའི་བཟོ་སྒྲིང་མཐའ་མ་འདི་ལ་ཕྱོགས་མང་པོ་ཞིག་ནས་བཟོ་སྒྲིང་གཞན་
དག་ལས་དམིགས་ཆད་མཐོ་པོ་ཞིག་ཡོད། གོང་གི་བཟོ་སྒྲིང་གསུམ་པོ་ལ་བརྗོད་གཞི་
ཁྱེ་བྲག་པ་ཞིག་ཡོད་ནའང་། མཐའ་མའི་སྒྲིང་མོ་ལ་འདི་ནི་སྒྲིང་ཟེན་པ་ཐམས་ཅད་ལ་
བསྐྱར་ཞིབ་བྱས་ཏེ། སོ་སོར་ཐོར་བའི་བརྗོད་དོན་ནམས་ཕྱོགས་གཅིག་ཏུ་བསྟུས་
ནས་བཟོ་སྒྲིང་ཆང་མའི་སྐབས་སུ་ཐོན་པའི་གནད་དོན་གལ་ཆེན་ཁག་ཅིག་སྒྲིང་ཆེད་
བཀོད་སྟེན་བྱས་ཡོད།

བཟོ་སྒྲིང་གི་སྟུན་མཐའ་མ་འདི་ནི་ད་དུང་ཆོགས་འདུའདིའི་སྐབ་འབྲས་ལ་
བརྟ་བའི་གོ་སྐབས་ཤིག་ཀྱང་ཡིན། ཆོགས་འདུའདི་ནི་འབྲེལ་ཡོད་མི་སྣ་ཆོའི་འདོད་
སྟོ་ཁེངས་པ་ཞིག་བྱུང་ཡོད་དམ། སེམས་ལ་བརྟག་དབྱེད་གཏོང་ཐབས་གཉིས་ཀས་
མཉམ་འབྲེལ་བྱས་ཆོ། སོ་སོར་ངོས་ནས་འདི་མི་སྐབ་པའི་དྲི་བ་འདི་བ་དང་། ཡང་
ན་སོ་སོར་ངོས་ནས་བསྐྱབ་མི་སྐབ་པའི་ཞིབ་འཇུག་བསྐྱབ་སྐབ་པའི་གདེང་ཆོད་
ཅིག་ཆོགས་ཞུགས་པ་ཆོར་སྟུང་ཡོད་དམ། དྲི་བ་དེ་ཆོར་ལན་འདེབས་པར་ང་ཆོས་
ཨད་མི་ཨ་ཡེ་ཏི་མཐོ་སྟོབ་ཀྱི་རིགས་རྒྱུན་ཆོན་རིག་པ་ལན་ཏར་(Eric Lander) རྟོག་
བཟང་སྟེ། བཟོ་སྒྲིང་མཐའ་མ་འདི་འགོ་རྩུམ་དུ་བཅུག་པ་ཡིན། ཏང་ཆོས་ཁོང་ལ་ཐོག་མ་ནས་

བཟོ་སྒྲིང་ནམས་ལ་ཞིབ་ཏུ་ཉན་ཏེ་དབྱད་ཞིབ་བྱེད་པའི་རེ་སྒྲུལ་བྱས་ཡོད། །

བཟོ་སྒྲིང་མཐའ་མ་འདིས་ད་དུང་སོ་སོའི་མིག་སྒྲུའི་རེ་འདོད་དེ་རྒྱབ་སྒྲིང་ས་
 ཆེན་སོ་ཞིག་གི་ནང་དུ་བསྐྱེད་བྱེད་པའི་གོ་སྐབས་ཤིག་ཀྱང་རྩོད་སྒྲིང་པའི་ཡིད་
 ཆེས་བརྒྱུད་ཡོད། དེ་ཡང་ཆོག་པ་འདྲུ་འདི་ནི་ཤེས་རིག་ཆེད་སྒྲིང་གི་རྒྱན་ལྷན་གྱི་
 ལས་དོན་ཅམ་མ་ཡིན་པར། མི་ཆེག་སྒྲིང་ཉིས་བརྒྱས་གང་པའི་ཆོག་པ་ཁང་ཞིག་གི་
 སྒྲིང་ས་ཆའི་སྒྲིང་འབྲུབ་སྒྲེ། གསར་འགོད་པའི་དང་བའང་ཤུགས་ཆེན་བསྐྱངས་ཡོད་པ་
 རོས་ལེན་བྱེད་རྒྱུ་འདི་ཡིན། འདི་ཆོ་པལ་ཆེ་བ་ནི་གཙོ་བོར་རྒྱ་ལའི་སྒྲུ་མ་མཆོག་གི་
 མཉམ་ཞུགས་དང་འབྲེལ་བ་ཡོད། ཡིན་ཡང་། དོན་དངོས་སུ་ཆོག་པ་འདྲུ་འདི་ལྟ་བུའི་
 ནང་ཁོང་མཉམ་ཞུགས་གནང་བ་དེས་བཟོ་སྒྲིང་འདིའི་འབྲེལ་ཡོད་མི་སྣ་ཆོར་ཅི་ཞིག་
 མཆོན་ཡོད་དམ། རྩོད་སྒྲིང་མ་འདྲུ་པར་བཟོ་སྒྲིང་འདིའི་རིགས་རི་ལྟར་རྒྱན་འབྲིངས་
 བྱེད་པའི་མཚུགས་སྒྲིང་ཅི་ཞིག་འདོག་དགོས་སམ།

སྐབས་འདི་ནི་སྤྱི་མང་རྣམས་འདྲི་བ་གཞན་ཡང་ཡོད་པར་རོས་ལེན་བྱེད་པའི་
 དུས་ཆོད་ཅིག་ཀྱང་རེད། རྩོད་སྒྲིང་ནང་བ་དང་ཆོན་རིག་པ་ཆོའི་བར་གྱི་མཐུན་ས་དང་
 མི་མཐུན་ས་གཉིས་ཀ་དང་། ལྷག་པར་དུ་སོ་སོའི་སེམས་ཀྱི་ཞིབ་འཇུག་གི་ནང་དུ་
 འབྲུད་པའི་དཀའ་ངལ་དང་ཉེན་ཁ། ཅི་ཞིག་བསྐྱབ་སྐྱབ་པ་དང་། ཅི་ཞིག་བསྐྱབ་མི་སྐྱབ་
 པ་སོགས་ཀྱི་ཕྱོགས་གཉིས་ཀའི་བསམ་ཚུལ་ཡང་སྒྲིང་དགོས། ཤེས་ཡོན་དང་སྒྲིང་
 དོར་གྱི་འབྲེལ་བ་དང་། ཤེས་ཡོན་དང་ཤེས་མཁན་རང་ཉིད་བར་གྱི་འབྲེལ་བ་སོགས་
 དང་འབྲེལ་བའི་ལྟ་རྒྱུ་ལྟ་གྱི་བྱེད་པར་སོགས་ཀྱང་བཟོ་སྒྲིང་མཐའ་མ་འདིའི་སྐབས་
 སྒྲིང་རིན་ཡོད། གནད་དོན་འདི་ཆོ་སྒྲིང་ཆེད་ཆོག་པ་འདྲུ་བཞེད་སྐྱིག་པ་ཆོས་ཏེ་མང་

ཤིང་སེམས་ཁམས་རིག་པ་སྤྲོ་བ་འདྲ་འོ་མེ་ལ་ལན་ཏར་གྱི་རྗེས་སུ་བཏོ་ཐེང་པ་
ཆོའི་ཆབ་ཏུ་སོ་སོའི་ལྟ་ཚུལ་བརྗོད་པའི་རེ་བ་ཞུས་ཡོད།

ལན་ཏར་། ངས་རང་ཉིད་ཀྱིས་འདིར་ཅི་ཞིག་བྱེད་བཞིན་པ་མི་ཤེས་ཤིང་། ང་ལ་ནང་
དོན་རིག་པའི་ཐད་ནས་ཉམས་སྲོང་གང་ཡང་སྤེང་རྒྱ་མེད། ང་ནི་ནང་པ་ཞིག་
མིན་པ་དང་། ནང་དོན་རིག་པར་རྒྱས་མངའ་ཆེན་པོ་ཞིག་མེད། དེ་བཞིན་ང་ནི་
སེམས་ཀྱི་ཆོན་རིག་པ་སྟེ། དབང་ཅའི་སྤྱི་དངོས་རིག་པ་བ་དང་། སེམས་
ཁམས་རིག་པ་སྤྲོ་བ། ཡང་ན་སེམས་གཅོང་བཅོས་ཐབས་པ་གང་ཡང་མིན།
དེ་ལས་ལྷོག་སྟེ། ང་ནི་ཨང་མི་ཨ་ཡེ་ཤེའི་རིགས་རྒྱུ་ཆོན་རིག་པ་ཞིག་ཡིན།
འདི་ཤེས་ཆད་ནི་ཤེས་ཡོན་གྱི་སྤྱི་ཆོན་འདི་གཉིས་ཀའི་སྒྲོར་ལ་ཆེད་ལས་རང་
བཞིན་གྱི་ཞིབ་དབྱེད་གང་ཡང་བྱེད་མི་ཐུབ་པ་འདི་རེད། རྒྱ་མཚན་འདིའི་
ཕྱིར་བཏོ་ཐེང་བཀོད་སྤྲིག་པ་ཆོས་ང་ལ་བྱུང་ཉན་བྱེད་དུ་བཅུག་སྟེ། གང་ཞིག་
གོ་ཐོས་བྱུང་བ་ནམས་གཅིག་སྤྱད་དང་། བསྐྱར་ཞིབ་བྱེད་པའི་འགན་སྤྲད་
ཡོད།

རྒྱ་མཚན་གཞན་ཞིག་ནི་ན་ནིང་གི་རྒྱ་བཅུ་པའི་ནང་། ཡལོང་ས་
མཆོག་གིས་ང་རང་རྩ་རམ་ས་ལར་སྐད་བཏང་སྟེ། ང་ཆོ་ཆོན་རིག་པ་སྒྲོར་
ཞིག་གིས་སྤང་དོར་གྱི་ནམ་གཞག་དང་། ལྟ་བུ་རིག་པ། དངོས་ཁམས་རིག་
པ། རོ་བོ་འཛིན་པའི་བྱུང་ཐུས་ཀྱི་སྤྱི་དངོས་རིག་པ་བཅས་ཐེ་བའི་ཆེ་སྟོག་གི་
རོ་བོ་བརྗོད་བྱུང་བཅུང་བའི་བཏོ་ཐེང་ཞིག་སྒྲོར་ཆོགས་བྱས་པ་དེ་ཡིན། བཏོ་
ཐེང་དེ་ལས་ང་ལ་ཉམས་སྲོང་ཆེན་པོ་ཞིག་ཐོབ་བྱུང་། བཀོད་སྤྲིག་པ་ཆོས་

ཉམས་སྤྱོད་དེས་ང་ལ་ཚོགས་འདུ་འདིར་བྱར་ཉན་བྱེད་པར་ཕན་པར་བསམ་
བ་རེད། འོན་ཀྱང་། བྱེད་ཚོས་ང་ལ་བཟོད་སྒོམ་བྱེད་རོགས། བྱེད་སྒོམ་
བྱས་ནས་གཅིག་སྡུད་བྱེད་པ་ནི་འཛིགས་སྤང་སྤོང་བྱེད་ཅིག་རེད།

ངའི་ཐོག་མའི་བསམ་ཚུལ་ནི་དཀྱུས་མ་ཞིག་ཡིན། འདས་པའི་ཉིན་
གཉིས་ཀྱི་བསྐྱོང་འདི་ཉ་ཅང་ལེགས་པོ་བྱུང་ཡོད་པ་དང་། བྱེད་ཁོངས་
ཡངས་པའི་བསྐྱོང་ཁག་ལ་ཉན་པ་ནི་གོ་སྐབས་དང་ཉམས་སྤྱོད་བྱེད་པར་བ་
ཞིག་རེད། ངའི་སྤྱད་ཆ་འདིས་ཚོགས་ཞུགས་པ་ཚང་མའི་ཚོར་སྤང་དེ་མཚོན་
ཐུབ་ངེས་ཡིན་ཞིང་། ངས་འདི་ནས་བསྐྱོང་འདི་བཞོད་སྒྲིག་བྱེད་མཁན་
ཚོར་ཐུགས་རྗེ་ཆེ་བྱ་རྒྱུ་ཡིན།

མཚམས་འདི་ནས་ངས་རང་གི་མཐོང་ཐོས་སྤྱོད་གསུམ་རྣམས་གཅིག་ཏུ་སྡུད་
པའི་འབད་བཅོན་བྱེད་རྒྱུ་ཡིན་ཞིང་། དེ་ཚོ་ནི་དོན་ཚན་ལྗེའི་ནང་དུ་བསྒྲིགས་ཡོད།

དང་པོ། སྔོན་རྒྱན་མ་འདྲ་བའི་བར་གྱི་བསྐྱོང་ལ་གཞི་རྒྱུ་རྒྱུ་ཞེན་གཞི་གང་
དག་དགོས་སམ། རྒྱུ་ཞེན་གཞི་དང་པོ་ནི་པ་རོལ་པོ་དང་བདེན་དཔང་ལ་བརྩེ་བཀུར་དང་།
མཁྱེད་ལ་འཛིན་མ་ཡིན་པའི་བྱེད་ཐབས་དང་ཚོད་སྤོང་སོགས་ལ་འཇུག་པའི་ཁོག་རྒྱ་
ཡངས་པོའི་ཚོད་སེམས་འདི་ཡིན། ཁོག་རྒྱ་ཡངས་པོ་ཞེས་པ་ནི་རང་གི་ལྟ་ཚུལ་ལ་
འགྱུར་བ་གཏོང་མོད་ཅིང་། རང་ཉིད་ནོར་ཡོད་ཆེ་མཐོང་ཐུབ་པ་དང་། རོས་ལེན་བྱེད་
ཐུབ་པ་ཞིག་ལ་གོ་དགོས།

བདག་གིས་བྱེད་ཚོར་ང་ཚོའི་བརྗོད་གཞི་སེམས་དང་འབྲེལ་བ་གཏན་ནས་
མེད་ཅིང་། ན་ནིང་གི་རྒྱ་བཅུ་པའི་ནང་རྟ་རམ་ས་ལར་བྱུང་བའི་སྤོང་མོལ་ཞིག་མདོར་

བསྐྱུ་ས་ནས་བརྗོད་རྒྱུ་ཡིན། ར་ཆོའི་རྒྱལ་ཁབ་འདིའི་ནང་རྟོག་འཛིང་ཆེ་བའི་བརྗོད་
གཞི་ཆེན་པོ་ཞིག་ཡིན་པའི་སྐྱུ་མའི་སི་ཏམ་སྤ་སྤྱང་(stem cell) རིག་སྐྱོར་ལ་ར་ཆོས་
སྐབས་དེར་གོ་བསྐྱར་བྱས་ཏེ། སྐྱུ་མའི་སི་ཏམ་སྤ་སྤྱང་དེ་ཆོད་གཞི་གང་དུ་འགྲོ་བ་མི་
ཞིག་གི་ངོ་བོར་གྱུར་ཡོད་མེད་ཀྱི་གནད་དོན་གླེང་བ་ཡིན། ར་ཆོས་འདིའི་ཐད་ལ་
བསམ་ཚུལ་འདྲ་མིན་བཤད་བ་དང་། ནང་བ་ཆོས་ཆོས་མངོན་པའི་ལུགས་གཞིར་
བརྩུང་གིས་འགྲེལ་བཤད་ཅིག་བྱས་སོང་། དེ་ཡང་པ་མ་ནས་ཁྲ་ཁྲག་དང་། དེའི་ཐོག་
ནས་ཤེས་བཅས་འདྲོམས་པ་ལ་བརྟེན་ནས་སྐྱུ་མ་དེ་སེམས་ལྡན་ཞིག་ཏུ་འགྱུར་གྱི་
ཡོད། འདི་ལྟར་ཁྲ་ཁྲག་གཉིས་འདྲེས་མ་ཐག་སེམས་ལྡན་ཞིག་ཏུ་གྱུར་ཅིང་། སྤ་སྤྱང་
འདིའི་རིགས་ལ་ཞིབ་འཇུག་ཆོད་ལྟ་བུར་རྒྱ་ཏ་ཅང་རྟོག་འཛིང་ཆེན་པོ་ཞིག་ཆགས་
ཡོད། འདི་ནི་ནང་བ་ཆོའི་ཐོག་མའི་ལངས་ཕྱོགས་རེད། བརྗོད་གཞི་འདིའི་ཆོན་རིག་
གི་གོ་རྟོགས་ནམས་རིམ་གྱིས་གླེང་བ་དང་། གལ་སྲིད་ཆོན་རིག་པ་ཞིག་གིས་སྐྱུ་མ་
ཞིག་གི་སྤ་སྤྱང་ནམས་ཁ་ཁར་བྱེས་ན། སེམས་ལྡན་གཅིག་མ་ཡིན་པར་གཉིས་ཆགས་
ཡོད། གལ་སྲིད་སྐྱུ་མ་ཞིག་མའི་མངལ་དུ་བརྟུག་ཆེ། ཐ་ན་སེམས་ལྡན་གཅིག་འགྱུར་
བའི་ངེས་པའང་མེད། འདིའི་རྒྱ་མཆོན་ནི་སྐྱུ་མ་པལ་ཆེ་བ་ལ་རང་ལྷགས་ཀྱིས་ཆག་
འཛིག་ཡོང་གི་ཡོད། གཅིག་བྱས་ན། འདི་ནི་ལས་སྐྱོ་པོ་ཞིག་མིན་ཞིང་། འགྲེལ་བཤད་
གཞན་ཞིག་ཡོད་སྲིད། གཅིག་བྱས་ན། སི་ཏམ་སྤ་སྤྱང་ལ་ཞིབ་འཇུག་ཆོད་ལྟ་བུར་བ་
འདིར་ལས་ངན་བ་གང་ཡང་ཡོད་ཀྱི་མ་རེད། ཆོན་རིག་པ་ཞིག་གི་ངོས་ནས་བརྗོད་ན།
ཡགོང་ས་མཆོག་དང་ནང་བ་ཆོས་འདིའི་ཐད་ལ་གོ་བསྐྱར་བྱེད་བཞིན་པ་ཉན་རྒྱུའི་གོ་
སྐབས་བྱུང་བ་ནི་ཉམས་སྤོང་བྱུང་བར་བཞིག་རེད། ཁོང་ཆོར་མཐའ་མའི་ཐག་གཅོད་

དང་ཚོད་སེམས་ཅི་ཡང་མེད་པ་དང་། ཚན་རིག་གི་གོ་རྟོགས་གསར་པ་དེ་ཚོར་
བསམ་གཞིགས་བྱེད་པའི་སྒོ་རྒྱ་ཡངས་པོ་ཞིག་འདུག རྒྱལ་ཁབ་འདིའི་ནང་དུ་འང་
བཟོ་སྐྱེད་དེ་ལྟ་བུ་ཞིག་འབྱུང་བྱུང་ན་ཅང་ཡག་པོ་ཡོད་པེ།

ནང་པ་ཚོར་བསྐྱར་དུ་བསམ་གཞིགས་བྱེད་པའི་ཁོག་རྒྱ་ཡངས་པོ་ཞིག་ཡོད་
པ་ཙམ་གྱིས་མི་འགྲིག་པ་དང་། ཚན་རིག་པ་ཚོས་ཀྱང་བསྐྱར་དུ་བསམ་གཞིགས་
བྱེད་ཐུབ་དགོས། རབ་བྱུང་ན་ཚན་རིག་ལ་དོགས་འདུག་རིང་ལུགས་གྱིས་སྡེ་ཁྲིད་
བྱས་ཏེ། ཚན་རིག་པ་ཚོར་རང་གི་ས་གང་རྟོགས་པའི་ཐད་ལ་རྒྱན་དུ་ཁྲིངས་སྐྱུང་གི་
འདུ་ཤེས་ཤིག་ཡོད་དགོས། ཉིན་རེའི་ལག་ལེན་ནང་ཁྲིངས་སྐྱུང་གི་འདུ་ཤེས་འདི་
རྒྱན་དུ་མེད་པ་དང་། ང་ཚོ་ཚན་རིག་པ་ཚོས་མཆོམས་རེར་ཅང་མཐོགས་འཛིན་
གྱི་ལངས་སྤྱོད་ཤིག་བཟུང་ཡོད། དཔེར་ན། སྐད་པ་ལ་འགྱུར་སྒྲིག་མི་འགོ་ཞིང་།
དེས་དབང་ཅའི་སྤང་བ་སྐྱེད་མི་ཐུབ་པའི་བསམ་ཚུལ་ལྟ་བུ་རེད། པ་རོལ་པོས་རྩར་
གཞོན་ཤུགས་སྤྲད་ན་ང་ཚོས་ད་གཞོན་རང་ཉིད་ཀྱི་ལྟ་ཚུལ་ལ་ནོར་འཁྱུལ་ཡོད་སྲིད་པ་
ཁས་ལེན་བྱེད་ཀྱི་ཡོད། ཚན་རིག་པ་ཡིན་པའི་ཆ་ནས་ང་ཚོས་རང་ཉིད་ལ་རང་གི་ལྟ་
ཚུལ་ནོར་སྲིད་པ་དང་། མཐའ་མའི་བདེན་པ་དེ་བདེན་དཔང་གིས་ཐག་གཅོད་པའི་བྲན་
གསོ་རྒྱན་དུ་གཏོང་དགོས། རང་གི་ལྟ་ཚུལ་ལ་བཅོས་བསྐྱར་བྱེད་པའི་འདུན་པ་དང་།
བདེན་དཔང་ལ་བརྟེན་སྐྱུང་བྱེད་པའི་ཚོད་སེམས་ནི་བཟོ་སྐྱེད་གྱུ་ཡངས་ཤིག་གི་ཆ་
རྒྱན་དང་པོ་ཡིན།

ཆ་རྒྱན་གཉིས་པ་ནི་བཟོ་སྐྱེད་གི་ཀུན་སྒྲོང་རྟོགས་རྒྱ་འདི་རེད། འདི་ལྟར་
བརྗོད་པ་ནི་སྤྱོད་ཤིག་གཉིས་ཀར་ཀུན་སྒྲོང་གཅིག་མཚུངས་ཤིག་ཡོད་དགོས་པའི་དོན་

མིན་ཞིང་། ང་ཚོས་སོ་སོའི་ཀུན་སྒོང་གིས་དགོས་པ་དེ་ཡིན། འདིར་ཡང་ངས་རང་
 ཉིད་ལྟ་རམས་ས་ལར་སོང་བའི་སྐབས་ཀྱི་སྒྲུང་ཞིག་བཤད་རྒྱུ་ཡིན། རའི་ལས་རོགས་སེ་
 ཏེ་ལུན་། Steven Chu །ཉི་དེང་སངས་སྐྱེ་དངོས་དངོས་ཁམས་རིག་པར་ཁ་སྐྱོགས་པའི་
 དངོས་ཁམས་རིག་པ་སྐྱེ་བ་ཞིག་ཡིན་ཞིང་། སྐབས་དེར་ཁོང་གིས་དུད་འགོ་ལ་ཞིབ་
 འཇུག་ཆོད་ལྟ་བུའི་ཆོག་གམ་ཞེས་དྲིས་པ་དང་། ཡགོང་ས་མཆོག་གིས་གཤམ་གྱི་
 ལན་འདི་གནང་བ་དེ་ངས་ད་དུང་ཡང་བརྗེད་གྱི་མི་འདུག། “དེ་ནི་གནད་དོན་དུས་མ་
 ཞིག་མིན་ཞིང་། ངས་དེ་འགྲིག་དང་མི་འགྲིག་ཅེས་བརྗེད་ཐུབ་ཀྱི་མི་འདུག། ཞིབ་
 འཇུག་ཆོད་ལྟ་བུའི་ནང་དུད་འགོ་ཞིག་བསད་པ་ཡིན་ན། ལས་ངན་པ་བསགས་ཡོད་པ་ནི་
 གསལ་པོ་རེད། ཡིན་ཡང་། ང་ཚོས་ད་དུང་གནད་དོན་གཞན་གཉིས་ལ་བསམ་སྒོ་
 གཏོང་དགོས་ཤིང་། འོ་ངོ་ལྟ་བུའི་རྗེས་སུ་ཞིབ་འཇུག་ཆོད་ལྟ་དེར་འབྲས་བུ་ཅི་ཞིག་
 འབྱུང་རྒྱུ་ཡིན་ནམ། དེས་འཇམ་སྒྲིང་འདིར་ཁེ་སན་ཞིག་བསྐྱུན་རྒྱུ་ཡིན་ནམ།” ངས་
 ཁོང་གི་སྐད་ཆ་འདི་རྒྱབ་སྐྱོགས་པའི་འགྲོ་གྲོན་དང་ཁེ་སན་ཞིབ་བསྐྱུར་གྱི་དོན་སྤྲིའི་
 རོས་ནས་རྟོགས་ཐུབ་ཀྱང་། ཁོང་གི་སྐྱེད་བྱ་རྗེས་མ་ནི་ཉ་ཅང་དང་བ་འབྲེན་པ་ཞིག་
 རེད། ཁོང་གིས་གསུང་རྒྱུ་ར། “གནད་དོན་གཞན་ཞིག་ནི་བྱེད་ཀྱིས་ཞིབ་འཇུག་ཆོད་
 ལྟ་བུའི་སྐབས། རང་གི་སེམས་གཏིང་དུ་ཅི་ཞིག་ཡོད་མེད་དེ་ཡིན། དེ་ཡང་སྤྲུགས་ཀྱི་
 འབྲས་བུ་ལས་བྱེད་ཀྱི་ཀུན་སྒོང་ཅི་ཞིག་ཡིན་ནམ།”

ང་ཚོས་ཞིབ་འཇུག་བརྟག་དབྱེད་ཁང་དུ་སོ་སོའི་ཀུན་སྒོང་སྐྱེད་གི་མེད་པ་
 དང་། ཆོགས་པ་ཞིག་གི་བསྐྱར་ཞིབ་ལྟ་ཆོགས་ཀྱིས་ཀྱང་ཀུན་སྒོང་གི་དྲི་བ་འདི་
 འགོད་ཀྱི་མེད་ལ། ང་ཚོས་དྲི་བ་འདིར་ཡ་ལན་ཅི་ཞིག་སྒྲོད་དགོས་པ་མི་ཤེས། འོན་

ཀྱང་། རི་བ་འདི་ནི་གནད་འགག་ཅིག་ཡིན་པ་གསལ་པོ་རེད། དེའི་ཕྱིར་ང་ཚོས་སོ་
སོའི་ཀུན་སྒོར་ཅི་ཞིག་ཡིན་ནམ་ཞེས་འདྲི་བར་རིན་ཐང་ལྟ་བུ་ཞིང་། རང་ཉིད་ནི་ལས་
འབྲས་ཀྱི་ལྷ་བའི་སྒྲོམ་གཞི་ལ་ཡིད་ཆེས་བྱེད་མཁན་ཞིག་ཡིན་ཆོ། རང་གི་ལས་དང་
འབྲེལ་བ་ཡོད་པ་གཅིག་ཤུའི་ཐོག་ནས་རི་བ་འདི་འགོད་མི་ཉན། ང་ཚོས་ཞིབ་འཇུག་
བརྟག་དབྱེད་དང་། བཟོ་སྐྲུབ་ལ་བཅངས་པའི་རང་གི་ཀུན་སྒོར་དེ་ཅི་ཞིག་ཡིན་ནམ།

ངའི་བསམ་ཚུལ་ལ། ད་ལྟའི་ང་ཚོའི་བཟོ་སྐྲུབ་འདི་ལ་ཀུན་སྒོར་གཉིས་ཡོད་པ་
དང་། ཚན་རིག་དང་ནང་དོན་རིག་པ་གཉིས་ཀས་འཛམ་གླིང་འདིའི་སྤྱག་བསྐལ་ཡང་
དུ་གཏོང་བའི་ཀུན་སྒོར་ཞིག་བཟུང་འདུག། བློ་གསལ་གཉིས་ཀར་བྱེད་ཐབས་ཀྱི་ཆ་ནས་
ཁྱད་པར་ཡོད་ལ། གཅིག་གིས་སེམས་ཀྱི་བརྒྱུད་རིམ་གཙོ་བོར་འཛིན་པ་དང་།
གཅིག་ཤོས་ཀྱིས་དངོས་ཁམས་ཀྱི་བརྒྱུད་རིམ་གཙོ་བོར་འཛིན། ད་དུང་འདི་དང་མ་
འདྲ་བའི་ཀུན་སྒོར་གཞན་ཞིག་ཡོད། ཚན་རིག་པ་མང་པོ་ཞིག་ལ་ཤེས་འདོད་ཀྱི་སྒོ་
ཞིག་གིས་སྤྱུལ་སྒོར་བྱས་ཤིང་། རང་བྱུང་གི་འཛིག་རྟེན་འདི་རྟོགས་པའི་འདུན་པ་ཞིག་
གིས་ཞིབ་འཇུག་བརྟག་དབྱེད་ཁང་དུ་བསྐྱབ་པའི་བྱ་བ་མང་པོར་རྒྱུན་བྱེད་ཀྱི་ཡོད།
ངས་ནང་པའི་མཁས་པ་ཚོར་ཉན་ནས་ཤེས་རྟོགས་བྱུང་བ་ནི། ཁོང་ཚོར་ཡང་ཤེས་
འདོད་ཀྱི་སྒོ་ནི་གཅིག་མཚུངས་སུ་ཡོད་པ་འདི་རེད། ཁོང་ཚོར་འཛིག་རྟེན་འདིའི་སྤྱག་
བསྐལ་ཡང་དུ་གཏོང་བའི་ཀུན་སྒོར་སྤྲ་བརྟན་ཞིག་ཡོད་པའི་ཐོག་ འཛིག་རྟེན་འདི་
རྟོགས་འདོད་ཀྱི་སྒོ་ཞིག་ཀྱང་འདུག། ཀུན་སྒོར་འདི་གཉིས་ཀར་སྤུང་མོང་གི་རྟེན་གཞི་
ཞིག་ཡོད། མཉམ་འབྲེལ་ལས་བྱུང་བའི་ཞིབ་འཇུག་ཚོད་ལྷས་འཛམ་གླིང་ལ་ཁེ་བན་
ཞིག་བསྐྱར་རྒྱ་ཡིན་པར་མ་ཟད། ཡུན་རིང་ལ་བསམ་གཞིགས་བྱས་པའི་སློལ་རྒྱ་

གཉིས་ཀའི་ཤེས་འདོད་ཀྱི་སྒྲོ་དེའང་སྒྲོང་རྒྱ་རེད། འདི་ནི་བཅོ་ལྔ་པ་གཅིག་ཀྱི་མང་གཞི་ཞིག་
ཡིན།

གཉིས་པ། བླ་པའི་མཁས་པ་ཆོས་སེམས་ལ་ཆོན་རིག་རང་བཞིན་གྱིས་ཞིབ་
འཇུག་བྱེད་པར་རམ་འདེགས་ཅི་ཞིག་བྱེད་ཐུབ་པམ་ཞེ་ན། ཐུགས་ཁ་ཤས་ནས་བྱེད་
ཐུབ། དེ་དག་དེ་རེར་ལེགས་ཆ་དང་ཞན་ཆ་གཉིས་ཀྱི་ཡོད་པར་སྟུམ། ཁོང་ཆོས་ཞིབ་
འཇུག་ཆོད་ལྟ་ལ་མཉམ་ཞུགས་བྱེད་མཁན་སྒྲོའི་སྒྲོང་བརྟན་ཆོད་མཐོ་པོ་ཅན་མཁོ་
སྒྲོད་བྱེད་པ་འདི་གཅིག་རེད། དཔེར་ན། ངའི་ལས་རོགས་ལྷ་ཐེང་ཆོན་རིག་གི་ཞིབ་
འཇུག་ཆོད་ལྟ་མང་པོའི་ནང་མཉམ་ཞུགས་བྱས་ཡོད། ཁོང་གིས་རང་གི་སྒྲོད་པ་ལ་
འབྲུལ་ཆས་གྱིས་བརྟག་དཔྱད་གཏོང་དུ་བཅུག་པ་དང་། སྒྲོག་པར་གྱི་འབྲུལ་ཆས་ནང་
དུ་དུས་ཆོད་གསུམ་ལ་སྒྲོམ་བརྒྱབས་ཀྱང་། ཕྱིར་ཐོན་སྐབས་ད་དུང་གཏོང་ལ་འཇུག་
གྱིས་གང་ཡོད། ཞིབ་འཇུག་དེ་ཆོ་ནི་ཉ་ལས་པ་ཞིག་ཡིན་ཞིང་། སྒྲོབ་དཔོན་ཆེན་མོ་
རེ་ཆར་ཉིའི་ཉམས་ཞིབ་གྱིས་ཆོན་རིག་གིས་སྒྲོའི་སྒྲོང་བརྟན་ཆོད་མཐོ་པོ་ཡོད་མཁན་
ཞིག་ལ་བརྟག་དཔྱད་བྱས་ན། གོ་རྟོགས་གསར་པ་མང་པོ་རྙེད་ཐུབ་པ་བསྟན་འདུག་
སྒྲོ་ལ་སྒྲོང་བརྟན་ཐོབ་ཡོད་པའི་མཉམ་ཞུགས་པ་དང་། དུས་ཆོད་གཅིག་ལ་ཨ་སྒོར་
བཅུ་སྟེང་པའི་མཐོ་སྒྲོབ་ཀྱི་སྒྲོབ་མའི་བར་ལ་ཁྱད་པར་ཆེན་པོ་ཞིག་ཡོད།

འདི་ནི་ནང་པའི་མཁས་པ་ཆོའི་རམ་འདེགས་ཀྱི་ཆ་ཤས་ལྷ་མོ་ཞིག་རེད། ཁོང་
ཆོས་ད་དུང་ལོ་ངོ་ཉིས་སྟོང་ལྷ་བརྒྱ་གི་དཔྱད་པ་དང་ཆོད་ལྟ་བརྒྱད་སྟོང་པའི་
སྟོལ་རྒྱན་གྱི་ཉམས་ལེན་མཁོ་སྒྲོད་བྱེད་ཐུབ། ང་ཆོས་སྟོལ་རྒྱན་གྱི་ཉམས་ལེན་དེ་
ཆོར་ལྷ་ཚུལ་ཅི་འདྲ་ཞིག་འདྲིན་རྒྱ་ཡིན་ནམ། ལྷ་ཚུལ་འདྲིན་སྟངས་ཤིག་ནི་དམངས་

ཁོང་གི་ཤེས་ཡོན་ལྷ་བྱུང་ངོས་འཛིན་གྱིས་རྒྱ་དེ་རེད། དཔེར་ན། སྤུང་སྤྱོད་བཟོ་ལས་
ཁང་གིས་དམངས་ཁོང་གི་བཙོན་ཐབས་ཤིག་ལ་གདེང་འཛིན་གྱིས་བསྟེ། བཙོན་
ཐབས་འདིས་བྱས་པ་ཞིག་འབྱེན་གྱི་འདུག ང་ཚོས་དེའི་བྱས་པ་འབྱེན་ཚུལ་ལ་བརྟག་
དབྱེད་གཏོང་རྒྱ་ཡིན་ཞེས་བརྗོད་པ་ལྷ་བྱུང་རེད། ངའི་བསམ་པར་ལྷ་ཚུལ་འཛིན་སྤངས་
འདི་མི་འགྲིག་པ་དང་། ང་ཚོས་ནང་པའི་ཉམས་ལེན་ཁག་ནི་ཆོན་རིག་གི་ནང་གི་
ལས་གཤམ་ཆེན་ཞིག་ཡོད་པའི་ཆད་མཐོའི་རིག་ཆལ་ཞིག་ཏུ་ངོས་འཛིན་གྱིས་པར་རྒྱ་
མཆོན་མང་པོ་ཡོད།

ནང་པའི་སློལ་རྒྱུན་ནི་ཁབ་ལེན་ཕྱོག་སྤེའི་སློག་པར་ལྷ་བྱུང་བརྟག་ཐབས་ཀྱི་
རིག་ཆལ་ཞིག་མིན་ཡང་། ཆོན་རིག་ལ་རིན་ཐང་ཆེ་བའི་བཙོན་བསྤྱར་གྱི་རིག་ཆལ་
ཞིག་རེད། ད་ལྟ་ང་ཚོས་ཨད་མི་ཨ་ཡེ་ཏེ་རུ་འབྲུལ་ཆས་གསར་པ་ཞིག་ལ་དགའ་མོས་
གྱེད་ཀྱི་ཡོད། དེས་རིགས་ཇེས་དང་སྤྱང་ལ་བཙོན་བསྤྱར་གྱིས་བྱུང་བའི་ཆད་ཆེན་
འདི་ལྟར་སྤྱང་གིས་ཚོལ་བ་གྱེད་ཚུལ་ལ་ཞིབ་འཇུག་གྱེད་ཆོག ངའི་མཐོང་སྤང་ལ།
ལྷན་པས་བསྟུན་འགྱུར་གྱེད་བྱུང་བར་མ་ཟད། ཡིད་གྱེད་དང་སྤྱོད་ཆོར་ལའང་སྤྱོད་
བརྟེན་སྤྱོད་ཆོག་པའི་བདེན་དཔང་ཡོད། དེ་བཞིན་ང་ཚོས་རི་ལྷར་སྤྱོད་བརྟེན་གྱིས་
དགོས་པའི་གནས་ཚུལ་གྱི་བྲག་པའང་མང་པོ་ཡོད། ང་ཚོས་རིག་ཆལ་ཆད་གཞི་མཐོ་
པོ་འདི་དག་ལ་གདེང་འཛིན་བྱ་དགོས་ཤིང་། འདི་དག་ནི་བྱས་པ་བསམ་མང་པོའི་འབྲས་
བྱ་ཡིན་པ་དང་རིན་ཐང་ཆེན་པོ་རེད།

ཉེ་དུས་བྱུང་བྱོགས་ཀྱི་སློལ་རྒྱུན་གྱིས་ཀྱང་སློལ་སྤྱོད་བརྟེན་ཐབས་ནས་
བ་གསར་པ་དང་སྤེལ་བྱས་ཡོད། ངས་འདིར་གྱི་བྲག་ཏུ་བརྟན་འཕྲིན་ཅེད་མའི་གྲོས་

བཞུགས་དེ་མེད་གི་ཡོད་ལ། བརྟན་འཕྲིན་ཅེད་མོས་ཡིད་བྱེད་ལ་ཤུགས་ཀྱི་ཐེབས་ཀྱི་
 ཡོད་པར་སྤང་། དེ་དང་ཆབས་ཅིག་བརྟན་འཕྲིན་ཅེད་མོས་ང་ཆོར་ཐོབ་འདོད་པའི་
 སློའི་སྦྱོང་བཟུང་གི་རིག་ཅལ་ནང་ནས་ཐུན་བྱ་ཤིག་མ་གཏོགས་མཁོ་སྦྱོང་བྱེད་ཐུབ་
 གི་མེད། བརྟན་འཕྲིན་གི་སློའི་སྦྱོང་བཟུང་གིས་བྲན་པ་དང། ཡིད་བྱེད། སེམས་གི་ཞི་
 བདེ། དེ་བཞིན་དུས་གཅིག་ལས་མང་ལ་སྦྱོང་སྦྱོང་བྱས་ནས་འཇུག་པའི་སེམས་གི་
 རྒྱས་པ་སོགས་གོང་འཕེལ་དུ་གཏོང་མི་ཐུབ། ང་ལྟ་བུར་མཆོན་ནའང། དུས་གཅིག་
 ལས་མང་ལ་འཇུག་པའི་རྒྱས་པ་འདིར་སྦྱོང་འདོད་ཆེན་པོ་ཡོད།

ནང་པའི་མཁས་པ་ཆོས་ཞིབ་འཇུག་འདིར་འབྲུལ་ཐུབ་པའི་རམ་འདེགས་
 གཞན་ཞིག་ནི། སྤང་པའི་རྒྱས་ཚུལ་མ་ལག་གི་གསལ་བཤད་བྱེ་བྲག་པ་སྟེ། སྤང་པའི་
 དངོས་ཁམས་གི་གནས་རིམ་ལོག་ཏུ་ཅི་ཞིག་འབྱུང་གི་ཡོད་པའི་འགྲེལ་བརྗོད་དེ་རེད།
 ནང་པའི་སློལ་རྒྱན་ལ་ནུས་གཞག་དང་འགྲེལ་བཤད་མང་པོ་ཡོད་པ་དང། ང་ཆོས་
 གོང་དུ་ཤེས་པའི་དབྱེ་བ་དུག་དང། སེམས་བྱུང་ལྔ་བརྒྱུད་གཅིག་མཐར་ཐུག་གི་བདེ་
 སྦྱིད། སྦྱིང་ཐེ། དགའ་བདེའི་ཆོར་ཤུགས་བཅས་ཀྱི་འགྲེལ་བརྗོད་འདྲ་མིན་ལ་ཉན་
 ཡོད། ཡིན་ཡང་། ངས་རྒྱས་ཚུལ་མ་ལག་གི་འགྲེལ་བཤད་བྱེ་བྲག་པ་རྣམས་ལ་འབྲས་
 གུ་ཆེན་པོ་ཞིག་ཐོན་པར་བསམ་གི་མེད། དེ་ཡང་ཤེས་བཞིན་གིས་རྒྱས་ཚུལ་མ་ལག་
 རང་ཉིད་ཆོར་སྟོན་མི་ཐུབ། ངས་འདི་དང་གཅིག་མཚུངས་སུ་ཤེས་བཞིན་ལས་བྱུང་
 པའི་རྒྱལ་ཕྱོགས་ཆོན་རིག་གི་སེམས་གི་གོ་ཉོགས་ལའང་དོགས་ཐོན་བྱེད་གི་ཡོད། ང་
 ཆོར་སེམས་ཇི་ལྟར་བཞུགས་སྤྱོད་བྱས་ཡོད་མེད་ལ་བརྟག་དབྱེད་གཏོང་བས་གཞན་
 ཞིག་དགོས་ཤིང་། སློལ་རྒྱན་འདི་གཉིས་ཀས་ང་ཆོར་རྒྱས་ཚུལ་མ་ལག་གི་འགྲེལ་

བཤད་ཆད་ལྷན་ཞིག་སྒྲིང་མི་ཐུབ། རྒྱ་མཚན་ནི་རྒྱས་ཚལ་མ་ལག་རྟོགས་པར་ང་ཚོ་
ད་དུང་རྒྱང་ཐག་ཏུ་ཅང་རིང་པོ་ཡིན། ལོ་རབས་ཐེས་མའི་ཉམས་ཞིབ་ནི་སྤང་ཚུལ་
རིག་པ་རང་ལ་ཅད་ཞིབ་བྱ་རྒྱ་དེ་ཡིན་པ་དང་། ཐོག་མར་ང་ཚོས་སྤང་ཚུལ་རང་ལ་
གསལ་བཤད་ལེགས་པར་བྱ་དགོས། རོ་པོ་འཛིན་པའི་བྱུང་ཐུང་གི་སྒྲིང་དངོས་རིག་པ་
སྤྲོ་བ་ཞིག་ཡིན་པའི་ཆ་ནས་ངས་གསལ་པོར་ཤེས་པ་ནི། ང་ཚོས་རྒྱས་ཚལ་མ་ལག་
ལ་ཐག་ཉེ་བོར་བརྟུ་མ་ཐུབ་ན་དེ་ཚོར་འབྲེལ་བཤད་རྒྱག་མི་ཐུབ་པ་འདི་ཡིན། དཔེར་
ན། སྤང་བྱིས་རང་ཉིད་ཇི་ལྟར་ཆ་བཟོ་བྱེད་པར་འབྲེལ་བཤད་བྱེད་པར་དེའི་རིམ་
པ་བརྩ་ཅམ་ལ་འབྲེལ་བཤད་བྱས་ཀྱང་པན་མི་ཐོགས།

འདི་ལྟར་བརྗོད་ན་འདྲ་། རང་པའི་སྒྲོལ་རྒྱུན་གྱིས་ང་ཚོར་སྟོབས་ལུགས་གལ་
ཆེན་ཞིག་སྒྲིན་ཐུབ། རང་པའི་མཁས་པ་ཚོས་ང་ཚོར་བསམ་སྒྲོ་དང་བྱི་བ་གསར་པ་
སྒྲོང་བའི་ལྷ་སྤངས་བྱུང་པར་བ་སྒྲོད་ཆོག། མཚམས་རེར་ཆན་རིག་གི་ནང་དུ་ང་ཚོས་
འབྲུལ་ལས་དང་ཞིབ་འབྲུག་གི་བྱུང་དོན་གཙོ་བོར་འཛིན་རྒྱ་མང་བྲགས་ཡོད། ཆན་
རིག་གི་བྱུང་ཆ་གལ་ཆེན་ཞིག་ནི་ང་ཚོས་བྱི་བ་ཅི་ཞིག་འདི་ཐུབ་མིན་འདི་རེད། མི་
ཚོས་མཚམས་རེར་བྱི་བ་གསར་པ་བཀོད་པ་དང་། ཡང་ན་བྱི་བ་རྩིང་བ་ཞིག་ནམ་པ་
གསར་པས་བྱིས་པའི་རྒྱ་མཚན་ཅམ་གྱིས་ཆན་རིག་གསར་བརྗོད་བྱས་ཡོད། འདིའི་
ཕྱོགས་ནས་ང་ཚོར་བཟོ་སྒྲིང་འདིའི་ནང་སྤང་བྱུང་མང་པོ་ཞིག་ཡོད།

ནང་དོན་རིག་པར་འཛིན་ཉེན་ལ་དབྱེད་པ་གཏོང་ཐབས་ཐུན་མིན་ཞིག་ཡོད་པ་
དང་། རུབ་ཕྱོགས་ཀྱི་ཆན་རིག་ལ་སེམས་ཀྱི་རྒྱས་པ་ནམས་རྟོགས་ཐབས་གཞན་
ཞིག་ཡོད། ཤེས་ཡོན་གྱི་སྤྲེ་ཆན་འདི་གཉིས་ཀའི་སེམས་ཀྱི་ནམ་གངས་འབྲེད་ཚུལ་

ལ་ཅ་འཛིན་གཅིག་མཚུངས་ཤིག་མེད། གནས་རིམ་ངེས་ཅན་ཞིག་ཏུ་གཉིས་ཀར་
ཡང་ནོར་འབྲུལ་ཡོད་སྟེད་ཀྱང་། སན་ཚུན་མི་མཐུན་པའི་བྱེད་ཐབས་ཀྱི་ལངས་
ཕྱོགས་གཉིས་ཡོད་པ་འདི་ཉ་ཅང་རིན་ཐང་དང་ལྷན་པ་ཞིག་རེད།

ནང་དོན་རིག་པས་ཆན་རིག་པ་ཆོར་སེམས་ཀྱི་ཁྱད་ཆོས་བྱེ་བྲག་པ་སྟོར་
ཞིག་ལ་ཞིབ་འཇུག་བྱེད་པའི་གོ་སྐབས་སྟོན་ཐུབ། ངས་རྒྱན་དུ་སེམས་ཀྱི་སྒྲུབ་བརྟན་
ཀྱི་གསལ་ཆ་དང་གནས་ཆའི་སྟོར་ལ་བསམ་སྟོག་ཏོར་གི་མེད། ཡིན་ཡང་། ཁོང་ཆོས་
འདིའི་ཐད་ལ་མང་པོ་ཞིག་བརྗོད་སོང་། དེ་ཆོར་དོན་ཞིག་ངེས་པར་དུ་ཡོད་དགོས་པ་
དང་། ང་ཆོས་གསལ་ཆ་དང་གནས་ཆ་ནི་ཅི་འདྲ་ཞིག་ཡིན་པ་ངེས་པར་དུ་རྟོགས་
དགོས།

སོ་སོའི་རིག་གཞུང་གཞིར་བཞག་གི་དཔེ་མཆོན་ཡང་ཕྱོགས་གཉིས་ཀས་
བྲངས་སོང་། ང་ཆོས་རྒྱུ་ཕྱོགས་པའི་ངོས་ནས་ཀླད་པ་ལ་བཀོད་འདོམས་བྱེད་
མཁན་ཀྱི་འགན་འཛིན་ཞིག་ཡོད་པའི་དཔེ་མཆོན་བཞག་ཡོད། ཕྱོགས་གཞན་པར་
གཏོགས་པའི་ངའི་ལས་རོགས་ཆོས་ང་ལ་བརྗོད་པ་ལྟར་ན། ནང་པ་ཆོས་པོ་བྲང་དུ་
བྱེན་ལངས་ཡང་ཡང་འབྲུང་བཞིན་པའི་རྒྱལ་པོ་དབང་ལྷགས་མེད་མཁན་ཞིག་དཔེ་
མཆོན་དུ་འཛོག་གི་ཡོད། དཔེ་མཆོན་འདི་དག་ནི་སན་ཚུན་མི་མཐུན་ཞིང་། སོ་སོའི་
རིག་གཞུང་གི་ནང་དུ་ཐུག་ཡོད། རྒྱ་མཚན་དེའི་དབང་གིས་འདི་ཆོ་བདེན་པར་འགྱུར་
རྒྱ་ཁག་པོ་ཡིན། འོན་ཀྱང་། དཔེ་མཆོན་འདི་ཆོའི་བར་ཀྱི་ཁྱད་པར་དེ་ནི་རིན་ཐང་ཅན་
ཞིག་རེད། ནང་པའི་དཔེ་མཆོན་འདི་དང་འདྲ་མཚུངས་ཤིག་ཨང་མི་ཨ་ཡེ་འེའི་མ་
མེན་Marvin Minsky གི་དང་མཁས་པ་གཞན་གྱིས་བཀོལ་སྟོན་བྱེད་ཀྱི་ཡོད། ཁོང་

[illegible]

ཅེ་ཞིག་ལ་སྐྱོད་བདར་སྐྱད་ནས་བཙོས་བསྐྱར་ཤེད་ཕྱབ་མིན་གྱི་ལྟ་ཚུལ་མ་
འདྲ་བའང་ར་ཆོས་སྐྱེད་ཡོད། དཔེར་ན། སྐྱོད་ཆོར་ནི་རང་ཚུལ་ལམ་འགྱུར་བ་མེད་
པའི་བྱད་ནམ་ཞིག་མ་ཡིན་པར། སྐྱོད་བདར་སྐྱད་ནས་བཙོས་བསྐྱར་ཤེད་རུང་པའི་
འདོད་ཚུལ་འདིས་ར་ཆོའི་རྒྱུན་ལྡན་གྱི་ལྟ་ཚུལ་ཁག་ཅིག་ལ་སོག་ཕྱག་བཏང་འདུག
རའི་བསམ་ཚུལ་ལ། འདི་ནི་གནད་འགག་ཅིག་ཏུ་འགྱུར་རྒྱུ་ཡིན་ཞིང་། འདིས་ཆད་
གཞི་ཅེ་ཙམ་ལ་སྐྱོར་སྐྱོད་བདར་སྐྱད་རུང་མིན་གྱི་དེ་བ་སྐྱོར་རྒྱུ་རེད། སྐྱོར་སྐྱོད་བདར་
དེའི་ཆ་ཤས་ཅེ་ཙམ་ཞིག་སྤྱི་བྱལ་ཏུ་བཞོལ་སྐྱོད་ཤེད་ཕྱལ་བམ། བཟོ་སྐྱེད་བཙོས་
འདིའི་ཐད་ལ་སོ་སོའི་བསམ་ཚུལ་གསུང་རོགས།

ད་དུང་ཨ་ལན་གྱིས་ནང་པའི་ལྷ་ཚུལ་ལ་དམིགས་ལུལ་མ་འདྲ་བ་ཞིག་ཡོད་
པར་བརྟེན་སོང་། ལུབ་ཕྱོགས་སུ་ང་ཚོས་སེམས་ཀྱི་ན་ཆ་གཙོ་བོར་བཟུང་ནས་རྒྱན་
ལྷན་ལྷང་ཡོང་བར་འབད་བཅོམ་བྱེད་ཀྱི་ཡོད། ཡིན་ཡང་། ཨ་ལན་གྱིས་གཤམ་
གསལ་གྱི་དྲི་བ་འདི་ཚོ་བཏོད་སོང་། “དེར་མཆོམས་འཛོག་དགོས་པའི་རྒྱ་མཆན་ཅི་
ཞིག་ཡིན་ནམ། སེམས་ཀྱི་འཕྲོད་བསྟེན་གྱི་གནས་རིམ་ཡར་དེད་ན་ཅི་ཞིག་ཡོད་དམ།
ཨོ་རྩལ་འབྲུག་ཚོགས་ཀྱི་ལུས་རྩལ་ལྷ་བུའི་སེམས་ཀྱི་གནས་རིམ་ཞིག་ཡོད་དམ།”
ངའི་བསམ་ཚུལ་ལ་དྲི་བ་འདི་ཚོ་ནི་རྟ་ཅང་དང་བ་འདྲེན་པ་ཞིག་རེད། ང་ཚོ་ནི་རྒྱ་

མཆན་ཅིད་མྱེར་དུ་ལ་སེམས་ཀྱི་གཙོང་ནད་མེད་སྟུང་པ་ཅམ་གྱིས་ཡིད་ཆེན་པ་ཡིན་
ནམ། ལུས་རྩལ་ཞིག་དང་འབྲ་བར་ད་ཆོས་རང་གི་སྒོ་ལ་སྦྱོང་བ་བྱས་ནས་རྩེ་ཡག་ཏུ་
བཏང་ན་ཅིད་མྱེར་མ་འགྲིག་པ་ཡིན་ནམ། རྩི་བ་འདི་དག་ནི་ཆན་རིག་དང་མི་མ་སྟན་པ་
ཞིག་མིན་ཞིང། ད་ཆོས་སྐད་ཆ་འདི་ཆོ་རང་ཉིད་ལ་ཡང་ཡང་བྲན་སྦྱུལ་གཏོང་གི་མེད་
པ་ཅམ་རེད། དེ་བསམ་པར་ལྟ་ཚུལ་ཁྱད་པར་བ་འདི་ཆོར་རིན་ཐང་ཆེན་པོ་ཞིག་
མཆིས།

གསུམ་པ། འབྲས་བུ་ཆེན་པོ་ཐོན་སའི་མཉམ་འབྲེལ་གྱི་ལས་གཞི་གང་དག་
ཡོད་དམ། དས་ཆན་རིག་པ་དང་ནད་པའི་མཁས་པ་ཆོར་ཞིབ་འཇུག་གི་གཞི་བྱེ་བྲག་
པ་ལ་བསམ་སྒོ་གཏོང་དགོས་པའི་སྦྱུལ་སྒོར་བྱེད་རྒྱ་ཡིན། བཌོ་མེད་གི་དམིགས་
ལུལ་འབྲུབ་པར་ད་ཆོར་ཞིབ་འཇུག་གི་ལས་འཆར་བྱེ་བྲག་པ་དགོས་ཤིང། ལས་
འཆར་བྱེ་བྲག་པ་དེ་ཆོར་ཆོད་ལྟ་བུར་བའི་ཆོད་དཔག་དང། ཞིབ་འཇུག་ཆོད་ལྟ་
བྱེ་བྲག་པ་དགོས་རྒྱ་རེད། དས་འདིའི་སྒྲོར་ནས་ཁྱེད་ཆོར་བཟོད་རྒྱ་མང་པོ་ཞིག་ཡོད་
པའི་རེ་བ་བྱེད་ཀྱི་ཡོད། རེ་ཆར་ཉིད་ཞིབ་འཇུག་ཆོད་ལྟ་དང་ཞིབ་འཇུག་གི་འབྲས་བུ་
དེ་ཆོ་དང་བ་འཕེལ་བྱེད་ཅིག་རེད། ཞིབ་འཇུག་དེའི་རིགས་ད་དུང་མང་པོ་ཞིག་དགོས་
ཤིང། ཞིབ་འཇུག་གི་ལས་འཆར་འདིའི་བཟོད་གཞི་གཅིག་ནི་གང་ཟག་དང་པོའི་སྦྱོང་
བ་དང། ཞིབ་ལྟ་བྱེད་སྟབས་པའི་གང་ཟག་གསུམ་པའི་ཁྱད་ཆོས་རྣམས་ལྟན་དུ་མ་སྟངས་
སྦྱོར་བྱེད་རྒྱ་འདི་ཡིན། ཁབ་ལེན་ལྟོག་སྒྲུབ་སྒྲོག་པར་ནི་ཞིབ་འཇུག་འདི་ལ་ཏ་ཅང་
པན་རྒྱ་ཡིན་ཞིང། དེས་ཆད་གཞི་དེས་ཅན་ཞིག་ལ་ཕྱོགས་གཉིས་ཀའི་མཐོང་ཚུལ་དེ་
སོ་སོའི་ལྟ་ཚུལ་གྱི་ངོས་ནས་ཆད་མ་ཡིན་པར་བསྟུན་སྟབས། བཌོ་མེད་པ་ཆོས་ད་དུང་

གང་ཟག་དང་མོ་དང་གསུམ་པའི་ཞིབ་ལྟའི་གནས་རིམ་གྱི་ཁྱད་པར་དེའང་སྐྱོད་དགོས།
གལ་སྐྱེད་ང་ཚོས་སྐྱོད་མེད་ཀྱི་སྐྱོད་པའི་སྐྱོད་གི་བྱ་འགྲུལ་གྱི་ཆ་ཤས་ཞིག་ལ་ཁུངས་
འདེད་བྱེད་ཐུབ་ཆེ། ང་ཚོའི་ཆོན་རིག་སྐྱབ་སྤངས་དང་། ཞིབ་འཇུག་ཚོད་ལྟའི་རྩ་
བཀོད་སོགས་ལ་ཤུགས་རྒྱུ་ཆེན་ཆེན་པོ་ཞིག་ཐེབས་ངེས་རེད།

སྐྱོད་ཡོན་ཏན་མོང་འཕེལ་དུ་འགྲོ་བའི་སྐྱད་ཆ་དེ་ཆོར་ཡང་དངོས་སུ་ཞིབ་
འཇུག་ཚོད་ལྟ་ཞིག་བྱ་དགོས་སྐྱེད་ཅེད། ཡིད་བྱེད་ལ་སྐྱོད་བརྟེན་སྤྱད་ནས་ཡར་རྒྱས་
སུ་ཕྱིན་པའི་སྐྱད་ཆ་དེ་ཀྱི་ཡིད་དབང་འགྲུག་པ་ཞིག་ཡིན་ཞིང་། གོ་བསྐྱར་ལ་བལྟས་
ཆེ་སྐྱད་ཆ་འདི་ཀྱི་བདེན་ཤས་ཆེ་བའི་སྤྱད་བ་ཞིག་སྐྱོད་མོད། འདི་ཀྱི་ད་དུང་ཁབ་ལེན་
ལྟོག་སྐྱོད་དང་སེམས་ཁམས་རིག་པའི་ཞིབ་འཇུག་ཚོད་ལྟ་གཞན་དག་ལ་འཇུག་ཐུབ་
དགོས། གཅིག་བྱས་ན། ནང་བ་ཚོས་སེམས་ཁམས་རིག་པའི་ཞིབ་འཇུག་ཚོད་ལྟ་དེ་
འཆར་འགོད་བྱས་ནས་སོ་སོའི་སྐྱོད་བརྟེན་གྱི་རྩ་བ་པ་དེ་གསལ་སྟོན་བྱེད་མི་དུ་
སེམས་ཁམས་རིག་པ་སྐྱོད་བ་ཚོས་སོ་སོའི་རྒྱབ་སྐྱོང་ས་གཞིར་བཞག་གིས་ཞིབ་
འཇུག་ཚོད་ལྟ་མང་པོ་ཞིག་བསྐྱུན་ཡོད། འོན་ཀྱང་། དེ་ཆོ་ཁག་ཅིག་ཡག་པོ་མེད་པར་
སྤྱད་ཞིང་། ནང་བ་ཚོས་སྐྱོད་སྐྱོང་བརྟེན་ཐོབ་པའི་ཉམས་ལེན་པ་ཞིག་སྐྱོང་བརྟེན་འདི་
ཐོབ་མེད་མཁན་ལས་ལོགས་སུ་འབྱེད་བྱེད་ཀྱི་ཞིབ་འཇུག་གི་ཚོད་ལྟ་ཞིག་འཆར་
འགོད་བྱེད་ཐུབ་ན་ཤིན་ཏུ་ལེགས་ཤིང་། ཞིབ་འཇུག་གི་ལས་འཆར་འདི་ཀྱི་ད་ལྟའི་
བཀོད་སྐྱོང་འདི་གནས་རིམ་གཉིས་པར་སྐྱེལ་བར་ཏ་ཅང་གལ་ཆེན་ཞིག་ཏུ་འགྱུར་རྒྱུ་
རེད།

བཞི་པ། ནང་པའི་མཁས་པ་ཚོར་མཉམ་འབྲེལ་འདི་ལྟ་བུ་ལས་ཐོབ་རྒྱ་ཅི་ཞིག་

ཡོད་དམ། རས་ངེ་བ་འདིའི་ལན་ལག་འགོ་བྱུང་། རང་པ་ཆོས་དེང་རབས་ཀྱི་ཆན་རིག་གི་བྱེད་ཐབས་བཀོལ་སྤྱོད་བྱས་ནས་ངེ་བ་རྙིང་པ་རྣམས་ལ་ལན་གསར་པ་རྙིང་སྤྱོད། ལགོང་ས་མཆོག་གིས་དངོས་ཁམས་ཀྱི་ཆོས་རྣམས་སེམས་ཀྱི་སྤྱང་ཚུལ་ཙམ་ཡིན་མིན་གྱི་ཚིང་སྤྱོད་རྙིང་པ་ཞིག་གསུངས་སོང་། ཤེས་ཆོར་གཅིག་གིས་ཡུལ་གཅིག་འཛིན་ནམ། ཡུལ་མང་པོ་ཞིག་ཤེས་ཆོར་གཅིག་ལ་སྤྱང་དམ། ཡང་ན་ཡུལ་གཅིག་ཤེས་ཆོར་མང་པོ་ཞིག་ལ་སྤྱང་གི་ཡོད་དམ། རང་པ་ཆོས་ལོ་ངོ་ཉིས་སྟོང་གི་རྗེས་སུ་འང་གནད་དོན་འདི་ཐག་བཅད་མེད་པར་སྤྱང་། ཡིན་ཡང་། ཁོང་ཆོར་ཐག་གཅོད་པའི་འདོད་པ་ཡོད་པ་གསལ་ཞིང་། ཤེས་འདོད་ཀྱི་སྒོ་འདིས་ཚིང་སྤྱོད་དང་ངེ་བ་དེ་ཆོར་གསལ་ཁ་འབྱེད་པར་ཕྱོགས་བྱེད་རྒྱ་རེད། རང་པ་ཆོས་རང་གི་ཉམས་ལེན་གྱི་བྱེད་ཐབས་ཡར་རྒྱས་སུ་གཏོང་བྱུང་པའི་བསམ་ཚུལ་ཡང་བརྗོད་སོང་། དཔེར་ན། དགོ་སྤྱུག་ཅིག་ལ་ཉམས་ལེན་ཞིག་གིས་པན་མིན་ལ་བརྟུག་དབྱེད་གཏོང་བ་ལྟ་བུ་རེད། ཁོང་ཆོས་ལོ་ངོ་ཉིས་སྟོང་གི་རིང་ལ་སོ་སོའི་རིག་རྒྱལ་ཡར་རྒྱས་སུ་བཏང་ཡོད་ཀྱང་། ད་དུང་རྟོགས་དགོས་ས་ལྷག་ཡོད་པ་དེ་ཆོར་མཉམ་འབྲེལ་འདིས་པན་རྒྱ་རེད།

ཆན་རིག་གིས་རང་པའི་འདོད་ཚུལ་སྒྲོར་ཞིག་ཆད་མ་ཡིན་པའི་ར་སྟོན་བྱེད་སྤྱོད། ཡིན་ཡང་། འདི་ནི་ཉེན་ཁ་ཆེན་པོ་ཞིག་ཀྱང་ཡིན། དེ་ཡང་མི་ཆོར་སོ་སོའི་ཆོས་ལུགས་ཀྱི་སྤྱི་གཞུགས་ཀྱི་ཆད་མ་དེ་ཆད་འཇལ་གྱི་སྤྱི་གཞུག་གཞི་གཞན་ཞིག་ལ་འཇུག་འདོད་མེད། གང་ལྟར་ཡང་འདིའི་ཕྱོགས་ནས་ཀྱང་འབྲས་བུ་འབྱུང་རྒྱ་རེད།

ཕྱོགས་མང་པོ་ཞིག་ནས་རང་པའི་མཁས་པ་ཆོར་ཐོབ་པའི་ངེས་ལན་ནི་སྤྱང་ཡང་འཇམ་སྤྱོད་གི་ཁེ་པན་གྱི་ངོ་ཐོར་འགོ་ཞིང་། འདི་ནི་མཐད་དུ་བྱུང་བ་ཞིག་རེད། རང་

པའི་མཁས་དབང་པལ་ཆེ་བར་མཆོན་ན། བཟོ་སྐྱེང་འདིར་མཉམ་ཞུགས་གནང་བའི་
རྒྱ་མཆན་གཙོ་བོ་ནི། ལས་གཞི་འདི་ལྟ་བུས་འགྲོ་བ་མིའི་རིགས་ལ་ཕན་བར་བསམ་
བ་འདི་རེད།

ལྷ་པ། འཛམ་གླིང་ལ་འཕྲོ་བ་བྱ་ཅི་ཞིག་ཡོད་དམ་ཞེ་ན་འགའ་ཞིག་ཡོད་ཅིང་།
སེམས་དང་སྒྲུང་པའི་སྐྱོར་ལ་གོ་རྟོགས་བྱེ་བྲག་པ་མང་པོ་འབྱུང་བྱུང། བརྗོད་གཞི་
འདི་དང་འབྲེལ་བའི་དྲི་བ་ཁག་རྣམས་འཛིང་ཆེ་ཞིང་། ང་ཚོར་རམ་འདེགས་ཡོད་ཆད་
དགོས་རྒྱ་རེད། ད་དུང་འཛམ་གླིང་ལ་འཕྲོ་བ་བྱ་གཞན་འགའ་ཡང་མཆིས། ངས་འདི་
ནས་སྤྱི་ཚོགས་ལ་ཁ་སྤྲོགས་པའི་ཆན་རིག་པ་ཞིག་གི་ངོས་ནས་སྐྱེང་རྒྱ་ཡིན། ཆན་
རིག་ནི་རྒྱས་ཤུགས་ཆེ་ཞིང་སྤྱི་ཁྲབ་ཀྱི་འདིག་རྟེན་ལྟ་ཆུང་ལ་ཡིན་པའི་སྤྱི་ཚོགས་ཤིག་
ཏུ་ང་ཚོ་འཆོ་ཡོད་པ་དང་། དེ་ལྟ་བུར་ང་ཚོས་ཤེས་གསལ་ལྟར། ཆན་རིག་ལ་འགྲོ་བ་
མིའི་རིགས་ཀྱི་དགོས་མཁུ་ཡོངས་སུ་སྐྱོང་བའི་རྒྱས་པ་མེད། ཟས་སྒྲ་གཅིག་ཟ་བ་
བཞིན་ཆན་རིག་གཅིག་བུས་ང་ཚོར་དགོས་པའི་འཆོ་བ་ཅུང་འདང་ངེས་ཤིག་སྐྱོད་མི་
བྱུང། ཆན་རིག་གིས་ང་ཚོའི་དགོས་མཁུ་ཡོངས་སུ་སྐྱོང་མ་བྱུང་བ་འདིར་བརྟེན་
ནས་“རྒྱ་མཆན་ལས་བྲོས་བྲོལ”ཞེས་པའི་ལྟ་ཆུང་ཞིག་མ་མཐའ་ཡང་རང་རྒྱལ་དུ་
བྱུང་ཡོད། དེ་ནི་རྟོག་བཟགས་ཀྱི་བྱ་དངོས་ལ་ཡིད་སེམས་ཤོར་ནས་ཆན་རིག་ཁས་
ལེན་མི་བྱེད་པ་འདི་རེད། ངའི་སྐད་ཆ་འདིས་པོག་ཐུག་བཟང་ཡོད་ཆེ་བཟོད་སྒྲོམ་བྱེད་
རོགས། ངས་འདིར་རྗོད་བཞིན་པ་ནི་“གཏོར་དབྱིབས་བང་སོ”དང་། “དྲངས་
ཤེལ”སོགས་ཀྱི་རྟོག་སྒྲུང་ཡིན། འོན་ཀྱང་། ང་ཚོའི་བཟོ་སྐྱེང་འདི་ནི་ཉ་ལས་པའི་ཁྲད་
པར་བ་ཞིག་རེད། འདི་ནི་རྒྱ་མཆན་ལས་བྲོས་བྲོལ་དང་། ཡང་ན་ཆན་རིག་ལས་བྲོས་

སྒྲོལ་ཞིག་མིན་ཞིང་། ཚན་རིག་དང་ནང་དོན་རིག་པ་གཉིས་ཀྱིས་དགའ་མོས་ཀྱིས་
 ཚན་རིག་ནི་འཛམ་གླིང་རྟོགས་ཐབས་གཅིག་ཙམ་ཡིན་པའི་ངོས་འཛིན་གྱིད་ཐུབ།
 ཚན་རིག་གི་གོ་རྟོགས་རྒྱ་ལོ་རྒྱུ་དང་བ་དང་། ཚན་རིག་དང་མཉམ་འབྲེལ་གྱིད་ཆོག་
 ཅིང་། ཚན་རིག་སྤང་མེད་དུ་གཏོང་མི་དགོས། ངའི་བསམ་པར་ངོས་འཛིན་འདི་ལྟ་བུ་
 ནི་གལ་ཆེན་ཞིག་རེད། བཅི་བཀུར་དང་གོ་རྟོགས་གཉིས་གཞིར་བཞག་ལས་སྒྲུབ་
 པའི་བཌོ་མེད་ནི། ང་ཚོའི་སྤྱི་ཚོགས་ལ་མཚན་ན་རིན་ཐང་ཆེ་ཞིང་། ཚན་རིག་ལའང་
 བཌོ་མེད་འདིའི་རིགས་ལ་ཞུགས་པའི་འདོད་མོས་ཆེན་པོ་ཞིག་ཡོད་དགོས། ཚན་
 རིག་གིས་ང་ཚོའི་འཛིག་རྟེན་འདི་ལ་དགོས་ཆད་སྤོང་མི་ཐུབ།

ལུགས་རྒྱུད་རིང་པོར་བསམས་ན། ང་ཚོའི་སྤྱི་ཚོགས་ལ་ཅི་ཞིག་ཐོབ་རྒྱ་ཡོད་
 དམ། ང་ཚོས་འགྲོ་བ་མིའི་རིགས་ཀྱི་སྤྱད་བསྐྱེད་ཡང་དུ་གཏོང་བར་གྲོགས་གྱིད་ཐུབ།
 ཨ་རིའི་སྤྱི་ཁྲབ་འགྲོད་བསྟེན་འགན་འཛིན་གྱིས་མང་ཚོགས་ལ་གཟུང་འཁོར་གཅིག་
 གི་ནང་། རྒྱ་མ་རྒྱུག་ཅུའི་ལུས་རྩལ་ཅུང་མཐའ་ཡང་ཐེངས་ལྔ་རྩེ་དགོས་པའི་ལམ་
 སྟོན་གནང་གི་ཡོད། ད་ནས་བཟུང་ལོ་བཅུ་དང་ཉི་ཤུའི་ནང་ཨ་རིའི་སྤྱི་ཁྲབ་འགྲོད་
 བསྟེན་འགན་འཛིན་གྱིས་གཟུང་འཁོར་གཅིག་གི་ནང་། རྒྱ་མ་རྒྱུག་ཅུའི་སེམས་ཀྱི་
 སྤྱོད་བཟང་ཐེངས་ལྔ་དང་རྒྱུག་ལ་གྱིད་དགོས་པའི་ལམ་སྟོན་གནང་རྒྱ་ཡིན་པ་ཡིད་ལ་
 འཆར་མི་ཐུབ་པ་ཞིག་མིན།

མཐུག་སྒྲོམ་དུ། འཛམ་གླིང་གི་སྒྲོལ་རྒྱུན་ཆེན་པོ་གཉིས་ཏེ། དུས་རབས་མང་
 པོའི་རིང་དར་རྒྱས་རྒྱུད་བའི་ཚན་རིག་དང་། ལོ་ངོ་སྟོང་ལྷག་གཉིས་ལྷག་ལ་འཕེལ་
 རྒྱས་རྒྱུད་བའི་ནང་པའི་སྒྲོལ་རྒྱུན་གཉིས་སྟོ་སེམས་དཀར་བའི་མི་སྣ་ཁག་ཅིག་གི་

ལན་སེམས་ལ་བཏེན་ནས་གྲུ་ཡངས་ཀྱི་བཟོ་སྒྲིང་གི་ར་བ་འདིར་ལྷན་འཛོམས་བྱང་བ་
ནི་རོ་མཆར་ཆེ་ཞིང་། ང་དང་ང་ལྟ་བུར་མཆོན་ན། བཟོ་སྒྲིང་འདི་ལ་ཉན་པའི་སྐལ་བ་
ཐོབ་པ་ནི་གཟི་བརྗིད་ཅིག་ཡིན་ཞིང་། འདིས་ང་ཚོ་ཆང་མའི་སེམས་རྒྱུད་ལྷག་ཏུ་
བཏང་ཡོད།

ང་ཚོས་སྒྲ་ས་ནས་ལན་ཁྲར་གྱིས་གཏམ་བཤད་བྱས་པའི་རྗེས་སུ་བྱི་བ་བྱིས་
ལན་དང་། གོ་བསྐྱར་ཅི་ཡང་མི་བྱེད་རྒྱ་ཐག་བཅད་ཡོད། བཟོ་སྒྲིང་འགོ་མ་བཙུགས་
པའི་གོང་དུ་གཏམ་བཤད་པ་གཉིས་ཀར་གོ་སྐབས་སྤྲད་དེ། སོ་སོའི་གཏམ་བཤད་
བྱེད་དུ་འཇུག་རྒྱུའི་འཆར་གཞི་འཐེན་ཡོད་སྟབས། འཇད་རོ་མེ་ཡར་ལངས་ནས་རང་
གི་གཏམ་བཤད་འགོ་བཙུགས་སོང་།

འཇད་རོ་མེ། ། ལགོང་ས་མཆོག་དང་། འདིར་འཛོམས་པའི་མི་མང་རྣམས་ལ། བཀོད་
སྒྲིག་པ་ཚོས་ལན་ཁྲར་དང་དེད་གཉིས་ལ་རིམ་བས་གཏམ་བཤད་བྱེད་དུ་
བཙུག་པ་འདི་ཡག་པོ་བྱང་འདུག། རྒྱ་མཆན་ནི་ངའི་གཏམ་བཤད་འདི་ལན་
ཁྲར་གྱི་གཏམ་བཤད་དང་རྣམས་པ་མ་སྤྱན་པ་ཞིག་ཡིན། ངས་ཀྱང་བཟོ་སྒྲིང་
འདིའི་བཀོད་སྒྲིག་པ་ལགོང་ས་མཆོག་དང་། སེམས་དང་ཆེ་སློག་ཆོགས་པའི་
སྙིང་སྟོབས་དང་མཁུན་རྒྱ་ལ་བསྐྱགས་བརྗོད་བྱེད་རྒྱ་ཡིན།

ངས་འདི་ནས་གནད་དོན་གཉིས་གཙོ་བོར་སྒྲིང་ན་འདོད་བྱང་། དང་པོ་ནི་རྒྱ་
མཆན་ཅིའི་ཕྱིར་ཆོགས་འདུ་འདི་ལ་འཆང་ཁ་ཆེ་བའི་རྒྱ་བ་ལྗོངས་དེ་ཡིན། འཆང་ཁ་
འདི་ལྟ་བུ་ནི་ཨ་རི་ལ་གདེང་ཆོད་དང་རྩོམ་སེམས་ཆེ་ཞིང་། བཟང་བོས་འན་བ་པམ་
པར་བྱས་ཏེ་ཡོད་ཆད་གསལ་པོ་ཡིན་པའི་མི་ལོ་ལྔ་བཅུའི་ཡར་སྔོན་དུ་བྱང་ཡོད་མི་

སྒྲིང་། རྒྱལ་སྐྱོན་པུ་མེད་ཀྱི་སྒྲུང་ལ་དབྱེད་པ་གཏོང་དགོས་ཤིང་།
ངས་སྒྲིང་འདོད་པའི་གནད་དོན་གཉིས་པ་ནི། སྒྲིང་བརྟེན་སྒྲུང་ཡོད་པའི་ནང་པའི་ཤེས་
བཞིན་གྱིས་འགྲོ་བ་མིའི་རིགས་ཀྱི་སེམས་སྒྲུང་དང་འབྲེལ་བའི་ང་ཚོའི་གོ་རྟོགས་ལ་
ཁ་སློན་ཆེན་པོ་ཞིག་གྱེད་ཐུབ་མིན་སྐོར་ཡིན།

ངས་ཐོག་མར་བཏོ་སྒྲེང་འདིའི་མཚན་སྟོན་ནི་འདས་པའི་དུས་རབས་ཉི་ཤུ་
པའི་ནང་བྱུང་བའི་སྤྱི་ཚོགས་ཀྱི་འགྲུར་ལྷོག་དང་འབྲེལ་བ་ཡོད་པའི་ལྷ་ཚུལ་སྒྲིང་རྒྱ་
ཡིན། སྤྱི་ཚོགས་ཀྱི་འགྲུར་ལྷོག་དེ་ཚོས་འགྲོ་བ་མིའི་ངོ་ཐོའི་སྐོར་གྱི་ང་ཚོའི་བདེན་
འཛིན་ནུས་ལ་ཤུགས་རྒྱུན་ཐེབས་ཡོད། ཡོ་རོབ་ནང་དུས་སྐབས་བར་མ་དང་རིག་
ཅུལ་བསྐྱར་དར་གྱི་འདྲེས་མཚམས་སུ་ཐོན་པའི་འགྲོ་བ་མིའི་ངོ་ཐོ་གསར་བ་དེ་ནི།
སྒྲིང་དོན་དང་དཔལ་འབྱོར་སྤྱིག་འཇུགས་ཀྱི་འཕོ་འགྲུར་ལ་བརྟེན་ནས་བྱུང་བ་ཞིག་
ཡིན་ཞིང་། དུས་རབས་ལྗེའི་རྗེས་ཏེ། སྐོ་འབྲེད་དུས་སྐབས་ཀྱི་འགྲུར་ལྷོག་དེ་ཚོ་ནི་
ཆོན་རིག་དང་ཅིས་རིག་གི་འཕེལ་རྒྱས་དང་། ལོ་རྒྱུར་གྱིས་ཡེ་ཤུའི་སྒྲིང་དཔོན་གྱི་
དབང་ཚད་ལ་ཁ་གཏད་བཅག་པ་བཅས་ཀྱི་འབྲས་བུ་ཞིག་ཡིན།

ངའི་བསམ་ཚུལ་ལ། རུབ་ཕྱོགས་པ་པལ་ཆེ་བས་སྐོ་འབྲེད་དུས་སྐབས་ནས་
འཛམ་གླིང་དམག་ཆེན་དང་པོའི་བར། འོག་གི་ལྷ་བ་གསུམ་པོ་འདིའི་མཐར་ཐུག་གི་
བདེན་དོན་ལ་དོགས་འདྲི་བྱས་མི་འདུག དང་པོ་ནི་སྤྱོད་པ་ཅི་ཞིག་སྟོན་པ་དང་། ཡིད་
ཆེས་གང་ཞིག་འཛིན་པ་ཐག་གཅོད་པའི་རང་དབང་གི་ཞེ་འདོད་ཅིག་འགྲོ་བ་མི་ལ་
ཡོད་པ་འདི་རེད། རྒྱ་མཚན་འདིའི་དབང་གིས་སྤྱོད་ལས་ཀྱི་ཆད་གཞི་ལས་བཞུལ་ན།
འགན་ནི་སོ་སོ་སྒྲིང་གིས་འཁུར་དགོས་པ་ཞིག་ཆགས་ཡོད། རང་དབང་གི་ཞེ་འདོད་

ནི་དུས་རབས་བཅུ་དགུ་པའི་ཡོངས་ཁུབ་ཀྱི་བསམ་སྒྲོམ་ཞིག་ཡིན་ཞིང་། དུས་རབས་
འདིའི་ནང་དཔར་སྐྱེད་བྱས་པའི་དཔེ་དེབ་ཚང་མའི་ནང་མཐོང་རྒྱ་ཡོད། དེ་མཚུངས་
སྤྱད་ནང་ཞོགས་པར་འཛོད་རྗེས་བཤད་བ་ལྟར། སེམས་ཀྱིས་རང་གི་སྤྱོད་ཚེར་
སྤངས་འཛིན་གྱི་སྤྱད་སྤངས་པའི་དོན་སྤྱི་འདི་ནི་ནང་པའི་ལྟ་སྤྱད་ཀྱི་མང་གཞིའི་ལྟེ་བ་ཞིག་
ཀྱང་རེད།

གཉིས་པ་ནི་རང་ཚོས་རང་གི་སྤྱད་ཁམས་དང་། ཅ་བའི་དབང་ཤེས་ཀྱི་རྣམས་
ཚོལ་རྣམས་མི་རབས་སྤྱ་མ་ལས་རྒྱུད་འཛིན་བྱས་ཤིང་། དེའི་སྤྱོད་རང་ཚོའི་བསམ་
སྒྲོམ་འདུས་དོན་ལ་འགྱུར་བ་གཏོང་རྒྱ་ཁག་པོ་ཡིན་ཡང་། རང་ཚོའི་རིག་གཞུང་གི་
གོམས་སྒོལ་ནི་སྐྱེད་ཚོས་ཡིན་པ་དང་། རང་ཚོའི་རིགས་རྒྱན་སྤྱེ་ཁག་དང་འབྲེལ་བ་
མེད་པར་མ་ཟད། སྤྱི་དངོས་རིག་པས་སྤོན་དཔག་ཀྱང་གྱེད་མི་སྤྱད་པའི་ལྟ་བའི་
ཡིན།

གསུམ་པ་ནི་འགྲོ་བ་མིས་ཁོང་ཁོ་དང་། སྤྱག་དོག་རང་གཅེས་འཛིན། འགྲན་
སེམས་སོགས་སྤྱོད་ཞིང་། གཤུག་རྩུབ་གྱེད་པའི་རྣམས་པ་དེ་སྤྱི་དངོས་རིག་པའི་འཕེལ་
འགྱུར་གྱི་ཁྱོད་དུ་བྱུང་ཞིང་། དེ་དང་ཆབས་ཅིག་བྱམས་སེམས་དང་། སྤྱིང་རྩེ། མཉམ་
འབྲེལ། བཅེ་དུང་། བྱམས་སྤྱོད་སོགས་བཟང་སྤྱོད་ཀྱི་རྣམས་པ་རྒྱ་ཆེན་ཞིག་ཀྱང་ར་
ཚོས་སྤྱི་དངོས་རིག་པའི་འཕེལ་འགྱུར་གྱི་ཁྱོད་དུ་ལུས་འཛིན་བྱས་ཡོད། སྤྱོད་ལམ་
གཅིགས་འཛིན་འདི་ནི་རང་ཚོ་འགྲོ་བ་མིའི་རིགས་ཀྱི་སྤྱི་དངོས་རིག་པའི་བྱད་ཚོས་
ཤིག་རེད། ལྟ་བའི་དོན་ནང་པའི་འདོད་ཚུལ་དང་གཅིག་མཚུངས་ཤིག་ཡིན་ཞིང་།
ངས་སྤྱ་གྲུ་ལ་ལོ་ངོ་བཞི་བཅུ་ལྷག་བཅུག་དབྱུང་བྱས་སྤྱོད་པའི་དོས་ནས་བརྗོད་ན། སྤྱ་

གྲུ་འཁོར་ལོངས་དམིགས་སུ་འཛིན་པའི་སེམས་ཁམས་རིག་པས་འདོད་ཚུལ་འདི་
ཁུངས་ལྡན་ཡིན་པའི་ར་སྤྱོད་བྱེད་ཐུབ།

བསམ་སྒྲུབ་ཆོད་ལྟ་ཞིག་བྱས་ན་བདེན་དོན་འདི་གསལ་པོ་ཆགས་རྒྱ་རེད།
སའི་གོ་ལའི་སྤྱི་ལོ་མང་པོ་ཞིག་ལ་དེ་རིང་ཉིད་ལ་འདྲ་སྤྱོད་ཆོག་པ་དང་མི་འཆོམས་
པའི་བྱ་བ་སྟེ། མི་གསོད་ཁྲག་སྤྱོད་དང་། བཅོན་གཤེམ། འཕྲོག་བཅོམ། བསྐྱེད་
གདུག་རྒྱ་བཅས་བྱས་ཀྱང་། ཁྲིམས་ལ་སྤྱོད་མི་ཐུབ་པའི་གོ་སྐབས་གཞོན་ཡོད་པ་
རོལ་ཅིས་ཤིག་བྱོས་དང་། གོ་སྐབས་ཀྱི་གངས་ཀ་འཁོར་ཆེན་འདི་ནི་དེ་རིང་དོན་
དངོས་སུ་འབྱུང་བཞིན་པའི་ཚུལ་མ་ཐུན་མ་ཡིན་པའི་བྱ་སྤྱོད་ཀྱི་གངས་ཆད་དང་
བསྐྱར་ན་བརྒྱ་ཆའི་གཅིག་ཅུ་ཟེན་གྱི་མེད། གལ་སྲིད་ང་ཚོས་བཟང་སྤྱོད་དང་རན་
སྤྱོད་ཀྱི་གངས་འཁོར་གཉིས་པན་ཚུན་བསྐྱར་ཆོ། རན་སྤྱོད་ལས་བཟང་སྤྱོད་ཀྱིས་
གངས་ཆད་མཐོ་པོ་ཞིག་ཟེན་ཡོད།

འདི་ལྟར་འགྲོ་བ་མིའི་ངོ་བོ་ནི་སང་གེ་ལས་ལུ་གྲུའི་རང་བཞིན་ཡིན་མོད། འོན་
ཀྱང་། རྒྱལ་པོ་རེར་ལྟ་བུ་སྤྱོད་པ་ཆོས་བདེན་དོན་འདིར་ངེས་ཤིང་སེམས་བསྐྱེད་པ་
འདི་ཉིན་ཁའི་གནས་སུ་འདྲུང་སྤྱོད་བྱེད་དང་། ལྷག་པར་ཡོ་རོབ་ཀྱི་ལྟ་བུ་སྤྱོད་པ་ཆོད་
ཁྲོད་དུ་ངེས་ཤིང་སེམས་བསྐྱེད་པ་ཁམས་མང་དུ་བྱུང་བ་དཔེར་ན། དུས་རབས་བཅུ་བདུན་པའི་
དབྱིན་ཇིའི་ལྟ་བུ་སྤྱོད་པ་ཐར་མ་སི་ཉོད་ཞི (Thomas Hobbes) གི་འགྲོ་བ་མིའི་རིགས་
ལ་སྤྱུག་ས་ནས་ལྟ་བུ་ཁམས་ཞིག་རེད། ཡིན་ཡང་། རང་པའི་ལྟ་བུ་སྤྱོད་པ་ཆོད་རན་སེམས་
ལས་བཟང་སེམས་ལྷགས་ཆེན་པོར་ཡོད་པ་འདི་ནི། ང་ཚོ་འགྲོ་བ་མིའི་རིགས་ཀྱི་
གཞི་ཅིའི་བྱེད་ཆོས་ཤིག་ཡིན་སྟེ། ང་ཚོ་པལ་ཆེ་བ་ལྟ་བུ་འདི་ཉིན་ཁའི་གནས་སུ་

སྤྱང་བའི་ལོ་རྒྱུས་ཀྱི་དུས་སྐབས་ཤིག་ཏུ་འཆོ་སྤྱང་བའི་རྒྱ་མཚན་གྱིས། འདིར་
འཛོམས་ནས་ཡིད་ཆེས་འདི་ལ་རྒྱབ་ཏུ་འཆོལ་གྱི་ཡོད། ཉེན་ཁ་འདི་ནི་"ལོ་རྒྱུས་ཀྱི་
ལྷ་མོ"གཉིད་ལས་སད་སྐབས་དེ་ཡོད་སོར་གནས་གྱིས་ཡིད་མ་ཆོམ་བར། ཅི་ཞིག་
གསར་གཏོད་བྱེད་སྐྱེས་ནས་སྤྱང་དགོགས་བས་བྱུང་ཡོད།

དང་ཐོག་ཁོ་མོས་འདས་མ་ཐག་བའི་དུས་རབས་ཀྱི་དཀྱིལ་མར་གནས་ལུལ་
བརྩེ་སྤོའི་མི་རབས་གསར་བ་ཞིག་བཀོད་སྒྲིག་བྱས་ཏེ། དཔལ་འབྱོར་འགྱུར་ཐོག་
གིས་བྱི་རོལ་ནས་ཡོང་བའི་མི་རྣམས་ཀྱི་ངལ་རྩོལ་དུས་རབས་བཅུ་དགུ་བ་ལྟར་མི་
མཁོ་བའི་དུས་སྐབས་ཤིག་ཏུ་ཨ་རི་དང་ཡོ་རོབ་བར་ལ་བྱུང་བར་མང་པོ་ཞིག་བསྐྱུན་
ཡོད། དེ་དག་གི་རྒྱུན་གྱིས་ལས་རིགས་དང་སྤྱི་ཚོགས་གྲལ་རིམ་གྱི་འཕོ་འགྱུར་
ཉམས་བ་དང་། སྤྱི་ནས་གསར་དུ་ཡོང་བའི་བྱིས་ཆང་གི་གཞོན་སྤྱེས་མང་པོ་ཞིག་སྤྱི་
ཚོགས་ཀྱི་གྲལ་རིམ་བར་མའི་གནས་རིམ་དུ་སྒྲེབས་སྒྱབ་མེད། གནས་སྤངས་འདི་ལ་
ལ་ལན་དུ་ལོ་རྒྱུས་ཀྱི་ལྷ་མོས་མི་སེར་གསར་བ་འདི་ཆོར་བཅངས་བའི་སྤྱི་ཚོགས་ཀྱི་
ལྷ་རྩལ་ངན་བ་ལ་འགྱོད་བཤགས་ཀྱི་ཆོར་ཤེས་གསར་བ་ཞིག་བསྐྱེད་ཡོད།

ཆོར་ཤེས་གསར་བ་དེར་བརྟེན་ནས་སྤྱི་ཚོགས་ཀྱི་གྲལ་རིམ་བར་མ་དང་།
དེའི་ཡན་དུ་ཡོད་བའི་མི་སེར་མང་ཆེ་བས་གྲལ་རིམ་བར་མར་མ་སྒྲེབས་བའི་གྲངས་
ཉུང་མི་སེར་གྱི་བརྩི་མཐོང་དང་ཆེ་མཐོང་ངོས་འཛིན་བྱེད་དགོས་བྱུང་། འདིའི་མཐུག་
འབྲས་སུ་མི་མང་པོས་སོ་སོའི་སྤྱོད་ལམ་གྱི་གཅིགས་འཛིན་ལ་དོགས་འདྲི་བྱས་ཏེ།
དགེ་སྤྲིག་གི་གོ་དོན་གྱི་ངེས་ཤེས་དེའང་བཤགས་ཡོད། ངེས་ཤེས་བཤགས་བའི་
གནས་སྤངས་འདི་ལྟ་བུ་ལ་གདོང་ལེན་བྱེད་རྒྱ་ནི་འགྲོ་བ་མའི་རིགས་ལ་མཆོན་ན་

དཀའ་ངལ་ཆེན་པོ་ཞིག་ཡིན། ང་ཚོ་སྤྱི་ཞིག་ཡིན་རུང་སོ་སོ་ལོན་པ་བཞི་སྐབས་སུ་
སེམས་ལ་འདགས་པའི་སྤྱོད་ལམ་གྱི་ཡིད་ཆེས་བོར་ཆེ། ང་ཚོ་འི་ཆོར་འདུན་ལ་
དམིགས་གཏད་ངེས་གཏན་ཞིག་མེད་པར་འགྱུར་ངེས་ཤིང་། ཆ་མ་མཆིས་པའི་འདུ་
ཤེས་འདིས་ལྷག་ཏུ་གཞོན་སྤྱིས་ཆོར་གཞོད་པ་ཆེན་པོ་བྱེད་རྒྱ་རེད།

ད་དུང་སྤྱི་ཚོགས་ཀྱི་གྲུ་ལ་རིམ་དམའ་སར་ཡོད་མཁན་ཆོར་སོ་སོའི་དགེ་བའི་
འདུ་ཤེས་དེ་མཐོར་འདེགས་བྱེད་དུ་འཇུག་པའི་གོ་རྟོགས་དང་། བཟོད་སྒོམ་གྱི་སྤྱོད་
ལམ་གཅིག་ལ་འཛིན་གསར་པ་དེར་གྲངས་ཉུང་མི་སེར་ལ་མི་གཞོད་པའི་སྤྱི་ཚོགས་
ཀྱི་དམིགས་གཏད་ཅིག་དགོས་ཤིང་། སྐབས་མ་ལེགས་པར་རྒྱ་ཞོར་དང་སྤྱི་ཚོགས་
ཀྱི་ཆེ་མཐོང་འཛོལ་རྒྱ་ནི་དམིགས་གཏད་དེར་འོས་འཚམས་ཡིན་པར་མཐོང་བ་དང་།
དེ་ཡང་འདི་ནི་གང་ཟག་སྒྲེར་ཞིག་གི་ཁྱད་ཆོས་ཏེ། བ་མདོག་དང་། མི་རིགས་གང་ལ་
གཏོགས་པ། རྒྱ་ལ་ཁབ་གང་ནས་ཡོང་བ། ཐོ་མོ་གང་ཞིག་ཡིན་པ་སོགས་དང་འབྲེལ་
བ་མེད་པས་ཡིན། དུས་རབས་བརྒྱ་དགུ་བའི་ཨ་རི་བ་ཚོས་ཁྱད་ཆོས་འདི་དག་གི་
ངོས་ནས་སོ་སོའི་དགེ་བ་དེ་ངོས་འཛིན་བྱས་པ་རེད། རྒྱ་ཞོར་དང་ཆེ་མཐོང་དམིགས་
གཏད་དུ་བརྒྱུད་བ་འདིས་མི་མང་པོ་གཞན་དང་ལྷན་དུ་འཆོ་ཞིང་རང་ཤེད་རྒྱུད་བའི་བྱི་
ཞིག་ནས་ཁེར་རྒྱུ་དུ་འཆོ་ཞིང་རང་ཤེད་ཆེ་བའི་ཅེ་སྤྱང་ལྷ་བྱུར་བསྐྱར་ཡོད། འདི་ནི་
ཨ་རིའི་སྤྱི་ཚོགས་ལ་མཚོན་ན་ལྷག་ཏུ་བདེན་པ་ཆགས་ཡོད་པ་དང་། འགྲོ་བ་མིས་
རང་ཉིད་ནི་ཅེ་སྤྱང་ཞིག་ཡིན་པར་བསམ་པ་ལ་དགའ་མོས་བྱེད་ཀྱི་མེད།

དུས་རབས་ཉི་ཤུ་བའི་སྤྱད་དུ་རིགས་རྒྱན་ཆོན་རིག་དང་། རོ་བོ་འཛིན་པའི་
བྱུང་ཇས་ཀྱི་སྤྱོད་དངོས་རིག་པ་ལ་སྒྲོ་ཡུལ་ལས་འདས་པའི་འཕེལ་རྒྱས་བྱུང་བ་ནི། ལོ་

རྒྱལ་གྱི་ལྷ་མོའི་མཐར་ཐུག་གི་ཐེ་གཏོགས་ཤིག་ཡིན། སྤྱི་དངོས་རིག་པའི་ཚན་རིག་
པ་ཉལ་དུ་ཞིག་གིས་འགྲོ་བ་མིའི་ཞེ་འདོད་ཀྱི་རྒྱས་སྟོབས་དང་རིག་གཞུང་ནི་གཞན་
སེམས་ཀྱི་རྒྱ་རྒྱུན་དུ་འགྲོ་བ་ལ་འཛད་མཐའ་མེད་ཚུལ་མི་མང་གིས་ཉལ་བཟོད་བྱེད་
ཀྱི་ཡོད་པར་བསྒྲགས་ཏེ། སྤྱི་དངོས་རིག་པའི་དོན་ནས་ང་ཚོར་ལྷན་སྤྱེས་ཡིན་ཞིང་།
ཚོར་ཤེས་ཀྱིས་མ་ཟེན་པའི་སྟོབས་ཤུགས་ཀྱི་ཁུད་པར་དེ་ཚོ་ང་ཚོས་དོན་འཛིན་
བྱེད་དགོས་པའི་སྤུལ་སྟོང་བྱས་ཡོད།

ཚན་རིག་གི་ལོ་རྒྱུས་ཀྱི་བྱུང་བ་དེ་ཚོར་བརྟེན་ནས་མི་མང་གིས་རང་དབང་གི་
ཞེ་འདོད་དང་། དགེ་སྤྱིག་གི་དངོས་ཡོད་གནས་ལུགས་ལ་དོགས་འཛིན་བྱས་པར་མ་
ཟད། བདག་འཛིན་དང་རང་གཅེས་འཛིན་གཉིས་བཀལ་སྤོང་བྱེད་དགོས་པའི་སྟོལ་
རྒྱུན་གྱི་རྒྱ་མཚན་ཁག་ལ་སོམ་ཉིའང་བྱས་ཡོད། མི་ཚོར་བྱ་བ་གང་ཞིག་བྱེད་པ་དང་།
བྱ་བ་དེ་གནས་དུས་གང་དུ་བྱེད་པའི་རང་དབང་གི་ཞེ་འདོད་ལྷན་པའི་འཁྲུལ་སྤང་ཞིག་
ཡོད་ཀྱང་། དོན་དངོས་སུ་ལུས་ཕུང་གི་བྱུ་ཚུལ་དང་། སྐད་པའི་རྩིས་འགྱུར་ནི་སོ་
སོའི་ཉིན་རེའི་བྱ་སྟོན་གྱི་བཀོད་འདོམས་བྱེད་པོ་ཡིན་པར་འདོད་པ་རེད། ཡིན་ཡང་།
ང་ཚོའི་བྱ་སྟོན་ནི་ལྷ་མོ་ནས་གཏན་ཁེལ་བྱས་ཡོད་པར་འདོད་པའི་ལྷ་བ་གསར་བ་
འདི་ལ་བསམ་གཞིགས་བྱེད་མཁན་མང་པོར་འཛིགས་སྤང་སྤྱེས་ཤིང་། དེ་ནས་བརྒྱུད་
ཨ་རི་བ་མང་པོས་འགྲོ་བ་མིའི་དོ་ཐོར་བཅངས་པའི་དངོས་གཙོ་རིང་ལུགས་ཀྱི་ལྷ་བ་
འདིར་ཁ་གཏད་གཙོག་པའི་ལྷ་བྱུ་བ་རིག་པའི་དགག་སྒྲུབ་དང་། ཚན་རིག་རང་བཞིན་
ཀྱི་བདེན་དཔང་འཆོལ་བའི་འདོད་པ་ཆེན་པོ་མཛད་ཀྱི་ཡོད།

ནང་པའི་ལྷ་བྱུ་བ་རིག་པ་ནི། བྱིས་མཆོས་དང་སྤྱི་ཚོགས་ལ་བསམ་སྟོལ་

གཏོང་བར་རང་ཉིད་ཀྱི་ཁེ་ཕན་དོན་དུ་གཉེར་ཞིང། གཞན་གྱི་ཀྱན་སྦྱོང་ལ་དོགས་ཐོན་
 དང་འགྲན་སེམས་བྱེད་དགོས་པའི་ཉིན་རེའི་འཆོ་བའི་གཞོན་ཤུགས་དང། གང་ཟག་
 ཅིག་གི་བསམ་སྒྲུབ་ཐམས་ཅད་ཕྱི་རྒྱུན་ལས་འབྱུང་གི་ཡོད་པའི་སྤྱི་དངོས་རིག་པའི་
 ཐག་གཅིད་རིང་ཤུགས་སྤྱི་བ་མགོ་བོ་གཉིས་ལྡན་གྱི་རྩ་ལེ་ཐོག་Goliath རྟེན་ཅས་ལ་
 གཡུལ་འབྱེད་བྱེད་པའི་དཔལ་རང་ཅན་གྱི་རྟ་ལྷན་ཤིང། David རྟེན་གྱི་ཞིག་གི་མཆོན་ཆ་
 རེད། ང་ཆོས་གཞི་ནས་འོག་གི་འཛོན་ཤོད་ཀྱི་ལོངས་གྲགས་ཀྱི་སྟུང་
 ཆོག་འདི་བདེན་པ་ཡིན་པར་རྟོགས་ཡོད་པ་འདྲ། “ཅོང་སྤྱོད་ཀྱི་སྤྱི་བ་ཞིག་གི་ཆེད་དུ་
 ཡིན་པ་རྟོགས་པར་ཐོ་ཉ་མ་མངགས་རོགས། དེ་ནི་ཁྱེད་ཀྱི་ཆེད་དུ་སྤྱོད་ཀྱི་ཞིག་གྲང་
 རེད།”

མི་མང་གིས་དགའ་མོས་བྱེད་ཀྱིན་པའི་ནང་པའི་ལྷ་ཚུལ་ལ། ཞི་བདེ་དང་
 དགའ་བ་ནི་ང་ཆོའི་འབྱུང་ཁམས་བྱུང་ཚུལ་ལ་ཡོངས་སུ་རག་ལས་པ་ཞིག་མིན་ཞིང།
 འགྲོ་བ་མི་ནི་སྤྱི་དངོས་རིག་པའི་སྟོབས་ཤུགས་ཀྱིས་ཡོངས་སུ་ཁ་ལོ་བསྐྱར་བའི་
 ཆོས་ཤིག་མ་ཡིན་པར། ང་ཆོ་རང་གི་བསམ་སྒྲུབ་ཐོད་སྤྱོད་ཆོར་གྱི་བརྒྱུད་རིམ་ལ་དོན་
 དངོས་སུ་བཀོད་འདོམས་བྱེད་པའི་མཉམ་ཞུགས་པ་ཞིག་གྲང་ཡིན། ནང་པ་ཆོས་འགྲོ་
 བ་མའི་སེམས་ལ་སྤྱི་ཡོངས་ནས་བལྟ་དགོས་པ་ལས། དེའི་བྱེད་ལས་འདྲ་མིན་སོ་
 སོར་བྱེས་ནས་བལྟས་ན་མི་འགྲིག་པར་འདོད་ཀྱི་ཡོད། ལ་ཁའི་ཉི་མ་ནི་ཉི་མ་རུ་འཛིན་
 དགོས་ཤིང། དེ་ནི་རྒྱུ་བཞིན་པའི་ཉི་མའི་འོད་རླུང་རྣམས་ལྷོག་འཕྲོས་བྱེད་ཀྱིན་
 པའི་རླུང་སྤྱོད་ཀྱི་ཆོགས་པ་ཞིག་ཏུ་འདོད་ན་མི་འགྲིག།

ད་ལྟའི་ཆོན་རིག་གི་བདེན་འཛིན་དང་མི་མཐུན་པར། ནང་པ་ཆོས་འགྲོ་བ་མའི་

སེམས་ནི་ཆ་ཤས་སོ་སོའི་གྲུབ་ཆར་བགོས་ནས་བརྟག་དབྱེད་བྱས་ཏེ། རིན་ཐང་གི་
བཀའ་གྲུ་ཅི་ཡང་མེད་པའི་ཐོག་ནས་རྟོགས་མི་ཐུབ་པ་དེ་ཆོར་ནན་གྱིས་བརྗོད་པ་
དང་། འགྲོ་བ་མི་ནི་“སེམས་ཅན་གཞན”དང་མི་མཚུངས་ཤིང་། སོ་སོའི་འདས་པ་དང་
ད་ལྟའི་བར་གྱི་འབྲེལ་བ་ལ་བསམ་གཞིགས་བྱེད་སྐབས། འབྲེལ་བ་དེར་ཆོར་ཤེས་
ཅམ་མ་ཡིན་པར་དགེ་སྤྲེག་གི་དོན་སྤྲི་དང་། མཐར་ཐུག་གི་རེ་སྤྲེག་བཅས་གྱིས་
ཤུགས་སྒྲུབ་ཐེབས་པ་དང་། འགྲོ་བ་མི་ནི་སྤང་དོར་དང་ལྷན་པའི་སེམས་ཅན་ཞིག་
རེད། འདི་ནི་ལྟ་གྲུབ་ཅིག་མ་ཡིན་པར་ཆན་རིག་རང་བཞིན་གྱི་སྤྲང་ཆ་ཞིག་ཡིན། ང་
ཆོ་ནི་སྤང་དོར་དང་ལྷན་པའི་སེམས་ཅན་ཞིག་ཡིན་ཞིང་། ང་ཆོས་སེམས་ཅན་གཞན་
དག་དང་མི་འདྲ་བར་རང་བཞིན་གྱིས་སོ་སོའི་སྤྲང་བ་ལ་དགེ་སྤྲེག་དང་། བཟང་ངན་
གྱིས་དབྱེ་ཞིབ་བྱེད་ཀྱི་ཡོད།

ཁ་སང་ནང་པའི་མཁས་དབང་ཞིག་གིས་སྤང་དོར་གྱི་འདུ་ཤེས་ཤིག་སྒྲོམ་
ཐམས་ཅད་ལ་བྲབ་ཡོད་པར་བརྗོད་སྐབས་བྱེད་ཆོས་དགའ་བསུའི་ཐལ་སྒྲུབ་སྒྲུགས་
སོང་། ཡིན་ཡང་། ཆན་རིག་པ་པལ་ཆེ་བས་ནང་པའི་ལྟ་ཚུལ་འདི་ལ་ལན་ཅི་ཞིག་
སྤྲོད་དགོས་པ་རྟོགས་ཀྱི་མེད། ཁོང་ཆོས་རང་བྱུང་ཁམས་ལ་རིན་ཐང་ཐག་གཅོད་
ཅིག་མེད་པ་དང་། རང་བྱུང་ཁམས་ནི་བདེན་དོན་ཅམ་མ་ཡིན་པར་བརྗོད་ཀྱི་ཡོད། ཅེ་
སྤང་གིས་ཡིད་དུ་འོང་བའི་དགོ་བ་གསོད་པ་དང་། ཡང་ན་ཨ་ཏུབི་རི་ཀའི་གླིང་ཆེན་
གྱི་དཀྱིལ་མར་འཆོ་སྤྲོད་བྱེད་པའི་ཏོ་ཁྲོ་^{Hutu} ་མི་རིགས་ཀྱིས་ཁྲོ་ཅོ་^{Tutsi} ་མི་
རིགས་དམར་གསོད་བྱེད་པ་གང་ཞིག་ཡིན་ཡང་། ང་ཆོས་ཁོང་ཆོའི་བྱ་སྤྲོད་འདི་ནི་ལྟ་
ལྟ་གྱིས་གཏན་ལ་པལ་པའི་སྤྲོབས་ཀྱིས་འཆོ་བའི་དོན་སྤྲི་དང་མཐུན་པར་རྟོགས་

ཆོགས་འདྲ་འཆང་ཁ་ཆེ་བའི་རྒྱ་མཚན་གས་ཆེན་ཞིག་ནི། ཁྱེད་ཆོ་མང་
པོ་ཞིག་ལ་ལོ་རྒྱུ་ས་ཀྱི་བྱང་བ་སྟོར་ཞིག་གིས་རང་ཉིད་ཀྱི་གཞི་ཆའི་ཞེ་འདོད་ལམ་
ལོག་ཏུ་ཁྱེད་ཡོད་པ་དང་། རང་གི་ཆོར་རྟོགས་ཀྱིས་གང་ཞིག་བརྗོད་པ་དེ་བདེན་པ་
ཡིན་པའི་ལྟ་བུ་ཀྱང་ཀྱི་རྒྱལ་རྟེན་འཆོམ་པའི་འདུན་པ་ཤུགས་ཆེན་ཞིག་ཡོད་པ་འདི་
ཡིན།

བདག་གི་སྒྲིབ་བྱ་གཉིས་པ་ནི་ནང་པའི་ལྷ་ལྷ་བ་ཀྱི་བདེན་འཛིན་ཁག་དང་།
སྒྲིབ་བདེན་ཐོབ་པའི་ཤེས་བཞིན་གྱི་བྱེད་ཐབས་བར་ལ་ཡོད་པའི་བྱེད་པར་སྒྲོར་ཡིན།
ཆོག་པ་འདྲུ་འདྲིའི་དམིགས་ལུལ་གཙོ་བོ་ནི་ཤེས་བཞིན་ལ་གོམས་འདྲིས་ཆེ་བའི་ནང་
པ་ཆོས་འགྲོ་བ་མིའི་སེམས་ཀྱི་སྒྲོར་ལ་བྱེད་ཐབས་གཞན་གང་གིས་ཀྱང་རྟོགས་མི་
ཐུབ་པའི་གོ་རྟོགས་ཅི་ཞིག་གསར་ཆེད་བྱེད་ཐུབ་པར་བསམ་གཞིགས་བྱེད་རྒྱུ་འདི་
ཡིན། གོ་རྟོགས་དེའི་རིགས་ཀྱིས་ང་ཆོར་དངོས་ཡོད་གནས་ལུགས་ཀྱི་གཞི་རྒྱའི་རང་
བཞིན་གྱི་བདེན་དོན་ལ་འཇུག་ཐབས་བྱེད་པར་བ་ཅི་ཞིག་སྟེར་ཐུབ་པའང་དམིགས་
ལུལ་ཞིག་རེད། བདག་གིས་སྒྲིབ་བར་འདོད་པའི་བྱེད་པར་འདི་གལ་ཆེན་ཞིག་ཡིན་
པའི་རྒྱ་མཚན་ནི། ནང་པའི་ལྷ་ལྷ་བ་ལ་སྒྲིབ་དོར་གྱི་རྟེན་གཞི་ཞིག་ཡོད་པས་ཡིན།
ཡིན་ཡང་། ཏུས་རབས་ཉི་ཤུ་པའི་ཡོ་རོབ་ཀྱི་བསམ་སྒྲོ་བ་གྲགས་ཅན་ཟེ་ཧེ་ལྷན་ཤི་
ཐུག་ Wittgenstein ཀྱིས་རང་བྱུང་ཁམས་ཀྱི་དངོས་ཡོད་བདེན་དོན་ནི། མཚམས་
རེར་སྒྲིབ་དོར་གྱི་རྟེན་གཞི་དང་མི་མཐུན་པ་རྟོགས་ཡོད།

བདག་གིས་རང་གི་མཐའ་མའི་དབྱེད་བརྗོད་འདྲིའི་ནང་། ཤེས་བཞིན་གྱིས་ང་
ཆོར་སེམས་ཀྱི་སྒྲོར་ནས་མངོན་སུམ་གྱི་བདེན་དོན་གང་ཞིག་སྟོན་ཐུབ་མིན་གཙོ་
བོར་འཛིན་རྒྱུ་ཡིན། ངས་འདིར་ཞི་བདེ་ལྷན་ཞིང་སྤྱང་རྗེ་ཆེ་བའི་སེམས་ཀྱི་ངང་ཚུལ་
ཞིག་འཆོལ་བཞིན་པའི་གང་ཟག་རང་ཉིད་ལ་ཤེས་བཞིན་ལས་བྱུང་བའི་སེམས་ཞི་
འཇགས་ཀྱི་ཁེ་སན་ཅི་ཞིག་ཡོད་པ་སྒྲིབ་གི་མེད། ངང་ཚུལ་འདྲིའི་རིགས་ནི་སྒྲོམ་དང་
ཤེས་བཞིན་གྱི་བྱས་ཚུལ་གཞན་རེད།

ནང་པ་ཆོས་གོམས་ཆ་ཐོབ་པའི་ཤེས་བཞིན་གྱིས་འགྲོ་བ་མིའི་སེམས་ཀྱི་

གློ་ལ་མྱད་པ་བརྟག་པའི་འཕྲུལ་ཆས་ཀྱིས་ནམ་ཡང་མི་མཐོང་བའི་བདེན་དོན་རྟེན་
 བར་བརྗོད་གྱི་ཡོད་ཀྱང་། ངས་འདིར་བྱེད་ཅག་ལ་བློ་གསོ་བྱེད་འདོད་པ་ནི། ཁམ་མ་
 ཀུམ་ Denmark རྟེན་ཡིན་པའི་ང་རང་དགའ་སའི་དངོས་ཁམས་རིག་པ་སྤྱི་བཞེ་མི་སི་
 རྟོ་རྟོ་ Niels Bohr རྟེན་ཐབས་གང་ཞིག་ལ་འད་སྤང་ཚུལ་ཞིག་གི་རང་བཞིན་
 རྟོན་པར་སྟོན་པའི་རྣམ་པ་ཞིག་མེད་པར་གསུངས་འདུག ང་ཚོས་དངོས་གཞིའི་ཞིབ་
 འཇུག་ཆོད་ལྟའི་ནང་དབང་ཅའི་བྱ་འགྲུལ་དང་སྟོན་པ། ད་དུང་བག་ལ་ཉལ་བའི་དབང་
 ཅའི་གནས་སྟངས་དང་གོམས་ཆ་ཐོབ་པའི་ཤེས་བཞིན་གྱི་འབྲས་བྱ་གང་དུང་ལ་
 བརྟག་དབྱང་བྱས་ཀྱང་། བྱེད་ཐབས་སོ་སོས་སྤང་ཚུལ་ཞིག་གི་སྤྱིའི་ཁྱད་ཆོས་བྱེ་
 བག་པ་ཞིག་གསལ་པོར་བཟོ་བ་ལས། སྤང་ཚུལ་དེའི་རང་བཞིན་སྤེལ་པོ་གསལ་པོར་
 སྟོན་མི་ཐུག།

[illegible]

བསྐྱེད་ཡོད། དེ་མཚུངས་སྤྱང་ཚོས་སོ་སོའི་གྲོགས་པོ་དང་། བཟའ་ལྷན། ལས་རོགས་གང་རུང་ཞིག་ཞིགས་པར་ཐེངས་དང་པོ་མཐོང་དུས། ཤེས་ཚོར་ལ་མི་འདུག་པའི་རང་ལྷགས་ཀྱི་ཡ་ལན་ཕྱན་བྱ་ཞིག་འབྱུང་གི་ཡོད།

རྒྱ་མཚན་འདི་ལས་ཀྱང་གལ་ཆེན་ཞིག་སྟེ། བྱེད་ཐབས་སོ་སོའི་འབྲས་བྱ་ལ་སྐྱེད་མིན་གྱི་རྣམ་པ་ལྡན་པའི་ཆད་འཇལ་གྱི་སྒྲིག་གཞི་ཞིག་གིས་འབྲེལ་བཟོད་བྱེད་ཀྱི་ཡོད། གོམས་འདྲིས་ཐོབ་པའི་ཤེས་བཞིན་གྱི་འབྲས་བྱ་དེ་གཞན་ལ་གོ་བརྟེན་བྱེད་པའི་ཆད་འཇལ་གྱི་སྒྲིག་གཞིའི་ནང་རྣམ་གངས་དང་ཆིག་དོན་འདུས་ཤིང་། སྒྲིང་བརྟེན་སྒྲིག་གཞི་དེས་ཤེས་བཞིན་ལ་མི་འདུག་པའི་སྒྲིང་པའི་ཆ་ཤས་སུ་སྒྲུབ་ཆ་ཤིན་ཏུ་ཕྱ་མོའི་ནང་བྱུང་བའི་དངོས་ཁམས་ཀྱི་བྱུང་བ་རྣམས་ཇི་བཞིན་མཚོན་སྟབས་ཀྱི་མ་རེད།

གོམས་འདྲིས་ཐོབ་པའི་ཤེས་བཞིན་ནི། མཐོང་ཆད་ཀྱི་བཀག་རྒྱ་ལྡན་པའི་དྲངས་ཤེས་ཞིག་ཡིན་ཞིང་། དྲངས་ཤེས་དེ་བརྟེན་ནས་གཙང་མ་བཟོས་ཆེ། སྒྲིང་འཛིན་གྱི་སྒྲུས་ཀ་རྩེ་ཡག་ཏུ་འགྲོ་ཡང་། མཐོང་ཆད་དང་ཁུབ་ཆད་ཀྱི་བཀག་རྒྱ་ད་དུང་སྒྲིང་བཞིན་ལྷག་ཡོད། ཤེས་བཞིན་ལ་གོམས་འདྲིས་ཐོབ་པའི་མི་ཚོར་དཀའ་ངལ་ཆབས་ཆེན་ཞིག་ཡོད་པ་ནི། ཁོང་ཚོས་སོ་སོའི་སྤྱང་ཚོགས་མི་གཞན་ལ་གོ་བརྟེན་བྱེད་པར་ངེས་པར་དུ་ཆིག་བཀོལ་སྟོང་བྱེད་དགོས་པ་འདི་རེད། ཡིན་ཡང་། ཆིག་ནི་སྐྱེད་མིན་གྱི་སྒྲིང་འཛིན་དང་ཆོར་ཤེས་དེ་དག་ལ་འབྲེལ་བཟོད་བྱེད་ཆེད་གསར་གཏོད་བྱས་པ་ཞིག་མིན་ཞིང་། ཆིག་ནི་ཉོད་མི་སའ་མེན་(Homo sapiens) གྱིས་འཇུག་གྲིང་དུ་ཡོད་པའི་ཆོས་ཀྱི་རྣམ་གངས་ཏེ། དུད་འགྲོ་དང་། ཁ་ཟས། ཁོང་ཆོའི་འགྲུལ་བསྐྱོད་

སོགས་ལ་འགྲེལ་བཟོད་བྱེད་པ་དང་། ཡང་ན་མི་ཚོས་སྤྱོད་པ་ནི་ལྟར་སྟོན་དགོས་པའི་
ལམ་སྟོན་བྱེད་ཆེད་གསར་གཏོད་བྱས་པ་ཞིག་རེད། དབང་ཅའི་ཚན་རིག་པ་ཚོས་ང་
ཚོར་བཟོད་པ་ལྟར་ན། ཚིག་གིས་འགྲེལ་བཟོད་བྱེད་པའི་བྱ་དངོས་ཐམས་ཅད་ཀྱི་
མཚོན་དོན་ནི་ཟླད་པའི་ཆ་ཤས་ཤིག་གིས་སྤྱད་སྒྲིག་བྱེད་ཀྱི་ཡོད། ཚིག་གིས་མཚོན་
པར་བྱེད་པའི་བྱ་དངོས་རགས་མོ་ཡིན་ཞིང་གཡོ་འགྲུལ་མེད་པ་དང་། ཡང་ན་དལ་
བུར་གཡོ་འགྲུལ་བྱེད་པ་ཤ་སྟག་རེད། ཟླད་པའི་ཆ་ཤས་གཞན་ཞིག་གིས་སྤྱད་སྒྲིག་
བྱེད་པའི་སྐྱེར་གྱི་སེམས་ཚོར་ནམས་གོ་བདེ་སྤྱོད་པར་ཚིག་ནི་བརྒྱད་ལམ་སྟག་ཤོས་
དེ་རེད། འཕེལ་འགྱུར་གྱི་ཁྲིད་ཏུ་ཟླད་པའི་ཆ་ཤས་འདི་གཉིས་ཀའི་དབང་ཅའི་རྟེན་
གཞི་སོ་སོར་བྱས་ཡོད། སྐྱེར་གྱི་ཁྲོད་བ་ལ་འགྲེལ་བཟོད་བྱེད་པ་ནི། ལག་ཤུབས་
གྲོན་ནས་འོད་མེད་པའི་དོང་རིང་ཞིག་གི་གཏིང་ནས་ཤེལ་རྩོམ་མོ་ཞིག་ཡར་ལེན་པ་
ལྟ་བུ་ཡིན།

གལ་ཏེ་ཤེས་བཞིན་ལ་གོམས་འདིས་ཡོད་མཁན་ཚོས་ལུས་པོ་དང་ཟླད་པའི་
ནང་གི་འགྱུར་ལོག་སྤྱོད་མོ་དེ་དག་ལྟོག་ཏུ་སྤྱོད་བྱེད་ཀྱི་སེང་རས་བརྟོན་ཐུབ་ཀྱང་། རང་
གི་གོ་རྟོགས་དེ་གཞན་དང་མཉམ་སྤྱོད་བྱེད་པར་ཁོང་ཚོར་དཀའ་ངལ་ཆེན་པོ་ཞིག་
འབྲང་རྒྱ་རེད། གཅིག་བྱས་ན། ཚོར་བ་དེ་ཚོ་ལྟོག་ཏུ་ཡིབ་ནས་བདག་པོ་རང་ཉིད་ཀྱི་
འཚོ་བའི་འདུ་ཤེས་ཀྱི་ཆ་ཤས་སུ་གནས་རྒྱ་ནི་རང་བྱུང་ཁམས་ཀྱི་གསང་རྩལ་ཤིག་
ཡིན་སྟེ། ཁྱེད་ཚོས་རང་ཉིད་ལྟོགས་པའི་སྐབས་སུ་ཉལ་རན་སེའི་ལྟོག་ལེ་ཟོས་པའི་
རོའི་ཁྲོད་བ་དང་། ཁྲོད་བ་དེར་འགྲེལ་བཟོད་བྱེད་པའི་རང་གི་སྐད་ཡིག་བར་གྱི་སྟོང་
ཆ་ལ་བསམ་གཞིགས་བྱོས་དང་། ཐ་ན་ཉལ་རན་སེའི་རྩོམ་པ་པོ་མ་སངས་ Marcel

Proust གཤམ་འོའི་ཁྱོད་བ་དེར་འགྲེལ་བཟོད་བྱེད་པའི་དཀའ་ངལ་གཅིག་མཚུངས་སུ་
འཕྲད་རྒྱ་རེད། ཁ་སང་སློབ་དཔོན་ཆེན་མོ་ཨ་ལན་གྱིས་སྐད་ཆ་འདི་བཤད་སོང་།
“ཤེས་པའི་ངང་ཚུལ་དམིགས་བསལ་བ་ཞིག་ཡོད་པ་དང་། ཁྱེད་གྱིས་རང་གི་ཤེས་
ཚོར་རྟོགས་ཀྱི་ཡོད།” ཆིག་གིས་སེམས་ཚོར་འདི་ལྟ་བུ་ལ་འགྲེལ་བཟོད་བྱེད་ཐུབ་
རྒྱ་ཏ་ལམ་ཡོང་མི་སྲིད་པ་ཞིག་རེད།

ཚུལ་བ་པོ་འཛོད་ལེ་ཡུས་ Julia Blackburn གཅིག་གི་ཞན་ཆ་ལ་གཤམ་
གསལ་ལྟར་འགྲེལ་བཤད་བྱས་འདུག “ངས་རྒྱན་དུ་ཁ་ནས་བཟོད་པའི་ཆིག་ལ་ཡིད་
ཆེས་བྱེད་ཀྱི་མེད། ང་ཚོས་སྐད་ཆའི་སྒྲེ་མོ་ཞིག་འཐེན་བ་དང་། ཐུན་པ་འཐེན་པའི་
སེམས་ཀྱི་ཆ་ཤས་ཤིག་ནས་ཆིག་རྣམས་ཐྱི་ལ་འོང་ཞིང་། ལྟན་དུ་འབྱར་བའི་བྲད་སྒྲ་
དེ་ཚོས་རང་གི་བསམ་སྒྲོ་དང་ཚོར་བ་ལ་དབྱིབས་རྣམ་ཞིག་སྒྲིན་ཐུབ་པར་བསམ་ཀྱི་
ཡོད། ཡིན་ཡང་། ཆིག་ནི་གནད་ལ་མི་ཁེལ་ཞིང་། ཁ་སྤྱོད་པ་གཞན་ཞིག་ཏུ་འགྲོ་ཡི་
ཡོད། ཡང་ན་པར་དེད་ཆེ་རང་བཞིན་གྱིས་བརྒྱལ་འགྲོ་བའི་སྤང་ཚུལ་ཞིག་ལ་ང་ཚོས་
ཆིག་གིས་དབྱིབས་རྣམ་གསལ་པོ་ཞིག་སྒྲིན་ཐུབ་པའི་ཁྱུ་ཚུགས་བྱེད་ཀྱི་ཡོད།”

བྱེད་ཐབས་སོ་སོས་ང་ཚོར་རང་ཉིད་གྱིས་རྟོགས་འདོད་པའི་སྤང་ཚུལ་ཞིག་
གི་བྱེད་ཆོས་ཐ་དད་པ་རེ་སྟོན་པའི་ཅ་འཛིན་འདིའི་དཔེ་མཆོན་ལགས་པོ་ཞིག་དེས་
ཁམས་རིག་པའི་ནང་དུ་མཐོང་རྒྱ་ཡོད་པ་དང་། འོད་ཀྱི་རྒྱང་ཤེལ་གྱིས་རྒྱ་སྐར་དང་
སྐར་མ་མཐོང་ཐུབ་ཀྱང་། འཛིག་རྟོན་གྱི་ཆ་ཤས་གཙོ་བོར་གྱུར་པའི་བེམ་ནག་མཐོང་
མི་ཐུབ། འོད་ཀྱི་རྒྱང་ཤེལ་ལས་བྱུང་བའི་གནས་ཚུལ་ལ་འགྲེལ་བཟོད་བྱེད་སྤྱད་ཀྱི་ཐ་
སྤྱད་དང་མ་འདྲ་བའི་བད་ཆད་གཞན་ཞིག་གིས་བེམ་ནག་ལ་འགྲེལ་བཟོད་བྱེད་ཀྱི་
ཡོད།

གོམས་འདྲིས་ཐོབ་པའི་ཤེས་བཞིན་ལས་བྱུང་བའི་འགྲེལ་བཞུགས་ཀྱི་མིའི་ཁྲིམས་
 བ་ལ་འབྲུལ་ཆས་ཀྱིས་བཟླ་བ་དང་། གཤེས་སྤྱོད་ལ་ཞིབ་ཏུ་བྱས་པ་གཉིས་ལས་
 བྱུང་བའི་འགྲེལ་བཞུགས་བཞུགས་ཐོབ་པའི་དང་། ང་ཚོས་འགྲེལ་བཞུགས་བཞུགས་
 བཞུགས་གཞན་ཞིག་ལ་བསྐྱར་མི་ཐུབ། ཨེ་ར་ཁིའི་Iraq རྟེན་མཁུ་འཁྲུག་སྒྲོར་གྱི་ངའི་
 སེམས་ཚོར་ལས་བྱུང་བའི་ཤེས་བཞིན་གྱི་འབྲས་བུ་ཞི། རེ་ཆར་ཁྱིའི་ཞིབ་འཁྲུག་
 བཟླ་དབྱེད་ཁང་དུ་ང་ལ་སེམས་ཚོར་གཅིག་མཚུངས་ཤིག་ཡོད་སྐབས། ངའི་ཁྲིམས་བ་
 ལ་སྒྲོག་པར་བརྒྱབ་པའི་འབྲས་བུར་འགྲེལ་བཞུགས་བཞུགས་བཞུགས་བཞུགས་མི་
 ཐུབ། དངོས་ཁམས་རིག་པ་བ་ཏེ་མཁུ་Hermann von Helmholtz རྟེན་སེམས་
 ཐེག་ sine waves རྟེན་འོད་རིམ་ལ་བཞུགས་ནས་རོལ་དབྱངས་ཀྱི་གདངས་"Bach
 fugue" འདྲིས་འགྲེལ་བཞུགས་བཞུགས་བཞུགས་བཞུགས་བཞུགས་པའི་དང་། ཡིན་ཡང་། དུས་རབས་བཟུ་
 དགུ་པའི་འཇར་མན་གྱི་རོལ་དབྱངས་ཚོམ་པ་པོ་ཞི་རེ་མིས་Brahms རྟེན་སྒྲོང་མོལ་ཞིག་
 གི་ནང་ཏེ་མན་ལ་མོས་མཐུན་གནང་མེད་པ་དང་། ཁོང་གིས་མཚོན་བྱེད་དང་རོལ་
 དབྱངས་ཐེབ་སྤྱོད། གདངས་དབྱངས་ཆ་མཐུན་སོགས་ཀྱི་ཐ་སྙད་བཞུགས་སྤྱོད་བྱེད་
 དགོས་ཚུལ་བཞུགས་འདུག ང་ཚོས་པལ་ཆེར་ཉམས་འགྱུར་དང་མཛེས་ཉམས་ཞི་ལྟོད་
 བག་ཐེབས་ཏུ་བྱའི་ཐ་སྙད་བཞུགས་སྤྱོད་བྱས་ནས་རོལ་དབྱངས་ཀྱི་གདངས་འདི་ལ་
 འགྲེལ་བཞུགས་བཞུགས་བཞུགས་པའི་མི་སྲུ་ཞིག་གིས་ཀྱང་བྱེད་ཞིག་སྤྱོད་ཅེ་ནས་འཕྱར་བ་
 མཐོང་སྐབས། ཁྲིམས་པའི་ཆ་ཤས་གང་གིས་བྱ་འགྲུལ་བྱེད་པ་དང་། བྱེད་དེའི་བྱང་ཁོག་
 དམར་པོ་ཡིན་པ་མཐོང་དུས་ཁྲིམས་པའི་ཆ་ཤས་གང་གིས་ཚོལ་བ་བྱེད་པ་ཤེས་བཞིན་
 བརྒྱད་ནས་ཉིགས་མི་སྤྱོད། ང་ཚོས་རང་གི་སྤྱོད་བ་ཉམས་གཅིག་མཐུན་དུ་སྤྱོད་

སྐབས། བཟོ་བཅས་ཀྱི་ཁ་སྐོང་ཐུན་བྱ་རེ་འབྱུང་གི་ཡོད་པ་ཤེས་བཞིན་གྱིས་རྟོགས་
མི་བྱུག།

མཐའ་མར་ནང་པའི་མཁས་དབང་ཆོས་སོ་སོའི་སྒྲུང་དོར་གྱི་ཅ་འཛིན་ཁག་
གིས་ཤེས་བཞིན་གྱི་བྱ་འགྲུལ་ལ་ཤུགས་རྒྱུན་ཐེབས་པར་བརྟུན་སོང་། དེ་གཉིས་ནི་
སོ་སོར་འབྱེད་ཐབས་མེད་པ་ཞིག་རེད། འདི་ནི་ཤིན་ཏུ་གཤམ་ཆེན་ཞིག་ཡིན་ཞིང་། ང་
ཆོའི་གྲོས་བསྟུར་ནང་བསྐྱར་དུ་སྒྲུང་པའི་རེ་བ་བྱེད་ཀྱི་ཡོད། འདིའི་བསྟན་དོན་ལ།
སྒྲུང་དོར་གྱི་ལངས་བྲོགས་གཞན་ཞིག་བརྩུང་ཡོད་པའི་གང་ཟག་ཅིག་ལ་མཆོན་ན།
བྱུང་བ་གཅིག་པ་ཞིག་ཡིན་ཡང་ཤེས་བཞིན་གྱི་སྤྱོད་བ་ཐད་པ་ཞིག་འབྱུང་རྒྱ་རེད།

འོན་ཀྱང་། བདག་གིས་སྤྱོད་བཅར་ཐོབ་ཡོད་པའི་ཤེས་བཞིན་གྱིས་ད་ལྟའི་
ཆུན་རིག་གི་བྱེད་ཐབས་གང་གིས་ཀྱང་བརྟག་མི་བྱུང་པའི་ཆོར་བ་དང་སྤང་འཛིན་སྒྲ་
མོ་གསལ་སྟོན་བྱེད་བྱུང་པའི་ཡིད་ཆེས་བརྩུང་ཡོད། རྒྱ་མཆོན་འདིའི་ཐོག་ནས་ང་
རང་ཆོགས་འདུ་འདིར་ཡོང་བ་ཡིན་ཞིང་། གསལ་སྟོན་གྱི་གོ་རྟོགས་དེ་ནི་བེད་སྤྱོད་
ཆེན་པོ་ཡོད་ངེས། ངས་ལན་ཁྲར་ལ་མོས་མཐུན་བྱེད་ཀྱི་ཡོད་པ་དང་། ངའི་ཆོར་སྤང་
ལ་ཆོགས་འདུ་འདི་ལས་མང་མོས་ཤིག་བྱུང་ཡོད་པ་ནི། ཤེས་བཞིན་གྱི་བདེན་དབང་
རྣམས་ཆུན་རིག་གི་སེམས་ཁམས་རིག་པའི་ཞིབ་འཇུག་གི་ནང་དུ་བསྟུ་དགོས་པ་
འདི་ཡིན།

བདག་གིས་ནང་པའི་མཁས་པ་ཆོས་ལས་དོན་འདིར་སྤུལ་བའི་ལེགས་བྱས་
ལ་དགའ་བསུ་བྱེད་རྒྱ་ཡིན་ཞིང་། ཁོང་ཆོར་སེམས་དང་། གཅིག་བྱས་ན་མྱད་པའི་
སྐོར་ནས་ཀྱང་བཤད་རྒྱ་གཤམ་ཆེན་སྐོར་ཞིག་ཡོད། དེ་ལྟ་ནའང་། ངས་ཁོང་ཆོའི་གོ་

རྟོགས་ནི་མངོན་སུམ་གྱི་ཞིབ་འཇུག་གི་བྱ་བ་དོན་གཞན་ཐམས་ཅད་ལས་ལྷག་པའི་
 ཆད་ལྷན་ནམ་བདེན་པ་ཡིན་པར་འདོད་ཀྱི་མེད། ཡིན་ཡང་། གོམས་འདྲིས་ཐོབ་པའི་
 ཤེས་བཞིན་ནི་རིགས་རྒྱུན་ཆོན་རིག་པ་དང་། ས་ཕྱང་སྒྱེ་དངོས་རིག་པ་སྤྲ་བ། དབང་
 ཅའི་ཆོན་རིག་པ། ལོ་རྒྱུས་སྤྲ་བ། སེམས་ཁམས་རིག་པ་སྤྲ་བ། སྤྱི་ཆོགས་རིག་པ་སྤྲ་
 བ། མི་རྒྱུད་རིག་པ་སྤྲ་བ། བཅམས་སྤྱང་འབྲི་མཁུན། སྟན་ངག་པ་བཅས་དང་། དེ་
 བཞིན་ང་ཆོས་ནམ་ཡང་ཡོངས་སུ་རྟོགས་མི་སྟབ་པའི་སྤང་ཚུལ་ཞིག་ལ་ཞིབ་ཏུ་བཟླ་
 འདོད་པ་ཐམས་ཅད་ཀྱི་ལག་ཆ་དང་། བདེན་དཔང་གི་འབྱུང་ཁུངས་རིན་ཐང་ཅན་ཞིག་
 རེད།

འཇད་རོ་མེས་གོང་གི་གཏམ་བཤད་འདི་གནང་ནས་སྤྱིངས་ཆའི་ཐོག་གི་རྒྱ་བ་
 སྟེགས་སྟེང་མར་བསྟན་སོང་། ད་ནི་བཟོ་སྒྲིང་པ་ཆང་མར་སྤྱི་ཡོངས་ནས་ཅི་ཞིག་
 བརྗོད་རྒྱ་ཡོད་པར་བཟླ་བའི་དུས་ཆོད་ཡིན་ཞིང་། བཟོ་སྒྲིང་པའི་གྲལ་དུ་ལན་ཁྲ་
 དང་འཇད་རོ་མེ། ཨ་མོ་རོད། ཨ་ལན། འཛོད་ཇི། ཐོམ་ཕི་སིན། ཨ་ཐོད། ཁོད་ཉན། ཏཱ་
 ལའི་སྒྲ་བ་མཆོག་སྟབ་བསྟན་སྤྱིན་པ། སི་ཉེ་ཉམིན། དེ་ཆར་ཉི། བཟོ་སྒྲིང་གི་སྟན་
 འདིའི་གཙོ་སྟོང་བ་ཉན་རེ་ཉོང་བཅས་ཡོད།

ཉན་རེ་ཉོང་། ། བདག་ལ་སྐར་མ་བཞི་བཅུ་ཞེ་ལྷའི་ནང་གོང་གི་གཏམ་བཤད་རྒྱག་པོ་
 འདི་གཉིས་མ་ཟད། འདས་པའི་བཟོ་སྒྲིང་གི་སྟན་གསུམ་ལས་བྱུང་བའི་བྲི་བ་
 རྣམས་སྟེང་སྟོང་བྱེད་དུ་འཇུག་པའི་འགན་ལྷེ་མོ་ཞིག་ཡོད། ང་ཆོས་ཆང་མ་
 སྟེང་མི་སྟབ་མོད། འཇད་རོ་མེས་རྒྱས་སྟོས་ཀྱིས་སྟེང་བའི་ལྷ་ཚུལ་ཁག་གི་
 སྟོང་ལ་སྟེང་ན། འབྲེལ་ཡོད་ཀྱི་བརྗོད་དོན་རྣམས་ཤིང་སྟོང་གི་ཡལ་ག་ལྟར་

འིམ་གྱིས་འབྲས་རྒྱ་རེད། ང་ཚོས་ཐོག་མར་སྒྲུབ་དོར་གྱི་གནད་དོན་སླེབ་སྟེ།
སྟོལ་རྒྱན་གཉིས་ཀའི་ནང་དེ་དང་ཤེས་རྟོགས་དང་། འབྲེལ་བ་ཚུན་དང་བཞོན་
ཁུབ་བར་གྱི་འབྲེལ་བ་ཅི་ཞིག་ཡིན་པར་བཟུ་རྒྱ་ཡིན། གཅིག་བྲས་ན། ང་ཚོས་
ཐུན་མོང་གི་རྟེན་གཞི་ཞིག་རྟེན་སྟེ།

ང་ཚོས་ད་དུང་ཚད་མ་རིག་པའི་གནད་དོན་སྟོར་ཞིག་ཀྱང་སླེབ་དགོས་ཤིང་།
ནང་པའི་ཕྱོགས་གཉིས་གྱིས་བཟོད་པའི་གང་ཟག་དང་པོའི་གོ་རྟོགས་ལ་གོ་བབ་ཅི་
འདྲ་ཞིག་སྟོན་རྒྱ་ཡིན་ནམ། ང་ཚོས་གང་ཟག་དང་པོའི་སྟོང་རྟོགས་གྱི་གོ་བབ་དང་
ཁུངས་ལྡན་ལ་བཟུང་བའི་ཕྱོགས་གཉིས་ཀའི་ལྷ་ཚུལ་གྱི་བྱུང་པར་དེ། གང་ཟག་
གསུམ་པའི་ཞེས་འཇུག་གི་བྱུང་དོན་གྱི་གོ་བབ་དང་ཇི་ལྟར་སྟོར་རྒྱ་ཡིན་ནམ། གོ་
བབ་འདི་གཉིས་ནི་བདེན་པ་དང་དངོས་ཡོད་གནས་ལུགས་ལ་ཇི་ལྟར་འབྲེལ་ཡོད་
དམ།

ལན་ཁར་གྱིས་རང་གི་གཏམ་བཤད་དུ་ང་ཚོའི་མཉམ་འབྲེལ་འདི་ལ་པན་རུས་
ལྡན་ཞིང་དོན་འཁྲུལ་ཡོང་བར་དགོས་པའི་གཞི་རྩའི་དངོས་ཡོད་གྱི་གནད་དོན་ཁག་
ཅིག་སླེབ་སོང་། ང་ཚོས་ཀྱང་མཉམ་འབྲེལ་གྱི་ལས་གཞི་འདི་ལ་བཅངས་པའི་ཕྱོགས་
གཉིས་ཀའི་ཀུན་སྟོང་གི་རྟེན་གཞི་རྣམས་རྟོགས་ན་འདོད་ཡོད། མཉམ་འབྲེལ་གྱི་ལས་
གཞི་འདི་ལག་ལེན་དུ་འདེབས་པར་ཕྱོགས་གཉིས་ཀམ་པན་ཚུན་གྱི་ཀུན་སྟོང་གི་རྟེན་
གཞི་ཅི་ཞིག་རྟོགས་དགོས་སམ། འདིའི་ཐད་ནས་གསལ་པོ་བྱུང་བའི་རྗེས་སུ་ང་ཚོས་
རང་གི་སྤྱ་སྤང་ཡར་བརྗེས་ནས་ལག་ལེན་དངོས་ལ་ཞུགས་ཆོག་དེ་ནས་ང་ཚོས་འདི་
ལྟར་འབྲི་སྟེ། “ང་ཚོར་ཅི་ཞིག་བྱེད་འདོད་ཡོད་དམ། དེའི་རྗེས་མ་ཅི་ཞིག་ཡིན་ནམ།

འབྱུང་འབྱུང་ཅི་འབྲ་ཞིག་ཏུ་འབྱུང་རམ། དམིགས་ཡུལ་ཅི་ཞིག་ཡོད་དམ།" ང་ཆོས་
ཕྱི་རྫོང་འདི་ལྷོང་མོལ་གྱི་མཐུག་ཏུ་མཉམ་འབྲེལ་གྱི་ལས་གཞི་དེའི་ཕྱོགས་གཅིག་གི་
མོ་བ་ཞིག་མྱོང་ཐུབ་ཀྱི་རེད།

ངས་དང་པོར་ཡགོང་ས་མཆོག་ལ་སྒྲུང་དོར་དང་ཤེས་རྟོགས་བར་གྱི་འབྲེལ་བ་
དང། ཤེས་བཞིན་ཅི་ཞིག་ཡིན་པའི་གོ་རྟོགས། ང་ཆོས་དེ་ལས་ཅི་ཞིག་མྱོང་ཐུབ་པ།
ཤེས་བཞིན་ལ་ལེགས་བཅོས་བྱེད་རྒྱ་ཡོད་མེད་བཅས་ཀྱི་སྒྲོར་ལ་གསུང་བཤད་
གནང་བའི་རེ་སྐུལ་ཁྱེད་ཀྱི་ལོ།

རྒྱ་ལའི་སྒྲ་མ། ༽ ཤེས་བཞིན་ནི་སེམས་ལ་བརྟག་དབྱེད་བྱེད་པའི་ཐབས་ལམ་གྱི་
མཆོག་ཏུ་བརྩམས། ཤེས་བཞིན་གྱི་ཞིབ་འཇུག་གི་བརྒྱུད་རིམ་ལ་བརྟེན་ནས་
གང་ཞིག་གསུང་རྟེན་བྱུང་བ་ཆོད་མ་ཡིན་ཞིང། དེས་ཆོས་རྣམས་ཀྱི་མཐར་
ཐུག་གི་རང་བཞིན་མཆོན་ཡོད་པར་བསམས་ན་ནོར་འཁྲུལ་ཡིན། ང་ཆོས་
འཛིག་རྟེན་ལོག་པར་འཛིན་པའི་འཁྲུལ་ཤེས་ཐེ་བའི་རང་ཉིད་ཀྱི་སྒྲིའི་རང་ཚུལ་
མང་པོ་ཞིག་ལ་བརྟག་དབྱེད་བྱས་ཆོ། སྒྲིའི་རང་ཚུལ་དེ་ཆོ་ཁག་ཅིག་ལྟན་
སྒྲིམ་དང་ཐོལ་བྱུང་གི་རང་བཞིན་ཡིན་ནའང། བལ་ཆེ་བ་རིགས་ཤེས་ཀྱི་རྣམ་
པར་གྲུབ་ཡོད། རང་པའི་སྐད་བརྗོད་པར་ང་ཆོས་འདི་ཆོར་ཀྱན་བཏགས་ཀྱི་
ལོག་ཤེས་ཐེར་ཞིང། ཕྱོགས་གཅིག་ནས་ཤེས་བཞིན་དང་འབྲེལ་བའི་སྒྲིའི་
བྱས་ཚུལ་གྱི་འབྲས་བྱ་རེད།

དཔེར་ན། རྟག་གཅིག་རང་དབང་བའི་བདག་ཅིག་མི་འདོད་པ་ནི། རང་
དོན་རིག་པའི་གཞི་ཅིའི་ལྟ་བ་ཞིག་ཡིན། རང་པའི་ལྟ་གྲུབ་ཀྱི་ངོས་ནས་བཤད་

ན། ཏྲག་གཅིག་རང་དབང་བའི་བདག་ཅིག་གཙོ་བོར་འཛིན་བའི་ལྷ་གྲུབ་གི་
 འདོད་ཚུལ་རྣམས་ཀྱན་བཏགས་གི་དབང་གིས་ཡིན་པར་ངོས་འཛིན་གྱིད་
 ཅིང་། ཀྱན་བཏགས་ནི་ཤེས་བཞིན་ནམ་རིགས་ཤེས་གི་བརྒྱད་རིམ་ཞིག་ཏུ་
 མཐོང་གི་ཡོད། ཡིན་ཡང་། ང་ཚོ་ཆང་མས་སྤྱོད་བའི་བདག་ཅིག་ཡོད་པར་
 གཞན་གིས་ཚོད་སྒྲུབ་གྱིད་པ་དང་། ང་ཚོར་མེ་ཏྲག་ཅིག་སྤང་བའི་གཟུགས་
 འཛིན་ཤེས་བའི་སྤྱོད་བཞིག་སྒྲིལ་བས། དབང་ཤེས་ནི་སྤྱོད་བའི་འཛིན་པར་
 གྱིད་བའི་ལག་ཆ་ལྷ་བྱ་ཡིན་པ་དང་། རྒྱ་མཚན་འདིའི་ཕྱིར་མེ་ཏྲག་དེ་མཐོང་
 མཁན་ནི་དབང་ཤེས་མ་ཡིན་པར་གཞན་ཞིག་ཡིན་དགོས། མེ་ཏྲག་དེ་འཛིན་
 མཁན་ནི་དབང་ཤེས་གི་ངོས་ནས་འཛོགས་ཐུབ་པའི་རྒྱ་མཚན་གིས་ཏྲག་
 གཅིག་རང་དབང་བའི་བདག་ཅིག་འདོད་གི་ཡོད། མཚམས་རེར་ཤེས་བཞིན་
 འདིའི་རིགས་ལ་སྒོམ་སྒྲུབ་གི་རྣམ་པའང་ཡོད་པ་རེད།

ཨ་ཐོར། ། ངའི་བསམ་ཚུལ་ལ། གོང་གི་དྲི་བ་དེ་ནི་ང་ཚོས་གང་ཟག་དང་པོ་འཕགས་པ་སྤུས་
 བའི་ངོས་ནས་ནང་དོན་རིག་པའི་ཤེས་བཞིན་གི་ཞིབ་ལྷ་དེ་ཏྲིགས་སྤངས་དང་
 འབྲེལ་ཡོད་རེད། འོན་ཀྱང་། ང་ཚོས་རང་ཉིད་གི་ཐོགས་པོ་སེམས་ཁམས་
 རིག་པ་སྤྲོ་བ་ཚོ་ནས་ཤེས་པ་ལྟར་ན། ཁོང་ཚོའི་ཆེད་ལས་གི་སྡེ་ཆུང་དུའང་
 ཤེས་བཞིན་ལ་གནས་བབ་གལ་ཆེན་ཞིག་ཡོད། ཁོང་ཚོས་སོ་སོའི་ཞིབ་
 འབྲུག་ནང་གང་ཟག་དང་པོའི་སྤྱོད་བའི་ངོ་བོ་ཅི་ཞིག་ཡིན་པ་དང་། དེ་ལ་
 གནས་བབ་ཅི་ཞིག་ཡོད་པ་བརྗོད་ན་ཡག་པོ་འདུག དེ་མཚུངས་སུ་ནང་པ་
 ཚོས་གང་ཟག་གསུམ་བའི་སྤྱོད་བའི་གལ་ཆེན་རང་བཞིན་དེ་སོ་སོའི་སྒོམ་

རྒྱུན་དང་སྒྱུར་ནས་བཤད་ཐུབ་བཅུ།

ཉན་རེ་ཤིང་། ་ེང་ཆོས་སྒྲིང་བཞིན་པ་གང་གི་རྒྱལ་སྒྲིངས་ལ་དབྱེད་པའི་ཚུལ་དུ་བརྗོད་
ན། འདིར་ང་ཆོས་གང་ཟག་དང་པོའི་ལྷ་སྒྲིངས་དེ་ནང་དོན་རིག་པར་སྒྲིད་པ་
དང་། གང་ཟག་གསུམ་པའི་ལྷ་སྒྲིངས་དེ་ཆོན་རིག་ལ་སྒྲིད་པའི་ཉེན་ཁ་ཞིག་
འདུག ལྷ་སྒྲིངས་འདི་གཉིས་ཕྱོགས་སོ་སོའི་རྩ་འཛིན་གྱི་སྐྱེ་ཐིག་ལྷ་བུ་ཡིན་
ཞིང་། ང་ཆོས་སྐྱེ་ཐིག་འདི་ལ་ཁ་སྐྱོན་བྱས་ནས་སྤྲུག་ཏུ་གཏོང་རྒྱུ་གཤམ་ཆེན་
ཞིག་ཡིན་པར་སྤྲུལ།

ཁོད་ཉན། ་ གང་ཟག་དང་པོའི་ལྷ་སྒྲིངས་ལ་དོ་སྤྲང་བྱེད་པའི་སྐྱོལ་རྒྱུན་སྤྲུག་པོ་ཞིག་
སེམས་ཁམས་རིག་པ་ལའང་ཡོད། སལ་ཆེར་ངའི་བརྗོད་དོན་འདི་ནི་ཕྱིའི་སྒྲིང་
རྒྱུན་དང་དབང་ཤེས་བར་གྱི་འབྲེལ་བ་ལ་ཞིབ་འདུག་བྱེད་པའི་སེམས་ཁམས་
རིག་པས་གསལ་པོར་མཆོན་ཐུག། ཞིབ་འདུག་དེའི་ནང་མཉམ་ཞུགས་བྱེད་
མཁན་ཆོར་སྒྲིང་བརྟན་སྒྲིད་པའི་ལུགས་སྐྱོལ་ཡོད་པ་དང་། ཁྱེད་ཁོངས་
འདིར་མཆོན་ན། གང་ཟག་དང་པོའི་འབྲེལ་བརྗོད་ནི་གནས་ཚུལ་ཡོང་སའི་
འབྱུང་ཁུངས་གཞན་དང་གཅིག་མཚུངས་ཤིག་ཡིན་ཞིང་། འབྲེལ་བརྗོད་དེ་ཆོ་
ལ་ད་དུང་བཟླག་དབྱེད་བྱས་ནས་ཆད་འཇལ་གྱི་སྤྲིག་གཞི་གཞན་ལའང་
འདུག་གི་ཡོད།

རེ་ཆར་ཤི། ་ ངས་གཤེས་སྒྲིད་ཆོན་རིག་གི་ནང་དུ་དར་པའི་ཤེས་བཞིན་གྱི་བྱེད་
ཐབས་དང་འབྲེལ་བའི་དོན་གནད་གཞན་ཞིག་ཁ་སྐྱོན་བྱེད་རྒྱུ་ཡིན་པ་དང་།
བྱེད་ཐབས་ཡོད་ཆད་ཆོག་ལ་བརྟེན་མི་དགོས། ང་ཆོ་མང་པོ་ཞིག་གིས་འཇང་

རོ་མེ་དང་འབྲ་བར་ཆོག་གི་བཀོལ་སྤྱོད་ལ་དོགས་པ་དང་སེམས་ཁུར་གྱེད་གྱི་
 ཡོད། ཕྱི་ལོ་སྤྱོད་སྤྱོད་དང་དབང་ཤེས་བར་གྱི་འབྲེལ་བ་ལ་ཞིབ་འཇུག་གྱེད་
 བའི་སེམས་ཁམས་རིག་པའི་ནང་། མཉམ་ཞུགས་པ་ཆོའི་འབྲེལ་བ་རྫོང་ནི་
 རྒྱན་དུ་ཆོག་གི་རོ་ཐོ་ནས་འབྱུང་གི་མེད། ཁོང་ཆོས་ཆོག་ལ་མ་བརྟེན་བར་
 སྤྱོད་སྤྱོད་གྱི་ཤུགས་ཆད་ལ་ཆད་འཇུག་གྱེད་ཆོག་དཔེར་ན། མི་ཞིག་ལ་འོང་
 གྱི་ཤུགས་ཆད་འབྲ་མིན་བསྟན་ནས། སྤྱི་ཞིག་གི་ཆེ་ཆུང་དེ་རང་ལ་སྤར་བཞིན་
 བའི་འོད་གྱི་ཤུགས་ཆད་དང་ཆ་མཉམ་པོར་བསྐྱར་དུ་འཇུག་གི་ཡོད། འདི་ནི་
 མཉམ་ཞུགས་པ་ཆོའི་སྤྱོད་བའི་སྤྱོད་གྱི་གནས་ཚུལ་དེ་ཆོག་མ་ཡིན་པའི་
 བརྒྱུད་ལམ་གཞན་ཞིག་ལ་བརྟེན་ནས་ང་ཆོར་ཐོབ་པའི་དཔེ་མཆོན་ཞིག་ཡིན།

ཨ་མོ་རོད། ་ འདི་བསམ་པར་སྤོམ་ལ་ཆ་རྒྱས་མེད་མཁན་ཆོ་ཤེས་བཞིན་ཐམས་ཅད་
 ཁུངས་དག་པོར་འཛིན་པའི་ལོག་ལྟའི་དབང་དུ་འགྲོ་བའི་ཉེན་ཁ་ཆེ་ཞིང་།
 ལགོང་ས་མཆོག་གིས་གསུངས་པའི་གནད་དོན་གཅིག་ནི། ང་ཆོའི་སྤོམ་ནང་
 དུ་གང་བྱུང་བ་དང་། ཡང་ན་ང་ཆོས་ཤེས་རབ་གྱི་རང་བཞིན་དུ་འདོད་པའི་སྤོ་
 རིག་ཐམས་ཅད་ཡང་དག་ཅིག་མིན་པ་འདི་རེད། ཆོས་ཉམས་ལེན་གྱི་གྲུབ་
 ཆའི་རྟེན་གཞི་ཞིག་ནི་རང་དང་། རང་གི་ཆོས་གྲོགས་ཆོའི་འབྲེལ་བ་དང་།
 ལྷག་ཏུ་རང་དང་རང་གི་དགེ་ལྡན་བར་གྱི་འབྲེལ་བ་དེ་ཡིན། ངས་རང་གི་དགེ་
 ལྡན་གྱི་བྱུང་དུ་སོང་སྟེ། ང་ལ་རྟོགས་པ་སྤྱིས་བྱུང་ཞེས་བརྫོང་ན། དགེ་ལྡན་
 གྱིས་ང་ལ་མར་སྤོད་དང་། ང་ཆོས་དེའི་སྤོར་ལ་ཁ་བརྟེན་གྱེད་དགོས་ཞེས་
 བརྫོང་གྱུ་རེད།

ཙ་ལན། ། ངས་ཚིག་གི་བཞོལ་སྟོང་ལ་ལྟ་སྟངས་ཅུང་ཡག་པོ་ཞིག་བསྐྱུང་ཡོད། ང་
 ཚོས་དཔེ་མཚན་ཞིག་ལ་བལྟས་ན། ཆད་མཐོའི་ཕྱིས་རིག་སྒྲ་བ་ཚོས་སོ་སོས་
 མ་གཏོགས་མི་ཞེས་པའི་ཆད་ལས་ཀྱི་བརྟེ་ཆད་བཞོལ་བ་རེད། ཁོང་ཚོས་
 ངས་མི་ཞེས་པའི་སྐད་བརྟེ་ཞིག་བཞོལ་སྟོང་བྱས་ནས་དེའི་ཚིག་དོན་རྣམས་
 རང་གི་སྒྲོ་རྩེ་འཆར་ཐུབ་ཀྱི་ཡོད། འཇད་རོ་མེས་ཁོན་ཏོས་འགྲུལ་ཤུགས་
 རིག་པའི་སྤང་གཞི་འདིར་མཁན་ནི་མི་སི་རྩོར་དང་གཞན་དག་ལ་ཡི་རང་བྱེད་
 པའི་ཚོར་བ་དེ་ར་ལའང་ཡོད་ཅིང་། ནི་མི་སི་རྩོར་དང་། ཏན་སི་རྩ་གི་སོགས་
 ཀྱིས་དངོས་ཁམས་རིག་པ་སྒྲ་བ་མ་ཡིན་པའི་མི་ཞིག་གི་སྒྲོ་རྩེ་འཆར་མི་
 ཐུབ་པའི་བརྟེད་གཞིའི་སྟོར་ལ་སྐྱེད་སྟོར་བྱས་ཡོད། དེར་དུས་ཀྱི་དངོས་
 ཁམས་རིག་པའི་ནང་དུ་ཡོད་པའི་ཆ་དོས་བཅུ་གཅིག་སྟོན་པའི་བྱད་འཕགས་
 ཐག་སྐྱད་ཀྱི་རྣམ་གཞག་ངས་རང་གི་ཡིད་ལ་འཆར་ཐུབ་ཀྱི་མི་འདུག འོན་
 ། ཡང་། ཐག་སྐྱད་ཀྱི་རྣམ་གཞག་སྒྲ་བ་ཚོས་ཀྱང་ཕྱི་རོལ་གྱི་མི་ཚོའི་སྒྲོ་རྩེ་
 འཆར་མི་ཐུབ་པའི་བྱ་དངོས་ཀྱི་སྟོར་ནས་ནང་པན་ཚུན་ལ་གོ་བརྟེ་སྟོང་གྱི་
 ཡོད།

འདི་དང་ཆ་མཚུངས་པ་ཞིག་སྒྲིམ་ཆེན་པ་མོའི་ཁྱོད་དུ་འད་འཕྱར་གི་ཡོད།
དཔེར་ན། ང་ཚོས་སྒྲན་ཅིག་ཙམ་ལ་བྱིན་གི་བྱ་འགྲུལ་ཐམས་ཅད་མཚམས་བཞག་
སྟེ། བེས་བཞིན་པ་ཤེས་ཚེར་གྱིས་ཐེན་པར་བྱས་ན། འགྱུར་དུ་སྐོན་པའི་ཤེས་པའི་ངོ་
འཁྱེད་ཁྱད་ཚོས་ཅི་ཞིག་རྟེན་རྒྱུ་ཡིན་ནམ། བར་པ་ཚོས་གསལ་ཞིང་རིག་པའི་ཁྱད་
ཚོས་མཐོང་རྒྱུ་ཡིན་པར་བརྟེན་གྱི་ཡོད། ཡིན་ཡང་། གསལ་བ་ཞེས་པའི་དོན་ནི་ཅི་

ཞིག་ཡིན་ནམ། དེ་ནི་འོད་གྱི་གསལ་ཆ་དང་གཅིག་པ་མིན་ཞིང་། ཡུལ་གྱི་ཆོས་རྣམས་གསལ་བ་ལྟ་བུའི་གསལ་ཆ་ཞིག་མིན། ཡིན་ཡང་། སྤྱིང་བ་དེ་སྟོན་བྱེད་གྱི་ཆོག་འདི་ལས་ལྷག་པ་ཞིག་ང་ཚོར་མེད་པ་དང་། ཆོག་མང་པོ་ཞིག་དཔེ་མཆོན་གྱི་རང་བཞིན་དུ་བཀོལ་སྤྱོད་བྱས་ཡོད། ཕྱི་རོལ་གྱི་མི་ཞིག་གིས་སྒྲོམ་ཆེན་པ་ཆོས་ཅི་ཞིག་བརྗོད་པ་ཤེས་མ་ཐུབ་ཀྱང་ཐུབ་པར་བསམས་ནས། སྒྲོམ་ཆེན་པ་ཆོའི་སྐད་བད་རིག་པ་སོ་སོའི་ཉིན་རེའི་སྤྱིང་བ་དང་སྦྱར་ཏེ་གོ་བ་ལེན་པའི་ཉིན་ཁ་ཆེན་པོ་ཞིག་ཡོད།

རང་ཉིད་ནི་ལོ་རྒྱ་བ་ཞིག་ཡིན་པའི་ངོས་ནས་བརྗོད་ན། སྒྲོམ་ཆེན་པ་ཆོས་སོ་སོའི་སྤྱིང་བ་རྣམས་གཅིག་མ་ཐུན་གྱིས་གོ་བད་སྤྱོད་ཆེད་སྐད་བད་རིག་པ་ཞིག་གསལ་གཏོང་མཇུག་ཡོད། ང་ཆོས་ཁོང་ཆོའི་བརྗོད་དོན་རྣམས་ཆོར་རྟོགས་བྱེད་པ་ལ་ཆད་གཞི་འདྲ་མིན་ཞིག་ཡོད་ངེས། ཡིན་ཡང་། བརྗོད་དུ་མེད་པའི་སྒྲོམ་དང་ཤེས་བཞིན་གྱི་སྤྱིང་བའི་བྲལ་ཁོངས་ཆེན་པོ་གཞན་ཞིག་ཀྱང་ཡོད་པ་དང་། ཁོང་ཆོས་སྤྱིང་བའི་བྲལ་ཁོངས་དེ་ནི་ཆོག་དོན་ལ་བསྐྱར་མི་ཐུབ་ཅེས་བཤད་རྒྱ་རེད། གནས་རིམ་འདི་ལྟ་བུར་ང་ཆོས་ཁོང་ཆོའི་བརྗོད་དོན་རྣམས་རང་གི་ཡིད་ལ་འཆར་བར་བྱེད་པ་མཆོམས་འཇོག་དགོས་ཤིང་། ཁོང་ཆོས་མངོན་སུམ་དུ་སྤྱིང་བུ་ཀྱང་རང་གི་བརྗོད་དོན་དེ་སྟོ་ངོར་འཆར་ཐུབ་གྱི་མེད།

འོན་སྐད་ཡིག་བཀོལ་སྤྱོད་དེ་ཅི་འདྲ་ཞིག་ཡིན་ནམ་ཞེ་ན། ནང་བ་ཆོས་སྐད་ཡིག་ནི་སྒྲ་བར་ཀུན་པའི་མཛུ་བ་མོ་ལྟར་བཀོལ་སྤྱོད་བྱེད་གྱི་ཡོད། ང་ཆོས་སྐད་ཡིག་བཀོལ་སྤྱོད་བྱས་ནས་རང་ཉིད་ཀྱི་ངོ་བོ་དེ་སྤྱིང་བའི་རྟོགས་པ་ཞིག་ལ་བརྩོན་གྱི་ཡོད། རྒྱུ་ལྟར་གནས་རིམ་འདི་ནི་ཆོག་དོན་ལ་བསྐྱར་རྒྱ་མེད་ཀྱང་། སྐད་ཡིག་གིས་ང་ཆོ་དེར་

བསྐྱེད་པར་རམ་འདེགས་བྱེད་ཀྱི་རེད། ཨ་མོ་རོད་ཀྱིས་བརྗོད་པ་ལྟར། ར་ཆོར་སྒྲིལ་
 རང་ཚུལ་འདི་ལྟ་བུ་སྐྱོབ་པའི་རྗེས་སུ་སྒྲུབ་ཡང་ཁ་ཚུར་ལ་སྐྱོགས་དགོས། ར་ཆོར་ཉིང་
 རེ་འཛིན་དང་། བྱམས་པ། ཡང་ན་ཤེས་པ་དྲངས་མ་སྤྱོད་པའི་རྟོགས་པ་སྐྱེས་ཀྱང་།
 འདིའི་ཐད་ཀྱི་གོ་བསྐྱར་ཞིག་སྒྲོབ་མ་དང་དགེ་ཆུན་བར་དུ་རེས་པར་དུ་འབྱུང་དགོས།
 ད་དུང་ནང་དོན་རིག་པ་ནི་དངོས་ཡོད་ལག་ལེན་གྱི་རང་བཞིན་ལྟགས་ཆེ་ལ། ར་ཆོས་
 ཆོག་དོན་ལ་བསྐྱར་མི་ཐུབ་པའི་རྟོགས་པ་ཞིག་རྒྱུད་ལ་སྐྱེས་ཡོད་པས་མས་ནས་ར་
 རྒྱལ་གྱིས་དུས་འདའ་བར་བྱེད་མི་ཆོག་གཤམ་སྤྱོད་དངོས་ཡོད་གནས་ལྟགས་ཀྱི་རང་
 བཞིན་ཟེན་པའི་རྟོགས་པ་ཞིག་ཡིན་ན། དེ་ནི་རང་གི་སྒྲོ་གསུམ་གྱི་སྤྱོད་པའི་རོ་བོ་
 ལ་འདུག་འགྲོ་ཞིང་། དགེ་བའི་སྤྱོད་པ་འདྲ་མིན་གྱི་རྣམས་ལ་བརྩམས་ཕྱིར་མཛོན་གྱི་
 ཡོད། དཔུང་པ་མཐར་གཏུགས་ན། གང་ཟག་དང་པོའི་སྤྱོད་པ་དང་། གང་ཟག་གསུམ་
 པའི་ཞིབ་ལྟའི་སྐད་བརྗོད་གཉིས་པའི་ཚུན་ལ་བསྐྱར་མི་ཐུབ་ཀྱང་། གང་ཟག་དང་པོའི་
 སྤྱོད་པ་ནི་ཆོན་རིག་གི་ཞིབ་ལྟར་འཇུག་པའི་གང་ཟག་གསུམ་པའི་སྤྱོད་པ་མ་བརྒྱུད་
 བསྐྱེད་པའི་མཛོན་རྒྱ་རེད། གང་ཟག་གསུམ་པའི་བྱུང་ཁོར་སུ་བརྗོད་གཞི་འདི་ལ་ནང་
 པའི་བྱེད་ཐབས་དང་ཆོན་རིག་གཉིས་ཀྱིས་ཞིབ་འཇུག་ཆོད་ལྟ་བུ་བྱེད་ཐུབ།

ཐོམ་མི་སིན། ༡ རས་གང་ཟག་དང་པོ་དང་གསུམ་པའི་བྱུང་པར་གྱི་སྒྲོར་ལ་སྐད་ཆ་
 ཞིག་བཤད་རྒྱ་ཡིན། ར་ཆོས་དོགས་ཟོན་བྱེད་དགོས་ཤིང་། བྱུང་པར་གཅིག་
 བྱུང་དབང་དུ་སོང་ན་མི་འགྲིག་ལངས་སྐྱོགས་དང་ལྟ་སྒྲུབ་མང་པོ་ཡོད།
 ཤེས་བཞིན་ལག་བསྐྱར་བྱེད་མཁན་རང་ཉིད་ཅམ་ཡིན་པའི་གང་ཟག་དང་པོའི་
 ལངས་སྐྱོགས་གཅིག་རེད། དེ་ནས་རང་གི་དགེ་ཆུན་དང་། སྐྱོབ་སྐྱོན་པ། ཡང་

ན་སྤྱིས་གཡོག་སོགས་ཀྱིས་སོ་སོའི་སྤྱོད་པ་རང་ཉིད་ལ་བརྗོད་པ་ནི་གང་ཟག་གཉིས་པའི་ལྷ་སྤངས་ཤིག་ཡིན། སྐབས་འདི་འབྲེལ་བ་དེར་སྤྱད་ཡིག་དང་སྤྱི་ཚོགས་ཀྱིས་མཆམས་སྤྱོད་བྱེད་པ་དང་། འདི་ལྟར་ང་ཚོའི་ཁོར་ལུག་ནི་གང་ཟག་དང་པོའི་ལྷ་སྤངས་སྤྱ་མང་གི་ངོ་བོ་ནས་བྱུང་ཅིང་། ལྷ་སྤངས་སྤྱ་མང་འདི་ཚན་རིག་དང་སྒྲོམ་གྱིས་སེམས་ལ་ཞིབ་འཇུག་བྱེད་པར་དགོས་ཤིང་སྤྱི་ལོ་དེ།

གང་ཟག་དང་པོའི་ལྷ་སྤངས་སྤྱ་མང་གི་ནང་དུ་ང་ཚོར་གང་ཟག་གསུམ་པའི་ལྷ་སྤངས་ཤིག་ཀྱང་ཡོད། གང་ཟག་གསུམ་པའི་ལྷ་སྤངས་དེར་མཆོད་ན། བཅོས་ཐབས་ཀྱི་ཆེད་དུ་ཞིབ་འཇུག་བྱེད་པ་དང་། ཡང་ན་ཉམས་ཞིབ་ཀྱི་ཆེད་དུ་ཞིབ་འཇུག་བྱེད་པའི་སེམས་ཁམས་རིག་པ་དང་མི་རྒྱུད་རིག་པ་སྤྱི་བ་སོགས་ཀྱི་ལྷ་སྤངས་ཏེ། ཞིབ་ལྷ་བྱས་ཐོན་པའི་གཤེད་སྤྱོད་དང་བར་ཐག་ཤིང་ཅན་ཞིག་ཡོད་པའི་ལྷ་སྤངས་ཤིག་རེད། མཐའ་མར་གང་ཟག་སྤྱོད་དང་འབྲེལ་བ་མེད་པའི་ལྷ་སྤངས་ཤིག་སྟེ། ལྷ་སྤངས་བྱེ་བྲག་པ་གང་གི་ཕྱོགས་སུ་འང་མ་སོང་བའི་ལྷ་ཚུལ་གྱི་དོན་སྤྱི་ཞིག་ཡིན། ལུབ་ཕྱོགས་ཀྱི་ཚན་རིག་གི་སྤྱི་ཚན་དངོས་ཁམས་རིག་པས་ལྷ་སྤངས་མཐའ་མ་འདི་ལ་འབད་པ་བྱེད་ཀྱི་ཡོད། དེ་ལྷ་ན་འབད། ལྷ་སྤངས་འདི་ལ་འབད་པ་བྱེད་པ་ནི་རྒྱུ་དུ་ལྷ་སྤངས་སྤྱ་མང་ལས་བྱུང་བའི་སྤྱི་ཚོགས་ཤིག་ཏུ་འབྱུང་གི་ཡོད། ང་ཚོས་ཏ་ཅང་རྣམས་འཛིང་ཆེ་ཞིང་བྱུང་ཆ་མང་པའི་སྤྱི་ཚོགས་ཀྱི་ཆ་འདི་རང་གི་བསམ་གཞིགས་ནང་ནས་བྱེད་འདོན་མི་ཉན།

རྒྱ་ལའི་སྒྲ་མ། ་། ང་ཚོས་ཞིབ་ཏུ་བརྟག་དབྱང་བྱས་ཆེ། སེམས་ཀྱི་ངང་ཚུལ་གྱི་བྲག་པ་
 ཞིག་ལ་ཞིབ་ལྟ་བྱས་པའི་རང་ཉིད་སྒྲིལ་གྱི་མྱོང་བ་གཞིར་བཞག་གི་ཤེས་
 བཞིན་བརྒྱུད་ནས་བྱུང་བའི་མཐུག་སྒྲོམ་དང། ཡང་ན་ཡུལ་གྱི་ཚོས་ཤིག་ལ་
 མངོན་སུམ་དུ་ཞིབ་ལྟ་བྱས་པ་ལས་བྱུང་བའི་མཐུག་སྒྲོམ་གང་ཞིག་ཡིན་ཡང།
 རང་གི་སྒྲོ་དེ་ལ་རང་ཉིད་ཆད་མ་ཡིན་མིན་ཐག་གཅོད་ཐབས་ཤིག་མེད། སོ་
 སོའི་ཆད་མ་དེ་གཞན་ཞིག་གིས་ཁུངས་སྒྱེལ་བྱེད་དགོས་ཤིང། རང་པའི་ཆད་
 མ་རིག་པར་ང་ཚོས་སྒྲོ་ཞིག་ཆད་མ་ཡིན་མིན་གང་ཟག་གསུམ་པའི་ཞིབ་ལྟ་
 དང་འགལ་ཡོད་མེད་ལ་བལྟ་དགོས། གང་ཟག་གསུམ་པའི་ཞིབ་ལྟ་དེ་ནི་མི་
 གཞན་ཞིག་གི་ཞིབ་ལྟ་དང། ཡང་ན་གང་ཟག་རང་ཉིད་ཀྱི་སྒྲོ་གཞན་གང་རུང་
 ཞིག་ཡིན་ཆོག་དཔེར་ན། གང་ཞིག་བྱན་པའི་བྱན་ཤེས་དང། སྒྲོ་དེའི་ཕྱིས་སུ་
 བྱུང་བའི་སེམས་ཀྱི་མྱོང་བ་ལྟ་བུ་ཡིན། ཤེས་བཞིན་དང་མངོན་སུམ་གྱི་ཞིབ་
 ལྟ་གང་ཞིག་ཡིན་ཡང་གང་ཟག་གསུམ་པའི་བདེན་དཔང་ཞིག་དགོས་སྒྱུ་རེད།
 རང་དོན་རིག་པར་ཚོས་གང་ཞིག་གྲུབ་ཡོད་མེད་དང་བདེན་པ་ཡིན་མིན་ནི།
 ཚོས་དེ་ཆད་མར་གྲུབ་མ་གྲུབ་ཀྱི་ཐོག་ནས་འཛོག་ལ། སྒྲོ་བྱེད་བྲག་པ་ཞིག་ཆད་
 མ་དང་བདེན་པ། ཡང་ན་འཁྲུལ་ཤེས་ཡིན་མིན་དེ་སྒྲོ་རིག་གཞན་ཞིག་གིས་
 ཐག་གཅོད་བྱེད་ཀྱི་ཡོད།

ཁོད་ཏན། ་། ང་ཚོའི་ཕྱོགས་གཏོགས་ནས་བརྗོད་གཞི་འདི་ལ་ཁ་སྒྲོལ་ཞིག་བྱེད་སྒྱུ་
 ཡོད་པ་ནི། དཀའ་ལྷོག་བསལ་བའི་བརྒྱུད་རིམ་ནང་ཡོད་པའི་ཤེས་བཞིན་གྱི་
 སྒྲོར་རེད། སེ་མོན་Herb Simon ་།ནི་ཡུལ་རྟོགས་ཆཅན་རིག་གསར་གཏོད་

བྱེད་མཁན་ནང་གི་གཅིག་ཡིན། ཁོང་གིས་མི་ཚོས་རིགས་པ་བཀོལ་སྤྱོད་
བྱས་ནས་དཀའ་ཆོག་རི་ལྟར་བསལ་བར་ཞིབ་འདུག་བྱས་ཤིང་། དང་པོ་ནས་
ཁོང་གིས་གནས་ཚུལ་གྱི་འབྱུང་ཁུངས་གཤམ་ཆེན་ཞིག་ནི། མི་ཚོས་བཀོལ་
བཞིན་པའི་ཐབས་བྱས་ཀྱི་འབྲེལ་བ་རྫོང་དེ་ཡིན་པར་ཤེས་རྟོགས་བྱས་ཡོད།
ཁོང་གིས་འདི་ནི་གནས་ཚུལ་གྱི་འབྱུང་ཁུངས་གནད་འགག་ཅན་ཞིག་ཏུ་ཅིས་
ཏེ། འབྲེལ་བ་རྫོང་དེ་དག་ཚད་འཇམ་རུང་བའི་གཞི་དང་། གདམ་ག་བྱེ་བྲག་པ་
ཞིག་བྱེད་པར་མི་ཚོར་དགོས་པའི་ཡ་ལན་གྱི་དུས་ཚོད་དང་རི་ལྟར་འབྲེལ་
ཡོད་པར་ཅད་ཞིབ་བྱས་པ་རེད། མི་ཚོས་བཀོལ་སྤྱོད་བྱེད་པའི་ནང་སེམས་
གྱི་བརྒྱུད་རིམ་དེ་རྟོགས་པར། གནས་ཚུལ་གྱི་འབྱུང་ཁུངས་གཉིས་ཀ་གཅིག་
སྒྲིལ་བྱས་ནས་པན་ཐོགས་ཆེན་པོ་ཞིག་བྱུང་ཡོད།

སི་ཏེ་ཏུ་མིན། ། དའི་གཏམ་བཤད་ཀྱི་བརྫོང་བྲག་ཚོ་པོ་ནི་ཤེས་བཞིན་ཡིན་སྟབས།
ངས་ཡོད་ཚད་བསྐྱར་སྒྲོམ་བྱེད་རྒྱ་མིན། ཡིན་ཡང་། དན་གསེའི་ཚུལ་དུ་
བརྫོང་ན། ཤེས་བཞིན་གྱིས་མཆོམས་རེར་སེམས་ཀྱི་རུས་ཚོལ་མ་ལག་གི་
ཁུང་ཆོས་སྟོན་པ་དང་མཆོམས་རེར་སྟོན་བྱུང་གི་མེད། ངས་ཡགོང་ས་མཆོག་
གི་གམ་དུ་གཏམ་བཤད་བྱས་ཏེ། བོ་རྟོགས་གསར་པ་ཞིག་བྱུང་བ་ནི། ཤེས་
བཞིན་གྱི་འབྲེལ་བ་རྫོང་དང་། འབྲེལ་བ་རྫོང་དེ་ཆོ་སྒྲུལ་སྤོང་བྱེད་སྟངས་གཉིས་
ཀ་གཤམ་ཆེན་ཡིན་པ་འདི་ཡིན། དའི་དཔེ་སྟོན་དང་བི་བ་རྣམས་ཏ་མད་ཀྱི་འི་
སྟོབ་མ་རྣམས་ལ་པན་ཐོགས་ཆེ་ཡང་། རིག་གཞུང་ཐ་དད་པའི་ཁོར་ཡུག་ཅིག་
ཏུ་བེད་སྤྱོད་ཆེན་པོ་མེད། དའི་ལྟ་ཚུལ་ལ། ལན་ཁར་གྱིས་འབྲེལ་བ་རྫོང་སྒྲུལ་

སྒྲོང་བྱེད་ཐབས་རྒྱས་འགོད་བྱེད་པའི་ལས་གཞིའི་ནང་ནང་པའི་ལས་རོགས་
 ཚོ་མཉམ་ཞུགས་བྱེད་དགོས་ཚུལ་བརྗོད་པ་འདི་གནད་འགག་ཅིག་རེད། འདི་
 བློ་རྒྱུ་ཚོས་འབྲེལ་བརྗོད་ལ་གསལ་བ་ཤད་བྱེད་པའི་གནད་དོན་ཞིག་མ་ཡིན་
 པར། ང་ཚོས་འབྲེལ་བརྗོད་དེ་སྤྱལ་སྒྲོང་བྱེད་པའི་བརྒྱུད་རིམ་འདི་རིམ་
 རྒྱས་འགོད་བྱེད་པའི་གནད་དོན་ཞིག་ཡིན། ང་ཚོར་འདིའི་ཐད་ལ་འདར་ནང་པའི་
 རྩོགས་གཏོགས་ནས་རོགས་རམ་དགོས་སྒྲུ་རེད།

ཨ་མོ་རོད། ། ངས་ནང་པའི་ཉམས་ལེན་གྱི་ཚད་མའི་སྒྲོར་ལ་སྐད་ཆ་ཤན་བྱ་བ་ཤད་སྒྲུ་
 ཡིན། དེ་ནི་ཚོགས་འདུ་འདིའི་སྤྱི་ཁབ་ཀྱི་ཁྱད་ཆོས་དང་མཐུན་པ་ཞིག་རེད།
 ལྷོའི་རིགས་ཀྱི་ནང་པའི་གསུང་རབ་ཅིག་ཏུ་སངས་རྒྱས་བཙུགས་ལྷན་འདས་ཀྱི་
 བཀའ་གསུང་གལ་ཆེན་ཞིག་ཡོད། དེ་ཡང་བཙུགས་ལྷན་འདས་ནི་ཚོས་ཉམས་
 ལེན་པ་ཐེ་བའི་སྒོ་སེམས་དཀར་བའི་མི་མང་པོ་འཆོ་སྤྱོད་བྱེད་པའི་གྲོང་
 གསེབ་ཅིག་ཏུ་ཐེབས་པ་དང་། ཁོང་ཚོས་བཙུགས་ལྷན་འདས་ལ་ཞུ་རྒྱུ། “བླ་
 སོང་དང་། ལྷ་མ། རྣལ་འབྱོར་པ་སོགས་མང་པོ་ཞིག་ང་ཚོའི་གྲོང་འདི་བརྒྱུད་
 རྣམ་ཐེབས་ཟྱོང་། ཁོང་ཚོ་རེ་རེ་ལ་འདར་སོ་སོའི་ལྷ་གྲུབ་རེ་ཡོད་པའི་ཁར། ཁོང་
 ཚོ་ཆང་མས་རང་ཉིད་ཀྱི་ལྷ་གྲུབ་དེ་ཡང་དག་ཡིན་ཞིང་། གཞན་གྱི་ལྷ་གྲུབ་
 རོར་ཡོད་པར་གསུངས་སོང་། རྒྱ་མཚན་འདིའི་དབང་གིས་ང་ཚོ་ནི་ཐེ་ཚོམ་
 ཀྱི་ནང་དུ་ལྷག་སྟེ། སུ་ལ་སྤྱབས་འཆོལ་བ་དང་ཅི་ཞིག་བྱེད་དགོས་པ་ཤེས་ཀྱི་
 མེད།” བཙུགས་ལྷན་འདས་ཀྱིས་གསུངས་དོན། “ཁྱེད་ཚོས་དོགས་འཇུག་བྱས་
 པ་ནི་འགྲིགས་འདུག་པ་དང་། དོགས་འཇུག་བྱེད་དགོས་ས་དེར་ཁྱེད་ཚོས་

དོགས་འཇུག་བྱས་ཡོད།” དེ་ནས་བཙུག་ལྷན་འདས་ཀྱིས་མང་བྱུང་གི་བཀའ་
གསུང་འདི་ཁོང་ཚོར་བསྐུལ་ཡོད། “ཁྱེད་ཚོས་དེ་ལྟ་བུའི་སྐད་ཆ་གོ་དུས། མི་
ཆང་མས་ཁས་ལེན་བྱེད་པའི་གནས་ཚུལ་ཡོངས་ཁྲབ་ཡིན་པའི་རྒྱ་མཚན་
གྱིས་ཡིད་ཆེས་བྱ་མི་རུང་། རང་ཉིད་ཀྱི་པ་མས་བྱེད་པའི་རྒྱ་མཚན་གྱིས་
ཁྱེད་ཀྱིས་དེ་ལྟར་བྱ་མི་རུང་། ཆེས་གསར་ཐོན་ཡིན་པའི་རྒྱ་མཚན་གྱིས་ཁྱེད་
ཀྱིས་དེ་ལྟར་བྱ་མི་རུང་། གསུང་རབ་ཀྱི་ནང་དུ་བྲངས་ཡོད་པའི་རྒྱ་མཚན་
གྱིས་ཁྱེད་ཀྱིས་དེ་ལྟར་བྱ་མི་རུང་། གཏན་ཆེ་གས་དང་རིགས་པས་བྱུབ་ཡོད་
པའི་རྒྱ་མཚན་གྱིས་ཁྱེད་ཀྱིས་དེ་ལྟར་བྱ་མི་རུང་། རྒྱན་འཇགས་ཀྱི་གོ་རྟོགས་
དང་འཆམས་པའི་རྒྱ་མཚན་གྱིས་ཁྱེད་ཀྱིས་དེ་ལྟར་བྱ་མི་རུང་། བཤད་པ་པོ་
ལ་ཡིད་རྟོན་རུང་བ་དང་། ཡང་ན་རང་གི་དགོ་ཆེན་གྱིས་གསུངས་པའི་རྒྱ་
མཚན་གྱིས་ཁྱེད་ཀྱིས་དེ་ལྟར་བྱ་མི་རུང་། ཁྱེད་ཀྱིས་གང་ཞིག་ཡིན་ཡང་ཐོག་
མར་ལག་བསྟར་བྱས་ཏེ། རང་གཞན་ལ་ཕན་མིན་ལ་བལྟ་དགོས་ཤིང་། དེས་
ཁྱེད་ཀྱི་འཆོ་བ་ལྷན་ཏུ་བཏང་ནས་ཞི་བདེ་དང་གཞན་ཕན་བསྐྱེད་སྒྲུབ་བཅས་དེ་
ལྟར་ཡིན་ཆེ་རྗེས་སུ་འབྲངས་ནས་ཉམས་ལེན་བྱོས། གཤམ་སྲིད་རང་གི་འཆོ་
བ་ནི་དཀའ་སྒྲུག་གི་གནས་སུ་བསྐྱུལ་ནས་རང་གཞན་གཉིས་ལ་གཞོད་པ་
བྱས་ན་སྤོངས་དགོས།” ནང་པའི་བྱེད་ཐབས་ལ་མཚོན་ན། གང་ཞིག་ཆད་མ་
ཡིན་མིན་ལག་ལེན་དངོས་ཀྱི་འབྲས་སུ་གཞིར་བཞག་གིས་བྱུབ་ཡོད་པ་དང་།
བདེན་པ་ནི་གང་ཞིག་གི་དོན་སྤྱིའི་ངོས་ནས་འཛོག་རྒྱ་དེ་གཤམ་ཆེན་ཆགས་
མེད། གང་ཟག་རང་ཉིད་ནི་བདེན་པ་གཏན་ཁེལ་བའི་བྱེད་པོ་མཐའ་མ་དེ་ཡིན་

ཡང་། མདོན་སྐྱུ་གྱི་དབྱེད་པ་དང་ཞིབ་བསྐྱར་མང་པོ་ཞིག་དེའི་སྒྲོན་འགྲུའི་
ཚུལ་དུ་ཡོང་དགོས་པ་ཡིན།

ཨ་ཐོར། ། འདྲི་དེས་སྒྲུང་དོར་དང་། ཉིང་འཛིན། དེ་བཞིན་དངོས་ཡོད་གནས་ལུགས་
གྱི་རང་བཞིན་རྟོགས་པའི་ཤེས་རབ་བཅས་ཀྱི་རིམ་པ་གསུམ་སྒྲུང་ཞིང་། ང་
ཆོས་ཤེས་རབ་ལ་རྣམ་པ་འབྲས་མེད་དུ་འགྲེལ་བཤད་བྱས་ཡོད། ལོག་ཤེས་
མང་པོ་ཡོད་པར་མ་ལྟོས་པར་ཐབས་ཤེས་འབྲས་མེད་བརྒྱུད་ནས་དངོས་ཡོད་
གནས་ལུགས་ཇི་བཞིན་རྟོགས་པའི་གོ་སྐབས་ཤིག་ཡོད་པར་འདོད་པ་རེད།
འོན་ཀྱང་། ཆོན་རིག་པ་པལ་ཆེ་བས་དངོས་ཡོད་གནས་ལུགས་ཀྱི་སྒྲོར་ལ་
འདོད་ཚུལ་འདི་འདྲ་ཞིག་འཛིན་མི་སྲིད། ང་ཆོས་བྱུང་པར་འདིའི་སྒྲོར་ལ་སྒྲུང་
སྒྲོར་བྱས་ན་ཅི་འདྲ་ཡིན་ནམ།

ངས་བརྗོད་འདོད་པའི་གནད་དོན་གཉིས་པ་ནི། དངོས་ཡོད་གནས་
ལུགས་ཇི་བཞིན་དུ་ཟིན་པའི་རྟོགས་པ་དེས་ལོག་ཤེས་ཐམས་ཅད་བཅོམ་ནས་
འདོད་ཆགས་ཀྱི་ཅ་བ་གཅོད་རྒྱ་རེད། ནང་པ་ཆོས་འདི་ལྟར་བྱིར་ལྡོག་གི་
ལུས་པ་ཡོད་པའི་ཅོད་སྒྲུབ་ཅིག་སྒྲུང་གི་ཡོད། དེ་ཡང་ཤེས་རྟོགས་འདིས་རང་
གི་སྒྲོད་ལམ་ལ་ལེགས་བཅོས་བྱེད་རྒྱ་ཡིན་ཞིང་། བྱེད་པ་པོ་རང་ཉིད་དང་
འགྲེལ་བ་མེད་པའི་ཤེས་རྟོགས་ཤིག་མིན། གལ་ཏེ་ངས་དངོས་ཡོད་གནས་
ལུགས་ཇི་བཞིན་དུ་རྟོགས་ན་ང་ལ་འཛོལ་བུའི་འབྲས་བུ་མང་བ་དང་། ཆ་འདི་
ནི་སྒྲུང་དོར་དང་འགྲེལ་ཞིང་། ཤེས་རྟོགས་དང་སྒྲོ་སྒྲོར་བར་གྱི་འགྲེལ་བའི་ངོ་
མོ་དེ་ཡིན་པར་མ་ཟད། ཐར་བཤམ་བཅིངས་གྲོལ་གྱི་རྒྱ་དུའང་འགྲོ་རྒྱ་རེད།

ཤེས་རྟོགས་ནི་ཐར་བ་སྐྱབ་པའི་ལས་དོན་གྱི་ཆ་ཤས་གཙོ་བོ་ཞིག་ཡིན། འདི་
ནི་ཤེས་རྟོགས་སྐོར་གྱི་སྐད་ཆ་ཐབ་མོ་ཞིག་དང་། ཤེས་རྟོགས་དང་དེའི་
ཤུགས་བསྐྱོན་གྱི་ཆོན་རིག་གི་གོ་རྟོགས་དང་མི་མཐུན་པའི་བྱད་པར་གལ་
ཆེན་ཞིག་ཡིན།

ཨ་ལན། ༡ རང་དོན་རིག་པར་ད་དུང་རྒྱལ་པོད་ཀྱི་འདོད་ཚུལ་གཞན་ཞིག་ཡོད། ཤེས་
རྟོགས་འཚོལ་བའི་དམིགས་ཡུལ་མཐར་ཐུག་དེ་དགེ་བ་སྐྱབ་པ་དང་འབྲལ་
ཐབས་མེད་ལ། དགེ་བ་སྐྱབ་པ་ནི་བདེ་སྦྱིད་ཀྱི་འབྱུང་ཁུངས་དང་འབྲལ་ཐབས་
མེད་པ་ཞིག་ཡིན། བྱེད་ཀྱིས་དངོས་ཡོད་གནས་ལུགས་ཇི་བཞིན་དུ་རྟོགས་
པའི་ཆེ་ན། ཟུང་རྟོགས་འདིས་ཞི་ཞིང་བདེ་བའི་འདུ་ཤེས་ཐབ་མོ་ཞིག་བསྐྱེད་
རྒྱ་རེད། བྱེད་ཀྱིས་དངོས་ཡོད་གནས་ལུགས་ཇི་བཞིན་དུ་རྟོགས་པ་དང་དུས་
མཉམ་དུ་དགེ་བའང་འབྱུང་རྒྱ་རེད། འདི་ཐམས་ཅད་པན་ཚུན་དམ་པོར་འབྲེལ་
ཡོད། དགེ་བ་དང་ལྷན་པའི་འཚོ་བ་བསྐྱུལ་ན། འདིས་དངོས་ཡོད་གནས་
ལུགས་ཇི་བཞིན་དུ་རྟོགས་པར་གྲོགས་བྱེད་པར་མ་ཟད། བདེ་བའང་བསྐྱེད་
རྒྱ་རེད། འདི་རེ་རེ་གཅིག་ལ་གཅིག་བརྟེན་ཡིན། སྤྱིང་རྩེ་སྒྲོམ་པ་ལྟ་བུའི་དགེ་
བ་སྐྱབ་པ་དང་། དངོས་ཡོད་ཇི་བཞིན་དུ་རྟོགས་པར་བཙོན་པ། མཐར་ཐུག་གི་
བདེ་བ་འཚོལ་སྟེག་བྱེད་པ་བཅས་ནི་སྤྱི་གཅིག་གི་ཆ་ཤས་སོ་སོ་ཡིན། འདི་
ནི་བཙུག་ལྷན་འདས་རང་ཉིད་ཀྱི་འཚོལ་སྟེག་གི་ནང་དུ་བྱུང་ཞིང་། ཁོང་གི་
གསུང་རབ་ནམས་སུ་ཆོད་མར་བྱུང་ཡོད།

དོན་སྤྱི་འདི་གནའ་མོའི་གི་རེ་སེའི་རིག་གཞུང་གི་ནང་དུ་འདོད་པར་

མ་ཟད། ཡེ་ཤུའི་ཆོས་ལུགས་ཀྱི་དུས་རབས་ཐོག་མའི་དུས་སྐབས་བར་དུ་
གནས་ཐུབ་ཡོད། ཡིན་ཡང་། དེར་དུས་རང་ཉིད་གྲོལ་བར་བྱེད་པའི་བདེན་པ་
འཆོལ་བར་དགེ་བ་དང་ལྷན་པའི་འཆོ་བ་བསྐྱུལ་དགོས་པའི་བསམ་སྒྲོའི་ཉ་
ལམ་མཐོང་རྒྱ་མེད་པ་ཆགས་ཡོད། གལ་སྲིད་ང་ཚོས་དམིགས་གཞི་འདི་དོན་
དུ་གཉེར་ནས་ལམ་སྟོང་བྱུང་ན་བདེ་བའི་འདུ་ཤེས་ཁྱད་པར་བ་ཞིག་སྟོང་རྒྱ་
རེད། ལུབ་སྟོགས་ཀྱི་རིག་གཞུང་ལ་མཆོད་ན། གནས་སྐབས་ཤིག་ལ་ང་ཚོའི་
བཞུགས་ཉམས་ཡོད་པ་ལས། བསམ་སྒྲོའི་ང་ཚོའི་དཔལ་ཡོན་དང་ཡོངས་
ལྷུ་འབྲེལ་བ་མེད་པ་ཞིག་གཏན་ནས་མིན།

འདྲན་རོ་མ། ། འདི་ལྟར་བཤད་ན་ང་ཚོས་ཁྱད་པར་དེ་མཐོང་སྤུང་ཅིང་། ལུང་ཕྱོགས་
 གྱི་ཚན་རིག་ལ་ལྟ་ཚུལ་འདི་འདྲ་ཞིག་མེད། རས་ཡག་སྤྱད་གི་སྐད་ཆ་ཞིག་
 བཤད་གྱི་མེད་ནའང་། མང་ཚོགས་ཀྱིས་དགའ་བསུའི་ཐལ་སྤྱོད་བསྤྲུགས་པའི་
 རྒྱ་མཚན་འདི་ལ་སྤྱད་ཡོད། རང་བྱུང་ཁམས་ཀྱི་སྐོར་ལ་བདེན་པ་ཡིད་དུ་འོང་
 བ་ཞིག་གསར་སྟོན་བྱེད་པའི་ཚན་རིག་པ་མ་རབས་ཤིག་ཡོད་ཆོག འདི་ནི་
 རྟོག་ཏུ་ཞིག་ཡིན་ཞིང་། ཚེས་པ་པོ་འཛོད་ལེ་ལྟས་བཙོན་པ་ལྟར། ཤེས་རྟོགས་
 ཞེས་པའི་ཆོག་འདིའི་རང་ཚུགས་དེ་སྐབས་འདིར་ཁོར་ཡོད། ང་ཚོས་ཆོག་དེ་
 ལོ་དོན་གཞན་ཞིག་ཏུ་བཀོལ་སྤྱོད་བྱེད་པ་དང་། ང་ཚོས་འདི་ལ་གཟབ་ནན་བྱ་
 དགོས།

སྤྱི་ཐོལ་། རྒྱ་དོར་དར་དངོས་ཡོད་གནས་ལུགས་ནི་བཞིན་དུ་རྟོགས་པའི་པར་བྱ་དང་
པར་ཆེན་པོ་ཞིག་ཡོད་པར་སྤྲུལ། ར་ཆོས་དངོས་ཡོད་གནས་ལུགས་ནི་བཞིན་

དུ་རྟོགས་ཆེ། ཆོས་གང་ཞིག་གི་ཆེ་ཆུང་དེ་ཡང་དག་པར་ཞིབ་བསྐྱར་བྱེད་
 ཐུབ་པ་དང་། ཡང་ན་འབྲུལ་སྤངས་གང་ཞིག་གི་དབང་དུ་འང་མི་འཇུག་པའི་དོན་
 མིན། དངོས་ཡོད་གནས་ལུགས་ཇི་བཞིན་དུ་རྟོགས་པ་ཞེས་པའི་དོན་ནི། སྤྱག་
 བསྐྱལ་བསལ་བར་ང་ཆོས་དོན་གནད་གལ་ཆེན་སྒྲོར་ཞིག་ངས་པར་དུ་རྟོགས་
 དགོས་པ་པའི་ཡིན། དཔེར་ན། བྱ་དངོས་གང་ཞིག་སྐད་ཅིག་རེ་རེར་འགྱུར་བ་
 འགྲོ་བཞིན་དུ་ང་ཆོས་དེ་ཆོ་རྒྱལ་པར་བཟུང་ན། འདི་ནི་སྤྱག་བསྐྱལ་གྱི་རྒྱ་རུ་
 འགྲོ་རྒྱ་རེད། ང་ཆོས་རྒྱལ་པར་བཟུང་བའི་བྱ་དངོས་ནི་དངོས་ཡོད་གནས་
 ལུགས་དེ་ཉིད་ཡིན་པར་འདོད་ཀྱི་ཡོད། དེ་མཆུངས་སུ་ང་ཆོས་ཆོས་རྣམས་
 ལ་ངོ་བོ་ཉིད་ཀྱིས་བྱུབ་པའི་བྱ་དངོས་ཤིག་ཡོད་པར་འཛིན་ཞིང་། ཆོས་ཤིག་
 ཡིད་དུ་འོང་བར་མཐོང་ཆེ། དེ་ནི་རང་བཞིན་གྱིས་དེ་ལྟར་བྱུབ་ཡོད་པར་
 བདེན་འཛིན་བྱས་ཏེ། ང་ཆོས་ཆོས་འདི་ཐོབ་པར་འབད་བཅོམ་བྱེད། ང་ཆོས་
 ཆོས་རྣམས་ཀྱི་རྟེན་འབྲེལ་གྱི་དངོས་ཡོད་གནས་ལུགས་དེ་ལོག་པར་མཐོང་
 ཞིང་། འདི་ནི་གཙོ་བོར་ཡུལ་དང་ཡུལ་ཅན་གྱི་འབྲེལ་བར་བརྟེན་ནས་ཡོང་གི་
 ཡོད། ཆོས་རྣམས་ཅད་ནི་སྐད་ཅིག་ནས་སྐད་ཅིག་ལ་འགྱུར་བ་འགྲོ་བཞིན་པ་
 བཤུགས་པེད། ང་ཆོས་ཆོས་རྣམས་འདི་ལྟར་མ་མཐོང་ན། ང་ཆོས་ཤིག་རྟོགས་
 བྱེད་དངོས་ཡོད་གནས་ལུགས་དང་འགལ་ཡོད། མངོན་སུམ་གྱི་འཛིན་རྟེན་
 འདིའི་རང་བཞིན་ཡང་དག་པར་མ་མཐོང་བའི་རྒྱ་མཚན་ལ་བརྟེན་ནས་འདོད་
 ཆགས་དང་རྣམ་རྟོག་སོགས་ཀྱི་དབང་དུ་སོང་སྟེ། མངོན་སུམ་གྱི་འཛིན་རྟེན་
 འདི་ལོག་པར་འཛིན་རྒྱ་རེད། འདི་ནི་སྤྱག་བསྐྱལ་མང་པོའི་རྒྱ་རྒྱེན་དུ་འགྲོ་

ངེས།

འདི་ལྟར་ནང་པའི་ལྷ་ཚུལ་ལ། སྒྲ་དོར་ནི་ཕྱི་རོལ་གྱི་བཀའ་རྒྱ་ཞིག་
མིན་ཞིང། མི་ལ་ཉིད་རྣམ་རིག་གི་རྣམ་གཞག་དང་འབྲ་བའི་རང་རྒྱ་བའི་སྒྲོག་
ལྷར་གྱི་དོན་སྤྱི་ཞིག་ཀྱང་མིན། རང་པའི་སྒྲ་དོར་གྱི་རྣམ་གཞག་ནི་བདེ་སྤྱུག་
གི་རྒྱ་འབྲས་ཀྱི་ཆོས་ཉིད་ལ་གཞི་བཞག་ཡོད། དངོས་ཡོད་གནས་ལུགས་་
ལོག་པར་འཛིན་པའི་འབྲུལ་ཤེས་ནི་བདེ་སྤྱུག་གྲུབ་སྟངས་ཀྱི་ཆ་ནས་སྒྲ་དོར་
གྱི་རྣམ་གཞག་དང་དམ་པོར་འབྲེལ་ཞིང། འཛིག་རྟེན་ར་ཆོར་སྤངས་སྤངས་དེ་
རང་ཉིད་ཀྱི་སྦྱོད་ལམ་དང་བདེ་སྤྱུག་གི་སྦྱོར་བ། དེ་བཞིན་ར་ཆོས་རྒྱ་རྒྱུ་
བྱས་པའི་གཞན་གྱི་བདེ་སྤྱུག་བཅས་ལ་འབྲེལ་བ་ཡོད་པ་ཡིན།

རྒྱ་ལའི་སྒྲ་ལ། ར་ཆོས་སྒྲ་དོར་ཞེས་པའི་ཆོག་འདི་ཡར་གཡུག་མར་གཡུག་གེད་ཀྱི་
འདུག འདི་ལྷ་ཚུལ་ལ། སྒྲ་དོར་ནི་ར་ཆོད་བདེ་སྤྱུག་གི་སྦྱོར་བའི་ར་བ་དང་
འབྲེལ་ཡོད། ར་ཆོས་སྤྱུག་བསྐྱེད་མི་འདོད་པ་དང་། རམ་ཡང་སྤྱུག་བསྐྱེད་
ལས་གྲོལ་ན་བསམ་གྱི་ཡོད། སྤྱུག་བསྐྱེད་བསྐྱེད་པའི་རྒྱ་རྒྱུ་འགོག་པ་ནི་ཡ་
རབས་སྦྱོད་བཟང་ཡིན། ར་ཆོད་བྱ་སྦྱོད་ཐམས་ཅད་རྟོག་འཛིང་ཆེ་བའི་རྒྱ་བ་
སྦྱོངས་ཤིག་ནས་འབྱུང་གི་ཡོད་སྟབས། བྱ་སྦྱོད་རང་སྟེང་དུ་སྒྲ་དོར་གྱི་ཆད་
གཞི་ཞིག་འཛིག་རྒྱ་ཏ་ཅང་ཁག་པོ་ཡིན། དཔེར་ན། ར་ཆོས་རང་གི་ཡིད་དུ་
རྒྱ་བ་སྦྱོངས་ཀྱི་བྲག་པ་ཞིག་གི་ནང་གཞོད་འཆེ་ཅན་ཡིན་པའི་བྱ་སྦྱོད་ཅིག་
འཆར་ཐུབ་ཅིང། ར་ཆོས་རྒྱ་བ་སྦྱོངས་དེ་གཞིར་བཞག་གིས་བྱ་སྦྱོད་དེ་བསྟན་
ན། འདི་ནི་ཡ་རབས་སྦྱོད་བཟང་ཞིག་མིན། འོན་ཀྱང་། གནས་སྟངས་གཞན་

ཞིག་ཏུ་བྱ་སྟོང་དེ་མ་བསྟན་ན་སྟག་བསྟེན་གྱི་རྩ་རྩེན་དུ་འགྲོ་སྟེ། དེའི་ཕྱིར་
 གླེང་དོར་ནི་ཡུལ་རང་དོས་ནས་ཐག་གཅོད་བྱེད་རྩ་ཞིག་ཏུ་ཁག་པོ་རེད། བྱ་
 སྟོང་ཅིག་གི་དགེ་མཚན་ནི་བདེ་སྟག་གི་རྩ་རྩེན་དང་འབྲེལ་བའི་ཐོག་ནས་
 འཛིག་དགོས་ཞིང་། བདེ་བ་དང་སྟག་བསྟེན་ལ་མཚན་ན་འདྲ། འབྲེལ་སྟགས་
 གཉིས་དང་། གང་ཐག་ཅིག་གམ་ཚོགས་སྡེ་ཞིག་གི་དོས་ནས་འཛིག་ཚོག་
 འདིས་གླེང་དོར་གྱི་རྩྭ་འཛིང་དེ་ཆེ་རུ་བཟང་ཡོད།

ཁོད་ཉན། ། འདི་ནི་ཉ་ཅང་གནད་འགག་ཆེ་བའི་བརྗོད་གཞི་ཞིག་རེད། འདིའི་སྐོར་
 གླེང་བས་ང་རང་དགའ་བྱུང་། སྐར་མ་འགའི་སྡོན་ལ་ཉན་རེ་ཉོང་གིས་རུབ་
 ཟློགས་གྱི་ཚན་རིག་གི་ལྷ་སྟངས་བྱས་ན། སྟོང་གཞུང་དང་ཡེ་ཤུའི་ཆོས་སྡེ་
 གཉིས་ཁ་ཁ་ཡིན་པ་ལྟར། གླེང་དོར་དང་ཚན་རིག་གི་འབྲས་བུ་གཉིས་ཀྱང་ཁ་
 ཁ་ཡིན་པར་བརྗོད་སོང་། ངས་མང་པོ་ཞིག་མ་བཤད་པའི་སྡོན་ལ་ང་ཆོས་
 གླེང་བཞིན་པ་ནི། ཚན་རིག་གི་ལག་ལེན་མ་ཡིན་པར་ཚན་རིག་གི་འབྲས་བུ་
 ཡིན་པ་གསལ་པོ་བཟོ་འདོད་བྱུང་། སྟག་ཅིག་གིས་ཀྱང་ཚན་རིག་པ་ཆོས་
 འབད་བཅོན་བྱས་ནས་གླེང་དོར་དང་སྟོང་ལས་གྱི་ཅ་འཛིན་ཞིག་ཡོད་པའི་
 ཐོག་ནས་ཚན་རིག་གི་འཚོལ་ཞིབ་ལ་འཇུག་དགོས་པར་ཅོད་གླེང་བྱེད་གྱི་
 མེད། གནད་དོན་ནི་ཚན་རིག་གི་འབྲས་བུ་ནམས་རང་བྱུང་ཁམས་གྱི་འབྲེལ་
 བཤད་ཅམ་ཡིན་མིན་དང་། གླེང་དོར་གྱི་དོས་ནས་བཤད་ན་དེ་དག་ལ་ཡག་
 སྟག་གི་ཆ་ཞིག་ཡོད་མེད་འདི་རེད།

ང་རང་སྟེང་གྱི་ལྷ་ཚུལ་ལ། ཉངས་རང་གི་ལས་རོགས་ཆོས་ཅི་ཞིག་བརྗོད་པར་ཉན་འདོད་ཆེན་པོ་

ཡོད། སྤེང་གཞུང་དང་ཡེ་ཤུའི་ཆོས་སྡེ་གཉིས་ཁ་ཁར་བྱེས་ཡོད་པ་འདི་ནི། ཆོན་རིག་གིས་ནང་ལུལ་ཅན་གྱི་འཛིག་རྟེན་མ་ཡིན་པར་བྱེ་རོལ་གྱི་རང་བྱུང་ཁམས་ལ་ཞིབ་འཇུག་བྱས་པ་ལས་བྱུང་ཡོད། ང་ཆོས་ལག་ལེན་སྤྱོད་པ་ཆོའི་སྒྲུང་དོར་གྱི་ལྷ་ཚུལ་ལ་བཞུགས་ཆེ། གོང་དུ་འབྲེལ་བ་ཤད་བྱས་ཡོད་པ་ལྟར་སྒྲུང་དོར་ནི་ནང་སེམས་གྱི་རང་ཚུལ་དང་སྤྱུག་བསྐྱེད་ལ་འབྲེལ་བ་ཡོད་པ་ཞིག་རེད། གཤམ་སྤྱིད་ང་ཆོས་ཆོན་རིག་རྒྱ་བསྐྱེད་བྱས་ཏེ། སེམས་ཁམས་རིག་པ་དང་དབང་ཅའི་ཆོན་རིག་བརྒྱུད་ནས་ནང་སེམས་གྱི་རང་ཚུལ་དེ་ཆོར་ཞིབ་འཇུག་བྱས་ན། ཆོན་རིག་ཀྱང་སྒྲུང་དོར་རིག་པ་དང་འབྲེལ་མེད་དུ་གནས་མི་སྤྱབ།

ང་ཆོས་སྤྱུག་བསྐྱེད་གྱི་སྐོར་ལ་སྦྱོར་བ་བྱས་ཏེ། ལུན་བརྟན་པ་དང་མི་བརྟན་པའི་སྤྱུག་བསྐྱེད་བསྐྱེད་པའི་རྒྱ་རྒྱེན་དང་། ས་གནས་དང་སྤྱི་ཁབ་གྱི་སྤྱུག་བསྐྱེད་པའི་རྒྱ་རྒྱེན། དེ་བཞིན་སྒྲུང་དོར་ཐག་གཅོད་གྱི་བརྒྱུད་རིམ་དང་། ཐག་གཅོད་དེའི་རིགས་གྱི་མཐུག་འབྲས་སོགས་རྟོགས་ཆེ། མགྲོགས་པོར་ཆོན་རིག་གིས་ཀྱང་འབྲེལ་བ་ཤད་ཅམ་བྱེད་པའི་ལངས་སྤྱོགས་ཤིག་བརྒྱུད་ནས་བསྐྱེད་ན་མི་འགྲིགས་པར། སྒྲུང་དོར་གྱི་སྐོར་ལ་འང་གང་ཞིག་བརྟོན་དགོས་པའི་དུས་ཤིག་འཆར་རྒྱུ་རེད།

འཇད་རོ་མ། ། ལན་ཁར་གྱིས་ཆོན་རིག་ནི་འཇམ་གླིང་རྟོགས་ཐབས་གཅིག་ཅམ་ཡིན་པའི་སྐད་ཆ་འདི་བཤད་ནས་གནད་དོན་གལ་ཆེན་ཞིག་བསྟན་འདུག ང་ཆོའི་སྤྱི་ཆོགས་སུ་ཡོད་པའི་དཀའ་ལྷོག་ཅིག་དང་། ཁྱེད་ཆོ་མང་པོ་ཞིག་གིས་འདེམས་སྤྱུག་བྱས་ནས་ལག་པ་བརྟུན་པའི་རྒྱ་མཚན་ནི། འགྲོ་བ་མིའི་རིགས་ལ་རང་གི་སྒྲུང་དོར་གྱི་ཡིད་ཆེས་ཁག་ལ་རྒྱབ་བརྟེན་གྱི་འབྱུང་ཁུངས་ཤིག་

དགོས་པ་འདི་རེད། ལུ་བ་ཕྱོགས་ཀྱི་སྤྱི་ཚོགས་སུ་ཚན་རིག་ནི་སྤང་དོར་ཐག་གཅོད་བྱེད་མཁན་ཞིག་ཆགས་ཡོད། ཡིན་ཡང་། རང་བྱུང་ཁམས་ཀྱི་བདེན་དོན་ཁག་ཅིག་གིས་ང་ཚོའི་སྤང་དོར་གྱི་ཚ་འཛིན་ལ་སྤྲོད་གཅོད་བྱེད་ཀྱི་ཡོད། དཔེར་ན། དོན་དངོས་སུ་དོན་མི་སའ་མེན་ནི་ལོག་གཤམ་བྱེད་པའི་རིགས་རྒྱུད་ཅིག་རེད། རྒྱུ་མཚན་འདིའི་དབང་གིས་ང་ཚོས་རྒྱལ་ཁབ་ཀྱི་ཁྲིམས་ལ་བཅོས་བསྐྱར་བྱེད་དགོས་པ་ཡིན་ནམ། དེ་ལྟར་ཡོང་ཐབས་མེད་པ་དང་། རྒྱུ་མཚན་འདིའི་རྒྱུད་ཀྱིས་མི་མང་གིས་ཚན་རིག་པ་ཆོད་། “སྤྱི་ཞབས་ཚན་རིག་པ་ལགས། བྱེད་ཀྱིས་གསར་རྟེན་བྱས་པའི་བདེན་དོན་ནི་དང་བ་འབྲེན་པ་ཞིག་ཡིན་ཡང་། ང་ཚོས་བདེན་དོན་དེ་གཞིར་བཞག་གིས་སྤྲོད་རྒྱས་ཞིག་ལག་བསྟར་བྱེད་རྒྱུ་མིན།” ཞེས་བརྗོད་པ་རེད། ང་ཚོས་རང་བྱུང་ཁམས་ཀྱི་འབྲེལ་བ་འདྲུང་འོ་མ་ཡིན་པའི་ཚན་རིག་གི་བདེན་དོན་རེ་རེར་བསྐྱུན་ནས་བྱ་བ་བྱེད་དགོས་ཆེ། ང་ཚོར་དཀའ་འཛིན་ཆེན་པོ་ཞིག་འབྱུང་རྒྱུ་རེད། མི་མང་པོས་དཀའ་ངལ་འདི་གནའ་སྤྱོད་མོ་ནས་རྟོགས་ཞིང་། ང་ཚོར་སྤང་དོར་གྱི་འདུ་ཞེས་ཞིག་ལྟན་པའི་སྤྱོད་ནས་འཕེལ་འགྱུར་བྱུང་ཡོད། འདི་ནི་ནང་པའི་གོ་རྟོགས་ཟབ་མོ་ཞིག་ཡིན་ཞིང་། འཕེལ་འགྱུར་རིག་པའི་ནང་དུ་སྤྲོད་མིན་གྱི་བྱེད་ཆོས་ཞིག་རེད། ང་ཚོས་སྤང་དོར་གྱི་འདུ་ཞེས་དེར་བརྟེན་ནས་གང་ཞིག་ལག་ལེན་ལ་འདེབས་དགོས་པའི་ཐག་གཅོད་བྱེད་པ་དང་། ང་ཚོའི་འདམ་ག་ཁག་ཅིག་ནི་རང་བྱུང་ཁམས་ཀྱི་བདེན་དོན་དང་མི་མཐུན།

ཨ་ལན། ༡ རས་མཛོན་སུམ་གྱི་ཚན་རིག་གི་དྲི་བ་ཞིག་འགོད་རྒྱུ་ཡིན། མཐར་སྤྲོད་གི་

བདེ་སྲིད་ཟེར་བ་ཞིག་ཡོད་དམ། ང་ཚོས་མཐར་ཐུག་གི་བདེ་སྲིད་ཅིས་པ་ནི་
 ཅི་འདྲ་ཞིག་ཡིན་པའི་ངོས་འཛིན་བྱེད་དགོས། ངས་སྒྲིག་གྲུང་གི་ལམ་ནས་
 བདེ་སྲིད་འདི་སྒྲེང་གི་མེད་ཅིང་། གནའ་བོའི་ཀི་རེ་མིའི་མི་ཚོས་ཡོ་ཏད་མོན་
 བེད་ eudaimonia ་ཞེས་བརྗོད་པའི་དོན་སྤྱི་དེས་བསྟན་པའི་བདེ་ཐང་གི་འདྲ་
 ཞེས་ཞིག་བཤད་གི་ཡོད། ཡོ་ཏད་མོན་ནི་ཞེས་པའི་དོན་ནི་ཉིན་རེའི་འཚོ་
 བའི་འགྲུང་ལྡན་དང་། ལུས་པོའི་བདེ་ཐང་དང་ན་ཚ། དགའ་སྟོང་དང་སྤྱག་
 བསྐྱེད་སོགས་བརྒྱད་ནས་འགོ་བའི་འགོ་བ་མིའི་དར་རྒྱས་གི་འདྲ་ཞེས་ཞིག་
 རེད། འདི་ལྟ་བུའི་ཚོས་ཞིག་ཡོད་དམ། ང་ཚོས་དེ་རྗེ་ལྟར་ངོས་འཛིན་བྱེད་
 དགོས་པམ། ངོས་འཛིན་བྱེད་ཐུབ་པའི་དབང་དུ་བཟང་ཡང་། དཔེར་ན། ཅ་ཁེ་
 ཡོན་ tachyon ་མ་ཆེད་པར་ང་ཚོས་ཅ་ཁེ་ཡོན་ངོས་འཛིན་བྱེད་ཐུབ་པམ།
 མཐར་ཐུག་གི་བདེ་སྲིད་ཅིག་ཡོད་པའི་མཛོན་སྤྲུལ་གི་བདེན་དཔང་ཅི་ཞིག་
 མཐོང་རྒྱུ་ཡོད་དམ། ང་ཚོས་མཐར་ཐུག་གི་བདེ་སྲིད་དམ། ཡོ་ཏད་མོན་ནིའི་
 ཚད་གཞི་དེས་ཅན་ཞིག་རང་གི་སྲོད་ལམ་ནས་མཛོན་པའི་མི་སྒྲོང་ཞིག་ཆེད་
 དམ།

གཤམ་ཏེ་ང་ཚོས་བདེ་སྲིད་འདི་ངོས་འཛིན་བྱས་ནས་བདེན་དཔང་ཆེད་ཆོ། ད་
 དུང་ང་ཚོས་ཚན་རིག་རང་བཞིན་གི་བྱི་བྱི་བ་གཞན་ཞིག་འདི་ཚོག་འཚོ་བ་བསྐྱེད་སྤངས་
 ཅི་འདྲ་ཞིག་གིས་བདེ་སྲིད་འདི་བསྐྱེད་ཐུབ་རྒྱུ་ཡིན་ནམ། གློ་ཁུལ་ནས་སེམས་གཙོང་
 ཡོད་པའི་མི་ཚོའི་གནས་སྤངས་ཡོད་ཚད་ངན་པ་མིན་ལ། མི་ཚོ་ཁོང་ཁོ་ཆེན་པོ་ཟ་
 བའི་གནས་སྤངས་ཐམས་ཅད་ཀྱང་ངན་པ་མིན། མི་མང་པོ་ཞིག་གིས་ཕྱིའི་རྒྱ་རྒྱེད་ལ་

མ་ལྟོས་པར་ཁྱོད་ཆོར་འདི་ཆོར་དང་གི་སྒོ་དོན་ས་འབྲུང་དུ་འཇུག་གི་ཡོད། མཐར་ཐུག་གི་བདེ་སྐྱིད་ཅིག་ཡོད་ན། ང་ཆོས་དེ་ངོས་འཛིན་བྱས་ནས་བདེན་དཔང་འཆོལ་བ་དང་། དེ་ནས་ང་ཆོས་དེར་ཚན་རིག་རང་བཞིན་གྱི་ཞིབ་འཇུག་བྱས་ཏེ། འཆོ་བ་བསྐྱལ་སྤངས་དང་བསམ་སྒྲུབ་ཁྱེད་མོ། ཁྱོད་ཆོར་དང་ཡིད་བྱེད་སོགས་གང་དག་གིས་བདེ་སྐྱིད་དེ་བསྐྱབ་པར་མན་མིན་མངོན་སུམ་དུ་དབྱེད་པ་གཏོང་ཆོག དེ་མཚུངས་སུ་བྱ་སྐྱོད་དང་། བསམ་སྒྲུབ་ཁྱེད་མོ། སེམས་ཀྱི་བྱ་འགྲུལ་གང་དག་གིས་མི་དགོས་པའི་རྒྱལ་བསྐྱེད་བསྐྱེད་པར་ཞིབ་འཇུག་བྱས་ཏེ། འདི་ནི་ཚན་རིག་ཅིག་གི་ངོ་མོ་ལ་ཅིའི་བྱིར་བསྐྱར་མ་ཆོག་པ་ཡིན་ནམ།

འདྲའི་མེ། ། བདེ་སྤྱིད་ཟེར་བ་ནི་ནམ་པ་གཅིག་ཏུ་བྱལ་བའི་ཆོས་ཤིག་མིན་པའི་རྒྱ་
མཆོན་གྱིས་རེད། བདེ་སྤྱིད་ལ་ནམ་གངས་མང་ཞིང་། དེ་དག་རེ་རེར་འོ་པའི་
ཁྱད་ཆོས་མ་འདྲ་བ་རེ་ཡོད། རྒྱ་མཆོན་འདི་ལ་བརྟེན་ནས་ང་ཆོས་སྣ་མང་
ལས་བྱལ་བའི་བདེ་སྤྱིད་ཀྱི་ཆོག་ལས་པ་ཞིག་བཅའ་དགོས་རྒྱ་རེད།

ཨ་ལན། འོན་ང་ཚོས་ཚོགས་པ་འདི་ལ་འཆོལ་ཞིབ་བྱས་ན་མི་འགྲིག་གས།

ནན་རེ་ཉོང་། ལན་ཁང་གིས་ང་ཚོར་ཕྱོགས་གཉིས་ཀར་གདེང་འཛིག་ཡོང་བའི་
མཉམ་འབྲེལ་གི་ལས་དོན་ནང་མདུན་བསྐྱོད་རི་ལྟར་བྱེད་དགོས་པའི་ཐོག་
མའི་ཆ་སྟེན་གསལ་ཐོར་བརྗོད་སོང་། ང་ཚོས་བརྗོད་གཞི་འདི་དང་འབྲེལ་
བའི་རི་བཀག་ལ་བསམ་གཞིགས་བྱེད་རྒྱ་ཡིན། མཉམ་འབྲེལ་བྱས་ཆེ་འབྲས་
བྱ་ཆེན་པོ་ཐོན་པའི་ཁྲབ་ཁོངས་གང་དག་ཡིན་ནམ། ང་ཚོ་ནི་འདི་ནས་ཕྱོགས་
གང་དུ་འགྲོ་དགོས་སམ། བྱེད་ཅག་གི་བསམ་ཚུལ་ལྟར་ན། ཕྱོགས་གཉིས་

ཀས་ཇེས་མར་ཅི་ཞིག་བྱ་དགོས་པ་ཡིན་ནམ།

ཁོང་ཉན། ་ ངས་ཁ་ཡག་བརྗོད་ཀྱི་མེད། འོན་ཀྱང། ང་ཆོས་ཞིབ་འཇུག་ཆོད་ལྟེ་
 གོས་བསྐྱར་ནང་གི་བརྗོད་བྱ་ཁག་ཅིག་དངོས་ཡོད་ལག་ལེན་དུ་འདེབས་སུ་བ་
 རྒྱ་རེད། ང་ཆོས་རྒྱན་དུ་ནང་བ་ཆོ་ཞིབ་འཇུག་གི་ཡུལ་ཞིག་དུ་བཟུང་སྟེ།
 ཁོང་ཆོའི་སྤྱན་མིན་གྱི་སྒྲོའི་ཡོན་ཏན་རྣམས་ང་ཆོའི་ལྟ་ཚུལ་ལ་ཅི་ཞིག་རྒྱན་
 ལྟ་ཡིན་པ་དེ་དང་ཞིབ་བསྐྱར་བྱེད་ཀྱི་ཡོད། ང་ཆོས་ཁོང་ཆོ་ནི་གཞན་ལས་
 ལྟག་པ་ཅི་ཙམ་ཞིག་ཡིན་པའི་དྲི་བ་འགོད་པ་དང་། རྟོགས་གཤམ་ཆེན་ཞིག་
 རས་གཞན་ལས་ལྟག་པ་ཡིན་ཆེ་ང་ཆོའི་དང་བ་འདེན་གྱི་ཡོད། ཡིན་ཡང་།
 གཤམ་ཏེ་ང་ཆོས་ཁོང་ཆོའི་བརྗོད་དོན་རྣམས་བདེན་པར་བཟུང་སྟེ། ཁོང་ཆོ་ལ་
 རྟོང་ཆོར་དང་སྒོ་གཉིས་ཆ་མཉམ་དུ་བཞག་ནས་སེམས་ཀྱི་བཏང་སྟོམས་
 ཤིག་བསྐྱབ་པའི་ཐབས་ལམ་ཡོད་པར་ཡིད་ཆེས་བྱས་ཆོ། རྟོགས་གཅིག་
 རས་བཤད་ན། འདི་ནི་ཞིབ་འཇུག་གི་ནང་དུ་ཆད་འཇུག་གྱི་གཞི་རྩའི་ཆད་
 གཞི་ཞིག་དུ་འཛིན་ཆོག ང་ཆོས་རང་ཉིད་ཀྱི་སེམས་ཁམས་ལ་ཆད་གཞི་དེ་
 ལས་ཁྱད་པར་ཅི་ཞིག་ཡོད་པར་སྟོན་པའི་ཞིབ་འཇུག་ཆོད་ལྟ་གསར་ཙམ་
 བྱེད་དགོས། ཁོང་ཆོའི་བརྗོད་དོན་རྣམས་བདེན་པ་ཡིན་ཆོ། ང་ཆོས་སྤྱག་
 བསྐྱེད་ཀྱི་རྟོགས་ནས་ཀྱང་པན་ཚུན་མི་མ་སྤྱན་པའི་ཁྱད་པར་དོས་འཛིན་བྱེད་
 སུབ་རྒྱ་རེད། འདི་ནི་ཞིབ་འཇུག་ཆོད་ལྟ་ལ་བཙས་བསྐྱར་བྱེད་སྟངས་ཤིག་
 ཡིན།

ཨ་མོ་རོད། ་ ཁོང་ཉན་དང་དེད་གཉིས་ཀྱིས་ཁ་སང་བརྗོད་གཞི་འདིའི་ཐད་ལ་ཁ་བརྗོད་

བྱས་ཤིང་། ངས་ཁོང་ལ་སེམས་གཙོང་བཙོས་ཐབས་ཀྱི་སེམས་ཁམས་རིག་
བ་སྐྱ་བ་ཚོ་ཉིན་བཅུ་ལྔ་ཀྱི་མཆེམས་ལ་མགོན་འབོད་བྱེད་དགོས་ཚུལ་
བརྗོད་བ་ཡིན།

ཁོད་ཉན། ་། སྐབས་དེར་ངའི་ངོ་གདོང་དཀར་པོར་གྱུར་སོང་།

འཛོད་ཇི། ་། ང་ལ་མཚོན་ན། ཉམས་ཞིབ་ཀྱི་ལས་དོན་གྱི་བྲག་བ་འཆར་འགོད་འཐེན་
བར་ལྟོས་ན། ཚོགས་འདུ་འདིའི་དང་བ་འཐེན་བའི་ཆ་ཤས་ཤིག་ནི་འབྲས་བུ་
ཐོན་བའི་མཉམ་འབྲེལ་གྱི་ཆ་རྒྱུན་དང་པན་ཚུན་གྱི་ལྟ་བུ་རྣམས་གསལ་པོར་
བཟོས་ཡོད་བ་དེ་ཡིན། འདིའི་ཕྱོགས་ནས་མང་པོ་ཞིག་གསལ་པོ་ཆགས་
སོང་། མཉམ་འབྲེལ་དེའི་ནང་དུ་ཅི་ཞིག་འདུས་ཡོད་བ་དང་། དཀའ་ངལ་ཅི་
ཞིག་འབྱུང་བ། མཉམ་འབྲེལ་འདི་ལ་གཞི་རྩའི་ཆ་རྒྱུན་གང་དག་དགོས་པ།
མཉམ་འབྲེལ་འདི་དང་འབྲེལ་བའི་སྤང་དོར་གྱི་གནད་དོན་ཁག་ཅིག་བཅས་
རྟོགས་བར་མདུན་བསྐྱོད་ཆེན་པོ་བྱས་ཡོད། ཉམས་ཞིབ་ཀྱི་ལས་དོན་གྱི་བྲག་
བ་ཞིག་ལ་མཚོན་ནའང་། བཟོ་སྐྱེད་འདིས་ཉམས་ཞིབ་བ་གཅིག་གམ་ཚོགས་
སྡེ་གྱི་བྲག་བ་ཞིག་གི་འདོད་བ་ལྟར་དུ་ཞིབ་འཇུག་གི་བརྗོད་བྱ་རྣམས་སོ་སོར་
བྱས་སྤྱོད་ཡོད།

ལན་ཁྲ། ་། གང་ཟག་ཅིག་ལ་རང་གི་སྤྱིང་ཚོར་རྣམས་སྦངས་འཛིན་གྱི་སྒྲོའི་བྱས་བ་
ཡོད་མེད་དེར་ཞིབ་འཇུག་བྱེད་བའི་སེམས་ཁམས་རིག་བའམ་སེམས་གཙོང་
བཙོས་ཐབས་ཀྱི་ཚོད་ལྟ་ཅི་འདྲ་ཞིག་དགོས་པ་ཆེན་རིག་བ་ལས་ནང་བ་ཚོས་
ང་ཚོར་ལེགས་པར་བརྗོད་སྤྱོད་ཀྱི་རེད། ཚོད་ལྟ་དེ་ཚོ་ཁག་ཅིག་ནི་ཁྱད་བ་

བཀྲག་བྱེད་ཀྱི་འབྲུལ་ཆས་ལ་མ་བརྟེན་པར་བྱེད་ཆོག་པ་དང་། འོན་ཏེ་མར་
ནང་པ་ཆོས་རྩ་རམ་ས་ལར་བྱེད་ཐུབ་པ་ཞིག་རེད། འོན་ཏེ་ལྷན་པའི་ཉམས་
ཞིབ་ཀྱི་མཉམ་འབྲེལ་ཞིག་རྒྱན་འཁྲོངས་བྱེད་དགོས་ཆེ། ཉམས་ཞིབ་དེ་ནི་རྒྱ་
ལར་དང་ཐོད་དུའང་དར་དགོས་རྒྱ་རེད། ཐོད་པའི་ནང་པ་ཆོས་ཆན་རིག་པ་
ཆོ་དང་མཉམ་འབྲེལ་གྱིས་རྒྱལ་ཁབ་འདི་ཆོའི་ནང་དུ་འབྱུང་འགྱུར་གྱི་ལོ་རྒྱུ་
འགའི་ནང་དུ་ཞིབ་འཇུག་ཆོད་ལྟ་བུ་གྱིས་ཉེ། གྲུབ་དོན་རྣམས་དཔར་སྦྱོར་བྱས་
ན་འབྲས་བྱ་ཆེན་པོ་ཞིག་འབྱུང་ངེས། འདི་ལྟར་གཞན་གྱི་དཔེ་རུ་འགྱུར་བའི་
ཞིབ་འཇུག་ཆོད་ལྟ་ཞིག་ལེགས་འབྲུབ་ཡོང་བར་འབད་བཅོལ་བྱེད་ཆོག་ ཞིབ་
འཇུག་ཆོད་ལྟ་འདི་ལྟ་བུ་ནི་ང་ཆོས་རྒྱུ་ཕྱོགས་སུ་བྱེད་པ་རྣམས་དང་གཅིག་
མཚུངས་མིན་ཞིང་། དེའི་ཕྱིར་ཉ་ཅང་དང་བ་འདེན་པ་ཞིག་ཡིན་རྒྱ་རེད། ང་
ཆོས་རྒྱུ་ཕྱོགས་སུ་ཞིབ་འཇུག་ཆོད་ལྟ་དེ་ཆོ་བསྐྱར་སྒྲོས་བྱེད་ཆོག

སྤྱི་ཐེའོ། ང་ནི་མཉམ་འབྲེལ་འདི་ལ་ཁྱེད་ཀྱི་ནས་ལོ་རྒྱུས་གསུམ་ཞིག་འགོར་
ཡོད་པ་དང་། ངས་ང་ཆོའི་ལྟ་ཆུང་རྣམས་མདོར་བསྡུས་ནས་བརྗོད་རྒྱ་ཡིན།
ངས་རང་ཉིད་སྒྲེར་གྱི་བདེ་ཐང་དང་། ལེགས་ཕྱོགས་ནས་རང་ཉིད་ལ་འགྱུར་
བ་སོང་བ་སོགས་གཞིར་བཞག་གིས་སྒྲོའི་སྦྱོང་བརྗོད་ཀྱི་རིན་ཐང་མཐོང་བས་
ཉམས་ཞིབ་འདིར་ཁྱེད་ཀྱིས་ཡིན། མི་ཆོར་ལྷན་སྦྲེས་ཀྱི་ཁྱད་རྣམ་དང་གཞིས་
རྒྱུད་སོགས་ཡོད་ཀྱང་། ང་ཆོས་བཟང་ཕྱོགས་ཀྱི་འགྱུར་བ་དང་བདེ་ཐང་ནི་
སྒྲོའི་སྦྱོང་བརྗོད་ལ་བརྟེན་ནས་འབྱུང་ཐུབ་པར་འདོད་ཀྱི་ཡོད། དེའི་ཕྱིར་སྒྲོའི་
སྦྱོང་བརྗོད་ཐོབ་པའི་མི་ཆོར་ཞིབ་འཇུག་ཆོད་ལྟ་བྱས་ཉེ། འོན་ཏེ་སྤྱི་ཐེའོ་

ལྷ་འབྲུང་གི་ཡོད་མེད་ལ་བརྟག་དབྱེད་བྱུང་དང་བ་འཕྲེན་པ་ཞིག་རེད། ང་
 ཚོས་སློའི་སྤྱོད་བཟུང་ཡོད་མེད་ཀྱི་བར་ལ་བྱུང་བར་མཐོང་ཆོ། འདི་ནི་རིན་
 ཐང་ཆེ་བའི་བདེན་དོན་ཞིག་ཡོད་པའི་མཚོན་ཉག་ས་ལྟ་བུ་ཡིན། ད་ལྟའི་བྱ་བ་
 གཙོ་བོ་སློའི་སྤྱོད་བཟུང་བྱས་མ་སྤྱོད་མཁན་ཚོར་ཡང་ཡང་ཞིབ་འཇུག་ཆོད་
 ལྟ་བྱས་ཏེ། སློའི་སྤྱོད་བཟུང་གི་དོན་སྤྱི་འདི་ཚད་མར་བསྐྱབ་བྱུང་འདི་ཡིན་པ་
 ངས་རང་གི་ལས་རོགས་ཚོར་མོས་མཐུན་བྱེད་ཀྱི་ཡོད། འདི་ནི་གནད་འགག་
 ཅིག་རེད། ཉང་བ་ཚོས་བརྗོད་པའི་སློའི་ཡོན་ཏན་དེའི་རིགས་རང་གི་ཁོར་
 ཡུག་དང་རིགས་ཇུས་ལ་བརྟེན་ནས་ང་ཚོར་ལྷན་སྐྱེས་སུ་ཡོད་པ་ཡིན་ཆོ། ང་
 ཚོས་རང་ཉིད་སུ་ཞིག་ཡིན་པ་དེ་དང་འོས་འཚམས་ཡིན་པའི་འཆོ་བ་སྐྱེལ་
 ལྷངས་ཤིག་འདེམས་དགོས་པ་ལས། གཞན་ལ་རོགས་རམ་མང་པོ་ཞིག་བྱེད་
 ཐུབ་བྱུ་མ་རེད། འོན་ཀྱང་། གལ་ཏེ་ང་རང་སྤྱི་འདི་མཐོ་སློབ་ཏུ་ཡོད་སྐབས་
 ད་ལྟའི་འདི་འབྲུ་ཞིག་གཏན་ནས་མིན་པ་བདེན་པ་ཡིན་ཞིང་། བྱམས་སེམས་
 ཆེ་ཞིང་ཐབས་ལ་མཁས་པའི་དགེ་ཆུན་ཚོའི་ལམ་སྟོན་དང་། ང་རང་ཉིད་ཀྱི་
 འབད་བརྩོན་བཅས་བརྒྱད་ནས་འདི་ལྷ་ཆགས་པ་ཡིན་ན། ཉང་རང་སྤྱི་འདི་
 བས་འདི་ནི་བདེན་པ་ཡིན་པའི་ཡིད་ཆེས་བྱེད་ཀྱི་ཡོད། ་ སློའི་སྤྱོད་བཟུང་གི་ཁེ་ཕན་འདི་ནི་
 ངས་འགོ་བ་མའི་རིགས་ལ་འབྲུལ་འདོད་པའི་ལེགས་སྐྱེས་ཤིག་ཡིན། བཟང་
 རྟོགས་ཀྱི་འགྲུར་བ་འདི་ཚོའི་བརྒྱད་རིམ་ལ་བརྟག་དབྱེད་བྱེད་པ་ནི་ཆེས་
 རྒྱབས་ཆེ་བའི་ཉམས་ཞིབ་ཅིག་ཡིན། ཞིབ་འཇུག་འདིའི་རིགས་ལ་དུས་ཚོད་
 རིང་པོ་དགོས་ཀྱང་རིན་ཐང་ཆེན་པོ་ཡོད།

ཉན་རེ་འོང་། ། ང་ཚོས་འདིར་ནང་པའི་སྒྲིམ་སྒྲུབ་ཀྱི་སྒོལ་རྒྱན་དང་། དེས་སེམས་ཀྱི་
 རྒྱས་ཚུལ་ཁག་དང་སྒོལ་སྒྲོང་བ་བྱེད་ཐུབ་མིན་གང་ཞིག་གསལ་སྟོན་བྱེད་
 པར་དོ་སྤྱད་བྱས་ཡོད། ང་ཚོར་འདིའི་སྟོགས་ནས་ངི་བ་ཞིག་ཡོད་པ་མ་ཟད།
 གོ་མོར་འབྱུང་བའི་ཉན་ཁའང་ཡོད། ང་ཚོས་སྒྲིམ་སྒྲུབ་སྒོལ་རྒྱན་ཀྱི་ཆ་ནས་
 བར་དོན་རིག་པའི་གོ་རྟོགས་ནི་གཞན་ལས་ཁྱད་དུ་འཕགས་ཤིང་། རང་གི་སྒོ་
 ལ་སྤངས་འཛིན་བྱེད་པའམ་རང་གི་སྒོ་བཟང་སྟོམས་སུ་འཛོག་པའི་ཐབས་
 ལམ་ཁོ་ན་དེ་ཡིན་ནམ། ངི་བ་འདི་ལ་སུ་ཞིག་གིས་ལན་ཞིག་གནང་རྒྱ་ཡིན་
 ནམ།

ཨ་མོ་འོང་། ། བར་པ་ཚོས་སྒོལ་སྒྲོང་བརྒྱུད་བྱེད་པ་དང་། ཡང་ན་སེམས་ཀྱི་ཡོན་ཏན་
 གོང་འཕེལ་དུ་གཏོང་བའི་ཐབས་ལམ་ང་ཚོ་གཅིག་ཕྱར་མ་གཏོགས་མེད་ཅེས་
 བསམ་ཀྱི་མེད་པ་གསལ་པོ་ཡིན། ང་ཚོའི་གསུང་རབ་ཅིག་ཏུ་མི་ཞིག་གིས་
 བཅོམ་ལྡན་འདས་ལ་རང་གིས་བསྟན་པའི་ལམ་ནི་ཐར་པའི་ལམ་ཁོ་ན་དེ་ཡིན་
 མིན་བཀའ་འདྲི་ཞུས་སྐབས། བཅོམ་ལྡན་འདས་ཀྱིས་རང་གིས་བསྟན་པའི་
 ལམ་ནི་ལམ་བྱེ་བྲག་པ་ཞིག་ཡིན་པ་ལས་ལམ་ཁོ་ན་དེ་མིན་ཞིང་། ཚུལ་
 ཁྲིམས་དང་། ཉིང་དེ་འཛིན། དེ་བཞིན་དངོས་ཡོད་གནས་ལུགས་ཇི་བཞིན་དུ་
 རྟོགས་པའི་ཤེས་རབ་བཅས་འདུས་པའི་སྒྲོའི་སྒྲོང་བརྒྱུད་གང་གིས་ཀྱང་ལམ་
 འདི་སྟོན་ཐུབ་པར་གསུངས་ཡོད། གསུང་རབ་གང་ཞིག་ཡིན་ཡང་བྱུང་ཆ་འདི་
 དག་ཡོད་ཆེ། གང་ཟག་ཅིག་གིས་དེར་བརྟེན་ནས་ཚོས་རྣམས་ཀྱི་རང་བཞིན་
 ཇི་བཞིན་དུ་རྟོགས་ཐུབ་རྒྱ་རེད། ཅ་དོན་འདི་ཚོ་ནི་སྤྱད་ཡིག་དང་དཔེ་མཚོན།

མཆོན་རྟགས་སོགས་གང་ཞིག་བརྒྱད་ནས་བསྟན་ཡོད་མེད་གནད་འགག་
ཅིག་མིན།

རེ་ཆར་ཤི། ་ ངས་ལན་ཁར་གྱི་བརྗོད་དོན་གལ་ཆེན་དེར་ཁ་སློན་ཞིག་བྱེད་རྒྱ་ཡིན།
ད་ལྟ་མཉམ་འབྲེལ་ལ་དགའ་མོས་བྱེད་པའི་ང་ཆོ་ནི། གཤེས་སྤྱོད་ཀྱི་ཞིབ་
འཇུག་གི་ཆོད་ལྟ་རྣམས་རིག་གཞུང་གཞན་ཞིག་གི་ནང་དུ་འབྲེན་པ་དང་།
ཡང་ན་གསར་ཚུལ་བྱེད་པའི་དུས་སྐབས་ཤིག་ཏུ་སླེབས་ཡོད།

ཞིབ་འཇུག་བརྟག་དབྱེད་ཁང་གི་ཆོན་རིག་པ་ཆོས་ཤེས་གསལ་ལྟར། མཉམ་
འབྲེལ་གྱི་ཉམས་ཞིབ་འདིའི་རིགས་སྐབས་པའི་ཞོར་ཐོན་གྱི་འབྲས་བུ་ངོ་མཆར་བ་ཞིག་
སྟེ། བརྟག་དབྱེད་ཁང་དུ་གནས་ཚུལ་སྤྱོད་སྤྱད་བྱེད་ཀྱི་མེད་པའི་སྐབས་སུ་དུས་
ཆོད་སྟོང་པ་ཏ་ལས་པའི་མང་ཞིང་། དུས་ཆོད་སྟོང་པ་དེ་ཆོའི་ནང་སྐྱེད་མོལ་མང་པོ་
ཞིག་འབྱུང་ཞིང་། སྐྱེད་མོལ་དེ་དག་གི་ཁོད་དུ་སྟོའི་སྟོང་བརྟན་གྱི་ཤུགས་རྒྱེན་ལ་
ཞིབ་ཏུ་ལྟ་བྱེད་ཀྱི་ཆོད་ལྟ་གསར་པའི་བསམ་སྒྲུབ་འབྱུང་གི་ཡོད། ང་ཆོས་མ་འོངས་
པར་མཉམ་འབྲེལ་འདིའི་ཞོར་ཐོན་གྱི་འབྲས་བུ་དེ་དག་མཐོང་ཐུབ་ཀྱི་རེད།

ཨ་མོ་རོད། ་ ངས་འཇད་རོ་མེས་རང་གི་གཏམ་བཤད་དུ་བརྗོད་པའི་སྐད་ཆ་ཞིག་སྐྱེད་
འདོད་བྱུང་། ཁོང་གིས་སྟོང་བ་དང་དངོས་ཡོད་གནས་ལུགས་སྒྲ་མོ་སྟོར་ཞིག་
ཆོག་གི་ནང་དུ་ཏ་ཅང་འཇུག་དཀའ་ཚུལ་བཤད་སོང་། ངས་ཁྱེད་ཅག་ལ་བློ་
གསོ་ཞིག་གཏོང་འདོད་པ་ནི། བཅོམ་ལྡན་འདས་ཀྱིས་ཀྱང་དང་པོར་ཐར་པའི་
ལས་ལ་བཅོན་དགོས་པའི་རིན་ཐང་མེད་པར་གཟིགས་ཤིང་། ཁོང་ལ་འང་
གཞན་གྱིས་སྐུ་སྟོང་བྱེད་དགོས་བྱུང་བ་འདི་ཡིན།

ང་ཚོས་མཆོག་གིས་འདིར་སྒྲིང་མོལ་མཐུག་བསྐལ་བ་དང་། རོག་མ་ནས་ཏུ་ལའི་
 སྒྲ་མ་མཆོག་གིས་མཐའ་མའི་གཏམ་བཤད་དེ་གནང་བའི་ཐག་གཅོད་བྱས་ཡོད། ཁོང་
 གིས་སྤྲོས་ཆའི་སྤྲོང་གི་མཁས་དབང་དང་ཆོན་རིག་པ་གཅིག་ཏུ་མ་ཡིན་པར་
 ཆོགས་ཞུགས་པ་ཡོངས་ལ་ཆོག་འགའ་གསུང་རྒྱ་རེད། ཏན་རེ་འོང་གིས་རེ་སྐྱལ་
 ཞུས་པ་ལྟར། ཁོང་ཡར་བཞེངས་ནས་གཏམ་བཤད་པའི་མདུན་ཅོག་གི་རྩར་ཐེབས་
 མོང་། གསུང་སྒྱུར་བྱུང་བསྟན་སྒྲིབ་པའང་ཁོང་གི་འབྲིས་སུ་ལངས་བསྟན་འདུག ཏུ་
 ལའི་སྒྲ་མ་མཆོག་གིས་རང་གི་བརྗོད་དོན་རྣམས་གཞན་གྱིས་གསལ་པོར་རྟོགས་
 དགོས་ཆེ། ཁོང་གིས་རྒྱན་ཏུ་བོད་སྐད་ཏུ་གསུང་གི་ཡོད། ག་ཤམ་གྱི་ཆོན་པ་འདི་ནི་
 ཁོང་གིས་གསུངས་ཤིང་སྐབ་བསྟན་སྒྲིབ་པས་ཐད་ཀར་དབྱིན་སྐད་ཏུ་བསྒྱུར་བ་མར་
 ཡིག་ཐོག་ལ་པལ་བ་ཞིག་ཡིན།

ཏུ་ལའི་སྒྲ་མ། ར་རང་ཆོན་རིག་པ་དང་། ཏན་པའི་མཁས་པ་ཆོ་དང་ལྟན་ཏུ་ཉིན་
 གཉིས་ཀྱི་བཟོ་སྒྲིང་འདིར་ཞུགས་བྱུང་། འདི་དབྱིན་ཡིག་གི་ཤེས་ཚད་ནི་
 ཏ་ཅང་མཐོ་པོ་ཞིག་མིན་ལྟར་སྤྲོས། བཟོ་སྒྲིང་འདིའི་ནང་གི་བསམ་ཚུལ་བཟེ་
 ལེན་ཐམས་ཅད་རྟོགས་མ་སྐབ་ཀྱང་། ངས་མང་པོ་ཞིག་རང་གི་དབྱིན་ཡིག་གི་
 ཤེས་ཚད་དམའ་པོ་འདིར་བརྟེན་ནས་ཤེས་བྱུང་། དེ་ཚོས་རང་གི་རྣམ་
 རིག་གྱུང་ཏུ་བཏང་ཞིང་སེམས་ལ་དགའ་སྤྱོད་ཞིག་ཀྱང་བསྐྱེད་མོང་། ལན་ཁར་
 དང་འབྲུག་རོ་མེ་གཉིས་ཀྱིས་ང་ཚོའི་བཟོ་སྒྲིང་གི་གནད་འགག་སྐོར་ཞིག་
 མདོར་བསྐྱུས་ནས་བརྗོད་པ་དང་། ངས་ཁོང་ཚོར་ཉན་བཞིན་དགའ་སྤྱོད་བཏང་།
 ངས་བརྗོད་བྱུང་བ་ནི་ངས་ཁྱེད་ཚོར་མོས་མཐུན་ལྟེན་གྱི་ཡོད་ཅེས་པ་འདི་

ཡིན། དེ་རིང་ང་ནི་ལེགས་སོ་ཟེར་མཁན་གྱི་བཀའ་སློན་ལྟ་བུ་ཞིག་ཡིན་པའི་
ཆོར་སྤང་བྱང་།

ངས་ད་དུང་གོ་སྐབས་འདི་སྒྲངས་ནས་གཏམ་བཤད་པ་ཆང་མར་
ཐུགས་རྗེ་ཆེ་ཞུ་རྒྱུ་ཡིན་ཞིང་། ཁོང་ཆོས་གོ་རྟོགས་དང་གཤེད་ཆོད་ཡོད་པའི་
སློན་ནས་ཆོག་ཉུང་དོན་གསལ་གྱིས་སོ་སོའི་གཏམ་བཤད་གནང་སོང་། བང་
དོན་རིག་པ་དང་ཆོན་རིག་གི་བཟོ་སྐྱེད་འདི་ལ་ཁེ་ཕན་ཡོད་པའི་བསམ་སློན་
སྤྲོ་མོ་ཞིག་ནས་ང་ལ་ཡོད་ཀྱང་། བཟོ་སྐྱེད་འདི་ཆོར་ཞུགས་ཐངས་རེར་ངའི་
སེམས་ཤུགས་ད་དུང་ཆེ་རུ་འགྲོ་བཞིན་ཡོད། སྤང་མོལ་འདི་ཆོར་ཞུགས་
ནས་མཐུག་བསྐྱེལ་ལ་ཉེ་སྐབས་དབྱིན་ཡིག་སྦྱོང་བའི་ངའི་འདོད་བཤང་ཆེ་རུ་
འགྲོ་མོད། ཟླ་བ་འགའ་འདས་པའི་རྗེས་སུ་འདོད་པ་དེའང་རིམ་གྱིས་ཉམས་
འགྲོ་བ་དང་། འདི་ལྟར་ངའི་དབྱིན་ཡིག་ལ་ནམ་ཡང་ཡར་རྒྱས་འབྱུང་གི་མེད།
དོན་རོ་མར་ང་ལོ་ཆེ་རུ་སོང་བ་དང་ལྷན་དུ་ངའི་དབྱིན་ཡིག་ཀྱང་རྒྱས་ཀྱི་ཡོད།
དེང་རབས་སྤྱི་ཆོགས་ཀྱི་བདེན་དོན་ཞིག་ནི། མི་མང་སོ་ཞིག་གིས་ཆོན་རིག་
ལ་ཡིད་ཆེས་དང་གཤེད་འཛོག་ཐ་ན་ཡི་རང་ཡང་བྱེད་ཀྱི་ཡོད་པ་འདི་ཡིན། ཡིད་ཆེས་
དང་ཡི་རང་འདི་ཆོན་རིག་གིས་ཆགས་སློང་ཉམ་ཉམ་ལ་འབྱུང་རྒྱུ་བྱེད་པར་དོགས་
ནས་ཉམས་པར་བྱས་ན་མི་འགྲིག་ ཅུ་བའི་ཆ་ནས་ཆོན་རིག་ནི་འགྲོ་བ་མིའི་རིགས་ལ་
བདེ་སྦྱིད་བསྐྱེད་པའི་ཐབས་ལམ་ཞིག་རེད། ཡིན་ཡང་། མཆོམས་རེར་འབྲུལ་ལས་
ཀྱིས་མཐུག་འབྲས་ངན་པ་བསྐྱེད་ཀྱི་ཡོད། འདི་ནི་ཆོན་རིག་དང་འབྲུལ་ལས་ལ་ངན་
ཆ་ཞིག་ཡོད་པའི་རྒྱུ་མཚན་གྱིས་མིན་ཞིང་། ང་ཆོ་འགྲོ་བ་མིས་དེ་ཆོ་བཀོལ་སྦྱོང་།

མོག་པར་བྱས་པའི་རྒྱུ་ལྱིས་རེད། མཐར་ཐུག་ན་ནོར་འཁྲུལ་ར་ཆོ་འཕྲོ་བ་མི་ལ་ཡོད་
པ་ཡིན། ཚན་རིག་ནི་རང་ངོས་ནས་ངོ་མཆར་བ་ཞིག་དང་། འཕྲོ་བ་མིའི་རིགས་ལ་
ཞབས་འདེགས་ཆེན་པོ་ཞིག་ཏུ་གྱུར་ཡོད།

ནང་བསྟན་གྱིས་ཆོས་ལུགས་གཞན་དང་འདྲ་བར་རྒྱན་དུ་སྡིང་ཞེ་དང་།
བྲམས་པ། བཟོད་པ། ཆོག་ཤེས། ཚུལ་མཐུན་གྱི་སྟོང་པ་སོགས་གསུང་གི་ཡོད། འདི་
ཆོ་ནི་ཉིན་བདེ་བ་དང་མཆན་བདེ་བ་ཞིག་ཡོང་བར་བཞོལ་སྟོང་ཆེ། ཆོས་ལུགས་
ཐམས་ཅད་གྱིས་འདི་ཆོ་གཅིག་མཚུངས་སུ་གསུང་གི་ཡོད་པ་དང་། དེའི་ཕྱིར་འགྲོ་བ་
མིའི་རིགས་ལ་ཞབས་འདེགས་བསྐྱབ་པའི་རུས་པ་ནི་ཆོང་མར་གཅིག་མཚུངས་སུ་
མཆིས། ནང་བསྟན་གྱིས་ང་ཆོར་འགྲོ་བ་མིའི་རིགས་ཅོམ་མ་ཡིན་པར། ཆོར་བས་
འདི་དང་ཕྱི་མ་རྣམས་བརྒྱད་ནས་སེམས་ཅན་ཐམས་ཅད་ལ་སྡིང་ཞེ་བསྐྱོམ་དགོས་
པར་གསུང་གི་ཡོད། ནང་བསྟན་གྱི་གཞི་ཅའི་དམིགས་ལུལ་ནི་སེམས་ཅན་ཐམས་
ཅད་ལ་ཕན་པ་བསྐྱབས་ནས་ཞབས་འདེགས་ལྷ་རྒྱ་འདི་ཡིན།

ད་བར་དུ་ཆོན་རིག་གིས་བྱིའི་དངོས་ཁམས་ཀྱི་ཆོས་རྣམས་གཙོ་བོར་བསྟུང་
 ཞིང་། བར་བསྟན་གྱིས་ཆོས་ལུགས་ཀྱི་སློལ་རྒྱ་བ་གཞན་དག་དང་འབྲ་བར་རྩ་བའི་ཆ་
 བས་ནང་སེམས་ཀྱི་རིན་ཐང་རྣམས་གཙོ་བོར་བསྟུང་ཡོང། ང་ཆོ་འགྲོ་བ་མི་ལ་དངོས་
 ཁམས་ཀྱི་ལུས་ལྷན་ཡོད་པར་མ་ཟད། བར་ལུས་ཅན་གྱི་སེམས་ཁམས་ཀྱང་ཡོད།
 བདེ་སྲིད་དང་དོན་སྙིང་ལྡན་པའི་མི་ཆེ་ཞིག་ཡོང་བར་ང་ཆོས་རང་གི་ལུས་ལྷན་དང་
 སེམས་གཉིས་ཀར་ལྟ་རྟོག་བྱེད་དགོས་སྒྲུ་རེད། རྒྱ་མཚན་འདིའི་ཐོག་ནས་བལྟས་ཆོ་
 ཆོས་ཀྱི་སློལ་རྒྱ་ན་དང་བྱིའི་དངོས་པོའི་ཡར་རྒྱས་གཉིས་ཟུང་འབྲེལ་བྱས་ན་ན་ཅང་

འོས།

ནང་པའི་སྒྲོམ་སྒྲུབ་ཀྱི་སྒོལ་རྒྱན་ནང་ཐོག་མ་ནས་དངོས་ཡོད་གནས་ལུགས་
 ཀྱི་རང་བཞིན་ལ་བརྟག་དབྱང་བྱེད་པ་ནི་གནད་དོན་གཙོ་བོ་ཞིག་ཆགས་ཡོད། གལ་
 སྲིད་ང་ཚོས་བཙུག་པ་ལྟར་འདས་ཀྱིས་གསུངས་པའི་སྒྲུག་བསྐལ་བདེན་པ་དང་། ལྷན་
 འབྱུང་བདེན་པ། འགོག་བདེན། ལམ་བདེན་བཅས་བདེན་པ་བཞི་ལ་བརྟམས་ཆེ། སྒྲུག་
 བསྐལ་ཀྱི་རང་བཞིན་གྱི་བྲག་པ་རྣམས་ཐོག་མར་གསུངས་ནས་བདེན་པ་གཞན་
 རྣམས་འོག་ཏུ་གསུངས་པའི་འགྲོ་སྐྱེད་ཤིག་ཡོད། འདི་ནི་དངོས་ཡོད་གནས་ལུགས་
 རི་བཞིན་དུ་རྟོགས་པ་གཙོ་བོར་བཟུང་བ་ཞིག་ཡིན། བདེན་པ་བཞིའི་འབྲས་བུ་རྣམས་
 གཙོ་བོར་བཟུང་བའི་འགྲོ་ལུགས་གཞན་ཞིག་ཡོད་ལ། འདི་ནི་དངོས་ཡོད་གནས་
 ལུགས་ཀྱི་གོ་རྟོགས་གཞིར་བཞག་ལས་བྱུབ་པའི་སྒྲིང་ལམ་ཀྱི་ཆེད་དོར་གཙོ་བོར་
 བཟུང་བ་རེད། དེ་ནས་གསུམ་པ་ནི། སྒྲིང་ལམ་ཀྱི་ཆེད་དོར་དེ་ལྟ་བུའི་འབྲས་བུ་རྟོག་
 པའི་གསུང་རྣམས་ཡིན་ཞིང་། ནང་པའི་སྐྱད་བརྗེས་པའི་ནང་ང་ཚོས་དེར་ལམ་ཀྱི་
 འབྲས་བུ་ཞེས་བརྗོད་ཀྱི་ཡོད།

ནང་པའི་སྒྲོམ་སྒྲུབ་ཀྱི་གསུང་ཐམས་ཅད་གཞི་ལམ་འབྲས་གསུམ་ཀྱི་སྒྲོམ་
 གཞིའི་ནང་བྱུབ་ཡོད། བཙུག་པ་ལྟར་འདས་ཀྱིས་གསུངས་པའི་མདོ་རྩ་རང་གིས་སྒྲིང་
 པའི་འབྲས་བུའི་བྱང་ཚོས་རྣམས་དེ་དག་བསྐྱེད་པའི་རྒྱ་དང་རྒྱུན་ལ་བརྟེན་ཡོད་པའི་
 དོས་འཛིན་ཞིག་ཡོད་ཅིང་། དངོས་ཡོད་གནས་ལུགས་རི་བཞིན་དུ་རྟོགས་པར་ནང་
 བརྟམས་ཀྱིས་ལོག་ལྟ་གཉིས་ལ་གཡོལ་དགོས་པར་གསུངས་ཡོད། དེ་གཉིས་ནི་སྒྲོ་
 འདོགས་ཀྱི་ལྟ་བ་དང་སྒྲུར་འདོགས་ཀྱི་ལྟ་བ་གཉིས་ཡིན། སྒྲོ་འདོགས་ཀྱི་ལྟ་བ་ནི་གཞི་

དངོས་པོ་ཞིག་ལ་གཏན་ནས་མེད་པའི་བྱང་ཆོས་དང་སྐྱོན་སོགས་ཡོད་པར་སྐྱོ་
འདོགས་པ་ལྟ་བུ་ཡིན་ཞིང། སྐར་འདེབས་ཀྱི་ལྟ་བུ་ནི་གཞི་དངོས་པོ་ཞིག་ལ་ཡོན་ཏན་
དང་བྱང་ཆོས་ཡོད་པ་མཐོང་བཞིན་དུ་མེད་པར་འཛིན་པ་ལྟ་བུ་ཡིན། ལྟ་བ་ཡང་དག་
ཅིག་བསྐྱེད་བསྐྱིདས་བྱེད་པར་ཕྱོགས་ལུང་གི་ལྟ་བ་འདི་ཆོའི་དབང་དུ་འགྲོ་མི་ཉན་པ་
དང། འདིར་ཡང་ང་ཆོས་མཐོང་གསལ་ལྟར། དངོས་ཡོད་གནས་ལུགས་ཅི་བཞིན་དུ་
རྟོགས་པ་གལ་ཆེན་ཞིག་ཡིན།

རྒྱ་ཆེ་ས་ནས་བརྗོད་ན། ཆོན་རིག་གིས་ཀྱང་དངོས་ཡོད་གནས་ལུགས་ཅི་
བཞིན་དུ་རྟོགས་པར་བརྩོན་གྱི་ཡོད། འདིའི་ཕྱོགས་ནས་ནང་དོན་རིག་པ་དང་ཆོན་
རིག་གི་བར་ལ་ཐུན་མོང་གི་རྟེན་གཞི་ཞིག་ཡོད།

ང་ཆོས་སྐར་ཡང་དངོས་ཡོད་གནས་ལུགས་གཞིར་བཞག་གི་སྒྲུང་དོར་གྱི་
གནད་དོན་ལ་བལྟས་ནས་ཅི་བཞིག་འགོད་ཆོག་སྟེ། འགྲོ་བ་མིའི་རིགས་མ་གྲུང་བའི་
ཡར་ཐོན་དུ་སྒྲུང་དོར་དང་འབྲེལ་བའི་ལྟ་བ་རྣམས་སྐྱེང་ན་གོ་རྒྱ་ཞིག་ཡོད་དམ། བལ་
ཆེར་གོ་རྒྱ་ཡོད་ཀྱི་མ་རེད། ནང་པའི་ལྟ་ཚུལ་ལ། སྒྲུང་དོར་གྱི་གོ་རྟོགས་ནི་ང་ཆོའི་
གཞི་ཆའི་རེ་འདོད་ཀྱི་འཆོལ་སྟེག་དང་འབྲེལ་ཞིང། རེ་འདོད་དེ་ནི་སྤྱག་བསྐྱེད་ལས་
རྒྱལ་ནས་བདེ་བ་བསྐྱབ་རྒྱུ་འདི་ཡིན། སྐར་ཡང་བདེན་པ་བཞིའི་ནང་གསལ་སྤྱག་
བསྐྱེད་བདེན་པ་དང་ཀུན་འབྱུང་བདེན་པ་གཉིས་ལ་བལྟས་ཆེ། བཅོམ་ལྡན་འདས་
ཀྱིས་ང་ཆོར་སྤྱག་བསྐྱེད་ཀྱི་རྒྱ་རྒྱེན་ལས་ངས་བར་དུ་རྒྱལ་དགོས་ཤིང། འགོག་
བདེན་གྱི་རྒྱ་རྒྱུ་འགྲོ་བའི་ལམ་བདེན་ལ་བརྟེན་དགོས་པར་གསུངས་ཡོད། སྒྲུང་དོར་
གྱི་གཞི་ཆའི་དོན་སྤྱི་ཞིག་འདི་རུ་ཡོད་དེ། ལམ་བདེན་ནི་མི་དགེ་བའི་ལས་ལ་གཡོལ་

ནས་དགེ་བའི་ལས་ལ་བརྩོན་རྒྱུ་འདི་ཡིན། འདི་ནི་སྤྲུག་བསྐྲུལ་ལས་རྒྱལ་ནས་བདེ་
སྦྱིད་སྤྱོད་བའི་ང་ཚོའི་གཞི་རྩའི་རེ་འདུན་དང་ཐད་ཀར་འབྲེལ་བ་ཡོད།

སྦྱིར་བཤད་ན། ཚན་རིག་པ་ཚོས་ཀྱང་ང་ཚོར་ཕན་པའི་ཅན་ཐོགས་པའི་
གནད་དོན་ཁག་ལ་ཞིབ་འཇུག་བྱེད་གྱི་ཡོད། ང་ཚོས་གཞོན་འཆེ་མེད་པར་གཏོང་བ་
དང་དགེ་མཚན་ཆེ་བ་རྣམས་གོང་འཕེལ་ཡོང་བའི་འབད་བརྩོན་བྱེད་དགོས། འདི་ནི་
ཇི་ལྟར་བྱེད་དགོས་སམ་ཞེ་ན། ངའི་བསམ་པར་ང་ཚོས་འགལ་ཁྲ་ཡིན་པའི་རྒྱས་
ཤུགས་ཀྱིས་ཕན་ཚུན་ལ་འགོག་རྒྱེན་ཇི་ལྟར་བྱེད་པ་དང་། དངོས་ཡོད་གནས་ལུགས་
ཀྱི་རང་བཞིན་གཉིས་རྟོགས་དགོས། དཔེར་ན། རྒྱས་ཤུགས་བྱེ་བྲག་པ་ཞིག་གཞོན་
འཆེ་ཅན་ཡིན་ཆེ། ང་ཚོས་དེའི་ཁ་གཏད་ཀྱི་རྒྱས་ཤུགས་བཅའ་དགོས་པ་དང་། ང་
ཚོས་དེ་ནས་གཅིག་གོང་འཕེལ་དང་གཅིག་མར་ཉམས་པར་བྱེད་པའི་རྩར་ཐག་བྱེད་
དགོས།

ནང་ཡུལ་ཅན་གྱི་འཇིག་རྟེན་དུ་འང་འདི་དང་གཅིག་མཚུངས་ཤིག་འབྱུང་གི་
ཡོད། སྤྱོད་ཚོར་ཁག་ཅིག་ཕན་ཐོགས་ཆེ་ཞིང་། ཞེ་སྤང་དང་ཁོང་ཁྱོད་ལྟ་བུ་གཞོན་འཆེ་
ཅན་ཡིན། ང་ཚོས་ཞེ་སྤང་ཇི་ལྟར་ཞི་བར་བྱེད་དགོས་སམ། ང་ཚོས་དེའི་ཁ་གཏད་ཀྱི་
རྒྱས་ཤུགས་བཅའ་ནས་བཀོལ་སྤྱོད་བྱེད་དགོས་རྒྱུ་རེད། ཐོག་ཕྱོགས་ཀྱི་རྒྱས་
ཤུགས་དེས་ཞེ་སྤང་ཞི་བར་བྱེད་པའི་ཤིང་། འདི་ནི་རང་བྱུང་ཁམས་ཀྱི་ཚོས་ཉིད་
པའི་ཅན་ཞིག་གི་གོ་རྟོགས་དང་འབྲེལ་ཡོད། རང་བྱུང་ཁམས་སུ་ཕན་ཚུན་ཁ་གཏད་
ཀྱི་རྒྱས་ཤུགས་སྒྲོར་ཞིག་ཡོད་པ་དང་། གཅིག་གི་ཤུགས་ཆེ་བྱ་བཏང་ན། དེ་དང་ཆ་
མ་སྒྲུབ་པའི་ཐོག་ཕྱོགས་ཀྱི་རྒྱས་ཤུགས་ནི་རང་བཞིན་གྱིས་ཉམས་རྒྱུ་རེད།

ངས་འདིར་ནང་བསྟན་དར་སྒྲེད་གཏོང་གི་མེད། ང་ཚོས་གོང་དུ་རི་ལྟར་མདུན་
བསྐྱོད་བྱེད་དགོས་པའི་གནད་དོན་གལ་ཆེན་སྒྲོར་ཞིག་སྒྲེད་ཡོད། བཏོ་སྒྲེད་འདིར་
བརྟེན་ནས་མཉམ་འབྲེལ་གྱི་ལས་གཞི་ཅི་ཞིག་ང་ཚོའི་སྒྲོ་རོར་འཁོར་ཐུབ་པའི་བསམས་
ཚུལ་མང་པོ་བརྗོད་སོང་། ཡིན་ཡང་། ང་རང་སྒྲེད་གྱི་ཡིད་ཆེས་ལ། ང་ཚོས་ལས་གཞི་
འདིའི་རིགས་སོ་སོའི་མི་རབས་གཅིག་ཤུའི་བཀག་སྒྲུའི་འོག་ཏུ་འཛོག་མི་རུང་།
ལུགས་སྒྲུང་རིང་པོའི་དམིགས་ལུལ་བཟུང་ནས་ང་ཚོའི་མི་ཐོག་ལས་པར་བཞུལ་ཐུབ་
པ་ཞིག་བྱེད་དགོས།

ང་ཚོས་སེམས་གྱི་སྒྲོ་བ་གསོ་རྒྱུ་ལེགས་སུ་བཏང་སྟེ། ཚད་མཐོའི་འབྲུལ་ལས་
དང་མཉམ་བསྐྱོད་བྱེད་ཐུབ་པའི་བསམས་སྒྲོ་ཞིག་བསྐྱེད་བསྐྱེད་བྱེད་དགོས། ང་ཚོས་
ནང་སེམས་གྱི་འཛིག་རྟེན་ལ་དོ་སྣང་ཆད་ལྡན་ཞིག་སྒྲོད་མ་ཐུབ་ཆེ། ད་ལྟའི་གནས་
སྟངས་ལ་གཞིགས་ན་ཉེན་ཁ་ཆེན་པོ་ཞིག་འབྱུང་ངེས་རེད། འབྲུལ་ལས་ཐམས་ཅད་
ལོག་ཕྱོགས་ལ་བཀོལ་སྒྲོད་བྱེད་སྟེ། འདི་ནི་ཉིས་སྟོང་གཅིག་གི་ཆེ་དགུ་པའི་ཆོས་
བཅུ་གཅིག་ཉིན་རྒྱལ་ཁབ་འདིའི་ནང་བུང་བའི་གཏོར་བཤེག་དེར་ལྟོས་དང་གསལ་པོ་
ཡིན།

ང་དང་འབྲུ་བར་ཆན་རིག་པ་ཚོར་ཡང་སྤྱོད་ཆོར་ཡོད་པ་དང་། ནང་པ་ཚོར་
སྤྱོད་ཆོར་གྱིས་གང་ཡོད། ང་ཚོ་མི་ཞིག་ཡིན་པའི་ཆ་ནས་སྤྱོད་ཆོར་དེ་ཆོའི་རྒྱུ་
གྱིས་དཀའ་ངལ་ནང་ལྷུང་གི་ཡོད། ང་ཚོ་ཆང་མ་གཅིག་མཚུངས་ཡིན། ང་ཚོ་འགྲོ་བ་
མི་ཞིག་ཡིན་པ་དེ་སྤྱི་དུ་ང་ཚོར་སྤྱོད་ཆོར་འདི་ཆོ་ཡོད་ངེས་རེད། ང་ཚོས་འདི་ནི་
ཆོས་ལུགས་ཀྱི་གནད་དོན་ཞིག་ཏུ་མ་བསམ་པར། དགེ་བའི་སྤྱོད་ཆོར་དེ་དག་རྟོགས་

ནས་གོང་འཕེལ་དུ་གཏོང་ཞིང་། མི་དག་གི་བའི་སྤྱིང་ཚོར་རྣམས་ཉམས་པར་བྱེད་དགོས།
འདི་ལྟར་བྱས་ན། ང་ཚོ་བདེ་ཞིང་སྟོད་པོ་ཡོང་རྒྱ་རེད། དེ་བཞིན་ང་ཚོས་རང་གི་ཞིབ་
འཇུག་གི་ནང་དུ་རྩ་ས་པའང་འདོན་སྟབས་ཀྱི་རེད། གལ་སྲིད་རང་གི་སེམས་མ་བདེ་བ་
དང་མ་དུལ་བ་ཡིན་ཆེ། འདིས་རང་གི་ལས་དོན་ལ་བར་ཆད་བྱེད་རེས།

ངས་རྒྱན་དུ་འདི་ལ་ཚོས་ལུགས་དང་མ་འབྲེལ་བའི་བཟང་སྟོད་ཟེར་གྱི་ཡོད།
འདི་ནི་ཚོས་ལུགས་ལ་འབྲེལ་བ་མེད་དེ། ཡེ་ཤུ་དང་རྩེ་ལྷ་ཚོས་ལུགས། ཁ་ཆེ་དང་
ཉིན་རྒྱུ་ཚོས་ལུགས་བཅས་ཀྱིས་འཛིག་རྟེན་བཀོད་པ་པོ་དང་དག་ཞིང་སོགས་སྟེང་
གི་ཡོད། ནང་བསྟན་གྱིས་ཀྱང་སྟེ་བ་བྱི་མ་དང་མུང་འདས་སོགས་སྟེང་གི་ཡོད། ཚོས་
ལུགས་དང་མ་འབྲེལ་བའི་བཟང་སྟོད་ལ་མཚོན་ན། ང་ཚོས་ཚོས་ལུགས་ཀྱི་ལྟ་བུ་འདི་
ཚོ་སྟེང་མི་དགོས་ཤིང་། ང་ཚོའི་དམིགས་ཡུལ་ནི་མི་བཟང་པོ་ཞིག་བྱེད་རྒྱ་འདི་ཡིན།

འདི་ནི་ང་ཚོའི་དམིགས་ཡུལ་ཡིན་ཞིང་། སའི་གོ་ལའི་སྟེང་དུ་འགོ་བ་མིའི་
རིགས་རྩ་སྟོང་མ་སོང་བར་དུ་ང་ཚོས་དམིགས་ཡུལ་འདི་བཟུང་ནས་རྒྱན་འབྲོངས་བྱ་
དགོས། ལུགས་རྩེ་ཆེ། །

ལུ་དབྱ་ལ།

མོ་འོ་གཅིག་གི་རྗེས་ཀྱི་བསྐྱར་ཞིབ།

ང་ཚོ་ཤེས་བཞིན་གྱི་ཞིབ་ལ་ཐོག་མཐའ་བར་གསུམ་དུ་བརྟེན་དགོས།

— འཇམ་མི་སི།

༡༡། །སེམས་དང་ཆེ་སློག་གི་ཆོག་ས་འདྲ་བཅུ་གཅིག་པ་"སེམས་ལ་དབྱ་ད་
བ"ཞེས་པ་འགོ་འཇུག་སྐབས། ཐོམ་པེ་སིན་གྱིས་ང་ཚོ་ཡུལ་ཅན་གྱི་རང་བཞིན་
སྤང་མེད་དུ་བསྐྱར་བའི་གོམས་སློལ་ལས་གྲོལ་ནས། ཡུལ་རྟོགས་ཆུང་རིག་ལ་ད་པན་
བྱང་མ་སྤྱོད་བའི་ཆད་གཞི་ཞིག་གི་ཐོག་ནས་ཤེས་པ་རང་ཉིད་ལ་ཞིབ་འཇུག་བྱ་
དགོས་ཚུལ་བརྗོད་སོང་། ཆུང་རིག་པ་ཚོས་སྤོའི་སྤྱོད་བཟུང་མེད་མཁན་ཚོ་ཞིབ་
འཇུག་གི་ཡུལ་དུ་བཀོལ་སྤྱོད་བྱས་ཏེ། ཁོང་ཚོར་སོ་སོའི་སྤོའི་ངང་ཚུལ་དག་གི་སྤྱོད་
བ་ནམས་བརྗོད་དུ་འཇུག་གི་ཡོད། འོན་ཀྱང་། ཁོང་གིས་བརྗོད་དོན་ལ། ང་ཚོས་གང་
ཟག་དང་པོའི་བྱེད་ཐབས་ཆད་ལྷན་ཞིག་དར་སྤེལ་བྱས་ནས་བཀོལ་སྤྱོད་བྱེད་ཀྱིན་
བའི་གང་ཟག་གསུམ་པའི་བྱེད་ཐབས་དང་བྱང་འབྲེལ་བྱ་དགོས་ཤིང་། ཤེས་པའི་
དབང་ཅའི་རྟེན་གཞི་འཚོལ་བའི་ཞིབ་འཇུག་གི་ནང་སྤྱོད་བའང་དབང་ཅའི་རྣམས་ཚོལ་
མ་ལག་བཞིན་གལ་ཆེན་དུ་འཇིན་པའི་སྤྱོགས་བསྐྱེད་ཆ་སྤྲོམས་ཀྱི་ཤེས་པའི་ཞིབ་

འཇུག་ཅིག་འབྱུང་བར་བཙོན་དགོས། ཁོང་གིས་ཡུལ་ཅན་གྱི་སྤྱིང་བ་གཙོ་བོར་འཛིན་
 དགོས་པའི་རྒྱབ་རྟེན་དུ་འཇམ་མི་སིའི་ཉམས་ཞིབ་བྱངས་བ་དང་། ཚོགས་ཁྲགས་བ་
 མང་པོ་ཞིག་ལ་མཚོན་ན། འཇམ་མི་སི་ནི་མིག་དཔེ་བལྟ་ས་གལ་ཆེན་ཞིག་ཆགས་
 འདུག རོམ་མི་སིན་གྱིས་བྱངས་པའི་ཚན་རིག་གི་མི་སྣ་གཞན་ནི་ཨར་རེ་ལ་ཡིན་ཞིང་།
 ཁོང་གིས་"དབང་རྩའི་སྣང་རྩལ་རིག་བ"ཞེས་པའི་ཆོག་འདི་གསར་གཏོད་མཛད་ནས་
 ཞིབ་འཇུག་གྲེད་ཐབས་ཀྱི་མདུན་ལམ་ཞིག་བསྟན་ཡོད། དེ་ནི་དབང་རྩའི་ཚན་རིག་
 དང་། སྣང་རྩལ་རིག་པའི་ཞིབ་ལྟ། རྫོམ་སྒྲུབ་ཀྱི་སྤྱིང་བརྟན་བཅས་བྱུང་སྐྱེལ་གྱིས་
 ཤེས་པའི་ཞིབ་འཇུག་ལ་མང་གཞི་ཞིག་འདིར་རྒྱ་འདི་རེད།

དཔེ་དེབ་འདིས་བསྟན་ཡོད་པ་ལྟར། ནང་པའི་མཁས་བ་དང་ཉམས་ལེན་བ་
 ཚོས་རོམ་མི་སིན་གྱི་རེ་འདོད་བཞིན་གང་ཟག་དང་པོའི་སྤྱིང་རྟོགས་གཞིར་བཞག་
 གིས་རྫོམ་སྒྲུབ་སྤྱིང་བརྟན་གྱི་རིམ་བ་དང་། ཤེས་བཞིན་གྱི་ཞིབ་ལྟའི་འབྲས་བྱ་གཉིས་
 ཀའི་འབྲེལ་བ་ཤད་རྒྱས་བ་ཞིག་མཁོ་སྤྱོད་བྱས་ཡོད། ང་ཚོས་ཚོགས་རོག་དུ་ཤེས་
 རྟོགས་བྱུང་བ་ནི། རྫོམ་ཆེན་པ་ཚོས་སྒོ་ལ་སྤྱིང་བརྟན་ཐོབ་མེད་པའི་ཞིབ་འཇུག་གྲེད་
 མཁན་ཚོའི་ཆབ་བྱས་ཏེ། ཚན་རིག་པ་ཚོ་དང་མཉམ་འབྲེལ་གྲེད་པའི་འོས་འགན་
 འཁུར་འགོ་བཙུགས་ཟིན་པ་འདི་རེད། ནང་པའི་མཁས་དབང་ཚོར་རྫོམ་སྒྲུབ་ཀྱི་ཡོན་
 ཏན་ཅམ་དུ་མ་ཟད། ཡུལ་ཅན་གྱི་སྤྱིང་བའི་སྒྲོར་ལ་བསམ་གཞིགས་གྲེད་སྤྱད་ཀྱི་ལྟ་
 གྲུབ་དང་རྣམ་གཞག་གི་རྫོམ་གཞི་ཆད་མཐོན་པོ་ཞིག་ཡོད་པའང་ང་ཚོས་རྟོགས་ཡོད།
 ནང་པ་ཚོས་སྤྱད་པའི་རྒྱས་རྩལ་མ་ལག་དང་འབྲེལ་བའི་གནད་དོན་ཁག་ལ་གསལ་
 བཤད་གྲེད་མ་གྲུབ་ཀྱང་། ཁོང་ཚོས་དེའི་ཞིབ་གནད་བའི་ཡུལ་ཅན་སེམས་ཁམས་ཀྱི་

ནམ་གངས་ལྷ་མོ་དང་། རང་གི་སེམས་ཀྱི་ངང་ཚུལ་ལ་སྦྱངས་འཛིན་བྱས་ནས་དུས་
ཡུན་རིང་པོར་རྒྱན་འཁྱོངས་བྱེད་ཐུབ་པ་གཉིས་ཀས་ཡུལ་ཁྱོགས་ཚན་རིག་གི་གཞི་
ཅུའི་བདེན་འཛིན་རེས་ཅན་ཞིག་ལ་དཀའ་ངལ་སྤྲད་ཡོད། ཚོགས་ཐོག་གི་ཚན་རིག་པ་
ཚོས་སློ་རྒྱ་ཡངས་པའི་འཚོལ་ཞིབ་ཀྱི་འདུ་ཤེས་ཤིག་བཟུང་སྟེ། ནང་པའི་ལྷ་ཚུལ་དེ་
དག་ལ་ཞིབ་འཇུག་ཚོད་ལྷ་བརྒྱད་ནས་བརྟག་དབྱེད་གཏོང་བའི་གོ་སྐབས་ཤིག་བྱང་
ན་བཟང་ཚུལ་བརྗོད་པ་དང་། མང་པོ་ཞིག་གིས་སེམས་ལྷ་བྱའི་བྲག་ཁོངས་འདི་འདྲའི་
གལ་ཆེན་ཞིག་ལ་འཇུག་པའི་ཚན་རིག་གསར་པ་ལུན་སྲུང་ཚོགས་པ་ཞིག་འབྱུང་
བར་སློ་བའང་བརྟས་འདུག།

ཉིན་གཉིས་རིང་གི་ཚོགས་འདུ་འདིའི་ཤུགས་རྒྱུན་ལ་དབྱེད་ཞིབ་བྱེད་པར་
གཏམ་བཤད་པ་དང་། བཟོ་སྐྲུང་གི་མཉམ་ཞུགས་པ། ད་དུང་ཚོགས་འདུའི་ཟུར་
ཞུགས་པ་བཅས་ཀྱི་བསམ་ཚུལ་བཟང་ངན་གཉིས་ཀ་བསྐྱེལ་ནས་བྱས་པ་ངས་གཤམ་
ཀྱི་ཤོག་བྱ་འདི་དག་གི་སྟེང་དུ་བཀོད་ནས་བཟོ་སྐྲུང་འདི་ལ་བཟུང་བའི་ཕྱོགས་འབྲ་
མིན་ཀྱི་ལྷ་ཚུལ་ནམས་སྟོན་ཐབས་བྱ་རྒྱུ་ཡིན།

ལྷ་ཚུལ་རྩ་ཚོགས།

རིག་གཞུང་ཐ་དད་པའི་བར་ཀྱི་གྲོས་བསྐྱར་ནང་བདེན་དོན་ཡིན་བསམ་པ་ཐམས་ཅད་
ནི་ནམ་གཞག་གིས་དཀྱིས་ནས་ཡོད་པ་ལྷུང་དུ་གསལ་པོ་ཆགས་འགྲོ་བ་དང་།
སེམས་ཁམས་ལ་ཕྱོགས་པའི་ང་ཚོའི་ཉམས་ཞིབ་ཀྱིས་བྱིར་མ་ལྷུང་བའི་སོ་སོའི་
བདེན་འཛིན་དང་དམིགས་འདུན་མཚོན་ཀྱི་ཡོད། འདི་ནི་ཐ་ན་ཕྱོགས་གཉིས་ཀར་
མ་ཐུན་འབྲེལ་ཀྱི་བསམ་སློ་ཆེན་པོ་ཞིག་ཡོད་ཀྱང་། སེམས་དང་ཆེ་སློག་གི་ཚོགས་

འདྲ་བཅུ་གཅིག་པའི་སྟེང་དུ་ལྷང་ལ་བྱད་པ་ནང་པའི་སེམས་ཁམས་རིག་པའི་སྟེང་
 ཆོར་གྱི་ལྷ་སྟངས་དང་། ལུ་བློགས་ཆོན་རིག་གི་ལྷ་སྟངས་གཉིས་ཀྱི་འགལ་བ་དེས་
 མངོན་པར་བྱས་ཡོད། ནང་པའི་མཁས་དབང་འཛོད་རིས་ང་ཆོར་བོད་སྐད་དུ་སྟེང་
 ཆོར་ལ་བརྟེན་ཅིག་མེད་ཚུལ་བཞིན་སོང་། སྟེང་ཆོར་ནི་ཞིབ་པ་ཆེ་བའི་མངོན་པའི་
 ལུགས་ཀྱི་སེམས་བྱུང་གི་རྣམ་གྲངས་སུ་སྟེང་ཆོར་མ་ཡིན་པའི་ལེ་ལོ་དང་མ་རིག་པ་
 ལྷ་བྱའི་སེམས་བྱུང་དང་སྟན་དུ་བཞག་ཡོད། འོན་ཀྱང་། དབང་ཅའི་ཆོན་རིག་པ་རེ་
 ཆར་ཉིས་ཆངས་ཐིག་གི་ཐོག་ནས་སྟེང་ཆོར་གྱི་སྟོང་ལུགས་ལྷོགས་གཅིག་དང་།
 སྟེང་ཆོར་གྱི་དགེ་མཚན་ཡོད་མེད་དམ་བདེ་མི་བདེའི་བྱད་ཆོས་ལྷོགས་གཞན་ལ་
 བྱེས་ནས་གཏམ་བཤད་གནང་ཞིང་། སྒྲིག་གཞི་འདིའི་ནང་སྟེང་ཆོར་ཐམས་ཅད་ནི་
 བན་ཚུན་འཕྲེད་དུ་བཅད་ནས་བཞག་པའི་ཆངས་ཐིག་གཉིས་ཀྱིས་མཚོན་པར་བྱས་
 ཡོད། བྱད་པར་འདིས་ལྷོགས་གཉིས་ཀྱི་འགལ་ལྷན་རྣམས་གསལ་བོར་བསྟན་ཞིང་།
 ལན་ཁར་གྱིས་ང་ཆོའི་བཟོ་སྟེང་གི་སྟན་མཐའ་མའི་ནང་དུ་བཞིན་དོན་ལ། “ཤེས་ཡོན་
 གྱི་སྟེ་ཆོན་འདི་གཉིས་ཀའི་སེམས་ཀྱི་རྣམ་གྲངས་འབྲེད་ཚུལ་ལ་ཅ་འཛིན་གཅིག་
 མཚུངས་ཤིག་མེད། གནས་རིམ་དེས་ཅན་ཞིག་ཏུ་གཉིས་ཀར་ཡང་ནོར་འབྲུལ་ཡོད་
 སྟེད་ཀྱང་། བན་ཚུན་མི་མ་སྟན་པའི་བྱེད་ཐབས་ཀྱི་ལངས་ལྷོགས་གཉིས་ཡོད་པ་འདི་
 ནི། ཏ་ཅང་རིན་ཐང་དང་ལྷན་པ་ཞིག་ཡིན།”

ལན་ཁར་གྱི་བཞིན་དོན་ནི་སྟོལ་རྒྱུན་གཉིས་ཀར་སྟན་མོང་གི་རྟེན་གཞི་གང་
 དུ་མེད་ན་དེར་ང་ཆོར་སྟེང་བྱ་ཆེས་མང་བོ་ཡོད་པ་འདི་རེད། རེ་ཆར་ཉིས་བཞིན་པ་
 ལྷན་ ང་ཆོས་ལུས་སྟེང་དང་སྟོན་པ་ལ་དོ་སྟངས་ལྷོགས་ཆེར་སྟེང་པ་འདིས་ལུ་བློགས་

པའི་ཁྱོད་ཚོར་གྱི་རྣམ་གྲངས་འདྲིལ་ཚུལ་ལ་ཤུགས་རྒྱུ་ཆེན་པོ་ཐེབས་ཡོད། རང་
དོན་རིག་པའི་སེམས་བྱུང་གི་རྣམ་གྲངས་ནི་གཙོ་བོར་ཆོས་ཉམས་ལེན་གཞིར་བཞག་
ལས་བྱུང་ཞིང་། ཉན་མོངས་ལས་གྲོལ་བའི་ཐར་བ་འཆོལ་སྟེག་གིས་མངོན་པའི་
ལུགས་ཀྱི་ཤེས་རྟོགས་དང་། ཉམས་ལེན་གྱི་བཀོད་སྒྲིག་ལ་ཤུགས་རྒྱུ་ཆེན་པོ་
ཐེབས་ཚུལ་འདྲིལ་ནས་ནན་ཏན་གྱིས་བརྗོད་སོང་། འདིས་ཆོས་མངོན་པའི་སེམས་
བྱུང་ལྔ་བརྒྱ་དགུ་ལ་ཐམས་ཅད་ལ་ལུས་ལྟུང་དང་འབྲེལ་བའི་ཆ་ཞིག་མེད་པ་ཤུགས་
སུ་སྟོན་སྟབས།

རྒྱ་མཚན་འདི་ལ་བརྟེན་ནས་ཆོས་མངོན་པའི་སེམས་བྱུང་གི་འབྲེལ་བ་ཤད་
རྒྱས་པ་དེས་ཚན་རིག་པ་སྐོར་ཞིག་གི་དང་བ་བསྐྱངས་ཡོད་ཀྱང་། གཞན་ཁག་ཅིག་
ལ་མཚོན་ན། དེས་སོ་སོའི་རེ་ལྟོས་ཀྱི་གནད་དོན་རྣམས་སླེང་མི་འདུག་པ་དཔེར་ན།
ཐེ་རེན་སི་ཏོན་མཐོ་སློབ་ནས་ཡིན་པའི་ཨ་ནས་རང་གི་བསམ་ཚུལ་གཤམ་དུ་གསལ་
བ་ལྟར་བཀོད་འདུག།

ང་ལ་མཚོན་ན། ཞིབ་པ་ཡིན་པའི་སེམས་བྱུང་གི་དབྱེ་བ་དེ་ཆོས་པན་མ་སོང་།
ངས་དེ་ཆོ་ནི་རང་གི་ཁྱོད་བ་དང་འབྲེལ་སྦྲོར་བྱེད་སྟབས་པ་ཞིག་ཏུ་མཐོང་མེད་པ་དང་།
དབྱེ་བ་འདི་ནི་ཐ་ན་རྒྱབ་སྟོགས་ཀྱི་ཆོས་ལུགས་དང་། ལྷ་གྲུབ་རིག་པ་ལས་བྱུང་བ་
ཞིག་ཡིན་པའི་དབང་དུ་བཏང་ཡང་ངའི་ལྷ་ཚུལ་གཅིག་ཏུ་གནས་རྒྱུ་རེད། ངས་སྒྲོག་
གྲུང་གི་དོན་སྤྱི་དེ་ལྷ་བུའི་གནས་རིམ་དུ་བསམ་སྒྲོ་གཏོང་གི་མེད་ཅིང་། ང་ལ་དགོས་
པ་ནི་ཅི་ཞིག་འབྱུང་གི་ཡོད་པའི་དངོས་ཡོད་ཀྱི་སྐད་ཆ་དང་འདོད་ཚུལ། ཡང་ན་དཔེ་
མཚོན་དང་སྦྲར་བའི་འབྲེལ་བ་རྗོད་ཡིན། དེ་ཡང་རབ་བྱུང་ན་སེམས་ཁམས་དང་།

དབང་ཅའི་རྒྱས་ཚུལ་མ་ལག་དང་སྤྱར་ནས་འགྲེལ་བཞུགས་ཀྱི་ཡིན། སེམས་
བྱུང་གི་རྣམ་གཞག་དེས་ངས་འདི་འདྲི་བའི་དེ་བའི་རིགས་ལ་ལན་ཞིག་མི་སྟེར་ཞིང་།
དེ་ནི་བསམ་སྒྲོ་གཏོང་སྤངས་གཞན་ཞིག་རེད།

ནང་པ་ཚོར་སེམས་བྱུང་གི་རྣམ་གྲངས་རྒྱས་པ་འདི་དང་མཚུངས་པའི་སྤྱིང་
ཚོར་དང་། སེམས་ཀྱི་སྤྱང་བརྟན། ཡིད་བྱེད་སྤངས་འཛིན་སོགས་ཀྱི་ཉམས་ལེན་གྱི་
འགྲེལ་བཤད་ཀྱང་རྟོག་འཛིང་ཆེན་པོ་ཞིག་ཡོད། ལྷ་ཐེའོ་ཡིས་ང་ཚོར་སེམས་ཀྱི་སྤྱང་
བརྟན་བསྐྱེད་པའི་ཉམས་ལེན་ཁག་ཅིག་འགྲེལ་བཤད་བྱས་པའི་ནང་ཁྱད་ཚོས་སྤྱ་
ཚོགས་ལྷན་པའི་ལྷ་བརྒྱ་པག་སྒྲོམ་པའང་ཚུད་འདུག རྒྱ་ལའི་སྤྱ་མ་མཚོག་གིས་ཀྱང་
ཡིད་བྱེད་ཀྱི་རྣམ་པ་མང་པོ་ཞིག་དང་། དེ་ཚོར་སྤྱིང་བཟུང་བྱེད་སྤངས་ཀྱི་དབྱེད་
བསྐྱར་ཞིབ་ཚགས་ཤིག་ང་ཚོར་གནང་སོང་། ཚན་རིག་པ་དང་ཚོགས་ཞུགས་པ་
ཚོའི་ཁྲིད་དུ་ཉམས་ལེན་དང་གོ་རྟོགས་དེ་དག་ལ་ཡི་རང་གི་ཚོར་བ་ཞིག་སྐྱེས་ཡོད་པ་
མངོན་དུ་གྱུར་འདུག་པ་དང་། ལྷ་ཐེའོ་ཡིས་གཏམ་བཤད་གནང་བའི་རྗེས་སུ་སི་ཏེ་
ཉམན་གྱིས་གཤམ་གྱི་སྒྲིང་ཆ་འདི་བཞུགས་མི་མང་གིས་དགའ་བསུའི་ཐལ་མོ་
བཟུངས་སོང་། "ཞིབ་ལྷ་དེ་དག་གིས་ང་ཚོར་ཚན་རིག་གི་ཚོགས་སྡེ་དུ་སྤྱང་བརྟན་གྱི་
སྒྲོར་ལ་སྤྱན་བྱ་ཞིག་མ་གཏོགས་རྟོགས་མེད་པ་དང་། ང་ཚོའི་ཞིབ་འཇུག་ནི་ཁྲབ་རྒྱ་
རྒྱུང་པའི་བྲན་གསོ་གཏོང་རྒྱ་རེད་" ང་ཚོས་ཅིག་གྱུང་མཐོ་དུ་གཏོང་བའི་སོ་མག་
འགའ་ཤས་ཤིག་བཟོ་འགོ་བརྩམས་ཡོད་པར་བསམ་ཡང་། ང་ཚོས་ཞིབ་འཇུག་གི་
བརྒྱུད་རིམ་ཐོག་མའི་སྐབས་སུ་འདྲི་ཚུལ་ཅི་ཞིག་གཟུང་དགོས་མིན་ལ་ངས་པར་དུ་
སེམས་རྒྱུང་བྱ་དགོས།

ཆན་རིག་པ་ཚོ་ཏུ་ལའི་སྤྲ་མ་མཆོག་དང་ལྷན་དུ་ཆོག་པ་འདྲ་འདིར་ཞུགས་
པའི་རྒྱ་མཆན་མང་ཞིང་། ཁག་ཅིག་ནི་ཆན་རིག་གི་ཆེད་དུ་ཡིན་ཞིང་གཞན་སྐྱོར་ཞིག་
ལ་སྒྲེར་གྱི་དོན་དག་ཅིག་ཆགས་འདུག། ཆོག་པ་ཞུགས་པ་ཉུང་ཤིང་ཤིག་པོ་ད་བརྒྱད་
ནང་བསྟན་ལ་རྒྱས་མང་འཆེ་ཡང་། སལ་ཆེ་བས་ནང་དོན་རིག་པ་ལས་ལུབ་ཕྱོགས་
ཀྱི་ཆན་རིག་ལ་སེམས་ཁམས་རིག་པའི་ཤེས་ཡོན་ཆད་མཐོ་པོ་ཞིག་ཡོད་པའི་བསམ་
ཚུལ་བཟུང་སྟེ། ལུས་རྩལ་པ་གྲགས་ཅན་ལྟར་ནང་པ་ཚོ་སྒྲོམ་ཆེན་པ་ཡིན་ཡང་། ཁོང་
ཆོར་ནང་སེམས་ཀྱི་འཇིག་རྟེན་དང་དེའི་འཕེལ་རྒྱས་ཀྱི་སྐྱོར་ལ་དོན་སྤྱི་དམའ་པོ་ཞིག་
ལས་མེད་པར་འདོད་ཡོད། འོན་ཀྱང་། ཆན་རིག་པ་ཚོ་ཏུ་ལའི་སྤྲ་མ་མཆོག་དང་ནང་
པའི་མཁས་དབང་གཞན་ཆོར་ཐུག་ནས་གོ་བསྟར་བྱེད་སྐབས། ཁོང་ཆོས་ནང་པ་
ཆོའི་རྒྱུད་ས་སྟོབས་དང་ལྟ་གྲུབ་ཀྱི་ཟབ་ཆད་རྒྱུར་དུ་རྟོགས་སོང་། ནང་པའི་མངོན་
སུམ་རང་བཞིན་གྱི་འདོད་ཚུལ་རྣམས་རྣམ་གཞག་གི་བསམ་གཞིགས་རྣལ་མ་ཞིག་
གཞིར་བཞག་གིས་གྲུབ་ཅིང་། ཁོད་ཉན་གྱིས་བརྗོད་དོན་ལ། “ཉམས་སྤྱོད་འདིའི་ཆ་
ཤིས་གཙོ་བོ་ཞིག་ནི་སོ་སོའི་ལྟ་ཚུལ་དོག་མོ་འདི་དོར་ནས་ཁོང་ཆོའི་འདོད་ཚུལ་གྱི་
རྒྱབ་སྐྱོར་སུ་ཡོད་པའི་ལྟ་བ་དང་བ་འབྲེན་པ་དེ་ཆོ་རྟོགས་རྒྱ་དེ་ཡིན།”

འདི་ལྟར་ལུབ་ཕྱོགས་ཀྱི་ཆན་རིག་པ་ཚོས་ནང་པའི་མཁས་དབང་ཆོའི་ཁྱོད་དུ་
རང་ཉིད་ལ་ལས་རིགས་ངོ་མ་ཞིག་ཡོད་པར་རྟོགས་ཤིང་། ཁོང་ཆོས་ནང་པའི་མཁས་
དབང་དང་ཉམས་ལེན་པ་ཆོའི་སེམས་ཀྱི་ཞིབ་འཇུག་ལ་རིགས་རམ་བྱེད་ཐབས་
འཆོལ་འགོ་བརྩམས་པ་རེད། ཆོག་པ་ཐོག་དུ་ནམ་སེ་གཙོས་ཆན་རིག་པ་སྐྱོར་ཞིག་
གིས་ནང་པ་ཚོས་གཤེས་སྤྱོད་ཀྱི་ཞིབ་འཇུག་ཆོད་ལྟ་སྟབས་བདེ་ཞིག་གི་ལམ་ནས་

སོ་སོའི་ཡིད་བྱེད་ཀྱི་གནས་ཆ་དང་། ད་དུང་སྒྲིའི་རྒྱས་ཚུལ་གཞན་ལ་ཆད་འཇུག་བྱེད་
 ཚོགས་པའི་བསམ་ཚུལ་བརྟེན་བྱུང་། ཁོད་ཉན་གྱིས་ནང་པ་ཚོར་གཤམ་གྱི་སྐད་ཆ་འདི་
 བཤད་སྐབས་མང་ཚོགས་ཀྱིས་དགའ་བསུ་ཞུས་ནས་ཐལ་མོ་བརྟེན་སོང་། "འདི་
 བསམ་ཚུལ་ལ། ཆད་འཇུག་སའི་ཡུལ་ས་ཡ་གཅིག་འདུག འོན་ཀྱང་། ཁྱེད་ཀྱི་བསམ་
 ཚུལ་ལ། ངས་གང་ཞིག་ལ་ཆད་འཇུག་བྱེད་འོས་ན་དེར་ཆད་འཇུག་བྱེད་རྒྱ་ཡིན།"

སེམས་དང་ཆེ་སློག་གི་ཚོགས་འདུ་བཅུ་གཅིག་པའི་རྗེས་སུ་ཐུབ་བསྟན་སྒྲིན་
 བ་དང་སྒྲེང་མོལ་བྱེད་སྐབས། ངས་ཁོང་ལ་རྒྱ་གར་དུ་ཡོད་པའི་དགོན་སྡེ་ཁག་ལ་ཞིབ་
 འཇུག་འདི་ལྟ་བུ་ལས་འཐོབ་བྱ་ཅི་ཞིག་ཡོད་པར་བྲིས་ཤིང་། ཁོང་གིས་འདི་ནི་གལ་
 ཆེན་ཞིག་ཡིན་པར་བརྟེན་སོང་། རྒྱ་ལའི་བླ་མ་མཆོག་གིས་ཆོན་རིག་པ་དང་མཉམ་
 འབྲེལ་བྱེད་པར་དགའ་མོས་གཞན་གྱི་ཡོད་ཀྱང་། བོད་ཀྱི་བླ་མ་དང་མཁས་དབང་མང་
 བོ་ཞིག་གིས་བཅན་བྱོལ་དུ་སྡོད་པའི་རིང་བོད་ཀྱི་ཆོས་དང་རིག་གཞུང་སྤངས་སྒྲོབ་
 བྱེད་པ་གཙོ་བོར་འཛིན་གྱི་ཡོད། རྒྱ་མཆོན་དེའི་ཕྱིར་ཁོང་ཆོས་རྒྱུབ་བྱོལ་ས་ཀྱི་ཆོན་
 རིག་དགོན་སྡེ་ཁག་གི་སློབ་གཞི་ལ་འཛོགས་པར་དོགས་ཐོན་བྱེད་པ་ནི་རྟོགས་ཐུབ་པ་
 ཞིག་རེད། ཡིན་ཡང་། ཐུབ་བསྟན་སྒྲིན་པའི་ལྟ་ཚུལ་ལ། ཁོང་ཆོ་ནི་སོ་སོའི་སྒྲོ་སྒྲོང་
 བའི་ལས་དོན་ལ་བློགས་བྱེད་པའི་ཆོན་རིག་གི་ཞིབ་འཇུག་ནང་ཐད་ཀར་མཉམ་
 ཞུགས་བྱེད་ཐུབ་ཆེ། འདིས་ཁོང་ཆོར་དགོན་སྡེ་ཁག་གི་སློབ་ཆོན་དུ་ཆོན་རིག་ཀྱང་
 འཛོགས་པའི་སེམས་འབྱུགས་ཆེན་པོ་ཞིག་སྤོངས་ཐུབ་རྒྱ་རེད།

དཔེ་དེབ་འདིའི་སྡོན་སྒྲེང་དུ་བརྟེན་པ་ལྟར། ད་རེས་ཀྱི་ཚོགས་འདུ་འདིའི་བར་
 དུ་སེམས་དང་ཆེ་སློག་གི་ཚོགས་འདུ་མི་མང་མེད་པའི་ཁོར་ཡུག་དུ་སྐྱོང་ཆོགས་

བྱས་ཡོད། ད་ཐེངས་ཀྱི་བཟོ་སྐྱེད་ལ་མི་མང་ཆེག་སྟོང་ལྷག་ཅིག་ཞུགས་ཤིང་། ཁོང་
ཆོ་སལ་ཆེ་བ་ནི་ཤེས་རིག་ཆེད་སྟོང་གི་ཆོགས་སྡེ་ཁག་ནས་ཐེབས་པ་ཤ་སྟག་ཡིན།
ཏ་ལ་ད་ཀྱི་ཤེས་ཁམས་རིག་པ་སྤྱོད་པ་ཁ་ཉིག་གིས་ཆོགས་ཞུགས་པ་མང་པོ་
ཡོད་པའི་མཁུག་འབྲས་ཤིག་ལ་ཞིབ་ལྟ་བྱས་ཏེ་འབྲེལ་བཟོད་བྱས་འདུག མཁུག་
འབྲས་དེ་ནི་ཁོང་གིས་རྩོག་བྱ་ཞིག་ཏུ་མཐོང་ཡོད་པ་གཤམ་གྱི་སྐད་ཆ་འདིའི་ནང་
གསལ་པོ་རེད།

ཕན་འབྲས་ཆེན་པོ་ཐོན་ཆོག་པའི་བཟོ་སྐྱེད་ཞིག་གཞན་གྱི་ཕམ་ཉེས་སྐྱེད་བྱེད་
གྱི་ཆོགས་འདུ་ལྟར་གྱུར་པ་དང་། དེའི་ནང་དུ་ཆོན་རིག་ནི་ཡུལ་ཅན་གྱི་སྟོང་བའི་གལ་
ཆེན་རང་བཞིན་སྤང་མེད་བྱེད་ཅིང་། ལུགས་རྒྱང་མ་མཐོང་བའི་ལས་དོན་ཞིག་ཏུ་
བརྩིས་སོང་། འོན་ཀྱང་། དོན་དངོས་སུ་དེང་རབས་ཀྱི་ཤེས་ཁམས་རིག་པའི་བྱ་
ཁོངས་མང་པོས་ཡུལ་ཅན་གྱི་སྟོང་བ་ལ་ཡུལ་རང་བཞིན་གྱི་བྱེད་ཐབས་བརྒྱད་ནས་
ཞིབ་འཇུག་བྱེད་པའི་འབད་བཙོན་གནང་གི་ཡོད། དཔེར་ན། དས་སྟེ་ཁྱིད་བཞིན་པའི་
ཤེས་ཁམས་རིག་པའི་ཞིབ་འཇུག་ནི་གཅིག་ཡིན། དའི་བསམ་ཚུལ་ལ། དེ་ལྟར་
གྱུར་པའི་རྒྱ་མཚན་ལགོང་ས་མཆོག་དང་། ནང་པའི་དགེ་སྟོང་ཆོ་མ་རེད། དེ་ལས་
ཐོག་མེ། ཆོན་རིག་པ་ཆོ་རང་ཉིད་ལན་པ་རེད། དེ་ཡང་མཁུག་འབྲས་འདི་ནི་ཁོང་
ཆོས་རང་ཉིད་དམའ་སར་འཛིན་པའི་གཞོང་འབྱོར་གྱི་བྱ་སྟོང་བསྟན་ནས་གྱུར་ཞིང་།
མང་ཆོགས་ཀྱིས་དགའ་བསུའི་ཐལ་མོ་བརྟམས་ནས་བྱ་སྟོང་དེ་ཆོ་རྒྱན་འབྱོངས་བྱེད་
པའི་རྒྱུ་བྱས་ཡོད། གཅིག་བྱས་ན། ཆོན་རིག་པ་ཆོས་ལགོང་ས་མཆོག་ལ་བསྟན་
པའི་དད་གུས་དེ་ནི་བཟོ་སྐྱེད་འདིའི་རིགས་ཀྱི་ནང་དུ་འོས་འཚམས་མིན་ཞིང་། བདེན་

པ་འཆོལ་སྟེག་གི་ནང་དུ་བཅི་བཀྱར་ལ་གནས་ཡུལ་ཞིག་ཡོད་པ་ལས་དད་གྲས་ལ་
གནས་ཡུལ་ཞིག་མེད། གལ་སྲིད་ཆོགས་འདུ་འདི་ལ་དད་གྲས་ཀྱི་རྣམ་པ་ལྷགས་
ཆེན་ཞིག་མེད་ཆོ། འབྲས་བུ་ཅུང་ཆེན་པོ་ཞིག་ཐོན་ཡོད་སྲིད།

གལ་སྲིད་ཁག་ཅིག་གིས་མང་ཆོགས་ཀྱིས་ཕྱོགས་སྤྱད་གི་སྒྲོ་ནས་གཏམ་
བཤད་པ་ཆོར་ཡ་ལན་བྱེན་ཡོད་པར་མཐོང་ཡོད་ཆོ། མི་གཞན་ཆོར་དེ་ནི་ལོ་རྒྱུས་
རང་བཞིན་གྱི་བྱུང་བ་ཞིག་མཐོང་བའི་སྤྱི་སྒྲོམ་གྱི་ཆོར་བའི་སྤྱུལ་ལྷགས་ཤིག་ཏུ་སྤང་
འདུག ཅུང་མཐའ་ཡང་ཆོགས་ལྷགས་པ་འགའ་ཤས་ལ་མཆོན་ན། སྤངས་ཆའི་སྟེང་གི་
བསྐྱོང་ནི་ཤེས་རིག་ཆེད་སྤྱོད་གི་རང་བཞིན་ལས་འདས་ཤིང་། དེས་རང་ཉིད་སྤྱོང་
གྱི་འདམ་ག་ལ་འང་བསམ་གཞིགས་བྱེད་དུ་བཅུག་འདུག དཔེར་ན། ཨ་ད་མི་ཨ་ཡེ་ཤེ་
ནས་ཡིན་པའི་སྤྱི་ཆོགས་འབྱུར་ལྷོག་གི་རྣམ་གཞག་སྤྱི་བ་ཤོ་མན་གྱིས་ང་ལ་ལན་འདི་
བསྒྲུར་སོང་། “ངས་ཆོགས་འདུ་འདིའི་རྗེས་ནས་རང་ཉིད་ཀྱི་ད་ལྟའི་འཆོ་བ་ལ་ཅི་ཞིག་
འགྲིགས་མེད་པ་གསལ་པོར་མཐོང་བ་སྟེ། ང་ནི་དམིགས་གཏད་ཅིག་མེད་པར་ས་ཆ་
མང་པོ་ཞིག་ཏུ་ལས་གཞི་མང་པོ་ཞིག་གི་ནང་ཚུད་འདུག ངས་ད་དུང་འབྱུང་འབྱུར་གྱི་
ལོ་ངོ་མང་པོར་ཅི་ཞིག་བྱ་དགོས་པ་འང་གསལ་པོར་རྟོགས་བྱུང་། ངས་བྱེད་འདོད་པ་
ནི་རང་གི་བྱ་བ་ཐམས་ཅད་ཆོན་རིག་དང་། ཆོས་ལྷགས། སྤྱི་ཆོགས་བཅས་ཀྱི་འབྱུར་
ལྷོག་གི་འབྲེལ་བ་ལ་བརྟག་དཔྱད་བྱེད་པའི་ལས་དོན་གཅིག་གི་ཕྱོགས་སུ་བསྐྱུ་རྒྱ་
འདི་ཡིན། ཆོགས་འདུའི་ཉིན་གཉིས་ཀར་ཆོས་ལྷགས་དང་ཆོན་རིག་གི་གནད་དོན་
སྤྱོད་ཡོད་མོད། ང་ལ་མཆོན་ན། དེ་ཆོ་སྤྱི་ཆོགས་ཀྱི་འབྱུར་ལྷོག་ལ་རྗེ་ལྷར་འབྲེལ་
ཡོད་མེད་འདི་ང་ཆོའི་སྐབས་ཐོག་གི་ཁྱི་བ་གལ་ཆེན་ཞིག་ཡིན་པར་སྤང་།”

ང་ཚོ་སྤར་ཡང་བརྗོད་གཞི་གཙོ་བོར་ཁ་སྤྲོགས་ན། ཚན་རིག་དང་ནང་དོན་
རིག་པའི་བར་གྱི་བྱང་པར་གལ་ཆེན་ཞིག་ནི། དེར་རབས་ཀྱི་ཚན་རིག་གིས་སྤྱེད་ངོས་
རིག་པའི་འཕེལ་འགྱུར་དང་། སློའི་བྱང་ཚོས་བྱེ་བྲག་པའི་བར་དུ་ཡོད་པའི་རྒྱ་འབྲས་
ཀྱི་འབྲེལ་བ་གལ་ཆེན་དུ་འཛིན་པ་འདི་རེད། རྒྱ་བསྐྱུགས་ཀྱི་ཚན་རིག་གི་སྒོལ་རྒྱུ་
ནང་ཁོང་ཁོ་དང་། འཛིགས་སྤང་། མིག་ཤེས་སོགས་འཕེལ་འགྱུར་གྱི་ཐོན་སྐྱེད་དུ་
རྟོགས་དགོས་ཤིང་། བྱང་རྣམ་འདི་ཚོ་ལ་འཕེལ་འགྱུར་གྱི་ཁྲོད་དུ་རིགས་རྒྱད་རང་གི་
རིགས་རྩས་རྣམས་ཀྱི་རྒྱས་པ་མཐོར་འདེགས་བྱེད་པའི་བྱང་ཚོས་ལྷན་པ་རེད། འཛོད་
རིས་བརྗོད་པ་ལྟར། བར་དོན་རིག་པས་ཁོང་ཁོ་དང་འཛིགས་སྤང་སོགས་ཀྱི་ཐོག་མའི་
བྱུང་རྒྱལ་ལ་འཕེལ་འགྱུར་རིག་པའི་འབྲེལ་བ་ཤད་ཅིག་བྱེད་ཀྱི་མེད། དེ་ལས་ཐོག་སྟེ།
བར་དོན་རིག་པས་ཁྱོད་ཚོར་དེ་ཚོས་ང་ཚོར་བྱགས་རྒྱུན་ཅི་ལྟར་ཐེབས་ཀྱི་ཡོད་པ་
གཙོ་བོར་སླེབ་གི་ཡོད། འཛིགས་སྤང་དང་། ཆགས་སེམས། ཞེ་སྤང་། འདོད་རུང་།
ཐག་དོག་སོགས་སྦྱེས་མ་ཐག་ཏུ་ང་ཚོས་ཁྱོད་ཚོར་འདི་དག་ལ་ཡ་ལན་ཅི་ལྟར་སྟེར་
དགོས་སམ། ང་ཚོ་ནི་ཁྱོད་ཚོར་འདི་ཚོའི་དབང་དུ་སོང་ནས་མཁུག་འབྲས་ངན་པའི་
སྤྱོད་པ་ལ་དབང་མེད་དུ་འཁུག་དགོས་པ་ཡིན་ནམ། ཁྱོད་ཚོར་འདི་ཚོ་སྦྱེས་མ་ཐག་ཏུ་
རང་གི་ཚོར་ཤེས་ཀྱིས་ཐེན་པའི་སྟོན་ནས་ཉོན་མོངས་དེ་ཚོར་དབང་བསྐྱར་བྱེད་ཐུབ་
པམ། སྟོབས་བྱགས་ཆེ་པའི་ཁྱོད་ཚོར་འདི་ཚོའི་འོག་ང་ཚོར་རང་དབང་གི་ཆད་གཞི་
ཅི་འདྲ་ཞིག་ཡོད་དམ། ད་དུང་ནང་པ་ཚོས་ཤེས་པའི་ཁྱོད་བ་དང་། སེམས་ཀྱི་རང་
རྒྱལ་འདྲ་མིན་ལ་འཁུག་པའི་ཡོངས་བྱུང་གྱི་ཤེས་ཚོར་ཞིག་ཀྱང་རྒྱུ་དུ་བརྗོད་ཀྱི་
ཡོད། ཤེས་ཚོར་དེ་ནི་ཁྱོད་ཚོར་གྱི་དབང་གིས་རང་གི་སློའི་བཏང་སྟོམས་ཉམས་པ་

རྟོགས་པ་དང་། ཡང་ན་སྒྲོའི་གནས་ཆའི་སྐྱེས་ཀ་ལ་དབྱེད་པ་གཏོང་བར་དགོས་ངེས་
ཡིན། བད་པའི་ལྷ་ཚུལ་ལ། མི་ཞིག་སྤྱི་ཤུས་ནས་རང་དབང་མེད་ཀྱང་རང་དབང་
སྤྱུང་བའི་ཤུས་པ་ཡོད་པ་ཡིན། ཨ་ལན་གྱིས་བརྗོད་པ་རི་བཞིན་སྒྲོམ་སྤྱོད་ཀྱི་ལམ་ནི་
རང་དབང་འདི་འཆོལ་བྱེད་ཀྱི་ཉམས་ལེན་བརྟུན་རིམ་རིང་པོ་ཞིག་ཡིན་ཞིང་། བད་
པས་རང་དབང་འདི་ལ་ཐར་པའམ་བཅིངས་གྲོལ་ཞེས་བརྗོད་ཀྱི་ཡོད།

ངས་ཐུབ་བསྟན་སྦྱིན་པ་དང་སྤང་མོལ་བྱས་ཏེ་ཤེས་རྟོགས་བྱུང་བ་གཞན་
ཞིག་ནི། སེམས་དང་ཆེ་སྟོག་ཆོགས་པའི་ཆོགས་འདུ་བཅུ་གཅིག་པའི་ཐོག་བསྟོ་སྤང་
བ་ཆོའི་བར་དུ་མཇུག་འབྲེལ་ཞིག་སྤྱི་ཤུས་དུ་བྱུང་བས་དུ་ལའི་སྒྲ་མ་མཆོག་ཐུགས་
དབྱེས་ཡོད་པ་འདི་ཡིན། ང་ཆོས་ཆོགས་འདུ་དེའི་སྤང་བད་པའི་འདོད་ཚུལ་བྱེ་བྲག་
པ་སྒྲོར་ཞིག་དང་། ཆད་མ་དང་སྤང་དོར་གྱི་གནད་དོན་ཁག་ཅིག་ལའང་བསྟོ་སྤང་བྱས་
ཡོད། ཆོགས་འདུའི་རྗེས་སུ་བད་པ་དང་ཆན་རིག་པ་མང་པོ་ཞིག་གིས་ང་ལ་སྟོག་
འཕྲིན་བརྟུན་ནས་ལྷ་ཚུལ་བསྐྱར་བ་ལྟར་ན། ཁོང་ཆོས་སྟོན་འགྲོའི་བསམ་སྟོ་བརྗེ་
ངེས་འདི་ལས་བརྒལ་ནས་ཆོགས་ཐོག་དུ་བྱུང་བའི་བྱི་བ་གལ་ཆེན་སྒྲོར་ཞིག་ལ་
འཆོལ་ཞིབ་ཆ་ཆང་བྱེད་པའི་གོ་སྐབས་ཤིག་འདོད་འདུག དཔེར་ན། ལྷ་སྤྱུང་སྤྱོད་པ་
ཐོམ་མི་སིན་གྱིས་ལོ་ངོ་གཅིག་གི་རྗེས་སུ་ཆོགས་འདུ་འདིའི་སྒྲོར་ལ་བསྐྱར་དུ་བསམ་
གཞིགས་བྱས་ཏེ། ཆན་རིག་པ་ཆོས་ཅི་ཞིག་སེམས་ཀྱི་ཆན་རིག་ཆད་ལྷན་ཞིག་དུ་
ཁས་ལེན་བྱེད་དམ། གང་ཟག་དང་པོའི་ལྷ་སྤྱུངས་ནས་ཆན་རིག་དེའི་བད་པ་དུ་སྤྱད་
པའི་ལྷ་ཚུལ་གྱི་ཡངས་ཅི་འདྲ་ཞིག་ཁོང་ཆོར་ཡོད་དམ་ཞེས་བྱི་བ་འགོད་བཞིན་
གཤམ་གྱི་སྐད་ཆ་འདི་བཤད་འདུག

ཆོན་རིག་པ་ཆོའི་ངོས་ནས་བརྗོད་ན། སེམས་ཀྱི་ཆོན་རིག་ནི་ཅི་ཞིག་ཡིན་
དགོས་པའི་ཆོན་མ་རིག་པའི་ལྷ་ཚུལ་ཞིག་དགོས་ངེས་རེད། དཔེར་ན། ཆོན་རིག་
གིས་ནང་དོན་རིག་པར་དང་བ་བྱེད་པའི་ཀྱན་སྦྱང་ནི། ཡིད་བྱེད་དང་སེམས་ཀྱི་སྣང་
བརྟན་སོགས་ཀྱི་བྱས་ཚུལ་མ་ལག་དང་། དེ་དག་གི་དབང་ཅའི་རྟེན་གཞིའི་འབྲེལ་བ་
རྣམས་ཞིབ་ཏུ་རྟོགས་འདོད་པ་ཡིན་ནམ། མཐར་གཏུགས་ན་སེམས་ཀྱི་ཆོན་རིག་ནི་
འབྱུང་ཁམས་དང་དེའི་བྱེད་ལས་སོགས་ཀྱི་གནས་རིམ་འདྲ་མིན་དུ་གྲུབ་པའི་སྣང་
པའི་ཆོན་རིག་ཅིག་ལས་ཅི་ཡང་མ་ཡིན་ནམ། ཡང་ན་འཇུག་སྒྲོ་ཆང་པའི་སེམས་ཀྱི་
ཆོན་རིག་ཅིག་ལ་གང་ཟག་དང་པོ་དང་། སྤྱིང་བ་སྣང་ཚུལ་གྱི་གྲུབ་ཆ་ཞིག་ངེས་པར་
དུ་དགོས་སམ།

མཉམ་འབྲེལ་གྱི་ཆ་རྒྱུན།

ལན་ཁྲར་གྱིས་ཆོགས་འདུ་མཐུག་སྤྱིལ་པའི་གཏམ་བཤད་ནང་། ཆོན་རིག་དང་ནང་
དོན་རིག་པ་ལྷ་བྱའི་སྒོལ་རྒྱན་གང་རུང་ཞིག་གི་བར་མཉམ་འབྲེལ་བྱེད་པར་དགོས་
ངེས་ཡིན་པའི་ཆ་རྒྱུན་གླེང་ཡོད། ཁོང་གིས་བརྗོད་པའི་ཆ་རྒྱུན་དང་པོ་ནི་གྲུ་ཡངས་ཀྱི་
བསམ་སྒོའ་དང་ལྷ་ཚུལ་ཡིན་ཞིང་། ང་རང་སྒྲེར་གྱི་བསམ་ཚུལ་ལ། ཆ་རྒྱུན་འདི་ནི་ཨང་
མི་ཨ་ཡེ་རྟེར་སྒོར་ཆོགས་བྱས་པའི་སེམས་དང་ཆེ་སྒོག་གི་བཟོ་སྦྲང་ཐེངས་བཅུ་
གཅིག་པ་ལ་མངོན་གསལ་དུ་ཆང་འདུག ཆོགས་འདུ་འདིའི་སྤྱི་བྱེད་དུ་འང་མཉམ་
ཞུགས་པ་ཆོས་པ་རོལ་པོའི་ལྷ་བ་དང་འདོད་ཚུལ་ལ་བརྟེན་བཀྲུར་དང་གཤེས་འདོད་ཀྱི་
སྒོ་བརྟན་སོང་། མི་མང་པོས་འདི་ལྟར་ཡོང་མི་ཐུབ་པ་དང་། ལྷག་ཏུ་ཆོས་ལུགས་ཀྱི་
སྒོལ་རྒྱན་ཞིག་གི་ངོས་ནས་འདི་ལྟར་ཡོང་རྒྱ་ཁག་པོ་ཡིན་པར་བསམས་ཡོད། འོན་

ཀྱང་། མ་མཐའ་ཡང་རྒྱ་ལའི་སྤྲུལ་མཆོག་གིས་ཉམས་ལེན་གནང་བཞིན་པའི་ནང་
བསྟན་གྱིས་དང་པ་དང་ལུང་སྒྲོས་ལས་རྒྱ་མཆོན་དང་མངོན་སུམ་གྱི་སྤྱིང་བ་
གཅིགས་ཆེན་དུ་འཛིན་པ་དང་། འདིས་མཉམ་འབྲེལ་དང་བཟོ་སྐྲུན་ལ་ཐུན་མིན་གྱི་གོ་
སྐབས་ཤིག་བྱིན་ཡོད། སྟོན་མར་བྱུང་བའི་བཟོ་སྐྲུན་གི་སྐབས་སུ་རྒྱ་ལའི་སྤྲུལ་
མཆོག་གིས་ཆོན་རིག་གིས་མངོན་སུམ་གྱི་བདེན་དཔང་རང་ཚུགས་སྐབས་པ་ཞིག་
སྤྱོད་སྐབས་ཆེ། ཁོང་གིས་དེ་དང་མ་མཐུན་པའི་ནང་པའི་ཆོས་ལུགས་ཀྱི་འདོད་ཚུལ་
འདོར་རྒྱ་ཡིན་སྟོར་གསུངས་སྤྱོད། དེ་ལྟར་འདྲ། ཁོང་གིས་ཤེས་རྟོགས་གནང་ཡོད་
པ་ནི། མཆོམས་རེར་ཆོན་རིག་པ་ཆོས་བདེན་དཔང་ཆོད་ལྷན་དང་མང་གཞི་བརྟན་པོ་
མེད་བཞིན་དུ་སོ་སོའི་འདོད་ཚུལ་བདེན་དོན་དུ་སྒྲིག་གི་ཡོད་པ་འདི་རེད། བཟོ་སྐྲུན་
གཞན་ཆོད་ནང་རྒྱ་ལའི་སྤྲུལ་མཆོག་གི་གནད་དུ་ཁེལ་བའི་ཚོད་སྐྱོང་དང་བཟོ་སྐྲུན་གི་
མཉམ་ཞུགས་པ་ཞིག་ཡིན་ཞིང་། ཁོང་གིས་རང་ཉིད་ཀྱི་མཐོང་སྣང་ལ་རྒྱ་མཆོན་ཡང་
དག་མེད་པའི་འདོད་ཚུལ་ལ་དོ་སྣང་རྒྱ་ཆེར་སྤྱོད་པ་དང་། མངོན་སུམ་རིག་པ་གཞིར་
བཞག་ལས་སྐབས་པའི་བརྗོད་དོན་གྱི་ཆོད་བཀག་ལ་རྩད་ཞིབ་གནང་གི་ཡོད།

ཆོན་རིག་དང་མཉམ་འབྲེལ་འབྲས་ལྷན་ཞིག་ཡོང་བར་ཆོས་ལུགས་ཀྱི་སློལ་
རྒྱུན་ལ་ཁྱད་ཆོས་ཅི་ཞིག་ཆང་དགོས་སམ། སྤྱིང་བ་དང་རྒྱ་མཆོན་ལ་བཅངས་པའི་
ཆོད་སེམས་ཤིག་དགོས་ཤིང་། ཆོས་ལུགས་ཀྱིས་ལུང་འཛིན་རང་བཞིན་གྱི་ལངས་
སྤྱོགས་མཐུགས་པོ་ཞིག་བསྐྱུང་ན་འགོག་རྒྱུ་ཆོད་མཆོད་འབྱུང་རྒྱ་རེད། ངས་ཤོད་
བརྒྱུད་ནང་བསྟན་ནི་མཉམ་འབྲེལ་འདི་ལ་སློལ་རྒྱུན་གཞན་དག་ལས་ཁྱད་དུ་འཕགས་
པའི་འོས་འཆོམས་ཤིག་ཡིན་པར་འདོད་ཀྱི་མེད། འོན་ཀྱང་། སློལ་རྒྱུན་འདི་ལ་ང་ཆོད་

མཉམ་འབྲེལ་ལ་དགོས་ངེས་ཀྱི་ཁྱད་ཆོས་ཁག་ཆང་ཡོད་པ་བདེན་དཔང་གིས་གྲུབ་
འདུག གཅིག་བྱས་ན། ལུབ་ཕྱོགས་ཀྱི་རིུ་དང་ཡེ་ཤུའི་ཆོས་ལུགས་ནང་། ལྷ་གྲུབ་
རིག་པའི་ལམ་ནས་གྲུབ་ཅིང་སྤྱོད་བ་གཙོ་བོར་འཛིན་པའི་གྲུབ་མཐའ་ཁག་ལའང་
མཉམ་ཁྱུགས་ཀྱི་ཆ་རྒྱུན་ཆང་རྒྱ་རེད།

ཆན་རིག་ལ་མཆོན་ན། ཞིབ་འཇུག་ཆོད་ལྷ་ནི་ཅི་འབྲེལ་ལ་ཆེན་ཞིག་ཡིན་པ་
ང་ཆོ་ཆང་མར་རྒྱས་མངའ་ཡོད། ཆན་རིག་པ་ཞིག་གིས་ཆོད་ལྷ་བརྒྱད་ནས་མཐའ་
མའི་གྲུབ་དོན་ལ་ཤུགས་རྒྱུན་ཐེབས་སྲིད་པའི་རྒྱ་རྒྱུན་ཐམས་ཅད་ལ་གོ་རིམ་དང་
ལྷན་པའི་སྒོ་ནས་སྤངས་འཛིན་བྱས་ཏེ། ཞིབ་འཇུག་གི་འཇུག་ཡུལ་གཙོ་བོ་དེ་ལོགས་
སུ་འབྲེད་ཐུབ་ཀྱི་ཡོད། ཡིན་ཡང་། ང་ཆོར་རྒྱས་མངའ་མེད་པ་ནི། བྱང་པའི་ཉམས་
ལེན་པ་ཆོས་ཀྱང་སྒོ་ལ་ཞིབ་ཏུ་འཆོལ་ཞིབ་བྱེད་པའི་ཤེས་བཞིན་རང་བཞིན་གྱི་བྱེད་
ཐབས་སྒོར་ཞིག་དར་སྤེལ་གྱི་འབད་བཙོན་བྱས་ཡོད་པ་འདི་རེད། ཕྱོགས་འདི་ནས་
བཤད་ན། སྒོ་ལ་རྒྱན་འདི་གཉིས་ཀས་མངོན་སུམ་ཡིན་ཞིང་། སྤངས་འཛིན་བྱས་ཡོད་
པའི་འཆོལ་ཞིབ་ལ་རིན་ཐང་ཆེན་པོ་སྤྲོད་ཀྱི་ཡོད། ཡིན་ཡང་། འཆོལ་ཞིབ་དེ་ཆོའི་ཁ་
ཕྱོགས་ལ་ཁྱད་པར་ངེས་ཅན་ཞིག་མཆིས། ད་དུང་སྒོ་ལ་རྒྱན་གཉིས་ཀས་བདེན་པ་
ཞིག་གི་ཁྱད་སྤྲེལ་ར་སྤྲོད་དང་། ཁྱད་སྤེལ་མེད་སུན་འབྲིན་གྱི་གལ་ཆེན་དེའང་ངོས་
འཛིན་བྱེད་ཀྱི་ཡོད། ཏུ་ལའི་ལྷ་མ་མཆོག་གིས་སྒོ་མ་གྱི་སྤྱོད་བ་ལ་རིགས་པ་དང་།
གང་ཟག་གཞན་གྱི་ལོས་མཐུན། སྒོ་ལ་རྒྱན་གྱི་དབང་ཆད་ལྷ་བྱས་རི་ལྟར་རྒྱབ་རྟེན་
བྱེད་དགོས་ཚུལ་གསུངས་ཤིང་། གང་ཟག་ཅིག་གིས་མཁས་དབང་དང་ཉམས་ལེན་
པ་ཆོའི་ཆོགས་སྤེ་ཞིག་གི་མཉམ་འབྲེལ་ལ་བརྟེན་ནས་རང་ཉིད་ནི་རང་གི་ལོག་ཤེས་

ཀྱི་དབང་དུ་སོང་ཡོད་མེད་རྟོགས་ཀྱི་ཡོད། གཟུང་ནན་འདི་ལྟ་བུ་ལ་རྒྱ་མཚན་ལྟ་
ཞིང་། རང་པའི་སློམ་སྒྲིབ་ཀྱི་འཆོལ་ཞིབ་བྱེད་ཐབས་དང་། ཚན་རིག་པའི་ཚོགས་སྡེའི་
ནང་དུ་ལག་བསྟར་བྱེད་ཀྱིན་པའི་ཉམས་ཞིབ་ཀྱི་བྱེད་ཐབས་བར་ལ་ད་དུང་མཐུན་
ཆོས་གཞན་ཞིག་ཡོད་པའི་མཚན་རྟོགས་ཤིག་རེད། ལན་ཏར་གྱིས་རྒྱ་མཚན་འདི་ཆོ་
བྱངས་ནས་སེམས་དང་ཆེ་སྟོག་གི་བཟོ་སྐྱེད་བཅུ་གཅིག་པ་ནི་ཚན་རིག་ལས་སྟོས་
ཁྱོལ་ཞིག་མེན་པའི་གསལ་བ་ཤད་བྱས་ཡོད། དེ་ལས་སྟོག་སྟེ། འདི་ནི་ཚན་རིག་གི་
སྟོལ་རྒྱན་ལ་རྒྱས་མེད་ཡིན་ཡང་རང་གི་བྱེད་ཐབས་དང་མི་འགལ་བའི་ལྟ་སྟངས་
གཞན་དག་ཚན་རིག་གི་དབྱུང་བསྐྱར་གྱི་ཆོས་རིག་ཏུ་འཛོག་པའི་བཟོ་སྐྱེད་ཞིག་ཡིན།

ཚོགས་ཞུགས་པ་ཚང་མས་སྟོལ་རྒྱན་གཉིས་ཀྱི་བྱེད་པར་གཙོ་བོ་དེ་སོ་སའི་
དམིགས་གཞི་ཡིན་པའི་ངོས་འཛིན་བགྱིས་ཡོད། རྒྱ་ལའི་སྒྲ་མ་མཚོག་གིས་ཚོགས་
འདུའི་མགོ་མཇུག་གཉིས་ཀའི་གཏམ་བཤད་ནང་ཚན་རིག་དང་། ལྷག་ཏུ་དངོས་
ཁམས་ཚན་རིག་གི་བྱུ་བ་འབྲས་ལ་བསྟོད་བསྟེན་ཆེན་པོ་མཛད་དེ། རང་བསྟན་ལ་
དེ་དང་བསྟུར་བྱང་བའི་བྱུ་བ་འབྲས་ཤིག་མེད་ཀྱང་། སེམས་ལ་དུས་རབས་མང་པོར་
ཞིབ་འཇུག་བྱས་པའི་རྒྱ་མཚན་གྱིས་ནང་དོན་རིག་པ་ལ་ཚན་རིག་གི་ཁ་སྐོང་དུ་
འགྱུར་བའི་རྒྱས་སྟོབས་ཁག་ཅིག་ཡོད་ཚུལ་དང་། གནའ་བོའི་རྒྱ་གར་གྱི་ལྟ་བུ་དང་
སློམ་སྒྲིབ་སྟོལ་རྒྱན། གེ་བྲག་ཏུ་དཔལ་རྒྱ་ལ་རྒྱའི་སྟོལ་རྒྱན་གཞིར་བཞག་ལས་བྱུང་
བའི་བོད་ཀྱི་ནང་དོན་རིག་པས་ད་དུང་སེམས་ཀྱི་བྱེད་ཆོས་དང་སྟོལ་སྟེང་བཟར་སྟོར་
ནས་གོ་རྟོགས་གལ་ཆེན་སྟོན་བྱུ་བ་བའང་གསུངས་སོང་། རྒྱ་བྱོགས་སུ་སེམས་
ཁམས་རིག་པ་ནི་ལོ་ན་སྡེ་བའི་ཚན་རིག་ཅིག་ཡིན་སྟབས། ཁོང་གི་དགོངས་ཚུལ་ལ།

ནང་དོན་རིག་པའི་ཉམས་སྲོང་ལྷག་པོ་དེས་ཞིབ་འཇུག་གི་ཁྲབ་ཁོངས་གལ་ཆེན་
འདིར་རམ་འདགས་ངེས་ཅན་ཞིག་པལ་ཆེར་བྱེད་ལུག་

ཨར་རེ་ལས་སེམས་དང་ཆེ་སྟོག་གི་བསྟོ་སྟེང་ལ་བཅངས་པའི་ཐོག་མའི་རེ་བ་
ཡང་ཆོན་རིག་འདི་ལྟར་རྒྱ་བསྐྱེད་བྱེད་རྒྱ་དེ་རེད། རྫོ་ལ་སྦྱང་བཅར་ཐོབ་པའི་གང་
ཟག་དང་པོའི་ཤེས་བཞིན་གྱི་འབྲས་བྱ་རྣམས། ཡུལ་རྟོགས་ཆོན་རིག་གི་ནང་དུ་
བཅུག་པའི་ཁྲབ་འབྲས་ཐོག་མ་དེ་ང་ཆོའི་ཆོགས་ཐོག་དུ་མངོན་གསལ་ཡིན་ཞིང་།
ཆོགས་འདུའི་མཇུག་དུ་སྟོགས་གཉིས་ཀས་ལས་གཞི་འདི་བསྐྱབ་ལུག་པའི་སེམས་
ཤུགས་བསྟན་སོང་། ཐན་དོགས་ཐོན་དང་ཐེ་ཆོམ་ཆེས་ཆེ་བའི་ཆོགས་ཐོག་གི་གཏམ་
བཤད་པ་འཇུག་རོ་མེ་ལའང་གདེང་ཆོད་བྱུང་ནས་འདི་ལྟར་བརྗོད་ཡོད། “ངས་ལན་
ཁར་དང་མོས་མཐུན་བྱེད་གྱི་ཡོད། ངའི་ཆོར་སྤང་དུ་ཆོགས་འདུ་འདི་ལས་མང་མོས་
ཤིག་བྱུང་ཡོད་པ་ནི། ཤེས་བཞིན་གྱི་བདེན་དཔང་རྣམས་ཆོན་རིག་གི་སེམས་ཁམས་
རིག་པའི་ཞིབ་འཇུག་གི་ནང་ཚུར་བསྐྱུ་དགོས་པ་འདི་རེད།” འཇམ་མི་སིས་སྦྱང་བ་
གལ་ཆེན་དུ་བཟུང་བ་དེར་བསྐྱར་དུ་བདེན་ཁ་བྱིན་ཏེ། སེམས་ཁམས་རིག་པ་སྦྱ་བའི་
ཆོགས་སྟེའི་ནང་ཡོད་པའི་ཤེས་བཞིན་གྱི་དོགས་ཆོམ་དེར་དགག་བཞག་ཆོད་ལྷན་
ཞིག་བྱས་ཡོད། འོན་ཀྱང་། ད་དུང་ལས་ཆོགས་ཆེ་ཤོས་ཤིག་ལྷག་ཡོད་པ་ནི། ཨར་རེ་
ལས་དབང་རྩའི་སྤང་ཚུལ་རིག་པ་ཞེས་ཟེར་བའི་གསར་དུ་དར་བཞིན་པའི་ཁྲབ་
ཁོངས་འདིའི་ཞིབ་འཇུག་ལག་ལེན་རྣམས་རྩ་འཇུགས་བྱེད་པར་དམིགས་པའི་ཡུན་
རིང་གི་མཉམ་འབྲེལ་དེ་རེད།

ནང་དོན་རིག་པ་དང་ཆོན་རིག་གི་ལེགས་པའི་ཆ་ལས་ཁྲབ་པའི་མཉམ་འབྲེལ་

གྱི་ཞིབ་འཇུག་འདི་ལ་མཆོན་ན། རྩོགས་གཉིས་འདྲ་མཉམ་ཡིན་པའི་ཐུན་མོང་གི་
 དམིགས་གཞི་དང་། ཐུན་མོང་གི་ལས་དོན་ཞིག་དགོས་སྒྱུ་རེད། དེའི་ཕྱིར་ཉུང་མཐའ་
 ཡང་ནང་པའི་ཉམས་ལེན་པ་འགས་ཀྱི་ཕྱོགས་ཀྱི་ཆོན་རིག་གི་འགྲོ་ལུགས་ལ་
 སྦྱངས་ནས་ཞིབ་འཇུག་གི་ཆོད་ལྟ་འཆར་འགོད་བྱེད་པའི་ཆོན་རིག་པ་ཆོར་ལས་
 རོགས་བྱེད་ཐུབ་དགོས། སྒྲོམ་ཆེན་པ་ཆོར་ཞིབ་འཇུག་གི་བརྗོད་གཞིའི་ཐོག་ལ་གོ་
 ཉོགས་ཆེན་པོ་ཡོད་སྟབས། ཁོང་ཆོར་ཀྱི་ཕྱོགས་ཀྱི་ཆོན་རིག་གི་གོ་ཉོགས་ཆད་
 ཐུན་ཞིག་ཡོད་ཆེ། ཁོང་ཆོས་ཞིབ་འཇུག་ཆོད་ལྟ་འཆར་འགོད་བྱེད་པའི་བརྒྱུད་རིམ་
 རང་ཀྱས་པ་རིན་ཐང་བལ་བ་ཞིག་འདོན་ཐུབ་ངེས། མཉམ་ལས་འདི་ནི་ཞིབ་འཇུག་
 ཆོད་ལྟ་འཆར་འགོད་བྱེད་པ་གཅིག་ཤུའི་ཐོག་ཏུ་ཆོད་འཛིན་བྱེད་མི་ཉན་པ་དང་།
 ཆོགས་ཐོག་ཏུ་རེ་ཆར་ཉི་དང་ཁོད་ཉན་གཉིས་ཀྱིས་བརྗོད་པ་རི་བཞིན་རྣམ་གཞག་གི་
 བསམ་གཞིགས་ལ་འང་མཉམ་ཞུགས་བྱེད་དགོས། ཀྱི་ཕྱོགས་ཀྱི་ཆོན་རིག་གི་བྱེད་
 ཐབས་ཀྱིས་ནང་དོན་རིག་པའི་སེམས་ཀྱི་རྣམ་གཞག་གི་ཆ་ཤས་ཁག་ཅིག་སྤངས་
 སྐྱེལ་བྱས་ནས་ཞིབ་ཐར་བསྐྱར་བ་དང་། ཡང་ན་སྤངས་མེད་ཐུན་འབྲེན་ཡང་བྱེད་
 ཆོག་ཆོན་རིག་པ་མང་པོ་ཞིག་གིས་བརྗོད་པ་ལྟར། ཉིན་ཞིག་ལ་ནང་པ་ཆོ་སོ་སོའི་སྤྱི་
 ཆོགས་སུ་ལག་ལེན་དངོས་ཀྱི་ཉམས་ཞིབ་པ་ཆགས་ཏེ། གཤམ་སྤྱོད་ཞིབ་འཇུག་གི་
 བྱེད་ཐབས་སྟབས་བདེ་ཞིག་བཀོལ་བཞིན་སོ་སོའི་ཉམས་ཞིབ་ཀྱི་བྱུང་འབྲས་རྣམས་
 ཆོན་རིག་གི་དུས་དེབ་ཏུ་འབྲེལ་བརྗོད་བྱེད་མིན། ང་ཆོའི་བཟོ་སྐྲུང་ལས་ཆོར་སྤང་
 ཞིག་བྱང་བ་ནི། སྒོལ་རྒྱན་གཉིས་ཀས་པན་ཚུན་ལ་སྤང་དོར་དང་བྱེད་ཐབས། རྣམ་
 གཞག་དང་ལྟ་བུ་སོགས་ཀྱི་གནས་རིམ་དུ་མ་ནས་སྒོ་བསྐྱེད་ཉེར་རྒྱ་ཡོད་པ་འདི་

ཡིན།

སེམས་དང་ཆེ་སྟོག་གི་ཆོགས་འདུ་བཅུ་གཅིག་པ་ཆོགས་ནས་ལོ་གཅིག་གི་
རྗེས་སུ་ངས་སྒྲེར་གྱི་ཁ་བར་ཞིག་གི་ནང་དབང་རྩེ་ཆོན་རིག་པ་རེ་ཆར་ཏེ་ལ་ང་ཆོད་
བཞོ་སྒྲེར་ལ་གྲུབ་འབྲས་ཅི་ཞིག་ཐོན་ཡོད་པའི་སྐད་ཆ་རྗེས་པ་ཡིན། ཁོང་གིས་ག་ཤས་
གྱི་ལན་འདི་ང་ལ་སྤྲད་སོང་།

ངས་ཆོགས་འདུ་དེ་ཉིད་མེད་སྟོང་ཆེ་ཞིང་ལོ་རྒྱུས་ཀྱི་རང་བཞིན་ཞིག་ཏུ་
མཐོང་བུང་། དེ་ཡང་ང་ཆོད་ཆོགས་འདུ་འདིས་ཆོན་རིག་གི་ཆོགས་ཞུགས་པ་མང་
པོར་བཞོ་སྒྲེར་འདིའི་རིགས་ཀྱི་པན་ཡོན་དང་རྒྱས་པ་སྟོན་སྟབས་ཡོད། ཆོགས་འདུ་
འདིའི་རྒྱས་ཞུགས་གཅིག་ནི། ད་བར་དུ་བརྟན་ཞིང་འགྱུར་བ་མེད་པར་འདོད་པའི་སྒོ་
དང་སྤྱང་ཆོར་གྱི་བརྒྱད་རིམ་སྟོད་སྟོང་བརྟན་ལ་བརྟན་ནས་ཡར་རྒྱས་སུ་གཏོང་སྟབས་
པའི་བསམ་ཚུལ་འདི་རེད། ཡར་རྒྱས་འདི་འབྱུང་སྟབས་པའི་རྒྱ་མཚན་ནི། ང་ཆོད་སྤྲད་
བ་ཐོག་མ་ནས་འགྱུར་བ་མེད་པའི་ངོ་ཐོར་གྲུབ་མེད་པས་ཡིན། ཞིབ་མྱ་འདི་ཆོ་ནི་
འབྱུང་འབྱུར་གྱི་མཉམ་འབྲེལ་དང་། སྟོད་སྟོང་བརྟན་གྱིས་སེམས་དང་སྤྱང་ཆོར་གྱི་
བྱེད་ལས་ནང་ཅི་ཞིག་བཅས་བསྐྱར་བྱེད་པའི་རྒྱས་ཚོལ་མ་ལག་གི་གོ་རྟོགས་བཅས་
གྱི་རྟེན་གཞིར་འགོ་སླིད།

ཐོམ་མི་སིན་གྱིས་ག་ཤས་ཀྱི་ཆོག་འདི་ཆོ་བརྒྱད་ནས་ཟར་རེ་ལའི་འབྱུང་
འགྱུར་གྱི་རེ་བ་དེ་བརྗོད་འདུག “ཟར་རེ་ལའི་དམིགས་འདུན་ནི། རྟོགས་གཅིག་ནས་
མ་འོངས་པའི་ཡུལ་རྟོགས་ཆོན་རིག་པ་ཆོར་སྒོམ་གྱི་ཉམས་ལེན་དང་། སྤྲད་པའི་སྟོག་
པར་གྱི་འཕྲུལ་ལས། ཅིས་རིག་གི་དཔེ་ག་ཟུགས་བཞོ་སྐྱངས་བཅས་ཀྱི་སྟོང་བརྟན་

སྒྲོང་དགོས་ཤིང་། འོགས་གཞན་ནས་སྒྲོམ་ཆེན་པ་ཆོར་དབང་ཅའི་ཆོན་རིག་དང་།
 ཆོང་ལྷ་གཙོ་འཛིན་གྱི་སེམས་ཁམས་རིག་པ་གཉིས་སྒྲོབ་རྒྱ་འདི་ཡིན། ལྷ་སྒྲུངས་འདི་
 གཉིས་ཀས་པན་ཚུན་ལྷག་ཏུ་གཏོང་བ་དང་དུས་མཉམ་དུ་བཀག་སྒྲོམ་ཡང་བྱེད་རྒྱ་
 རེད། ཡིན་ཡང་། འདི་ཆོ་ལུང་འབྲེལ་གྱིས་འཇམ་མི་སིའི་སྒྲོ་ལ་དང་པོར་ཤར་བའི་
 སེམས་ཀྱི་ཆོན་རིག་ལྷག་པོ་དེ་འབྲུག་རྒྱ་རེད། " ང་ཆོའི་བཟོ་སྐྱེད་གིས་མར་རེ་ལའི་
 དམིགས་འདུན་འདི་བསྐྱབ་མ་ཐུབ་ཀྱང་། ཆོགས་ཐོག་ཏུ་དེར་སྒྲོ་བ་ཞིག་བསྐྱབ་ཡོང་
 པར་མ་ཟད། ཆོན་རིག་པ་ཆོས་དེའི་འོགས་སུ་གོམ་སྐབས་ཐོག་མ་རི་ལྷར་བསྐྱར་
 དགོས་པའི་ཆོར་སྒྲུང་ཞིག་ཀྱང་བྱུང་ཡོད།

ཉམས་ཞིབ།

རེ་ཆར་ཉི་དང་ཁོང་གི་ལས་རོགས་ལྷ་ཐེའོ་གཉིས་ཀྱིས་མཉམ་འབྲེལ་གྱི་ཞིབ་འཇུག་
 གི་དཔེ་མཆོན་རེ་བ་ཆེ་ཤོས་ཤིག་བྱིན་ཡོད། ཉམས་ཞིབ་པ་གཉིས་ཀའི་སྤྱན་མོང་མ་
 ཡིན་པའི་ལོ་རྒྱུས་ནི་མཉམ་འབྲེལ་ལ་ལམ་སྟོང་ཡོང་བར་གལ་ཆེན་ཞིག་ཆགས་པ་
 དང་། འབྲུང་འབྲུང་ང་ཆོས་ལས་གཞི་འདིའི་རིགས་འཆར་འགོད་བྱེད་པར་ངེས་པར་
 ཡིད་ལ་འཛིན་དགོས། ལོ་སྤུམ་ཅུའི་གོང་དུ་སྒྲོམ་སྐྱབ་ཀྱི་སྒྲོབ་མ་དང་པོད་བརྒྱད་ནང་
 བསྐྱབ་ཀྱི་བྲུ་པ་ཞིག་ཏུ་མ་གྱུར་པའི་སྒོན། ལྷ་ཐེའོ་ཡིས་སྤྲ་སི་ཉར་མཐོ་སྒྲོབ་ནས་མ་
 ལུང་རིགས་རྒྱན་ཆོན་རིག་གི་འབྲུམ་རམས་པའི་གོ་གནས་སྒྲུངས་ཡོད། འདི་ལྷར་
 ཁོང་ལ་མར་རེ་ལས་བསམས་པའི་ཆོན་རིག་གི་ཤེས་ཡོན་དང་། སྒྲོམ་སྐྱབ་ཀྱི་སྒྲོང་
 བརྒྱུད་གཉིས་ཀ་ལྷན་པ་རེད། དེ་མཚུངས་རེ་ཆར་ཉི་ནི་སྒྲོང་ཆོར་གྱི་དབང་ཅའི་ཆོན་
 རིག་གི་སྒྲེ་ཁིད་མི་སྤྲ་ཞིག་ཡིན་པའི་ཁར། སྒྲོམ་ལའང་ལོ་མང་པོར་དོ་སྒྲུང་བྱས་སྒྲོང་

མཁན་ཞིག་ཡིན། མཐོ་སློབ་མཐར་ཕྱིན་སྐབས་ཁོང་གི་རྒྱ་གར་དང་གི་ལྷ་རྒྱུ་ནང་
ཐོག་ས་བསྐྱོད་བྱས་ཏེ། སློམ་སྐབས་ཀྱི་བྱེད་ཐབས་ལ་སྐྱོད་བ་མི་དཔལ་པ་ཞིག་བྱས་
ཡོད།

ལྷ་ཐེའོ་དང་རེ་ཆར་ཉི་གཉིས་ཀྱིས་ཉམ་རན་སིར་ཡོད་པའི་མར་རེ་ལའི་ཞིབ་
འཇུག་བརྟག་དབྱང་ཁང་ནས་ཡིན་པའི་ཨམ་ཁོན་ཞེ་ Antoine Lutz གི་དང་མཉམ་
འབྲེལ་གྱིས་ནང་པའི་སློམ་ཆེན་པ་ཆོར་ལོ་རྒྱུས་རང་བཞིན་གྱི་བརྟག་དབྱང་སློར་ཞིག་
བྱས་ཏེ། ༡༠༠༥ ལོར་ཞིབ་འཇུག་དེ་ཆོའི་བྱུ་དོན་ཐོག་མ་རྣམས་རྒྱལ་ཡོངས་ཆེན་
རིག་གི་དུས་དེབ་ཐོག་བཀོད་པ་རེད། ཞིབ་འཇུག་དེ་ཆོས་ཡུན་རིང་ལ་ཉམས་ལེན་
བྱས་སྤྱིང་པའི་ནང་པའི་སློམ་ཆེན་པ་ཆོས་སློམ་གྱི་སྐབས་སུ་ཁྲད་པའི་སློག་འགྲུལ་གྱི་
ཟླ་མཇུག་ gamma གི་རྒྱབ་ས་རྒྱན་གྱི་གཡོ་འགྲུལ་དང་འཕེལ་འགྱིབ་ཀྱི་སློམ་ས་སློག་བསྐྱེད་
ནས་ཡུན་རིང་པོར་རྒྱན་འབྲོངས་བྱེད་བྱུ་བ་བ་བསྟན་ཡོད། ཟླ་མའི་རྒྱབ་ས་རྒྱན་གྱི་
གཡོ་འགྲུལ་དེ་ཆོ་ནི་ད་བར་ཞིབ་འཇུག་བྱས་པའི་ནང་ཆད་མཐོ་ཤོས་རེད། ཞིབ་
འཇུག་གི་བྱུ་དོན་དེ་དག་གིས་ཡིད་བྱེད་དང་སྤྱིང་ཆོར་གྱི་སློའི་རུས་ཚོལ་ཁག་ལ་
སྤྱིང་བརྟར་བྱེད་ཆོག་པའི་ལྷ་ཚུལ་ལ་རྒྱུ་སྤྱིང་བྱེད་པ་བརྟག་དབྱང་པ་ཆོས་གསལ་
བཤད་བྱས་འདུག རེ་ཆར་ཉི་དང་། ཨམ་ཁོན་ཞེ། ལྷ་ཐེའོ་བཅས་ཀྱིས་ཟེ་སི་ཁིམ་སི་
མཐོ་སློབ་ཏུ་ཡོད་པའི་གཤེས་སྤྱོད་དང་ཁྲད་པའི་བྱེད་ལས་ཀྱི་སློག་པར་ཞིབ་འཇུག་
བརྟག་དབྱང་ཁང་དུ་མཉམ་འབྲེལ་གྱི་ལས་དོན་འདི་རྒྱན་འབྲོངས་བྱེད་བཞིན་མཆིས་
ཤིང་། མ་འོངས་བཤད་བྱུ་བ་འབྲས་མང་པོ་བསྐྱུན་རྒྱུ་རེད།

སློམ་ལ་ཞིབ་འཇུག་བྱེད་པ་འདིར་ལོ་རྒྱུས་ཅུང་རིང་པོ་ཞིག་ཡོད་པར་མ་ཟད།

བརྗོད་གཞི་འདིའི་ཐོག་ལ་ཚུལ་ཡིག་གྲང་མང་པོ་སྤེལ་ཡོད། ཞིབ་འཇུག་གི་ཁྱབ་
 ཁོངས་འདིས་འཕེལ་རྒྱས་ཀྱི་གོམས་པ་གསར་བ་ཞིག་ལེན་པར་རིང་པོ་འགོར་གྱི་མ་
 རེད། རེ་ཆར་ཉི་དང་ཨ་མ་འོན་ཀྱང་། ལྷ་ཐེང་བཅས་ཀྱི་ཞིབ་འཇུག་གི་གྲུབ་དོན་རྣམས་
 བསྐྱར་སྒྲོམ་བྱས་ཏེ། སྒྲོམ་གྱི་ཉམས་ལེན་ལ་བརྟེན་ནས་སེམས་ཀྱི་རྒྱས་ཚོལ་གཞན་
 ཡང་ཡར་རྒྱས་སུ་འགྲོ་བ་སྟོན་ཐུབ་ཆེ། དུམ་རྟོགས་ཚན་རིག་གིས་སེམས་ཀྱི་བྱེད་
 ལས་དང་། དེ་དག་ལ་སྦྱོར་བརྟེན་སྟོན་ཐུབ་མིན་གྱི་རང་གི་རྣམ་གཞག་གི་དཔེ་
 གཟུགས་ལ་བསྐྱར་བཅས་བྱས་ནས་གོ་རྟོགས་གསར་བ་འདི་ལའང་དང་ལེན་བྱེད་
 དགོས་རྒྱ་རེད། དེ་ལས་ཐོག་སྟེ། འབྱུང་འབྱུར་གྱི་ཞིབ་འཇུག་བརྟག་དབྱེད་གིས་ནང་
 པའི་སྒྲོམ་ཆེན་པ་ཆོའི་ཉམས་ལེན་དང་རྣམ་གཞག་རྣམས་ལ་སྤྱད་ཐུང་ཆེ། ཁོང་ཆོས་
 གོ་རྟོགས་གསར་བ་འདི་དང་བསྟུན་ནས་སོ་སོའི་འདོད་ཚུལ་རྣམས་ལ་བཅས་སྒྲིག་
 བྱེད་དགོས། འདི་གཉིས་གང་ཞིག་ཡིན་རུང་ཤུགས་རྒྱུན་ཆེ་བའི་ཞིབ་འཇུག་གི་
 འབྲས་བུ་ཞིག་ཆགས་རྒྱ་རེད། སེམས་དང་ཆེ་སྟོག་གི་ཆོགས་འདུ་བཅུ་གཅིག་པའི་
 སྒྲོར་གྱི་ཁ་བརྟེན་གི་ནང་ཨ་ལན་གྱིས་ང་ལ་བཤད་དོན། “ནང་པ་ཆོར་ཞིབ་འཇུག་
 གི་གྲུབ་དོན་གྱི་དབྱེད་གཞི་མང་པོ་མེད་པ་དང་། ལན་ཁར་གྱིས་ང་ཆོའི་བཟོ་སྒྲེང་
 མཇུག་བསྟུ་བའི་གཏམ་བཤད་དུ་བརྗོད་པ་ལྟར། ཆོགས་ཐོག་གི་ནང་པ་ཆོས་ད་ལྟའི་
 ཚན་རིག་གི་སེམས་ཀྱི་གོ་རྟོགས་དང་འགལ་བའམ། དེ་ལས་འདས་པའི་འདོད་ཚུལ་
 མང་པོ་ཞིག་སྒྲེང་ཡོད། ཡིན་ཡང་། འདོད་ཚུལ་དེ་དག་ལ་རྒྱབ་སྦྱོར་བྱེད་པའི་ཡུལ་
 རང་བཞིན་གྱི་དབྱེད་གཞིའི་གནས་ཚུལ་ཁྱེད་མཚན་པོ་ཞིག་མེད། ད་ནི་ཚན་རིག་
 གི་རང་བཞིན་གྱི་ཞིབ་འཇུག་གི་ལམ་ནས་སྒྲོམ་གྱི་ཉམས་ལེན་མང་པོ་ཞིག་ལ་དོན་

མར་དེ་དག་ལ་ཡོད་པར་འདོད་པའི་པན་ཡོན་གྱི་ཁྱད་ཆོས་དེ་ཆོ་ཡོད་མེད་ཐག་གཅོད་
པའི་དུས་ལ་བབས་འདུག་”

ཉམས་ཞིབ་འདི་དང་འབྲེལ་བ་ཡོད་པ་ཞིག་སྟེ། ཐོམ་མེ་སིན་གྱིས་ནང་པ་ཆོའི་
འདོད་ཚུལ་གྱི་རྣམ་པ་དང་། དེ་དག་གི་རྟེན་གཞིའི་སྐྱོར་ལ་བསམ་གཞིགས་བྱས་ནས་
གཤམ་གྱི་སྐྱད་ཆ་འདི་ང་ལ་བསྐྱར་སོང་།

ནང་པ་ཆོར་མཆོན་ན། སེམས་ཀྱི་སྒྲུང་བརྟན་གྱི་གནས་ཆ་དང་བརྟན་ཆ། དེ་
བཞིན་སྐྱོམ་ཆེན་པ་ཞིག་གིས་སེམས་བྱང་རྣམས་འཛིན་པའི་དུས་ལྷན་ཟླ་མོ་སོགས་
གྱིས་མཆོན་པའི་བརྗོད་དོན་མང་པོ་ཞིག་གི་གནས་བབ་ཀྱི་སྐྱོར་ལ་ཆད་མ་རིག་པའི་
ཞིབ་བརྟག་གི་ལྟ་སྟངས་ཤིག་དགོས་པར་སྟམ་བྱུང་། འདོད་ཚུལ་དེ་དག་ནི་ཞིབ་ལྟ་
དང་། སྒྲུང་ཚུལ་རིག་པ། ཡང་ན་རྣམ་གཞག་བཅས་གང་ཞིག་གི་ངོས་ནས་བཞག་པ་
ཡིན་ནམ། དེ་ཆོ་ནི་རྣལ་འབྱོར་པ་ཆོས་ཐོལ་བྱུང་དུ་འབྲེལ་བརྗོད་བྱས་པ་ཡིན་ནམ།
ཡང་ན་ལྟ་བུ་བྱུང་སྐྱེ་བའི་མཁས་དབང་དང་རྣལ་འབྱོར་པ་གཉིས་ཀས་རྣམ་གཞག་གི་
འདོད་ཚུལ་དུ་བཞག་པ་ཡིན། ནང་པ་ཆོའི་འདོད་ཚུལ་འདིའི་རིགས་ཀྱི་ནང་རྣམ་
གཞག་དང་ཞིབ་ལྟ་གཉིས་ཇི་ལྟར་འབྲེལ་ཡོད་དམ།

ང་ཆོས་ད་དུང་སེམས་ལ་འཛིན་དགོས་རྒྱ་ཞིག་ནི། ཆན་རིག་པ་དང་རྒྱབ་
ཕྱོགས་ཀྱི་ནང་པ་ཆོའི་བར་གྱི་སླེང་མོལ་དང་། ཆན་རིག་པ་དང་རྒྱབ་ཕྱོགས་ཀྱི་ཆན་
རིག་དང་རིག་གཞུང་ལ་འབྲེལ་བ་ཏུ་ལམ་ཅི་ཡང་མེད་པའི་བོད་ཀྱི་ནང་པ་ཆོའི་བར་
གྱི་སླེང་མོལ་གཉིས་ལ་ཁྱད་པར་ངེས་ཅན་ཡོད་པ་འདི་རེད། ང་ཆོའི་ཆོགས་ཐོག་གི་
རྒྱབ་ཕྱོགས་ཀྱི་ནང་པ་ཆོར་ནང་པའི་ལྟ་བུ་གྱི་སྐྱད་བརྗོད་དེ་སྟོལ་རྒྱུ་འདི་ལ་རྒྱས་

མངའ་མེད་མཁན་ཆོར་འབྲེལ་བརྗོད་བྱེད་པའི་ཉམས་སྦྱོར་ལྡན་ཞིང་། ཁོང་ཆོས་ཆཙོ་
རིག་པ་དང་ལྡན་ཏུ་བཟོ་སྦྱང་འབྲས་བུ་ཅན་ཞིག་ཡོང་ཐབས་སུ་སོ་སོའི་གཏམ་བཤད་
ལ་ཆེད་ཏུ་བཅོས་སྒྲིག་གནང་ཡོད། བཟོ་སྦྱང་བ་ཁོང་ཆོས་ནང་བསྟན་གྱི་རིགས་པ་
དང་མཛོན་སུམ་གྱི་ཆ་གཙོ་བོར་བཟུང་སྟེ། དེའི་སྒྲིག་གྱུར་དང་ཆོས་ལུགས་གྱི་ཆ་
རྣམས་དོར་ཡོད།

དེ་ལས་ཐོག་སྟེ། དགོན་པའི་སློབ་གསོ་གཙོ་བོར་བོད་པའི་བོད་ཀྱི་ནང་པ་ཆོར་
ཆཙོ་རིག་པ་ལ་གོ་བརྗོད་པའི་དཀའ་ངལ་ཆེན་པོ་ཡོད། ཁོང་ཆོས་སོ་སོའི་སློབ་
རྒྱུ་ཆོས་ལུགས་གྱི་ཆ་གཙོ་བོར་བཞག་ནས་སྦྱང་བ་དང་། རྒྱ་མཚན་འདིའི་ཕྱིར་
ཆཙོ་རིག་པ་ཆོས་ཁོང་ཆོའི་བརྗོད་དོན་རྣམས་སོ་སོའི་གོ་རྟོགས་དང་མཐུད་སྦྱོར་
བྱེད་མ་ཐུབ་པའི་དཀའ་ངལ་འབྱུང་གི་ཡོད། བེ་རིན་སི་ཏོན་མཐོ་སློབ་ནས་ཡིན་པའི་
ཨ་ནས་ང་ཆོའི་སྐབས་བབས་གྱི་བརྗོད་གཞི་དང་འབྲེལ་བའི་སྐད་ཆ་འདི་བཤད་འདུག
"ངས་བོད་པ་ཆོར་སྟོན་ན་ལྷ་ཐེའོ་དང་། ཨ་ལན་གྱིས་པན་ཐོགས་པ་མཐོང་བུང་། འདི་
ནི་ཉ་ལས་དགོས་པ་ཞིག་ཀྱང་མིན་ཞིང་། ཁོང་ཆོས་ང་ཆོའི་བསམ་སྒྲུབ་སྒྲིབ་སྒྲོངས་
གྱི་བདེན་འཛིན་རྣམས་ཤེས་པ་དང་། ང་ཆོའི་བསམ་སྒྲུབ་སྒྲོམ་གཞི་གཞིར་བཞག་
གིས་འབྲེལ་བཤད་བྱེད་ཀྱི་ཡོད།" མ་འོངས་བར་ང་ཆོས་མཉམ་འབྲེལ་གྱི་ལས་དོན་
ཅ་འཇུགས་བྱེད་པར་གནད་དོན་འདི་དག་ཡིད་ལ་འཛིན་རྒྱ་གལ་ཆེན་ཡིན།

སེམས་དང་ཆེ་སྒྲིག་ཆོགས་པས་རྒྱབ་སྦྱོར་གྱི་མ་དདུལ་བཏང་བར་བརྟེན་
ནས། རེ་ཆར་ཉི་སོགས་གྱི་མཉམ་འབྲེལ་གྱི་འདུ་ཤེས་དང་ཆོད་སེམས་དེ་ལྟ་བུ་ཡོད་
པའི་ཞིབ་འཇུག་གི་མཉམ་ལས་འགའ་ཞིག་འགོ་བཙུམས་ཡོད། མཉམ་འབྲེལ་གྱི་ལས་

དོན་རེ་རེར་བྱེད་ཐབས་དང་རྣམ་གཞག་དེ་བཞིན་ལག་བསྟར་བཅས་ཀྱི་དཀའ་ངལ་
ཁྱད་པར་བ་རེ་འབྲད་ཡོད། དཔེར་ན། ཕྱི་ལོ་ ༢༠༠༠ ལོའི་སེམས་དང་ཆེ་སློག་གི་བརྒྱ་
སྒྲིང་ཞིག་གི་རྗེས་སུ་གཉིས་ཀ་ཁ་ལེ་ཉ་པོར་ནི་མཐོ་སློབ་ནས་ཡིན་པའི་སེམས་
ཁམས་རིག་པ་སྤྱི་བ་པོ་ལི་དང་། འཕྲོད་བསྟེན་གཙོ་བོར་བཟུང་གི་སེམས་ཁམས་རིག་པ་
སྤྱི་བ་མ་གེ་རེ་ཏི་ Margaret Kemeny གཉིས་ཀྱིས་ནང་པའི་ཉམས་ལེན་པ་ཨ་ལན་
དང་མཉམ་འབྲེལ་བྱས་ཏེ་ཞིབ་འཇུག་གི་ལས་གཞི་ཞིག་འགོ་བཙུགས་ཡོད། ཁོང་
ཆོས་བྱད་མེད་དགེ་ཆེན་ཆོར་དགེ་མཆན་མེད་པའི་སྤྱིང་ཆོར་རྣམས་སྐངས་འཛིན་
བྱས་ནས་སྒྲོའི་བཏང་སྟོམས་བསྐྱེད་པའི་ནང་པའི་ཉམས་ལེན་གྱི་སྤྱིང་བརྟན་སྤྱིང་
བཞིན་བརྟག་དབྱེད་བྱེད་ཀྱི་ཡོད། དགེ་ཆེན་དེ་ཆོར་ཞིབ་འཇུག་གི་བར་སྐབས་གསུམ་
དུ་ཞིབ་དབྱེད་བྱས་ཏེ། སྐངས་འཛིན་བྱས་ཡོད་པའི་མི་ཆོགས་ཤིག་དང་བསྟར་གྱི་
ཡོད། ཉ་ཅད་ཤི་མཐོ་སློབ་ནས་ཡིན་པའི་སི་ཏེ་ཉ་པོར་གྱིས་སེམས་ཀྱི་སྤྱང་བརྟན་
བསྐྱེད་ནས་རྒྱན་འཁྱོངས་བྱེད་པའི་སྒྲོམ་པ་བ་ཆོའི་རྒྱས་པ་ལ་བརྟག་དབྱེད་བྱེད་འགོ་
བཙུགས་ཤིང་། ད་དུང་ཞིབ་འཇུག་གི་ལས་གཞི་གཞན་ཞིག་ཏུ་མི་རིན་སི་ཏོན་མཐོ་
སློབ་ནས་ཡིན་པའི་ཁོད་ཉན་གྱིས་ཡིད་བྱེད་དང་འབྲེལ་བའི་སྒྲོམ་པ་བ་ཆོའི་རྒྱས་པ་
ལ་ཉམས་ལེན་བྱེད་ཀྱི་ཡོད། ཞིབ་འཇུག་འདི་གཉིས་ཀར་ནང་པའི་མཁས་དབང་དང་
ཉམས་ལེན་པ་ཆོས་བརྗོད་པའི་འདོད་ཚུལ་ཡ་མཆར་བ་དེ་ཆོར་ཆོད་ལྟ་བུ་བྱེད་འགོ་
བཙུགས་ཟིན། སི་ཏེ་ཉ་པོར་དང་ཁོད་ཉན་གཉིས་ཀྱིས་སོ་སོའི་རང་ངོས་ནས་ཞིབ་
འཇུག་གི་ལས་གཞི་འདི་སྤྱི་བ་ཀྱི་ཡོད། སེམས་དང་ཆེ་སློག་ཆོགས་པས་ད་དུང་ཟུར་
ཁི་ལེར་ཡོད་པའི་ཁ་ལེ་ཉ་པོར་ནི་མཐོ་སློབ་ནས་ཡིན་པའི་སེམས་ཁམས་རིག་པ་སྤྱི་

བ་ཁད་ནི་ནར་དང་། རེ་རི་མཐོ་སློབ་ནས་ཡིན་པའི་སེམས་ཁམས་རིག་པ་སློབ་པས་
 ཉིག་གཉིས་ལ་འང་འབྲེལ་ཡོད་ཀྱི་ཞིབ་འཇུག་བྱེད་སྤྱད་ཀྱི་མ་དངུལ་བཟང་ཡོད།
 མཐའ་མར་ཨ་ལན་གྱིས་སྡེ་ཁྲིད་པའི་སམ་བྱ་ཟླ་ཟླེ་ར་ནམ་པར་ཤེས་པའི་ཞིབ་འཇུག་
 ཁང་གིས་ཞིབ་འཇུག་གི་ལས་གཞི་གཉིས་སྒྲུབ་བཞིན་པ་སྟེ། གཅིག་གིས་ཏ་ཟུར་ཡོད་
 པའི་ཁ་ལེ་རྟམོར་ནི་མཐོ་སློབ་དང་མཉམ་འབྲེལ་གྱིས་ཞི་གནས་ལ་ཞིབ་འཇུག་བྱེད་པ་
 དང་། གཅིག་གིས་ཨད་མི་ཨད་དུ་ཡོད་པའི་ཁ་ལེ་རྟམོར་ནི་མཐོ་སློབ་དང་མཉམ་
 འབྲེལ་གྱིས་ཡིད་བྱེད་ཀྱི་དཀའ་ངལ་ཡོད་མཁན་ཚོར་སྟོམ་གྱིས་ཅི་ཞིག་པན་མིན་ལ་
 བརྟག་དཔྱད་གཏོང་གི་ཡོད།

ཉམས་ཞིབ་འདིའི་རིགས་ལ་ན་གཞོན་ཚན་རིག་པ་ཚོའི་དང་བ་ཡོང་ཆེད།
 ༡༠༠༧ ཡོང་སེམས་དང་ཆེ་སྟོག་ཚོགས་པས་ཞིབ་འཇུག་པ་བརྩ་ཙམ་ལ་ཨ་སྟོར་
 སྟོང་སྟག་བརྩ་འདི་མ་དདུལ་སྤྲད་ཡོད། ཁོང་ཚོ་ཆང་མ་ ༡༠༠༧ ཡོང་སེམས་དང་ཆེ་
 སྟོག་ཚོགས་པའི་དབྱར་ཁའི་ཉམས་ཞིབ་ཀྱི་ཟབ་སྟོར་ལ་ཞུགས་སྟོང་མཁན་ཡིན་
 ཞིང་། ན་གཞོན་ཞིབ་འཇུག་པ་འདི་ཚོས་སེམས་དང་ཆེ་སྟོག་གི་ཚོགས་འདུ་ཐངས་
 བརྩ་གཅིག་པའི་སྐབས་ཀྱི་ཇི་བ་འདྲ་མིན་ལ་ཅད་ཞིབ་ཁྱེད་པའི་འདོད་པ་ཆེན་པོ་སྟུན་
 ཞིང་། ཁོང་ཚོས་འཛོམ་གྱིས་གསར་བསྐྱེགས་བྱས་པའི་དཔུང་བ་གཞི་རྟེན་གྱི་སེམས་
 འལ་ཁུང་གཏོང་ལྟ་བུའི་ཁྱེད་ཐབས་དང་། ར་མ་ནས་ཤོད་བརྒྱད་ནང་བསྟན་པར་གྱི་
 རྟོམ་སྒྲུབ་ཀྱི་ཁྱེད་ཐབས་འདྲ་མིན་བཀོལ་སྟོན་གྱིས་ཞིབ་འཇུག་ཁྱེད་རྒྱ་འདེད། ཞིབ་
 འཇུག་གི་ལས་གཞི་དེ་ཚོ་ཐམས་ཅད་འདིར་བརྗོད་མི་ཐུབ་ཀྱང་། རྟོག་པ་པོ་ཚོས་
 ཉམས་ཞིབ་ཀྱི་ལས་དོན་འདིའི་འབད་བརྗོད་ཀྱི་ཁྲལ་སྒྲ་དང་གལ་ནས་ཀྱི་རང་བཞིན་

རྟོགས་པར་ངས་དེ་ཚོའི་ཁྲོད་ནས་ལས་གཞི་གཉིས་ལ་འབྲེལ་བ་གད་མདོར་བསྐྱས་
ཞིག་བྱེད་འདོད་བྱུང།

རྒྱ་ཁི་ལེར་ཡོད་པའི་ཁ་ལེ་ཏམོར་ལེའི་མཐོ་སྒོ་བ་ཀྱི་ཏད་ལན་མེ་ལི་སི་དབང་
ཅའི་ཆན་རིག་ཉམས་ཞིབ་ཁང་གི་མཐར་ཕྱིན་སྒོ་བ་མ་ཞིག་གིས་རྒྱན་བརྟན་ཞིང་གཡོ་
བ་མེད་པའི་ཤུགས་འབྱུང་གི་སེམས་ཀྱི་རྒྱས་ཚུལ་ཏེ། ཞི་གནས་ལ་ཞིབ་འཇུག་བྱེད་
པའི་གྲོས་འཆར་བཏོན་ཡོད། ཞིབ་ཏུ་བཤད་ན། ཞི་གནས་སྒྲོར་གྱི་དེ་ཡོད་ཞིབ་འཇུག་
གི་འབྲས་བུ་རྣམས་གཞི་ལ་བཞག་སྟེ། "ངང་ཚུལ་བརྟན་པའི་ཆོར་བྱེད་སྒྲོག་བདའི་
འགྲུལ་དབང་"ནི་དུས་ཐོག་གི་བདེ་སྟོན་བྱེད་ཅིག་ཏུ་བཀོལ་སྤྱོད་བྱེད་པར་འོས་
འཆམས་ཡིན་སྟེད་ཅིང་། འགྲུལ་དབང་དེ་ནི་ཞི་གནས་ལ་ཆད་འཇུག་བྱེད་ཅིག་གསུམ།
ཡང་ན་དབང་ཅའི་འབྱུང་ཁམས་ཀྱི་རྟེན་གཞི་ཞིག་ཏུ་བཀོལ་སྤྱོད་བྱེད་ཆོག་པ་འདི་
རེད། ཁོང་གིས་ཆད་འཇུག་བྱེད་འདི་ནི་གཟའ་ནད་ཀྱིས་ལུས་པོའི་རྒྱས་པ་ཁག་ཅིག་
ཉམས་པར་བྱས་ཡོད་པའི་ཆབ་ཏུ་འབྲུལ་ཆས་ལུས་ཐོག་ལ་འཛོག་པར་སྐྱབས་བཞིན་
པའི་ནད་པ་སྒྲོར་ཞིག་ལ་འོས་འཆམས་ཡིན་མིན་ཞིབ་བསྐྱར་བྱ་རྒྱུ་ཡིན་ཞིང་། ལུས་
ཐོག་ཏུ་བཞག་པའི་རྗེས་སུ་འབྲུལ་ཆས་དེ་ཆོས་ང་ཆོར་ཞི་གནས་ཀྱི་དབང་ཅའི་རྟེན་
གཞི་ལ་སྐྱངས་འཛིན་བྱེད་པའི་ཐབས་ལམ་མཁོ་སྤྱོད་བྱེད་སྟེ། འབྲུལ་ཆས་དེ་ཆོ་
ལུས་ཐོག་ཏུ་མ་བཞག་པའི་གོང་དུ་ཞིབ་འཇུག་བྱེད་པའི་ནད་པ་དེ་ཆོར་བན་པ་གཞི་
རྟེན་བྱས་ནས་སེམས་ངལ་ཉུང་དུ་གཏོང་ཐབས་ཀྱི་སྤྱོད་བདར་སྤྱོད་རྒྱུ་ཡིན་པ་དང་།
ངང་ཚུལ་བརྟན་པའི་ཆོར་བྱེད་སྒྲོག་བདའི་འགྲུལ་དབང་ནི་ཡིད་བྱེད་ལ་ཆད་འཇུག་
བྱེད་དུ་བཀོལ་རྒྱ་རེད།

སེམས་དང་ཆེ་སྟོག་གི་ཆོག་ས་འདུ་བཅུ་གཅིག་པའི་སྐབས་སུ་འགྲོ་བ་མིའི་
ཤེས་ཚོར་གྱི་གནས་རིམ་དུ་ཡོད་པའི་ཡིད་ཤེས་ཞེས་པ་ཞིག་ཀྱང་སྤངས་ཡོད། བར་
པའི་ཉམས་ལེན་པ་ཆོས་ཤེས་ཚོར་གྱི་རྣམ་པ་བྱུང་བར་བ་འདི་ངོས་འཛིན་བྱས་ཏེ།
སྟོམ་གྱི་སྐབས་སུ་སེམས་དཔིག་ས་པ་ལས་འགྲོ་ཡོད་མེད་ལ་ལྟ་བུ་བྱུང་བ་གོལ་
སྟོང་བྱེད། ཞིབ་འཇུག་གི་ལས་གཞི་གཉིས་པའི་ནང་། སམ་དགེ་ཡ་སྟོང་ཡོད་པའི་ཁ་
ལེ་ཏམོར་མེད་མཐོ་སྟོབ་གྱི་སྟོག་ཤྲད་གཞིར་བཞག་གི་དབང་ཅའི་ཆོན་རིག་ཁང་ནས་
ཡིན་པའི་མཐར་ཕྱིན་སྟོབ་པ་ཞིག་གིས་ངོམ་གྱི་སྟོམ་སྐབས་ཉམས་ལེན་པ་དང་། ཉམས་
ལེན་འདི་ལྟ་བུ་ཅི་ཡང་བྱས་མ་སྟོང་མཁན་གཉིས་ཀའི་སྟེང་དུ་ཡིད་ཤེས་ལ་ཞིབ་
འཇུག་བྱེད་རྒྱ་རེད། དབྱགས་གྱི་རྒྱ་བ་དཔིག་ས་པར་བཟུང་བའི་སྟོམ་ལ་ཞུགས་ནས་
ཡིད་ཤེས་ཀྱིས་སྟོ་ཅེ་དཔིག་ས་པ་ལས་གཞན་དུ་གཡེང་བ་ཆོར་ཆོ། མི་ཆོས་མཐུ་བ་
མོས་སྟོག་བརྟེན་ཞིག་གཞོན་དགོས། སྟོག་བརྟེན་གཞོན་པའི་སྤྲེལ་གཉིས་སུ་བརྒྱུད་
ལམ་ཉིས་བརྒྱ་དང་ལྔ་བཅུ་ད་བྱག་ལྔ་ནས་ཤྲད་པའི་སྟོག་འགྲུལ་གྱི་པར་ཆས་ཤིག་
གིས་བརྒྱབ་པའི་ཤྲད་པའི་འབྲ་པར་རྣམས་ལ་ཁོང་ཆོས་ཉམས་ཞིབ་བྱས་ཏེ། རྒྱབས་
རྒྱན་གྱི་འགྲུར་ཐོག་དང་ཤྲད་པའི་གཡམས་གཡོན་གྱི་དབང་ཅའི་འགྲུར་འགྲོས་སོགས་
ལ་ཞིབ་ལྟ་བྱེད་རྒྱ་ཡིན་ཞིང་། ལྷག་ཏུ་ཤྲད་པའི་མདུན་དངོས་ཀྱི་དཀྱིལ་མར་ཡོད་པའི་
རྒྱབས་རྒྱན་ལ་དོ་སྣང་ཆོན་པོ་བྱ་རྒྱ་རེད།

ན་གཞོན་ཉམས་ཞིབ་པ་གཞན་ཆོས་ཞིབ་འཇུག་གི་མ་དདུལ་ཐན་བྱ་དེ་ཆོ་
བགོལ་སྟོང་བྱས་ཏེ། སྟོམ་གྱི་སྐབས་སུ་གཟུགས་འཛིན་ཤེས་པའི་རྟེན་གཞིའི་ཤྲད་
རྒྱའི་ནང་བྱུང་བའི་ཡིད་བྱེད་ཀྱི་འགྲུར་འགྲོས་དང་། ཡིད་བྱེད་དང་སྟོང་ཆོར་སྟངས་

འཛིན་གྱི་བྱེད་ལས་གཙོ་བོ། རིམ་གྱི་སྒྲོམ་ཆེན་པ་ཚོར་བརྟེན་ནས་ཡིད་བྱེད་ཀྱི་མཉེན་
སྒྱུག་གི་རང་བཞིན། སེམས་མ་དུལ་བར་པན་པའི་བྲན་པ་སྐྱོང་བའི་སྒྲོམ་ལས་བྱུང་
བའི་འཕྲོད་བསྟེན་གྱི་ཁེ་པན་དང་། དེ་ཚོའི་དབང་རྩ་དང་སེམས་ཁམས་རིག་པའི་མ་
ལག་བཅས་ལ་ཞིབ་འཇུག་བཟྱག་དབྱེད་བྱ་རྒྱ་རེད། རེ་ཆར་ཉིས་ཞིབ་འཇུག་གི་མ་
དུལ་སྐྱོར་ལ་འདི་ལྟར་བརྗོད་འདུག "ང་ཚོས་རྣམ་དབྱེད་ཆེ་བའི་ན་གཞོན་ཆོན་རིག་
པ་བརྩེ་ལ་ཞིབ་འཇུག་གི་ལས་གཞི་འགོ་འཇུགས་བྱེད་ཀྱི་མ་དུལ་སྟེར་ཐུབ་པ་འདི་
ནི་ཉ་ཅང་ལེགས་ཤིང་། འདིས་དར་ཁབ་འགོ་བཞེན་པའི་ཉམས་ཞིབ་འདི་སྤྲུལ་ཐུང་
ནས་འཕེལ་རྒྱས་སུ་འགོ་བའི་རྒྱ་རྒྱེན་བསྐྱར་རེས་རེད།"

སེམས་དང་ཆེ་སྟོག་གི་དབྱར་ཁའི་ཉམས་ཞིབ་ཟབ་སྤྲོད།

ཁྱི་ལོ་ ༡༩༠༥ ལོ་དང་། སྤར་ཡང་ ༡༩༠༥ ལོའི་དབྱར་ཁའི་སྐབས་སུ་སེམས་དང་ཆེ་
སྟོག་ཚོགས་པས་བདུན་ཕྲག་གཅིག་གི་"དབྱར་ཁའི་ཉམས་ཞིབ་ཟབ་སྤྲོད་"ཞེས་པ་
ཞིག་སྤྲད། ཡང་མི་ཨ་ཡེ་ཉེའི་སེམས་དང་ཆེ་སྟོག་གི་ཚོགས་འདུ་ལས་བྱུང་བའི་བྱི་
བ་དང་བརྗོད་གཞི་ཁག་ལ་མངོན་སུམ་གྱིས་ཞིབ་འཇུག་ཚོད་ལྟའི་ལམ་ནས་འཆོལ་
ཞིབ་བྱེད་པའི་གོ་སྐབས་ཤིག་བྱེན་ཡོད། ཟབ་སྤྲོད་འདི་ཚོ་ནི་ ༡༩༥༠ ལོར་མ་ཁི་སི་
དང་ས་ཡི་ཤ་ཾོ་Max Delbruck and Salvador Luria རྒྱུ་ཉིས་ཀྱིས་གསར་འཇུགས་
བྱས་པའི་རོ་བོ་འཛིན་པའི་བྱུང་རྩམ་སྐོར་གྱི་སྤྱི་དངོས་རིག་པའི་དབྱར་ཁའི་ཟབ་སྤྲོད་
ཡོངས་གྲགས་དེ་དང་ཕྱོགས་རེས་ཅན་ཞིག་ནས་གཅིག་མཚུངས་ཡིན། ཁོང་གཉིས་
ནི་དེང་སང་ཐུན་མོང་དུ་གྱུར་ཡོད་པའི་ཆད་འཇུག་གྱི་སྤྱིག་གཞི་དང་། རོ་བོ་འཛིན་
པའི་བྱུང་རྩམ་གྱི་གནས་རིམ་གྱི་བྱེད་ཐབས་གསར་པ་དེ་ཚོའི་ཕྱོགས་སུ་སྤྱི་དངོས་

རིག་པ་པའི་མི་རབས་ཤིག་ཁྱེད་མཁན་ཡིན་པར་བརྟེན་གྱི་ཡོད། ༡༠༠༥ ལོར་
སེམས་དང་ཆེ་སྟོག་གི་དབྱར་ཁའི་ཉམས་ཞིབ་ཟབ་སྦྱོང་གསལ་བསྒྲགས་བྱེད་
སྐབས། དེའི་དམིགས་ཡུལ་ནི་གཤམ་གསལ་ལྟར་འབྲེལ་བ་ཤད་བྱས་འདུག

སེམས་དང་ཆེ་སྟོག་གི་དབྱར་ཁའི་ཉམས་ཞིབ་ཟབ་སྦྱོང་གི་དམིགས་ཡུལ་ནི།
སྟོང་སྟོང་ཆོར་ལ་ཞིབ་འདུག་བྱེད་པའི་དབང་རྩེ་ཆེན་རིག་པ་དང་། རང་པའི་སྟོམ་
སྒྲུབ་ཀྱི་ཉམས་ལེན་པ་དང་མཁས་དབང་ཆོའི་བར་དུ་མཉམ་འབྲེལ་གྱི་ཉམས་ཞིབ་རྒྱ་
བསྐྱེད་བྱེད་ཆེད་ཡིན། དུགས་ཀྱི་དགོས་དམིགས་ནི་སྟོམ་གྱི་ཉམས་ལེན་གྱིས་
སེམས་དང་། གཤམ་སྦྱོང་། གྲུབ་པའི་བྱེད་ལས་སོགས་ལ་ཤུགས་རྒྱུན་ཅི་ཞིག་ཐེབས་
པ་དང་། འགྲོ་བ་མིའི་རིགས་ཀྱི་སྦྱོང་བ་དང་ཤེས་པ་ལ་གསལ་འབྲེལ་བྱེད་པར་སྟོམ་
གྱི་བྱེད་ཐབས་ལ་བྱེད་ལས་ཅི་ཞིག་ཡོད་པ་བཅས་ལ་ཞིབ་འདུག་བྱེད་པར་དང་བ་
ཡོད་པའི་དབང་རྩེ་ཆེན་རིག་པའི་མི་རབས་གསར་བ་ཞིག་སྐྱེད་བསྐྱེད་བྱ་རྒྱུ་འདི་
ཡིན་ཞིང་། དེ་བཞིན་ནང་པའི་མཁས་དབང་ཆོ་ལའང་དེར་རབས་སེམས་ཀྱི་ཆེན་རིག་
གི་ཤེས་བྱ་རྟོགས་འདོད་ཡོད་པ་རེད།

མཐོ་སྟོབ་མཐར་ཕྱིན་གྱི་སྟོབ་མ་དང་། འབྲམ་རམས་པའི་གོ་གནས་སྒྲངས་
ཡོད་པའི་སྟོབ་མ་བཅས་ན་གཞོན་ཆེན་རིག་པ་ལྟ་བུ་དགུ་ཟབ་སྦྱོང་འདིར་མཉམ་
ཞུགས་བྱས་པའི་ཐོག་ མཐོ་སྟོབ་ཁག་གི་ཆེད་ལས་ཀྱི་མི་སྣ་སྤྲུལ་ཅུ་ཡང་མཉམ་
ཞུགས་གནང་ཡོད། ༡༠༠༥ ལོའི་ཉམས་ཞིབ་ཀྱི་ཟབ་སྦྱོང་འདིའི་རྗེས་སུ་རེ་ཆར་ཉིས་
གཤམ་གསལ་གྱི་སྐྱད་ཆ་འདི་བཤད་འདུག

ངས་ཉམས་ཞིབ་ཀྱི་ཟབ་སྦྱོང་འདི་ནི་བཞོད་སྤྲོད་བྱེད་སྐབས་དང་། བརྟེན་བྱའི་

འདུས་དོན་གཉིས་ཀའི་ཆ་ནས་བྱད་པར་བ་ཞིག་ཏུ་མཐོང་བྱུང་། མཉམ་ཞུགས་བྱེད་
པར་འདེམས་སྒྲུགས་བྱས་པའི་ན་གཞོན་མཁས་པ་པལ་ཆེ་བ་འཛོན་ཐང་ཡོད་མཁན་
ཤུག་རེད། ཁོང་ཚོ་ནི་ཨ་རིའི་མཐོ་སློབ་ཡག་ཤོས་ཁག་ནས་ཡོང་ཞིང་། སོ་སའི་
ཆེད་ལས་ལ་སྦྱོར་བཅར་བྱུགས་ཆེན་བྱེད་ཀྱི་ཡོད། མཉམ་ཞུགས་པ་ཉུང་ཤོས་ཤིག་
གིས་སློམ་གྱི་ཉམས་ལེན་ཡང་བྱེད་ཅིང་། ཁོང་ཚོས་མཉམ་འབྲེལ་གྱི་ཉམས་ཞིབ་འདི་
ལྟ་བུ་ལ་སྤྱོད་ནས་རེ་སྟོན་བྱས་འདུག་ཆོན་རིག་གི་གྲོས་བསྟུར་གྱི་པར་མཆོམས་སུ་
སློམ་གྱི་ཐུན་ཐུང་དུ་རེ་བཀོད་སྤྲིན་བྱས་ཡོད་པའི་ཟབ་སྦྱོང་འདི་ནི་ད་ལྟགས་སྦྱོང་
པའི་ཆོན་རིག་གི་ཆོགས་འདུ་གཞན་དང་ཡོངས་སུ་ཐ་དད་པ་ཞིག་རེད། ཟབ་སྦྱོང་
འདིས་མི་ཆང་མར་སེམས་འགྲུལ་ཐེབས་ཤིང་། འདི་ནི་སེམས་དང་ཆེ་སྟོན་གི་ལོ་
རེའི་ལས་གཞི་ཞིག་ཏུ་འགྱུར་བའི་རེ་བ་བཟུང་འདུག།

རེ་ཆར་ཁྲིས་མཐོང་བ་ལྟར། ཉུང་མཐའ་ཡང་མཉམ་ཞུགས་པ་འགས་སོ་སའི་
འཆོ་བའི་ཆ་ཤས་གཉིས་གཅིག་ཏུ་སྦྲེལ་བའི་འབད་བཅོལ་བྱེད་ཀྱི་ཡོད། གཅིག་བྱས་
ན། མཉམ་ཞུགས་པ་མང་པོ་ཞིག་གིས་ཀྱང་དེ་ལྟར་བྱེད་པར་ཉུང་བཅོལ་བྱེད་ཀྱི་ཡོད་
སྟེད། སྟོལ་རྒྱུན་གྱི་འགོ་ལུགས་ལྟར་ན། གང་ཟག་ཅིག་གིས་འཆོ་བའི་བྱུང་ཁོངས་
འདི་གཉིས་ཁ་ཁར་འཛོག་པ་སྟེ། ཆོན་རིག་གི་ཆོགས་སྟེ་ནང་ཆོས་ལུགས་ཀྱི་ཆོད་
སེམས་དང་། ཆོན་རིག་གི་འཆོལ་ཞིབ་གཉིས་གཅིག་ཏུ་མི་བསྐྱེད་པའི་མདོན་གྱུར་མ་
ཡིན་པའི་སྒྲུང་དོར་གྱི་འགོ་སྐྱེད་སྟེ་མཆོན་ལྟན་པ་ཞིག་ཡོད། འདི་གཉིས་བསྐྱེད་ན་
ཉེན་ཁ་ཆེ་བ་ནི་མདོན་གསལ་ཡིན་ཞིང་། བཀོད་པ་པོའི་རིང་ལུགས་འཛོན་མཁན་
ཆོས་དར་སྟེལ་བྱེད་ཀྱིན་པའི་ཆོན་རིག་ལྟར་སྦྱང་བ་ནི་ཡོངས་བྱུང་གྱི་དཔེ་མཆོན་

ཞིག་ཡིན། དེའི་ནང་དུ་འཕེལ་འགྱུར་རིག་པ་ལ་ཚན་རིག་བཅོས་མ་ཞིག་གིས་འབྲེལ་
 བཤད་བྱས་ཏེ། དམ་པའི་གསུང་རབ་ཏུ་ཡོད་པའི་འཛིག་རྟེན་བཀོད་ཚུལ་གྱི་ལྟ་བ་
 དེའང་ནང་དུ་སྤྱད་ཐབས་བྱས་ཡོད། དེ་མཚུངས་སུ་ཚོས་ལུགས་ཀྱི་རང་བཞིན་མེད་
 པའི་ལྟ་བས་ཀྱང་ཚན་རིག་གི་ཕྱིན་ཅི་ལོག་ཏུ་འབྲེལ་བཅོལ་བྱས་ཡོད་པ་དང་། བ་རྩེ་དང་
 མར་ཁེ་སིའི་རང་ལུགས་ཀྱི་སྲིད་གཞུང་ཁག་གི་ལོག་ཏུ་དེ་ལྟར་བྱུང་བ་རེད། གལ་ཏེ་
 ཚན་རིག་ལ་ནང་དོན་རིག་པ་དང་མཉམ་འབྲེལ་བྱས་ནས་པན་འབྲས་འབྱུང་དགོས་ན།
 ང་ཚོས་ཅི་ཞིག་གིས་དེ་བཞིན་ཚོས་ལུགས་དང་ལྟ་བུ་བ་གཞན་གང་ཞིག་ཡིན་
 ཡང་། །ནང་དོན་རིག་པ་ནི་པམ་ཉེས་བྱུང་བའི་འབྲེལ་བ་དེ་དག་ལས་ལོགས་སུ་བྱེས་
 ཡོད་པ་རྟོགས་དགོས་སྐྱེ་རེད། ང་ཚོས་གནད་དོན་འདི་སློང་ན་སེམས་དང་ཆེ་སློག་གི་
 ཚོགས་འདུ་བཅུ་གཅིག་པའི་སྡེ་ཁྲི་མང་པོར་བྱུང་བའི་ཤེས་ཡོན་དང་རིན་ཐང་བར་གྱི་
 འབྲེལ་བ་ལ་འང་ཞིབ་ལྟ་བྱེད་དགོས།

ཤེས་ཡོན་དང་རིན་ཐང་།

ང་ཚོའི་ཚོགས་འདུའི་སྡེ་ཁྲི་དགོང་མོ་དེར་ཨ་ད་མི་ཨ་ཡེ་ཏེའི་སློང་དང་ཁྲུང་པའི་ཚན་
 རིག་གི་སྡེ་ཚན་གྱིས་ནང་པའི་ལྟ་བུ་གྱི་སློང་ལ་བགོ་སློང་ཞིག་སློང་ཚོགས་བྱས་
 ཡོད། དུལ་རྟོགས་ཚན་རིག་གི་ཐོག་ནས་འབྲུམ་རམས་པའི་གོ་གནས་ལེན་བཞིན་
 པའི་སྡེ་ཚན་འདིའི་སློབ་མ་ར་ཅེ་ཤི། ^{Rajesh Kasturirangan} །བགོ་སློང་དེའི་ནང་མཉམ་
 ཞུགས་བྱས་ཤིང་། ཁོང་གིས་བཅོལ་བ་ལྟར་ན། སློབ་མ་ལྟ་བུ་བཅུ་ལྷག་དང་དགེ་ལན་ཆོ་
 ལྷན་དུ་འཛོམས་པ་དང་། གྲངས་འཁོར་འདིས་ཁོང་ཚོའི་སྡེ་ཚན་གྱི་སློབ་མའི་ཆ་ཤས་
 དེས་ཅན་ཞིག་ཟིན་ཡོད། ཚོགས་ཞུགས་པ་ཆང་མར་བྱི་ཉིན་དེར་ཐུ་སྒྲ་མ་མཚོག་དང་།

ཡུལ་རྟོགས་ཚན་རིག་པ་ཚོ་ཐུག་འཕྲད་བྱས་ནས་འབྲས་བུ་ཁྱད་པར་བ་ཞིག་འབྱུང་
 རྒྱུ་ཡིན་པའི་ཚོར་སྣང་བྱུང་ཞིང་། ར་ཅེ་ཤེས་ཕྱིས་སུ་གཤམ་གསལ་གྱི་བསམ་ཚུལ་
 འདི་གིས་འདུག

ང་ལ་མཆོན་ན། ཡང་མི་ཨ་ཡེ་ཏེའི་སེམས་དང་ཆེ་སྟོག་གི་ཆོགས་འདུའི་
 བརྗེད་མི་ཐུབ་པའི་ཆ་ཞིག་ནི། ཆོགས་འདུ་དེ་ཉིད་མ་ཡིན་པར་དེའི་སྔ་ཉིན་ང་ཚོའི་སྡེ་
 ཚན་དུ་ཆོགས་པའི་བཟོ་སྐྲུང་དེ་ཡིན། ང་ཚོས་ནང་བསྟན་གྱི་ཏྲ་ཐུབ་རང་བཞིན་གྱི་
 ཁྱད་ཆོས་ངེས་ཅན་ཞིག་གི་སྟོར་ལ་གོ་བསྟར་བྱས་ཏེ། ཤེས་རིག་ཆེད་སྦྱོང་གི་རྣམ་པ་
 ཟུང་ཅས་ཡོད་པའི་སྟོན་པ་བཟོ་སྐྲུང་འགོ་བཙུགས་པ་ཡིན། དེ་ནས་ཆོགས་ཞུགས་པ་
 གཅིག་གིས་སྒྲེར་གྱི་ཆག་སྟོ་ཞིག་སྐྲུང་སྟེ། རང་ཉིད་ནི་ཆེད་ལས་ཀྱི་དབང་རྩའི་ཚན་
 རིག་པ་ཞིག་ཡིན་ཡང་ཆག་སྟོ་དེ་རྟོགས་མ་ཐུབ་ཚུལ་བརྗོད་སོང་། འདིས་མི་མང་པོ་
 ཞིག་བདེ་བོ་མེད་པ་བཟོས་ཤིང་། ཆོགས་ཁང་གི་ནང་དུ་ཡོད་པའི་ཚན་རིག་པ་མང་པོ་
 ཞིག་ལ་མངོན་གསལ་ཆགས་པ་ནི། ཁོང་ཚོས་ནང་དོན་རིག་པ་ལ་དང་བ་བྱེད་པའི་རྒྱ་
 མཚན་དེ་དབང་རྩ་དང་ཡུལ་རྟོགས་ཚན་རིག་གི་དཔེ་གཟུགས་རྣམས་དང་། རང་ཉིད་
 འགོ་བ་མི་ཞིག་ཡིན་པའི་ངོས་ནས་བྱུང་བའི་སོ་སོའི་སྦྱོང་བའི་བར་གྱི་འགལ་བ་འདི་
 རེད། འགལ་བ་འདི་ནི་མངོན་གསལ་དུ་སྐྱེད་མེད་པ་དང་། གཅིག་བྱས་ན་སྐྱེད་བདེ་བོ་
 མེད་པ་ཞིག་ཀྱང་ཡིན། ཚན་རིག་གིས་ཡུལ་གྱི་སྟོར་ལ་ཤེས་རྟོགས་འཚོལ་ཐབས་ཀྱི་
 བྱེད་ཐབས་ངོ་མཆར་བ་ཞིག་སྤྱད་ཡོད་པ་རི་བཞིན། ནང་དོན་རིག་པས་ཡུལ་ཅན་གྱི་
 སྟོར་ལ་བྱེད་ཐབས་དེ་འབྲ་ཞིག་སྦྱོང་སྦྱིད་པ་འདིས་ཚན་རིག་པ་མང་པོའི་དང་བ་
 བསྐྱངས་འདུག སེམས་དང་ཆེ་སྟོག་གི་བཟོ་སྐྲུང་བཙུག་ཅིག་པས་ནང་དོན་རིག་པ་ནི་

སྒོ་དང་དབང་ཅིའི་ཚན་རིག་གི་ལས་རོགས་ཚད་ལྡན་ཞིག་ཡིན་པར་བསྐྱབས་ཐུབ་
ཡོད་མེད་དེ་ངེ་བ་གཞན་ཞིག་རེད། འོན་ཀྱང་། ངས་ཡུན་རིང་ཞིག་ལ་བརྟེན་མི་སྲིད་པ་
ནི། ང་ཚོའི་ཕྱི་ཚན་གྱི་ཚོགས་འདུ་དེར་ཞུགས་ནས་གསར་བྱུང་གི་སྤྱོད་བ་ཞིག་ལ་
མཉམ་སྦྲེན་བྱས་པ་འདི་ཡིན།

བརྗོད་གཞི་འདི་ལྟ་བུ་ཞིག་ཏུ་ཡང་ཁྱེད་ཀྱི་ནས་ཡིན་པའི་སེམས་ཁམས་རིག་པ་སྤྱོད་
བ་འཇུག་རོ་མེད་མཐའ་སྒྲོམ་གྱི་གཏམ་བཤད་དུ་འཇུག་ཡོད་པ་དང་། ཁོང་གིས་སེམས་
དང་ཆེ་སློག་གི་ཚོགས་འདུ་བཅུ་གཅིག་པར་འཆང་ཁ་ཆེ་བའི་རྒྱ་མཚན་ལ་བསམ་
གཞིགས་གནང་སྟེ། ཤེས་རྟོགས་དང་རིན་ཐང་གི་འབྲེལ་བ་ལ་བརྩམས་པའི་བྱུང་སྤྱོད་གས་
པ་དང་ནང་བའི་ལྟ་བུ་བར་གྱི་གཞི་ཅིའི་བྱུང་བར་སྒྲེང་ཡོད། ང་ཚོས་རྒྱན་དུ་ཚན་
རིག་པ་ནི་སྒྲུང་དོར་རིག་པ་དང་འབྲེལ་བ་མེད་པར་བསམས་ནས་ཤེས་རྟོགས་དང་
སྒྲུང་དོར་གཉིས་ཀྱི་བྱུང་ཁོངས་ཁ་ཁ་ཡིན་པའི་ལྟ་ཚུལ་འཛིན་ཞིང་། ལྟ་སྦྲངས་འདི་ལ་
བྱུང་སྤྱོད་གས་ཀྱི་སྒོལ་རྒྱན་ནང་ལོ་རྒྱས་རིང་པོ་ཞིག་ཡོད་པ་དང་། དུས་རབས་བཅུ་
བདུན་པའི་དབྱེན་རིའི་ལྟ་བུ་སྤྱོད་བ་ཉེ་འོ་མིས་ David Hume ཀྱི་ཚིག་ཡིན་པ་དང་ང་
ཚོས་ཅི་ཞིག་བྱེད་དགོས་པ་གཉིས་ཏེ། འབྲེལ་བཤད་ཀྱི་སྐད་ཆ་དང་བསྐྱབ་སྒྲོམ་གྱི་
སྐད་ཆའི་བར་ལ་བྱུང་བར་བྱེས་པ་ནས་བརྩམས་ཐུན་མོང་གིས་ཁས་ལེན་བྱས་ཡོད། ལྟ་
ཚུལ་འདི་ནི་ད་དུང་ཡེ་ཤུའི་ཚོས་ལུགས་རིག་པའི་ནང་དུ་ཁ་ལེ་རྩ་ཐེ་ Karl Barth ཀྱི་
སོགས་ཀྱིས་འགན་འཁུལ་དབྱེ་བ་བྱེས་ནས་རང་བྱུང་ཁམས་ཀྱི་ཤེས་རྟོགས་དེ་ཚན་
རིག་གི་བྱུང་ཁོངས་དང་། སྤྱོད་ལམ་གྱི་ཐག་གཅོད་དེ་ཚོས་ལུགས་ཀྱི་འོས་འགན་
ཡིན་པའི་བསམ་སྒྲོ་སྟེལ་བས་ལུགས་རྩེ་ཆེར་སོང་བ་རེད། བྱུང་ཁོངས་ཀྱི་ས་

མཆམས་འདི་ནི་ཆེས་སྤྱོད་མོང་དུ་གྱུར་ནས་ཆོས་ཉིད་ལྟ་བུ་ཆགས་ཡོད། འོན་ཀྱང་།
ཆོགས་ཐོག་གི་ནང་པའི་མཁས་དབང་དང་ཉམས་ལེན་པ་ཆོས་འདི་དང་འགལ་བའི་ལྟ་
བ་ཞིག་གི་རིན་ཐང་ལ་ཐེངས་དུ་མར་ཚོད་སྒྲུབ་གནང་ཞིང་། ནང་པའི་ལྟ་གྲུབ་ཏུ་རིན་
ཐང་དང་ཤེས་རྟོགས་གཉིས་ནི་འབྲུལ་ཐབས་མེད་པ་དང་། ལྟ་ཚུལ་འདི་ནི་ར་ཆོའི་
ལངས་སྤོགས་ཀྱི་འགལ་ཆར་གྱུར་ཡོད་སྟབས། ར་ཆོས་ལྟ་ཚུལ་འདིའི་རྒྱབ་རྟེན་གྱི་
ཚོད་སྒྲུབ་ནམས་ལ་བསྐྱར་ཞིབ་བྱེད་པར་རིན་ཐང་ཡོད་པེས།

དང་པོ་ནི་ལྟ་གྲུབ་ཀྱི་རང་བཞིན་ཞིག་ཡིན་ཞིང་། འཛོད་རིས་གང་ཟག་དང་
པོའི་ལྟ་སྤངས་དེ་ཤེས་པའི་ཞིབ་འཇུག་གི་བྱེད་ཐབས་ནང་འདུས་མ་ཐག་འགྲེལ་
བརྗོད་ཅིག་རང་བཞིན་གྱིས་འབྱུང་གི་ཡོད་པར་བརྗོད་མོང་། ར་ཆོས་སྤྱི་རོལ་གྱི་ཡུལ་
ཞིག་ཡིད་ལ་བྱེད་སྐྱབས། རང་གི་འདུན་པའི་ཡུལ་དུ་གྱུར་པའི་ཆོས་ནམས་ར་ཆོར་
སྤང་གི་ཡོད། དེ་ཡང་ར་ཆོའི་ཆོར་ཤེས་ནི་རྒྱན་དུ་ཆོས་ག་གེ་མོ་ཞིག་གི་སྒྲོར་ཡིན་པ་
དང་། ར་ཆོའི་ཆོར་ཤེས་དེ་ཆོས་གང་ཞིག་གི་སྒྲོར་དུ་འགྱུར་བར་འགྲེལ་བརྗོད་ཅིག་
འབྱུང་དགོས་རྒྱ་ཡོད། དེའི་ཕྱིར་གང་ཟག་དང་པོའི་སྤྱོད་པ་བཀོལ་སྤྱོད་བྱེད་པའི་ནང་
འགྲེལ་བརྗོད་ནི་རང་བཞིན་གྱིས་ཡོད་པར་མ་ཟད། འགྲེལ་བརྗོད་དེའི་ནང་མ་སྟངས་ཀྱི་
ལུགས་དང་མ་སྟངས་པའི་ལྟ་ཚུལ་ཞིག་འདུས་ཡོད། འདི་ལྟར་སྒྲུབ་དོར་ནི་ཤེས་ཆོར་
གྱིས་ཟེན་ཡོད་མེད་ལ་མ་ལྟོས་པར་ར་ཆོའི་སྒྲོའི་ཆ་ཤས་ཤིག་ཏུ་གྲུབ་པ་རེད། ཡུལ་
རྟོགས་ཆུང་རིག་པ་ཁོད་ཉན་གྱིས་བརྗོད་གཞི་འདིའི་ཐད་ནས་རང་གི་ལྟ་ཚུལ་བཤད་
དོན། “སྤྱི་དགུང་དང་ཡེ་ཤུའི་ཆོས་སྤྱེ་གཉིས་ཁ་ཁར་བྲེས་ཡོད་པ་འདི་ནི། ཆུན་
རིག་གིས་ནང་ཡུལ་ཅན་གྱི་འཛིག་རྟེན་མ་ཡིན་པར་སྤྱི་རོལ་གྱི་རང་བྱུང་ཁམས་ལ་

ཞིབ་འདུག་བྱས་པ་ལས་བྱུང་ཡོད། ང་ཚོས་ལག་ལེན་སྤྲོ་བ་ཚོའི་སྤང་དོར་གི་ལྟ་ཚུལ་
ལ་བལྟས་ཆེ། གོང་དུ་འགྲེལ་བཤད་བྱས་ཡོད་པ་ལྟར་སྤང་དོར་ནི་ནང་སེམས་ཀྱི་ངང་
ཚུལ་དང་སྤྱད་བསྐྱེད་ལ་འབྲེལ་བ་ཡོད་པ་ཞིག་རེད། གཤམ་སྤིང་ང་ཚོས་ཚན་རིག་རྒྱ་
བསྐྱེད་བྱས་ཏེ། སེམས་ཁམས་རིག་པ་དང་དབང་ཅའི་ཚན་རིག་བརྒྱད་ནས་ནང་
སེམས་ཀྱི་ངང་ཚུལ་དེ་ཚོར་ཞིབ་འདུག་བྱས་ན། ཚན་རིག་གྲང་སྤང་དོར་རིག་པ་དང་
འབྲེལ་མེད་དུ་གནས་མི་བྱུང་།”

ཚོད་སྒྲིབ་གཉིས་པ་ནི། ནང་པའི་ཤེས་ཡོན་གི་སྒྲོབ་གསའི་དགོས་དམིགས་
ནས་འགོ་བརྩམས་འདུག་སྒྲོབ་གསའི་དེར་སྤྱང་པའི་ཤེས་རྟོགས་དང་དེ་ལག་ལེན་ལ་
འདེབས་པའི་སྒྲོམ་པའི་ཆ་གཉིས་ཡོད་པ་དང་། ལུབ་སྤྱོད་ཀྱི་འགྲོ་ལུགས་ལྟར།
འཐད་ལྡན་གི་གཞུང་ལ་ངེས་ཤེས་བསྐྱེད་པ་དང་། གཏན་ཆོག་པས་བཀོལ་སྤྱོད་བྱེད་པ་
ནི་བོད་ཀྱི་ནང་པའི་དགོན་སྡེའི་ཤེས་རིག་ཆེད་སྤྱང་དུ་ཏ་ཅང་གཅིག་སྒྲིབ་ཆེན་འཛིན་གི་
ཡོད། ད་དུང་ངེས་ཤེས་དེ་ལ་སྒྲོམ་སྒྲིབ་ཉམས་ལེན་གི་སྒྲོབ་གསའི་ཁ་སྒྲོན་བྱས་ནས་
མཐར་ཐུག་གི་དམིགས་གཞི་ནི་ལྟ་བུར་དང་ཚོས་ལུགས་ཀྱི་གོ་རྟོགས་གཅིག་བྱ་མ་
ཡིན་པར། གང་ཟག་རང་ཉིད་ལ་ལེགས་སྤྱོད་ནས་བཅོས་སྒྱུར་བྱེད་རྒྱ་འདི་རེད།
ནང་པ་ཚོས་ཡང་ཡང་ནན་གིས་བརྗོད་པ་ལྟར་ཁོང་ཚོའི་ལྟ་ཚུལ་ལ། སེམས་ནི་བཅོས་
སྒྱུར་བྱེད་དུང་བ་ཞིག་ཏུ་མཐོང་ཞིང་། སྒྲོམ་གི་དགོས་དམིགས་ནི་སྒྲོ་སྤངས་ནས་
འདོད་ཆགས་དང་། ཞེ་སྤང་། གཏི་སྤྱད་བཅས་སེམས་ཀྱི་དུག་གསུམ་ལྟ་བུའི་ཉོན་
མོངས་རྣམས་བསལ་རྒྱ་འདི་ཡིན། སྒྲོམ་ནི་འཆོ་སྤངས་དང་སྤྱང་སྤངས་གསར་པ་
ཞིག་ཏུ་ཁྲིད་པར་བྱེད་པའི་ཐབས་ལམ་གཙོ་བོ་ཡིན་ཞིང་། དེ་འདྲའི་འཆོ་སྤངས་དང་

ཁྱོད་སྐྱེས་ལ་བརྟེན་ནས་ཐར་བ་ཐོབ་པ་དང་། འདི་ནི་ཉོན་མོངས་ཐམས་ཅད་ལས་
གྲོལ་བ་ཞིག་ཏུ་ཉོན་པའི་ཁྱོད་ལ། བློ་བཟང་ལྡན་པའི་རིགས་ཀྱི་དར་རྒྱས་
ནང་རྩིས་ཅི་ཞིག་ཉོན་པའི་ཐ་མ་དུ་མ་ཟད། རྩིས་ཅི་ཞིག་ཆགས་སྐྱེ་ཡིན་
པའང་ཤིན་ཏུ་གཤམ་ཆེན་རེད། ཤེས་རིག་ཆེད་སྦྱོང་གི་སྦྱོང་བརྟེན་ནི་སློབ་གསོའི་གྲུབ་
ཆ་མེད་དུ་མི་རུང་བ་ཞིག་ཡིན་མོད། བློ་བཟང་ལྡན་པའི་ཤེས་རིག་ལ་གཞིར་བཞག་ན།
སྤྱད་བསྐྱེད་ཀྱི་སྐྱེ་བའི་བདག་དང་འཇིག་རྟེན་ལ་བརྩམས་པའི་ལོག་ལྟ་འདྲ་སོ་
སོའི་ཞུས་དཔྱད་ཀྱིས་ཟིན་པར་བྱས་ཏེ། གོ་ཉོན་པའི་ཉོན་པོ་དང་གི་སྦྱོང་ལས་ནང་དོན་
དངོས་སུ་ལག་བསྟར་བྱེད་དགོས། འདི་ལྟ་བུའི་སློབ་གསོ་ལ་སྦྱང་དོར་གྱི་བྱེད་ཆོས་
ཤིག་རང་བཞིན་གྱིས་བྱུང་ཡོད། ལུས་སྦྱོར་སྤྱད་པའི་ལོང་རྟེ་ཡ་མཐོ་སློབ་ནས་
ཡིན་པའི་འཇམ་ལོ་དང་། Jack Mezirow གྱི་ལྟ་སྒྲུབ་ཀྱི་མཐོ་སློབ་ནས་ཡིན་པའི་རྟོ་
འོ་ Robert Kegan གྱི་སློབ་ཀྱིས་སྦྱང་དོར་གྱི་སྦྱོང་ལས་ཡང་འདྲུས་ཡོད་པའི་སློབ་
གསོ་སྤེལ་དགོས་པའི་ལྟ་སྒྲུབ་སྤེལ་གྱི་ཡོད་ཀྱང་། ལུས་སྦྱོར་གྱི་སློབ་གསོ་སྤེལ་ནང་
སྦྱང་དོར་རིག་པས་གོ་བབ་གཤམ་ཆེན་ཞིག་བརྩམས་པེད། དེ་ལས་སྤྱད་སྤྱོད་ཀྱི་རྩིས་ཞིབ་
བརྟེན་གྱི་ཞུས་དཔྱད་དང་། སྤེལ་ནས་ཅ་འཇུགས་བྱས་ཡོད་པའི་ཤེས་ཡོན་གྱི་དེས་
ཆ། ཆོང་ལས་སུ་བསྒྲུབ་རུང་བའི་ཡོན་ཏན་བཅས་གཙོ་བོར་འཇིག་གྱི་ཡོད།

ཁྱོད་ཆོར་སྐྱེས་ཀྱི་བཟོ་སྐྱེད་གི་སྐྱབས་སུ་སྤྱད་པའི་ལོང་ལོ་དང་པའི་ལོ་ལྟོ་སྐྱོར་
ཞེས་མཐོ་སློབ་ཀྱི་སེམས་ཁམས་རིག་པ་སྤྱད་པའི་ལོང་ལོ་ནང་གིས་ཁྱོད་ཆོར་ནི་དུས་ལྷན་
རིང་པོར་མི་གནས་པའི་ཆོན་རིག་གི་ལྟ་སྒྲུབ་དང་། ཁྱོད་ཆོར་ལྷན་རིང་པོར་གནས་
པར་བྱེད་པའི་སྦྱོང་བརྟེན་གྱི་ནང་པའི་གོ་ཉོན་པའི་གཉིས་པན་ལྟན་བསྐྱེད་ཡོད། བཟོ་

སྐྱེད་གི་སྤྱན་དེའི་ནང་དྲ་ལའི་སྒྲ་མ་མཆོག་གིས་སྐྱེད་ཅིག་ཅམ་ལས་མི་གནས་པའི་
སྐྱེད་ཆོར་དང་། སྒྲོམ་པ་དང་རིགས་ཤེས་ལ་བརྟེན་ནས་བསྐྱེད་པའི་སྤྱིང་རྩེ་ལྟ་བུ་ཡུན་
རིང་ལ་གནས་པའི་སྐྱེད་ཆོར་གཉིས་ཞིབ་བསྐྱར་གནང་སྟེ་གསུངས་དོན། “དེ་དང་
ཆབས་ཅིག་སྐྱེད་ཆོར་གྱི་རིགས་གཞན་ནི་རྒྱ་མཚན་གཞིར་བཞག་གིས་བྱལ་བ་ལྟར་
ཡིན། དཔེར་ན། ཁྱེད་ཀྱིས་ཡུན་རིང་ལ་སྒྲོམ་པའི་འབྲས་བུ་ལྟ་བུ་རྩེ་རྩེའི་ཆོར་བ་
ཤུགས་བྲག་པོ་ཞིག་སྐྱེ་བ་ལྟ་བུ་རེད། སྐྱེད་ཆོར་འདིའི་རིགས་ལ་བསམ་གཞིགས་
བྱས་པའི་རྒྱ་མཚན་ཞིག་ཡོད་པ་དང་། ང་ཚོས་སྐྱེད་ཆོར་གྱི་རིགས་འདི་གཉིས་ཀྱི་
བར་ལ་བྱང་པར་ཞིག་འབྱེད་དགོས་རྒྱུ་རེད།”

ནང་པའི་སྒྲོབ་གསོས་མ་རིག་པ་ལ་རྒྱ་ཁྱེན་བྱས་ནས་སྤྱག་བསུལ་བསྐྱེད་པའི་
མི་དགེ་པའི་སེམས་བྱང་རྣམས་ངོས་འཛིན་བྱེད་པ་དང་། འགྲོ་བ་མིའི་གཤིས་རྒྱུད་ཀྱི་
ངོས་ནས་དེ་དག་ལ་པར་ཆོལ་བྱེད་སྤྱད་ཀྱི་ཐབས་ལས་སྒྲོམ་གྱི་ཉམས་ལེན་སོགས་
གསར་ཚུལ་བྱས་ཏེ་གོ་རྟོགས་ཟབ་པོ་བསྐྱེད་པ་བཅས་གཙོ་བོར་བཟུང་ཡོད། ནང་
པའི་ཐར་པ་ནི་ཤེས་རྟོགས་ཀྱི་ལས་དོན་ཞིག་ཡིན་པར་མ་ཟད། དེ་དང་དུས་མཉམ་དུ་
འབྱུང་བཞིན་པའི་སྐྱོད་ལས་སྒྲང་དོར་གྱི་ལས་དོན་ཞིག་ཀྱང་རེད།

ཤེས་རྟོགས་དང་རིན་ཐང་བར་གྱི་འགལ་བ་ལ་ནང་པའི་དོགས་འཇུག་གི་
དགག་སྒྲུབ་གསུམ་པ་ནི། ནང་པ་ཆོར་ཡོད་པའི་སྒྲང་དོར་རིག་པའི་གོ་རྟོགས་གཞིར་
བཞག་གིས་བྱལ་བ་ཡོད་པ་དང་། འཇུག་རོ་མས་བརྗོད་པ་ལྟར་བྱུང་བ་སྤྱོད་པའི་ལྟ་ཚུལ་
ལ། ཆོན་རིག་པ་ཞིག་གིས་ཀྱང་སྒྲོང་བཟང་ངན་གང་ཞིག་བཟུང་བ་དང་། མི་བཟང་
ངན་ཅི་ཞིག་ཡིན་མིན་སོགས་ཆོན་རིག་རང་ལ་འབྲེལ་བ་མེད་ཅིང་། རིན་ཐང་འཛོག་

ཚུལ་གྱི་ངོས་ནས་བརྗོད་ན། ཚན་རིག་ནི་བར་གནས་ཤིག་ཡིན། རང་པའི་སྒྲུང་དོར་
རིག་པའི་ནང་འབྲེལ་བ་འདི་ལ་ས་མཆམས་དེ་འདྲའི་གསལ་ལ་སོ་ཞིག་མེད་པ་དང་།
ཁྱད་པར་འདི་ནི་ ༡༠༠༡ ལོར་རྟ་རམ་ས་ལར་སློང་ཆོག་ས་བྱས་པའི་སེམས་དང་ཆེ་
སྟོག་གི་ཆོག་ས་འདྲའི་ཐོག་དུ་ལའི་སྒྲ་མ་མཆོག་དང་། ལན་ཏར་གྱིས་རིག་ས་རྗེས་བཟོ་
ལས་སློང་གི་རྟོག་འཛིང་ཆེ་བའི་སྒྲུང་དོར་གྱི་གནད་དོན་ཁག་ལ་སྒྲེང་སློང་བྱེད་སྐབས་
མངོན་དུ་གྱུར་ཡོད། དུ་ལའི་སྒྲ་མ་མཆོག་གི་དགོངས་ཚུལ་ཞིག་གིས་ལན་ཏར་ཉ་
ལས་སུ་བརྟག་པ་དང་། དེ་ནི་རང་པའི་སྒྲུང་དོར་རིག་པའི་ནང་བྱ་སློང་ཅིག་བཟང་ངན་
གང་ཞིག་ཡིན་པ་ཐག་གཅོད་མཁན་གཙོ་བོ་ཀུན་སློང་ཡིན་པ་འདི་རེད། བྱ་སློང་
གཅིག་མཚུངས་ཤིག་ཡིན་ཡང་ཀུན་སློང་ལ་བརྟེན་ནས་དགེ་མི་དགེ་གཉིས་སུ་འགོ་
ཆོག་དཔེར་ན། འདོད་རྩམ་ནི་ཚན་རིག་གི་ལས་གཞི་ཞིག་གི་ཀུན་སློང་དུ་སོང་ཡོད་
ཆོ། འདིས་ལས་གཞི་དེ་མི་དགེ་བར་བསྐྱར་ཡོད།

འཇད་རོ་མེས་མཆུག་སྒོམ་གྱི་གཏམ་བཤད་དུ་འགོ་བཅི་ནི་སྒྲུང་དོར་དང་ལྗན་
པའི་སེམས་ཅན་ཞིག་རེད་ཅེས་བརྗོད་སོང་། སེམས་ཅན་གཞན་དང་མ་འདྲ་བར་ང་
ཆོས་སོ་སོའི་སློང་བ་ལ་བཟང་ངན་གྱི་ཁྱད་པར་འབྱེད་གྱི་ཡོད། ཁོང་གིས་འགོ་བཅིའི་
རིག་ས་གྱི་ངོ་བོ་ནི་ཡ་རབས་ཡིན་པའི་ལྟ་བུ་འདི་ལ་སློང་འབྱེད་དུས་སྐབས་ནས་བཟུང་
སླྱེ་ཆོག་ས་གྱི་འཕོ་འགྱུར་དང་ཚན་རིག་གི་འབྲེལ་བཤད་སོགས་ཀྱིས་གནོན་ཤྲགས་
མང་སོ་སྤྲད་ཡོད་ཚུལ་བཤད་སོང་། རྒྱ་མཆན་དེའི་རྒྱུ་གྱིས་“ཨ་རི་བ་མང་པོས་འགོ་
བཅིའི་རང་བཞིན་ལ་བཅངས་པའི་དངོས་གཙོ་རིང་ལུགས་ཀྱི་ལྟ་ཚུལ་ལ་མར་གློལ་
བྱེད་པའི་ལྟ་གྲུབ་རིག་པའི་དགའ་གསུལ་དང་། ཚན་རིག་གི་བདེན་དཔང་འཆོལ་བའི་

འདོད་པ་ཆེན་པོ་མངོན་གྱི་ཡོད།" ཁོང་གིས་ད་དུང་ཟུ་མཐུད་ནས་བརྗོད་དོན། "འགྲོ་
བ་མིས་རང་ཉིད་ནི་ཅེ་སྤྱང་ཞིག་ཏུ་བསམ་པར་དགའ་མོས་བྱེད་གྱི་མེད།" གལ་སྲིད་
བྱུང་སྟོན་གྱི་སྤྱི་ཚོགས་དང་ཆོན་རིག་གིས་ང་ཚོ་ནི་དེ་ལྟ་བུ་ཡིན་པའི་འབྲེལ་
བརྗོད་བྱས་ན། ང་ཚོས་ལམ་ཁ་གཞན་ཞིག་འཛོལ་རྒྱ་རེད། འགྲོ་བ་མིའི་རིགས་ཀྱི་
ལས་དོན་རྣམས་ཤེས་རྟོགས་དང་རིན་ཐང་། ཡང་ན་ཆོན་རིག་དང་ཚོས་ལུགས་ཀྱི་
ཁྲབ་ཁོངས་སོ་སོར་ཡོངས་སུ་འབྱེད་ཐུབ་པ་ཞིག་མིན། ཁ་ཞེ་གཉིས་མེད་ཀྱིས་ཆོན་
རིག་དང་དུ་ལེན་ཞིང་། འགྲོ་བ་མིའི་རིགས་ཀྱི་རོ་བོ་མཐོར་འདེགས་བྱེད་པའི་ལྟ་བ་
རྒྱན་འཁྲོངས་ཀྱི་འཛིག་ཉེན་ལྟ་ཚུལ་ཞིག་ང་ཚོས་རང་བཞིན་གྱིས་འཛོལ་རྒྱ་རེད།
མང་ཚོགས་ཀྱིས་སེམས་དང་ཆེ་སྟོན་གི་ཚོགས་འདུ་བཅུ་གཅིག་པར་དོ་སྣང་བྱགས་
ཆེན་སྤྱད་པ་འདིས། མི་ཚོས་འགྲོ་བ་མིའི་རིགས་ཀྱི་རོ་བོ་མཐོར་འདེགས་ལ་བདེན་ཁ་
སྟོན་པའི་ཚོས་ལུགས་ཀྱི་སྟོལ་རྒྱན་ཁག་དང་། ཆོན་རིག་གཉིས་མཐུན་འབྲིག་བྱེད་
པའི་གལ་ནན་གྱི་ལས་གཞི་གང་ལའང་དགའ་བསུ་བྱེད་རྒྱ་ཡིན་པའི་འཇད་རོ་མེད་ལྟ་
ཚུལ་ལ་རྒྱབ་སྐྱོར་བྱས་འདུག

མཆུག་ཚཱ།

ང་རང་སྤེར་གྱི་རོས་ནས་བརྗོད་ན། ཨ་ད་མི་ཨ་ཡེ་ཉིདེ་ཡུལ་རྟོགས་ཆོན་རིག་གི་སྟོབ་
མ་ཆོར་ལོ་རྒྱས་རང་བཞིན་གྱི་བྱང་བ་ཞིག་འབྱུང་རྒྱ་ཡིན་པའི་ཆོར་སྤང་སྤྱེས་པ་ནི་
དོན་དངོས་དང་མཐུན་ཞིང་། རྒྱབས་ཆེན་གྱི་སྟོལ་རྒྱན་གཉིས་ཆོན་རིག་པ་དང་
མཁས་དབང་གི་འདུ་ཚོགས་རྒྱ་ཆེན་ཞིག་གི་གམ་དུ། སེམས་ལ་བརྟག་དབྱེད་བྱེད་
པའི་ཉིན་གཉིས་ཀྱི་བསྐྱོད་འདིར་མཉམ་ཞུགས་གནང་ཡོད། གསར་འགྱུར་ལས་

རིགས་ཀྱི་མིའང་བརྒྱ་ལྷག་ལས་བརྒྱལ་བ་ཞིག་འདྲོམས་ནས་བརྒྱད་ལམ་གཙོ་པོ་
ཁག་དང་། ཚན་རིག་གི་དུས་དེབ་སོགས་སུ་གསར་འགྱུར་མང་པོ་སྟེལ་ཞིང་། བཟོ་
སྐྲུང་འདི་ནི་རང་ངོས་ནས་སྐྲུང་མོལ་དང་མཉམ་འབྲེལ་ཞིག་གི་མགོ་ཡིན་ཡང་། འདི་
ནི་རྒྱ་ལའི་སློ་མ་མཆོག་དང་། ཚན་རིག་པ་ཚོའི་བར་དུ་འབྱུང་གི་ཡོད་པའི་སེམས་དང་
ཆོ་སྟོན་གི་བཟོ་སྐྲུང་འགོ་བརྒྱགས་ནས་ལོ་ངོ་བརྒྱ་ལྷག་ཕྱིན་པའི་འབྲས་བུ་ཞིག་རེད།
ཨད་མི་ཨ་ཡེ་རྒྱུ་བརྒྱབས་པའི་ས་བོན་རྣམས་མ་འོངས་པའི་ལོ་རབས་གཅིག་དང་
གཉིས་ཀྱི་ནང་དུ་སྐྱེས་ནས་དར་རྒྱས་ཡོང་བར། བཟོ་སྐྲུང་དེ་དག་དང་། དབྱར་ཁའི་
ཉམས་ཞིབ་ཟབ་སྦྱོང་། མ་དདུལ་མཐུན་སྦྱོང་། མཉམ་འབྲེལ་གྱི་ལས་གཞི་བཅས་
རྒྱན་འབྲེངས་བྱེད་དགོས། དེ་ལྟར་ཡང་། ནང་བསྟན་ཁོ་ན་མ་གཏོགས་མཉམ་འབྲེལ་
འདིའི་ནང་ཞུགས་མི་ཆོག་པའི་ངེས་པ་མེད་ཀྱང་། རྒྱ་ལའི་སློ་མ་མཆོག་གིས་ཆོས་
ལུགས་མ་ཡིན་པའི་ཆོས་ཞེས་གསུང་གི་ཡོད་པ་ལྟ་བུའི་བྱང་ཆོས་ལྟན་པའི་ཆོས་ཀྱི་
སྟོལ་རྒྱན་ཏེ། སྤྱོད་བ་དང་རྒྱ་མཆོན་གཙོ་བོར་འཛིན་ཞིང་ཆོས་ལུགས་གཞིར་བཞག་
ལས་བྱུང་མེད་པའི་སྤྱོད་འོར་རིག་པ་དང་ལེན་བྱེད་པའི་སྟོལ་རྒྱན་ཞིག་ཡིན་དགོས།
ང་ནི་ནང་པ་ཞིག་མིན་ཡང་ཚན་རིག་དང་འགྲོ་བ་མིའི་ཆོས་དང་སྤྱོད་འོར་གྱི་གོ་རྟོགས་
ཆད་ལྟན་གཉིས་ཟུང་འབྲེལ་བྱེད་འོས་པའི་རྒྱ་ལའི་སློ་མ་མཆོག་གི་དགོངས་པ་ལ་
མོས་མཐུན་བྱེད་ཀྱི་ཡོད། འཇད་རོ་མེས་བརྗོད་པ་ལྟར། ང་ནི་འགྲོ་བ་མིའི་རང་བཞིན་
ལ་བཅངས་པའི་དངོས་གཙོ་རིང་ལུགས་ཀྱི་ལྟ་ཚུལ་འདྲོར་མཁུན་ནང་གི་གཅིག་ཡིན།
ངས་ཚན་རིག་གིས་འགྲོ་བ་མིའི་རིགས་ལ་པམ་ཉེས་ཅི་ཡང་མ་བྱས་པའི་ཐོག་ནས་
རང་གི་འཆོལ་ཞིབ་ཀྱི་བྱུང་ཁོངས་རྒྱ་བསྐྱེད་བྱས་ཏེ། འགྲོ་བ་མིའི་སེམས་ཀྱང་དེའི་

ནང་དུ་བསྐྱ་མི་སྤྱབ་པའི་རྒྱ་མཚན་ཅི་ཡང་མཐོང་མ་བྱུང་།

ཨང་མི་ཨ་ཡེ་ཏེ་མཐོ་སྒྲོབ་ཀྱི་འགན་འཛིན་མེ་སི་ཏེས་ང་ཚོའི་ཚོགས་འདུ་འགོ་
འཇུགས་ཀྱི་སྐབས་སུ་བཞོན་པའི་གཏམ་ཞིག་བྲངས་ནས་ངས་དཔེ་དེ་བའདི་མཇུག་
སྒོམ་བྱེད་རྒྱ་ཡིན། ཁོང་གིས་ང་ཚོས་ཇི་ལྟར་སྒྲོང་བ་དང་བྲན་བ་དང་བསམ་བ། གོ་
བད་སྒྲོད་པ་བཅས་ཏེ། གྲང་པས་ཇི་ལྟར་ཚོལ་བྱས་བྱེད་པ་དང་། སེམས་ཅི་ཞིག་ཡིན་
པའི་ཞིབ་འཇུག་འདི་ལས་ལྷག་པའི་ཉམས་ཞིབ་ཀྱི་བཞོན་གཞི་ཟབ་ཅིང་རིན་ཐང་ལྡན་
པ་ཞིག་མེད་པར་བཞོན་སོང་། དཔེ་དེ་བའདིའི་ནང་དུ་བཀོད་པའི་བསྐྱོང་བ་བརྒྱད་
ནས་ང་ཚོས་ཤེས་རིག་གི་གསང་བ་མཐར་ཐུག་དེ་ཉོགས་པའི་གོམ་པ་རྒྱུད་དུ་འགའ་
སྒོས་ཤིང་། སྡེ་ཚན་ཐ་དད་པའི་བར་ཀྱི་རྒྱན་ལྡན་ཀྱི་བསྐྱོང་ལས་ཀྱང་པ་རོལ་དུ་
བརྒྱལ་བའི་འབད་བཅོལ་བྱུང་ཡོད། རྒྱ་མཚན་ནི་མེ་སི་ཏེས་བཞོན་པ་ལྟར་རེད། "ཞིབ་
འཇུག་དེ་དག་གིས་འཕྲུལ་ལས་དང་ཚན་རིག་གི་སྡེ་ཚན་དུ་གཏོགས་པའི་ང་ཚོ་ད་
དུང་རང་གི་བཞོན་གཞི་དང་རིང་དུ་བྱས་ཏེ། འཛམ་གླིང་གི་ཚོས་དང་ལྷ་ལྷུབ་ཀྱི་སྒོལ་
རྒྱན་ཁག་གི་དོགས་འདི་དང་། གོ་ཉོགས་ལ་བསམ་གཞིགས་བྱེད་དགོས་པའི་སྐྱུལ་
སྒོང་བྱེད་ཀྱི་ཡོད།" ང་ཚོ་འདི་ལྟར་རྒྱུད་དུ་བཞུད་པ་ནི་ཚན་རིག་ལས་བློས་བྱོལ་ཞིག་
མ་ཡིན་པར། དེའི་བྱེད་ཐབས་དང་ཁྲབ་ཁོངས་རྒྱ་བསྐྱེད་བྱེད་པའི་རྒྱུད་བཞུད་ཅིག་
ཡིན།།

ཐུགས་རྗེ་བཀའ་བྲིན།

རྒྱུར་ཚོམ་འདི་ལ་ཞུ་དག་གནང་མཁན་ནི། འབྲིང་བ་འཛིགས་མེད་དང་། ཨ་འབྲུག་
དགོན་མཚོ་ག། ཁེ་འོད། སྒོ་བཟང་རབ་རྒྱས་བཅས་ཡིན། གཞན་ཡང་གཞོན་ཏུ་དོན་

འབྲུབ་ཀྱིས་ལུང་འདེན་དང་དཔེ་ཆའི་མིང་སོགས་འཆོལ་སྤྱད་དང་། གྲོགས་སྟོར་ཞིག་གིས་སྐྱར་ཚོམ་གྱི་རགས་ཟེན་བཞུགས་ནས་བསམ་ཚུལ་དང་ལམ་སྟོན་གནང་བ། དེ་བཞིན་ལུང་རྟོགས་དགེ་འདུན་གྱིས་པར་སྐྱབ་དང་འབྲེམས་སྤེལ་གྱི་ཐད་ནས་རོགས་རམ་བྱས་པ་བཅས་ཆང་མར་བདག་གིས་བཀའ་བློན་ཆེ་ལྷ་རྒྱ་ཡིན།

གསལ་བཤད།

ཐུན་གྱིས་བསྐྱར་བའི་དཔེ་དེབ་གཞན་རྣམས་སྟོན་འདོད་ཡོད་པ་རྣམས་ཀྱིས་the.steping-stone@gmail.comསྟོན་འཕྲིན་ཁ་བྱང་ཐོག་འབྲེལ་བ་གནང་རོགས།

༡ རྩལ་ཐུན་གཅིག་ཁོ་ནའི་སྟེང་གི་འཛིག་རྟེན།

༢ སེམས་དང་ཆེ་སྟོན།

༣ བཅར་ལུབ་ཀྱི་སེམས་ཁམས་རིག་པའི་བཟོ་སྒྲིང་།

༤ འཕྲང་དུ་ལུས་པའི་སེམས་ཀྱི་གནས་བབ།

༥ གསལ་རྒྱུད་དངོས་ལུགས་དང་། འཛིག་རྟེན་ཆགས་རིག་

༦ གནའ་བོའི་ཤེས་རབ་དང་། དེང་གི་འཛིག་རྟེན།